



A L E X A N D R E D U M A S



DUPĂ DOUĂZECI DE ANI

În românește de MARCEL GAFTON

EDITURA TINERETULUI

Coperta de DEAK ION

ALEXANDRE DUMAS — VINGT ANS APRÈS

CERȘETORUL DE LA SAINT-EUSTACHE

D'Artagnan cîntărise bine lucrurile : întîrziînd să se ducă la Palatul Regal, lăsase timp lui Comminges să ajungă acolo înaintea lui și, prin urmare, să înfățișeze cardinalului serviciile strălucite pe care el, d'Artagnan, și prietenul său le aduseseră în cea dimineată celor din tabăra reginei. Astfel că amîndoi fură foarte bine primiți de către Mazarin, care îi copleși cu vorbe măgulitoare și îi înștiință că fiecare dintre ei a străbătut jumătate și mai bine din drumul spre țelul dorit : adică d'Artagnan spre gradul de căpitan, iar Porthos spre baronia lui.

D'Artagnan s-ar fi bucurat mai mult de niște bani, în loc de toate aceste vorbe, căci știa că Mazarin făgăduiește lesne, dar își ține anevoie făgăduielile, de aceea socotea promisiunile cardinalului drept iluzii deșarte. Dar se arătă mai departe tare mulțumit față de Porthos, pe care nu voia să-l descu-rajeze.

În timp ce amîndoi prietenii se aflau la cardinal, regina ținu să-i cheme la dînsa. Cardinalul cugetă că ar spori și mai mult zelul celor doi apărători ai săi, dîndu-le prilejul să primească mulțumirile reginei însăși. Și le făcu semn să-l urmeze. D'Artagnan și Porthos arătară spre veșmintele lor sfîșiate și pline de praf, dar cardinalul scutură din cap.

— Aceste haine — zise el, — sînt mai de preț decît ale multora dintre curtenii pe care îi veți găsi la regină, fiindcă le-ați purtat în luptă.

D'Artagnan și Porthos se supuseră.

Curtea Annei de Austria era numeroasă și cuprinsă de o gălăgioasă veselie, căci, oricum, după victoria asupra *spaniolului*, se cîstigase o victorie asupra poporului. Broussel fusese dus afară din Paris fără vreo împotrivire și acum se afla peșemne după gratii la Saint-Germain ; iar Blancmesnil, arestat

În același timp cu el, dar fără zgomot și fără vreo greutate, fusese întemnițat la Vincennes.

Comminges se găsea în apropierea reginei, care cerea amănunte asupra misiunii sale. Toți îi ascultau povestirea, când ofițerul zări în ușă, în spatele cardinalului, pe d'Artagnan și pe Porthos.

— Ah, doamnă — zise el, alergînd spre d'Artagnan — iată pe cineva care poate să vă istorisească totul mai bine decît mine, căci e salvatorul meu. Fără el, poate că în clipa asta aș fi rămas agățat în năvoadele de la Saint-Cloud, fiindcă aveau de gînd să mă arunce în rîu, nici mai mult nici mai puțin. Spune, d'Artagnan, spune !

De cînd era locotenent de mușchetari, d'Artagnan se aflase poate de o sută de ori în același apartament cu regina, dar ea nu-i vorbise niciodată.

— Ei bine, domnule, după ce mi-ai adus un asemenea serviciu, dumneata taci ? rosti Anna de Austria.

— Doamnă — răspuse d'Artagnan — nu am nimic de spus, decît că viața mea e în slujba maiestății voastre și că nu voi fi fericit decît în ziua cînd îmi voi da viața pentru ea.

— Știu asta, domnule, știu asta — zise regina — și încă de multă vreme. De aceea sînt încîntată că pot să-ți arăt față de toată lumea prețuirea și recunoștința mea.

— Îngăduiți-mi, doamnă — glăsui d'Artagnan — să revărs o parte din toate acestea asupra prietenului meu, vechi mușchetar din compania Tréville, ca și mine (d'Artagnan rosti apăsător aceste cuvinte) și care a săvîrșit adevărate minuni — adăugă el.

— Numele cavalerului ? întrebă regina.

— Printre mușchetari — spuse d'Artagnan — se numea Porthos (regina tresări), dar adevăratu-i nume e du Vallon.

— De Bracieux de Pierrefonds — adăugă Porthos.

— Prea multe nume ca să le țin minte pe toate și apoi nu doresc să mi-l amintesc decît pe cel dîntîi — zise regina cu grație.

Porthos făcu o plecăciune. D'Artagnan se trase doi pași înapoi. În clipa aceea fu anunțat vicarul. Un strigăt de mirare răsună în regeasca adunare. Deși vicarul predicase chiar în acea dimineață, se știa că înclină vădit de partea Frondei ; și Mazarin, cerînd arhiepiscopului Parisului ca nepotul lui să

predice, ținuse neîndoios să-i joace domnului de Retz unul din acele renghiuri italienești ce-l înveseleau atît de mult.

Într-adevăr, ieșind de la Notre-Dame, vicarul aflase în-tîmplarea. Deși era aproape angajat față de căpeteniile Fron-dei, vicarul nu se simțea angajat pînă într-atît, încît să nu poată da înapoi dacă ar fi primit din partea curții avantajele la care rîvnea și spre care vicariatul nu era decît o punte. Domnul de Retz voia să fie arhiepiscop în locul unchiului său, și cardinal ca Mazarin. Or, partidul popular putea cu mare greutate să-i acorde aceste regești favoruri. Drept care se ducea acum la palat ca să o felicite pe regină pentru bătălia de la Lens, hotărît să acționeze pentru sau împotriva curții, după cum felicitările sale aveau să fie bine sau rău primite.

Vicarul fu deci anunțat. Se ivi în prag și, la vederea lui, toată acea curte triumfătoare ardea de curiozitate să-l audă vorbind. Vicarul singur avea însă aproape tot atîta spirit cît acea întreagă adunare gata să-și bată joc de el. Iar cuvîntul lui fu atît de meșteșugit încît, oricît ar fi poftit cei de față să facă haz, nu găsiră nimic de care să se poată agăța. Și încheie, spunînd că își puna slabele-i puteri în slujba maiestății sale.

Regina păru toată vremea că gustă cu deosebire cuvintele vicarului ; dar la fraza de pe urmă, singura care iscă glume, Anna se întoarse și își vesti din ochi favoriții că-l lasă pe vicar pe mîna lor. Iar glumeții curții începură de îndată jocul. Nogent-Beautin, bufonul casei, strigă că regina era fericită să găsească sprijin în religie într-un asemenea moment. Toți izbucniră în rîs.

Contele de Villeroy spuse că nu pricepe cum de s-a putut teme cineva măcar o singură clipă cînd, pentru a apăra curtea împotriva Parlamentului și a burghezilor din Paris, există vicarul care, la un semn, era în stare să ridice o armată de popi, de paracliseri și de ușieri ai sfintelor lăcașuri. Mareșalul de La Meilleraie adăugă că, în cazul cînd s-ar ajunge la luptă și vicarul ar da lovitura hotărîtoare, era supărător numai faptul că vicarul nu putea să fie recunoscut în învîlmășeală după o pălărie roșie, ca Henric al IV-lea după pana-i albă, în bătălia de la Ivry.

În fața acestei furtuni pe care putea să o întoarcă, nimicitoare, asupra celor porniți pe batjocură, Gondy rămase calm

și sever. Atunci regina îl întrebă dacă mai are ceva de adăugat la frumoasa-i cuvîntare.

— Da, doamnă — rosti vicarul. Vreau să vă rog să chibzuiți bine înainte de a dezlănțui războiul civil în regat.

Regina îi întoarse spatele și rîsetele începură din nou. Vicarul salută și ieși din palat, aruncînd spre cardinal, care îl urmărea din ochi, una din acele priviri pline de înțeles între niște dușmani de moarte. Privirea aceasta era atît de tăioasă, încît pătrunse pînă în adîncul inimii lui Mazarin, care, simțind aici o declarație de război, strînse brațul lui d'Artagnan și-i șopti :

— De va fi nevoie, domnule, vei recunoaște pe omul care a plecat adineauri, nu-i așa ?

— Da, monseniore. Apoi, întorcîndu-se la rîndu-i spre Porthos, îi șopti : Drace ! Se-neurcă treaba. Nu-mi plac certerile dintre fețele bisericești.

Gondy se retrase, împărțind binecuvîntări în dreapta și-n stînga și dăruindu-și plăcerea răutăcioasă de a face să cadă în genunchi înaintea lui pînă și pe slujitorii dușmanilor săi.

— Oh ! murmură el, trecînd pragul palatului. Curte ingrată, curte vicleană, curte lașă ! Am să te-nvăț eu mîine să rîzi altfel !

În timp ce la Palatul Regal se făcea mult haz, ținîndu-se isonul reginei, Mazarin, om cu judecată și care, de altfel, avea toată prevederea pe care ți-o dă frica, nu-și pierdea vremea cu glume deșarte și primejdioase : el ieșise îndată după vicar și acum își punea la punct socotelile, strîngea aurul și săpa ascunzători în ziduri cu ajutorul unor meșteri de încredere.

Ajuns acasă, vicarul află că în lipsă l-a căutat un tînăr, care îl aștepta. Întrebă cine și tresări de încîntare cînd i se spuse că tînărul se numește Louvières. Alergă numaidecît în cabinetul de lucru. Într-adevăr, fiul lui Broussel, clocotind încă de furie și plin de sînge, după lupta cu oamenii regelui, era acolo și-l aștepta. Singura prevedere la care se gîndise venind la arhiepiscop fusese să-și lase arma la un prieten. Vicarul se îndreptă spre el și îi întinse mîna. Tînărul îl privi ca și cînd ar fi vrut să-i citească în adîncul inimii.

— Dragul meu domn Louvières — zise vicarul — crede-mă că iau parte în mod sincer la nenorocirea dumitale.

— Adevărat, vorbiți serios ? murmură Louvières.

— Din adîncul inimii — îl asigură Gondy.

— În acest caz monseniore, a trecut vremea vorbelor, a sosit cea a faptei. Monseniore, dacă dumneavoastră vreți, în trei zile tatăl meu va ieși din închisoare, iar în șase luni dumneavoastră veți fi cardinal.

Vicarul tresări.

— Oh, să vorbim deschis — urmă Louvières — și să jucăm cu cărțile pe față. Nu arunci treizeci de mii de scuzi pentru milostenii, așa cum ați făcut dumneavoastră de șase luni încoace, din simplă milă creștinească. Ar fi prea frumos. Sînteți ambițios, e firesc : sînteți un om de geniu și vă cunoașteți valoarea. Eu urăsc curtea și în clipa de față nu am decît o singură dorință : răzbunarea. Dați-ne clerul și poporul, de care dispuneți ; eu vă dau burghezia și Parlamentul. Cu aceste patru elemente, în opt zile Parisul e al nostru și, credeți-mă, curtea va da, din teamă, ceea ce n-ar da niciodată de bunăvoie.

Vicarul îl cercetă la rîndu-i pe Louvières cu ochiul său pătrunzător :

— Domnule Louvières, îți dai seama că dumneata îmi propui nici mai mult nici mai puțin decît războiul civil ?

— Îl pregătiți de destulă vreme, monseniore, ca să nu fie binevenit pentru dumneavoastră.

— Nu are-a face — spuse Gondy. Înțelege că se cere să cumpănești bine lucrurile.

— Și cît timp vă trebuie să cumpăniți ?

— Douăsprezece ore, domnule. E prea mult ?

— Acum e amiază. La miezul nopții voi fi la dumneavoastră.

— Dacă nu sînt acasă, așteaptă-mă.

— Foarte bine. La miezul nopții, monseniore !

— La miezul nopții, scumpe domnule Louvières !

Rămas singur, Gondy trimise după toți preoții cu care era în legătură. După două ceasuri strînsese la el treizeci de slujitori din parohiile cele mai populate și, din pricina asta, cel mai greu de ținut în frîu din Paris. Gondy le arătă jignirea care i se adusese la Palatul Regal și le povesti glumele lui Beutin, ale contelui de Villeroy și ale marelui de la Meilleraie. Preoții îl întrebară ce era de făcut.

— Foarte simplu — zise vicarul. Voi călăuziți conștiințele. Ei bine, surpați această mizerabilă prejudecată a fricii și a respectului față de regi. Învățați pe enoriașii voștri că regina e un tiran și repetați cu tărie, să afle toți, că nenorocirile Franței vin de la Mazarin, amantul și corupătorul ei. Treceți la fapte astăzi, acum, și în trei zile vă aștept din nou. Afară de asta, dacă vreunul dintre voi are să-mi dea un sfat bun, să rămână, am să-l ascult bucuros.

Rămaseră trei preoți : cel de la Saint-Merri, cel de la Saint-Sulpice și cel de la Saint-Eustache. Ceilalți se retraseră.

— Credeți că-mi veți putea da un ajutor mai temeinic decât confrății voștri ? Întrebă de Gondy.

— Nădăjduim — răspunseră preoții.

— Să vedem. Părinte de la Saint-Merri, te-ascult !

— Monsenior, am la mine în cartier un om care v-ar putea fi de cel mai mare folos.

— Cine-i omul acesta ?

— Un negustor de pe strada Lombards, care are un cuvânt greu printre negustorașii din cartierul lui.

— Cum spui că-l cheamă ?

— Un oarecare Planchet. În urmă cu vreo șase săptămîni a stîrnit de unul singur o răzmeriță, dar după asta, cum îl căutau ca să-l spînzure, s-a făcut nevăzut.

— Și-ai să-l găsești ?

— Sper, nu cred să fi fost arestat. Sînt duhovnicul nevستی-si și, dacă ea știe unde se află, voi ști și eu.

— Bine, părinte, caută-l și, dacă îl găsești, adu-l la mine.

— La ce oră, monsenior ?

— La șase, se poate ?

— La ora șase vom fi la dumneavoastră, monsenior.

— Du-te, scumpe părinte, și Dumnezeu să-ți ajute.

Preotul plecă.

— Dar dumneata, părinte ? continuă Gondy, întorcîndu-se spre parohul de la Saint-Sulpice.

— Eu, monsenior — zise acesta — cunosc un om care a adus mari servicii unui prinț foarte iubit de popor. Ar fi o minunată căpetenie de răzmeriți și aș putea să vi-l aduc.

— Cine e ?

— Conte de Rochefort.

— Îl cunosc și eu. Din nefericire, nu se află la Paris.

— Se află în strada Cassette, monseniore.
— De cînd ?
— De trei zile.
— Și de ce n-a venit să mă vadă ?
— I s-a spus... Monseniorul are să mă ierte...
— Fără îndoială, vorbește.
— Că monseniorul era pe cale să cadă la înțelegere cu curtea.

Gondy își mușcă buzele :

— A fost mințit. Adu-l la mine diseară la opt, părinte, și Dumnezeu să te binecuvînteze, așa cum te binecuvîntez eu.

Cel de-al doilea preot se închină și ieși.

— E rîndul dumitale, părinte — rosti vicarul, întorcîndu-se spre ultimul preot. Oare și dumneata îmi oferi ceva tot atît de bun ca și ceilalți doi care au plecat ?

— Ceva mai bun, monseniore.

— Drace ! Ia aminte, îți iei o sarcină foarte grea : unul mi-a oferit un negustor, celălalt mi-a oferit un conte. Dumneata vrei cumva să-mi oferi un prinț ?

— Eu vă ofer un cerșetor, monseniore.

— Ah ! murmură Gondy, căzînd pe gînduri. Ai dreptate, părinte : unul care ar ridica toată această legiune de săraci ce forfotesc pe la răspîntii în Paris și care ar ști să-i facă să strige în gura mare, ca să-i audă întreaga Franță, cum că Mazarin i-a adus la sapă de lemn.

— Am tocmai omul care vă trebuie.

— Bravo ! Și cine-i omul acesta ?

— Un simplu cerșetor, după cum v-am mai spus, monseniore. De aproape șase ani împarte apă sfințită pe treptele bisericii Saint-Eustache, cerînd milostenie.

— Și zici că are mare înrîurire asupra celor din tagma lui ?

— Monseniorul știe oare că cerșetorimea e un corp organizat, un fel de breaslă a celor care nu au împotriva celor care au, o breaslă unde fiecare își aduce partea sa și ține de o căpetenie ?

— Da, am mai auzit asta — spuse vicarul.

— Ei bine, omul pe care vi-l ofer e căpetenia lor.

— Ce știi despre el ?

— Nimic, monseniore, decît că pare chinuit de remușcări.

— Ce te face să crezi asta ?

— În fiecare lună, în ziua de 28, îmi cere să slujesc o liturghie pentru odihna sufletului cuiva, mort de moarte năprasnică. Chiar ieri am făcut o asemenea liturghie.

— Și cum spui că-l cheamă ?

— Maillard, dar bănuiesc că nu-i adevăratul lui nume.

— Și crezi că acum îl vom găsi la postul său ?

— Fără îndoială.

— Haidem să-l văd pe cerșetorul dumitale, părinte. Și dacă-i așa precum spui, atunci ai dreptate : dumneata ai găsit adevărata comoară.

Gondy îmbracă un costum de cavaler, își potrivește pe cap o pălărie mare, împodobită cu o pană roșie, se încinse cu o spadă lungă, își legă pintenii la cizme, își aruncă pe umeri o mantie largă și porni în urma preotului.

Vicarul și însoțitorul său străbătură străzile de la arhiepiscopie și pînă la biserica Saint-Eustache, observînd cu grijă starea de spirit a poporului. Poporul era pornit, dar, întocmai ca un roi furios de albine, părea că nu știe încotro să se năpustească și era vădit că, lăsînd poporul fără căpetenie, totul avea să se irosească în lărmuire și zarvă. Ajungînd în strada Prouvaires, preotul arătă cu mîna spre tinda bisericii.

— Iată-l ! zise el. E la postul lui !

Gondy se uită într-acolo și văzu un om sărman, așezat pe un scaunel și rezemat cu spatele de una din coloane. Avea lîngă el o căldărușă și ținea un sfeșnic în mînă.

— E vreun privilegiu faptul că stă aici ? întrebă Gondy.

— Nu, monseniore — răspunse preotul. A cumpărat de la cel dinaintea lui locul de unde împarte apa sfințită.

— Cumpărat ?

— Întocmai. Locurile astea se cumpără. Cred că a plătit o sută de pistoli pentru el.

— Prin urmare, e bogat, ticălosul ?

— Unii dintre ei mor, lăsînd cîte douăzeci de mii de livre, douăzeci și cinci, treizeci de mii, ba chiar mai mult.

— Hm ! făcu Gondy, rîzînd. Nu credeam să plasez atît de bine milosteniile mele.

În acest timp se apropiau de tinda bisericii. În clipa cînd preotul și vicarul puseră piciorul pe prima treaptă a scării, cerșetorul se ridică de pe scaun și întinse sfeștocul.

Era un om de șaizeci și șase pînă la șaizeci și opt de ani, scund, destul de gras, cu părul cărunț și cu ochii cruzi. Pe

chipul lui stătea zugrăvită lupta dintre bine și rău, o fire rea, stăpînită de voință, ori poate de remușcare. Dînd cu ochii de cavalerul ce-l însoțea pe preot, cerșetorul avu o ușoară tresărire și-l privi cu un aer mirat. Preotul și vicarul atinseră sfeștocul cu vîrfurile degetelor și își făcură semnul crucii. Vicarul aruncă un ban de argint în pălăria așezată alături, pe pămînt.

— Maillard — zise preotul — am venit aici cu domnul, să stăm un pic de vorbă.

— Cu mine ?! murmură cerșetorul. Asta-i o mare cinste pentru un biet împărțitor de apă sfințită.

În glasul cerșetorului se simțea o undă de batjocură, pe care el nu și-o putuse stăpîni pe de-a-ntregul și care îl surprinse pe vicar.

— Da — continuă preotul, care părea obișnuit cu vorba lui. Am vrut să știu ce gîndești despre lucrurile petrecute astăzi și ce-ai auzit spunînd pe cei care intră și ies din biserică.

Cerșetorul clătină din cap :

— Astea-s întîmplări triste, cucernice părinte, și, ca de obicei, cad pe capul bietului popor. Cît despre ce se vorbește, apoi toată lumea e nemulțumită, toată lumea se plînge, numai că cine zice toată lumea zice nimeni.

— Fii mai lămurit, prietene — interveni vicarul.

— Păi toate strigătele astea, toate văicărelile și blestemele astea au să stîrnească doar o furtună, doar fulgere, atîta tot. Dar trăsnetul n-o să cadă decît atunci cînd se va găsi o căpetenie ca să-l îndrume unde trebuie.

— Prietene — vorbi de Gondy — îmi pari un om priecut. N-ai vrea să te amesteci într-un mic război civil în cazul cînd ar izbucni unul, și să pui sub comanda acestei căpetenii, în cazul că vom găsi una, puterea ta personală și înfrîurirea pe care ai dobîndit-o asupra tovarășilor tăi ?

— Da, domnule, însă numai dacă războiul ăsta ar primi încuviințarea bisericii, căci așa mi-aș atinge țelul, adică iertarea păcatelor ce-am săvîrșit în viață.

— Războiul acesta nu numai că va primi încuviințarea bisericii, dar va fi și condus de biserică. Cît despre iertarea păcatelor, pentru asta îl avem pe arhiepiscopul Parisului, dăruit cu mari puteri de către biserică de la Roma, și chiar pe vicar, care are indulgențe ce iartă orice păcat. O să te recomandăm vicarului.

— Gîndește-te, Maillard — spuse preotul. Eu te-am recomandat acestui domn, care e un senior atotputernic, și într-un fel mi-am luat răspunderea pentru tine.

— Știu, părinte — vorbi cerșetorul. Știu că întotdeauna ai fost foarte bun cu mine, așa că și eu doresc din inimă să vă fiu de folos.

— Și crezi că ai o putere atît de mare asupra alor tăi, așa cum mi-a spus mai adineauri părintele ?

— Cred că-mi poartă un oarecare respect — mărturisî cerșetorul, mîndru. Nu numai că vor face tot ce le voi porunci, dar mă vor urma oriunde.

— Și poți să mă încredințezi că vei găsi cincizeci de oameni hotărîți, suflete înflăcărate și fără de vreun stăpîn, cu gîtlejul zdravăn, încît, strigînd „Jos cu Mazarin !“, să facă să se prăbușească zidurile Palatului Regal, așa cum s-au prăbușit odinioară zidurile Ierihonului ?

— Cred că pot să iau în seama mea lucruri mai grele și mai de seamă — replică cerșetorul.

— Ah ! exclamă Gondy. Te-ai însărcina să ridici într-o noapte vreo zece baricade ?

— M-aș însărcina să ridic cincizeci, și-n ziua hotărîită să le apăr.

— La naiba ! mormăi Gondy. Vorbești cu o siguranță care-mi face plăcere și, de vreme ce părintele răspunde pentru tine...

— Răspund — întări preotul.

— Iată o pungă cu cinci sute de pistoli de aur. Ia toate măsurile pe care le găsești de cuviință și spune-mi unde te pot găsi astă-seară la zece.

— Ar trebui ales un loc înalt, de unde un semnal să poată fi văzut în toate cartierele Parisului.

— Vrei să-ți dau o recomandare pentru parohul de la Saint-Jacques-la-Boucherie ? Are să te ducă într-o încăpere a turnului — zise preotul.

— Minunat ! spuse cerșetorul.

— Așadar, pe diseară la zece — glăsui vicarul. Și dacă sînt mulțumit de tine, vei mai primi o pungă cu cinci sute de pistoli.

Ochii cerșetorului scăpărară de lăcomie, dar își stăpîni tulburarea.

— Pe diseară, domnule -- zise cerșetorul. Totul va fi gata.

Își duse scaunul în biserică, puse cu grijă alături căldărușa și sfeștocul, merse de-și inuie mâna în aghiazmatar, ca și cum n-ar fi avut încredere în apa sfințită din căldărușa lui, apoi ieși din biserică.

II

TURNUL DE LA SAINT-JACQUES-LA-BOUCHERIE

La șase fără un sfert, domnul de Gondy își rezolvase toate treburile și se înapoiase la arhiepiscopie. La ora șase se anunță preotul de la Saint-Merri. Vicarul îi aruncă o privire plină de interes și-l văzu urmat de cineva.

— Poftim ! zise el.

Preotul intră însoțit de Planchet.

— Monsenior — glăsui parohul de la Saint-Merri — iată persoana de care am avut cinstea să vă vorbesc.

Planchet se înclină ca un om umblat prin case mari.

— Și ești gata să slujești cauza poporului ? întrebă Gondy.

— Firește — răspunse Planchet. În adâncul sufletului meu sînt de-al Frondei. Așa cum mă vedeți, monsenior, am fost osîndit la spînzurătoare.

— În ce împrejurare ?

— Am scăpat din mîinile sergenților lui Mazarin pe un nobil pe care-l duceau îndărăt la Bastilia, unde zăcea de cinci ani.

— Cum se numește ?

— Oh, monseniorul îl cunoaște bine : e contele de Rochefort.

— A, da, într-adevăr ! făcu vicarul. Am auzit de povestea asta. Ai ridicat atunci întreg cartierul, așa mi s-a spus, nu ?

— Aproape — adevveri Planchet, mulțumit de sine.

— Ce meserie ai ?

— Sînt cofetar în strada Lombards.

— Lămurește-mă, cum se face că, avînd o meserie atît de pașnică, vădești totuși înclinații atît de războinice ?

— Cum se face că monseniorul, om al bisericii, mă primește în costum de cavalier, cu spadă la șold și cu pînteni la cizme ?

— Răspunsul nu-i de lepădat, pe cîntea mea ! rîse Gondy. Dar știi, în ciuda sutanei, am avut întotdeauna înclinații războinice.

— Ei bine, monseniore, eu, înainte de a mă face cofetar, am fost trei ani sergent în regimentul din Piemont, și înainte de a sluji aști trei ani în regimentul din Piemont, am fost optsprezece luni valetul domnului d'Artagnan.

— Locotenentul de mușchetari ? întrebă Gondy.

— Chiar el, monseniore.

— Se zice că e un partizan înfocat de-al lui Mazarin.

— Hm... — mormăi Planchet.

— Ce vrei să spui ?

— Nimic, monseniore. Domnul d'Artagnan e ostaș ; domnul d'Artagnan își face datoria apărîndu-l pe Mazarin, care-i plătește solda, așa cum noi, burghezii, ne facem datoria să-l atacăm pe Mazarin, care ne fură.

— Ești un flăcău isteț, prietene. Pot să mă bizui pe tine ?

— Credeam că părintele v-a spus că răspunde de mine ! se miră Planchet.

— Într-adevăr. Dar îmi place să primesc această asigurare chiar din gura ta.

— Puteți să vă bizuiți pe mine, monseniore, numai să fie vorba de a stîrni o răzmeriță în oraș.

— Tocmai despre asta e vorba. Cîți oameni crezi că poți strînge pînă-n zori ?

— Două sute de mușchete și cinci sute de halebarde.

— De-ar fi doar cîte unul care să facă la fel în fiecare cartier, mîine am avea o armată destul de puternică.

— Firește !

— Ai vrea să te afli sub comanda contelui de Rochefort ?

— L-aș urma și în iad. Și nu spun o vorbă goală, fiindcă-l cred în stare să coboare și acolo.

— Bravo !

— După ce semn au să se deosebească mîine prietenii de dușmani ?

— Tot omul Frondei să poarte o fundă galbenă la pălărie.
— Bun. Dați consemnul !
— Ai nevoie de bani ?
— Banii nu prind niciodată și nicăieri rău, monseniore.
Dacă nu-s, o să ne lipsim de ei ; dacă sînt, treaba o să meargă mai repede și mai bine.

Gondy se duse la un cufăr și luă o pungă cu bani.

— Uite cinci sute de pistoli — zise el. Și dacă totul merge bine, mîine te așteaptă aceeași sumă.

— Voi da cinstit socoteală monseniorului de fiecare ban — făgădui Planchet, luînd punga subsuoară.

— Bun, ți-l dau în seamă pe cardinal.

— Fiți liniștit, se află pe mîini bune.

Planchet ieși, în vreme ce preotul rămase puțin în urmă.

— Sînteți mulțumit, monseniore ? întrebă el.

— Da, omul acesta îmi pare un individ hotărît.

— Va face chiar mai mult decît a făgăduit.

— Atunci e strașnic.

Și preotul îl ajunse din urmă pe Planchet, care îl aștepta pe scară. După zece minute veni preotul de la Saint-Sulpice. De îndată ce ușa cabinetului lui Gondy se deschise, un om dădu buzna înăuntru : era contele de Rochefort.

— Chiar dumneata ești, scumpul meu conte ! exclamă Gondy, întinzîndu-i mîna.

— În sfîrșit, v-ați hotărît, monseniore ? zise Rochefort.

— Întotdeauna am fost hotărît — răspunse Gondy.

— Să nu mai vorbim de asta. Dumneavoastră o spuneți și eu vă cred. Așadar, îl punem pe Mazarin să joace.

— Sper...

— Și cînd va începe jocul ?

— Pe oaspeți i-am poștit în noaptea asta — spuse vicarul — dar viorile vor începe să cînte abia mîine dimineață.

— Puteți să vă bizuiți pe mine și pe cincizeci de soldați, pe care mi i-a făgăduit cavalerul d'Humières, în cazul că aș avea nevoie.

— Cincizeci de soldați ?

— Da. El instruiește recruții și mi-i împrumută. Distracția odată terminată, dacă vor mai lipsi dintre ei, n-am decît să-i înlocuiesc.

— Bine, dragul meu Rochefort. Asta însă nu-i tot.

— Ce mai e ? întrebă Rochefort, surîzînd.

- Ce-ai făcut cu domnul de Beaufort ?
- Se află la Vendômois, unde aşteaptă să-i scriu ca să se întoarcă la Paris.
- Scrie-i, e timpul.
- Sînteţi deci sigur de reuşită ?
- Da, numai că trebuie să se grăbească : căci abia se va ridica norodul Parisului şi vom avea zece prinţi în loc de unul, care se vor îndesa să fie în frunte. Dacă întârzie, găseşte locul ocupat.
- Pot să-i trimit vorbă din partea dumneavoastră ?
- Da, fireşte.
- Să-i spun că poate să se bizuie pe dumneavoastră ?
- Fără doar şi poate !
- Şi că-i veţi lăsa mînă liberă.
- Cît priveşte războiul, da ; dar într-ale politicii.
- Ştiţi că nu se prea pricepe.
- Să mă lase să negociez aşa cum socotesc de cuviinţă pentru pălăria mea de cardinal.
- Țineţi la asta ?
- Fiindcă sînt silit să port o pălărie a cărei formă nu-mi place, doresc barem ca pălăria asta să fie roşie — spuse Gondy.
- Gusturile şi culorile nu se discută — rîse Rochefort.
- Vă asigur de consimţămîntul lui.
- Şi-i vei scrie chiar astă-seară ?
- Mai mult decît atît, trimit pe cineva la el.
- În cîte zile poate să fie aici ?
- În cinci zile.
- Să vină şi va găsi o schimbare.
- O doresc.
- V-asigur de asta
- Prin urmare ?
- Du-te, adună-ţi cei cincizeci de oameni şi fii gata !
- Pentru ce ?
- Pentru orice
- Există vreun semn de recunoaştere.
- O fundă galbenă la pălărie.
- Perfect. Cu bine, monseniore !
- Cu bine, dragul meu Rochefort !
- Ah, jupîne Mazarin, jupîne Mazarin ! mormăi Rochefort, trăgîndu-l după el pe preotul care nu putuse să intervină

cu un cuvînt în această convorbire. Ai să vezi dacă sînt prea bătrîn pentru a fi un om de acțiune !

Era nouă și jumătate și vicarul avea nevoie de o jumătate de ceas ca să ajungă de la arhiepiscopie la turnul Saint-Jacques-la-Boucherie. Băgă de seamă că o lumină veghea la una dintre ferestrele cele mai de sus ale turnului.

— Bun — zise vicarul — omul nostru se află la post.

Bătu și i se deschise. Preotul însuși îl aștepta și îl conduse pînă în vîrfurile turnului, luminîndu-i calea. Ajuns acolo, îi arătă o ușită, puse lumînarea într-o firidă, astfel ca vicarul să o găsească la plecare, și coborî. Deși cheia era în broască, vicarul ciocăni la ușa.

— Intră — spuse o voce, pe care o recunosc ca fiind a cerșetorului.

De Gondy trecu pragul. Într-adevăr, era împărțitorul de apă sfințită de la biserica Saint-Eustache. Stătea în așteptare, tolănit pe un pat ca vai de lume. Văzîndu-l pe vicar, se ridică. Orologiul tocmai bătea de zece.

— Ei bine — spuse Gondy — te-ai ținut de cuvînt ?

— Nu chiar — răspunse cerșetorul.

— Cum adică ?

— Mi-ați cerut cinci sute de oameni, nu-i așa ?

— Da, și ?

— Ei bine, eu voi avea două mii.

— Nu cumva te lauzi ?

— Doriți o dovadă ?

— Da.

În încăpere ardeau trei lumînări, una în fața ferestrei ce dădea spre centrul orașului, una în fața ferestrei ce dădea spre Palatul Regal, una în fața ferestrei ce dădea spre strada Saint-Denis. Omul se apropie în tăcere de fiecare dintre cele trei lumînări și le stinse pe rînd. Vicarul se pomeni înconjurat de întuneric ; odaia era luminată doar de razele pale ale lunii ascunsă după nori negri și groși, ale căror margini le arginta.

— Ce faci ? întrebă vicarul.

— Am dat semnalul.

— Ce semnal ?

— Semnalul pentru baricade.

— Ah !

— Când veți pleca de aici o să-mi vedeți oamenii la treabă. Numai fiți cu băgare de seamă să nu vă rupeți picioarele dînd peste vreun lanț sau căzînd în vreo groapă.

— Bine. Iată banii, tot atîția cîți ai mai primit. Acum amintește-ți că ești o căpetenie și nu te duce să bei.

— Sînt douăzeci de ani de cînd nu beau decît apă.

Omul luă punga din mîna vicarului, care îl auzi cum își infundă mîna în banii de aur.

— Eh ! exclamă vicarul. Ești zgîrcit, omule !

Cerșetorul scoase un oftat și zvîrli punga.

— Va să zică o să rămîn același — se tîngui el. N-o să ajung niciodată să mă lepăd de omul vechi din mine ? O, ticăloșie ! O, deșertăciune !

— Totuși iei banii !

— Da, dar mă leg înaintea dumneavoastră să folosesc tot ce-mi rămîne pentru fapte bune.

Avea fața palidă și încordată, ca a unui om care a trecut printr-o luptă lăuntrică.

— Ciudată ființă ! murmură Gondy.

Și își luă pălăria ca să plece, dar, întorcîndu-se, văzu că cerșetorul stătea între el și ușă. În prima clipă crezu că omul are vreun gînd rău. Nici pomencală de așa ceva, căci în clipa următoare îl văzu împreună-și mîinile și căzînd în genunchi.

— Monsenior — glăsui cerșetorul — înainte de a mă părăsi, rogu-vă, dați-mi binecuvîntarea !

— „Monsenior“ ! exclamă Gondy. Mă iei drept altul, prietene !

— Nu, monsenior, vă iau drept cel care sînteți, adică prea-cucernicul vicar. V-am recunoscut de la cea dintîi privire.

Gondy surîse :

— Și vrei binecuvîntarea mea ?

— Da, am nevoie de ea.

Cerșetorul rosti aceste cuvinte cu atîta umilință și cu atîta adîncă pocăință, încît Gondy întinse mîna și îi dădu binecuvîntarea cu cea mai mare blîndețe de care era în stare.

— Acum — zise vicarul — ne-am legat unul de altul. Te-am binecuvîntat și asta-i ceva sfînt pentru mine, așa cum trebuie să fie și pentru tine. Ia să vedem, ai săvîrșit vreo nelegiuire osîndită de justiția omenească și de care te-aș putea ierta ?

Cerșetorul clătină din cap :

— Nelegiuirea pe care am săvârșit-o eu, monseniore, nu țin de justiția omenească și dumneavoastră nu mă puteți izbăvi de păcat decît binecuvîntîndu-mă cît mai des, așa ca adineauri.

— Vorbește deschis ! îl îndemnă vicarul. N-ai făcut totă viața ceea ce faci azi, nu ?

— Nu, monseniore, fac asta numai de șase ani.

— Și înainte de asta ?

— Am stat închis la Bastilia.

— Și înainte să fii la Bastilia ?

— Am să vă spun, monseniore, în ziua cînd veți avea bunătatea să-mi ascultați spovedania.

— Bine. Adu-ți aminte că, la orice ceas din zi sau din noapte vei veni la mine, sînt gata să-ți dau iertarea păcatelor.

— Vă mulțumesc, monseniore — șopti înăbușit cerșetorul. Dar încă nu-s pregătit să o primesc.

— Fie cum spui. Cu bine !

— Cu bine, monseniore — zise cerșetorul, deschizînd ușa și plecîndu-se adînc în fața prelatului.

Vicarul luă lumînarea, coborî și ieși din biserică, adîncit în gînduri.

III

RĂZMERIȚA

Era aproape unsprezece noaptea. Gondy nu făcuse nici o sută de pași pe străzile Parisului și își dădu seama decodată de ciudata schimbare petrecută în răstimp.

Întreg orașul părea locuit de ființe fantastice ; se vedeau umbre tăcute, care desfundau străzile, altele care trăgeau și răsturnau căruțe, altele care săpau gropi să înghită companii întregi de cavaleri. Toate aceste fapte atît de active se duceau, veneau, alergau, aidoma unor demoni porniți să fap-

tuiască ceva necunoscut : erau cerșetorii de la Curtea Miracolelor¹, erau oamenii împărțitorului de apă sfințită din fața bisericii Saint-Eustache, care ridicau baricade pentru a doua zi.

Gondy se uita la acești oameni ai întunericului, la acești truditori de noapte, cu oarecare spaimă, întrebându-se dacă, după ce i-a stîrnit din bîrlogul lor, are să aibă puterea să-i trimită îndărăt. Cînd vreunul dintre ei se apropia de el, era gata să-și facă semnul crucii.

Ieși în strada Saint-Honoré și porni în lungul ei, îndreptîndu-se spre strada Ferronnerie. Aici, priveliștea se schimbă : negustorii alergau din prăvălie în prăvălie ; ușile păreau zăvoaite ca și obloanele, dar se deschideau în grabă, lăsînd să treacă niște oameni care parcă se temeau să nu se vadă ce duc : erau negustorii care aveau arme și care împrumutau și celor care nu aveau.

Un ins mergea din ușă în ușă, încovoiat sub povara spadelor, archebuzelor, muschetelor și armelor de tot soiul pe care le împărțea pe măsură ce înainta. La licărirea unei lanterne, vicarul îl recunoscă pe Planchet.

Gondy ieși iarăși pe chei, prin strada Monnaie. Pîlcuri de burghezi în mantii negre și cenușii, după cum țineau de păturile de sus ori de jos ale burghezicii, stăteau locului, în vreme ce vreo cîțiva singuratici treceau de la un pîlc la altul. Toate aceste mantii, fie negre, fie cenușii, se vedeau ridicate în spate de vîrfurile unei spade, iar în față de țeava unei archebuze sau flinte.

Ajungînd la Pont-Neuf, vicarul constată că trecerea era păzită. Un om se apropie de el.

— Cine ești ? întrebă omul. Nu te recunosc dintr-ai noștri.

— Asta înseamnă că nu-ți recunoști prietenii, dragul meu domn Louvières — spuse vicarul, ridicîndu-și pălăria.

Louvières îl recunoscă și se înclină. Gondy își urmă calea și coborî pînă la turnul Nesle. Acolo desluși un lung șir de oameni care se furișau pe lîngă ziduri. Ai fi zis că e un cortegiu de fantome, fiindcă toți purtau mantii albe. Într-un anume loc se făceau nevăzuți rînd pe rînd, de parcă ar fi intrat în pămînt. Gondy se rezemă de colțul unei case și îi văzu dispărînd de la primul și pînă la cel dinaintea ultimului.

¹ Curtea Miracolelor — cartier din vechiul Paris, care servea drept loc de adăpost pentru cerșetori și vagabonzi.

Acesta ridică ochii spre a se încredința fără îndoială că el și tovarășii săi nu erau spionați și, în ciuda întunericii, îl zări îndată pe Gondy. Veni drept spre el și îi puse pistolul în piept.

— Hei, domnule de Rochefort ! îl interpelă Gondy, rîzînd. Să nu ne jucăm cu focul !

Rochefort îi recunoscuse glasul :

— A, dumneavoastră sînteți, monseniore ?

— Chiar eu. Ce oameni duci așa în măruntaiele pămîntului ?

— Cei cincizeci de recruți pe care mi i-a dat cavalerul d'Humières și care, fiind repartizați la cavalerie, au primit numai mantii albe.

— Și încotro ?

— La unul dintre prietenii mei, un sculptor. Numai c-am găsit cu cale să coborîm prin trapa pe unde-și aduce marmura.

— Foarte bine — zise Gondy.

Și strînse mîna lui Rochefort, care coborî de asemenea închizînd trapa după el. Vicarul se întoarse acasă. Era unu după miezul nopții. Deschise fereastra și se aplecă peste pervaz ca să asculte. Un zgomot ciudat, necunoscut, nemaiauzit cuprinsese orașul ; se simțea că pe toate aceste străzi întunecoase ca niște abisuri se petreceau lucruri neobișnuite, cumplite. Din cînd în cînd se deslușea un vuiet ca de furtună ce se apropie, ori ca de hulă ce se întetește ; dar nu era nimic lămurit, nimic limpede și de înțeles, încît ai fi zis că sînt acele surde și misterioase zgomote care vestesc cutremurele de pămînt.

Pregătirea răscoalei ținu așa toată noaptea. A doua zi dimineată, trezindu-se, Parisul păru că tresare la vederea propriei sale înfățișări. Ai fi spus că e un oraș asediat. Oameni înarmați stăteau pe baricade, cu ochi amenințători și cu flinta pe umăr ; parole, patrule, arestări, ba chiar execuții, iată ce întîlneai la fiecă pas. Cei care purtau pălării împodobite cu pene ori spade aurite erau opriți și puși să strige : *Trăiască Broussel ! Jos cu Mazarin !*, și cine nu voia să se supună era huiduit, copleșit de ocări și chiar bătut. Nu se ajunsese încă la vărsări de sînge, dar se simțea lămurit că o asemenea pornire nu lipsea.

Baricadele fuseseră ridicate pînă în preajma Palatului Regal. Din strada Bons-Enfants și pînă în strada Ferronnerie,

din strada Saint-Thomas-du-Louvre și pînă la Pont-Neuf, din strada Richelieu și pînă la poarta Saint-Honoré se îmbulzeau peste zece mii de oameni înarmați ; cei din primele rînduri strigau la santinelele nepăsătoare din regimentul de gardă, înșiruite în jurul Palatului Regal și în spatele cărora porțile palatului stăteau închise, prevedere ce-i punea într-o situație proastă. Prin mijlocul acestei mulțimi se mișceau cete de cîte o sută, o sută cincizeci și două sute de oameni jigăriți, livizi, zdrențăroși, purtînd un fel de steaguri pe care stătea scris : *Iată mizeria poporului !* Peste tot pe unde treceau izbucneau strigăte turbate ; și erau atîtea asemenea cete, încît de pretutindeni răsunau strigăte.

Mare fu uimirea Annei de Austria și a lui Mazarin cînd se treziră și cînd li se dădu de știre că orașul vechi, pe care în ajun, seara, îl lăsaseră liniștit, se deșteptase înfierbîntat și cuprins de o adîncă tulburare. Astfel încît nici unul, nici celălalt nu voia să dea crezare celor spuse, zicînd că se vor convinge abia cînd vor vedea și vor auzi totul cu ochii și cu urechile lor. Atunci li se deschise o fereastră : văzură, auziră și se încredințară că așa stăteau lucrurile.

Mazarin ridică din umeri, cu aerul că disprețuiește grozav această gloată, dar pări vizibil și, tremurînd tot, alergă în cabinetul său, unde se apucă să-și ferece aurul și bijuteriile în casete, punîndu-și în degete cele mai frumoase diamante. Regina, furioasă și lăsată să se descurce singură, trimise după mareșalul de La Meilleraie, căruia îi porunci să ia oricîți oameni poștește și să se ducă să vadă ce e cu această *glumă*.

Mareșalul, foarte aventuros din fire și fără teamă de nimic, nutrind acel suveran dispreț față de gloată, obișnuit oamenilor de arme, luă cu el o sută cincizeci de ostași și vru să iasă pe podul Louvre, dar acolo dădu peste Rochefort și cei cincizeci de cavaleriști ai lui, în fruntea a peste o mie cinci sute de suflete. Nu era chip să nesocotească o asemenea opreliște. Mareșalul nici nu încercă să treacă și se întoarse pe chei.

La Pont-Neuf dădu însă peste Louvières și burghezii lui. De astă dată încercă să atace, dar fu primit cu împușcături, în vreme ce o grindină de pietre se abătu asupra lor de pe la toate ferestrele. Pierdu aici trei oameni. Bătu în retragere către cartierul Halelor, dar acolo dădu peste Planchet și halebardierii lui. Halebardele se aplecară amenințător să-l întîmpine ;

vru să treacă înainte, doborînd toate aceste mantii cenușii, dar mantiiile cenușii îi ținură piept și mareșalul se retrase către strada Saint-Honoré, lăsînd pe cîmpul de luptă patru dintre ostașii săi, străpuși pe nesimțite cu halebardele.

Atunci apucă pe strada Saint-Honoré, dar acolo dădu peste baricadele cerșetorului de la Saint-Eustache, păzite nu numai de oameni înarmați, ci și de femei și copii. Jupînașul Friquet, fîlîndu-se cu un pistol și o spadă primite de la Louvières, își încropise o ceată de ștregari ca și el și făcea o larmă nemaipomenită.

Mareșalul crezu acest punct mai slab păzit decît celelalte și vru să forțeze trecerea. Porunci la douăzeci dintre oamenii săi să descalece și să atace baricada, în timp ce el, împreună cu restul călăreților, avea să-i protegiască. Cei douăzeci se îndreptară spre baricadă, dar din spatele bîrnelor, dintre roțile de căruță, de pe mormanele de pietre se porni o pîrîială cumplită de împușcături, la care halebardierii lui Planchet se iviră de după colțul străzii Monnaie.

Mareșalul de La Meilleraie se vedea prins între două focuri.

Mareșalul de Meilleraie era un viteaz, astfel că se hotărî să moară pe poziție. El întoarse fiecare lovitură primită și urletele de durere prinseră să răsunе în mulțime. Ostașii, mai încercați într-ale luptei, trăgeau cu mai multă îndemînare, dar burghezii, mai numeroși, îi striveau sub o adevărată ploaie de gloanțe. Oamenii cădeau în jurul mareșalului ca la Rocroy sau la Lérída. Fontrailles, adjutantul său, avea brațul rupt, calul lui primise un glonț în gît și el abia-l stăpînea, căci durerea seotea animalul din minți. În sfîrșit, se găsea în acel moment suprem în care și cel mai neînfricat simte un fior în vine și sudoarea năpădindu-i pe frunte, cînd deodată, mulțimea se despică înspre partea străzii Arbres-Secs, strigînd: *Trăiască vicarul !*, și Gondy, cu pelerina peste anterior, păși liniștit prin mijlocul împușcăturilor, binecuvîntînd în dreapta și în stînga, la fel de calm de parcă ar fi condus o procesiune religioasă.

Toată lumea căzu în genunchi. Mareșalul îl recunoscu și alergă la el.

— Scoate-mă de-aici, pentru numele cerului ! spuse el. Dacă nu, las aici și pielea mea, și pielea oamenilor mei.

Era o hărmălaie în mijlocul căreia nu s-ar fi auzit nici bubuitul tunetului. Gondy ridică mîna, cerînd liniște. Toți amuțiră.

— Copiii mei — glăsui el — iată-l pe mareșalul de La Meilleraie, ale cărui gînduri voi le-ați înțeles greșit și care se angajează, întorcîndu-se la Luvru, să ceară reginei, în numele celor de aici, libertatea lui Broussel al nostru. Îțiiei acest angajament, mareșale? adăugă Gondy, întorcîndu-se către La Meilleraie.

— Pe toți dracii, cred și eu că da ! strigă acesta. Nu speram să scap atît de ieftin.

— Vă făgăduiesc asta pe cuvîntul său de gentilom — spuse Gondy.

Mareșalul ridică mîna în semn de încuviințare.

— Trăiască vicarul ! răcni mulțimea.

Vreo cîteva glasuri adăugară chiar : „Trăiască mareșalul !“, dar toți urmară în cor : „Jos cu Mazarin !“

Mulțimea se trase în lături : drumul pe strada Saint-Honoré era cel mai scurt. Baricadele se deschiseră și mareșalul, dimpreună cu restul ostașilor, se retraseră, în cap cu Friquet și cu ștregarii lui, care imitau de zor ba duruitul tobelor, ba glasul trîmbițelor.

Fu aproape un marș triumfal. Numai că baricadele se închiseră în urma ostașilor. Mareșalul își mușca mîinile de ciudă.

În acest timp, după cum am spus, Mazarin se afla în cabinetul lui, ocupat să-și rînduiască lucrurile. Trimisese după d'Artagnan, dar, în mijlocul acestui tumult, nu spera să-l vadă, căci d'Artagnan nu era de serviciu. Totuși, după zece minute, locotenentul se ivi în prag, urmat de Porthos, nedespărțitu-i prieten.

— Ah, intră, intră, domnule d'Artagnan ! exclamă cardinalul. Fii binevenit, ca și prietenul dumitale. Oare ce se petrece în Parisul ăsta afurisit ?

— Ce se petrece, monseniore ? Nimic bun — zise d'Artagnan, clătînd din cap. Orașul e în plină revoltă și adineauri, pe cînd străbăteam strada Montorgueil cu domnul du Vallon, aci de față, și care e slujitorul dumneavoastră, în ciuda uniformei ce port, ba poate chiar din pricina ei, au vrut să ne silească să strigăm „Trăiască Broussel !“, și trebuie

oare să spun, monseniore, ce-au vrut să ne mai silească să strigăm ?

— Spune, spune !

— „Jos cu Mazarin !“ Pe legea mea, uite că mi-a scăpat ! Mazarin surîse, dar păli teribil.

— Și-ați strigat ? întrebă el.

— Nu, pe legea mea ! răspunse d'Artagnan. Eu, unul, nu eram în voce ; domnul du Vallon e răcit și n-a strigat nici el. Atunci, monseniore...

— Atunci ? se interesă Mazarin.

— Priviți la pălăria și la pelerina mea.

Și d'Artagnan arată pelerina găurită de patru gloanțe și pălăria străpunsă de ascemenea de două gloanțe. Cît despre mantia lui Porthos, o lovitură de halebardă i-o despicase într-o parte și un foc de pistol îi retezase pana de la pălărie.

— *Diavolo !* exclamă cardinalul, gînditor, uitîndu-se cu o naivă admirație la cei doi prieteni. Eu aș fi strigat !

În clipa aceea vuietul din stradă răsună și mai aproape. Mazarin își șterse fruntea și își roti ochii în jur. Ar fi dorit grozav să se apropie de fereastră, dar nu avea curaj.

— Ia vezi ce se întîmplă, domnule d'Artagnan — spuse el. D'Artagnan se duse la fereastră, cu nepăsarea-i obișnuită.

-- Oho ! mormăi el. Ce-i asta ? Mareșalul de La Meillerie se întoarce fără pălărie. Fontrailles cu brațul în eșarfă, ostași din gardă răniți, cai plini de sînge... Ei, dar ce fac santinelele ?! Duc arma la ochi, au să tragă !

— Au consemn să tragă asupra mulțimii — strigă Mazarin -- dacă mulțimea se apropie de Palatul Regal.

— Păi dacă trag, totul e pierdut ! izbucni d'Artagnan.

— Avem grilajul.

— Grilajul ?! Numai patru-cinci minute. Grilajul va fi smuls, îndoit, sfărîmat... Nu trageți, la dracu ! se răsti d'Artagnan, deschizînd fereastra.

În ciuda acestei povețe, care în mijlocul zarvei din jur nici nu se auzi, răbufniră vreo trei-patru împușcături, urmate de o cumplită pîrîială de gloanțe. Plumbii mușcară cu scrișnet din fațada Palatului Regal ; unul trecu pe sub brațul lui d'Artagnan și prefăcu în țandări o oglindă în care Porthos se privea cu plăcere.

— Vai ! se tînguî cardinalul. O oglindă de Venetia !

— Eh, monseniore ! rosti d'Artagnan, închizînd cu liniște fereastră. Nu plîngeți încă, nu merită. Într-un ceas se prea poate să nu mai rămîină în Palatul Regal nici o oglindă, fie ea de Veneția, fie de Paris.

— Care-i părerea dumitale ? întrebă cardinalul, tremurînd din creștet pînă-n tălpi.

— Ei, pe dracu ! Să li-l dați pe Broussel de vreme ce-l cer ! Ce naiba vreți să faceți cu un consilier al Parlamentului ? Nu-i bun de nimic !

— Asta-i și părerea dumitale, domnule du Vallon ? Dumneata ce-ai face ?

— L-aș da pe Broussel — spuse Porthos.

— Veniți, veniți cu mine, domnilor — zise Mazarin. Mă duc să-i spun reginei ! În capătul coridorului se opri. Pot să mă bizui pe dumneavoastră, domnilor, nu-i așa ? zise el.

— Noi nu ne dăm cuvîntul de două ori — rosti d'Artagnan. Am spus că sîntem oamenii dumneavoastră. Porunciți și vă vom da ascultare.

— Ei bine ! vorbi Mazarin. Intrați în odaia asta și așteptați.

Și, făcînd un ocol, pătrunse în salon printr-o altă ușă.

IV

RĂZMERIȚA SE PRESCHIMBĂ ÎN RĂSCOALĂ

Încăperea în care intraseră d'Artagnan și Porthos nu era despărțită de salonul unde se afla regina decît de niște draperii. Draperia subțire îngăduia să se audă, iar deschizătura dintre ele, oricît de strîmtă, lăsa să se vadă tot ce se petrecea dincolo.

Regina stătea în picioare, palidă de mînie, dar avea atîta stăpînire de sine, încît ai fi zis că nu trăiește nici cea mai mică tulburare. În spatele ei erau Comminges, Villequier și Guitaut ; în spatele bărbaților, femeile.

În fața reginei, cancelarul Séguier, același care o persecutase atîta cu douăzeci de ani în urmă, povestea că trăsură lui a fost sfărîmată, că a fost urmărit, că a dat buzna în palatul marchizului d'O, că palatul a fost numaidecît invadat, jefuit, devastat ; din fericire a avut timp să se strecoare pe o ușă mascată într-o încăpere tăinuită, unde o bătrînă sluinică l-a încuiat, dimpreună cu fratele său, episcopul de Maux. Acolo, primejdia s-a dovedit atît de reală, răsculații dezlănțuiți s-au apropiat de încăperea cu pricina, proferînd amenințări atît de cumplite, încît cancelarul a socotit că i-a sunat ceasul și s-a spovedit fratelui său spre a fi pregătit să moară în cazul că ar fi fost descoperit. Din fericire, n-a fost așa ; mulțimea, socotind că a fugit pe vreo ușă dosnică, a plecat și i-a lăsat retragerea liberă. Atunci s-a travestit, îmbrăcînd hainele marchizului d'O, și a ieșit din palat trecînd peste corpul ofițerului și a doi ostași din garda lui personală uciși în vreme ce apărau poarta.

În timpul acestei povestiri, Mazarin se strecurase fără zgomot în apropierea reginei și asculta.

— Ei bine -- întrebă regina, de cum isprăvi cancelarul -- ce părere ai ?

— Gîndesc că e ceva foarte grav, doamnă.

— Și ce mă sfătuiești ?

— Aș da un sfat maiestății voastre, fără îndoială, dar nu îndrăznesc.

— Îndrăznește, îndrăznește, domnule -- spuse regina, cu un zîmbet amar -- doar ai îndrăznit atîtea !

Cancelarul roși și îngăimă cîteva cuvinte.

— Nu-i vorba de trecut, ci de prezent -- rosti regina. Spuneai că ai să-mi dai un sfat ; care anume ?

— Doamnă -- șovăi cancelarul -- sfatul meu ar fi să-l eliberați pe Broussel.

Regina, deși foarte palidă, păli și mai mult și chipul i se contractă.

— Să-l eliberez pe Broussel ?! făcu ea. Niciodată !

În clipa aceea se auziră pași în sala din față și mareșalul de La Meileraie se ivi neanunțat în ușă.

— Ah, iată-te, mareșale ! exclamă bucuroasă Anna de Austria. Sper că i-ai învățat minte pe toți ticăloșii aceștia, nu-i așa ?

— Doamnă — vorbi mareșalul — am pierdut trei oameni la Pont-Neuf, patru la Hale, șase în colțul străzii Arbre-Sec și doi în poarta palatului vostru ; cu totul cincisprezece. Aduc cu mine zece sau doisprezece răniți. Pălăria mi-a rămas nu știu pe unde, zburată de un glonț și, după toate probabilitățile, aș fi rămas și eu cu pălăria, dacă n-ar fi fost preacucernicul vicar, care să mă scoată din încurcătură.

— Ah ! exclamă regina. Într-adevăr, m-ar fi mirat să nu-l văd pe acest șoricar cu picioarele strîmbe amestecat în toată povestea asta.

— Doamnă — zise La Meilleraie, rîzînd — nu-l pongriți prea mult, fiindcă serviciul ce mi-a făcut e încă foarte proaspăt.

— Bun — spuse regina — poartă-i oricîtă recunoștință poțesti, dar asta nu mă obligă pe mine. Iată-te viu și nevătămat și asta-i tot ce doream. Îți spun nu numai bine ai venit, ci bine ai revenit !

— Da, doamnă, dar m-am întors cu bine cu condiția să vă înfățișez voința poporului.

— Voința ! murmură Anna de Austria, încruntînd din sprîncene. Oh, oh, domnule mareșal, trebuie că te-ai aflat într-o mare primejdie de vreme ce-ai primit să porți o solie atît de ciudată !

Și aceste cuvinte fură rostite cu o ironie care nu scăpă cîtuși de puțin mareșalului.

— Iertare, doamnă ! glăsui mareșalul. Eu nu sînt avocat, sînt ostaș și, prin urmare, poate că înțeleg greșit valoarea cuvintelor. Ar fi trebuit să spun *dorința*, și nu voința poporului. Cît despre cele cu care mi-ați făcut cinstea să-mi răspundeți, cred că ați vrut să spuneți că mi-a fost frică.

Regina surîse.

— Ei bine, da, doamnă, mi-a fost frică. E pentru a treia oară în viață cînd mi se întîmplă, și totuși am luat parte la douăsprezece mari bătălii și la nu știu cîte lupte și hărțuieli. Da, mi-a fost frică. Și mă simt mult mai la largul meu în fața maiestății voastre, oricît de amenințător v-ar fi surîsul, decît în fața acelor demoni din iad, care m-au întovărășit pînă aici și care habar n-am de unde or fi ieșind.

— Bravo ! șopti d'Artagnan către Porthos. Strașnic răspuns !

— Ei bine — rosti regina, mușcându-și buzele, în timp ce curtenii se priveau cu uimire — care e *dorința* poporului meu ?

— Să-i fie redat Broussel, doamnă — spuse mareșalul.

— Niciodată ! exclamă regina. Niciodată !

— Maiestatea voastră e stăpînă — zise La Meilleraie, făcînd un pas înapoi.

— Încotro, mareșale ? întrebă regina.

— Mă duc să comunic răspunsul maiestății voastre celor care-l așteaptă.

— Rămîi aici, mareșale, nu vreau să se pară că parlamentez cu niște răzvrătiți !

Doamnă, mi-am dat cuvîntul de ciuste — adăugă mareșalul.

— Și asta înseamnă ?...

— Că dacă nu porunciți să fiu arestat, sînt nevoit să plec.

Ochii Annei de Austria aruncară fulgere.

— Oh, n-ai teamă, domnule — spuse ea. Am poruncit să fie arestați alții mai de vază decît dumneata. Guitaut !

Mazarin sări îndată.

— Doamnă — începu el — dacă aș îndrăzni la rîndul meu să vă dau un sfat...

— M-ai sfătui, de asemenea, să-l eliberez pe Broussel ? Dacă-i așa, poți să renunți.

— Nu — urmă Mazarin. Deși acest sfat ar fi poate mai bun ca altul.

— Atunci ?

— Să-l chemați pe vicar.

— Vicarul ?! exclamă regina. Un om îngrozitor ! El a stîrnit toată revolta asta.

— Cu atît mai mult — spuse Mazarin. Dacă a stîrmit-o, înseamnă că poate să o și potolească.

— Și iată, doamnă — vorbi Comminges, care stătea lîngă o fereastră și se uita afară — iată un prilej nimerit, căci îl văd dîndu-și binecuvîntarea în piața Palatului Regal.

Regina se repezi la fereastră.

— Într-adevăr — murmură ea. Ipocritul ! Priviți !

— Văd că toată lumea îngenunchează în fața lui, deși nu-l decît vicar — mormăi Mazarin. Pe mine m-ar sfîșia dacă aș fi în locul lui, cu toate că sînt cardinal. De aceea stărui,

doamnă, în *dorința* mea (Mazarin apăsă asupra acestui cuvânt) ca maiestatea voastră să-l primească pe vicar.

— De ce nu spui *voința dumitale*, așa ca alții? șopti regina.

Mazarin se înclină. Regina rămase pe gânduri. După o clipă ridică fruntea și zise:

— Domnule mareșal, du-te, caută-l pe vicar și adu-l încoace!

— Și ce spun poporului? întrebă mareșalul.

— Să aibă răbdare — rosti Anna de Austria. Eu am destulă.

În glasul mîndrei spanioloaice se deslușea atîta mîndrie. Încît mareșalul nu mai zise nimic: se înclină și plecă.

D'Artagnan se întoarse spre Porthos.

— Oare cum se vor isprăvi toate astea? murmură el.

— O să vedem — rosti Porthos, cu aerul lui liniștit.

În acest timp, Anna de Austria se apropie de Comminges, căruia începu să-i vorbească în șoaptă. Mazarin, neliniștit, se uita în direcția unde se aflau d'Artagnan și Porthos. Ceilalți cîți erau de față discutau cu jumătate de glas. Ușa se deschise din nou: mareșalul apărură în prag, urmat de vicar.

— Iată-l, doamnă, pe domnul de Gondy — vesti el — care se grăbește să se înfățișeze la porunca maiestății voastre.

Regina veni cîțiva pași în întîmpinarea vicarului și se opri în loc, rece, aspră, nemișcată, cu buza de jos răsfrîntă a dispreț. Gondy se înclină, plin de respect.

— Ei bine, domnule — rosti ea — ce spui de răzmerița asta?

— Că nu mai e o răzmeriță, doamnă — răspunse vicarul — e o răscoală.

— Răscoală e în sufletul acclora care cred că poporul meu se poate răscula! exclamă Anna, incapabilă să se prefacă în fața vicarului, pe care îl socotea, poate pe drept, inima acestei tulburări. Răscoală, iată cum numesc mișcarea stîrnită de ei înșiși toți acei care o doresc. Dar răbdare, răbdare, autoritatea regelui va pune rînduială în toate.

— Oare pentru a-mi spune aceasta mi-ați îngăduit cinstea să mă aflu în prezența maiestății voastre? întrebă Gondy, cu răceală.

— Nu, scumpe vicar — interveni Mazarin. Pentru a-ți cere sfatul în împrejurarea neplăcută în care ne aflăm.

— Să fie oare adevărat?! vorbi Gondy, făcînd pe miratul. Maiestatea sa m-a chemat să-mi ceară sfatul?

— Da — adevări regina — așa s-a hotărît.

Vicarul se înclină :

— Prin urmare, maiestatea sa dorește...

— Să-i spui ce-ai face în locul ei — se grăbi să răspundă Mazarin.

Vicarul se uită la regină, care încuviință printr-un semn.

— În locul maiestății sale — rosti cu răceală Gondy — n-aș șovăi : l-aș da pe Broussel.

— Și dacă nu-l dau — izbucni regina — ce crezi că se va întîmpla ?

— Cred că mîine nu va mai rămîne piatră pe piatră în Paris — zise mareșalul.

— Nu pe dumneata te întreb — i-o reteză regina sec și fără măcar să se întoarcă. Pe domnul de Gondy.

— Dacă cu sînt cel întrebat de maiestatea voastră — vorbi Gondy, cu aceeași liniște — atunci voi spune că împărtășesc întru totul părerea domnului mareșal.

O roșeață vie aprinse obrații reginei, iar frumoșii ei ochi albaștri păreau gata să-i iasă din orbite. Buzele-i de carmin, asemuite de toți poezii vremii cu rodiile în floare, pâliră și tremurau de mînie ; Mazarin însuși, deși deprins cu furiile acestei căsnicii zbuciumate, rămase înspăimîntat.

— Să-l dau pe Broussel ! strigă ea în cele din urmă, cu un zîmbet care te înfiora. Minunat sfat, zău așa ! Se vede cît de colo că vine de la un preot.

Gondy se ținu tare. Insulele din ziua aceea păreau că luncă pe lîngă el, ca și batjocurile din ajun ; dar ura și dorința de răzbunare se adunau în tăcere, picătură cu picătură, în adîncul inimii sale. Se uită cu răceală la regină, care tocmai făcea semn lui Mazarin să spună și el ceva. Mazarin, după obiceiul său, gîndea mult și vorbea puțin.

— He-he ! făcu el. Bun sfat, sfat de prieten. L-aș da și eu pe acest domn Broussel, mort sau viu, și atunci totul s-ar sfîrși.

— Dacă l-ați da mort, monsieur, totul s-ar sfîrși întocmai așa cum spuneți, dar într-alt chip decît socotiți dumneavoastră.

— Am spus mort sau viu ? reluă Mazarin. E un fel de a vorbi. Știi doar că înțeleg destul de prost franțuzeasca pe care dumneata, domnule vicar, o vorbești și o scrii fără cusur.

— Uite un consiliu de stat — zise d'Artagnan către Porthos. Numai că noi am ținut altele mai acătării, la La Rochelle, cu Athos și Aramis.

— În fortăreața Saint-Gervais — aminti Porthos.

— Acolo și în altă parte.

Vicarul lăsă furtuna să treacă, apoi continuă cu aceeași liniște.

— Doamnă, dacă părerea mea nu e pe placul maiestății voastre, asta se datorește fără îndoială faptului că aveți altele mai bune de urmat. Cunosc prea bine înțelepciunea reginei și a sfetnicilor ei, ca să mă gîndesc că ar lăsa multă vreme capitala pradă unei tulburări care poate să ducă la o revoluție.

— Deci, după părerea dumatăle — rosti regina, cu un zîmbet răutăcios și mușcîndu-și buzele de furie — răzmerița de ieri, care azi s-a preschimbat într-o răscoală, poate deveni mîine o revoluție ?

— Întocmai, doamnă — încuviință grav vicarul.

— Ascultîndu-te, domnule, trebuie să cred oare că poporul a pierdut orice măsură ?

— Anul acesta nu-i prielnic regilor — glăsui Gondy, clătînd din cap. Priviți în Anglia, doamnă.

— Da, numai că, din fericire, noi, în Franța, nu avem un Oliver Cromwell — răspuse regina.

— Cine știe ? făcu Gondy. Oamenii aceștia sînt asemenea trăsnetului : nu-i cunoaștem decît în clipa cînd lovesc.

Fiecare dintre cei de față tresări înfiorat și urmă un moment de tăcere. În acest timp, regina își apăsă pieptul cu amîndouă mîinile. Se vedea că se străduiește să-și stăpînească bătaile repezi ale inimii.

— Porthos — murmură d'Artagnan — uită-te bine la preotul ăsta.

— Bun, îl văd — zise Porthos. Ei, și ?

— E un om și jumătate !

Porthos întoarse ochii mirat spre d'Artagnan. Era lîmpede că nu înțelegea prea lămurit cuvintele prietenului său.

— Maiestatea voastră — continuă neîndurător vicarul — va lua măsurile de cuviință. Dar prevăd că vor fi cumplite și că vor avea darul să îndîrjească și mai mult pe răzvrătiți.

— Ei bine, atunci dumneata, cucernice vicar, care ai atîta putere asupra lor și care ești prietenul nostru — spuse ironic regina — dumneata o să-i potolești, dîndu-le binecuvîntarea dumitale.

— Poate că va fi prea tîrziu — observă Gondy, cu aceeași răceală — și poate că eu însumi îmi voi fi pierdut atunci orice înrîurire asupra lor. Cîtă vreme, dacă li-l dați pe Broussel, maiestatea voastră taie din rădăcină orice răzvrătire și dobîndește dreptul de a pedepsi aspru orice nouă încercare de răscoală.

— Deci eu n-am acest drept ? exclamă regina.

— Dacă îl aveți, folosiți-l — răspunse Gondy.

— La naiba ! făcu d'Artagnan către Porthos. Uite un om așa cum îmi place mie. De ce nu-i el ministru, iar eu, d'Artagnan, să-l slujesc pe el în locul secăturii ăsteia de Mazarin ! Ah, drace, ce isprăvi am săvîrși împreună !

— Da — zise Porthos.

Regina concedie curtea printr-un semn, în afară de Mazarin. Gondy făcu o plecăciune și vru să se retragă dimpreună cu ceilalți.

— Rămîi, domnule — spuse regina.

„Bun — cugetă Gondy în sinea lui — are să cedeze.“

— O să pună să-l omoare — îi șopti d'Artagnan lui Porthos. Dar, oricum, eu, unul, n-o să fiu acela. Dimpotrivă, jur pe Dumnezeu că, dacă sare careva asupra lui, eu îl apăr.

— Și eu la fel — i se alătură Porthos.

— Bun ! murmură Mazarin, așezîndu-se. Să vedem ce-o să iasă.

Regina urmărea din ochi pe cei care plecau. După ce ultimul dintre curteni închise ușa, se întoarse. Se vedea că face efortări de necrezut ca să-și stăpînească furia ; se răcorea cu evantaiul, mirosea felurite parfumuri și se plimba de colo-colo fără să-și găsească locul. Mazarin ședea pe scaunul lui și oărea să cugete. Gondy, care începuse să se neliniștească, cerceta cu privirea draperiile, își pipăia cămașa de zale îmbrăcată pe dedesubt și, în răstimpuri, căuta sub pelerină să vadă dacă mînerul pumnalului spaniol ascuns acolo îi e la îndemîină.

— Haide — zise regina, oprindu-se în sfîrșit locului — haide, acum că sîntem singuri, repetă sfatul dumitale, cucernice vicar.

— Iată-l, doamnă : lăsați să se creadă că ați chibzuit adînc lucrurile, recunoașteți public o greșală, ceea ce constituie forța ocîrmuitorilor puternici, apoi eliberați-l pe Broussel și redați-l poporului.

— Oh ! strigă Anna de Austria. Să mă umilesc pînă într-atît ? ! Sînt regină sau nu ? Toată această gloată care urlă e mulțimea supușilor mei sau nu ? Am prieteni, ostași ? Ah, Sfîntă Fecioară, cum spunea regina Caterina — continuă ea, aprinzîndu-se de propriile-i cuvinte. Decît să li-l dau pe ticălosul de Broussel, mai degrabă l-aș strînge de gît cu mîinile mele !

Și se repezi cu pumnii încleștați spre Gondy, pe care, fără îndoială, îl ura în clipa aceea cel puțin tot atît cît îl ura și pe Broussel. Gondy rămase nemișcat, fără să i se cîntească un mușchi pe față. Doar privirea-i de gheață se încrucișă ca o spadă cu privirea furioasă a reginei.

— Iată un om mort, asta dacă ar mai exista vreun Vitry la curte și dacă Vitry ar intra acum pe ușă — zise gasconul. Numai că, înainte să ajungă la acest prelat de ispravă, eu l-aș ucide pe Vitry, și gata ! Iar cardinalul Mazarin mi-ar purta o recunoștință nemărginită.

— Sst ! făcu Porthos. Ascultă !

— Doamnă ! strigă cardinalul, apucînd-o pe Anna de Austria de braț și trăgînd-o înapoi. Doamnă, ce faceți ? Apoi adăugă în spaniolă : Anna, ești nebună ? Te certî aici ca o femeie de rînd, tu, o regină ? ! Nu-ți dai seama că ai în fața ta, în persoana acestui preot, întreg poporul Parisului, pe care e primejdios să-l înfrunți acum, și că, dacă acest preot o vrea, într-un ceas pierzi coroana ? ! Deci lasă pe mai tîrziu, într-o altă împrejurare, să pui piciorul în prag. Astăzi nu-i momentul ; astăzi lingusește și dezmiardă, altfel nu ești decît o femeie vulgară !

La primele cuvinte ale acestui discurs, d'Artagnan apucase brațul lui Porthos, strîngîndu-l din ce în ce mai tare. Apoi, cînd Mazarin tăcu, șopti :

— Porthos, să nu spui niciodată față de Mazarin că înțeleg spaniola, altfel sînt un om pierdut, și tu la fel !

— Bine — consimți Porthos.

Această aspră dojană, vădînd o elocință ce-l caracteriza pe Mazarin atunci cînd vorbea italiana ori spaniola, dar din care nu rămînea nici urmă cînd vorbea franțuzește, fu ros-

tită cu o expresie de nepătruns, încît Gondy, oricît de iscusit fizionomist ar fi fost, nu bănuî decît un simplu avertisment la moderație.

Dinspre partea ei, regina, astfel muștrată, se împlînzi pe loc. Ca să spunem așa, lăsa focul să i se stingă din ochi, sîngele să-i fugă din obraji și mînia vorbirii de pe buze. Se așeză, lăsînd brațele vlăguite să-i atîrne de-a lungul corpului și zise cu o voce în care se ghiceau lacrimile :

— Iartă-mă, cucernice vicar, și pune ieșirea de adineauri pe seama suferinței mele ! Femeie și, prin urmare, supusă slăbiciunilor femeii, mă îngrozesc de războiul civil ; regină, și obișnuită să fiu ascultată, îmi ies din fire la primele semne de nesupunere.

— Doamnă — roși Gondy, înclinîndu-se — maiestatea voastră greșeste socotind drept nesupunere părerile mele sincere. Maiestatea voastră nu are decît supuși plecați și plini de respect. Nu cu regina are poporul ce are, poporul îl cere pe Broussel, atîta tot, fiind prea fericit să trăiască sub cîrmuirea maiestății voastre, dacă maiestatea voastră i-l dă totuși pe Broussel — adăugă Gondy, surîzînd.

Mazarin, care la cuvintele : *Nu cu regina are poporul ce are* ciulise urechile, crezînd că vicarul va pomeni de strigătele : „Jos cu Mazarin !“, îi fu recunoscător lui Gondy pentru această scăpare din vedere și spuse cu glasul cel mai micșor și cu cea mai prietenoasă expresie întipărită pe față :

— Doamnă, credeți-l pe vicar, care e unul dintre cei mai iscușiți politicieni ce avem. Cea dintîi pălărie de cardinal disponibilă pare anume făcută pentru acest cap nobil.

„Ah, ai mare nevoie de mine, ticălos viclean !“ își zise Gondy în sinea lui.

— Nouă, oare ce-o să ne făgăduiască în ziua cînd au să vrea să-l omoare ? întrebă d'Artagnan. La naiba, dacă împarte așa pălăriile de cardinal, să ne pregătim, Porthos, și să-i cerem chiar de mîine cîte un regiment pentru fiecare. Drace, să țină războiul civil numai un an și fac să aurească pentru mine spada de comandant suprem !

— Dar eu ? întrebă Porthos.

— Ție așa face să ți se dea bastonul de mareșal al domnului de La Meilleraie, care, în clipa de față, nu se bucură de prea multă trecere, după cît mi se pare.

— Aşadar — vorbi regina — te temi cu adevărat de tulburarea poporului ?

— Da, doamnă — întări Gondy, mirat că bate pasul pe loc. Mă tem că, o dată ce torentul rupe zăgazurile, să nu pricinuiască mari nenorociri.

— În acest caz eu cred că trebuie să le pui noi zăgazuri dinainte — spuse regina. Du-te, am să mă gândesc.

Gondy se uită nedumerit la Mazarin şi acesta se apropie de regină să-i vorbească. În acea clipă, un tumult înspăimîntător se auzi în piaţa Palatului Regal. Gondy zîmbi, privirea reginei se învâpăie, Mazarin se făcu alb ca varul.

— Ce mai e ? zise el.

Deodată, Comminges dădu buzna în salon.

— Iertare, doamnă — îngăimă Comminges, din prag, spre regină. Poporul a strivit santinelele de grilaj şi acum forţează porţile ! Ce porunciţi ?

— Ascultaţi, doamnă ! spuse Gondy.

Urletul valurilor, bubuitul trăsnetului, mugetele unui vulcan nu se pot asemui nici pe departe cu furtuna de strigăte ce tocmai se ridica spre cer.

— Ce poruncesc ? repetă regina.

— Da, nu-i timp de pierdut.

— Cîţi oameni ai la palat ?

— Şase sute.

— Postează o sută de oameni în jurul regelui, iar cu restul să-mi măтури de aici toată calicimea asta.

— Doamnă — interveni Mazarin — ce faceţi ?

— Du-te !

Comminges ieşi, cu acea supunere desăvîrşită a ostaşului. În clipa aceea răsună un pîrîit îngrozitor : una din porţi începea să cedeze.

— Ei, doamnă, ne pierzi pe toţi, pe rege, pe dumneata, pe mine !

La acest strigăt izbucnit din inima cardinalului înspăimîntat, Anna de Austria fu cuprinsă şi ea de frică şi-l chemă înapoi pe Comminges.

— Prea tîrziu ! se tîngui Mazarin, smulgîndu-şi părul din cap. Prea tîrziu !

Poarta cedă și se auziră urletele de bucurie ale gloatei. D'Artagnan puse mîna pe spadă și făcu semn lui Porthos să facă la fel.

— Salvați-o pe regină ! strigă Mazarin vicarului.

Gondy se repezi la o fereastră, pe care o deschise. Îl recunoscu pe Louvières în fruntea unei mulțimi de trei-patru mii de oameni.

— Nici un pas mai mult ! strigă el. Regina semnează.

— Ce spui ? izbucni regina.

— Adevărul, doamnă — interveni Mazarin, punîndu-l dinainte o pană de scris și o hîrtie. Trebuie ! Apoi adăugă : Semnează, Anna, te rog, vreau eu acest lucru !

Regina se prăbuși pe un scaun, luă pana în mînă și semnă.

Ținut în loc de Louvières, poporul nu mai înaintă nici măcar cu un pas. În schimb, murmurul năprasnic al miniei răsună fără încetare.

Regina scrisese :

„Paznicul închisorii Saint-Germain va pune în libertate pe consilierul Brüssel”. Și semnă.

Vicarul, care îi sorbea din ochi cele mai mici mișcări, înșfăcă hîrtia de îndată ce o văzu semnată, se întoarse la fereastră și, fluturînd-o în mînă, strigă :

— Iată ordinul !

Întreg Parisul păru că sloboade un uriaș strigăt de bucurie. Apoi rasuna cu putere : „Trăiască Brüssel ! Trăiască vicarul !”

— Trăiască regina ! strigă vicarul.

Drept răspuns, se auziră doar cîteva glasuri slabe și stînghere. Poate că vicarul nu scosese acest strigăt decît spre a o ține pe Anna de Austria să-și cunoască slăbiciunea.

— Și, acum, cînd ai dobîndit ceea ce ai vrut — spuse ea — poți pleca, domnule de Gondy.

— Cînd regina va avea nevoie de mine — rosti vicarul, înclinîndu-se — maiestatea sa știe că sînt gata oricînd să o slujesc.

Regina înclină din cap și Gondy se retrase.

— Ah, popă blestemat ! izbucni Anna de Austria, întinzînd brațul către ușa care abia se închisese. Te voi sili să bei într-o zi din veninul ce mi l-ai turnat azi !

Mazarin vru să se apropie de ea.

— Lasă-mă ! se smuci regina. Nu ești bărbat !

Și plecă.

— Tu nu ești femeie ! murmură Mazarin.

Apoi, după o clipă de visare, își aminti că d'Artagnan și Porthos trebuie să fie acolo și, prin urmare, auziseră totul. Încrunță din sprâncene și pași drept spre draperia pe care o ridică : încăperea era goală. La cel din urmă cuvânt al reginei, d'Artagnan îl apucase de mână pe Porthos și-l trăsesese pe coridor. Mazarin ieși îndată și el pe coridor, unde îi găsi pe cei doi prieteni plimbându-se înapoi și încolo.

— De ce ați plecat din cameră, domnule d'Artagnan ? întreabă Mazarin.

— Fiindcă regina a poruncit tuturor să plece — răspunse d'Artagnan — și am crezut că porunca era și pentru noi.

— Așadar, sinteți aici de...

— De vreun sfert de ceas — spuse d'Artagnan, uitându-se la Porthos și făcându-i semn să nu-l dea de gol.

Mazarin îi surprinse semnul și rămase incredințat că d'Artagnan a văzut și a auzit totul, însă îi fu recunoscător pentru această minciună.

— Hotărât lucru, domnule d'Artagnan, ești omul pe care îl căutam și poți să te bizui pe mine atât dumneata cât și prietenul dumitale.

Apoi, salutându-i cu cel mai fermecător zâmbet, intră ceva mai liniștit la el în cabinet, întrucât la ieșirea lui Gondy din palat tumultul contenise ca prin farmec.

V

NENOROCIREA ÎMPROSPĂTEAZĂ MEMORIA

Anna se întorsese furioasă în camera ei de rugăciune.

— Cum ? ! strigă ea, frângându-și frumoasele-i mâini. Cum ? ! Poporul l-a văzut pe domnul de Condé, întâiul prinț de sânge, arestat de către soacră-mea, Maria de Medicis : a

văzut-o pe soacră-mea, fosta lui regentă, alungată de către cardinal ; l-a văzut pe domnul de Vendôme, adică pe fiul lui Henric al IV-lea, întemnițat la Vincennes ; nici n-a crîcnit cînd erau batjocoriți, cînd erau întemnițați și amenințați acești oameni de seamă ! Și pentru un Broussel ? !... Isuse, atunci ce-a ajuns regalitatea ?

Anna atingea fără să se gîndească problema cea mai arzătoare. Poporul nici nu crîcnise cînd era vorba de prinți, dar poporul se ridica pentru Broussel : asta fiindcă era vorba de un om de jos și fiindcă, apărîndu-l pe Broussel, poporul simțea instinctiv că se apără pe sine.

În acest timp, Mazarin se plimba în lungul și în latul cabinetului său, privind din cînd în cînd la frumoasa lui oglindă de Veneția, crăpată toată.

— Eh ! spuse el. Știu, e trist să fii silit a ceda astfel. Dar, lasă, o să ne luăm revanșa. Ce contează Broussel ? ! E un nume, nu o problemă.

Oricît de iscusit politician ar fi fost, Mazarin se înșela de astă dată : Broussel era o problemă, și nu un nume.

Așa că, a doua zi dimineață, cînd Broussel își făcu intrarea în Paris, într-o trăsură impunătoare, avînd alături pe Louvières, fiul său, și pe Friquet în spatele trăsurii, poporul înarmat se îngrămădi să-l vadă trecînd, iar strigătele de : „Trăiască Broussel ! Trăiască părintele nostru !“ răsunau din toate părțile, băgîndu-l în sperieți pe Mazarin. Iscoadele cardinalului și ale reginei culegeau de pretutindeni noutăți supărătoare, care îl găseau pe ministru foarte tulburat, iar pe regină foarte liniștită. Regina părea să urzească în capul ei o mare hotărîre, ceea ce sporea și mai mult neliniștea lui Mazarin. El o cunoștea pe orgolioasa spanioloaică și se temea grozav de hotărîrile Annei de Austria.

Vicarul își făcuse intrarea în Parlament mai rege decît regele, regina și cardinalul la un loc. Luînd în seamă părerea lui, o hotărîre a Parlamentului ceruse burghezilor să depună armele și să înlătore baricadele : ei știau acum că le trebuie doar un ceas ca să ia din nou armele în mînă, și doar o noapte ca să ridice baricadele la loc.

Planchet se întorsese la prăvălia lui. Izbînda șterge orice vină : Planchet nu se mai temea deci că va fi spînzurat, ba chiar era convins că, dacă ar încerca măcar să-l aresteze, po-

porul s-ar ridica pentru el, așa cum se ridicase pentru Broussel.

Rochefort înapoiase calaveriștii cavalerului d'Humières : e adevărat, lipseau doi, dar cavalerul, partizan al Frondei în sufletul lui, nici nu voise să audă de despăgubiri.

Cerșetorul își luase iarăși locul său în tinda bisericii Saint-Eustache, împărțind apă sfințită cu o mână și cerînd milostenie cu cealaltă : și nimeni nu se gîndea că aceste două mîini au ajutat să se smulgă din edificiul social piatra de temelie a regalității.

Louvières era mîndru și mulțumit : se răzbunase pe Mazarin, pe care nu-l putea suferi, și contribuisese mult la eliberarea tatălui său din închisoare. Numele lui fusese rostit cu groază la Palatul Regal și tînărul spunea, rîzînd, consilierului reîntors în mijlocul familiei :

— Crezi oare, tată, că dacă i-aș cere acum reginei o companie, mi-ar da-o ?

D'Artagnan se folosise de acest răgaz pentru a-l trimite înapoi pe Raoul, pe care abia îl ținuse închis în casă în timpul războaielor, căci tînărul voia cu orice preț să tragă spada pentru una sau alta din tabere. Raoul se împotrivise la început, dar d'Artagnan vorbise în numele contelui de La Fère. Raoul făcuse o vizită doamnei de Chevreuse și apoi plecase înapoi la oștire.

Singur Rochefort socotea că lucrurile s-au sfîrșit destul de rău : îi scrisese prințului de Beaufort să vină, prințul urma să sosească și avea să găsească Parisul liniștit. Se duse la vicar să-l întrebe dacă n-ar trebui să-i trimită veste prințului să se oprească în drum. Gondy se gîndi puțin și spuse :

— Lasă-l să-și urmeze calea.

— Nu s-a isprăvit, dar ? întrebă Rochefort.

— Eh, dragul meu conte, nu sîntem decît la început !

— Ce vă face să credeți asta ?

— Cunosc inima reginei : n-are să se dea bătută.

— Oare pune la cale ceva ?

— Sper.

— Hai, spuneți, ce știți ?

— Știu că i-a scris Prințului să se întoarcă de la oștire în cea mai mare grabă.

— Ah ! exclamă Rochefort. Aveți dreptate, domnul de Beaufort trebuie lăsat să vină.

Chiar în seara zilei când avea loc această convorbire, se răspîndi zvonul că Prințul a sosit. Era o știre foarte simplă și foarte firească, totuși avu un uriaș răsunet. Se vorbea de unele indiscreții ale doamnei de Longueville, căreia Prințul, învinuit că nutrește față de sora sa o dragoste care trece peste marginile afecțiunii frățești, îi făcuse unele mărturisiri. Aceste mărturisiri dezvăluiau sinistre planuri urzite de regină.

Chiar în seara sosirii Prințului, burghezii mai răsașiți, consilierii municipali, consilierii comunali colindau pe la prietenii lor și spuneau :

— De ce nu l-am lua noi pe rege și nu l-am așeza la Palatul primăriei ? E o greșeală să lăsam să fie crescut de dușmanii noștri, care-i dau tot sfaturi rele ; dar dacă ar fi crescut sub supravegherea vicarului, de pildă, s-ar hrăni cu principiile naționale și-ar îndrăgi poporul.

Peste noapte domni o surdă tulburare ; a doua zi se văzură iarăși pelerinele cenușii și negre, patrulele de negustori înarmați și cetele de cerșetori.

Regina petrecuse noaptea vorbind între patru ochi cu Prințul ; la miezul nopții, acesta intrase în camera ei de rugăciune și plecase abia la cinci dimineța. La ora cinci regina se duse în cabinetul cardinalului. Dacă ea încă nu se culcase, cardinalul se și deșteptase din somn. Cardinalul așternea pe hîrtie un răspuns către Cromwell. Se scurseseră șase zile din cele zece cît îi ceruse lui Mordaunt să aștepte.

— Eh — spunea Mazarin — l-am făcut să cam aștepte, dar Cromwell știe prea bine ce-s revoluțiile pentru ca să nu-mi treacă asta cu vederea.

Tocmai recita cu plăcere primul aliniat al răspunsului, cînd auzi un zgomot ușor la ușa ce comunica cu apartamentul reginei. Singură Anna de Austria putea să vină pe ușa asta. Cardinalul se ridică și se duse să deschidă.

Regina era într-un halat de casă, care o prindea bine încă, întrucît, ca și Diane de Poitiers și Ninon, Anna de Austria păstra privilegiul de a rămîne mereu frumoasă : numai că în acea dimineță era mai frumoasă ca de obicei, căci avea în ochi strălucirea pe care ți-o dă o bucurie lăuntrică.

— Ce ai, doamnă ? întrebă Mazarin, neliniștit. Te văd tare mîndră.

— Da, Giulio — adevări ca. Mîndră și fericită, căci am găsit mijlocul să înăbuș hidra.

— Ești un mare politician, regina mea ! spuse Mazarin. Să vedem despre ce mijloc e vorba.

Și ascunse ceea ce a scris, strecurînd scrisoarea începută sub filele de hîrtie albă.

— Știi că vor să mi-l ia pe rege ? glăsui regina.

— Din nenorocire, da ! Și pe mine vor să mă spînzure.

— Nu-l vor avea pe rege !

— Și nici pe mine nu mă vor spînzura !

— Ascultă : vreau să li-l smulg pe fiul meu și pe mine înșămi, precum și pe dumneata cu mine. Vreau ca acest eveniment, care va schimba fața lucrurilor de la o zi la alta, să devină fapt împlinit, fără să știe nimeni decît tu, eu și o a treia persoană.

— Și cine este această a treia persoană ?

— Prințul.

— Așadar, a sosit, după cum mi s-a spus ?

— Aseară.

— Și l-ai văzut ?

— Abia m-am despărțit de el.

— Sprijină acest plan ?

— E sfatul lui.

— Și Parisul ?

— Îl înfometează și-l silește să se predea fără condiții.

— Planul nu-i lipsit de măreție, numai că eu văd o singură piedică în cale.

— Care ?

— Neputința de a-l aduce la îndeplinire.

— Vorbe goale. Nimic nu e cu neputință.

— Teoretic.

— Nu, practic. Avem bani ?

— Puțini — spuse Mazarin, tremurînd ca nu cumva Anna de Austria să-i ceară să scoată din punga lui.

— Avem armată ?

— Cinci sau șase mii de oameni.

— Avem curaj ?

— Berechet.

— Atunci e ușor. Oh, înțelegi, Giulio ? Parisul, acest odios Paris, deșteptîndu-se într-o dimineață fără regină și fără rege,

încercuit, asediat, înfometat, nemaiaivînd nici o altă resursă decît Parlamentul stupid și pe slăbănogul de vicar cu picioarele lui strîmbe !

— Frumos, frumos ! murmură Mazarin. Înțeleg efectul, dar nu văd mijlocul de a ajunge aici.

— Eu am să-l găsesc.

— Știi că asta înseamnă război, război civil, distrugător, crîncen, neiertător !

— Oh, da, da, război ! zise Anna de Austria. Da, vreau să prefac acest oraș în cenușă. Vreau să sting focul în sînge. Vreau ca o pildă înspăimîntătoare să păstreze pururi vie crima și pedeapsa ! Parisul ! Îl urăsc, îl detest !

— Foarte frumos, Anna, iată-te și însetată de sînge ! Ia seama, nu sîntem pe vremea lui Malatesta și a lui Castruccio Castracani. Vei fi decapitată, frumoasa mea regină, și-ar fi păcat !

— Rîzi !

— Nu rîd de loc, e primejdios să pornești război împotriva unui întreg popor : uită-te la fratele tău, Carol I, se află la ananghie, la mare ananghie !

— Noi sîntem în Franța și eu sînt spaniolă !

— Cu atît mai rău, *per Baccho*, cu atît mai rău ! Aș fi preferat să fii franțuzoaică, și eu la fel : ne-ar fi urît mai puțin pe amîndoi !

— Totuși ești de acord cu mine ?

— Da, cu condiția ca lucrul să fie cu putință.

— E cu putință, ți-o spun eu. Pregătește-te de plecare !

— Eu, unul, sînt întotdeauna gata de plecare. Atîta doar că nu plec niciodată... și acum probabil, mai puțin ca altă dată.

— În sfîrșit, dacă cu plec, vei pleca și tu ?

— Am să încerc.

— Mă ucizi cu frica asta a ta, Giulio ! Oare de ce anume te temi ?

— De multe lucruri.

— Care ?

Chipul batjocoritor al lui Mazarin se posomorî.

— Anna — rosti el — tu nu ești decît o femeie și, ca femeie, poți să insulti bărbații după plac, sigură că n-ai să fii pedepsită. Mă învinuiești că mi-e frică : nu mi-e atît de

frică cum îți este ție, deoarece eu nu fug. Împotriva cui se strigă ? Împotriva ta, ori a mea ? Pe cine vor să spînzure ? Pe tine, ori pe mine ? Ei bine, cu înfrunt furtuna, nu ca un lăudăros, nu-i obiceiul meu, dar o înfrunt, și tu mă învinuești că mi-e frică ! Să ai în mine o pildă : cu mai puțin zgomot izbutești mai mult. Strigi prea tare și nu ajungi la nimic. Vorhești de fugă ! Mazarin ridică din umeri, îi luă mîna și o conduse pe reșină la fereastră : Privește !

— Ei bine ? făcu regina, orbită de îndărătnicia ei.

— Ce vezi de la această fereastră ? Aștia, dacă nu mă înșel, sînt burghezi cu cămăși de zale, cu căști pe cap, cu muschete în mîini, ca pe vremea Ligii, și care cată atît de scrutător spre fereastra de unde tu te uiți la ei, încît au să te zărească dacă ridici mai mult perdeaua. Acum, vino la cealaltă fereastră : ce vezi ? Oameni din popor înarmați cu halebarde, care păzesc porțile palatului. La orice fereastră te-aș duce, ai vedea același lucru : porțile sînt păzite, răsufletorile pivnițelor sînt păzite, încît ți-aș spune și eu ceea ce acel cumsecade La Ramée îmi spunea despre domnul de Beaufort : dacă nu ești pasăre sau șoarece, n-o să ieși de aici.

— Și totuși el a izbutit !

— Socoți cumva s-o faci în același chip ?

— Atunci sînt prizonieră ?

— Drace ! exclamă Mazarin. De un ceas caut să-ți dovedesc asta.

Și Mazarin își reluă liniștit scrisoarea începută, din locul unde se întrerupsese. Anna, tremurînd de mînie și roșie de umilință, ieși din încăpere, trîntind ușa cu putere în urma ei. Mazarin nici măcar nu întoarse capul.

Ajunsă în apartamentul ei, regina se lăsă într-un fotoliu și izbucni în plîns. Deodată, fulgerată de un gînd neașteptat, se ridică strigînd :

— Sînt salvată ! Oh, da, da, cunosc un om care va și să ne scoată din Paris, un om pe care multă vreme l-am dat uitării. Și, visătoare, deși pătrunsă de un simțămînt de bucurie, murmură : Nerecunoscătoare ce sînt, am uitat douăzeci de ani de acest om, din care ar fi trebuit să fac un mareșal al Franței ! Soacră-mea a risipit aurul, demnitățile și atențiile pentru Concini, care a dus-o la pierzanie ; regele l-a făcut pe Vitry mareșal al Franței pentru un asasinat, și eu

I-am lăsat în uitare, în mizerie, pe acest nobil d'Artagnan, care m-a salvat !

Și, alergînd la o măsuță pe care se aflau hîrtie și cerneală, începu să scrie.

VI

ÎNTREVEDEREA

În dimineața aceea, d'Artagnan dormea în camera lui Porthos. Era un obicei pe care cei doi prieteni îl luaseră de cînd cu tulburările. Țineau spada sub căpătii, iar pe o măsuță, la îndemînă, pistoalele. D'Artagnan dormea încă și visa că un nor mare, galben, acoperă cerul, că norul acesta revarsă o ploaie de aur și că el stă cu pălăria întinsă sub un jgheab. Porthos visa că ușa trăsorii lui nu-i destul de mare ca să cuprindă blazonul pe care dăduse poruncă să-l zugrăvească acolo.

Fură deșteptați la ora șapte de către un valet fără livrea, care aducea o scrisoare pentru d'Artagnan.

— Din partea cui ? întrebă d'Artagnan.

— Din partea reginei — răspunse valetul.

— Hait ! exclamă Porthos, ridicîndu-se în capul oaselor. Ce-nrugă ăsta ?

D'Artagnan îl rugă pe valet să treacă într-o încăpere alăturată și, de îndată ce închise ușa, sări din pat și citi scrisoarea pe nerăsuflăte, în timp ce Porthos se zgîia la el, fără să îndrăznească să întrebe ceva.

— Prietene Porthos — îl anunță d'Artagnan, întinzîndu-i scrisoarea — iată titlul tău de baron și gradul meu de căpitan. Ia scrisoarea, citește și judecă.

Porthos întinse mîna, luă scrisoarea și citi cu tremur în glas :

„Regina vrea să vorbească domnului d'Artagnan, care să-l urmeze pe aducătorul acestor rînduri“.

— Ei bine ! zise Porthos. Nu mi se pare nimic neobișnuit.

— Ba mie mi se pare ceva cu totul neobișnuit — răspunse d'Artagnan. Dacă sînt chemat, înseamnă că lucrurile s-au încurcat rău. Gîndește-te puțin ce tulburare a trebuit să cuprindă sufletul reginei, pentru ca, după douăzeci de ani, amintirea mea să se ridice iarăși la suprafață.

— Ai dreptate — încuviință Porthos.

— Ascute-ți spada, baroane, încearcă-ți pistoalele, dă ovăz la cai și te asigur că pînă mîine se vor petrece lucruri noi. Și nici o vorbă !

— Ah ! Nu-i oare vreo cursă ca să scape de noi ? vorbi Porthos, veșnic preocupat de supărarea pe care mărirea lui viitoare ar putea-o pricinui altora.

— Dacă e vreo cursă la mijloc — continuă d'Artagnan — o miros eu, n-ai teamă. Dacă Mazarin este italian, eu sînt gascon.

Și d'Artagnan se îmbracă într-o clipită. În vreme ce Porthos, care nu se dăduse jos din așternut, îi încheia mantaua, cineva ciocăni pentru a doua oară la ușă.

— Intră ! spuse d'Artagnan.

Un alt valet trecu pragul încăperii.

— Din partea Eminenței Sale cardinalul Mazarin — zise el.

D'Artagnan întoarse ochii spre Porthos.

— Uite că se-ncurcă treaba ! mormăi Porthos. De unde să-ncepi ?

— Asta pică de minune ! exclamă d'Artagnan. Eminența Sa îmi dă întîlnire peste jumătate de ceas.

— Bine !

— Prietene — rosti d'Artagnan, întorcîndu-se spre valet. Spune Eminenței Sale că într-o jumătate de ceas voi fi la ordinele sale.

Valetul se înclină și ieși.

— Noroc că nu l-a văzut pe celălalt ! continuă d'Artagnan.

— Nu crezi că te caută amîndoi pentru același lucru ?

— Mai mult decît atît, sînt convinși.

— Haide-haide, d'Artagnan, goarna a sunat ! Gîndește-te că regina te așteaptă ; după regină, cardinalul, iar după cardinal, eu.

D'Artagnan îl chemă pe valetul Annei de Austria.

— Iată-mă, prietene — spuse el. Condu-mă !

Valetul îl duse prin strada Petits-Champs și, apucînd spre stînga, deschise o porțiță a grădinii ce dădea în strada Rîchelicu, apoi ajunse la o scară dosnică și d'Artagnan fu introdus în camera de rugăciune a reginei.

O anumită tulburare, de care nici el singur nu putea să-și dea seama, făcea să zvîcnească inima locotenentului ; nu mai avea încrederea în sine a tinereții, iar încercările vieții îl învățaseră să cîntărească toată gravitatea întîmplărilor din trecut. El știa acum ce înseamnă noblețea prinților și măreția regilor și se obișnuise să așeze viața sa neînsemnată în urma aceloră încununate de gloria soartei și a nașterii. Odinioară ar fi întîmpinat-o pe Anna de Austria ca un tînar care salută o femeie. Astăzi era altceva : venea la ea ca un soldat umil la un ilustru comandant.

Un zgomot ușor tulbură liniștea încăperii. D'Artagnan tresări și văzu draperia dată în lături de o mîină albă, după a cărei formă, albeață și frumusețe recunoscuseră acea regească mîină pe care i se îngăduise într-o zi să o sărute.

Regina intră.

— Dumneata ești, domnule d'Artagnan — spuse ea, oprindu-și privirea plină de o afectuoasă melancolie asupra ofițerului. Dumneata ești, te recunosc ! Privește-mă la rîndul duminale, cu sînt regina : mă recunoști ?

— Nu, doamnă — răspunse d'Artagnan.

— Dar nu știi — continuă Anna de Austria, cu acel accent cuceritor, pe care se pricepea să-l dea glasului ei atunci cînd voia — nu știi că regina a avut odinioară nevoie de un tînar cavaler curajos și devotat, că a găsit acest cavaler și, cu toate că el ar fi putut să creadă că l-a dat uitării, ea i-a păstrat un loc în adîncul inimii sale ?

— Nu, doamnă, nu știu — zise mușchetarul.

— Cu atît mai rău, domnule — rosti Anna de Austria. Cu atît mai rău, cel puțin pentru regină, căci regina are nevoie astăzi de același curaj și același devotament.

— Cum ? ! exclamă d'Artagnan. Regina, înconjurată cum e de slujitori atît de devotați, de sfetnici atît de înțelepți, de oameni atît de mari, mulțumită meritelor sau poziției lor, regina găsește de cuviință să-și arunce ochii asupra unui umil soldat ?

Anna pricepu această muștrare ascunsă și fu mai degrabă tulburată decît enervată. Atîta abnegație și atîta uitare de

sine din partea gentilomului gascon o umiliseră de multe ori și ea se lăsă copleșită de generozitate.

— Tot ce-mi spui despre cei care mă înconjoară, domnule d'Artagnan, este poate adevărat. Dar eu nu mai am încredere decît în dumneata. Știu că ești în slujba cardinalului, dar slujește-mă și pe mine și mă voi îngriji de soarta dumitale. Haide, ai face astăzi pentru mine ceea ce a făcut odinioară pentru regină acel gentilom pe care nu-l cunoști ?

— Voi face tot ce va porunci maiestatea voastră — spuse d'Artagnan.

Regina cugetă o clipă și, văzînd atitudinea prevăzătoare a mușchetarului, zise :

— Poate că îți place tihna ?

— Nu știu, fiindcă nu m-am odihnit niciodată, doamnă.

— Ai prieteni ?

— Aveam trei : doi au plecat din Paris și nu știu unde s-au dus. Mi-a rămas doar unul, dar e unul dintre cei care cunosc, cred, pe cavalerul despre care maiestatea voastră mi-a făcut cinstea să-mi vorbească.

— Bine — spuse regina. Dumneata și prietenul dumitale prețuiți cît o armată.

— Ce trebuie să fac, doamnă ?

— Înapoiază-te aici după-amiază la cinci și am să-ți spun, dar nu pomeni nimănui despre această întîlnire.

— Nu, doamnă.

— Jură-mi pe Crist !

— Doamnă, eu niciodată nu mi-am călcat cuvîntul. Cînd spun nu, e nu !

Regina, deși mirată de acest fel de a vorbi cu care curtenii nu o obișnuiseră, socoti că e un semn bun pentru zelul lui d'Artagnan în îndeplinirea planului ei. Era unul din viclesugurile gasconului de a-și ascunde cîteodată adîncă-i subtilitate sub aparențele unei brutalități loiale.

— Regina nu mai are nimic să-mi poruncească ? întrebă el.

— Nu, domnule — răspunse Anna de Austria. Poți să te retragi pînă-n momentul de care am vorbit.

D'Artagnan salută și plecă.

— Drace ! mormăi el cînd ajunse la ușă. Se pare că e mare nevoie de mine aici.

Apoi, cum se scursese o jumătate de ceas, străbătu coridorul și bătu la ușa cardinalului. Bernouin îl introduse în cabinet.

— Sînt la ordinele dumneavoastră, monseniore — spuse d'Artagnan.

Și, după obiceiul său, aruncă o privire în jur. Băgă de seamă că Mazarin avea înaintea, pe masă, o scrisoare cu sigiliul pus. Numai că stătea cu fața scrisă în jos, încît nu se putea vedea cui anume era adresată.

— Vii de la regină? întrebă Mazarin, privindu-l țintă.

— Eu, monseniore?! Cine v-a spus?

— Nimeni, dar știu.

— Îmi pare foarte rău că trebuie să spun monseniorului că se înșală — răspunse cu nerușinare gasconul, ținîndu-și cu tărie făgăduiala pe care tocmai o făcuse Annei de Austria.

— Eu însumi am deschis ușa de la anticameră și te-am văzut venind din capătul coridorului.

— Asta fiindcă am intrat pe scara cea dosnică.

— Cum așa?

— Habar n-am, poate o fi vreo neînțelegere la mijloc.

Mazarin știa că nu era ușor să-l faci pe d'Artagnan să spună ceea ce voia să ascundă; așa că, pentru o clipă, renunță să-l mai iscodească pe gascon.

— Să vorbim de treburile mele — rosti cardinalul — de vreme ce nu vrei să-mi spui nimic despre ale dumitale.

D'Artagnan se inclină.

— Îți plac călătoriile? întrebă cardinalul.

— Mi-am petrecut viața tot pe drumuri.

— Te reține ceva la Paris?

— Nimic nu mă poate reține la Paris decît o poruncă de sus.

— Bine. Uite o scrisoare pe care e vorba să o duci la destinație.

— La destinație, monseniore? Dar nu are nici o adresă! Într-adevăr, pe partea opusă pecetii nu scria nimic.

— Adică — urmă Mazarin — e un plic dublu.

— Înțeleg, și va trebui să-l desfac pe primul numai după ce ajung într-un anumit loc.

— Așa-i! Ține scrisoarea și pleacă! Ai un prieten, pe domnul du Vallon, care îmi place mult. Să-l ieși cu dumneata!

„Drace ! își zise d'Artagnan. Știe c-am auzit convorbirea de ieri și vrea să ne îndepărteze din Paris.“

— Stai pe gânduri ? întrebă Mazarin.

— Nu, monseniore, și plec îndată. Numai că aş dori un lucru...

— Care ? Spune !

— Ca Eminența Voastră să se ducă la regină.

— Când anume ?

— Chiar acum.

— De ce ?

— Să-i spuneți numai atât : „L-am trimis pe d'Artagnan undeva și i-am cerut să plece numaidecât“.

— Vezi bine — zise Mazarin — ai fost la regină !

— Am avut cinstea să spun Eminenței Voastre că e cu putință să fie o neînțelegere la mijloc.

— Ce înseamnă asta ? întrebă Mazarin.

— Să cutez oare a repeta Eminenței Voastre rugămintea mea ?

— Bine, mă duc. Așteaptă-mă aici !

Mazarin se uită atent dacă nu a uitat vreo cheie în în-
cuietorile de la scrin și plecă. Trecură zece minute în care
toată strădania lui d'Artagnan de a citi prin primul plic ceea
ce era scris pe cel de-al doilea se dovedi zadarnică. Mazarin
se întoarse palid și vădit preocupat. Se duse și se așeză la masa
de lucru. D'Artagnan îl scrută cu privirea, așa cum făcuse și
cu scrisoarea, dar chipul cardinalului era aproape la fel de
nepătruns ca și plicul scrisorii.

„Eh ! își zise gasconul. Pare supărat. Oare-i supărat pe
mine ? Cugetă. S-o fi gândind să mă trimită la Bastilia ? În-
cetișor, monseniore ! La cel dintâi cuvânt pe care îl spui, te
strâng de gât și trec de partea Frondei. M-ar purta în triumf
ca pe Broussel, iar Athos m-ar proclama un Brutus francez.
Ar fi o frumusețe !“

Gasconul, cu închipuirea-i veșnic înfierbîntată, văzuse pe
dată toate foloasele pe care putea să le tragă de pe urma aces-
tui fapt. Dar Mazarin nici gînd să dea o asemenea poruncă,
dimpotrivă, începu să-l ia cu binișorul.

— Ai dreptate, dragă domnu' d'Artagnan — zise el. Încă
nu poți pleca.

— Ah ! făcu d'Artagnan.

— Dă-mi înapoi scrisoarea, te rog !

D'Artagnan se supuse și Mazarin se încredință că pecetea era neatinsă.

— Aș avea nevoie de dumneata astă-seară — urmă el. Înapoiază-te peste vreo două ceasuri.

— Peste două ceasuri, monseniore, am o întâlnire de la care nu pot să lipsesc.

— Nu-ți face griji în privința asta — îl liniști Mazarin. E vorba de același lucru.

„Bun ! cugetă d'Artagnan. Bănuiam eu.“

— Înapoiază-te deci la ora cinci și adu-mi-l și pe scumpul du Vallon, dar el să aștepte în anticameră. Vreau să vorbesc cu dumneata între patru ochi.

D'Artagnan se înclină. Și pe când se înclina, își zise : „Amîndoi au să-mi dea aceeași poruncă, amîndoi mă cheamă la aceeași oră, amîndoi la Palatul Regal : ghicesc ce e la mijloc. Ah, iată o taină pentru care domnul de Gondy ar plăti o sută de mii de livre !“

— Te gîndești ! făcu Mazarin, neliniștit.

— Da, mă întreb dacă trebuie să fim înarmați sau nu.

— Înarmați pînă-n dinți — spuse Mazarin.

— Bine, monseniore, vom fi.

D'Artagnan salută, plecă și alergă să repete prietenului său făgăduielile măgulitoare ale lui Mazarin, ceca ce dădu lui Porthos o veselie de necrezut.

VII

FUGA

În ciuda semnelor de tulburare pe care le dădea orașul, către ora cinci după-amiază, la sosirea lui d'Artagnan, Palatul Regal înfățișa o priveliște dintre cele mai îmbucurătoare. De altfel, nici nu era de mirare : regina dăduse poporului pe Broussel și pe Blancmesnil, prin urmare, regina nu trebuia să se teamă de nimeni de vreme ce poporul nu mai avea nimic

de cerut. Emoția ei era o rămășiță a agitației prin care trecuse și căreia trebuia să-i lase răgazul să se liniștească, la fel cum după furtună e nevoie uneori de câteva zile să se potolească valurile.

Avusese loc un mare ospăț, sub pretextul întoarcerii învingătorului de la Lens. Fuseseră poștiți prinți, prințese și trăsurile umpleau curțile încă de la amiază. După masa de seară urma să se joace cărți la regină.

Anna de Austria era în acea zi fermecătoare prin grație și spirit, niciodată nu fusese văzută atît de voioasă. Bucuria răzbunării îi strălucea în ochi și-i flutura pe buze.

În clipa cînd lumea se ridică de la masă, Mazarin se făcu nevăzut. D'Artagnan se afla la post și-l aștepta în anticameră. Cardinalul apăru surîzător, îl apucă de mîină și-l duse în cabinetul său.

— Dragă domnu' d'Artagnan — începuse ministrul, așezîndu-se — am să-ți dau cea mai mare dovadă de încredere pe care un ministru poate s-o acorde unui ofițer.

D'Artagnan se înclină.

— Nădăjduiesc — spuse el — că monseniorul o face fără vreun gînd ascuns și mă socotește vrednic de asta.

— Cel mai vrednic dintre toți, dragă prietene, de vreme ce tocmai dumitale mă adresez.

— Ei bine — continuă d'Artagnan — vă mărturisesc, monseniore, că aștept de multă vreme un asemenea prilej. Așa că spuneți-mi iute despre ce e vorba.

— Scumpe domnu' d'Artagnan — reluă Mazarin — astăseară o să ai în mîinile dumitale salvarea statului.

Și se opri.

— Fiți mai lămurit, monseniore, aștept.

— Regina a hotărît să facă împreună cu regele o mică plimbare pînă la Saint-Germain.

— Ah ! murmură d'Artagnan. Asta înseamnă că regina vrea să părăsească Parisul.

— Pricepi, o toană femeiască.

— Da, pricep foarte bine — rosti d'Artagnan.

— Pentru asta te-a chemat de dimineață și ți-a spus să te înapoiezi la ora cinci.

— La ce m-o fi pus să jur că nu voi spune la nimeni de întîlnirea asta ? ! murmură d'Artagnan. Oh, femeile ! Chiar dacă sînt regine, tot femei rămîn !

— Oare ai ceva de zis despre această mică plimbare, dragă domnu' d'Artagnan ? întrebă Mazarin cu neliniște.

— Eu, monseniore ? făcu d'Artagnan. Și pentru ce-aș avea ?

— Văd că ridici din umeri.

— E un fel al meu de a vorbi cu mine însumi, monseniore.

— Prin urmare, nu ești împotrivă ?

— Nu sînt nici pentru, nici împotrivă, monseniore, aștept poruncile dumneavoastră.

— Bun. Deci la dumneata m-am gîndit ca să-i însoțești pe rege și pe regină pînă la Saint-Germain.

„Mare vulpoi !” își zise d'Artagnan în sinea lui.

— Vezi prea bine — continuă Mazarin, băgînd de seamă nepăsarea olișterului. Salvarea statului, așa cum îți spuneam, stă în mîinile dumitale.

— Da, monseniore, și simte întreaga răspundere a unei asemenea însărcinări

— Și totuși primești ?

— Fără îndoială.

— Crezi că e cu putință ?

— Orice e cu putință.

— Veți fi atacați pe drum ?

— Tot ce se poate.

— Și ce-ai să faci în acest caz ?

— Am să trec printre cei care mă vor ataca.

— Și dacă nu vei trece ?

— Atunci, cu atît mai rău pentru ei, voi trece peste ei !

— Și-i vei duce pe rege și pe regină nevătămați la Saint-Germain ?

— Da.

— Pe viața dumitale ?

— Pe viața mea !

— Ești un erou, dragul meu ! zise Mazarin, uitîndu-se plin de admirație la mușchetar.

D'Artagnan zîmbi :

— Dar eu ? glăsuî Mazarin după un moment de tăcere, privindu-l țintă.

— Cum adică dumneavoastră, monseniore ?

— Dacă vreau și eu să plec ?

— Asta o să fie mai greu.

— Cum așa ?

— Eminența Voastră poate să fie recunoscută.

— Chiar dacă mă travestesc ? întrebă Mazarin.

Și ridică o mantie aruncată peste un fotoliu, pe care se găsea un costum de cavaler, cenușiu și roșu ca granatul, împodobit cu ceaprazuri de argint.

— Dacă Eminența Voastră se travestește, treaba-i mai ușoară.

— Ah ! răsuflă Mazarin, ușurat.

— Dar va trebui să faceți ceea ce Eminența Voastră zicea deunăzi că ar fi făcut în locul nostru.

— Ce anume ?

— Să strigați : „Jos cu Mazarin !”

— Voi striga.

— În franțuzește, într-o franțuzească fără de cusur, monseniore, luați seama, dar, la accent ; am pierdut șase mii de angevini în Sicilia fiindcă vorbeau stricat italienește. Luați seama ca francezii să nu se răzbune pe dumneavoastră pentru Vecerniile siciliene ¹.

— Am să-mi dau toată silința.

— Sînt destui oameni înarmați pe străzi — continuă d'Artagnan. Sînteți sigur că nimeni nu cunoaște planul reginei ? Mazarin rămase pe gînduri.

— Ar fi o treabă strașnică pentru un trădător, monseniore, ceea ce mi-ați propus adineauri. Totul ar putea fi pus pe seama unui atac.

Mazarin simți că-l trec fiorii, dar cugetă că un om care ar avea de gînd să trădeze, nu te-ar preveni dinainte.

— Păi din pricina asta nici nu mă încred în oricine — rosti el cu vioiciune. Dovadă că pe dumneata te-am ales ca să mă însoțești.

— Nu plecați o dată cu regina ?

— Nu — zise Mazarin.

— Atunci, în urma reginei ?

— Nu — repetă Mazarin.

— Aha ! zise d'Artagnan, care începea să înțeleagă.

¹ Aluzie la masacrul francezilor care locuiau în insula Sicilia și, mai cu seamă, la Palermo, săvîrșit de sicilienii în cea de a doua zi de Paști a anului 1252 în clipa cînd clopotele bisericilor sunau de vecernie.

— Da, am planurile mele — continuă cardinalul. Plecînd cu regina, sporesc primejdia ce o pîndește ; plecînd după regină, crește primejdia ce mă pîndește pe mine ; apoi, curtea odată salvată, se poate să mă dea uitării : cei mari nu știu ce e recunoștința.

— Asta așa e — încuviință d'Artagnan, aruncînd fără să vrea o privire asupra diamantului reginei, pe care Mazarin îl avea în deget.

Mazarin îi urmări privirea și suci încetișor înăuntru piatra inelului.

— Vreau deci să-i împiedic să fie nerecunoscători față de mine — spuse Mazarin, cu surîsul lui fin.

— Asta-i dragoste creștinească — zise d'Artagnan. Să nu-l duci în ispită pe aproapele tău.

— Tocmai de aceea vreau să plec înaintea lor.

D'Artagnan zîmbi : el înțelegea foarte bine această șiretenie italienească. Mazarin îl văzu zîbind și se folosi de acest moment.

— Ai să începi prin a mă scoate întîi pe mine din Paris, nu-i așa, scumpe domnu' d'Artagnan ?

— Grea însărcinare, monseniore ! spuse d'Artagnan, reluîndu-și aerul grav.

— Dar — rosti Mazarin, privindu-l cu atenție, astfel ca să nu-i scape nici cea mai mică tresărire de pe chipul ofițerului — dar dumneata n-ai spus nimic din toate astea cînd a fost vorba de rege și de regină !

— Regele și regina sînt regele meu și regina mea, monseniore — răspunse mușchetarul. Viața mea le aparține, le-o datorez. Ei mi-o cer, și eu n-am nimic împotrivă.

— Așa e — murmură Mazarin. Dar cum mi-e nu-mi aparține viața dumitale, trebuie să ți-o cumpăr, nu ?

Și, cu un suspin adînc, întoarse încetișor piatra inelului în afară. D'Artagnan zîmbi. Acești doi oameni se asemănau într-o privință prin șiretenie. Dacă s-ar fi asemănat și prin curaj, unul l-ar fi făcut pe celălalt să săvîrșească lucruri mari.

— Dumneata înțelegi — zise Mazarin. Dacă îți cer acest serviciu, o fac cu gîndul de a fi recunoscător.

— Monseniorul se gîndește numai ? întrebă d'Artagnan.

— Poftim, scumpe domnu' d'Artagnan — spuse Mazarin, scoțînd inelul din deget. Uite un diamant care a fost al

dumitale cîndva, e drept deci să se întoarcă iarăși la dumneata. Ia-l, te rog din suflet !

D'Artagnan nu-i dădu prilejul cîtuși de puțin să se ostenească stăruind, luă inelul, cercetă piatra, să se încredințeze dacă era într-adevăr aceeași și, după ce se convinge de limpezimea strălucirii diamantului, își puse inelul în deget cu o plăcere de nedescris.

— Țineam mult la el — mărturisi Mazarin, aruncînd o ultimă privire asupra inelului. Dar n-are a face, ți-l dăruiesc din toată inima.

— Și eu, monseniore, îl primesc așa cum mi se dă — zise d'Artagnan. Să vorbim acum despre micile dumneavoastră treburi. Vreți să plecați înaintea tuturor ?

— Da, țin la asta.

— La ce oră ?

— La zece.

— Și regina cînd pleacă ?

— La miezul nopții.

— Atunci se poate : vă scot din oraș întîi pe dumneavoastră, vă las undeva, dincolo de barieră, și mă întorc s-o iau pe regină.

— Minunat ! Dar cum mă scoți afară din Paris ?

— Oh, cît despre asta, lăsați pe mine !

— Îți dau puteri depline, ia cîți oameni vrei pentru escortă.

D'Artagnan clătină din cap.

— Mi se pare totuși mijlocul cel mai sigur — adăugă Mazarin.

— Da, pentru dumneavoastră, monseniore, dar nu pentru regină.

Mazarin își mușcă buzele.

— Atunci, cum vom face ? întrebă el.

— Trebuie să-mi dați mîină liberă, monseniore.

— Hm ! mormăi Mazarin.

— Și trebuie să-mi dați întreaga conducere a acestei acțiuni.

— Totuși...

— Sau să căutați pe altcineva — spuse d'Artagnan, întorcînd spatele.

— Eh ! șopti Mazarin. Mi se pare că pleacă cu diamantul ! Și îl chemă înapoi. Domnu' d'Artagnan, dragă domnu' d'Artagnan ! murmură el, dulceag.

— Monsenior ?

— Îți iei toată răspunderea ?

— Nu-mi iau nici o răspundere, voi face cât se poate mai bine.

— Cât se poate mai bine ?

— Da.

— Ei bine, fie, mă încred în dumneata !

„În sfârșit !” își zise d'Artagnan în sinea lui.

— Deci vei fi aici la nouă și jumătate.

— Și voi găsi pe Eminența Voastră gata de plecare.

— Gata, fără îndoială.

— Atunci rămânem înțeleși. Acum, monseniorul vrea să mă ajute s-o văd pe regină ?

— La ce bun ?

— Aș dori să primesc poruncile ce are să-mi dea din gura maiestății sale.

— M-a însărcinat să ți le dau eu.

— Poate că a uitat ceva.

— Ții să o vezi ?

— E absolut necesar, monsenior.

Mazarin șovăi o clipă. D'Artagnan rămase neclintit în dorința sa.

— Să mergem — spuse Mazarin. Te voi conduce, dar nici un cuvânt despre convorbirea noastră !

— Ceea ce am vorbit împreună ne privește numai pe noi, monsenior — îl încredință d'Artagnan.

— Juri să fii mut ?

— Eu nu jur niciodată, monsenior. Spun da sau nu și, cum sînt gentilom, îmi respect cuvîntul.

— Haide, văd că trebuie să am deplină încredere în dumneata.

— E cel mai bun lucru, credeți-mă, monsenior.

— Vino ! îl pofti Mazarin.

Îl introduse pe d'Artagnan în camera de rugăciune a reginei și îi spuse să aștepte. D'Artagnan nu așteaptă mult. La vreo cinci minute, regina se arată în ținută de mare gală. Gătită astfel, părea abia de treizeci și cinci de ani și era frumoasă.

— Dumnezeu ești, domnule d'Artagnan — spuse ea, cu un surîs plin de grație. Îți mulțumesc că ai stăruit să mă vezi.

— Vă cer iertare — rosti d'Artagnan — dar țineam să primesc poruncile chiar din gura maiestății voastre.

— Știi despre ce e vorba ?

— Da, doamnă.

— Primești misiunea pe care ți-o încredințez ?

— Cu recunoștință.

— Bine. Să fii aici la miezul nopții.

— Voi fi aici.

— Domnule d'Artagnan — adăugă regina — cunosc prea bine dezinteresul dumitale ca să-ți vorbesc de recunoștința mea în această clipă, dar îți jur că nu voi uita acest al doilea serviciu ce-mi faci, așa cum l-am uitat pe primul !

— Maiestatea voastră e liberă să-și amintească sau să uite. Nu înțeleg ce vrea să spună.

Și d'Artagnan se înclină.

— Poți să pleci — zise regina, cu cel mai fermecător surîs. Du-te și înapoiază-te la miezul nopții.

Îi făcu un semn de rămas bun cu mâna și d'Artagnan se retrase. În același timp mușchetarul aruncă o privire spre draperia de după care se ivise regina și zări sub marginea de jos vârful unui pantof de catifea.

— Bun — murmură el — Mazarin ascultă să vadă dacă nu-l trădez. Într-adevăr, paiața asta nu merită să fie slujită de un om cinsit.

Dar asta nu-l împiedică pe d'Artagnan să fie punctual la întâlnire : la ora nouă și jumătate intră în anticameră. Bernouin aștepta și îl introduse îndată în cabinet. Îl găsi pe cardinal îmbrăcat în costum de cavaler, veșmînt ce-l prindea de minune și pe care, după cum am mai spus, Mazarin îl purta cu eleganță. Numai că era foarte palid și tremura nițeluș.

— Singur ? întrebă el.

— Da, monseniore.

— Și vrednicul domn du Vallon nu ne dă prilejul să ne bucurăm de tovărășia sa ?

— Ba da, monseniore, așteaptă în trăsură lui.

— Unde ?

— La poarta grădinii Palatului Regal.

— Deci cu trăsură lui plecăm ?

— Da, monseniore.

— Fără altă escortă decît dumneavoastră amîndoi ?

— Oare nu-i destul ? Unul din noi doi și-ar fi de ajuns.

— Scumpe domnu' d'Artagnan, mă înspăimîntîi cu sîngele dumitale rece, zău așa ! spuse Mazarin.

— Eu credeam, dimpotrivă, c-ar fi trebuit să vă inspire încredere.

— Și pe Bernouin nu-l iau cu mine ?

— N-avem loc pentru el, va veni mai târziu, după Eminența Voastră.

— Fie — încuviință Mazarin. De vreme ce totul trebuie făcut după voința dumitale.

— Monseniore, mai e timp să vă răzgîndiți — zise d'Artagnan. Eminența Voastră e liberă să facă așa cum dorește.

— Nu, nu — se împotrivi Mazarin. Să plecăm !

Coborîră amîndoi pe scara cea tainică. Mazarin își sprijinea brațul de brațul lui d'Artagnan și mușchetarul i-l simțea cum tremură. Străbătura curțile Palatului Regal, unde se mai aflau încă vreo cîteva trăsuri ale mesenilor întîrziați, ajunseră în grădină și apoi în fața porțiței. Mazarin încercă să o deschidă cu o cheie scoasă din buzunar, dar mîna îi tremura îngrozitor, încît nu era în stare nici să nimerească broasca.

— Lăsați-mă pe mine — zise d'Artagnan.

Mazarin îi dădu cheia și mușchetarul, după ce deschise poarta, puse cheia în buzunar : socotea să se întoarcă tot pe acolo.

Scara trăsirii era lăsată și portiera deschisă. Mousqueton stătea lîngă portieră, iar Porthos în fundul trăsirii.

— Urcăți-vă, monseniore ! zise d'Artagnan.

Mazarin nu așteptă să i se spună de două ori și se aruncă în trăsură. D'Artagnan îl urmă, Mousqueton închise portiera și se cocoță în spate, oftînd din adîncul rărunchilor. Căutase în fel și chip să nu plece, spunînd că rana tot îl mai doare, însă d'Artagnan i-o retezase numaidecît :

— Rămii dacă vrei, dragul meu domn Mouston, dar te previn că Parisul va fi în flăcări în noaptea asta.

La care Mousqueton nu mai preînse nimic, susținînd sus și tare că e gata să-și urmeze stăpînul și pe domnul d'Artagnan pînă la capătul pămîntului.

Trăsura perai în trapul măsurat al cailor, ceea ce nu dădea cîtuși de puțin de bănuiră că într-însa s-ar găsi oameni grăbiți.

Cardinalul își șterse fruntea cu batista și se uită în jur. În stînga îl avea pe Porthos și în dreapta pe d'Artagnan — fiecare veghea la cîte o portieră și-i slujea de pavăză. Pe banca din față erau două perechi de pistoale, una dinaintea lui Porthos, cealaltă în fața lui d'Artagnan. Cei doi prieteni țineau fiecare sabia alături.

La o sută de pași de Palatul Regal o patrulă opri trăsură.

— Cine-i ? întrebă comandantul patrulei.

— Mazarin ! strigă d'Artagnan, izbucnind în hohote de rîs.

Cardinalul simți că i se face părul măciucă în cap. Gluma li se păru grozavă burghezilor, care, văzînd o trăsură fără blazon și fără escortă, nu și-ar fi închipuit niciodată cu puțință o asemenea lipsă de prevedere.

— Drum bun ! strigară ei.

Și lăsară trăsură să treacă.

— Ei ! făcu d'Artagnan. Ce părere are monseniorul de acest răspuns ?

— Plin de duh ! exclamă Mazarin.

— Într-adevăr — zise Porthos — pricep...

Către mijlocul străzii Peuits-Champs, o a doua patrulă opri trăsură.

— Cine-i ? strigă comandantul patrulei.

— Ascundeți-vă, monseniore ! zise d'Artagnan.

Și Mazarin se virî între cei doi prieteni, de nici nu se mai văzu.

— Cine-i ? repetă același glas cu nerăbdare.

D'Artagnan simți cum cineva se repezi să apuce caii de că-păstru. Și ieși pe jumătate din trăsură.

— Ei, Planchet ! strigă el.

Comandantul patrulei se apropie : era, într-adevăr, Planchet. D'Artagnan recunoscuse vocca fostului său valet.

— Cum, domnule, dumneavoastră sînteți ? făcu Planchet.

— Eh, Doamne, da, dragă prietene ! Porthos, dragul de el, a primit o lovitură de spadă și-l duc la țară, acasă, la Saint-Cloud.

— Oh, zău ! zise Planchet.

— Porthos — urmă d'Artagnan — dacă mai poți vorbi, scumpul meu Porthos, spune măcar un cuvînt acestui bun Planchet.

— Planchet, prietene — suspină Porthos, cu o voce slabă și jalnică — mă simt tare rău, și dacă întâlnești vreun medic, m-ar bucura să mi-l trimiți.

— Ah, Dumnezeu! mare, ce nenorocire ! se tîngui Planchet. Și cum s-a întîmplat ?

— Am să-ți povestesc eu — spuse Mousqueton.

Porthos scoase un geamăt adînc.

— Lasă-ne să trecem, Planchet — șușoti d'Artagnan — sau nu mai ajunge viu acasă : e atins la plămîni, prietene.

Planchet clătină din cap, ca și cum ar fi vrut să spună : „Dacă-i așa, e rău !” Apoi, întorcîndu-se către oamenii lui, le strigă :

— Lăsați-i să treacă, sînt prieteni !

Trăsura porni mai departe și Mazarin, care-și ținuse răsuflarea, cuteză și el să tragă aer în piept.

— *Bricconi* ¹ ! murmură cardinalul.

Cu puțin înainte de poarta Saint-Honoré întîlniră o a treia ceată : erau oamenii cerșetorului de la Saint-Eustache.

— Atenție, Porthos ! spuse d'Artagnan.

Porthos întinse îndată mîna spre pistoale.

— Ce e ? întrebă Mazarin.

— Monsenior, cred că ne aflăm într-o proastă tovărășie. Un om se apropie de ușa trăsurii, cu un fel de coasă în mînă.

— Cine-i ? întrebă el.

— Ei, neisprăvitule, nu recunoști trăsura Prințului ?

— Prinț sau nu — bodogăni omul — deschide ușa ! **Nol** păzim poarta și nu trece nimeni fără să știm noi cine trece.

— Ce-i de făcut ? mormăi Porthos.

— La dracu, să trecem ! zise d'Artagnan.

— Să trecem, dar cum ? întrebă Mazarin.

— Printre ei sau peste ei ! Vizitiu, pornește în goană !

Vizitiul își ridică biciul.

— Nici un pas mai mult ! se răsti omul care părea comandantul cetei. Dacă nu, rup picioarele cailor !

— La naiba ! se întuneacă Porthos. Ar fi păcat, caii ăștia mă costă cîte o sută de pistoli fiecare.

¹ Blestemații ! (în limba italiană în text).

— Am să-ți dau cu câte două sute pentru ei — făgădui Mazarin.

— Da, numai că, dacă le rup picioarele, ne rup și nouă gîtul.

— Vine unul în partea mea — vesti Porthos. Să-l omor ?

— Dă-i un pumn, dacă poți. Să tragem numai dacă n-avem încotro.

— Pot — zise Porthos.

— Atunci vino și deschide ușa — spuse d'Artagnan omului cu coasa, apucînd un pistol de țeavă și pregătindu-se să lovească cu mînerul.

Omul se apropie. Pe măsură ce se apropia, d'Artagnan ieși pe jumătate din trăsura, vrînd să fie mai liber în mișcări. Ochii lui se întîlniră cu ochii cerșetorului, luminați de licărirea unui felinar. Fără îndoială că acesta îl recunoscuse pe mușchetar, fiindcă se făcu alb ca varul. Fără îndoială că și d'Artagnan îl recunoscuse, fiindcă părul i se ridică măciucă în cap.

— Domnul d'Artagnan ! strigă cerșetorul, trăgîndu-se un pas înapoi. Domnul d'Artagnan ! Lăsați-l să treacă !

Mușchetarul ar fi răspuns poate și el, cînd răsună o lovitură ca de măciucă repezită între coarnezle unui bou : era Porthos care îi venise de hac omului său.

D'Artagnan se întoarse și-l văzu pe nefericitul acela zăcînd la vreo patru pași mai încolo.

— Acum gonește cît poți ! strigă el vizitiului.

Vizitiul puse biciul pe cai și nobilele animale o luară la goană. Se auziră niște strigăte ca de oameni trîniți la pămînt. Apoi se simți o hurducătură, urmată îndată de alta. Două din roți trecuseră peste ceva rotund și lesne de îndoit. Se făcu tăcere pentru cîteva clipe. Trăsura ieși pe poarta orașului.

— Spre Cours-la-Reine ! strigă d'Artagnan vizitiului. Și întorcîndu-se către Mazarin, adăugă : Acum, monseniore, puteți să spuneți de cinci ori în șir *Tatăl nostru* și *Ave*, ca să mulțumiți lui Dumnezeu c-ați scăpat cu bine. Sînteți salvat, liber !

Mazarin răspunse printr-un soi de geamăt înfundat, căci nu-i venea să creadă într-o asemenea minune. După cinci minute, trăsura se opri : ajunseseră la Cours-la-Reine.

— Monseniorul e mulțumit de escortă ? întrebă mușchetarul.

— Încîntat, domnu' ! spuse Mazarin, îndrăznind să scoată capul pe geamul portierei. Rămîne să faceți la fel și pentru regină.

— Asta o să fie mai ușor — zise d'Artagnan, sărind jos din trăsură. Domnule du Vallon, vă dau în grijă pe Eminența Sa.

— Iți liniștit — spuse Porthos, întinzîndu-i mîna.

D'Artagnan i-o scutură cu putere.

— Au ! strigă Porthos.

D'Artagnan se uită mirat la prietenul său.

— Ce ai ? întrebă el.

— Mi se pare că mi-am scrîntit mîna — murmură Porthos.

— Ce naiba, lovești și tu ca un apucat !

— Păi n-aveam încotro : omul meu era cît pe ce să mă pricopsească cu un glonț. Dar tu cum te-ai descotorosit de al său ?

— Oh ! zise d'Artagnan. Al meu nici măcar nu era om.

— Păi ce era ?

— O nălucă.

— Și...

— L-am descîntat.

Fără vreo altă lămurire, d'Artagnan luă pistoalele de pe banchetă și le vîrî la cingătoare, se înfășură în mantie și, cum nu ținea să se întoarcă în oraș prin poarta pe unde ieșise, se îndreptă spre poarta Richelieu.

VIII

TRĂSURA VICARULUI

În loc să se înapoieze prin poarta Saint-Honoré, d'Artagnan, care avea destul timp înainte, făcu un ocol și intră în oraș pe poarta Richelieu. Cîțiva oameni se apropiară de el să cerceteze cine este și, dîndu-și seama după pălăria cu pene și după mantia-i împodobită cu galoane că au în față un ofițer de mușchetari, îl înconjurară îndată, cu gîndul să-l facă să strige : „Jos Mazarin !“. Întîmplarea avu darul să-l neliniștească la început, dar cînd se dumiri despre ce era vorba, strigă cu atîta

tragere de inimă, încît și cei mai cusurgii se arătară mulțumiți. Mergea pe strada Richelieu, cugetînd cum să o scoată din oraș pe regină, căci de o trăsură cu armele Franței nici vorbă nu putea să fie, cînd zări în poarta palatului doamna de Guéménec un echipaj.

Un gînd neașteptat îi trecu prin minte.

— Ah, la dracu ! îngîină el. Ar fi un joc cinstit !

Și, apropiindu-se de trăsură, cercetă cu privirea blazoanele zugrăvite pe uși și livrea vizitiului. Treabă cu atît mai ușoară, cu cît vizitiul dormea dus pe capră.

— Păi asta-i chiar trăsura vicarului ! zise el. Pe legea mea, încep să cred că providența e de partea noastră. Se urcă binișor în trăsură și, trăgînd de firul de mătase legat de degetul cel mic al vizitiului, porunci : La Palatul Regal !

Vizitiul, trezit pe neașteptate, porni îndată spre locul numit, fără bănuială că porunca vine din partea altcuiva decît a stăpînului său. Elvețianul de la palat tocmai se pregătea să închidă porțile, dar, la vederea acestui măreț echipaj, rămase încredințat că sosea un oaspete de seamă și lăsă trăsura să treacă. Trăsura opri sub portalul de la intrare.

Vizitiul își dădu seama abia acolo că valeții nu se aflau pe locul lor din spate. Crezînd că vicarul a hotărît așa, sări de pe capră fără să lase hăturile din mînă și veni să deschidă.

D'Artagnan sări și el din trăsură și, în clipa cînd vizitiul, speriat că nu-și recunoaște stăpînul, se trase înapoi, îl înșfăcă cu mîna sîngă de guler în vreme ce cu dreapta îi puse pistolul în piept, spunînd :

— Dacă scoți o vorbă, ești mort !

După expresia zugrăvită pe chipul celui care îl amenința astfel, vizitiul înțelese că a picat într-o cursă și rămase cu gura căscată și cu ochii holbați.

Doi mușchetari se plimbau prin curte și d'Artagnan îi strigă pe nume.

— Domnule de Bellière — se adresă el unuia — fă-mi plăcere și ia hăturile din mîinile omului ăstuia, suie pe capră, du trăsura la ușa scării din dos și așteaptă-mă acolo. E vorba de o chestiune de mare însemnătate. În slujba regelui.

Mușchetarul, care știa că locotenentul său nu e în stare de o glumă proastă în timpul serviciului, se supuse fără murmur,

deși ordinul i se păru cam ciudat. D'Artagnan se întoarce atunci către celălalt mușchetar.

— Domnule du Verger — zise el — ajută-mă să-l duc pe omul acesta într-un loc sigur.

Socotind că locotenentul a arestat vreun prinț travesuit, mușchetarul se înclină și, trăgînd spada, făcu semn că e gata să-i îndeplinească porunca. D'Artagnan urcă scara urmat de prizonierul său, urmat la rîndu-i de către mușchetar, străbătu coridorul și pătrunse în anticamera lui Mazarin. Bernouin aștepta cu nerăbdare vești de la stăpînul său.

— Ei bine, domnule ? întrebă el.

— Totul merge de minune, dragul meu Bernouin. Dar iată un om pe care te rog să-l duci undeva, într-un loc sigur...

— Unde, domnule ?

— Unde vrei tu, numai locul ales să aibă obloane care se închid cu lacăte și o broască bună la ușă.

— Avem așa ceva.

Și bietul vizitiu fu dus într-o încăpere cu grătii la ferestră, care semăna grozav a închisoare.

— Acum, dragă prietene — îi spuse d'Artagnan — te potesc să-mi dai mantaua și pălăria dumitale, de care am mare nevoie.

Vizitiul, bineînțeles, nu se împotrivi cîtuși de puțin. De altfel, era atît de buimăcit de cele întîmplate, încît se clătina pe picioare și se bîlbîia ca beat. D'Artagnan puse totul în brațele lui Bernouin.

— Acum, domnule du Verger, rămîi închis aici, cu omul ăsta, pînă va veni domnul Bernouin să deschidă. Veghea va fi destul de lungă și de plicticoasă, știu, dar dumneata înțelege — adăugă el cu gravitate. În slujba regelui.

— La ordinele dumneavoastră, domnule locotenent — răspunse mușchetarul, încredințat că era vorba de lucruri importante.

— A, să nu uit — îl preveni d'Artagnan. Dacă omul nostru încearcă să fugă ori să strige, străpunge-l cu spada.

Mușchetarul dădu din cap, în semn că va respecta întru totul consemnul. D'Artagnan ieși, luîndu-l și pe Bernouin cu el. Bătea miezul nopții.

— Du-mă în camera de rugăciune a reginei — zise el. Dă-î de veste că mă aflu aici și apoi pune pachetul ăsta, dimpreună

cu o muschetă încărcată, pe capra trăsorii ce așteaptă la ușa scării din dos.

Bernouin îl introduse în camera de rugăciune a reginei, unde ofițerul se așază pe un scaun, tare îngândurat.

La Palatul Regal totul se petrecea ca de obicei. La ceasurile zece, după cum am spus, aproape toți oaspeții plecaseră. Cei care urmau să fugă o dată cu curtea primiseră toate instrucțiunile și fuseseră poștiți să se afle după miezul nopții la Cours-la-Reine.

La zece, Anna de Austria intră la rege. Prințul tocmai se culcase și micul Ludovic, rămas ultimul, își trecea vremea rînduind în linie de bătaie niște soldați de plumb, îndeletnicire care îi plăcea nespus de mult. Doi copii din suită se jucau împreună cu el.

— Laporte — spuse regina — ar fi timpul ca maiestatea sa să se culce.

Regele ceru să mai stea, căci nu-i era somn, zicea el, dar regina stăruie.

— Oare nu trebuie să te duci mîine dimineată la șase să te scalzi la Conflans, Ludovic? Mi se pare că tu singur mi-ai cerut asta.

— Aveți dreptate, doamnă — spuse regele — și sînt gata să mă retrag în odaia mea de îndată ce veți binevoi să mă sărutați. Laporte, dă sfeșnicul cavalerului de Coislin.

Regina își apropie buzele de fruntea albă și netedă pe care augustul vlăstar i-o întinsese cu o gravitate, în care se simțea de pe acum eticheta de la curte.

— Caută să adormi repede, Ludovic — îl povățui regina. Mîine te scoli de dimineată.

— Mă voi strădui să vă ascult, doamnă — făgădui micuțul Ludovic. Însă nu mi-e de loc somn.

— Laporte — rosti în șoaptă Anna de Austria — adu o carte cît mai plicticoasă pentru maiestatea sa, dar tu rămîi îmbrăcat.

Regele ieși, însoțit de cavalerul Coislin, care purta sfeșnicul. Celălalt copil fu dus și el la culcare. Regina trecu în apartamentul ei. Doamnele de onoare, adică doamna de Brégy, domnișoara de Beaumont, doamna de Motteville și Socratine, sora acesteia, numită astfel din pricina înțelepciunii ei, tocmai pusese în într-un dulap ceea ce rămăsese reginei de la masă, fiindcă Anna de Austria obișnuia să mănînce mai tîrziu.

Regina dădu poruncile ce avea de dat, vorbi despre un ospăț pe care marchizul de Villequier îl oferea peste două zile în cinstea ei, numind pe cei cărora le îngăduia onoarea să ia parte la acest ospăț, anunță pentru a doua zi o vizită la Val-de-Grâce, unde avea de gând să se spovedească și să se împărtășească, și porunci lui Béringhen, primul ei valet de cameră, să fie gata să o însoțească.

Masa doamnelor de onoare odată sfârșită, regina se prefăcuse obosită și trecu în odaia de culcare. Doamna de Motteville, care era de serviciu pe lângă regină în seara aceea, o urmă îndată și o ajută să se dezbrace. Regina se urcă în pat, îi vorbi prietenos câteva minute și apoi îi spuse că poate să plece.

Tocmai în clipa aceea, d'Artagnan intra în curtea Palatului Regal cu trăsură vicarului. La puțin timp, trăsurile doamnelor de onoare ieșeau din curte și poarta se închise în urma lor.

Bătea miezul nopții. După cinci minute, Bernouin ciocăni la ușa camerei de culcare a reginei, venind prin trecerea tainică de care se folosea cardinalul. Anna de Austria se duse ea însăși să deschidă. Era gata îmbrăcată, adică își pusese din nou ciorapii și se înfășurase într-un halat lung de casă.

— Tu ești, Bernouin ? întrebă ea. Domnul d'Artagnan e aici ?

— Da, doamnă, se află în camera de rugăciune și așteaptă ca maiestatea voastră să fie gata de plecare.

— Sînt gata. Du-te și spune lui Laporte să-l trezească și să-l îmbrace pe rege, apoi treci pe la mareșalul de Villeroy să-l previi din partea mea.

Bernouin se înclină și ieși. Regina trecu în camera de rugăciune, luminată de o singură lampă din cristal de Veneția. Îl văzu pe d'Artagnan în picioare, așteptînd.

— Dumneata ești ? zise ea.

— Eu, doamnă.

— Ești gata ?

— Gata.

— Și cardinalul ?

— A sosit cu bine la Cours-la-Reine, unde așteaptă pe maiestatea voastră.

— Dar cu ce trăsură plecăm ?

— Am prevăzut totul, maiestate. O trăsură aşteaptă jos.

— Să mergem la rege.

D'Artagnan se înclină şi o urmă pe regină. Micuţul Ludovic era gata îmbrăcat, afară doar de pantofi şi de haină. Se arăta uimit că e îmbrăcat în toiul nopţii şi-l copleşea cu întrebările pe Laporte, care răspundea numai atât :

— Porunca reginei, sire.

Pe patul necoperit se vedea aşternutul cu cearşafurile atât de purtate, încât pe alocuri se destrămaseră de-a binelea. Era încă una dintre urmările caliciei lui Mazarin.

Regina păşi în odaie, în vreme ce d'Artagnan rămase în prag. Zărind-o, copilul se smulse din mâinile lui Laporte şi alergă spre ea. Regina îi făcu semn lui d'Artagnan să se apropie. Ofiţerul se supuse.

— Fiul meu — glăsuî regina, arătînd spre muşchetarul plin de linişte şi cu capul descoperit — acesta e domnul d'Artagnan, un viteaz ca acei voinici din vechime, despre care îţi place atât de mult să-ţi povestească doamnele mele de onoare. Întipăreşte-ţi bine în minte numele lui şi priveşte-l cu luare-aminte pentru a nu-i uita chipul, fiindcă astă-seară ne va aduce un mare serviciu.

Tînărul rege se uită la ofiţer cu ochii lui mari şi plini de mîndrie şi repetă :

— Domnul d'Artagnan ?

— Întocmai, fiul meu.

Tînărul rege ridică încet mîna-i micuţă şi i-o întinse muşchetarului. Acesta puse un genunchi la pămînt şi i-o sărută.

— Domnul d'Artagnan — repetă Ludovic. Bine, doamnă !

În acea clipă se auzi un vuiet ce se apropia neîncetat.

— Ce-i asta ? murmură regina.

— Oh ! exclamă d'Artagnan, încordîndu-şi auzul ascuţit şi privirea inteligentă. E glasul poporului care se răscoală.

— Trebuie să fugim ! spuse regina.

— Maiestatea voastră mi-a încredinţat conducerea acestei întreprinderi. Trebuie să rămînem pe loc şi să vedem ce vrea.

— Domnule d'Artagnan !

— Răspund de tot !

Nimic nu se transmite mai iute ca încrederea. Regina, plină de tărie şi de curaj, simţea în cel mai înalt grad aceste două calităţi la cei din jur.

— Fă cum crezi de cuviință — zise ea. Mă încred în dumneata !

— **Maiestatea** voastră îngăduie ca în această împrejurare să dau porunci în numele ei ?

— Poruncește, domnule !

— Ce mai vrea poporul ? întrebă regele.

— O să aflăm îndată, sire — zise d'Artagnan.

Și ieși zorit pe ușă.

Vuietul creștea din ce în ce și părea că învăluie întreg Palatul Regal. Strigăte nedeslușite se auzeau dinăuntru. Înțelegeai lămurit că era larmă și răscoală. Regele, pe jumătate îmbrăcat, regina și Laporte rămaseră nemișcați, așa cum se găseau și aproape pe locul unde se găseau, ascultînd și așteptînd.

Comminges, aflat de gardă în noaptea aceea la palat, alergă fără zăbavă. Avea aproape două sute de ostași în curțile interioare și în grajduri, pe care îi punea la dispoziție reginei.

— Ei — întrebă Anna de Austria, văzîndu-l pe d'Artagnan întorcîndu-se — ce este ?

— Doamnă, s-a zvonit că regina a părăsit Palatul Regal, luîndu-l cu ea pe rege, și poporul cere dovada că nu-i adevărat ori amenință să dărîme palatul.

— Ah, de astă dată e prea de tot ! murmură regina. Am să le dovedesc că n-am plecat !

D'Artagnan citi pe chipul reginei că va da o poruncă nesăbuită. Se apropie de ea și spuse în șoaptă :

— **Maiestatea** voastră tot mai are încredere în mine ?

Glasul acesta o făcu să tresară.

— Da, domnule, toată încrederea — zise ea. Vorbește...

— Regina arc bunătatea să-mi urmeze sfaturile ?

— Vorbește.

— **Maiestatea** voastră să binevoiască a-l trimite de aici pe domnul de Comminges, poruncindu-i să se închidă, el și oamenii lui, în corpul de gardă și în grajduri.

Comminges se uită la d'Artagnan cu acea invidie cu care orice curtean vede ivindu-se o nouă stea la curte.

— Ai auzit, Comminges ? rosti regina.

Băgînd de seamă, mulțumită pătrunderii sale obișnuite, această privire neliniștită, d'Artagnan se apropie de el.

— Domnule de Comminges — îi spuse mușchetarul — iartă-mă. Sîntem amîndoi slujitorii reginei, nu ? Acum e rîndul meu să-i fiu de folos, așa că nu mă pizmui pentru fericirea asta.

Comminges se înclină și ieși.

„Ei ! cugetă d'Artagnan în sinea lui. Mi-am mai făcut un dușman !“

— Și acum, ce e de făcut ? se adresă regina lui d'Artagnan. Auzi doar, în loc să se potolească, vuietul crește.

— Doamnă — glăsui d'Artagnan — poporul vrea să-l vadă pe rege și trebuie să-l vadă.

— Cum adică, să-l vadă ? Și unde ? În balcon ?

— Nu, doamnă, aici, dormind în patul lui.

— Ah, maiestate, domnul d'Artagnan are deplină dreptate ! strigă Laporte.

Regina cugetă o clipă și zîmbi, ca o femeie care nu e străină de prefăcătorie.

— Într-adevăr... — murmură ea.

— Domnule Laporte — spuse d'Artagnan. Du-te și dă de știre poporului prin grilajul palatului că i se va îndeplini dorința și că, în cinci minute, nu numai că-l va vedea pe rege, dar îl va vedea chiar în patul lui. Adaugă că regele doarme și că regina roagă să se facă liniște, ca nu cumva să se trezească.

— Dar să nu vină toată lumea, ci doar o delegație de doi sau patru oameni.

— Ba toată lumea, doamnă !

— Așa au să ne țină în loc pînă dimineața, gîndește-te !

— Numai un sfert de ceas. Răspund de tot, doamnă. Credeți-mă, eu cunosc poporul, e un copil mare pe care trebuie să știi să-l mîngîi. În fața regelui adormit va fi mut, blînd și sfios ca un mieluşel.

— Du-te, Laporte ! spuse regina.

Tînrul rege se apropie de mamă-sa.

— De ce facem pe voia acestor oameni ? întrebă el.

— Trebuie, fiul meu ! zise Anna de Austria.

— Atunci, dacă mi se spune *trebuie*, înseamnă că nu mai sînt rege ?

Regina amuți.

— Sire — interveni d'Artagnan — maiestatea voastră îmi îngăduie o întrebare ?

Ludovic al XIV-lea se întoarse mirat că cineva îndrăznește să-i vorbească. Regina strînse mîna copilului.

— Da, domnule — spuse el.

— Maiestatea voastră, pe cînd se juca în parcul de la Fontainebleau ori prin curțile palatului de la Versailles, își amintește să fi văzut cerul înnorîndu-se pe neașteptate și să fi auzit bubuitul tunetului ?

— Da, fără îndoială.

— Ei bine, bubuitul tunetului, oricît ar fi dorit maiestatea voastră să se mai joace, spunea : „Intrați înăuntru, sire, trebuie !“

— Fără îndoială, domnule. Dar mi s-a spus, de asemenea, că tunetul este glasul lui Dumnezeu.

— Ei bine, sire — răspunse d'Artagnan. Ascultați larma poporului și vă veți încredința că seamănă foarte mult cu bubuitul tunetului.

Într-adevăr, în clipa aceea, purtat de boarea nopții, un vuiet cumplit umplu văzduhul. Și pe dată conțeni.

— Iată, sire — rosti d'Artagnan — acum i s-a spus poporului că dormiți. Vedeți, dar, încă sînteți rege.

Regina se uită cu uimire la omul acesta ciudat, al cărui curaj fără seamăn era pe potriva celor mai viteji și al cărui spirit pătrunzător și viclean îl făcea pe potriva oricui.

Laporte se arătă în prag.

— Ei, Laporte ? întrebă regina.

— Doamnă — răspunse acesta — prevederile domnului d'Artagnan s-au împlinit întocmai. Poporul s-a liniștit ca prin farmec. I se vor deschide porțile și în cinci minute va fi aici.

— Laporte — zise regina — dacă ai pune pe unul dintre băieții tăi în locul regelui, noi am pleca în acest timp.

— Dacă maiestatea voastră poruncește — răspunse Laporte. Iiii mei, ca și mine, o slujesc pe regină.

— Nu — se împotrivi d'Artagnan. Dacă vreunul îl cunoaște pe rege și vede că au fost păcăliți, totul ar fi pierdut.

— Ai dreptate, domnule, ai întotdeauna dreptate — încuviință Anna de Austria. Laporte, culcă-l pe rege !

Laporte îl așeză pe rege în pat, așa îmbrăcat cum era, și îl acoperi pînă la bărbie cu învelitoarea.

Regina se aplecă și-l sărută pe frunte.

— Să te prefaci că dormi, Ludovic — murmură ea.

— Bine — se învoi regele. Dar nu vreau să mă atingă vreunul din oamenii aceștia.

— Sire — cuvîntă d'Artagnan — eu sînt aici și vă încredințez că, dacă are cineva această îndrăzneală, o va plăti cu viața.

— Acum, ce trebuie să facem? întrebă regina. Îi aud venind.

— Domnule Laporte, du-te înaintea lor și sfătuiește-i din nou să păstreze liniștea. Doamnă, dumneavoastră așteptați acolo, lîngă ușă. Eu voi sta la căpățiul regelui, gata să-mi jertlesc viața.

Laporte ieși din odaie, regina rămase în picioare în vreme ce d'Artagnan se strecură după draperii. Se auzi o mare mulțime de oameni care umblau încet și cu grijă. Regina ridică ea însăși draperia, ducînd un deget la buze. Văzînd-o pe regină, oamenii se opriră locului, într-o atitudine plină de respect.

— Intrați, domnilor, intrați — spuse regina.

Mulțimea șovăi, ca și cum s-ar fi rușinat: se aștepta la împotrivire, se aștepta să fie înfruntată, să fie nevoită să dărîme porțile și să doboare ostașii de gardă și, cînd colo, porțile li se deschiseră singure, iar regele, cel puțin de ochii lor, nu avea la căpătîi decît pe mama lui. Cei aflați în frunte se bîlbîiră și încercară să dea înapoi.

— Intrați, domnilor — spuse Laporte — de vreme ce regina îngăduie.

Atunci, unul mai îndrăzneț se încumetă să treacă pragul și înaintă în vîrfurile picioarelor. Ceilalți îi urmară pilda și odaia se umplu în tăcere, de parcă toți oamenii aceia ar fi fost cei mai umili și mai devotați curteni. Dincolo de ușă se zăreau capetele celor care, neputînd să intre, se înălțau pe vîrfuri. D'Artagnan vedea totul printr-un ochi al draperiei. În cel care pășise primul în odaie îl recunoscă pe Planchet.

— Domnule — i se adresă regina, înțelegînd că el era căpetenia — ați venit să-l vedeți pe rege și, la rîndul meu, am vrut să vi-l arăt eu însumi. Apropiați-vă, priviți-l și spuneți dacă avem aerul unor oameni care se gîndesc să fugă.

— Nu, nici vorbă — îngăimă Planchet, puțin mirat de asemenea cinste neașteptată.

— Veți spune deci bunilor și credincioșilor mei parizieni — continuă Anna de Austria, cu un surîs asupra căruia d'Artagnan nu se înșelă cîtuși de puțin — veți spune că l-ați văzut pe rege în pat, dormind, precum și pe regină, care tocmai se pregătea și ea să se culce.

— Am să spun, doamnă, și cei care mă însoțesc au să spună la fel ca mine, dar...

— Ce este ? întreabă Anna de Austria.

— Maiestatea voastră să mă ierte — spuse Planchet. Oare doarme într-adevăr regele aici în pat ?

Anna de Austria tresări.

— Dacă se află cineva printre voi care să-l cunoască pe rege, să se apropie și să spună dacă aici doarme într-adevăr maiestatea sa.

Un om înfășurat într-o mantie, cu care își ascundea chipul, se apropie, se aplecă deasupra patului și privi cu luare-aminte. O clipă, d'Artagnan crezu că are gânduri rele și apucă îndată mânerul spadei. Dar omul înfășurat în mantie, aplecându-se, își descoperi în parte chipul și atunci mușchetarul îl recunoscu pe vicar.

— E într-adevăr regele — rosti el, îndreptându-se de mijloc. Dumnezeu să binecuvînteze pe maiestatea sa !

— Da — zise șoptit căpetenia cetei. Da, Dumnezeu să binecuvînteze pe maiestatea sa !

Și toți oamenii aceia, care intraseră furioși, deveniră blajini, uitînd de orice mînie, și-l binecuvîntară la rîndul lor pe vlăstarul regelui.

— Acum — spuse Planchet — să mulțumim reginei, prieteni, și să plecăm.

Toți se înclinară și ieșiră pe rînd și fără zgomot, așa cum intraseră. Planchet, care trecuse cel dintîi pragul, era ultimul. Regina îl opri.

— Cum te cheamă, prietene ? i se adresează ea.

Planchet se răsuci pe călcîie, buimăcit de întrebare.

— Da — continuă regina. Mă socotesc la fel de onorată că te-am primit astăzi-seară, ca și cum ai fi un prinț, de aceea doresc să-ți aflu numele.

„Mda ! cugetă Planchet în sineca lui. Să am și eu soarta vreunui prinț. Mulțumesc !“

D'Artagnan se-nfioră la gîndul că Planchet, păcălit ca și corbul din fabulă, să nu-și spună numele, iar regina, știindu-l, să nu afle că Planchet a fost cîndva în slujba lui.

— Doamnă — răspunse cu bună-cuviință Planchet — mă numesc Dulaurier.

— Mulțumesc, domnule Dulaurier — spuse regina. Și cu ce te ocupi dumneata ?

— Sînt negustor de postavuri, doamnă, în strada Bourdonnais.

— E tot ce voiam să știu — zise regina. Îți rămîn îndatorată, scumpul meu domn Dulaurier, și-o să mai auzi vorbindu-se de mine.

— Haide-haide ! murmură d'Artagnan, ieșind de după draperie. Hotărît lucru, jupîn Planchet nu-i prost de loc, se vede cît de colo că are școală bună !

Diferenții actori ai acestei ciudate scene rămaseră o clipă unul în fața altuia, fără să scoată o vorbă : regina stătea în picioare lângă ușă, d'Artagnan ieșit pe jumătate din ascunzătoarea lui, regele sprijinit într-un cot și gata să se lungească iarăși în așternut, la cel mai mic zgomot arătînd întoarcerea mulțimii. Numai că, în loc să se apropie, vuietul se depărta din ce în ce și pînă la urmă se stinse cu totul. Regina răsufală ușurată. D'Artagnan își șterse fruntea nădușită, regele se lăsă să alunece din pat, zicînd :

— Să plecăm !

În acea clipă se întoarse Laporte.

— Ei bine ? întrebă regina.

— Doamnă — răspunse valetul — i-am dus pînă la poartă. I-am auzit spunînd către tovarășii lor că l-au văzut pe rege și că regina le-a vorbit, așa că acum toți se depărtează, mîndri și victorioși.

— Oh, mizerabilii ! murmură regina. Vă spun eu c-au să plătească scump îndrăzneala lor ! Apoi, întorcîndu-se către d'Artagnan, spuse : Domnule, dumneata mi-ai dat astă-seară cele mai înțelepte sfaturi pe care le-am primit vreodată în viață. Urmează : acum ce trebuie să facem ?

— Domnule Laporte — glăsui d'Artagnan — sfîrșește cu îmbrăcatul maiestății sale.

— Deci putem pleca ? întrebă regina.

— Cînd va voi maiestatea voastră. Nu trebuie decît să coborîți scara cea tăinuită, mă veți găsi la ușă.

— Haidem, domnule ! spuse regina. Te urmez !

D'Artagnan coborî. Trăsura aștepta în locul hotărît și mușchetarul se afla pe capră.

Ofițerul luă pachetul pe care i-l dăduse lui Bernouin să-l pună la picioarele mușchetarului. Acolo, după cum ne amintim, erau pălăria și mantaua purtate de vizitiul domnului de

Gondy. D'Artagnan își aruncă mantaua pe umeri și își po-trivi pălăria pe cap. Mușchetarul sări jos de pe capră.

— Domnule — îi spuse d'Artagnan — îl iei pe tovarășul d'umitale, care stă și-l păzește pe vizitiu, apoi încălecați și vă duceți la hanul *La Căprița* pe strada Tiquetonne, luați de acolo calul meu și al domnului du Vallon, după ce le puneți șaua și-i pregătiți de luptă, apoi ieșiți cu ei din Paris, purtându-i de căpăstru, și vă opriți la Cours-la-Reine. Dacă la Cours-la-Reine nu găsiți pe nimeni, zoriți pînă la Saint-Germain. În slujba regelui.

Mușchetarul salută cu mîna la pălărie și plecă să îndepli-nească porunca.

D'Artagnan se urcă pe capră. Avea o pereche de pistoale la cingătoare, o muschetă la picioare și spada scoasă din teacă în spate. Regina apărură. Era urmată de rege și de ducele d'Anjou, fratele acestuia.

— Trăsura vicarului ! exclamă ea, dîndu-se un pas înapoi.

— Chiar așa, doamnă — adeveri d'Artagnan. Urcați fără teamă : eu o conduc !

Regina scoase un strigăt de uimire și se urcă în trăsură. Re-gele și prințul se urcară și ei, așezîndu-se de o parte și de alta a reginei.

— Vino, Laporte ! îl chemă regina.

— Cum, doamnă ?! îngîină valetul. În trăsură cu maiestățile voastre ?!

— Acum nu-i vorba de etichetă, ci de salvarea regelui. Urcă, Laporte !

Laporte se supuse.

— Lăsați obloanele ! zise d'Artagnan.

— Dar asta n-o să dea naștere la bănuieli, domnule ? în-trebă regina.

— Maiestatea voastră să fie liniștită — zise d'Artagnan. Am răspunsul gata pregătit.

Obloanele fură lăsate și trăsură porni în goană pe strada Richelieu. Cînd ajunseră la poarta orașului, comandantul pazei înaintă spre ei, în fruntea a vreo doisprezece oameni, cu un felinar în mîină. D'Artagnan îi făcu semn să se apropie.

— Recunoști trăsura ? îl întreabă el pe sergent.

— Nu — răspunse acesta.

— Uită-te la blazon.

Sergentul aduse felinarul mai lângă ușa.

— Blazonul vicarului ! exclamă el.

— Sst ! Acum are o aventură cu doamna de Guéménée.

Sergentul pufni în râs.

— Deschideți poarta ! porunci el. M-am lămurit cum stă treaba ! Apoi, apropiindu-se de obloanele lăsate, murmură : Petrecere bună, monseniore !

— Gură spartă ce ești ! se oțări la el d'Artagnan. O să m-alunge din pricina ta !

Bariera scîrții din țîtîni și d'Artagnan, văzînd drumul liber, puse biciul cu nădejde pe cai, care goneau de mînceau pămîntul. După vreo cinci minute, ajunseră din urmă trăsură cardinalului.

— Mousqueton ! strigă d'Artagnan. Ridică obloanele de la trăsură maiestății sale !

— El e ! zise Porthos.

— În chip de vizitiu ! exclamă Mazarin.

— Și cu trăsură vicarului ! spuse regina.

— *Corpo di Dio* ¹ ! Domnu' d'Artagnan, dumneata trebuie să fii prețuit în aur ! exclamă Mazarin.

IX

CUM AU CÎȘTIGAT D'ARTAGNAN ȘI PORTHIOS, UNUL
DOUĂ SUTE NOUĂSPREZECE ȘI CELĂLALT DOUĂ
SUTE CINCISPREZECE LUDOVICI, VÎNZÎND PAIE

Mazarin voia să pornească fără întîrziere la Saint-Germain, dar regina spuse că va rămîne să aștepte pe cei cărora le dăduse întîlnire. Ea se mărgini să ofere cardinalului locul lui Laporte. Cardinalul primi și trecu dintr-o trăsură în alta.

Zvonul că regele trebuia să părăsească Parisul peste noapte nu se răspîndise fără temei : zece sau douăsprezece persoane

¹ Pe trupul lui Dumnezeu (în limba italiană în text).

știau despre această fugă tainică încă de pe la șase scara și, oricât de discrete ar fi fost, nu puteau să dea poruncile de plecare, fără ca lucrurile să nu răsuflă cît de cît. De altfel, fiecare avea pe cîte ceva de care se interesa și, cum nimeni nu se îndoia că regina părăsește Parisul cu planuri cumplite de răzbunare, fiecare își prevenise prictenii sau rudele ; astfel că zvonul acestei plecări se răspîndi cu iuteala fulgerului prin oraș.

Prima trăsură care sosi după trăsura reginei fu aceea a Prințului. În ea se aflau domnul de Condé, doamna principesă și doamna principesă-mamă. Amîndouă fuseseră trezite în toiul nopții și nici nu știau despre ce e vorba. În cea de-a doua se aflau ducele și ducesa d'Orléans, domnișoara, sora ducelui, și abatele La Rivière, favorit nedespărțit și sfetnic intim al Prințului. În cea de-a treia se aflau domnul de Longueville și prințul de Conti, fratele și cumnatul Prințului. Coborîră amîndoi și se apropiară de trăsura regelui și reginei, salutînd pe maiestateile lor.

Regina își aruncă privirea în fundul trăsurii a cărei portieră rămăsese deschisă și văzu că era goală.

— Dar unde-i doamna de Longueville ? întrebă ea.

— Așa e, unde-i sora mea ? întrebă Prințul.

— Doamna de Longueville e suferindă, doamnă — răspunse ducele — și m-a însărcinat să o scuz față de maiestatea voastră.

Anna aruncă o privire spre Mazarin, care încuviință imperceptibil din cap.

— Ce spui ? întregă regina.

— Cred că e un ostatic pentru parizieni — adăugă cardinalul.

— De ce n-a venit ? șopti Prințul către fratele său.

— Tăcere ! murmură acesta. Fără îndoială că are motive ci.

— Ne duce la pierzanie — îngîină Prințul.

— Ne salvează — spuse Conti.

Trăsurile soseau puhoi. Mareșalul de La Meilleraie, mareșalul de Villeroy, Guitaut, Villequier, Comminges apărură rînd pe rînd. Cei doi mușchetari sosiră și ei, purtînd de frîu caii lui d'Artagnan și Porthos. Aceștia încălecară numaidecît. Vizitiul lui Porthos luă îndată locul lui d'Artagnan pe capra trăsurii regale, iar Mousqueton luă locul acestuia, mîinînd caii din pi-

cioare, dintr-o pricină știută numai de el, aidoma lui Autome-
don¹ din antichitate.

Deși preocupată de nenumărate detalii, regina îl căută din
ochi pe d'Artagnan, dar gasconul, cu obișnuita-i înțelepciune,
se și pierduse în mulțime.

— Noi să fim avangarda — îi spuse el lui Porthos. Să ne
îngrijim de niște culcușuri bune la Saint-Germain, fiindcă ni-
meni n-o să se gîndească la noi. Sînt frînt de oboseală.

— Eu, unul, cad din picioare de somn, zău așa — mormăi
Porthos. Și cînd te gîndești că n-am avut parte nici de o luptă
cît de mică ! Hotărît lucru, parizienii ăștia sînt niște nă-
tărăi.

— Nu crezi mai degrabă că noi sîntem tare îndemînatici ?
întrebă d'Artagnan.

— Poate.

— Cu pumnul tău ce se mai aude ?

— E mai bine. Dar ia spune, de astă dată le-am dobîndit ?

— Ce anume ?

— Tu gradul și eu titlul meu !

— Da, pe legea mea ! Aproape c-aș pune rămășag. De
altfel, dacă ei au uitat, le-aduc eu aminte.

— Aud glasul reginei — spuse Porthos. Mi se pare că vrea
să meargă călare.

— Eh, o fi vrînd ea, dar...

— Ce ?

— Cardinalul nu vrea. Domnilor — se adresă d'Artagnan
celor doi mușchetari — însoțiți trăsura reginei și nu vă dezlipiți
de lîngă ea. Noi ne ducem să ne îngrijim de găzduire.

Și d'Artagnan se îndreptă spre Saint-Germain, întovărașit
de Porthos.

— Să plecăm, domnilor ! spuse regina.

Trăsura regală porni, urmată de șirul celorlalte trăsuri și
de peste cincizeci de călăreți. Ajunseră cu bine la Saint-Ger-
main. Coborînd din trăsură, regina îl văzu pe Prinț, care
aștepta în picioare, descoperit, gata să-i dea brațul.

— Ce-or să zică parizienii cînd au să se trezească ?! ex-
clamă Anna de Austria, bucuroasă.

— Asta înseamnă război — spuse Prințul.

¹ Automeclon, conducătorul carului lui Ahile ; nume devenit simbo-
lul viziului priceput.

— Ei bine, război, fie ! Nu avem oare cu noi pe învingătorul de la Rocroy, Nordlingen și Lens ?

Prințul se înclină în semn de mulțumire.

Era trei dimineata. Regina păși cea dintâi în castel. Toată lumea o urmă : aproape două sute de persoane o însoțiseră în fuga ei.

— Domnilor — glumi regina — găsiți-vă un culcuș în castel : e încăpător și avem loc destul. Dar, cum nu se știa că vom veni, află că există doar trei paturi. Unul pentru rege, unul pentru mine...

— Și unul pentru Mazarin — adăugă în șoaptă Prințul.

— Și eu o să mă culc pe jos ? surîse neliniștit Gaston d'Orléans.

— Nicidecum, monseniore — vorbi Mazarin. Cel de-al treilea pat e pentru altelea voastră.

— Și dumneata ? întrebă Prințul.

— Eu nu mă culc de loc — spuse Mazarin. Am de lucru.

Gaston ceru să i se arate odaia unde se afla patul, fără să se îngrijească unde vor dormi soția și fiica sa.

— Eh, eu, unul, mă culc — mormăi d'Artagnan. Porthos, hai cu mine !

Porthos îl urmă cu acea nețărmurită încredere pe care o avea în istețimea prietenului său. Mergeau unul lângă altul prin curtea castelului și în vremea asta Porthos se uita înmărmurit la d'Artagnan, care socotea ceva pe degete.

— Patru sute a câte un pistol fac patru sute de pistoli.

— Da — încuviință Porthos, patru sute de pistoli. Dar ce anume prețuiește patru sute de pistoli ?

— Un pistol e cam puțin — urmă d'Artagnan. Merită un ludovic.

— Și ce anume prețuiește un ludovic ?

— Patru sute a câte un ludovic fac patru sute de ludovici.

— Patru sute ? zise Porthos.

— Da. Ei sînt două sute și trebuie cam câte două de om. Cîte două de om fac tocmai patru sute.

— Patru sute de ce ?

— Ascultă — spuse d'Artagnan. Și cum acolo se strînseseră o mulțime de gură-cască, holbîndu-se la curtea abia sosită, își isprăvi gîndul în șoaptă, la urechea lui Porthos.

— Pricep — făcu Porthos — pricep de minune totul, pe legea mea ! Două sute de ludovici de căciulă, nu-i de lepădat, dar ce-are să se spună despre noi ?

— N-au decît să spună ce vor. Parcă au să știe că sîntem noi la mijloc ?

— Și cine o să le împartă ?

— Păi Mousqueton nu-i aici ?

— Și livreaua ? se sperie Porthos. Au să recunoască după livrea că e în slujba mea !

— N-are decît s-o întoarcă pe dos.

— Tu ai întotdeauna dreptate, dragul meu ! exclamă Porthos. Cum naiba de-ți trec atîtea prin cap ?

D'Artagnan zîmbi. Cei doi prieteni apucară pe prima uliță care le ieși în cale. Porthos bătuse în poarta casei din dreapta, în timp ce d'Artagnan bătea în poarta celei din stînga.

— Paie ! spuseră ei.

— Domnule, n-avem paie — răspunseră oamenii care veniră să deschidă. Duceți-vă la negustorul de furaje.

— Unde-l găsim ?

— Ultima poartă de pe uliță.

— Pe dreapta sau pe stînga ?

— Pe stînga.

— Mai sînt la Saint-Germain și alții unde am putea găsi paie ?

— Vorbiți cu hangiuul de la *Berbecul încoronat* și cu moș Ludovic, fermierul.

— Unde stau ?

— Pe ulița Ursulinelor.

— Amîndoi ?

— Da.

— Foarte bine.

Cei doi prieteni cerură să li se spună a doua și a treia adresă tot atît de precis ca și cea dintîi. D'Artagnan se duse la negustorul de furaje și cumpără de la el cele o sută cincizeci de legături de paie pe care le avea, pentru suma de trei pistoli. După aceea se duse la hangiu, unde îl găsi pe Porthos, care tocmai cumpăraseră două sute de legături de paie cam cu același preț. În sfîrșit, moș Ludovic le dădu alte o sută

optzeci de legături. În totul, patru sute treizeci de legături. Alte paie nu se găseau în Saint-Germain.

Toată raita asta nu le luă mai mult de jumătate de ceas.

Mousqueton, dăscălit cum se cuvine, fu pus în fruntea acestei negustorii improvizate. Primi povață să nu dea paie la nimeni fără un ludovic legătura. Și primi în seamă paie de patru sute treizeci de ludovici.

Mousqueton tot dădea din cap, însă nu pricepea nimic din cele puse la cale de cei doi prieteni.

D'Artagnan, cu trei maldăre de paie în brațe, se reîntoarce la castel, unde toată lumea tremura de frig și pica de somn, uitându-se cu pizmă la rege, la regină și la prinț, tolăniți pe paturile lor de campanie.

Intrarea ofițerului în sala cea mare stîrni un hohot general de rîs, dar el păru că nu bagă nimic de seamă și se apucă să-și așeze culcușul cu atîta îndemînare și voioșie, încît acelor bieți oameni care picau de somn și nu aveau unde să pună capul le lăsa gura apă.

— Paie ! strigară ei. Paie ! Unde găsim paie ?

— O să vă arăt eu — zise Porthos.

Și îi duse pe cei dornici de un culcuș la Mousqueton, care împărțea darnic paiele, cu un ludovic legătura. Găseau prețul cam sărat, dar cînd ții morțiș să dormi, cine n-ar plăti doi sau trei ludovici pentru cîteva ceasuri de somn bun ?

D'Artagnan tot dădea altora culcușul lui, pe care și-l întocmi de zeci de ori la rînd. Și cum se credea că și el a plătit paiele cu un ludovic legătura, întocmai ca și ceilalți, cîștigă vreo treizeci de ludovici în mai puțin de jumătate de ceas. Pe la cinci dimineața, paiele ajunseseră optzeci de livre legătura și nici cu atît nu se mai găseau.

D'Artagnan însă avu grijă să pună patru legături deoparte pentru el. Vîrî în buzunar cheia de la camera unde dosise paiele și, întovărașit de Porthos, se întoarce să facă socoteala cu Mousqueton, care, naiv și ca un intendent cinstit ce era, le numără patru sute treizeci de ludovici, păstrînd și pentru el o sută. Mousqueton nu știa ce se petrecuse la castel și nu se dumirea cum de nu i-a dat lui întîi prin cap să vîndă paie.

D'Artagnan puse aurul în pălărie și, în timp ce se înapoiau, făcu împărțeala cu Porthos. Le venea fiecăruia cîte două sute cincisprezece ludovici. Abia atunci își dădu seama Porthos că nu are paie pentru el și se întoarce la Mousqueton. Acesta

însă vînduse totul pînă la ultimul fir, uitînd chiar și de su-
flecîlul lui.

Văzînd asta, îl căută pe d'Artagnan, care, mulțumită celor
patru legături de paie puse deoparte și desfătîndu-se dinainte
la gîndul odihnei, tocmai își încropea culcușul — un culcuș
atît de moale, atît de măiestrit potrivit la căpătîi, atît de
strașnic umplut la picioare, încît pînă și regele l-ar fi pizmuit,
dacă n-ăr fi dormit dus în patul lui.

D'Artagnan nu voia în ruptul capului să-și strice rostul
pentru Porthos. Dar cînd se trezi că prietenul său îi numără
patru ludovici în palmă, se învoi să împartă culcușul cu el.
Își așază spada la cap și pistoalele la îndemînă, puse mantia la
picioare și pălăria peste manta, apoi se întinse cu voluptate pe
paiele care trosneau surd. Tocmai se lăsa legănat de visurile
îmbietoare ale celor două sute nouăsprezece ludovici cîștigați
între-un sfert de ceas, cînd un glas răsună în ușa sălii, făcîn-
du-l să tresară.

— Domnul d'Artagnan ! strigă glasul. Domnul d'Artag-
nan !

— Aici ! zise Porthos. Aici !

Porthos își dădea seama că, dacă d'Artagnan pleacă, cul-
cușul rămînea numai pentru el. Un ofițer se apropie. D'Artag-
nan se ridică într-un cot.

— Dumneata ești domnul d'Artagnan ?

— Da. Ce este ?

— Am venit după dumneata.

— Din partea cui ?

— Din partea Eminenței Sale.

— Spune monseniorului că m-am culcat și că-l sfătuiesc
prieteneste să facă la fel.

— Eminența Sa nu s-a culcat și nici nu are de gînd să se
culce, și dorește să vii numaidecît.

— Să-l ia dracu pe Mazarin ăsta, nu știe nici să doarmă
cînd trebuie ! mormăi d'Artagnan. Ce vrea de la mine ? Oare
s-a gîndit să-mi dea gradul de căpitan ? Dacă-i așa, l-am iertat.

Și mușchetarul se ridică bombănind, își luă spada, pălăria,
pistoalele, mantia, apoi o porni în urma ofițerului, în timp
ce Porthos, rămas stăpîn pe culcuș, luă cu plăcere locul prie-
tenului său.

— Domnu' d'Artagnan — zise cardinalul, văzîndu-l pe cel
după care trimisese într-un moment atît de nepotrivit. N-am

uitat cu cîtă rîvnă m-ai slujit și țin să-ți dau o dovadă în prîvința asta.

„Bun ! cugetă d'Artagnan. Începutul nu-i rău“.

Mazarin îl văzu pe mușchetar luminîndu-se la față.

— Ah, monseniore...

— Domnu' d'Artagnan — spuse el — dumneata dorești să devii căpitan ?

— Da, monseniore.

— Și prietenul dumitale tot mai dorește să devină baron ?

— În clipa asta, monseniore, visează că a și devenit baron !

— Atunci — zise Mazarin, scoțînd dintr-un portofel scrisoarea pe care i-o mai arătase o dată — ia scrisoarea asta și du-o în Anglia !

D'Artagnan se uită la plic : nu avea scrisă nici o adresă.

— N-aș putea ști cui anume trebuie să o înmînez ?

— La sosirea la Londra vei ști. Numai acolo vei desface plicul.

— Și ce instrucțiuni îmi dați ?

— Să te supui în totul celui căruia îi e adresată scrisoarea. D'Artagnan tocmai voia să mai întrebe ceva, cînd Mazarin adăugă : Pleci la Boulogne. Vei găsi la *Pajura Angliei* un tînar gentilon numit Mordaunt.

— Bine, monseniore, și ce să fac cu acest gentilom ?

— Să-l urmezi acolo unde te va duce.

D'Artagnan se uită buimăcit la cardinal.

— Acum ești lămurit — spuse Mazarin. Poți să pleci.

— Asta-i ușor de zis — murmură d'Artagnan. Dar ca să pleci la drum, îți trebuie bani și eu n-am o lăscăie !

— Aha ! făcu Mazarin, scărpinîndu-se după ureche. Spui că n-ai bani ?

— Întocmai, monseniore.

— Dar diamantul pe care ți l-am dat aseară ?

— Vreau să-l păstrez ca amintire de la Eminentă Voastră. Mazarin suspină.

— În Anglia viața e scumpă, monseniore, mai ales pentru un trimis extraordinar.

— Aud ! făcu Mazarin. E o țară tare cumpătată și acolo se duce o viață simplă de cînd cu revoluția. Dar asta nu are im-

portanță. Trase un sertar și scoase la iveală o pungă : Ce zici de acești o mic de scuzi ?

D'Artagnan își răsfrînse dezamăgit buza de jos :

— Zic, monseniore că e puțin, fiindcă n-am să plec singur.

— Nici nu mă gîndeam altfel — răspunse Mazarin. Domnul du Vallon, acest vrednic gentilom, te va întovărăși. Căci, după dumneata, scumpe domnu' d'Artagnan, el este cu siguranță omul pe care-l iubesc și-l prețuiesc cel mai mult în Franța.

— Atunci, monseniore — rosti d'Artagnan, arătînd la punga pe care Mazarin nu o lăsase din mîna — dacă-l iubiți și-l prețuiți atîta, înțelegeți...

— Fie ! Din stimă pentru el, mai adaug două sute de scuzi.

— Zgîrie-brînză ce ești ! mormăi d'Artagnan. Cel puțin atunci cînd ne vom întoarce — spuse el cu glas tare — putem fi siguri, Porthos de titlul de baron, iar eu de gradul de căpitan ?

— Aveți cuvîntul lui Mazarin !

— Mi-ar fi plăcut un alt jurămint — șopti pentru sine d'Artagnan și adăugă deslușit : N-aș putea să salut pe maiestatea sa regina ?

— Maiestatea sa doarme — răspunse repede Mazarin — și dumneata trebuie să pleci numai decît. Așadar, nu mai zăbovi.

— Încă un cuvînt, monseniore. Dacă se bat acolo unde mă duc, trebuie să mă bat și eu ?

— Ai să faci ceea ce îți poruncește persoana la care te trimit.

— Bine, monseniore — spuse d'Artagnan, întinzînd mîna după punga cu bani. Vă asigur de respectul meu. Vîrî cu înțeleptă punga în buzunarul lui cît toate zilele, apoi se întoarce spre ofițerul care îl însoțise pînă aici : Domnule — zise el — vrei să ai bunătatea să mergi din partea Eminenței Sale și să-l trezești pe domnul du Vallon, vestindu-l totodată că-l aștept la grajd ?

Ofițerul plecă îndată, cu o grabă care îi dădu de bănuț lui d'Artagnan.

Porthos se cuibărise în culcuș și tocmai începuse să sforăie melodios, așa cum avea obiceiul, cînd se simți scuturat de umăr. Crezînd că e d'Artagnan, nici nu se clinti.

— Din partea cardinalului — zise ofițerul.

— Hm ! biîgui Porthos, holbînd ochii. Ce-ai spus ?

— Am spus că Eminența Sa vă trimite în Anglia și că domnul d'Artagnan vă așteaptă la grajd.

Porthos oftă din adîncul rărunchilor, se ridică de jos, își luă pălăria, pistoalele, spada și mantia, apoi ieși pe ușă, uitîndu-se cu părere de rău la culcușul în care își făgăduise să tragă un somn pe cinste.

Abia se întoarse cu spatele, că ofițerul se și ghemuise în așternut. Mușchetarul nici nu apucă să treacă pragul, că urmașul său sforăia de zor. Nimic mai firesc, căci din toată adunarea de aici numai el, regele, regina și monseniorul Gaston d'Orléans dormeau pe gratis.



VEȘTI DE LA ARAMIS

D'Artagnan se duse drept la grajduri. Afară tocmai mîjca de ziuă. Calul lui și al lui Porthos stăteau legați la iesle, dar văzu ieslea goală. Înduioșat de soarta bietelor animale, se îndreptă către un ungher unde se deslușea o lucire de paie, care scăpaseră fără îndoială măturăturii de peste noapte ; numai că, adunînd paie cu piciorul, dădu cu botul cizmei peste o mogîldeață rotofcie care, izbită nici vorbă într-un loc dureros, scoase un strigăt și se ridică în genunchi, frecîndu-se la ochi. Era Mousqueton : nemaiavînd paie pentru sine, își încropise un culcuș cu nutrețul cailor.

— Hai, Mousqueton — zise d'Artagnan — la drum, la drum !

Recunoscînd glasul bunului prieten al stăpînului său, Mousqueton se sculă în grabă, scăpînd pe jos vreo cîțiva din ludovicii cîștigați într-ascuns peste noapte.

— Oho — făcu d'Artagnan, ridicînd un ludovic și ducîndu-l la nas. Aurul ăsta are un miros ciudat : miroase a paie.

Mousqueton rîsi atît de cinstit și păru atît de încurcat, încît gasconul pufni în rîs.

— Porthos s-ar înfuria, scumpul meu domn Mouston — zise el — dar eu te iert. Numai că ține minte că aurul ăsta trebuie să slujească drept leac pentru rănilile noastre. Și să fim voioși, haide !

Mousqueton făcu o mutră grozav de caraghioasă, puse în-dată șaua pe calul stăpînului său și încălecă și el, fără multe mofturi. Tocmai atunci se ivi și Porthos, tare posomorît, și rămase mirat din cale afară văzîndu-l pe d'Artagnan resemnat și pe Mousqueton aproape vesel.

— Ei — zise el — oare ai dobîndit gradul la care rîvnești și cu titlul de baron ?

— Mergem să ne căutăm brevetele — mormăi d'Artagnan — și, la întoarcere, jupîn Mazarin o să le semneze.

— Unde mergem ? întrebă Porthos.

— Mai întîi la Paris — răspunse d'Artagnan. Am niște treburi acolo.

— Atunci, haidem la Paris — încuviință Porthos.

Și porniră amîndoi spre Paris. Ajungînd la porțile orașului, băgară de seamă cu uimire atitudinea amenințătoare a capitalei. În jurul unei trăsuri sfărîmate, mulțimea blestema în gura mare, iar fugarii prinși, adică un bătrîn și două femei, fuseseră făcuți prizonieri. Cînd, dimpotrivă, d'Artagnan și Porthos cerură învoirea să intre în oraș, toți nu mai știau cum să le facă mai vîrtos pe plac : erau luați drept dezertori din tabăra regalistă și mulțimea ținea să-i atragă de partea ei.

— Ce face regele ? întrebau.

— Doarme.

— Și spanioloaica ?

— Visează.

— Și afurisitul ăla de italian ?

— Veghează. Așa că țineți-vă bine, fiindcă, dacă au plecat, au făcut-o cu un anume scop, nici vorbă. Dar cum, la urma urmei, voi sînteți cei mai tari — continuă d'Artagnan — nu vă luați de femei și de bătrîni, căutați adevăratele rele.

Poporul ascultă bucuros aceste cuvinte și dădu drumul doamnelor, care mulțumiră mușchetarului cu o privire adînc grăitoare.

— Acum, înainte ! zise d'Artagnan.

Și își urmărea calea trecînd peste baricade, sărînd peste lanțuri, împinși la tot pasul, iscodînd și fiind iscodiți la rîndul lor.

În piața Palatului Regal, d'Artagnan văzu un sergent făcînd instrucție cu vreo cinci-șase sute de burghezi : era Planchet, care punea în slujba miliției orășenești ceea ce își mai aducea aminte de pe vremea cînd se afla în regimentul din Piemont. Trecînd prin fața ofițerului, Planchet îl recunoscu pe fostul său stăpîn.

— Bună ziua, domnule d'Artagnan ! zise el, mîndru.

— Bună ziua, domnule Dulaurier — răspunse d'Artagnan.

Planchet încremeni locului, holbîndu-se uimit la ofițer : oamenii din primul rînd, văzîndu-și comandantul oprindu-se, se opriă și ei, și așa pînă la rîndul din urmă.

— Burghezii ăștia sînt teribili, ce să zic ! exclamă d'Artagnan.

Și trecu mai departe. După cinci minute descălecă în fața hanului *La Căprița*. Frumoasa Magdalena se grăbi să-l întîmpine.

— Scumpă doamnă Turquaine — glăsui d'Artagnan — dacă ai bani, îngroapă-i repede unde-va, dacă ai bijuterii, ascunde-le numaidecît, dacă ai datornici, cere-le banii degrabă înapoi, iar dacă ai creditori, nu le plăti o lăscăie.

— De ce ? întrebă Magdalena.

— Pentru că Parisul va fi transformat în cenușă, nici mai mult nici mai puțin, întocmai ca și Babilonul de care ai auzit negreșit și dumneata.

— Și mă părăsești în asemenea clipe ?

— Chiar acum — o înștiință d'Artagnan.

— Încotro ?

— Ei, dacă mi-ai spune unde mă duc, mi-ai face un mare serviciu !

— Oh, Doamne Dumnezeu !

— Am ceva scrisori ? întrebă d'Artagnan, arătînd printr-un semn hangitei că putea să-și curme văicărelile fiindcă erau de prisos.

— Tocmai a sosit una.

Și îi întinse o scrisoare.

— De la Athos ! exclamă d'Artagnan, recunoscînd slova mare și hotărîtă a prietenului lor.

— Ah ! făcu Porthos. Să vedem ce spune.

D'Artagnan deschise scrisoarea și citi :

„Dragă d'Artagnan, dragă du Vallon, bunii mei prieteni, poate că e ultima oară cînd primiți vești de la mine. Aramis și cu mine sîntem tare nefericiți ; dar Dumnezeu, bărbăția voastră și amintirea prieteniei noastre ne susțin. Gîndiți-vă la Raoul. Aveți grijă de hîrțile ce se află la Blois și, dacă în două luni și jumătate nu primiți alte vești de la mine, cercetați-le cu luare-aminte. Îmbrățișați-l pe viconte din toată inima, în numele credinciosului vostru prieten

ATHOS“

— La naiba, cred și eu că o să-l îmbrățișez — zise d'Artagnan — cu atît mai mult cu cît băiatul e în drumul nostru, și dacă va avea nenorocirea să-l piardă pe bietul Athos, din ziua aceea va deveni fiul meu.

— Iar eu — i se alătură Porthos — îi voi lăsa moștenire tot ce am.

— Să vedem ce mai spune Athos. „Dacă veți întîlni în cale pe un oarecare Mordaunt, păziți-vă de el. Nu pot să vă spun aici mai mult.“

— Mordaunt ! exclamă d'Artagnan cu mirare.

— Mordaunt... — repetă Porthos. Bine, o să ținem minte. Uite și cîteva rînduri de la Aramis.

— Într-adevăr ! zise d'Artagnan. Și citi : „Trecem sub tăcere locul unde ne aflăm, dragi prieteni, căci cunoaștem devotamentul vostru frășesc și știm că ați veni să muriți alături de noi“.

— Pe toți dracii ! izbucni Porthos cu mînie, făcîndu-l pe Mousqueton să sară în celălalt capăt al odăii. Nu cumva se găsesc într-o primejdie de moarte ?

D'Artagnan citi mai departe :

— „Athos vi-l lasă în grijă pe Raoul și eu vă las în grijă o răzbunare. Dacă aveți norocul să vă pice în mîină un oarecare Mordaunt, spune-i lui Porthos să-l ia într-un loc mai ferit și să-i succescă gîtul. Nu am curajul să vă spun mai mult într-o scrisoare.

ARAMIS.“

— Dacă nu-i vorba decît de-aîtu — zise Porthos — e treabă ușoară.

— Ba ăimpotrivă — rosti ăntunecat d'Artagnan. E ceva cu neputință.

— De ce ?

— Tocmai pe acest Mordaunt mergem să-l ăntălnim la Boulogne, și cu el trecem în Anglia.

— Ei, și dacă în loc să mergem să-l ăntălnim pe acest Mordaunt, am merge să-i găsim pe prietenii noștri ? mormăi Porthos, făcând un gest în stare să ănspăimănte o armată.

— M-am găndit și eu la asta — zise d'Artagnan. Numai, vezi, scrisoarea nu are nici dată, nici marcă.

— Așa-i — ăncuviință Porthos.

Și ăncepu să se plimbe de colo pînă colo prin odaie ca un nebun, dănd din măini și smucind mereu sabia din teacă. D'Artagnan stătea în picioare, copleșit. Cea mai adăncă măhnire se ăntipărise pe chipul lui.

— Hm, stăm rău ! spuse el. Athos ne batjocorește. Vrea să moară singur. Asta-i rău !

Mousqueton, văzând atăta amarnică deznădăjde, plăngea ăntr-un colț.

— Haide ! se scutură d'Artagnan. Toate astea nu duc nicăieri. Să plecăm, să mergem să-l ămbrățișăm pe Raoul, așa cum am plănuit, poate că a primit și el vești de la Athos.

— E o idee, zău că da — zise Porthos. Dragul meu d'Artagnan, nu știu cum faci, dar ești plin de ădci. Haidem să-l ămbrățișăm pe Raoul.

— Vai de cel care cată acuma chiorăș la stăpănul meu ! se ăndărji Mousqueton. Nu dau un ban pe pielea lui !

Ăncălecară și plecară. În strada Saint-Denis ăflară o mare mulțime de oameni. Domnul de Beaufort tocmai sosea de la Vendôme și vicarul îl arăta parizienilor, mirați și bucuroși totodată. ăvându-l pe domnul de Beaufort, ei se socoteau de acum ăncolo de nănvins.

Ca să nu dea ochii cu prințul, cei doi prieteni apucară pe o străduță lăaturalnică și ăjunseră la bariera Saint-Denis.

— E adevărat că domnul de Beaufort a sosit la Paris ? ăntrebară străjile pe cei doi călăreți.

— Nimic mai adevărat — răspunse d'Artagnan. Dovadă că ne trimite pe noi în calea domnului de Vendôme, tatăl său, care trebuie să sosească și el.

— Trăiască domnul de Beaufort ! strigă străjile.

Și se dădură la o parte plini de respect, lăsînd cale liberă trimișilor marelui prinț. Cum se văzură dincolo de barieră, oamenii aceștia care nu cunoșteau nici oboseala, nici descurajarea porniră într-o goană turbată. Caii zburau nu altceva, călăreții nu conteneau să vorbească despre Athos și Aramis.

Mousqueton trecea prin toate chinurile iadului, dar cre-dinciosul servitor se mîngîia la gîndul că amîndoi stăpînii lui au destule necazuri : fiindcă ajunsese să-l socotească pe d'Artagnan drept al doilea stăpîn al său, ba chiar îi îndeplinea poruncile mai iute și mai cu luare-aminte decît poruncile lui Porthos.

Tabăra oștirii se afla între Saint-Omer și Lambe ; cei doi prieteni făcură un ocol pînă acolo, povestind amănunțit despre fuga regelui și a reginei, noutate cunoscută aici din zvonuri vagi. Îl găsiră pe Raoul lîngă cortul lui, tolănit pe un maldăr de fîn, din care calul mai fura pe ascuns cîte o gură. Tînărul avea ochii roșii și părea mîhnit. Mareșalul de Grammont și contele de Guiche se înapoiaseră la Paris și bietul băiat se sim-țea singur. După o clipă, Raoul ridică ochii și îi văzu pe cei doi călăreți care-l priveau. Îi recunoscă îndată și le alergă înaintea cu bratele deschise.

— O ! Dumneavoastră sînteți, scumpi prieteni ! strigă el. Ați venit să mă căutați ? Mă luați cu dumneavoastră ? Mi-aduceți vești de la tutorele meu ?

— N-ai primit nici o veste de la el ? întrebă d'Artagnan.

— Vai, nu, domnule, și nu știu ce i s-a putut întîmpla. Sînt atît de neliniștit, încît, oh, încît îmi vine să plîng.

Și într-adevăr, două lacrimi mari i se rostogoleau pe obra-jii arși de soare. Porthos întoarse capul, ca fața-i mare și bună să nu trădeze ceea ce se petrecea în sufletul său.

— Ce dracu ? ! rosti d'Artagnan, mișcat cum nu mai fusese de mult. Nu-ți pierde curajul, prietene ! Dacă tu n-ai primit scrisori de la conte, noi am primit... noi doi... o scrisoare...

— Ah ! Adevărat ? strigă Raoul.

— Și chiar foarte liniștitoare — adăugă d'Artagnan, bă-gînd de seamă bucuria pe care această veste o pricinuia tînărului.

— O aveți la dumneavoastră ? întrebă Raoul.

— Da. Adică, o aveam — zise d'Artagnan, prefăcându-se că se scotocește prin buzunare. Stai nițel, trebuie să fie aici. În buzunar. Îmi scrie despre întoarcerea lui, nu-i așa, Porthos ?

Oricât era el de gascon, d'Artagnan nu se încumetă să ia numai asupra lui povara acestei minciuni.

— Da — întări Porthos, tușind.

— Ah, dați-mi-o și mie ! se rugă tânărul.

— Ei ! Doar adineauri am citit-o. Oare s-o fi pierdut ? Ei, drăcie, buzunarul meu e găurit !

— Așa e, zău, domnule Raoul — interveni Mousqueton. Era o scrisoare chiar foarte liniștitoare. Stăpînii mi-au citit-o și mie și-am plîns de bucurie.

— Cel puțin știți unde se află, domnule d'Artagnan ? întreabă Raoul, pe jumătate înșeninat.

— O, da, sigur că știu — zise d'Artagnan. Numai că e o taină, la naiba !

— Nădăjduiesc că nu și pentru mine.

— Nu, nu, de aceea o să-ți și spun.

Porthos se uita la prietenul său, cu ochi mari și plini de mirare.

— Unde dracu să spun că e ? Nu cumva să-ncerce să-l întâlnească ! șopti d'Artagnan.

— Unde se află, domnule ? întreabă Raoul, cu vocea-i blindă și dulce.

— La Constantinopol !

— Ia turci ! exclamă Raoul, înspăimîntat. Deamne ! Ce tot vorbiți !

— Ei, și ce ? Ți-e frică ? pufni d'Artagnan. Ce înseamnă turcii pentru oameni ca abatele d'Herblay și contele de La Fère ?

— Ah, e întovărășit de prietenul său ? murmură Raoul. Asta mă mai liniștește puțin.

— Deștept diavolul ăsta de d'Artagnan ! se minuna Porthos, uluit de șiretenia gasconului.

— Acum — se grăbi d'Artagnan să schimbe vorba — ținے ăști cincizeci de pistoli, pe care domnul conte ți i-a trimis prin același curier. Bănuiesc că nu mai aveai bani și că-s bineveniți.

— Mai am încă douăzeci de pistoli, domnule.

— Bine, totuși ia-i și pe ăștia, să ai șaptezeci.

— Și dacă vrei mai mult... — se oferi Porthos, ducînd mîna la buzunar.

— Mulțumesc — zise Raoul, împurpurându-se. Vă mulțumesc de o mie de ori, domnule.

În clipa aceea se ivi Olivain.

— A, să nu uit — zise d'Artagnan, în așa fel încît valetul să-l audă. Ești mulțumit de Olivain ?

— Da, destul de mulțumit.

Olivain intră în cort, cu aerul că n-a auzit nimic.

— Ce te nemulțumește la omul ăsta ?

— E mîncăcios — spuse Raoul.

— Vai, domnule ! se tîngui Olivain, ieșind la iveală la această învinuire.

— E puțin cam hoț.

— Vai de mine, domnule !

— Și mai cu seamă foarte fricos.

— Vai de mine și de mine, domnule, mă faceți de rîsul lumii ! scînci valetul.

— Drace ! bombăni d'Artagnan. Află, jupîne Olivain, că oamenilor ca noi nu le plac slujitorii fricoși. Fură-ți stăpînul, mănîncă-i dulceturile și bea-i vinul, dar să nu fii fricos, gă-găuță, că-ți tai urechile. Uită-te la domnul Mouston, spune-i să-ți arate rănile pe care le-a primit și care-i fac cinste, și vezi cîtă demnitate i-a întipărit pe chip bărbăția de care dă întotdeauna dovadă.

Mousqueton era în al nouălea cer, ba chiar l-ar fi îmbrățișat pe mușchetar dacă ar fi îndrăznit. Deocamdată, se jura singur să moară pentru d'Artagnan dacă s-ar fi ivit vreun prilej.

— Alungă-l pe tontul ăsta, Raoul — îl povățui d'Artagnan. Dacă-i fricos, o să se facă de rușine într-o bună zi.

— Domnul spune că sînt fricos — strigă Olivain — fiindcă deunăzi a vrut să se bată-n duel cu un stegar din regimentul Grammont și eu n-am vrut să-l întovărășesc.

— Jupîn Olivain, un valet trebuie să dea întotdeauna ascultare — rosti d'Artagnan cu asprime. Și apoi, luîndu-l deoparte, îi spuse : Ai fost înțelept dacă stăpînul tău n-avea dreptate. Ține un scud pentru tine. Dar cînd i se va aduce vreo jignire și n-ai să te lași făcut bucăți alături de el, îți tai limba și-ți pocesc mutra. Să ții bine minte !

Olivain se înclină și băgă banul în buzunar.

— Și-acum, prietene Raoul, domnul du Vallon și cu mine plecăm ca ambasadori — zise d'Artagnan. Nu pot să-ți spun în ce scop, nici eu singur nu știu. Dacă însă ai nevoie de ceva, scrie-i doamnei Madelon Turquaine, la hanul *La Căprița*, în strada Tiquetonne, și cere-i să-și deschidă punga ca și un bancher : cu măsură totuși, căci punga ei nu-i chiar așa doldora ca a domnului d'Emery.

Și îmbrățișă copilul lăsat în grija lui, trecându-l apoi în brațele vînjoase ale lui Porthos. Temutul uriaș îl luă în brațe și-l ținu o clipă lipit de nobila-i inimă.

— Haide, la drum ! hotărî d'Artagnan.

Porniră spre Boulogne, unde ajunseră spre seară, cu caii lac de sudoare și albi de spumă. La vreo zece pași de locul unde se opriseră înainte să intre în oraș, se afla un tînăr înveșmîntat în negru, care părea că așteaptă pe cineva și care, de cum îi văzuse, îi privea țintă. D'Artagnan se apropie de el și, fiindcă acesta nu întoarse ochii, mormăi :

— Ascultă, mie nu-mi prea place să fiu măsurat.

— Domnule — zise tînărul, fără să ia în seamă aceste cuvinte — nu cumva veniți de la Paris ?

D'Artagnan gîndi că era vrecun curios care dorea să aibă vești din capitală.

— Chiar așa — încuviință el, ceva mai îmblînzit.

— Nu trebuie să trageți la hanul *Pajura Angliei* ?

— Întocmai, domnule.

— Și nu veniți aici cu o misiune din partea Eminenței Sale cardinalul Mazarin ?

— Da, domnule.

— Atunci — rosti tînărul — cu mine aveți treabă. Eu sînt Mordaunt.

— Aha ! murmură d'Artagnan. Omul de care Athos mă previne să mă păzesc.

— Aha ! șopti Porthos. Omul pe care Aramis vrea să-l strîng de gît.

Și amîndoi se uitară la el cu luare-aminte. Tînărul tălmăci altfel privirea lor.

— Oare puneți la îndoială cuvîntul meu ? întrebă el. În acest caz sînt gata să vă dau toate dovezile.

— Nu, domnule — zise d'Artagnan. Socotiți-ne pe amîndoi la dispoziția dumneavoastră.

— Ei bine ! glăsui Mordaunt. Atunci vom pleca fără întârziere, căci asta-i ultima zi din răgazul pe care mi l-a cerut cardinalul. Corabia mea stă gata să iasă în larg și, dacă n-ați fi venit, plecam singur. Generalul Oliver Cromwell trebuie că așteaptă cu nerăbdare întoarcerea mea.

— Aha ! spuse d'Artagnan. Prin urmare, sîntem trimiși la generalul Oliver Cromwell ?

— Nu aveți o scrisoare pentru el ? întrebă tînărul.

— Am o scrisoare într-un plic dublu, pe care trebuie să-l deschid doar la Londra. Dar pentru că mi-ați spus cui anume îi este adresată, nu are rost să aștept pînă acolo.

Și d'Artagnan rupse plicul. Într-adevăr, scrisoarea avea următoarea adresă :

„*Domnului Oliver Cromwell, general al oștirii poporului englez*“.

— Oh ! îngîină d'Artagnan ! Ciudată însărcinare !

— Ce hram poartă Oliver Cromwell ăsta ? mormăi Porthos. Oare Mazarin vrea să facă vreo afacere cu el, cum am făcut noi cu paiele ?

— Haideți, haideți, domnilor ! îi zori Mourdant, nerăbdător. Să plecăm !

— Oh ! se căină Porthos. Fără să mîncăm ? Oare domnul Cromwell nu poate să aștepte un pic ?

— Da, dar eu ? zise Mordaunt.

— Ei bine, dumneavoastră ? își arată Porthos nedumerirea.

— Eu sînt grăbit.

— A, dacă-i vorba doar de dumneata, puțin îmi pasă — îl încunoștință Porthos. Și o să stau la masă, cu sau fără îngăduința dumitale.

Privirea ștearsă a tînărului se aprinse, gata parcă să azvîrle fulgere, dar el se stăpîni.

— Domnule — interveni d'Artagnan — trebuie să aveți înțelegere față de niște drumeți înfometați. De altfel, masa n-are să ne întârzie prea mult, o să ne grăbim caii pînă la han. Mergeți pe jos pînă în port, noi îmbucăm ceva și ajungem acolo o dată cu dumneavoastră.

— Fie, domnilor, numai să nu zăbovim — încuviință Mordaunt.

— În sfîrșit ! șopti Porthos

— Cum se numește corabia ? întrebă d'Artagnan.

— *Standard*.

— Bine. Într-o jumătate de ceas vom fi pe punte.

Și dînd pînteni cailor, se îndreptară amîndoi către hanul *Pajura Angliei*.

— Ce zici despre tînărul ăsta ? întrebă d'Artagnan din goana calului.

— Zic că nu-mi place nici cît negru sub unghie — bombăni Porthos. M-am simțit îmboldit să urmez sfatul lui Aramis.

— Stăpînește-te, dragul meu Porthos, e trimisul generalului Cromwell și cred c-am fi rău primiți, vestindu-l că am sucit gîtul omului său de încredere.

— Mi-e totuna — îngîănă Porthos. Am băgat de seamă întotdeauna că Aramis dă sfaturi bune.

— Ascultă — zise d'Artagnan. După ce ne îndeplinim misiunea...

— Ei ?

— Dacă ne aduce înapoi în Franța...

— Ei bine ?

— Ei bine, atunci o să vedem.

Între timp, cei doi prieteni ajunseră la han, unde mîncară cu mare poftă, apoi porniră de îndată spre port. O corabie stătea gata de plecare. Pe punte îl văzură pe Mordaunt, care se plimba de colo-colo, plin de nerăbdare.

— De necrezut — zicea d'Artagnan în vreme ce se apropiau cu barca de *Standard*. E uimitor cum seamănă tînărul ăsta cu cineva pe care l-am cunoscut cîndva, dar nu-mi dau seama cu cine anume.

Ajunseră la scara corabiei și, după o clipă, erau sus pe punte. Îmbarcarea cailor se dovedi mai anevoioasă decît a oamenilor și bricul ridică ancora abia pe la opt seara.

Mordaunt tremura de nerăbdare. Porunci să se ridice pînzele.

Porthos, frînt de oboseală după trei nopți de nesomn și după șaptezeci de leghe făcute călare, se dusesse în cabina lui și dormea. D'Artagnan, înfrîngîndu-și scîrba față de Mordaunt, se plimba cu el pe punte și-i îndruga verzi și uscate, încercînd să-l tragă de limbă. Mousqueton avea rău de mare.

SCOȚIANUL SPERJUR ȘI FĂRĂ LEGE PENTRU BĂNUȚI ȘI L-A VÎNDUT PE REGE...

Și-acum e nevoie ca cititorul să lase *Standard*-ul să navigheze liniștit — dar nu către Londra, încotro socoteau d'Artagnan și Porthos că se îndreaptă, ci către Durham, unde scrisori primite din Anglia în timpul șederii la Boulogne îi porunciseră lui Mordaunt să se înfățișeze — și să ne urmeze în tabăra regalistă, așezat dincolo de Tyne, lângă orașul Newcastle.

Acolo, între două râuri, pe granița Scoției, dar pe pământul Angliei, se întind corturile unei mici armate. E miezul nopții. Bărbați care pot fi recunoscuți drept highlander¹, după pulpele goale, după fustele scurte, după păturile lor vârgate și pana de la pălărie, fac de strajă nepăsători. Luna, luncînd printre doi nori mătăhăloși, luminează în calea ei prin fiecare locșor liber muschetele străjilor și desprinde din noapte zidurile, acoperișurile și clopotnițele orașului pe care Carol I tocmai l-a părăsit în mîinile oștirii Parlamentului, întocmai ca și Oxford-ul și Newart-ul, care rezistau încă, în nădejdea unei împăcări.

Într-un capăt al taberei, lângă un cort uriaș, plin de ofițeri scoțieni, care țineau un fel de sfat sub conducerea bătrînului conte de Loeven, comandantul lor, un bărbat în veșmînt de cavaler doarme întins pe iarbă, cu mîna dreaptă pe spadă. La vreo cincizeci de pași mai încolo, un alt bărbat, îmbrăcat la fel, stă de vorbă cu o strajă scoțiană. Deși străin, mulțumită obișnuinței cu care pare să vorbească limba engleză, reușește să înțeleagă răspunsurile străjii, rostite în graiul din comitatul Perth.

Orologiul orașului Newcastle băt看 unu după miezul nopții cînd bărbatul care dormea se trezi și, după ce se întinse ca omul după un somn adînc, se uită cu luare-aminte în jur : văzînd că e singur, se ridică și, făcînd un ocol, trecu pe lângă cavalerul care vorbea cu scoțianul de strajă. Acesta isprăvisc,

¹ Locuitori ai regiunii muntoase a Scoției, numită Highland.

fără îndoială, cu întrebările, fiindcă părăsi straja îndată, urmînd cu aerul cel mai firesc aceeași cale ca și primul cavaler, care îl aștepta în umbra unui cort.

— Ei bine, dragul meu prieten ? îl întreabă el în cea mai curată franțuzească vorbită vreodată între Rouen și Tours.

— Ei bine, prietene, nu-i timp de pierdut, trebuie să-l prevenim pe rege.

— Dar ce se întîmplă ?

— Ar fi prea lung de povestit. De altfel, ai să te lămurești numaidecît. Și-apoi, cel mai mic cuvînt spus aici ar putea pierde totul. Să mergem să-l găsim pe mylord de Winter.

Și amîndoi se îndreptară spre celălalt capăt al taberei ; iar cum tabăra acoperea un loc pătrat, cu latura de numai cinci sute de pași, ajunseră curînd la cortul celui pe care îl căutau.

— Stăpînul tău doarme, Tonny ? întreabă în engleză unul dintre cei doi cavaleri, adresîndu-se valetului culcat în prima despărțitură a cortului slujind drept anticameră.

— Nu, domnule conte — spuse valetul. Nu cred, sau abia a ațipit, fiindcă s-a plimbat prin cort mai bine de două ceasuri, după ce s-a întors de la rege, și nu-s nici zece minute de cînd nu-i mai aud pașii. De altfel — adăugă valetul, ridicînd perdeaua — puteți să vedeți singuri.

Într-adevăr, de Winter stătea în fața unei deschizături în chip de fereastră, care îngăduia să pătrundă răcoarea nopții, și urmărea melancolic luna, pierdută, precum am spus, printre nori negri și groși. Cei doi prieteni se apropiară de lord, care, cu capul sprijinit în palmă, privea cerul. El nu-i auzi și rămase nemișcat pînă în clipa cînd simți o mîină pe umăr. Atunci se întoarse, dădu cu ochii de Athos și de Aramis și le întinse mîna.

— Ați băgat de seamă ce însîngerată e luna în noaptea asta ? întreabă el.

— Nu — zise Athos. Mi se pare ca de obicei.

— Priviți, cavalerie — stăruie de Winter.

— Mărturisesc că sînt de părerea contelui de La Fère — zise Aramis. Nu văd nimic deosebit.

— Conte — vorbi Athos. Într-o situație atît de grea ca a noastră trebuie să avem privirile ațintite asupra pămîntului, și nu asupra cerului. V-ați uitat la scoțienii noștri, sînteți siguri de ei ?

— Scoțienii ? făcu de Winter. Care scoțieni ?

— Eh, ai noştri, la naiba ! bombăni Athos. Oamenii pe care se bizuie regele, scoţienii contelui Loeven.

— Nu — zise de Winter şi adăugă : Spuneţi-mi, aşadar, dumneavoastră nu vedeţi o nuanţă sîngerie care acoperă cerul ?

— Cîtuşi de puţin — rostră într-un glas Athos şi Aramis.

— Spuneţi-mi — continuă de Winter, frămîntat de acelaşi gînd — n-a rămas oare de pomină în Franţa faptul că, în ajunul zilei cînd a fost ucis, Henric al IV-lea, care juca şah cu domnul de Bassompierre, a văzut pete de sînge pe tabla de şah ?

— Într-adevăr — recunosc Athos — mareşalul mi-a spus de multe ori povestea asta.

— Chiar aşa e — murmură de Winter. Şi-a doua zi Henric al IV-lea a fost ucis.

— Dar ce legătură are această năzărire a lui Henric al IV-lea cu dumneata, conte ? întrebă Aramis.

— Nici una, domnilor, şi zău, sînt nebun că vă răpesc vremea cu asemenea lucruri, cînd venirea voastră la mine în cort, în toiul nopţii, arată lămurit că-mi aduceţi o veste însemnată.

— Întocmai, mylord — mărturisi Athos. Aş vrea să vorbesc regelui.

— Regelui ? Dar regele doarme.

— Am să-i aduc la cunoştinţă lucruri de cea mai mare însemnatate.

— Nu se pot amîna pe mîine ?

— Trebuie să le afle chiar acum, ba poate că şi acum e prea tîrziu.

— Să mergem, domnilor — zise de Winter.

Cortul lui de Winter era aşezat alături de cortul regal şi un fel de coridor le lega între ele. Această trecere era păzită nu de o santinelă, ci de un valet de încredere al lui Carol I, astfel încît, într-o împrejurare urgentă, regele să poată comunica pe dată cu credinciosu-i slujitor.

— Dînşii sînt cu mine — zise de Winter.

Valetul se înclină şi îi lăsa să treacă.

Într-adevăr, regele Carol, frînt de oboseală, adormise pe un pat de campanie, într-o tunică neagră, cu cizme înalte în picioare, cu cingătoarea desfăcută şi cu pălăria lingă el. Bărbaţii înaintară, şi Athos, care mergea în frunte, se uită o clipă în tăcere la nobila faţă atît de palidă, încadrată de plete negre, năcluşite de un somn chinuit şi lipite de tîmple cu vine

albăstrii, vine ce păreau umflăte de lacrimi sub ochii încercănați.

Athos suspină adânc și suspinul acesta îl trezi pe rege, atât de ușor dormea.

— Ah ! zise el, deschizînd ochii și ridicîndu-se într-un cot. Dumneata ești, conte de La Fère ?

— Da, sire — răspunse Athos.

— Veghezi în timp ce eu dorm și vii să-mi aduci vreo veste ?

— Vai, sire, maiestatea voastră a ghicit — răspunse Athos.

— Atunci, e o veste rea ? murmură regele, cu un zîmbet melancolic.

— Da, sire.

— N-are a face, aducătorul e binevenit, căci mă bucur ori de cîte ori vii la mine. Dumneata, al cărui devotament nu cunoaște nici patrie, nici nenorocire, dumneata mi-ești trimis de Henriette. Oricare ar fi vestea ce-mi aduci, vorbește fără înconjur.

— Sire, Oliver Cromwell a sosit în noaptea asta la Newcastle.

— Ah ! făcu regele. Ca să lupte împotriva mea ?

— Nu, sire, ca să vă cumpere.

— Ce spui ?

— Spun, sire, că armata scoțiană are de primit patru sute de mii de livre sterline.

— Drept soldă întîrziată : da, știu. De aproape un an vitejii și credincioșii mei scoțieni se bat pentru onoare.

Athos surîse.

— Ei bine, sire, cu toate că onoarea e un lucru tare frumos, ei s-au cam plictisit să se bată pentru ea și în noaptea asta v-au vîndut pentru două sute de mii de livre, adică pentru jumătate din ce li se cuvenea.

— Cu neputință ! strigă regele. Scoțienii să-și vîndă regele pentru două sute de mii de livre ? !

— Evreii l-au vîndut pe Dumnezeu lor pentru treizeci de arginți.

— Și ce Iudă a făcut acest tîrg infam ?

— Conte de Loeven.

— Ești sigur, domnule ?

— Am auzit totul cu urechile mele.

Regele oftă adînc, ca și cum i s-ar fi sfărîmat inima în piept și își lăasă capul în palme.

— Oh, scoțienii ! murmură el. Scoțienii, pe care îi numeam credincioșii mei ! Scoțienii, pe care m-am bizuit, cînd puteam să fug la Oxford ! Scoțienii, compatrioții mei ! Scoțienii, frații mei ! Ești, într-adevăr, sigur, domnule ?

— Culcat la pămînt în spatele cortului lui Ioeven, a cărui pînză o ridicasem, am văzut și auzit totul.

— Și cînd trebuie să se încheie tîrgul ?

— Astăzi, în cursul dimineții. După cum vede și maiestea voastră, nu-i timp de pierdut.

— Ce se mai poate face, de vreme ce spui că am fost vîndut ? !

— Să trecem peste rîul Tyne, să ajungem în Scoția și să-l întîlnim pe lordul Montrose, căci el nu vă va vinde.

— Și ce-am să fac în Scoția ? Un război de hărțuială ? Un asemenea război e nedemn de un rege.

— Piîda lui Robert Bruce vă absolvă, sire.

— Nu, nu ! Lupt de prea multă vreme. Dacă m-au vîndut, atunci să mă dea în mîinile vrăjmașului, și rușinea veșnică a trădării lor să cadă asupra-le.

— Sire — zise Athos — un rege poate că așa trebuie să acționeze, dar nu un soț și un părinte. Am venit în numele soției și fiicei voastre și, în numele soției și al fiicei voastre, precum și al celorlalți doi copii pe care îi mai aveți la Londra, vă spun : „Păstrați-vă viața, sire, c voința Domnului !“

Regele se ridică, își strînse cingătoarea, își încinse spada și, ștergîndu-și cu batista sudoarea de pe frunte, cuvîntă :

— Ei bine, ce e de făcut ?

— Sire, aveți în întreaga oștire un regiment pe care să vă puteți bizui pe deplin ?

— De Winter — zise regele — crezi în devotamentul regimentului dumitale ?

— Sire, nu-s decît oameni, și oamenii au devenit destul de slabi ori destul de răi. Cred în cinstea lor, dar nu răspund de ea. Le-ași încredința viața mea, dar mă tem să le-o încredințez pe a maiestății voastre.

— Ei bine — rosti Athos — în lipsa unui regiment, sîntem noi, trei oameni devotați, noi vom fi de ajuns. Maiestatea voastră să încalece și să pornească la drum în miîlocul nostru. Trecem apa rîului Tyne, ajungem în Scoția și sîntem salvați.

— E și părerea dumitale, de Winter : întrebă regele.

— Da, sire.

— Și a dumitale, d'Ierblay ?

— Da, sire.

— Fie așa cum vrei. De Winter, dă poruncile de cuviință.

De Winter ieși îndată și în acest timp regele isprăvi să se îmbrace. Zorile începeau să se strecoare prin deschizătura cortului când lordul se înapoie.

— Totul e gata, sire — zise el.

— Și noi ? întrebă Athos.

— Grimaud și Blaisois v-au pregătit caii de drum.

— Atunci să nu pierdem o clipă și să plecăm — propuse Athos.

— Sire — glăsuî Aramis — maiestatea voastră nu dă de știre prietenilor ?

— Prietenii mei !... murmură Carol, clătinînd trist din cap. Nu mai am alții în afară de voi trei. Un prieten de douăzeci de ani, care nu m-a uitat niciodată, doi prieteni de opt zile, pe care n-am să-i uit niciodată. Să mergem domnilor, să mergem !

Regele ieși din cort și își găsi calul gata înșeuat. Era un cal șarg, pe care îl avea de trei ani și pe care îl îndrăgea mult. Văzîndu-l, calul necheză de bucurie.

— Ah ! zise regele. Am fost nedrept : iată, dacă nu un prieten, cel puțin încă o ființă care mă iubește. Tu ai să-mi fii credincios, nu-i așa, Arthus ?

Ca și cum ar fi înțeles aceste cuvinte, calul își apropie botul aburind de fața regelui, dezgolindu-și voios dinții albi.

— Da, da — urmă regele, mîngîindu-l. Da, e bine, Arthus, și sînt mulțumit de tine. Și, cu acea sprinteneală care îl făcea unul dintre cei mai de frunte călăreți ai Europei, Carol se aruncă în șa. Ei bine, domnilor, vă aștept — spuse el, întorcîndu-se către Athos, Aramis și de Winter.

Athos stătea în picioare, nemișcat, cu ochii ațintiți și cu mîna întinsă către o dungă neagră, care urma malul rîului Tyne și care se întindea îndoit în lungime decît tabăra.

— Ce să fie dunga asta ? mormăi Athos, pe care ultimele umbre ale nopții în luptă cu zorile îl împiedicau să deslușească lămurit ceea ce vedea. Ce să fie dunga asta ? Ieri n-am văzut-o.

— E ceața care se ridică de pe rîu, fără îndoială — zise regele.

— Sire, e ceva mult mai compact decât ceața.

— Într-adevăr, văd ceva ca o barieră roșietică — grăi de Winter.

— E dușmanul care iese din Newcastle și ne înconjoară ! strigă Athos.

— Dușmanul ! exclamă regele.

— Da, dușmanul. Prea târziu ! Uite, uite colo, înspre oraș, vedeți strălucind sub soare „coastele de fier“ ?

Era porecla ostașilor în cămăși de zale, din care Cromwell își făcuse garda sa.

— Ah ! spuse regele. Acum mă voi convinge dacă scoțienii mei mă trădează.

— Ce vreți să faceți ? strigă Athos.

— Să le ordon să pornească la luptă și să-i strivească în picioare pe acești mizerabili răzvrățiți.

Și regele, îmboldindu-și calul, se avîntă spre cortul conțelului de Loeven.

— Să-l urmărim — zise Athos.

— Haidem — zise Aramis.

— Oare regele e rănit ? întrebă de Winter. Văd pete de sânge pe pământ.

Și se repezi după cei doi prieteni. Athos îl opri.

— Dumneata du-te și strînge-ți regimentul — îl povățui mușchetarul. Prevăd că vom avea curînd nevoie de el.

De Winter își întoarse calul, cei doi prieteni porniră înainte. Cît ai clipi, regele ajunsese la cortul căpeteniei oștirii scoțiene. Sări din șa și intră în cort. Generalul se afla în mijlocul principalilor comandanți.

— Regele ! strigară ei, ridicîndu-se și privindu-se încremeniți.

Într-adevăr, Carol stătea în fața lor, încruntat, cu pălăria pe cap, biciuindu-și carîmbii cu cravașa.

— Da, domnilor — rosti el. Regele însuși. Regele, care vrea să vă ceară socoteală de ceea ce se petrece.

— Dar ce se petrece, sire ? întrebă contele de Loeven.

— Domnule — vorbi regele, lăsîndu-se pradă mîniei — generalul Cromwell a sosit astă-noapte la Newcastle. Dumneavoastră știți acest lucru, dar eu n-am fost prevenit. Duș-

manul iese din oraş şi ne taie trecerea peste râul Tyne — străjile dumneavoastră au văzut negreşit această mişcare — şi cu nu-s prevenit. Printr-un târg mîrşav m-aţi vîndut Parlamentului cu două sute de mii de lire sterline, dar cel puţin despre acest târg sînt prevenit. Iată ce se petrece, domnilor ! Răspundeţi sau apăraţi-vă, fiindcă eu vă învinuiesc !

— Sire — bîlbîi contele de Loeven — sire, maiestatea voastră a fost înşelată de mărturii mincinoase.

— Am văzut cu ochii mei armata duşmană desfăşurîndu-şi rîndurile între mine şi Scoţia — i-o reteză Carol — aproape că pot spune : am auzit cu urechile mele dezbateră prilejuită de acest târg.

Căpeteniile scoţiene schimbă o privire între ele, încrun-
tîndu-se la rîndul lor.

— Sire — murmură contele de Loeven, copleşit sub po-
vara ruşinii — sire, sîntem gata să vă dăm orice dovadă.

— Nu cer decît una singură — rosti regele. Puneţi armata
în linie de bătaie şi să pornim împotriva duşmanului.

— Asta nu se poate, sire — zise contele.

— Cum adică nu se poate ?! Şi ce vă împiedică ? strigă
Carol I.

— Maiestatea voastră ştie bine că am încheiat armistiţiu
cu armata engleză — răspunse contele.

— Dacă există un armistiţiu, atunci armata engleză l-a
călcat ieşind din oraş împotriva înţelegerii de a rămîne acolo.
Şi vă spun : trebuie să treceţi cu mine prin rîndurile ei şi să
ajungem în Scoţia, iar dacă n-o faceţi, ei bine, alegeţi între cele
două nume care aduc oamenilor dispreţul şi stîrnesc scîrba ce-
lor din jur faţă de ei : sau sînteţi laşi, sau sînteţi trădători !

Ochii scoţienilor azvîrliră flăcări, şi așa cum se întîmplă
adesea în asemenea împrejurări, trecură de la culmea ruşinii la
curmea neruşinării. Doi dintre comandanţi înaintară de o parte
şi de alta a regelui.

— Ei bine, da — spuseră ei. Am făgăduit să eliberăm
Scoţia şi Anglia de cel care de douăzeci şi cinci de ani suge
sîngele şi aurul Angliei şi Scoţiei. Am făgăduit să ne ţinem
cuvîntul. Rege Carol Stuart, eşti prizonierul nostru.

Şi amîndoi întinseră mîna în aceeaşi clipă asupra regelui.
Dar mai înainte să-l fi atins, amîndoi se prăvăliră la pămînt,
unul fără cunoştinţă, celălalt mort.

Athos lovise pe unul cu mânerul pistolului, iar Aramis îl străpunsese pe celălalt cu spada. Apoi, cum contele de Loeven și celelalte căpetenii se dădeau înapoi în fața acestui ajutor neașteptat, venit parcă din cer în sprijinul aceluia pe care îl și socoteau prizonierul lor, Athos și Aramis tîrîră pe rege afară din cortul trădării, unde intrase cu atîta lipsă de prevedere și, sărind pe caii ținuți la îndemînă de către valeți, porniră tustrei în goană spre cortul regal.

În trecere îl zăriră pe de Winter, care galopa în fruntea regimentului său. Regele îi făcu semn să-i întovărășească.

XII

RAZBUNĂTORUL

Pătrunseseră toți patru în cort. Nu aveau nici un plan și trebuiau să ia o hotărîre. Regele se lăsă să cadă într-un jîlt.

— Sînt pierdut — spuse el.

— Nu, sire — rosti Athos. Sînteți doar trădat.

Regele suspină din adîncul pieptului.

— Trădat, trădat de scoțieni, în mijlocul cărora m-am născut și pe care i-am iubit întotdeauna mai mult decît pe engiezi ! Oh, ticăloșii !

— Sire — vorbi Athos — nu-i ceasul învinuirilor, e momentul să arătați că sînteți rege și gentilom. Sus, sire, sus ! Aveți aici cel puțin trei oameni care nu vă vor trăda, nu vă temeți ! Ah, barem de-am fi fost cinci ! șopti Athos, cu gîndul la d'Artagnan și la Porthos.

— Ce spui ? întrebă Carol, ridicîndu-se.

— Spun, sire, că nu mai există decît o singură cale. Lotul de Winter răspunde de regimentul său, ori așa se pare cel puțin, ca să întrebuițăm cuvîntul potrivit : el se pune în fruntea oamenilor săi, noi de o parte și de alta a maiestății

voastre, facem o spărtură în armata lui Cromwell și ajungem în Scoția.

— Mai există o cale — interveni Aramis. Unul dintre noi să ia hainele și calul regelui, și în timp ce dușmanul se va arunca să-l prindă, regele poate că va trece.

— Sfatul e bun — zise Athos — și dacă maiestatea sa vrea să facă unuia dintre noi această cinste, noi îi vom fi adînc recunoscători.

— Dumneata ce părere ai, de Winter ? întrebă regele, uitîndu-se cu admirație la acești doi oameni, a căror singură grijă era să atragă asupra lor toate primejdiile ce-l amenințau.

— Cred, sire, că dacă există vreo cale de a salva pe maiestatea voastră, domnul d'Herblay tocmai ne-a arătat-o. Vă implor deci să alegeți imediat, căci nu avem timp de pierdut.

— Dacă primesc, asta înseamnă moartea, ori cel puțin temnița pentru cel care se va afla în locul meu.

— Înseamnă cinstea de a-și fi salvat regele ! exclamă de Winter.

Regele își privi vechiul prieten cu lacrimi în ochi, apoi desfăcu încet cordonul Sfîntului-Spirit, pe care îl purta spre a cinsti pe cei doi francezi aflați în preajma sa, și îl prinse la gîtul lui de Winter, care primi în genunchi această zguduitoare dovadă de prietenie și încredere din partea suveranului său.

— I se cuvine — zise Athos — îl slujește de mai mult timp decît noi.

Regele auzi aceste cuvinte și se întoarse cu ochii în lacrimi — Domnilor — zise el — așteptați o clipă. Am cîto un cordon pentru fiecare dintre dumneavoastră.

Și, ducîndu-se la un scrin, unde ținea propriile sale ordine, luă două cordoane ale Ordinului Jaretiere.

— Aceste distincții nu pot fi pentru noi — zise Athos

— Și de ce nu, domnule ? întrebă Carol.

— Sînt ordine aproape regale și noi nu sîntem decît simpli gentilomi.

— Priviți la toate tronurile de pe lume — rosti regele — și găsiți-mi undeva inimi mai mari ca ale voastre. Nu, nu sînteți drepti cu dumneavoastră, domnilor, dar eu mă aflu aici să vă fac dreptate. În genunchi, conte !

Athos îngenunche, regele îi petrecu cordonul pe după gât, de la stînga spre dreapta, așa cum cerea obiceiul și, ridicînd spada, în locul formulei dintotdeauna : „Te fac cavaler, fii viteaz, cinstit și credincios“, spuse :

— Ești viteaz, cinstit și credincios, te fac cavaler, conte. Apoi, întorcîndu-se spre Aramis, zise : E rîndul dumitale, cavaler.

Ceremonia fu luată de la capăt, însoțită de aceleași cuvinte. În acest timp, de Winter, ajutat de aghiotanți, își scotea armura de aramă, spre a fi și mai mult confundat cu regele.

Cînd Carol isprăvi cu Aramis, întocmai ca și cu Athos, îi îmbrățișă pe amîndoi.

— Sire — glăsui de Winter, care în fața unui atît de mare devotament își recăpătase toată stăpînirea de sine și tot curajul — sîntem gata !

Regele se uită la cei trei gentilomi :

— Așadar, trebuie să fugim ?

— A fugi prin mijlocul unei oștiri, sire — zise Athos — se cheamă în toate țările de pe lume a ataca.

— Prin urmare, voi muri cu spada în mînă — zise Carol. Domnule conte, domnule cavaler, dacă vreodată voi mai fi rege...

— Sire, ne-ați cinstit și așa mai mult decît se cuvenea unor simpli gentilomi, încît recunoștința e de partea noastră. Dar să nu mai pierdem vremea, am zăbovit destul.

Regele le întinse mîna pentru ultima oară, schimbă pălăria cu cea a lui de Winter și ieși din cort.

Regimentul lui de Winter se afla pe un platou care domina tabăra : regele, urmat de cei trei prieteni, se îndreptă într-acolo.

Tabăra scoțiană părea că, în sfîrșit, se trezise : ostașii ieșiseră din corturile lor și se așezaseră în rînduri ca pentru luptă.

— Uitați-vă — zise regele. Poate că se căiesc și sînt gata de atac.

— Dacă se căiesc, sire, atunci ne voi urma — spuse Athos

— Bun ! încuviință regele. Și noi ce facem ?

— Să observăm armata dușmană — fu de părere Athos.

Ochii micului grup se ațintiră îndată asupra dungii aceleia care în zori fusese luată drept ceață și care sub primele

raze de soare se trădase că e o armată așezată în linie de bătaie. Văzduhul era limpede și străveziu, ca de obicei în pragul dimineții. Deslușeau cum nu se poate mai lămurit regimentele, steagurile, ba pînă și culoarea uniformelor și a cailor.

Deodată, pe culmea unui delușor, în fața frontului dușman se ivi un bărbat mic de statură și îndesat, înconjurat de cîțiva ofițeri. El îndreptă un ochean către grupul regelui.

— Omul acesta cunoaște personal pe maiestatea voastră ?
întrebă Aramis.

Carol surîse.

— Omul acesta e Cromwell — zise el.

— Trageți-vă pălăria pe ochi, sire, să nu-și dea seama de cele petrecute.

— Ah, am pierdut mult timp degeaba — făcu Athos.

— Atunci, să se dea ordinul și plecăm — hotărî regele.

— Maiestatea voastră dă ordinul ? întrebă Athos.

— Nu, te numesc locotenentul meu — zise regele.

— Atunci, ascultă, mylord de Winter — rosti Athos. Vă rog să vă depărtați, sire : ceea ce vom discuta nu privește pe maiestatea voastră.

Regele, zîmbind, se trase înapoi trei pași.

— Iată ce propun — urmă Athos. Împărțim regimentul în două escadroane. Dumneata te așezi în fruntea primului, maiestatea sa și cu noi în fruntea celui de-al doilea ; dacă nimic nu ne împiedică, atacăm toți odată pentru a forța liniile dușmanului și a trece râul Tyne, fie prin vad, fie înot ; dacă, dimpotrivă, înîlnim vreo opreliște în cale, dumneata și oamenii dumitale muriți pînă la unul, iar noi și regele ne urmăm drumul : odată ajunși pe malul râului, fie el vrăjmașul așezat și pe trei rînduri, dacă escadronul dumitale își face datoria, restul rămîne în seama noastră.

— Pe cai ! zise de Winter.

— Pe cai ! repetă Athos. Am prevăzut și hotărît totul.

— Atunci, înainte, domnilor ! rosti regele. Și să ne amintim de vechiul strigăt de luptă al Franței : „Monjoie și Saint-Denis !“ Strigătul Angliei stă azi în gura prea multor trădători.

Încălecară îndată, regele pe calul lui de Winter, de Winter pe calul regelui. De Winter se așază apoi în fruntea primului

escadron, iar regele, cu Athos în dreapta și cu Aramis în stînga, în fruntea celui de al doilea.

Întreaga oștire scoțiană urmărea aceste pregătiri fără să se clinească, în tăcerea rușinii. Cîteva căpetenii ieșiră din rînduri și își frînseră spadele.

— Haidem ! zise regele. Asta mi-aduce mîngîiere în suflet. Nu-s toți trădători.

În clipa aceea răsună glasul lui de Winter :

— Înainte ! strigă el.

Primul escadron se puse în mișcare, al doilea îl urmă și coborî de pe platou. Un regiment de cavaleriști în cuirase, numărînd aproape tot atîția oameni, se desfășura în spatele dealului și-i venea în mare grabă în întîmpinare.

Regele arătă lui Athos și Aramis ce se petrecea.

— Sire — zise Athos — am prevăzut împrejurarea și, dacă ostașii lui de Winter își fac datoria, manevra inamicului ne salvează în loc să ne piardă.

În acea clipă, peste tropotul și nechezatul asurzitor al cailor, tună vocea lui de Winter :

— Mîna pe spadă !

Spadele smulse din teacă zvîcniră ca niște fulgere.

— Domnilor — strigă regele la rîndul său, îmbătat de tumultul și priveliștea din jur — haide, domnilor, mîna pe spadă !

Dar acestei porunci, însoțită de pilda regelui, numai Athos și Aramis îi dădură ascultare.

— Sîntem trădați — șopti el.

— Să mai așteptăm — interveni Athos. Poate că n-au recunoscut vocea maiestății voastre și așteaptă ordinul comandantului de escadron.

— Nu l-au auzit ei nici pe-al colonelului ! Ia privește ! exclamă regele, oprindu-și calul dintr-o smucitură care aproape îngenunche fugarul și apucînd frîul lui Athos.

— Ah, lașii ! Ah, ticăloșii ! Ah, trădătorii ! striga de Winter, a cărui voce se auzea deslușit, în timp ce oamenii săi, rupînd rîndurile, se risipeau în cîmpie.

Abia vreo cincisprezece se adunaseră roată în jurul lui și așteptau șarja ostașilor în zale ai lui Cromwell.

— Să mergem să murim alături de ei ! zise regele.

— Să mergem ! spuseră Athos și Aramis.

— Toți cei ce-mi sînt credincioși, la mine ! strigă de Winter.

Cuvîntul lordului ajunsese pînă la cei doi prieteni, care își struniră caii într-acolo.

— Nici o milă ! tună cineva în franțuzește, drept răspuns la spusa lui de Winter, și glasul acesta îi făcu să tresară.

Cît despre de Winter, el se făcu alb ca varul la față și rămase înmărmurit. Era glasul unui cavaler aflat pe un mîrg falnic, care ataca în fruntea regimentului englez și care, într-o pornire nestăvilită, o luase cu vreo zece pași înaintea oamenilor săi.

— El e ! murmură de Winter, privindu-l țintă și lăsînd spada să-i atîrne în mînă.

— Regele ! Regele ! răcniră vreo cîțiva, înșelați de cordonul albastru și de calul șarg al lordului. Prindeți-l viu !

— Nu, nu-i regele ! strigă cavalerul. Nu vă lăsați amăgiți. Nu-i așa, mylord de Winter, că nu ești regele ? Nu-i așa că ești unchiul meu ?

Și în aceeași clipă, Mordaunt, căci el era, îndreptă țeava pistolului către de Winter. Glonțul porni și străpunse pieptul bătrînului gentilom, care zvîcni în șa și se prăvăli în brațele lui Athos, șoptind :

— Răzbunătorul !

— Amintește-ți de mama ! urlă Mordaunt, trecînd înainte, în goana nebunească a calului.

— Ticălosule ! strigă Aramis, apăsînd pe trăgaciul pistolului aproape numaidecît, chiar cînd Mordaunt trecea pe lîngă el. Dar numai capsă luă foc și glonțul nu porni.

În clipa aceea, întreg regimentul se năpusti asupra celor cîțiva rămași să lupte și cei doi francezi fură înconjuțați, încolțiți, copleșiți. Athos, după ce se încredință că de Winter era mort, lăsă leșul din brațe și, trăgînd spada, strigă :

— Înainte, Aramis, pentru onoarea Franței !

Și doi englezi aflați în preajma lor căzură la pămînt leviți de moarte. În același moment izbucniră niște urale asurzitoare și treizeci de spade scînteiară deasupra capetelor celor doi prieteni. Deodată, un bărbat se avîntă în mijlocul englezilor, croindu-și drum printre ei, sări asupra lui Athos, îl în-lănțui cu brațele sale vînjoase și-i smulse spada din mînă, șoptindu-i la ureche :

— Taci ! Predă-te ! Mi te predai mie și asta nu înseamnă că te predai.

Un uriaș încleștase de asemenea mâinile lui Aramis, care încerca zadarnic să se smulgă din acea nemaipomenită strînsoare.

— Predă-te ! îi spuse el, privindu-l în ochi.

Aramis ridică iute capul, Athos se întoarce.

— D'Artag... — strigă Athos, dar gasconul îi și astupă gura cu palma.

— Mă predau — zise Aramis, întinzînd spada lui Porthos.

— Foc ! Foc ! țipa Mordaunt, întorcîndu-se la grupul în care se aflau cei doi prieteni.

— De ce să se tragă ? rosti colonelul. Toți s-au predat.

— E fiul lui mylady — zise Athos către d'Artagnan.

— L-am recunoscut.

— E călugărul — zise Porthos către Aramis.

— Știu.

În acest timp, rîndurile începură să se tragă în lături. D'Artagnan ținea de frîul calului lui Athos. Porthos pe al lui Aramis. Fiecare dintre ei încerca să-și ducă prizonierul departe de cîmpul de luptă. Această mișcare descoperi locul unde zăcea de Winter. Călăuzit de ură, Mordaunt îl regăsise și acum îl privea din șa, cu un zîmbet hidos. Athos, oricît de liniștit era din fire, duse mîna la coburi, unde mai avea încă pistoalele.

— Ce ai de gînd ? întrebă d'Artagnan.

— Lasă-mă să-l omor.

— Nu face nimic care să-i dea de bănuț că-l cunoști, altfel sîntem pierduți toți patru. Apoi se întoarce către tînăr. Strașnică pradă ! îi strigă el. Strașnică pradă, prietene Mordaunt ! Domnul du Vallon și cu mine avem fiecare partea noastră : cavaleri ai Ordinului Jaretierei, nici mai mult, nici mai puțin !

— Păi ăștia mi se pare că-s francezi, nu ? exclamă Mordaunt, uitîndu-se cu ochi singeroși la Athos și la Aramis.

— Habar n-am, pe legea mea ! Dumneata ești francez, domnule ? îl întrebă el pe Athos.

— Da — rosti grav acesta.

— Ei bine, scumpul meu domn, iată-vă prizonierul unui compatriot.

— Dar regele ? murmură Athos cu mare neliniște. Regele ?
D'Artagnan îi strânse mîna cu putere și zise :

— Ei, l-am prins și pe rege !

— Da — replică Aramis — printr-o trădare mîrșavă.

Porthos aproape că sfărîmă pumnul prietenului său în strînsoare și zise zîmbind :

— Ehei, domnule, războiul cere deopotrivă viclesug ca și forță : ia te uită !

Într-adevăr, în acea clipă, escadronul care trebuia să acopere retragerea lui Carol înainta în întîmpinarea regimentului englez, ducîndu-l în mijloc pe rege, care pășea singur, pe jos, înconjurat de departe. Prințul părea liniștit, dar se vedea cît suferă spre a-și păstra calmul. Sudoarea îi curgea de pe frunte și el își ștergea tîmplele și buzele cu o batistă pe care o lua de siece dată însîngerată de la gură.

— Uite-l pe Nabucodonosor ! strigă unul dintre călăreții în zale ai lui Cromwell, un bătrîn puritan, și ochii i se aprinseră la vederea celui care era numit tiranul.

— De ce-i mai spui Nabucodonosor ? zise Mordaunt, cu un surîs cumplit. Nu, e regele Carol I, bunul rege Carol, care își jefuiește supușii ca să-i moștenească.

Carol ridică ochii către nerușinatul ce vorbea astfel, dar nu-l recunoscuse. Totuși, măreția calmă și cucernică de pe chipul său îl făcu pe Mordaunt să lase privirile în pămînt.

— Bună ziua, domnilor — rosti regele, adresîndu-se celor doi gentilomi, pe care îi văzu prizonieri, pe unul în mîinile lui d'Artagnan, pe celălalt în mîinile lui Porthos. Ziua de astăzi ne-a adus destule nenorociri, dar asta nu-i vina dumneavoastră, mulțumesc lui Dumnezeu ! Unde-i bătrînul meu de Winter ?

Cei doi gentilomi întoarseră capul, fără să scoată o vorbă.

— Caută-l unde-i și Strafford ¹ ! țipă glasul pițigăiat al lui Mordaunt.

Carol tresări : demonul acesta lovise în plin. Strafford era veșnica remușcare a lui Carol, umbra ce-i întuneca zilele, năluca ce-i cutreiera nopțile. Se uită în jur și văzu un trup neînsuflețit la picioarele sale. Era de Winter. Nu scoase nici un

¹ Strafford (Thomas Wentworth, conte de) om de stat englez, care a susținut politica absolutistă a lui Carol I ; mai târziu, regele l-a părăsit și l-a condamnat la moarte (1641).

strigăt, nu vărsă nici o lacrimă, dar păli și mai mult : puse un genunchi la pământ, ridică încet capul lui de Winter, îl sărută pe frunte și, desprinzându-i cordonul Sfântului-Spirit, pe care i-l petrecuse pe după gât, i-l așază cu evlavie pe piept.

— Așadar, de Winter a fost ucis ? întrebă d'Artagnan, ațintindu-și ochii asupra cadavrului.

— Da — încuviință Athos. Ucis de către nepotul său.

— Eh ! E cel dintâi dintre noi care se duce — șopti d'Artagnan. Odihnească-se în pace, era un viteaz.

— Carol Stuart — glăsuie în clipa aceea colonelul englez, înaintînd spre rege, care tocmai luase înapoi însemnele puterii regale. Te predai ?

— Colonele Thomlison — rosti Carol — regele nu se predă. Omul se pleacă în fața forței, asta-i tot.

— Spada dumitale.

Regele trase sabia din teacă și și-o frînse pe genunchi.

Pe neașteptate, un cal fără călăreț, acoperit de spumă, cu ochii învâpăiați și cu nările fremătînde, se apropie în goană și, recunoscîndu-și stăpînul, se opri lîngă el, nechezînd de bucurie : era Arthus. Regele zîmbi, îl mîngîie și încălecă sprinten.

— Haidem, domnilor — spuse el — duceți-mă unde vreți. Și întorcîndu-se cu o mișcare bruscă, adăugă : Stați puțin. Mi s-a părut că de Winter a mișcat. Dacă mai trăiește, vă cer pe ce aveți mai sfinți să nu-l părăsiți aici pe acest nobil gentilom.

— Oh, n-ai grijă, rege Carol — spuse Mordaunt — glonțul i-a străpuns inima.

— Să nu scoateți o vorbă, să nu faceți o mișcare, să nu aruncați nici o privire spre mine sau spre Porthos — șopti d'Artagnan lui Athos și lui Aramis — fiindcă mylady n-a murit și sufletul ei trăiește în corpul acestui demon !

Detașamentul se îndreaptă spre oraș, ducînd cu el regca-i pradă. Dar, pe la jumătatea drumului, un aghiotant al generalului Cromwell transmise colonelului Thomlison ordinul să-l ducă pe rege la Holdenby-Castle.

În același timp plecau curieri în toate părțile pentru a vesti Angliei și întregii Europe că regele Carol Stuart era prizonierul generalului Cromwell.

OLIVER CROMWELL

— Mergeți la general ? zise Mordaunt către d'Artagnan și Porthos. Știți că v-a chemat la el după luptă.

— Mai întâi vrem să ne ducem prizonierii într-un loc sigur — răspunse d'Artagnan. Știți și dumneavoastră, domnule, că acești gentilomi valorează câte o mie cinci sute de pistoli fiecare ?

— Oh, nici o teamă ! îi liniști Mordaunt, privind prizonierii cu o cruzime pe care căuta zadarnic să și-o stăpânească. Au să-i păzească oamenii mei și-au să-i păzească bine. Răspund de ei.

— Eu am să-i păzesc și mai bine — i-o întoarse d'Artagnan. De altfel, ce mare lucru ne trebuie ? O odaie cu străji ori numai cuvîntul lor că nu vor încerca să fugă. Mă îngrijesc de toate astea și-apoi vom avea cîntea să ne prezentăm generalului, să aflăm ce ordine are pentru Eminența Sa.

— Credeți deci că plecați curînd ? se interesă Mordaunt.

— Misiunea noastră s-a sfîrșit și nimic nu ne mai oprește în Anglia decît bunul plac al marelui om pe lîngă care am fost trimiși.

Tînărul își mușcă buzele și, aplecîndu-se la urechea sergentului, îi șopti :

— Urmărește-i pe acești oameni, fără să-i scapi din ochi și, după ce vezi unde se duc, întoarce-te și așteaptă-mă la porțile orașului.

Sergentul îl încredință printr-un semn că va face întocmai. În loc să urmeze grosul prinșilor, care erau duși spre oraș. Mordaunt se îndreptă spre dealul de unde Cromwell urmărise lupta și unde poruncise să i se ridice cortul.

Cromwell poruncise să nu se îngăduie nimănui să-l tulbure : dar santinela, care îl cunoștea pe Mordaunt ca pe unul dintre cei mai apropiați oameni de încredere ai generalului, se gîndi că un asemenea consemn nu-l privea cîtuși de puțin. Mordaunt ridică pînza cortului și-l văzu pe Cromwell așezat la o masă, cu fața ascunsă în palme. Stătea cu spatele la el. Fie că-l auzise intrînd, fie că nu, Cromwell nu se întoarse.

Mordaunt rămase în picioare, în prag. În sfârșit, după un răstimp, Cromwell își ridică fruntea împovărată de gânduri și, simțind instinctiv prezența cuiva, întoarse încet capul.

— Am spus că vreau să fiu singur ! se răsti el, dînd cu ochii de Mordaunt.

— N-am crezut că e un consemn și pentru mine, domnule zise. Dacă porunciți, sînt gata să plec.

— Ah, dumneata ești, Mordaunt ! murmură Cromwell, înlăturînd parcă printr-o sforțare vâlul ce-i acoperea ochii. Fiindă ești aici, fiș, rămîi.

— Am venit să vă felicit.

— Să mă feliciți ? ! Pentru ce ?

— Pentru prinderea lui Carol- Stuart. Acum sînteți stăpînul Angliei.

— În urmă cu două ceasuri e stăpîneam și mai vîrtos — zise Cromwell.

— Cum așa, generale ?

— Anglia avea nevoie de mine ca să-l prindă pe tiran, iar acum tiranul e prins. L-ai văzut ?

— Da — spuse Mordaunt.

— Cum se poartă ?

Mordaunt șovăi, dar adevărul parcă i se smulse cu de-a sila de pe buze.

— E liniștit și demn — zise el.

— Ce-a spus ?

— Cîteva cuvinte de rămas bun prietenilor săi.

— Prietenilor ? șopti Cromwell. Deci mai are încă prieteni ? Apoi, cu glas tare : S-a apărât ?

— Nu, domnule, toți l-au părăsit, afară doar de trei sau patru oameni, așa că n-avea cum să se apere.

— Cui i-a predat spada ?

— N-a predat-o, a frînt-o.

— Bine a făcut. Dar în loc de asta, mai bine s-ar fi slujit de ea cu mai mult folos.

Urmă un răstimp de tăcere.

— Colonelul regimentului care-l escorta pe regele Carol parcă a fost ucis, nu ? vorbi Cromwell, privindu-l țintă pe Mordaunt.

— Da, domnule.

— Și cine l-a ucis ?

— Eu.

— Cum se numea ?

— Lord de Winter.

— Unchiul dumitale ? ! exclamă Cromwell.

— Unchiul meu ? rosti Mordaunt. Trădătorii Angliei nu fac parte din familia mea.

Cromwell rămase o clipă pe gânduri, uitîndu-se la tînărul din fața lui, apoi spuse cu acea adîncă melancolie măiestru zugrăvită de Shakespeare :

— Mordaunt, ești un slujitor teribil.

— Cînd Dumnezeu poruncește — zise Mordaunt — nu te tîrguiești cu poruncile sale. Abraham a ridicat cușitul asupra lui Isaac, și Isaac era fiul lui.

— Da — încuviință Cromwell — numai că Dumnezeu n-a lăsat să-l jertfească.

— M-am uitat în jurul meu și n-am văzut nici un berbec, nici o căprioară în tufișurile cîmpiei — replică Mordaunt.

Cromwell își plecă fruntea.

— Ești puternic printre cei puternici, Mordaunt — zise el. Francezii cum s-au purtat ?

— Ca niște oameni curajoși, domnule — recunosc Mordaunt.

— Da, da — șopti Cromwell — francezii sînt luptători de nădejde. Dacă oceanul meu e bun, mi se pare că i-am văzut în prima linie, într-adevăr.

— Chiar acolo erau — adevări Mordaunt.

— Totuși se aflau în urma dumitale — observă Cromwell.

— Asta e vina cailor, nu a lor.

Se făcu din nou tăcere.

— Dar scoțienii ? întrebă Cromwell.

— S-au ținut de cuvînt — zise Mordaunt. Nu s-au urnit din loc.

— Ticăloși ! murmură Cromwell.

— Ofițerii lor cer să vă vadă, domnule.

— N-am timp. Au fost plătiți ?

— Astă-noapte.

— Atunci să plece, să se întoarcă la ei în munți și să-și ascundă acolo rușinea, dacă munții lor sînt destul de înalți pentru asta. Nu mai am nimic cu ei, nici ei cu mine. Și acum du-te, Mordaunt.

— Înainte să plec — spuse Mordaunt — am cîteva întrebări să vă pun, domnule, și o cerere de făcut, stăpîne.

— Mic ?

Mordaunt se înclină.

— Vin la dumneavoastră, eroul, apărătorul, părintele meu, și vă întreb : Stăpîne, sînteți mulțumit de mine ?

Cromwell îl privi cu mirare. Tînărul nici nu clinti.

— Da — zise Cromwell. De cînd te cunosc, ți-ai făcut nu numai datoria, ci mai mult decît atît, ai fost un prieten credincios, un dibaci negociator, un vrednic soldat.

— Vă aduceți aminte, domnule, că eu m-am gîndit cel dintîi să tratăm cu scoțienii prinderea regelui ?

— Da, tu te-ai gîndit la asta, e adevărat. Eu, unul, nu credeam să ajung a disprețui niște oameni pînă într-atît.

— În Franța, am fost un bun ambasador ?

— Da, și ai obținut de la Mazarin tot ce i-am cerut.

— Am luptat întotdeauna cu însuflețire pentru cauza și gloria dumneavoastră ?

— Poate cu prea multă însuflețire, lucru pe care tocmai ți-l reproșam adineauri. Dar unde vrei să ajungi cu toate întrebările astea ?

— Vreau să vă spun, mylord, că a sosit clipa în care puteți cu un singur cuvînt să mă răsplătiți pentru toate serviciile ce v-am adus.

— Ah ! făcu Oliver, cu o ușoară mișcare de dispreț. Adevărat, uitasem că orice serviciu merită o răsplată, că m-ai slujit și că n-ai fost încă răsplătit.

— Domnule, pot să fiu răsplătit pe loc și mai presus de dorințele mele.

— Cum așa ?

— Am răsplata în mîină și aproape că-mi și aparține.

— Și care e această răsplată ? întrebă Cromwell. Ți s-a oferit aur ? Ceri vreun grad ? Vrei să dobîndești cîrmuirea vreunei provincii ?

— Domnule, îmi veți îndeplini cererea ?

— Să vedem mai întîi despre ce e vorba.

— Domnule, cînd mi-ați spus : „Te vei duce să îndeplinești o poruncă“, v-am răspuns vreodată : „Să vedem mai întîi ce poruncă îmi dați“ ?

— Dar dacă totuși dorința dumitale e cu neputință de îndeplinit ?

— Când ați avut vreo dorință și m-ați însărcinat să o duc la îndeplinire, v-am răspuns vreodată : „E cu neputință“ ?

— Dar când ceri ceva după atîta pregătire...

— Ah, fiți pe pace, domnule — zise Mordaunt, cu toată convingerea. Asta n-are să vă ruineze.

— Ei bine — zise Cromwell — făgăduiesc să-ți îndeplinesc dorința, atît cît îmi stă în putere. Vorbește.

— Domnule — răspunse Mordaunt — azi-dimineață au fost făcuți doi prizonieri. Vi-i cer pe amîndoi.

— Vor oare să se răscumpere cu un preț neobișnuit ? rosti Cromwell.

— Dimpotrivă, cred că sînt săraci, domnule.

— Atunci, sînt prieteni de-ai dumitale ?

— Da, domnule — strigă Mordaunt. Sînt niște prieteni de-ai mei, niște scumpi prieteni, și mi-aș da viața pentru ei.

— Fie, Mordaunt — încuviință Cromwell, cu o tresărire de bucurie, schimbîndu-și în bine părerea despre el. Fie, ți-i dau, nu vreau să știu nici măcar cine sînt, fă ce vrei cu ei.

— Vă mulțumesc, domnule ! exclamă Mordaunt. Vă mulțumesc ! De acum înainte viața mea vă aparține și, dacă va fi să mi-o dau pentru dumneavoastră, încă vă rămîn îndatorat. Vă mulțumesc ! M-ați răsplătit cu o măreață dărnicie pentru serviciile mele.

Se aruncă la picioarele lui Cromwell și, cu toată împotrivirea generalului puritan, care nu voia sau se prefăcea că nu vrea să îngăduie pentru sine o asemenea cinstire aproape regească, îi luă mîna și i-o sărută.

— Cum ? zise Cromwell, oprindu-l la rîndu-i atunci cînd se ridică. Nu vrei nici o altă răsplată ? Nici aur ? Nici mărire ?

— Mi-ați dat tot ce-mi puteți da, mylord, și din această clipă socot că nu-mi mai datorați nimic.

Și Mordaunt ieși valvîrtej din cortul generalului, cu inima și cu ochii plini de o năvalnică bucurie.

Cromwell îl urmărea cu privirea.

— Și-a ucis unchiul ! șopti el. Vai, ce oameni mă slujesc pe mine ! Poate că tînărul acesta, care nu-mi cere nimic sau pare că nu cere nimic, a cerut mai mult în fața lui Dumnezeu decît ofițerii care vor veni să-mi ceară aurul provinciilor și pîinea săracilor. Nimeni nu mă slujește degeaba. Carol,

care e prizonierul meu, poate că mai are încă prieteni în timp ce eu nu am.

Și, suspinînd, se cufundă iarăși în visarea întreruptă de venirea lui Mordaunt.

XIV

GENTILOMII

În timp ce Mordaunt se îndrepta spre cortul lui Cromwell, d'Artagnan și Porthos își duceau prinșii în casa unde erau încartiruiți la Newcastle. Porunca dată de Mordaunt sergentului nu scăpase gasconului, care îi povățui din ochi pe Athos și pe Aramis la cea mai strașnică prevedere. Drept urmare, Athos și Aramis făcură drumul în tăcere alături de învingătorii lor. Și nu le veni greu, întrucît fieceare avea destule de vorbit cu sine.

Dacă uimirea a copleșit vreodată un om, apoi omul acesta a fost Mousqueton, în clipa cînd îi văzu din ușă pe cei patru prieteni, cu sergentul și încă vreo zece ostași după ei. Se frecă la ochi, neputîndu-se hotărî să-i recunoască pe Athos și pe Aramis, dar pînă la urmă nu avu încotro. Și era gata să-și arate bucuria, cînd Porthos îl făcu să amuțescă, aruncîndu-i o privire care nu îngăduia împotrivire.

Mousqueton rămase lipit de ușă, așteptînd să i se lămuirească o asemenea ciudățenie. Ceea ce îl tulbura cel mai mult era faptul că cei patru prieteni păreau că nici nu se cunosc.

Casa unde d'Artagnan și Porthos îi aduseră pe Athos și pe Aramis era cvartirul primit din ajun, la porunca generalului Cromwell : se afla în colțul unei străzi și avea un fel de grădină și un grajd, așezate spre strada vecină. Ferestrele de la catul de jos, cum se întîmplă adesea în orașelele de provincie, erau zăbrelite, încît casa aducea grozav a închisecare. Cei doi prieteni cerură prizonierilor să intre înaintea lor și ei rămaseră în prag, după ce porunciră lui Mousqueton să ducă tuspatru caii la grajd.

— De ce nu intrăm și noi cu ei ? zise Porthos.

— Mai întâi să vedem ce vrea de la noi sergentul ăsta și cei opt ostași care-l întovărășesc.

Sergentul cu cei opt sau zece oameni ai lui se opriseră în grădină. D'Artagnan îi întrebă ce doresc și de ce stau acolo.

— Avem ordin să vă dăm ajutor la paza prizonierilor — zise sergentul.

Nu puteai spune nimic, dimpotrivă, asta mărturisea o aleasă grijă, față de care trebuia să pari recunoscător. D'Artagnan mulțumi sergentului și îi dădu o coroană să bea în sănătatea generalului Cromwell. Sergentul răspunse că puritanii nu pun băutură în gură și vîrî banul în buzunar.

— Ah ! mormăi Porthos. Îngrozitoare zi, dragul meu d'Artagnan !

— Ce tot spui, Porthos ? Poate fi îngrozitoare ziua în care ne-am regăsit prietenii ?

— Da, dar în ce împrejurări !

— E drept, lucrurile-s tare încurcate — încuviință d'Artagnan. Dar n-are a face, haidem la ei, să încercăm să vedem lămurit cum stăm.

— Stăm rău de tot — zise Porthos. Acum înțeleg de ce Aramis mă sfătuia cu atîta stăruință să-l sugrum pe blestematul de Mordaunt.

— Tăcere ! i-o reteză d'Artagnan. Nu-i rosti numele.

— Păi de vreme ce vorbesc franțuzește — spuse Porthos. Doar ăștia-s englezi !

D'Artagnan se uită la el cu acea admirație, pe care un om cu judecată o aro în fața unei gugumănii. Și cum Porthos îl privea fără să înțeleagă nimic din uimirea prietenului său, d'Artagnan îl împinse pe ușă zicînd :

— Hai înăuntru.

Porthos trecu cel dintîi pragul. D'Artagnan îl urmă și, după ce închise ușa cu grijă, își îmbrățișă pe rînd amîndoi prietenii. Athos era cuprins de o tristețe de moarte. Aramis, fără să scoată o vorbă, se uita cînd la Porthos, cînd la d'Artagnan, dar privirea lui era atît de grăitoare, încît d'Artagnan îl pricepu numaidecît.

— Vreți să știți cum de sîntem aici ? Ei, Doamne, destul de ușor de ghicit ! Mazarin ne-a însărcinat să aducem o scrisoare generalului Cromwell.

— Dar cum de vă aflați în preajma lui Mordaunt ? Întrebă Athos. În preajma lui Mordaunt, de care ți-am spus să te păzești, d'Artagnan ? !

— Și pe care te-am sfătuit să-l sugrumi, Porthos — adăugă Aramis.

— Tot Mazarin e la mijloc. Cromwell l-a trimis la Mazarin și Mazarin ne-a trimis pe noi la Cromwell. E un dram de fatalitate în toată povestea asta.

— Da, ai dreptate, d'Artagnan, o fatalitate care ne desparte și care ne pierde. Așadar, dragul meu Aramis, să nu mai vorbim, să ne pregătim a ne primi soarta.

— Mii de draci ! Dimpotrivă, să stăm de vorbă, doar ne-am înțeles o dată pentru totdeauna că noi sîntem veșnic laolaltă, deși ne aflăm în tabere potrivnice.

— Oh, da, cu totul potrivnice — surîse Athos. Te întreb, aici ce cauză slujești ? Eh, d'Artagnan, uite la ce treburi te folosește ticălosul de Mazarin. Știi oare de ce crimă te-ai făcut vinovat astăzi ? De prinderea regelui, de ocara și de moartea lui.

— Zău ? murmură Porthos.

— Exagerezi, Athos — zise d'Artagnan. N-am ajuns încă aici.

— Ei, Doamne, dimpotrivă, aici am ajuns ! De ce arestezi un rege ? Când vrei să-l respecti ca pe un stăpîn, nu-l cumperi ca pe un sclav. Crezi cumva că pentru a-l pune din nou pe tron l-a plătit Cromwell cu două sute de mii de lire sterline ? Prieteni, ei îl vor ucide, fiți siguri, și asta încă e cea mai mică nelegiuire ce pot să săvîrșescă. Mai bine decapitezi un rege, decît să-l batjocorești.

— Nu zic ba — mormăi d'Artagnan — și e cu puțință la urma urmei. Dar ce are asta de-a face cu noi ? Eu mă aflu aici pentru că sînt soldat și pentru că îmi slujesc stăpînii, adică pe cei care-mi plătesc solda. Am jurat supunere și mă supun. Dar tu, care nu ești legat de vreun jurămint, tu ce cauți aici și ce cauză slujești aici ?

— Cauza cea mai sfîntă de pe lume — rosti Athos. Aceea a nenorocirii, a regalității și a religiei. Un prieten, o soție, o fiică ne-au făcut cinstea să ne cheme într-ajutor. I-am slujit după slabele noastre puteri și Dumnezeu va ține seamă că am vrut, chiar dacă ne-a lipsit puterea. Poți să gîndești altfel

d'Artagnan, să privești lucrurile într-alt chip, prietene. Nu vreau să te împiedic, dar te condamn.

— Oho ! făcu d'Artagnan. Ce-mi pasă mic, la urma urmei, că domnul Cromwell, care-i englez, se revoltă împotriva regelui său, care-i scoțian ? Eu sînt francez și toate astea nu mă privesc. De ce, dar, ai vrea să port răspunderea lor ?

— Chiar așa — zise Porthos.

— Pentru că toți gentilomii sînt frați, pentru că tu ești gentilom, pentru că regii din toate țările sînt cei dintîi între gentilomi. Și tocmai tu, tu, d'Artagnan, omul de veche obîrșie nobilă, omul cu nume vrednic de cinstire, omul cu spada vitează, tocmai tu ai ajutat să dai un rege pe mîna unor negustori de bere, unor croitori, unor căruțași ! Oh, d'Artagnan, ca soldat poate că ți-ai făcut datoria, dar ca gentilom ești vinovat, crede-mă.

D'Artagnan mesteca o tulpină de floare între dinți și tăcea, tare stingherit. Căci atunci cînd întorcea ochii de la Athos, înțîlnea privirea lui Aramis.

— Și tu Porthos — continuă contele, ca și cînd i-ar fi fost milă de încurcătura lui d'Artagnan — tu, o inimă fără de pereche, un prieten fără de pereche, un soldat fără de pereche, din toți cîți am cunoscut ; tu, vrednic prin sufletul tău să te naști pe treptele unui tron și care, mai devreme sau mai tîrziu, vei fi răsplătit de către un rege inteligent ; tu, dragul meu Porthos, tu, un gentilom prin purtări, prin gusturi și prin curaj, tu ești la fel de vinovat ca d'Artagnan.

Porthos se înroși la față, mai degrabă de plăcere decît din pricina stingherelii, totuși lăsă fruntea în pămînt, cu un aer umilit și îngăimă :

— Da, da, cred că ai dreptate, iubite conte.

Athos se ridică.

— Haide — zise el, ducîndu-se la d'Artagnan și întinzîndu-i mîna — haide, nu te îmbufna, fiul meu scump, fiindcă tot ce ți-am spus ți-am spus dacă nu cu glasul unui tată, cel puțin cu inima lui. Credeți-mă, mi-ar fi fost mai ușor să vă mulțumesc că mi-ați salvat viața și să nu mărturisesc nimic din ceea ce simt.

— Fără îndoială, fără îndoială, Athos — încuviință d'Artagnan, strîngîndu-i mîna. Dar asta din pricină că găzduiești în inima ta niște simțăminte date dracului, care nu-s la înde-

mîna oricui. Cîne oare și-ar închipui că un om cu capul pe umeri își va părăsi casa, Franța, copilul, un tînăr fermecător, căci am fost și l-am văzut în tabără la el, pentru a alerga, unde ? În ajutorul unei regalități putrede și viermănoase, care o să se prăbușească într-una din diminețile astea, ca o cocioabă învechită. Simțămîntul de care vorbeai e frumos, negreșit, atît de frumos încît este mai presus de oameni.

— Oricum ar fi, d'Artagnan — răspunse Athos, fără să cadă în capcana pe care dibăcia gasconă a prietenului său o întindea dragostei sale părintești pentru Raoul — oricum ar fi, în străfundul sufletului tău știi că așa e drept. Dar greșesc stînd la taifas cu stăpînul meu. Sînt prizonierul tău, d'Artagnan, deci poartă-te cu mine ca atare.

— Ei, la dracu ! ocărî d'Artagnan. Știi prea bine că n-o să rămîi multă vreme prizonierul meu.

— Așa e — zise Aramis. Vom avea soarta prizonierilor de la Philphaugh, fără îndoială.

— Ce soartă ? întrebă d'Artagnan.

— Păi — zise Aramis — jumătate au fost spînzurați, jumătate împușcați.

— Ei bine, eu vă încredințez că atîta timp cît mai am un strop de sînge în vine — se aprinse d'Artagnan — n-o să fiți nici spînzurați, nici împușcați. La naiba, n-au decît să vină încoace ! Și-apoi, vezi ușa asta, Athos ?

— Ei, și ?

— O să ieșiți pe ea cînd poștiți : din clipa asta, tu și Aramis sînteți liberi ca și aerul.

— Te recunosc cu adevărat în aceste cuvinte, viteazul meu d'Artagnan — răspunse Athos. Numai că voi nu mai sînteți stăpînii noștri : ușa asta e păzită, d'Artagnan, o știi prea bine.

— Atunci, să vă croiți singuri drum — zise Porthos. Cîți sînt acolo ? Zece oameni cel mult.

— Pentru noi patru ar fi floare la ureche, dar pentru noi doi e prea mult. Nu vezi, dezbinăți cum sîntem acum, trebuie să pierim. Asta-i o pildă fatală pentru noi : pe drumul spre Vendôme, tu, d'Artagnan, cel atît de curajos, și tu, Porthos, cel atît de viteaz și de puternic, ați fost înfrînți. Astăzi, Aramis și cu mine sîntem înfrînți la rîndul nostru. Or, atunci cînd tuspatri eram uniți, nu ni s-a întîmplat niciodată așa ceva. Nu

ne rămîne decît să murim cum a murit de Winter. Eu, unul, vă spun răsplată că nu mă învoiesc să fug decît dacă fugim toți patru împreună.

— Cu neputință — zise d'Artagnan. Noi sîntem sub ordinea lui Mazarin.

— Știu și nu stărui mai mult. Judecata mea n-a dus nicăieri, am judecat greșit, fără îndoială, de vreme ce cuvintele mele n-au avut nici un fel de înrîurire asupra unor inimi atît de cinstite ca ale voastre.

— De altfel, chiar dacă ar fi avut — interveni Aramis — cel mai bine e să nu compromitem doi prieteni ca d'Artagnan și Porthos. Iți liniștiți, domnilor, noi vă vom face cinste murind. Și mărturisesc că mă sînt tare mîndru să pășesc în întîmpinarea gloanțelor și chiar să merg la ștreang alături de tine, Athos, căci nicicînd nu mi-ai părui atît de mareț ca astăzi.

D'Artagnan tăcea. Dar acum, cînd isprăvisc cu acea tulpină de floare, își mîncea unghiile.

— Vă închipuiți cumva că au să vă omoare? rosti el în cele din urmă. Și pentru ce? Cine să vă dorească moartea? Afară de asta, sînteți prizonierii noștri.

— Ești nebun, nebun de legat! izbucni Aramis. Va să zică nu-l cunoști pe Mordaunt? Ei bine, eu n-am schimbat decît o privire cu el și i-am citit în ochi osînda ce ne așteaptă.

— Zău, îmi pare rău că nu l-am strîns de gît, așa cum m-ai povățuit tu, Aramis — spuse Porthos.

— Eh, nu mai pot eu de Mordaunt! exclamă d'Artagnan. La dracu, dacă mă mai sîcîie gîngania asta, am s-o strivesc! Deci lăsați gîndul fugii, n-arc rost, căci, vă jur, aici vă aflați în aceeași siguranță ca acum douăzeci de ani, tu, Athos, în strada Ferou, și tu, Aramis, în strada Vaugirard.

— Uite — zise Athos, întinzînd mîna către una dintre cele două ferestre zăbreleite care luminau încăperea. Ai să te lămurești îndată cum stau lucrurile, căci iată-l, vine în goană.

— Cine?

— Mordaunt.

Într-adevăr, privind încotro arăta Athos, d'Artagnan văzu un călăreț care se apropia ca o vijelie. Era chiar Mordaunt. D'Artagnan ieși iute afară. Porthos vru să-l urmeze.

— Rămîi aici — zise d'Artagnan. Nu apari decît atunci cînd mă auzi bătînd darabana cu degetele în tăblia ușii.

ISUSE CRISTOASE !

Cînd Mordaunt ajunse în fața casei, îl văzu pe d'Artagnan în prag și ostașii tolăniți ici-colo prin iarba grădinii, cu armele lîngă ei.

— Hei ! strigă el, abia suflînd de atîta goană. Prizonierii sînt tot aici ?

— Da, domnule — răspunse sergentul, ridicîndu-se la iu-țea, ca și ostașii, care se grăbiră să salute cu mîna la borul pălăriei, urmîndu-i pilda.

— Bine. Ia patru oameni și du îndată prizonierii la mine acasă.

Patru soldați se pregăteau să îndeplinească porunca.

— Îmi dați voie ? rosti d'Artagnan cu aerul lui puțin glumeț, puțin batjocoritor, pe care cititorii i-l cunosc de atîta vreme. Ce s-a întîmplat, dacă nu vă e cu supărare ?

— Nimic, domnule — răspunse Mordaunt — decît că le-am poruncit acestor patru oameni să ia prizonierii pe care i-am făcut azi-dimineață și să-i ducă la mine acasă.

— Și de ce, mă rog ? întrebă d'Artagnan. Iertați-mă că mă arăt atît de curios : dar înțelegeți, cred, că țin să fiu lămurit în treaba asta.

— Fiindcă prizonierii îmi aparțin, domnule, și pot să fac cu ei ce vreau — răspunse cu trufie Mordaunt.

— O, stimatul meu domn, dați-mi voie, cred că e o greșală la mijloc. De obicei, prizonierii sînt ai celor care i-au prins, nicidecum ai celor care au privit doar la prinderea lor. Dumneavoastră ați fi putut să-l luați prizonier pe contele de Winter, unchiul dumneavoastră, după cît se spune. Ați preferat să-l omorîți ; foarte bine ! Eu și cu domnul du Vallon am fi putut să-i omorîm pe acești doi gentilomi, dar ne-am gîndit că e mai bine să-i facem prizonieri, mă rog, ficcare cu gustul lui.

Buzele lui Mordaunt se înalbiră. D'Artagnan pricepu că lucrurile aveau să ia curînd o întorsătură proastă și începu să bată cu degetele în ușa, cadențat, marșul ostașilor din gardă.

La prima măsură, Porthos răsară ca din pământ și se așeză de cealaltă parte a ușii, cu picioarele proptite în pragul de jos și cu fruntea atingînd pragul de sus. Mordaunt prinse mișcarea.

— Domnule — zise el, clocotind de mînie — zadarnic vă împotriviți, prizonierii aceștia mi-au fost încredințați adineauri de către generalul comandant și ilustrul meu stăpîn, domnul Oliver Cromwell.

Vorbele acestea căzură asupra lui d'Artagnan ca un trăsnet. Sîngele i se urcă la cap, o ceață i se lăsa dinaintea ochilor. Înțelese dorința mîrșavă a lui Mordaunt și, fără să vrea, duse mîna la garda spadei. Cît despre Porthos, acesta nu-și mai lua ochii de la d'Artagnan, să știe ce are de făcut și să-și potrivească mișcările după ale sale.

Privirile lui Porthos mai degrabă îl îngrijorară decît îl liniștiră pe d'Artagnan, care începu să se mustre că a chemat într-ajutor forța brutală a prietenului său, într-o poveste ce trebuia, pare-se, dusă la bun sfîrșit mai ales prin vicleșug. „Violența — își spunea mușchetarul în sinea lui — ne-ar duce pe toți la pieire. D'Artagnan, prietene, dovedește-i puiului ăsta de șarpe că nu ești numai mai tare decît el, ci și mai ager la minte.“

— A ! făcu mușchetarul, cu o plecăciune adîncă. De ce nu mi-ați spus asta mai din vreme, domnule Mordaunt ? Cum, veniți din partea domnului Oliver Cromwell, cel mai strălucit căpitan de oști al acestor vremuri ?

— Adineauri m-am despărțit de domnia sa, domnule -- spuse Mordaunt, descălecînd și încredințînd calul unuia dintre soldați. Chiar adineauri.

— De ce nu mi-ați spus din capul locului, dragă domnule ! urmă d'Artagnan. Toată Anglia e a domnului Cromwell, și fiindcă veniți să-mi cereți prizonierii în numele dumisale, mă înclin, domnule, sînt ai dumneavoastră, poștiți, luați-i.

Mordaunt înaintă plin de bucurie, iar Porthos, înmărmurit și privindu-și prietenul cu un aer din ce în ce mai năuc, deschise gura să vorbească. D'Artagnan îl călcă pe picior. Uriașul pricepu, în sfîrșit, că prietenul său voia să joace un anumit joc.

Mordaunt puse piciorul pe prima treaptă a scării și, cu pălăria în mîna, dădu să treacă printre cei doi prieteni, făcîndu-le semn celor patru oameni să-l urmeze.

— O clipă, vă rog, mă iertați — spuse d'Artagnan cu cel mai încântător surîs din lume și punînd mîna pe umărul tînărului. Dacă ilustrul general Oliver Cromwell v-a încredințat prizonierii noștri, fără îndoială că v-a dat la mînă și o hîrtie prin care întărește darul făcut.

Mordaunt se opri pe dată locului.

— V-o fi dat o scrisorică, vreo hîrtiuță, în sfîrșit, ceva care să arate că veniți din partea domniei sale. Aveți bunătatea și încredințați-mi această dovadă, ca să am și eu într-un fel o scuză că mi-am părăsit compatrioții. Altminteri, înțelegeți, deși sînt sigur că generalul Oliver Cromwell nu le vrea răul, fapta mea ar face o proastă impresie.

Mordaunt se dădu un pas înapoi și, descumpănit, aruncă o privire înfricoșătoare spre d'Artagnan; dar mușchetarul îi răspunse cu privirea cea mai binevoitoare și mai prietenească care a izvorît cîndva din ochii unui om.

— Cînd vă spun eu un lucru, domnule, oare mi-aduceți jignirea să vă îndoiiți?

— Vai de mine! exclamă d'Artagnan. Să mă îndoiesc de cuvîntul dumncavoastră? Ferească-mă Dumnezeu, domnule Mordaunt! Dinpotrivă, eu vă socot un gentilom desăvîrșit, vrednic de toată cinstea, după cît se pare. Și-apoi, domnule, vreți să vorbesc deschis? urmă d'Artagnan cu aerul lui sincer.

— Vă rog, domnule — spuse Mordaunt.

— Domnul du Vallon, aci de față, e bogat, are o rentă de patruzeci de mii de livre și, prin urmare, nu ține la bani. Mie nu mi-e de domnia sa, ci de mine...

— Și-atunci, domnule?

— Ei, bine, eu nu sînt bogat. Sărăcia în Gasconia nu-i o rușine, nimeni nu se simte dezonorat din pricina asta, și Henric al IV-lea, slăvită fie-i amintirea, care era regele gasconilor, după cum maiestatea sa Filip al IV-lea e regele tuturor spaniolilor, n-avea niciodată o para în buzunar.

— Să isprăvim, domnule — spuse Mordaunt. Văd unde bateți și, dacă tocmai ce gîndesc eu vă oprește să-mi încredințați prizonierii, am putea înlătura această piedică.

— A, știam eu că sînteți o minte ageră! Da, domnule, asta-i clenciul, ori mai bine zis, asta-i buba, cum spunem noi, francezii. Eu nu-s altceva decît un biet ofițeraș. N-am decît ce-mi aduce spada, adică mai mult lovituri decît parale. Or, făcînd azi-dimineață prizonieri pe acești doi francezi, care-mi

par de viță nobilă, că, mă rog, amîndoi sînt cavaleri ai Ordinului Jaretierei, ce mi-am zis : „De ce să nu mă îmbogățesc de pe urma lor ?” Spun doi, fiindcă în asemenea împrejurări, domnul du Vallon, care e bogat, înu cedează totdeauna prizonierii săi.

Mordaunt, înșelat cu totul de sporovăiala gasconului, surise ca unul care înțelege de minune ce i se spune și răspunse îndulcindu-și și el glasul.

— Voi avea îndată în mînă ordinul semnat, domnule, și o dată cu el, două mii de pistoli. Dar pînă atunci, îngăduiți-mi să-i iau cu mine pe acești oameni.

— Nu — se împetrivi d'Artagnan. Ce poate să se întîmple dacă întîrziați o jumătate de ceas ? Eu sînt omul ordinei, domnule, să facem treaba ca la carte.

— Totuși — i-o întoarse Mordaunt — aș putea să vă sîlesc, domnule. Eu poruncesc aici.

— O, stimatul meu domn — vorbi d'Artagnan, cu un zîmbet fermecător. Se vede că, deși eu și cu domnul du Vallon am avut cîntea să călătorim alături de dumneavoastră, nu ne cunoașteți de loc. Noi sîntem gentilomi, domnule, și numai noi doi am fi în stare să vă omorîm pe dumneavoastră cu toți cei opt oameni pe care-i aveți, cu tot. Pe legea mea, domnule Mordaunt, nu te încapățîna, fiindcă acolo unde-i încapățîinare mă încapățînez și eu, și cînd mă încapățînez eu, nimeni n-o mai scoate la capăt cu mine. Iar domnul — continuă d'Artagnan — e și mai îndărătnic în asemenea împrejurări, de o îndărătnicie sălbatică. Asta fără să mai punem la socoteală că amîndoi sîntem trimișii cardinalului Mazarin, care e reprezentantul regelui Franței. De unde urmează că în această clipă noi îl reprezentăm și pe rege, și pe cardinal, ceea ce înseamnă că în calitate noastră de ambasadori sîntem inviolabili, lucru pe care domnul Oliver Cromwell, om politic cu siguranță tot atît de mare, pe cît e de mare general, îl va înțelege cu prisosință. Cereți-i un ordin scris. Ce vă costă, dragă domnule Mordaunt ?

— Da, veniți cu un ordin scris — adăugă Porthos, care începuse să priceapă planul lui d'Artagnan. Doar atît vă cerem.

Oricîtă poftă ar fi avut Mordaunt să pună mîna pe spadă, în sinea lui nu putea să nu-i dea dreptate lui d'Artagnan. De altminteri, faima mușchetarului îi impunea respect, și pentru că la faima asta se adăuga și ceea ce văzuse cu ochii lui că să-

vîrșise în acea dimineată, căzu pe gînduri. În plus, nebănuind ce adîncă prietenie îi lega pe cei patru francezi, toate neliniștile sale se spulberară înaintea motivului — foarte îndreptățit de altfel — al răscumpărării.

Se hotărî, așadar, să plece să aducă nu numai ordinul scris, clar și două mii de pistoli, cît socotise el că prețuia cei doi prizonieri. Mordaunt încălecă, îi porunci sergentului să fie cu ochii în patru și, smucind frîul, se făcu nevăzut.

— Bun ! murmură d'Artagnan. Un sfert de ceas ca să ajungă la cort, un sfert de ceas ca să se întoarcă, nici nu-i nevoie de mai mult.

Pe urmă, întorcîndu-se spre Porthos, fără ca chipul să-i trădeze nici cea mai mică schimbare, astfel încît cei care l-ar fi pîndit să creadă că stau de vorbă ca mai înainte, zise privindu-l drept în față :

— Prietene Porthos, ia aminte la cuvintele mele... Întîi și întîi, nu sufla o vorbă prietenilor noștri din tot ce-ți spun. N-are nici un rost să știe că le venim în ajutor.

— Bine — încuviință Porthos — înțeleg.

— Du-te la grajd, acolo dai de Mousqueton, puneți șaua pe cai, pistoalele în coburi, scoateți caii afară și duceți-i în stradă, jos, gata pregătiți de drum. Restul mă privește.

Porthos nu făcu nici cea mai mică observație, ascultînd cu acea sublimă încredere pe care o avea în prietenul său.

— Mă duc — zise el. Dar pot să intru în odaia în care se află acești domni ?

— Nu, n-are rost.

— Fii te rog bun și ia-mi punga pe care am lăsat-o pe cămin.

— N-ai nici o grijă.

Porthos se îndreptă spre grajd cu pasul lui agale și liniștit, trecînd prin mijlocul soldaților care, oricît ar fi fost el de francez, nu putură să nu-i admire boiul înalt și vînjos. În drum dădu de Mousqueton și-l luă cu el. Atunci, d'Artagnan se răsuca pe călcîie : fluiera un cîntecel, pe care-l începuse la plecarea lui Porthos.

— Dragul meu Athos, m-am gîndit la ce-mi spuneai. Ai dreptate, îmi pare rău, foarte rău că m-am amestecat în povestea asta. Ai spus bine, Mazarin e un bătăran. Sînt gata să fug cu voi. Nu mai stați pe gînduri, fiți gata. Spadele sînt în colț, nu le uitați, sînt niște unelte care, în împrejurările în care ne

aflăm acum, ar putea să ne fie de mare folos. A, fiindcă veni vorba, să nu uit de punga lui Porthos. Bun, uite-o !

Și d'Artagnan vârî punga în buzunar. Cei doi prieteni îl priveau uluiți.

— Ei, ce-i de mirare ? exclamă d'Artagnan. Eram orb și Athos mi-a deschis ochii, asta-i tot. Veniți încoace.

Cei doi prieteni se apropiară.

— Vedeți colo în stradă ? Acelo sînt caii. Ieșiți pe ușă, cotiți la stînga, săriți în șa și gata. N-aveți altă grijă decît să ciuliți urechea la semnal. Acesta va fi strigătul : „Isuse Cristoase !“

— Jură, d'Artagnan, că ai să vii după noi ! spuse Athos.

— Vă jur pe Dumnezeu !

— S-a făcut ! se însufleși Aramis. Cum auzim că strigi : „Isuse Cristoase !“, ieșim, trîntim la pămînt tot ce ne stă în cale, alergăm la cai, sărim în șa, și înainte !

— Grozav !

— Vezi, Aramis — glăsui Athos — ți-am spus întotdeauna că d'Artagnan e cel mai destoinic dintre noi ?

— Așa ! făcu d'Artagnan. Acum vin tămîierile. O șterg. Cu bine !

— Vii cu noi, nu-i așa ?

— Mai încape vorbă ? Nu uitați semnalul : „Isuse Cristoase !“

Și ieși cu același pas, apucîndu-se să fluiera iarăși cîntecelul de adineauri, chiar de unde-l lăsase întrînd pe ușă. Soldații jucau zaruri sau dormeau. Într-un colț doi cîntau ca vai de lume psalmul : *Super Flumina Babylonis*.

D'Artagnan îl chemă pe sergent.

— Dragă domnule — îi spuse el — generalul m-a chemat la el, după cum m-a înștiințat adineauri domnul Mordaunt. Ai grijă, te rog, de prizonieri.

Sergentul îi dădu a înțelege că nu pricepea franțuzește. Atunci d'Artagnan încercă să-l dumirească prin semne ce nu pricepea prin viu grai. Sergentul dădu din cap, cum că să nu aibă nici o grijă. D'Artagnan se îndreptă spre grajd : toți cei cinci cai, punîndu-l la socoteală și pe al său, erau gata înșeuăți.

— Luați fiecare cîte un cal de frîu — îi spuse el lui Porthos și Mousqueton — și apucați la stînga, în așa fel ca Athos și Aramis să vă vadă de la fereastra lor.

- Vin și ei ? întrebă Porthos.
- Numai decît.
- N-ai uitat de punga mea ?
- Nu, fii pe pace.
- Bine.

Porthos și Mousqueton, ținînd fiecare cîte un cal de frîu, se duseră la postul lor. Rămas singur, d'Artagnan își scăpără amnarul, aprinse o fărîmă de iască de două ori cît bobul de linte, încălecă și, lăsînd calul să meargă în voie, se opri în mijlocul soldaților, în fața ușii.

Aici, tot bătîndu-și calul cu palma pe grumaz îi strecură în urechi bucățica de iască aprinsă. Trebuia să fii un călăreț strașnic, pe măsura lui d'Artagnan, ca să cutezi așa ceva. Animalul abia simți în ureche arsura și, scoînd un urlet de durere, se ridică în două picioare și o zbughi înainte de parcă l-ar fi apucat pandaliile. Gata să fie striviți sub copite, soldații fugiră care încotro.

— Ajutor ! Nu mă lăsați ! zbiera d'Artagnan. Opriți-l ! Opriți-l ! A dat strechea în el.

Și, într-adevăr, calul era acoperit de spume și parcă-i năvălise tot sîngele în ochi.

— Opriți-l ! strigă într-una d'Artagnan, dar nici unul dintre soldați nu se încumeta să-i sară în ajutor. Opriți-l ! Nu-l lăsați să mă omoare ! Isuse Cristoase !

Abia scosese acest strigăt și ușa se dădu în lături. Cu spada în mînă, Athos și Aramis se avîntară înainte. Datorită șiretlicului prietenului lor, drumul era liber.

— Fug prizonierii ! începu să țipe sergentul. Fug prizonierii !

— Stai, stai ! striga d'Artagnan, slobozînd și mai mult frîul calului furios, care, smucindu-se din loc răsturnă la pămînt doi-trei oameni.

Dar prizonierii săriseră pe cai și, o dată urcați pe cai, nu mai pierdură vremea, se năpustiră valvîrtej spre poarta cea mai apropiată. În mijlocul străzii îi zăriră pe Grimaud și pe Blaisois, care își căutau stăpîinii.

Dintr-un semn, Athos îl ajută pe Grimaud să priceapă totul. Valetul se alătură îndată pîlcului de călăreți, care înainta ca o vijelie și pe care d'Artagnan o îmboldea, o biciuia din spate cu răcnetele sale. Trecură pe sub poartă ea niște năluci,

fără ca paznicul să se gîndească măcar să-i oprească, și se pomeniră în largul cîmpiei.

În vremea aceasta, soldații tot strigau de zor: „Stai ! Stai !“, iar sergentul, care începuse să priceapă că a fost tras pe sfoară, își smulgea părul din cap. În acel moment sosi în goană un călăreț, fluturînd o hîrtie în mînă. Era Mordaunt, care se înapoia cu ordinul generalului.

— Unde-s prizonierii ? strigă el, sărind de pe cal.

Sergentul nu mai avu puterea să-i răspundă. Arătă spre ușa căscată și odaia pustie. Mordaunt se repezi spre scări, pricepu totul, scoase un urlet, ca și cum o gheară i-ar fi sfîșiat măruntaiele și căzu în nesimțire pe lespezi.

XVI

UNDE SE DOVEDEȘTE CĂ, ÎN CLIPELE DE GREA CUMPĂNĂ, CEI CU INIMĂ VITEAZĂ NU-ȘI PIERD NICIODATĂ CUTEZANȚA, NICI CEI ZDRAVENI POFTA DE MÎNCARE

Fără a schimba o vorbă, fără a privi îndărăt, fugarii meraseră astfel în goana mare, trecînd o gîrlă căreia nimeni nu-i știa numele și lăsînd în stînga un oraș, despre care Athos susținea că ar fi Durham. În cele din urmă zăriră o pădurice și, cu o ultimă îmboldire de pîteni, îndrumară caii într-acolo.

De îndată ce pîcîră după o perdea de arbori, destul de deasă ca să-i ferească de ochii eventualilor urmăritori, călăreții se opriră să se sfătuiască. Lăsară caii în paza celor doi valeți, ca să-și tragă răsuflarea, dar fără să le scoată șaua sau frîul, și-l puseră pe Grimaud de strajă.

— Mai întîi, vino să te îmbrățișez, prietene, salvatorul nostru, tu cel mai vrednic dintre noi ! îi spuse Athos lui d'Arctagnan.

— Athos are dreptate, te admir — spuse la rîndul său Aramis, strîngîndu-l în brațe. Cîte nu ți s-ar cuveni, ochi de vultur,

braț de oțel, spirit biruitor dacă ai sluji pe un conducător inteligent.

— Acum, nu zic, merge — răspunse gasconul. Eu și Porthos primim orice, înbrățișări și mulțumiri : avem timp de pierdut, hai dați-i drumul !

Amintindu-și, la cuvîntul lui d'Artagnan, cît datorau și lui Porthos, cei doi prieteni strînsesă mîna uriașului.

— Acum — zise Athos — e vorba să nu fugim la întîmplare, ca niște bezmetici, ci să întocmim un plan. Ce-avem de făcut ?

— Ce-avem de făcut ? Drace, nu-i greu de spus.

— Atunci, spune, d'Artagnan.

— Mergem pînă la cel mai apropiat port, punem la bătaie banii, nu prea mulți, pe care-i mai avem, închiriem o corabie și trecem în Franța. În ce mă privește, dau și ultima para. Ave-re-a cea mai de preț e viața, și viața noastră, vă rog să mă credeți, nu atîrnă decît de un fir de păr.

— Ce zici, du Vallon ? întrebă Athos.

— Eu — răspunse Porthos — sînt în totul de părerea lui d'Artagnan. Anglia asta e o țară păcătoasă.

— Așadar, ești gata s-o părăsești — adăugă Athos, întorcîndu-se spre d'Artagnan.

— Pe legea mea că da — mărturisi d'Artagnan. Nu văd ce m-ar opri.

Athos și Aramis schimbă o privire între ei.

— Ei, dragii mei — suspină Athos — atunci drum bun !

— Cum „drum bun“ ? Și voi ?

— Nu, prietene, trebuie să ne despărțim — murmură Athos.

— Să ne despărțim ? exclamă d'Artagnan, buimăcit de această veste neașteptată.

— Fugiți de-acole ! interveni Porthos. De ce ne-am despărți, cînd sîntem împreună ?

— Fiindcă voi v-ați făcut datoria — spuse Athos — și puteți, ba chiar trebuie să vă întoarceți în Franța, pe cînd noi încă nu ne-am îndeplinit misiunea.

— Cum adică nu v-ați îndeplinit misiunea ? întrebă d'Artagnan, privindu-l cu nedumerire.

— Chiar așa, prietene — răspunse Athos cu glasul lui blajin și hotărît totodată. Noi am venit aici ca să-l apărăm pe regele Carol, am dat greș și acum trebuie să-l salvăm.

— Să-l salveze pe rege ! tresări d'Artagnan, uitându-se la Aramis la fel cum se uitase la Athos.

Aramis se mulțumi să dea ușor din cap, în semn de încuviințare. Pe chipul lui d'Artagnan se zugrăvise o profundă compătimire. Ajunsesse să creadă că cei doi prieteni ai săi nu erau în toate mințile.

— Glumești, Athos... Regele se află în mijlocul unei oștiri care-l duce la Londra. Căpetenia oștirii e un măcelar, ori feciorul unui măcelar, prea puțin contează, colonelul Harrison. Procesul maiestății sale va fi judecat de îndată ce va ajunge în capitală, vă spun sigur. Am auzit destule din gura lui Cromwell în privința asta, ca să știu la ce să m-aștept.

Athos și Aramis se uitară din nou unul la altul.

— Iar după judecarea procesului, sentința va fi adusă la îndeplinire fără întârziere — urmă d'Artagnan, O, domnii ăștia, puritanii, nu se-ncurcă...

— Și ce pedepsă crezi să-l așteaptă ? întrebă Athos.

— Tare mă tem să nu fie osîndit la moarte. Ei au făcut prea multe împotriva lui pentru ca el să-i ierte și n-au decît o singură ieșire : să-l ucidă. Nu știți ce-a spus Oliver Cromwell cînd a venit la Paris și cînd i s-a arătat turnul de la Vincennes, unde era închis domnul de Vendôme ?

— Ce-a spus ? întrebă Porthos.

— Că regilor trebuie să li se dea la cap.

— Da, am auzit — zise Athos.

— Și crezi că nu-și va pune maxima în aplicare, acum, cînd îl are pe rege în mînă ?

— Ba da, sînt chiar sigur, dar ăsta e încă un temei ca să nu părăsim acest cap încoronat în primejdie.

— Athos, ai înnebunit !

— Nu, prietene — răspunse cu blîndețe gentilomul. Dar de Winter a venit după noi în Franța, ne-a dus la regina Henriette, maiestatea sa ne-a făcut cinstea, domnului d'Herblay și mie, de a ne cere să-i ajutăm soțul. I-am dat cuvîntul nostru de onoare că-l vom ajuta și cuvîntul acesta cuprindea totul. Îi închinam toată puterea, toată iscusința, toată viața noastră. Acum nu ne mai rămîne decît să ne ținem de cuvînt. Tu ce zici, d'Herblay ?

— Da, așa e — întări Aramis. Am făgăduit.

— Ș-apoi — urmă Athos — mai avem un temei. Iată, luați seama : totul e meschin și sărman azi în Franța. Avem un rege

în vîrstă de zece ani, care nu ştie încă ce vrea ; avem o regină pe care o patimă tîrzie a orbit-o ; avem un ministru care ne cîrmuieşte ţara ca şi cînd ar fi moşia lui, preocupat doar să stoarcă bani, semănînd numai urzeli şi viclenii ; avem nişte prinţi care i se opun din motive personale şi egoiste şi care nu vor ajunge decît să-i smulgă lui Mazarin cîteva bucăţi de aur ori o fărîmă de putere. I-am slujit, dar fără tragere de inimă. Dumnezeu mi-e martor că ştiu cît preţuiesc şi nu-i stimmez ; i-am slujit, slujind un principiu. Acum însă e altceva : acum am întîlnit în cale o înaltă nefericire, o nefericire regală, o nefericire europeană, şi mă simt legat de ea. Dacă-l salvăm pe rege, ar fi frumos ; dacă murim pentru el, ar fi măreţ.

— Aşadar, ştiţi dinainte că veţi pieri — spuse d'Artagnan.

— Ne temem că da, şi singura noastră mîhnire e că vom muri departe de voi.

— Ce-o să vă faceţi în ţara asta străină, duşmană ?

— În tinereţe am călătorit prin Anglia, vorbesc englezeşte ca un englez, Aramis se descurcă şi el... O, dacă am fi împreună, prieteni ! Cu tine, d'Artagnan, cu tine, Porthos, tuspatru laolaltă, întîia oară după douăzeci de ani, am ţine piept nu numai Angliei, am înfrunta trei regate !

— Şi i-aţi făgăduit acestei regine — îl întrerupse d'Artagnan, muşcător — să dărîmaţi Turnul Londrei, să ucideţi o sută de mii de soldaţi, să înfrunţaţi victorios voinţa unui popor şi ambiţia unui om, cînd omul acesta se numeşte Cromwell ? Voi nu l-aţi văzut, nici tu, Athos, nici tu, Aramis. Fi, aflaţi că e geniu, un om care mi-a amintit de cardinalul nostru, de celălalt, cel mare ! Îl ştiţi prea bine. Nu duceţi prea departe simţul datoriei. În numele cerului, dragul meu Athos, nu vă jertfiţi zadarnic ! Cînd mă uit la tine, nu zic, pari un om cu scaun la cap ; dar cînd te aud vorbind, parcă aş asculta un nebun. Porthos, te rog, spune şi tu, n-am dreptate ? Spune deschis, ce crezi de treaba asta ?

— Ce să cred ? Nimic bun — bodogăni uriaşul.

— Uite ce, Athos — continuă d'Artagnan, întăritat că prietenul său, în loc să-l asculte, părea că pleacă urechea la şoapta unui glas lăuntric. V-a mers vreodată vouă rău urmîndu-mi sfatul ? Nu, credeţi-mă, misiunca voastră s-a încheiat, aţi dus-o la capăt cu nobleţe. Înapoiati-vă în Franţa cu noi.

— Prietene — murmură Athos — hotărîrea noastră e de nezdruinciat.

— Aveți poate un alt motiv pe care noi nu-l cunoaștem ?

Athos surîse. D'Artagnan se bătu minios cu palma peste coapsă și înșiră cele mai convingătoare temeieri pe care le putu găsi, dar la toate acestea Athos se mulțumi să răspundă cu un zîmbet liniștit și blînd, în vreme ce Aramis dădea aprobator din cap.

— Ei, clacă-i așa — izbucni furios d'Artagnan — dacă ți-neți morțiș, atunci să ne lăsăm oasele în țara asta afurisită, unde e veșnic frig, unde vremea frumoasă înseamnă ceață, ceața-ploaie, iar ploaia-potop ; unde soarele-i ca luna și luna seamănă cu un boț de brînză cu smîntînă. La urma urmelor, de vreme ce tot trebuie să mori, fie că mori aici sau aiurea, totuna-i.

— Numai nu uita, dragă prietene — remarcă Athos — asta înseamnă să mori mai devreme.

— Ei, și ? Mai devreme sau mai tîrziu, la ce să mai stăm la tocmeală.

— Pe mine, dacă mă miră un lucru — rosti răspicat uriașul — e cum de nu s-a întîmplat încă.

— O, în privința asta, Porthos, să n-ai nici o grijă — spuse d'Artagnan. Va să zică ne-am înțeles, și dacă Porthos se învoiește și el...

— Eu — zise Porthos — eu fac cum vreți voi. De altminteri, mie mi-a plăcut foarte mult ce-a spus adineauri contele de La Fère.

— Dar viitorul tău, d'Artagnan ? Ambițiile tale, Porthos ?

— Viitorul nostru, ambițiile noastre ! rosti cu înfrigurare gasconul. La ce să ne mai gîndim la toate astea, acum cînd trebuie să-l scăpăm pe rege ? Regele odată salvat, îi strîngem laolaltă pe toți prietenii lui, ne batem cu puritanii, recucerim Anglia, ne întoarcem la Londra cu el și-l proptim bine pe tron...

— Și el ne face duci și pairi — zise Porthos, cu ochii strălucind de bucurie, măcar că întrevedea viitorul ca într-o poveste.

— Sau o să uite de noi — adăugă d'Artagnan.

— Oh ! făcu Porthos.

— Pe legea mea, am mai văzut de-alde astea, amice Porthos. Dacă țin bine minte, mi se pare că i-am adus reginei Anna de Austria un serviciu nu cu mult mai prejos decît cel pe care

vrem să i-l facem azi regelui Carol I, dar asta n-a împiedicat-o pe regină să ne dea uitării vreme de aproape douăzeci de ani.

— Ei, și-ți pare rău că ai slujit-o, d'Artagnan ? întrebă Athos.

— Nu, pe cîntea mea că nu ! răspunse gasconul. Ba chiar aş spune că în clipele mele de supărare am găsit o mîngîiere în amintirea asta.

— Vezi, d'Artagnan, prinții sînt adesea nerecunoscători, dar Dumnezeu nu e niciodată.

— Uite, Athos — i-o întoarce gasconul — tu, dacă te-ai înîtîlni cu dracul pe pămînt, ai face în așa fel încît să-l aduci cu tine în ceruri.

— Așadar, ne-am înțeles ? vorbi-Athos, întinzîndu-i mîna.

— S-a făcut ! spuse d'Artagnan. Acum Anglia mi se pare o țară încîntătoare și rămîn în ea, dar cu o condiție.

— Care ?

— Să nu mă siliți să învăț englezește.

— Ei, și-acum, prietene, îți jur — spuse Athos, triumfător — îți jur pe Dumnezeu, care ne vede și ne aude, pe numele meu pe care îl cred fără pată, că există o putere care veghează asupra noastră și am nădejdea că vom revedea toți patru pămîntul Franței.

— Fie ! zise d'Artagnan. Dar eu, mărturisesc, cred taman pe dos.

— Scumpul d'Artagnan ! exclamă Aramis. El reprezintă în mijlocul nostru opoziția parlamentelor care spun totdeauna *non* și totdeauna fac *da*.

— Fie, dar pînă una alta, își scapă țara de pieire — adăugă Athos.

— Ei, acum că am pus la cale totul — îi întrerupse Porthos, frecîndu-și mîinile — ce-ar fi dacă ne-am gîndi să și mîncăm ? ! Dacă nu mă înșel, noi și în clipele cele mai grele ale vieții noastre n-avem obiceiul să flămînzim.

— Păi ce să mîncîci în țara asta unde oamenii înghit doar carne fiartă de oaie și nu beau decît bere ? ! Cum naiba ai venit într-o țară ca asta, Athos ? O, iartă-mă — zîmbi d'Artagnan. Am uitat că nu te mai cheamă Athos. Oricum, ia să vedem, Porthos, ce-ai plănuit, ce bucate ne dai ?

— Ce-am plănuit ?

— Da, ai vreun plan ?

— Nu, mi-e foame, atîta tot.

— Pe legea mea, dacă-i așa, și mie mi-e foame. Numai că nu-i de ajuns să-ți fie foame, trebuie să ai și ce să mănînci. Doar n-om fi cai să paștem iarbă...

— Ehei ! Iăcu Aramis, care nu era chiar atît de desprins de cele lumești ca Athos. Vă aduceți aminte ce stridii am mîncat atunci, la Parpaillot ?

— Și friptura aia de berbec cu legume ! zise Porthos, lîngîndu-și buzele.

— Ia stai, Porthos, nu-l avem cu noi pe bunul nostru Mousqueton, care-ți făcea viața atît de plăcută acolo, la Chantilly ?

— Într-adevăr — recunosc Porthos — l-avem pe Mousqueton, numai că, de cînd a ajuns intendent, s-a îngrășat peste măsură. Oricum, să-l chemăm. Și, ca să fie sigur că va răspunde cu voioșie, îl strigă : Hei, Mouston !...

Mouston apăru îndată. Arăta jalnic.

— Ce ai, dragă domnule Mouston ? întrebă d'Artagnan. N_u cumva ești bolnav ?

— Domnule, mor de foame — scînci valetul.

— Păi tocmai de asta te-am chemat, dragă domnule Mouston. N-ai putea să-mi iei de guler vreo cîteva iepurași frumoși sau vreo cîteva drăgălașe potîrnichi și să ne faci un ostropel cum ne-ai făcut atunci la hanul... la hanul... na ! că am uitat cum îi zice...

— La hanul... — murmură la rîndul său Porthos. Drace ! Nici eu nu mai știu cum îi spunea.

— N-are a face. Ei, și să prinzi cu lațul și cîteva butelci bătrîne cu vin de Bourgogne, care l-au tămăduit cu atîta repeziciune pe stăpînul tău de scrîntitură.

— Vai, domnule ! se tîngui Mousqueton. Tare mă tem că în blestemata asta de țară n-am să găsesc mai nimic din ce doriți. Părerea mea e că ar fi mai bine să ne ducem să cerem găzduire stăpînului căsuței de colo, din marginea pădurii.

— Cum, e o casă pe-aici ? tresări d'Artagnan.

— Da, domnule — încuviință valetul.

— Bine, atunci să te-ascultăm, prietene, și să ne ducem la stăpînul casei să-i cerem ceva de mîncare. Ce ziceți, domnilor, de sfatul bunului nostru Mouston ? E plin de înțelepciune, nu ?

— Bun. Și dacă stăpînul casei e puritan ? obiectă Aramis.

— Cu atât mai bine, pe legea mea ! exclamă d'Artagnan. Dacă e puritan, îi vom aduce la cunoștință prinderea regelui și, în cinstea acestei știri grozave, va jertfi pentru noi găinușele lui albe.

— Și dacă e vreun cavaler ?

— În cazul ăsta vom lua niște mutre de îngropăciune și-i vom jumuli găinușele negre.

— Ce fericit ești tu... — spuse Athos, zîmbind fără să vrea de voioșia neînfriată a gasconului. Ici totul în glumă.

— Ce vreți ? răspunse d'Artagnan. Eu m-am născut într-o țară unde cerul e veșnic senin.

— Oricum, nu-i ca ăsta de aici — zise Porthos, întinzînd mîna să se încredințeze dacă plouă într-adevăr, căci parcă simțise cum l-a picat pe obraz.

— Haidem-haidem ! își îndemnă prietenii d'Artagnan. Cu atât mai mult trebuie s-o luăm din loc. Ei, Grimaud ! Grimaud își făcu apariția. Grimaud, prietene, ai dibuit ceva ? întrebă d'Artagnan.

— Nimic — răspunse valetul.

— Nerozii ăștia — bombăni Porthos — nici măcar nu ne-au urmărit. Ehei, să fi fost noi în locul lor !

— Păcat — zise d'Artagnan. I-aș spune bucuros două vorbulețe domnului Mordaunt, în această mică Tebaidă ¹. Iată un loc numai bun să culci la pămînt un om.

— Hotărît lucru — spuse Aramis — fiul nu-i la înălțimea mamei.

— Așteaptă, dragă prietene — răspunse Athos. Nu sînt nici două ceasuri de cînd am fugit. Încă nu știe încotro am luat-o, nu bănuiește unde ne aflăm. Vom putea spune că nu-i la înălțimea mamei-si numai în clipa în care vom pune piciorul pe pămîntul Franței, dacă între timp nu sîntem uciși sau otrăviți.

— Pînă una alta, hai să mîncăm ! spuse Porthos.

— Pe cinstea mea, nu zic ba, mi-e o foame de lup — răspunse Athos.

— Păzea găinușelor negre ! exclamă Aramis.

Și cei patru prieteni, conduși de Mousqueton, se îndreptară spre casa din marginea pădurii, aproape cu aceeași nepăsare de odinioară, fiindcă acum erau iarăși laolaltă și uniți, așa cum spusese Athos.

¹ Tebaida — una din cele trei părți ale vechiului Egipt ; primii preoți creștini se retrăgeau în pustiurile ce se aflau în vecinătatea acestui ținut.

O CUPĂ ÎNCHINATĂ ÎN CINSTEA REGELUI DETRONAT

Pe măsură ce se apropiau de casă, fugarii vedeau pământul răscolit ca și cum o ceată de călăreți ar fi trecut înaintea lor pe acolo. În fața casei, urmele se arătau și mai lămurit : ceata cu pricina, din orice tabără ar fi fost ea, pesemne că făcuse acolo un popas.

— Pe legea mea ! spuse d'Artagnan. E limpede ca lumina zilei : pe aici a trecut regele cu escorta lui.

— Drace ! exclamă Porthos. Atunci au înghițit totul.

— Nu — îl liniși d'Artagnan — măcar o găină tot au lăsat ei.

Sări de pe cal și bătu la ușă, dar nu primi nici un răspuns. Împinse ușa — nu era zăvorâtă. În prima odaie nu văzu pe nimeni.

— Ei ? făcu Porthos.

— Nu-i nimeni — mormăi d'Artagnan. Ah !

— Ce e ?

— Sînge.

La auzul acestui cuvînt, cei trei prieteni săriră de pe cai și intrară în prima odaie. D'Artagnan deschisese ușa celei de a doua odăi și, după expresia feței, era limpede că a dat peste ceva neobișnuit. Apropiiindu-se, cei trei prieteni zăriră un bărbat încă tînăr zăcînd pe podea, într-un lac de sînge. Se vedea că a încercat să se urce în pat, dar n-a mai avut putere și s-a prăbușit pe dușumea. Athos se apropie cel dintîi de bietul om : i se păruse că a mișcat.

— Ei ? întrebă d'Artagnan.

— Dacă a murit — spuse Athos — nu cred să fi murit de mult timp. E cald încă. Stai, parcă-i bate inima. Hei, prietene !

Rănitul scoase un geamăt ; d'Artagnan luă apă în căușul palmei și-i stropi fața. Omul deschise ochii, făcu o mișcare, vrînd să ridice capul, și căzu iarăși. Athos încercă să-i rezeme capul de genunchi, dar văzu că avea țeasta crăpată puțin mai sus de creierul mic. Sîngele șiroia din rană. Aramis muie un ștergar în apă și-i obloji rana. Apa rece îl făcu pe necunoscut să-și

vină în fire și să deschidă iar ochii. Se uită uimit la oamenii aceia care păreau că-l plîng și care, pe cît le stătea în puteri, căutau să-l ajute.

— Îți sîntem prieteni — spuse Athos în englezește. Fii liniștit și, dacă poți, povestește-ne ce ți s-a întîmplat.

— Regele — murmură rănitul. Regele a fost prins...

— L-ai văzut ? întrebă Aramis tot în englezește.

Omul nu răspunse.

— N-ai teamă — zise Athos. Noi sîntem slujitori credincioși ai maiestății sale.

— Adevărat ? îngăimă rănitul.

— Pe cinstea noastră de gentilomi !

— Așadar, pot să vă vorbesc...

— Vorbește.

— Sînt fratele lui Parry, cameristul maiestății sale.

Athos și Aramis își aduseră aminte că așa spusese de Winter valetului pe care ei îl găsiseră la intrarea cortului regal.

— Îl cunoaștem — spuse Athos. Îl urma oriunde pe rege.

— Da, așa e — adevărat rănitul. Văzînd că regele a fost prins, s-a gîndit îndată la mine și, trecînd prin fața casei, l-a rugat pe comandantul escortei, în numele regelui, să se oprească puțin aici. Comandantul s-a învoit. Spuneau că regelui i s-a făcut foame. L-au adus în odaia asta, în care mă aflu eu, ca să mănînce, și au pus paznici la uși și la ferestre. Parry cunoștea încăperea ; de multe ori, pe cînd maiestatea sa se afla la Newcastle, venea aici să mă vadă. Știa că podeaua are o trapă, care dă într-o pivniță, și că din pivniță poți ajunge în livadă. Mi-a făcut un semn. Am priceput. Dar, fără îndoială, paznicii regelui l-au văzut cînd mi-a făcut semn și stăteau cu ochii-n patru. Nebănuind nimic, nu mai aveam decît o singură dorință : să-l scap pe rege. M-am prefăcut că mă duc afară după lemne, gîndindu-mă că nu-i timp de pierdut. Am intrat în hruba ce ducea în pivniță, sub trapă. Am împins trapa cu capul și, în timp ce Parry punea încet la ușă zăvorul, i-am făcut semn regelui să mă urmeze. Vai, regele s-a împotrivit : ai fi zis că-i e silă să fugă. Parry se ruga de el, împreunîndu-și mîinile, îl imploram și eu să nu scape un asemenea prilej. În cele din urmă, s-a hotărît să mă urmeze. Din fericire eu mergeam înainte ; regele venea la cîțiva pași în spatele meu, cînd, deodată, pe la mijlocul hrubei, mă pomenesc că-mi răsare o umbră mă-tăhăloasă în cale. Am vrut să strig și să-l previn pe rege, dar

n-am mai avut răgaz. Am simțit o lovitură puternică, de parcă toată casa s-ar fi prăbușit peste mine, și m-am prăbușit fără simțire la pământ.

— Vrednic și loial englez ! Credincios slujitor ! exclamă Athos.

— Când mi-am revenit în fire, zăceam întins în același loc. M-am târît pînă în curte ; regele și cu escorta plecaseră. Un ceas întreg m-am chinuit ca să ajung din curte pînă aici, dar puterile m-au lăsat și-am căzut iar în nesimțire.

— Și acum cum te simți ?

— Destul de prost — murmură rănitul.

— Ce putem face pentru dumneata ? întrebă Athos.

— Ajutați-mă să mă sui în pat. Așa o să mă simt poate ceva mai bine.

— N-ai pe nimeni să te îngrijească ?

— Soția mea e plecată la Durham, dar trebuie să se întoarcă dintr-o clipă într-alta. Dar dumneavoastră n-aveți nevoie de nimic, nu doriți nimic ?

— Noi venisem încoace cu gîndul să cerem ceva de mîncare.

— Vai ! Au luat totul, nu ne-a mai rămas în casă nici măcar o bucătică de pîine.

— Auzi, d'Artagnan ? spuse Athos. Trebuie să căutăm de-ale gurii în altă parte.

— Acum mi-e totuna — răspunse gasconul. Nu mai mi-e foame.

— Pe cinstea mea, nici mie — adăugă Porthos.

Îl urcară pe rănit în pat. Apoi, chemîndu-l pe Grimaud, îl puseră să-i panseze rana. Grimaud, care avusese de atîtea ori prilejul să-i oblojească și să-i doftoricească pe cei patru prieteni, dobîndise oarecare pricepere în asemenea treburi.

Între timp, fugarii se întorseseră în prima odaie și se sfătuiau acolo între ei.

— Acum știm cum stăm — spuse Aramis. Deci pe-aici a trecut regele cu escorta. Trebuie să apucăm pe un alt drum. Tu ce zici, Athos ?

Athos nu răspunse. Chibzuia.

— Da — încuviință Porthos, să apucăm pe un alt drum. Dacă mergem pe urmele escortei, n-o să găsim nimic și vom ajunge să murim de foame. Blestemată țară mai e și Anglia asta ! E întîia oară cînd nu pun nimic în gură la prînz, și eu

la prînz mînînc pe sîturate, asta-i masa mea cea mai consistentă.

— Tu cum zici, d'Artagnan ? întrebă Athos. Te alături părerii lui Aramis ?

— Nu, nicidecum ! răspunse d'Artagnan. Eu cred c-ar trebui să facem tocmai pe dos.

— Cum adică, vrei să mergem în urma escortei ? exclamă Porthos, speriat.

— Nu, să mergem pe același drum cu ea.

Ochii lui Athos scînteiară de bucurie.

— Să mergem pe același drum cu ea ! exclamă Aramis la rîndul său.

— Lăsați-l pe d'Artagnan să vorbească. Știți doar că e omul povețelor înțelepte — interveni Athos.

— Fără îndoială — spuse d'Artagnan. Trebuie să mergem în partea unde nimeni n-o să ne caute. Or, nimănui n-o să-i treacă prin cap să ne caute printre puritani. Să ne-amestecăm, dar, printre puritani !

— Bine, prietene, bine ! Minunat sfat — spuse Athos. La asta mă gîndeam și eu, dar mi-ai luat-o înainte.

— Așadar, și tu ești de aceeași părere ? întrebă Aramis.

— Da. Vor crede că vrem să plecăm din Anglia și ne vor căuta prin porturi. În acest timp, noi ajungem la Londra o dată cu regele și, ajunși acolo, nu mai dă nimeni de noi. Nu-i greu să te ascunzi într-un oraș cu un milion de locuitori. Fără să mai punem la socoteală — continuă Athos, aruncînd o privire spre Aramis — sorții de izbîndă pe care ni-i dă o asemenea călătorie.

— Da — încuviință Aramis — înțeleg.

— Eu nu înțeleg nimic — mărturisi Porthos — dar n-are a face. Dacă și d'Artagnan cu Athos zic la fel, înseamnă că părerea asta e cea mai bună.

— Dar n-o să părem suspecti colonelului Harrison ? întrebă Aramis.

— Pe toți dracii ! sări d'Artagnan. Eu tocmai pe el mă bizui. Colonelul Harrison e prieten cu noi. L-am văzut de două ori la generalul Cromwell ; știe că sîntem trimișii monseniorului Mazarin și ne va socoti ca pe niște frați. De altminteri, nu-i feciorul unui măcelar ? Da, nu-i așa ? Ei bine, Porthos o să-i arate cum se cloboară un bou cu o lovitură de pumn, iar eu,

cum trîntești la pămînt un taur, apucîndu-l de coarne. Așa o să-i cîstigăm încrederea.

Athos zîmbi.

— Tu ești cel mai bun tovarăș din cîți cunosc, d'Artagnan — rosti el, întinzîndu-i gasconului mîna. Sînt fericit că te-am regăsit, fiul meu drag.

Era, după cum știm, numele pe care Athos i-l dădea lui d'Artagnan în clipele lui de mare duioșie. Tocmai atunci, Grimaud ieși din odaie. Rănitul, pansat, se simtea mai bine. Cei patru prieteni își luară rămas bun de la ei, întrebîndu-l dacă nu avea ceva de trimis fratelui său.

— Spuneți-i — le răspunse acest om brav — să-i dea de știre regelui că nu m-au ucis. Oricît de neînsemnat aș fi, sînt sigur că maiestății sale îi pare rău de mine și că se simte vinovat de moartea mea.

— Fii liniștit, pînă cîseară va afla — îl încredință d'Artagnan.

Pîlcul călăreților se puse în mișcare. Acum nu aveau cum să greșească drumul, căci calca lor se deslusea lesne în cîmpie. După două ceasuri de mers în tăcere, d'Artagnan, care călărea în frunte, se opri la o răs_pîntie.

— Oho ! zise el. Uite-i.

Într-adevăr, o ceată numeroasă de călăreți se vedea la vreo jumătate de leghe înaintea.

— Prieteni — spuse gasconul, încredințati spadele lui Mouston, care vi le va înapoia la momentul și locul potrivit. Și nu uitați că sînteți prizonierii noștri.

Apoi porniră în trap domol, deoarece caii începeau să dea semne de oboseală, și se alăturară curînd escortei.

Regele, înconjurat de o parte din regimentul lui Harrison, mergea în frunte, nepăsător, demn și cu un fel de bunăvoință întipărită pe față. Zărindu-i pe Athos și pe Aramis, de la care nu i se lăsase răgaz nici măcar să-și ia rămas bun, și citind în ochii celor doi gentilomi că mai avea încă prieteni doar la cîțiva pași de el, deși îi știa pe amîndoi prizonieri, o undă de bucurie îi înpurpură obraji palizi.

D'Artagnan ieși în capul coloanei și, lăsîndu-și prietenii în paza lui Porthos, se duse drept la Harrison. Colonelul, aducîndu-și aminte că l-a văzut într-adevăr la Cromwell, îl întîmpină plin de cuviință, atîta cît un om de soiul și cu firea lui o poate arăta cuiva. Prevederea lui d'Artagnan se împlini în-

tocmai : Harrison nu avea și nici nu putea să aibă vreo bănuială.

Făcură un popas : regele trebuia să mănînce. Numai că de astă dată luară toate măsurile de prevedere, ca nu cumva să încerce iarăși să fugă. La han se puse o mescioară anume pentru el și alta mai mare, pentru ofițeri.

— Iei masa cu mine ? îl întrebă Harrison pe d'Artagnan.

— Pe toți dracii ! exclamă gasconul. Mi-ar face mare plăcere, dar vedeți, sînt cu prietenul meu, domnul du Vallon, și cu cei doi prizonieri, pe care trebuie să-i am sub ochi și care v-ar stingheri la masă. Dar am o idee : puneți o masă într-un colț și trimiteți-ne de la masa dumneavoastră ce veți crede de cuviință, căci altfel, fiți sigur, o să murim de foame. Mîncînd în aceeași încăpere, se cheamă că mîncăm împreună.

— Fie ! se învoi Harrison.

Toate se rînduiră după placul lui d'Artagnan și cînd se înapoie la colonel, îl găsi pe rege așezat la o mescioară, iar Parry tocmai îl servea. Harrison cu ofițerii ședea la o masă comună, iar într-un colț era pregătită masa pentru el și tovarășii lui.

Masa ofițerilor puritani era rotundă și, fie din întîmplare, fie dinadins, Harrison ședea cu spatele la rege. Regele îi văzu intrînd pe cei patru gentilomi, dar nu păru să-i ia în seamă. Se așezară la masa lor în așa fel, încît să nu stea cu spatele la nimeni. Aveau în față masa ofițerilor și cea a regelui.

Harrison, vrînd să-și cinstească oaspeții, le trimitea cele mai alese bucate de la masa lui ; din nenecire pentru cei patru prieteni, nu aveau un strop de vin. Lui Athos nici că-i păsa de asta, dar Aramis, d'Artagnan și Porthos se strîmbau ori de cîte ori trăgeau cîte un gît de bere, această băutură puritană.

— Pe legea mea, colonel, îți sîntem foarte recunoscători de binevoitoarea invitație, căci, fără dumneata, ajunam și de prînz, cum am ajunat și de dimineată. Domnul du Vallon, aici de față, vă mulțumește și el, fiindcă era mort de foame.

— Și încă nu mi-am potolit foamea — spuse Porthos, salutîndu-l pe colonelul Harrison.

— Păi ce-ați pățit, domnilor, de-ați rămas flămînzi ? întrebă colonelul, rîzînd.

— Ce să pățin, colonel, nimic. În graba să vă ajung din urmă, am apucat pe același drum cu dumneavoastră, lucru neîngăduit pentru o deșcă bătrînă ca mine, care știe că, pe unde a trecut un falnic și viteaz regiment ca al dumneavoastră, nu

mai găsești nimic de-ale gurii. Vă închipuiți dezamăgirea noastră cînd, ajungînd la o căsuță frumușică din marginea unei păduri și care de departe îți deslăta ochii cu înfățișarea-i sărbătorească, cu acoperișul roșu și cu obloanele verzi, în loc să găsim niscaiva găini, să rumenim o fripturică, sau ceva șuncă s-o punem în frigare, am dat de-un amărît scaldat într-un lac de... O, la naiba, colonele, te rog să transmiți felicitările mele ofițerului care a făcut isprava asta ! O lovitură ca la carte, o lovitură strașnică, încît pînă și domnul du Vallon, prietenul meu, și-a arătat admirația, și dînsul e meșter în de-alde astea...

— Da — spuse Harrison, rîzînd și ațintindu-și ochii asupra unui ofițer de la masă — cînd Groslow ia asupra lui o treabă, nu se-ncurcă...

— A ! făcu d'Artagnan, salutîndu-l pe ofițer. Îmi pare rău că domnul nu știe franțuzește, ca să-i arăt prețuirea mea.

— Sînt gata să vă ascult și să vă răspund la fel, domnule, întrucît am stat trei ani la Paris — răspunse ofițerul într-o franțuzească bunicică.

— Ei bine, domnule — continuă d'Artagnan — mă grăbesc să vă spun că lovitura a fost dată cu atîta iscusință, încît aproape că v-ați ucis omul.

— Eu credeam că l-am trimis pe lumea ailaltă ! se miră Groslow.

— Nu. Era cît pe ce, nu zic, dar de murit, n-a murit.

La aceste cuvinte, d'Artagnan aruncă o privire spre Parry, care, palid ca moartea, ședea în picioare în fața regelui, vrînd să-i dea de înțeles că pentru el era această veste.

Regele ascultase convorbirea cu inima strînsă de groază, căci nu știa unde vrea să ajungă ofițerul francez, și amănuntele acestea pline de cruzime și aruncate cu un aer nepăsător îl revoltau. Abia cînd auzi ultimele cuvinte răsufală ușurat.

— Fir-ar al naibii să fie ! izbucni Groslow. Și cu care credeam că i-am venit de hac ! De n-ar fi la dracu-n praznic cocioaba ticălosului, zău dacă nu m-aș întoarce să-l dau gata.

— Și-ați face foarte bine, domnul meu — adăugă gasconul — dacă vă temeți să nu scape, fiindcă, știți, rănilile astea la cap, dacă nu te dau gata pe loc, se vindecă-n opt zile.

Și d'Artagnan aruncă din nou o privire spre Parry, pe fața căruia se citea atîta bucurie, încît regele îi întinse mîna surîzînd. Parry se aplecă și sărută cu respect mîna stăpînului său.

— Zău, d'Artagnan, ești un om de cuvânt și de duh în același timp — spuse Athos. Ce zici de rege ?

— Mi-a câștigat inima — răspunse d'Artagnan. Are trășături nobile și blajine.

— Da, numai că se dă prea ușor prins, și asta nu-i bine — sublinie Porthos.

— Grozav aș dori să beau în sănătatea regelui — spuse Athos.

— Lasă-mă pe mine — șopti d'Artagnan.

— Bine — murmură Aramis.

Porthos se uita la d'Artagnan, buimăcit de câte mai născocea cu istețimea-i gasconă. D'Artagnan puse mîna pe cupa de cositor, o umplu și se ridică în picioare.

— Domnilor — începu el, întorcîndu-se spre comeseni — să bem, dacă îmi îngăduiți, în cinstea gazdei. În cinstea colonelului nostru pe care-l încredințăm că-l vom sluji pînă la Londra și mai departe.

Și cum, rostind aceste cuvinte, d'Artagnan se uita la Harrison, englezul crezu că închinarea era pentru el și, ridicîndu-se, se înclină spre cei patru prieteni, care, cu ochii la rege, goliră cupele toți deodată, în vreme ce colonelul dădea băutura pe gît fără să bătuiască nimic.

La rîndul său, Carol îi întinse cupa lui Parry, care îi turnă un pic de bere, căci regele era tratat ca un om de rînd. Apoi, ducînd cupa la buze și privind și el la cei patru gentilomi, bău cu un zîmbet plin de noblețe și de recunoștință.

— Și-acum, domnilor, să mergem ! strigă Harrison, punînd cupa pe masă și fără să se sînchisească de ilustrul prizonier pe care îl avea în pază. La drum !

— Unde înoptăm, colonele ?

— La Tirsk — răspunse Harrison.

— Parry — zise regele, ridicîndu-se la rîndul său și întorcîndu-se spre valet. Calul meu ! Vreau să plec la Tirsk.

— Pe legea mea — îi spuse d'Artagnan lui Athos — regele vostru n-a cucerit și sînt gata să-l slujesc.

— Dacă ce-mi spui e adevărat — adăugă Athos — atunci regele nu va ajunge la Londra.

— Cum adică ?

— Așa ! Între timp îl vom răpi.

— Ei, Athos, acum chiar c-ai înnebunit ! exclamă d'Artagnan.

— Ai vreun plan ? întreabă Aramis.
— Eh ! făcu Porthos. N-ar fi cu neputință, dacă am avea un plan ca lumea.
— N-am nici un plan — recunosc Athos. Dar se-ngrijește el d'Artagnan și de asta.
Gasconul ridică din umeri și porniră la drum.

XVIII

D'ARTAGNAN GĂSEȘTE UN PLAN

Athos îl cunoștea pe d'Artagnan mai bine poate decît se cunoștea d'Artagnan pe sine. El știa că pentru un spirit aventuros ca al gasconului era destul să strecuri un gînd, așa cum ai aruncat o sămînță pe un ogor bogat și mănos. Îl lăsă deci pe prietenul său să ridice din umeri și, pe drum, începu să-i vorbească despre Raoul, discuție pe care o curmase într-o împrejurare de care cititorul își aduce aminte.

La căderea nopții ajunseră la Tirsk. Cei patru prieteni se prefăcură că nici nu iau în seamă măsurile de prevedere pentru paza regelui. Aflară găzduire într-o casă și, cum se temeau în orice clipă și pentru ei, se strînseră cu toții într-o odaie, îngrijindu-se și de o ieșire în caz de atac. Valeții fură puși să vegheze în locuri diferite. Grimaud se culcă pe un braț de paie în prag.

D'Artagnan era gînditor și părea că-și pierduse limbuția obișnuită. Nu scotea o vorbă și fluiera fără încetare, într-un du-te-vino de la pat la fereastră. Porthos, care nu vedea nici odată decît fața lucrurilor, pălăvrăgea ca de obicei. D'Artagnan îi răspundea monosilabic. Athos și Aramis se uitau unul la altul, zîmbind.

Ziua fusese obositoare și totuși, în afară de Porthos, care nu-și pierdea somnul, cum nu-și pierdea nici pofta de mîncare, ceilalți se perpeliră toată noaptea. A doua zi dimineață, d'Artagnan se sculă cel dintîi. Athos și Aramis nici nu făcu-

seră ochi, Porthos mai sforăia încă, iar el trecuse pe la grajd, văzuse caii și dăduse toate poruncile pentru ziua aceea.

La ceasurile opt dimineța porniră la drum, în aceeași ordine. Numai că de astă dată d'Artagnan își lăsa prietenii și se duse să reînnoade cu domnul Groslow firul convorbirii din ajun. Ofițerul, pe care laudele gasconului îl unseseră la inimă, îl întâmpină cu un zîmbet plin de bunăvoință.

— Ce să vă spun, domnule — începu d'Artagnan — sînt fericit că am cu cine vorbi în limba bieteii mele țări. Domnul du Vallon, prietenul meu, e o fire tare melancolică : îi scoți vorba cu cleștele din gură. Cît despre cei doi prizonieri ai noștri, înțelegeți că n-au nici un chef să stea la taifas.

— Niște regaliști turbați — zise Groslow.

— Din pricina asta sînt foc pe noi că l-am prins pe rege, pe care nădăjduiesc, de altfel, că-l veți judeca așa cum se cuvine.

— Oho ! exclamă ofițerul. De aia îl și ducem la Londra.

— Și stați mereu cu ochii pe el, bănuiesc, nu ?

— Păi vă cred ! Nu vedeți că are un alai cu adevărat re-gesc ? chicoti ofițerul.

— Da, ziua n-are cum să scape. Dar noaptea...

— Noaptea întărim paza.

— Și cum îl păziți ?

— Opt oameni stau tot timpul în odaia lui.

— Drace ! exclamă d'Artagnan. Știu că-i bine păzit. Și peste cei opt oameni, sigur, mai puneți și afară o strajă. Cu un asemenea prizonier, nu-i de joacă, trebuie să fii mereu cu ochii-n patru.

— O, nu ! Gîndiți-vă : ce pot face doi oameni fără arme împotriva a opt soldați înarmați pînă-n dinți ?

— Cum doi oameni ?

— Da, regele cu valetul lui.

— I s-a îngăduit valetului să stea lîngă el ?

— Da, Stuart a cerut să i se facă hatîrul ăsta și colonelul I Harrison a încuviințat. Sub cuvînt că-i rege, se pare că nu poate să se îmbrace singur.

— Drept să spun, căpitane — glăsui d'Artagnan, hotărît să o țină înainte cu laudele, care dădeau roade din plin — stau, v-ascult și mă mir : ce franțuzească aleasă și curgătoare vorbiți ! Bine, ați stat trei ani la Paris, dar eu să stau toată

viața la Londra și tot n-aș ajunge să deprind limba ca dumneata, sînt sigur. Și ce-ați făcut la Paris ?

— Tatăl meu, care-i negustor, m-a trimis la un tovarăș al lui de afaceri, care, la rîndu-i și-a trimis feciorul acasă la noi. E un obicei, între negustori, să facă asemenea schimburi.

— Și v-a plăcut Parisul ?

— Da, numai că ați avea mare nevoie de o revoluție, așa cam ca a noastră. Nu împotriva regelui, care e un copil, ci împotriva zgîrciobului ăluia de italian, amantul reginei.

— O, și eu sînt de aceeași părere, domnule, și cred că am face pe loc revoluția dacă am avea o mîna de ofițeri ca dumneata, iscușiți, hotărîți, neînduplecați ! Ah, i-am veni repede de hac lui Mazarin și i-am trînti un proces de toată frumusețea, așa cum faceți voi cu regele.

— Bine, dar eu credeam că sînteți în slujba cardinalului și că el v-a trimis la generalul Cromwell ?

— La drept vorbind, eu mă aflu în slujba regelui. Auzind însă că Mazarin vrea să trimită pe cineva în Anglia, am cerut să mă trimită pe mine, atît de mult doream să-l cunosc pe omul genial care stăpînește acum trei regate. Așa că, în clipa cînd ne-a propus, domnului du Vallon și mie, să tragem spada pentru onoarea bătrînei Anglie, ați văzut rîvna noastră.

— Da, am auzit că ați luptat alături de domnul Mor-daunt.

— De-a dreapta și de-a stînga lui, domnule. Drace, e un tînăr viteaz și fără de pereche. Cum l-a dat gata pe unchiu-său ! Ați văzut ?

— Îl cunoașteți ? întrebă ofițerul.

— Foarte bine. Pot spune chiar că sîntem buni prieteni : domnul du Vallon și cu mine am venit împreună cu dînsul din Franța.

— Se pare că l-ați făcut să v-aștepte cam mulțisor la Boulogne, nu ?

— Ce vreți — răspunse d'Artagnan — eram în situația dumneavoastră : păzeam un rege...

— Zău ? făcu Groslow. Ce rege ?

— Regele nostru, domnule, micuțul *king* Ludovic al XIV-lea.

Și d'Artagnan se descoperi. Englezul, politicoș, îi urmă pilda.

- Și cât timp l-ați păzit ?
- Trei nopți și, pe legca mea, îmi voi aminti totdeauna cu plăcere de ele.
- Atît de prietenos e micul vostru rege ?
- Regele ? Dormea buștean.
- Păi atunci, ce vreți să spuneți ?
- Vreau să spun că prietenii mei, ofițerii din gardă și din corpul mușchetarilor, veneau să-mi țină de urît și petreceam toată noaptea bînd și jucînd cărți.
- A, da ! suspină englezul. E adevărat, voi, francezii, sînteți oameni de viață...
- Cum, dumneavoastră nu jucați cărți atunci cînd faceți de gardă ?
- Niciodată — răspunse englezul.
- Bine, atunci înseamnă că vă plictisiți de moarte și vă plîng — îl cîină d'Artagnan.
- Fapt e — mărturisi ofițerul — că, de cîte ori îmi vine rîndul, mă cam ia cu frig. Să stai de veghe o noapte întreagă, mi se pare o veșnicie !
- Da, asta cînd ești singur sau cu niște soldați neghiobi ; dar cînd ai un tovarăș voios de joc, cînd zăruie galbenii și zarurile pe masă, noaptea trece ca o părere. Nu vă place jocul de cărți ?
- Cum să nu !
- Lasquet, să zicem.
- Îmi place la nebunie. Cînd eram în Franța, jucam seară de seară.
- Și aici, în Anglia ?...
- De cînd m-am întors, n-am mai pus mîna pe zaruri și pe cărți.
- Vă plîng ! rosti d'Artagnan, cu o milă adîncă.
- Uite ce — spuse deodată englezul. V-aș propune ceva.
- Ce ?
- Mîine stau de strajă.
- La rege ?
- Da. Veniți să petrecem noaptea împreună.
- Cu neputință.
- De ce ?
- Nici să nu vă gîndiți.
- Cum așa ?

— Eu joc noapte de noapte cu domnul du Vallon. Uneori nici nu ne mai culcăm. Bunăoară, azi-dimineață, se luminase de ziuă și noi tot mai jucam...

— Și ?

— Și, nu-i așa ? I s-ar urî dacă l-aș lăsa singur.

— E priceput la joc ?

— L-am văzut pierzînd două mii de pistoli și rîdea cu lacrimi.

— Atunci, aduceți-l și pe dînsul.

— Cum ? Și prizonierii ?

— Drace ! Aveți dreptate... Păi să-i păzească valeții.

— Da, ca s-o șteargă... N-am nici o încredere.

— Țineți atîta la ei ? Sînt oameni de vază ?

— Vai de mine ! Unul e un senior putred de bogat, de prin Turenne, iar celălalt, un cavaler de Malta, de rang mare. Am intrat în vorbă cu cei care vor să-i răscumpere : două mii de lire sterline de cap, cînd ajungem în Franța. Și nu vrem să-i pierdem o clipă din ochi, mai ales că valeții știu ce bogătași sînt. Le-am întors noi buzunarele pe dos cînd am pus mîna pe ei și vă mărturisesc că pe banii și pe punga lor ne hărțuim în fiecare noapte, domnul du Vallon și cu mine. Și, cine știe, or mai fi avînd ascunse pe undeva niscaiva pietre prețioase, vreun diamant, încît am ajuns ca zgîrciții care nu se mai despart de comoara lor : îi păzim clipă de clipă și, cînd eu mă culc, domnul du Vallon stă treaz și-i veghează.

— Așa, care va să zică ! murmură Groslow.

— Pricepeți, dar, ce mă silește să nu primesc binevoitoarea propunere, cu atît mai ispititoare pentru mine cu cît nimic nu te plictisește mai mult decît să ai meru același partener. Norocul aleargă de la unul la altul și, după ce joci o lună de zile, îți dai seama că nu-i nici o pricopseală.

— Oh ! suspină englezul. E ceva și mai plictisitor : să nu joci de loc.

— Înțeleg — zise d'Artagnan.

— Cum să spun, sînt oamenii dumneavoastră chiar atît de primejdioși ?

— În ce privință ?

— Ar fi în stare să încerce vreo ispravă ?

D'Artagnan izbucni în rîs.

— Dumnezeule ! exclamă el. Pe unul îl scutură frigurile, fiindcă nu-i prierște în fermecătoarea dumneavoastră țară ;

celălalt e un cavaler de Malta, sfios ca o fetișcană, și, ca să fim și mai siguri, le-am luat tot ce aveau asupra lor, pînă și bricegele și foarfecele de buzunar.

— În cazul ăsta, aduceți-i — se hotărî englezul.

— Cum, să-i aduc cu mine ?! exclamă d'Artagnan.

— Da, am opt oameni.

— Și ?

— Patru au să-i păzească pe ei, patru pe rege.

— La urma urmei, cred că așa... mai merge — se învoi d'Artagnan — deși vă dăm mare bătaie de cap.

— A, nu, veniți, veniți. Mă descurc eu.

— O, nu mă îndoiesc — zise d'Artagnan. Cu un om ca dumneata, merg oriunde cu ochii închiși.

Această ultimă lingușire îl făcu pe ofițer să chicotească plin de încântare — rîs care face din oameni prietenii celor care-i tămîiază, fiind aburul vanității satisfăcute.

— Dar — spuse d'Artagnan — ce ne împiedică să începem chiar în seara asta ?

— Ce anume ?

— Jocul.

— Nimic, într-adevăr — zise Groslow.

— Atunci veniți astă-seară la noi, și mâine vă întoarcem vizita. Dacă vă neliniștește ceva la oamenii noștri, care, după cum știți, sînt niște regaliști turbați, nu-i nimic, noi o s-avem o noapte plăcută.

— Minunat ! Astă-seară la dumneavoastră, mâine la Stuart, poimîine la mine.

— Și-n zilele următoare, la Londra. Pe legea mea ! exclamă d'Artagnan. Vedeți, pretutindeni poți să-ți trăiești viața.

— Da, cînd ai de-a face cu francezi și, mai ales, cu francezi ca dumneata — zise Groslow.

— Și ca domnul du Vallon. Tii, ce băiat de viață ! Și un frondist înverșunat : într-o zi, prinzîndu-l la strîmtoare pe Mazarin, era cît pe ce să-i vină de hac. Numai de frică-l ține.

— Da — încuviință englezul — are o mutră simpatică. Fără să-l cunosc, mărturisesc că-mi place foarte mult.

— Stați să-l cunoașteți ! Aha, uite că mă cheamă. Iertați-mă, sîntem foarte legați, încît nu se poate lipsi de mine. Mă iertați !

— Vai de mine, domnule !

— Pe diseară.

— La dumneavoastră ?

— La mine.

Cei doi schimbă un salut și d'Artagnan se întoarce la tovarășii săi.

— Ce dracu tot trăncăneai cu dulăul ăla ? întrebă Porthos.

— Dragă prietene, te rog să nu vorbești așa despre domnul Groslow, care-i unul dintre prietenii mei cei mai apropiați.

— Tu, prieten cu bruta asta care-i măcelărește pe țărani ?

— Sst, dragul meu Porthos ! Ei, da, nu zic, domnul Groslow o fi el cam iute de fire, dar i-am descoperit două însușiri de căpetenie : e prost și îngâmfat.

Porthos căscă ochii, uimit. Athos și Aramis se priviră zîmbind ; ei îl cunoșteau pe d'Artagnan, știau că nu face nimic fără o țintă.

— Și ție o să-ți placă, ai să vezi — adăugă d'Artagnan.

— Cum asta ?

— O să ți-l prezint diseară, vine să joace cărți cu noi.

— Oho ! se bucură Porthos, ai cărui ochi se aprinseră. Are bani ?

— E fiul unuia dintre cei mai bogați negustori din Londra.

— Știe să joace lansquenet ?

— Moare după cărți.

— Da' basetă ?

— Slăbiciunea lui.

— Dar zaruri ?

— Se dă-n vînt după ele.

— Bun ! încuviință uriașul. O s-avem o noapte pe cîste.

— Cu atît mai plăcută, cu cît mi-a lăgăduit alta și mai și.

— Cum așa ?

— Da, astă-seară îl poftim noi. Mîine ne poștește el.

— Unde ?

— Îți spun îndată. Acum n-avem decît o singură grijă : să ne-arătăm la înălțimea cîstei pe care ne-o face domnul Groslow. Diseară ne oprim la Derby ; Mousqueton s-o ia înainte și, dacă există o sticlă de vin în tot orașul, s-o cumpere. N-ar fi rău nici dacă ar pregăti o masă bună, la care tu, Athos, nu vei lua parte, fiindcă suferi de friguri, și nici tu, Aramis, fiindcă ești cavaler de Malta și vorbele unor soldați de teapa noastră îți displac și te fac să roșești. Ați auzit ?

— Am auzit — zise Porthos — dar să mă ia dracu dacă pricep ceva.

— Porthos, prietene, tu știi că eu, după tată, mă trag din profeți, iar după mamă, din sibile, și că nu vorbesc decît în parabole și în bobote. Cine are urechi să audă, cine are ochi să vadă, deocamdată atîta pot să vă spun.

— Fă ce vrei, prietene — spuse Athos. Sînt sigur că, orice faci, e un lucru bun.

— Și tu, Aramis, ești de aceeași părere ?

— Întru totul, dragul meu d'Artagnan.

— Într-un ceas bun ! spuse gasconul. Iată ce-nseamnă să ai de-a face cu niște adevărați credincioși : e o plăcere să să-vîrșești minuni pentru ei. Voi nu știți că necredinciosul de Porthos, care vrea să vadă și să pipăie ca să creadă.

— Adevărul e că sînt tare neîncrezător — zise Porthos, cu un aer isteț.

D'Artagnan îl bătu cu palma pe umăr și, cum ajunseseră în dreptul unui han unde urmau să prînzească, discuția se opri aici.

Pe la ceasurile cinci seara, după cum se înțeleseseră, îl trimiseră pe Mousqueton înainte. Mousqueton nu știa englezește, dar, de cînd se afla în Anglia, băgase de seamă un lucru : anume că Grimaud izbutea să se facă înțeles de minune numai prin semne. Se apucă să învețe împreună cu el meșteșugul acesta și, după cîteva lecții, datorită înaltei priceperi a dascălului, dobîndi o oarecare îndemînare. Blaisois îl însoți.

Trecînd pe strada principală din Derby, cei patru prieteni îl zăriră pe Blaisois în pragul unei case arătase. Acolo urmau să doarmă peste noapte.

Toată ziua nu se apropiaseră de rege, de teamă să nu dea naștere la bănuieli și, în loc să mănînce la masa colonelului Harrison, cum făcuseră în ajun, prînziseră singuri, împreună.

La ora hotărîtă, Groslow apăru. D'Artagnan îl primi ca pe un prieten vechi de cînd lumea. Porthos îl măsură din creștet pînă în tălpi și zîmbi, dîndu-și seama că, în ciuda loviturii grozave cu care îl doborîse pe fratele lui Parry, tot el, Porthos, era mai puternic. Athos și Aramis se căzniră în fel și chip să-și ascundă sila pe care le-o stîrnea bruta aceea necioplită. Pînă la urmă, Groslow păru mulțumit de primirea ce i se făcuse.

Athos și Aramis își jucară rolul. La miezul nopții se retraseră în odaia lor, lăsînd ușa deschisă, chipurile din bunăvoință. Mai mult, d'Artagnan se duse și el după ei, lăsîndu-l pe Porthos să joace sigur cu Groslow. Porthos cîștigă cincizeci de pistoli și, după ce isprăviră jocul, îi mărturisi englezului că era un om mult mai plăcut decît crezuse la început. Cît despre Groslow, el își făgădui să-și scoată a doua zi pîrleala de la d'Artagnan și se despărți de gascon, aducîndu-i aminte de întîlnirea plănuită pentru aceeași seară. Spunem seară deoarece jucătorii se despărțiră pe la patru dimineța.

Ziua trecu că de obicei. D'Artagnan se vîntură tot timpul de colo-colo, de la căpitanul Groslow la colonelul Harrison și de la colonelul Harrison la prietenii săi. Cine nu-l cunoștea ar fi crezut că asta stă în firea lui, însă prietenii, adică Athos și Aramis, știau că voioșia lui nu era decît înfrigurare.

— Ce-o fi punînd la cale ? zicea Aramis.

— Să avem răbdare — zicea Athos.

Porthos tăcea. Își număra doar pe pipăite în pungă cei cincizeci de pistoli de care-l ușurase pe englez, cu o mare mulțumire întipărită pe față.

Seara, sosind la Ryston, d'Artagnan își adună prietenii. Aerul acela de veselie nepăsătoare, pe care îl purtase toată ziua ca pe o mască, pierise de pe chipul lui. Athos strînse brațul lui Aramis.

— Oare se apropie clipa ? întrebă el.

— Întocmai — răspunse d'Artagnan, auzindu-l. Da, se apropie clipa : în noaptea asta, domnilor, îl vom salva pe rege.

— D'Artagnan — spuse el, cu îndoială, după atîta speranță — nu glumești, nu-i așa ? M-ar dura prea mult !

— Ciudat din partea ta, Athos, să te îndoiești astfel de mine. Unde și cînd m-ai văzut tu glumind cu inima unui prieten și cu viața unui rege ? Ți-am spus și-ți repet că în noaptea asta îl salvăm pe Carol I. M-ați pus să găsesc o cale, poftim, am găsit-o !

Porthos se uita la d'Artagnan cu un simțămînt de adîncă admirație. Aramis surîdea ca un om plin de speranță. Athos era galben ca un mort și tremura din toate încheieturile.

— Vorbește ! spuse Athos.

Porthos deschise ochii mari, Aramis nu-și mai lua privilegiile de la buzele lui d'Artagnan.

— Domnul Groslow ne-a poftit să petrecem noaptea la el, știți asta, nu ?

— Da — răspunse Porthos. Ne-a făcut să-i promitem revanșa.

— Bun. Dar știți unde vom juca ?

— Nu.

— La rege.

— La rege ?! exclamă Athos.

— Da, domnilor, la rege. În noaptea asta, domnul Groslow e de gardă pe lângă maiestatea sa și, ca să-i mai treacă urâtul în timpul slujbei, ne-a poftit la el.

— Pe toți patru ? întreabă Athos.

— Pe toți patru, desigur, ce dracu ! Ce, noi ne părăsim prizonierii ?

— O, o ! făcu Aramis.

— Nu mai spune — îngână Athos, tremurând.

— Mergem, așadar, la Groslew, noi cu spadele, voi înarmați cu pumnale. Pentru noi e floare la ureche să-i dăm gata pe cei opt neghiobi, cu tontul lor de căpitan cu tot. Domnul Porthos ce zice ?

— Eu zic că e treabă ușoară — răspunse uriașul.

— Îl îmbrăcăm pe rege cu hainele lui Groslow ; Mousqueton, Grimaud și Blasois ne țin caii gata pregătiți la colțul primei străzi, încălecăm și, înainte să se crape de ziuă, sîntem la douăzeci de leghe de aici. Ei, am ticluit-o bine, Athos ?

Athos puse amîndouă mîinile pe umerii lui d'Artagnan și-l privi cu zîmbetul lui blajin și liniștit.

— Dragă prietene — spuse el — mărturisesc că nu există sub cer ființă mai curajoasă și mai nobilă ca tine. În timp ce noi te credeam indiferent la durerile noastre, pe care, fără să poți fi învinovățit, ai fi putut să nu le împărtășești, tu singur ai găsit ceea ce noi ne străduiam zadarnic să găsim. Îți repet, d'Artagnan, ești cel mai bun dintre noi, și te binecuvîntez, și te iubesc din suflet, fiul meu scump.

— Și mie să nu-mi dea prin minte așa ceva ! zise Porthos, lovindu-se cu palma peste frunte. Doar e-atît de simplu !

— Dacă am înțeles bine, o să-i ucidem pe toți, nu-i așa ? întreabă Aramis.

Athos se cutremură și se făcu alb ca varul la față.

— Pe toți dracii, n-avem încotro ! exclamă d'Artagnan. M-am gândit mult dacă nu-i chip să ne scutim de treaba asta, dar n-am găsit nimic, credeți-mă.

— Haide, lăsați, acum n-are rost să ne tocmim — vorbi Aramis. Cum facem ?

— Am două planuri — răspuse d'Artagnan.

— Să-l auzim pe primul — spuse Aramis.

— Dacă sîntem tusaltru laolaltă, la un semnal pe care îl voi da eu și care va fi cuvîntul „în sfîrșit“, împlîntați fiecare pumnalul în inima celui mai apropiat soldat ; și noi vom face la fel. Iată, de la bun început, patru morți. Lupta va fi acum egală, vom fi patru contra cinci. Aștia cinci ori se predau și le punem călușul în gură, ori se apără, și atunci îi răpunem. Dacă din întîmplare gazda se răzgîndește și nu ne primește decît pe Porthos și pe mine, drace, va trebui să facem față situației și să lovim îndoit. Asta o să țină ceva mai mult și-o să iasă cu tărăboi, dar voi așteptați afară cu spadele în mînă și, cum auziți zgomot, dați fuga.

— Și dacă te ucid ? spuse Athos.

— Cu neputință ! răspuse d'Artagnan. Băutorii aștia de bere sînt prea greoi și stîngaci. De altminteri, tu, Porthos, înfîge-te în beregata lor, așa isprăvim mai repede și nici nu mai cîrîie.

— Foarte bine ! exclamă Porthos. O să fie o trebușoară de toată frumusețea.

— Groaznic, groaznic ! spuse Athos.

— Oh, domnul e gîngăș — zise d'Artagnan. Dar cînd ești în focul bătăliei, nu-ți mai pasă de nimic. De altfel, prietene — urmă el — dacă socoți că viața regelui nu prețuiește nici atît, eu n-am spus nimic și mă duc la Groslow să-l anunț că sînt bolnav.

— Nu, te rog — sări Athos. Iartă-mă, prietene, am greșit, tu ai dreptate...

În clipa aceea ușa se deschise și în prag apărură un soldat.

— Domnul căpitan Groslow — spuse el într-o franțuzească strîcată — m-a trimis să dau de știre domnilor d'Artagnan și du Vallon că-i așteaptă.

— Unde ? întrebă gasconul.

— În odaia Nabucodonosorului englez — răspuse soldatul, puritan înverșunat.

— Bine — rosti într-o englezească fără de cusur. Athos, căruia i se urcase sîngele la cap, auzind ocară adusă maiestății sale. Bine, du-te și spune căpitanului Groslow că venim îndată.

Puritanul ieși. Valeții primiră poruncă să pună șaua pe cei opt cai și să se ducă să aștepte — fără să se despartă unii de alții și fără să descalece — în colțul unei străzi aflată cam la douăzeci de pași de casa în care regele era sub pază.

XIX

O PARTIDĂ DE CĂRȚI

Într-adevăr, era nouă seara ; străjile fuseseră schimbate și de un ceas începuse schimbul căpitanului Groslow.

D'Artagnan și Porthos, înarmați cu spadele, Athos și Aramis, cu cîte un pumnal ascuns la piept, se îndreptară către casa care în acea seară slujea drept închisoare lui Carol Stuart. Ultimii doi își urmau învingătorii cu umilință, ca niște prizonieri dezarmați.

— Pe legea mea — spuse Groslow, zărindu-i — aproape să cred că nu mai veniți.

D'Artagnan se apropie de englez și-i șopti :

— Ca să spun drept, eu și cu domnul du Vallon am cam șovăit.

— De ce ? întrebă Groslow.

D'Artagnan arătă din ochi spre Athos și Aramis.

— Ah ! făcu Groslow. Nu cumva din pricina convingerilor pe care le au ? N-are a face. Dimpotrivă — adăugă el, rîzînd — dacă vor să-l vadă pe rege, au prilejul.

— Petrecem noaptea în odaia regelui ? întrebă d'Artagnan.

— Nu, în odaia vecină. Dar, de vreme ce ușa rămîne deschisă, e ca și cum am fi în aceeași încăpere. V-ați burdușit de bani plecînd înapoi ? Fiindcă sper să facem o partidă grozavă astă-seară.

— Ian auzi ! spuse d'Artagnan, sunîndu-și buzunarul dol-dora.

— *Very good* !¹ se bucură Groslow și deschise ușa odăii. Să vă arăt drumul, domnilor — adăugă el.

Și intră el cel dintîi.

D'Artagnan se întoarse către prietenii săi. Porthos era nepăsător, ca și cum ar fi fost vorba de o partidă obișnuită ; Athos era palid, dar hotărît ; Aramis își ștergea cu batista fruntea umezită de sudoare.

Cei opt ostași de strajă se aflau la posturi : patru în odaia regelui, doi la ușa de trecere, doi la ușa pe care tocmai intrau cei patru prieteni. Văzîndu-i cu spadele în mînă, Athos surîse. Nu era vorba deci de un măcel, ci de o luptă. Din acea clipă păru din nou tare voios.

Carol, așa cum se vedea prin ușa deschisă, se întinsese pe pat, îmbrăcat, acoperit doar cu o pătură de lînă. Parry, la căpătîiul lui, citea încet dintr-o Biblie catolică, destul de deslușit însă ca să-l audă regele, care asculta cu ochii închiși. O luminare grosolană de seu, așezată pe o masă negricioasă, lumina chipul resemnat al regelui și pe acela plin de neliniște al credinciosului său servitor. Din vreme în vreme, Parry se oprea, crezînd că regele poate a ațipit, dar acesta deschidea ochii îndată și îi spunea zîmbind :

— Citește mai departe, bunul meu Parry, ascult.

Groslow înaintă pînă în pragul odăii lui Carol, își puse cu înfumurare pălăria, pe care o ținuse pînă atunci în mînă, primindu-și oaspeții, se uită o clipă cu dispreț la această scenă simplă și duioasă, în care un bătrîn servitor citea Biblia pentru regele său, căzut prizonier, se încredință dacă fiecare om era la post și, întorcîndu-se către d'Artagnan, îl privi mîndru, așteptînd laude pentru iscusința lui.

— De minune ! exclamă gasconul. Pe toți sfinții ! N-ai fi un general oarecare !

— Păi ce credeți — vorbi Groslow — poate Stuart să fugă cîtă vreme îl păzesc eu ?

— Nici pomeneală ! recunosc d'Artagnan. Decît doar dacă-i pică din cer niscaiva prieteni.

Groslow se lumineă la față.

¹ Foarte bine (în limba engleză în text).

Carol Stuart stătuse toată vremea cu ochii închiși, așa încît nu puteai ști dacă și-a dat seama de obrăznicia căpitanului puritan, dar, de îndată ce auzi glasul apăsător al lui d'Artagnan, deschise ochii fără să vrea. La rîndul său, Parry tresări și își întrerupse lectura.

— La ce te gîndești de te-ai oprit ? murmură regele. Citește mai departe, bunul meu Parry, numai dacă nu ești cumva obosit.

— Nu, sire — spuse valetul.

Și începu iar să citească.

În prima odaie fusese pregătită o masă, acoperită cu un covor, pe care stăteau niște sfeșnice aprinse, cărți de joc, două cornete și niște zaruri.

— Domnilor — zise Groslow — luați loc, vă rog. Eu stau în fața lui Stuart, căci tare îmi place să-l privesc, mai ales unde-i acum. Dumneavoastră, domnule d'Artagnan, ședeți în fața mea.

Athos se înroși de minie. D'Artagnan îl privi încruntînd din sprîncene.

— Așa — vorbi gasconul. Dumneata, domnule conte de La Fère, în dreapta domnului Groslow ; dumneata, domnule cavaler d'Herblay, în stînga ; dumneata, du Vallon, lîngă mine. Dumneavoastră pariați pentru mine și domnii aceștia pentru domnul Groslow.

D'Artagnan avea deci pe Porthos în stînga și-i putea face semne cu genunchiul, pe Athos și Aramis în față, așa că le putea vorbi din ochi.

Auzind numele contelui de La Fère și al cavalerului d'Herblay, Carol deschise din nou ochii și, ridicînd fără să vrea fruntea, cuprinse cu privirea actorii acestei scene. În clipa aceea, Parry întoarse cîteva file și citi apăsător acest verset din Ieremia : «Dumnezeu a spus : „Ascultați cuvîntul profeților, slujitorii mei, pe care eu i-am ales și i-am trimis vouă“...».

Cei patru prieteni se uitară unul la altul. Cuvintele lui Parry arătau că regele a înțeles adevăratul motiv al prezenței lor acolo. Ochii lui d'Artagnan sclipiră veseli.

— Parcă m-ați întrebat adineauri dacă am bani ! zise el, scoțînd pe masă vreo douăzeci de pistoli.

— Chiar așa — răspunse Groslow.

— Ei, atunci am și eu ceva de spus : păziți-vă bine comora, dragă domnule Groslow, căci pun prinsoare că nu ieșim de aici fără ea.

— Nici să nu credeți că n-am s-o păzesc — răspunse Groslow.

— Cu atât mai bine — continuă d'Artagnan. Bătălie, căpitane, bătălie ! Tocmai asta și vrem, știți ori nu știți ?

— Ei, ba bine că nu — pufni Groslow în râs. Voi, franțuzii, căutați cearta cu lumînarea.

Carol auzise și înțelesese într-adevăr totul. O ușoară roșeață îi năvăli în obraji. Ostașii care îl păzeau văzură cum se întinde puțin, ca să-și dezmoștească oasele, și cum, chipurile, din pricină că soba dogorea prea tare, dă încet la o parte pătura în carouri sub care, așa cum am spus, se culcase îmbrăcat.

Athos și Aramis tresăriră de bucurie văzînd că regele era gata îmbrăcat.

Partida începu. În seara aceea norocul era de partea lui Groslow, care cîștiga mereu. O sută de pistoli trecură astfel dintr-o parte în cealaltă a mesei. Groslow era de o veselie nebună. Porthos, care pierduse cei cincizeci de pistoli cîștigați în ajun și încă vreo treizeci pe deasupra, era tare morocănos și-l tot împungea pe d'Artagnan cu genunchiul să o schimbe pe alt joc. La rîndul lor, Athos și Aramis îl priveau întrebător. D'Artagnan însă rămînea nepăsător.

Orologiul bătu de zece. Se auzi trecînd rondul de noapte.

— Cîte ronduri aveți ? întrebă d'Artagnan, scoțînd alți bani din buzunar.

— Cinci — răspunse Groslow. La fiecare două ceasuri.

— Asta-i bine, dovedește prevedere — rosti gasconul. Și aruncă o privire către Athos și Aramis.

Pasul patrulei se îndepărtă.

D'Artagnan răspunse pentru prima oară semnelor făcute de Porthos, împungîndu-l și el cu genunchiul.

Între timp, atrași de joc și de strălucirea aurului, atât de ispititoare pentru oricine, străjile din odaia regelui se apropiară pe nesimțite de ușă și, ridicîndu-se în vîrfurile picioarelor, se uitau peste umerii lui d'Artagnan și ai lui Porthos ; ostașii postați la ușă se apropiaseră și ei, împlinind astfel dorința tainică a celor patru prieteni, care preferau să-i aibă

la îndemînă, decît să alerge după ei prin cele patru colțuri ale încăperii. Străjile de la ușă stăteau amîndouă cu spadele trase și acum, numai că se sprijineau în ele și urmăreau jocul.

Pe măsură ce se apropia clipa hotărîtoare, Athos părea tot mai liniștit ; mîinile-i albe și fine se jucau cu ludovicii de aur, pe care îi îndoia și îi dezdoia între degete, de parcă ar fi fost de cositor ; Aramis, mai puțin stăpîn pe sine, ducea mereu mîna la piept ; Porthos, furios că tot pierde și pierde, făcea semne disperate cu genunchiul.

D'Artagnan se întoarse, se uită mașinal în spatele lui și, printre doi ostași, îl văzu pe Parry în picioare și pe Carol stînd sprijinit într-un cot, cu mîinile împreunate ca într-o rugă fierbinte. Își dădu seama că a sosit clipa hotărîtoare, că fiecare era la post și că nu așteptau decît cuvintele „în sfîrșit“, care, după cum ne amintim, trebuiau să fie semnalul.

Aruncă o privire spre Athos și Aramis, vrînd să-i prevină, și amîndoi își îndepărtară puțin scaunele, ca să aibă o deplină libertate de mișcare. Îl lovi din nou cu genunchiul pe Porthos și acesta se ridică alene, ca pentru a-și mai dezmoști picioarele ; numai că, ridicîndu-se, încercă spada să vadă dacă iese lesne din teacă.

— Fir-ar să fie ! se oțări d'Artagnan. Încă douăzeci de pistoli pierduți ! Zău, căpitane Groslow, prea ești norocos, dar asta n-o să țină așa cît lumea. Și mai scoase douăzeci de pistoli pe masă.

— Încă un joc, căpitane. Douăzeci de pistoli miză pentru un singur joc, ultimul.

— Fie și douăzeci de pistoli ! încuviință Groslow.

Și întoarse două cărți, așa cum cerea jocul : un rege pentru d'Artagnan și un as pentru el.

— Rege ! exclamă d'Artagnan. Semn bun ! Jupîne Groslow — adăugă el — ia seama la rege !

Și, cu toată stăpînirea de sine, ceva neobișnuit răsună în glasul lui, făcîndu-l pe englez să tresară. Groslow începu a întoarce cărțile una după alta. Dacă întorcea el cel dintîi un as, cîștiga, dacă întorcea un rege, pierdea. Și întoarse un rege.

— În sfîrșit ! izbucni d'Artagnan. La acest cuvînt, Athos și Aramis se ridicară în picioare, iar Porthos se trase un pas înapoi.

Pumnalele și spadele erau gata să-și arate scînteierea, dar deodată ușa se dădu de perete și Harrison apăru în prag, însoțit de un om înfășurat într-o mantie.

În spatele acestuia luceau flintele a cinci sau șase ostași. Groslow se ridică rute, rușinat că a fost găsit la băutură, la joc de cărți și de zaruri. Harrison însă nici nu-l luă în seamă și intră în oclaia regelui, urmat de tovarășul său.

— Carol Stuart — rosti el — am primit poruncă să te duc la Londra fără popas de zi ori de noapte. Pregătește-te, plecăm numaidecît.

— Și cine a dat această poruncă ? întrebă regele. Generalul Oliver Cromwell ?

— Întocmai — adeveri Harrison. Iată-l aici pe domnul Mordaunt, care tocmai a sosit cu ordinul și care e însărcinat să-l aducă la îndeplinire.

— Mordaunt ! murmurară cei patru prieteni, schimbînd în fugă o privire.

D'Artagnan înșfăcă de pe masă banii pierduți de el și de Porthos și-i vîri la iuteală în buzunaru-i încăpător ; Athos și Aramis trecură în spatele lui. Mordaunt, simțind mișcarea, se întoarse și, recunoscîndu-i, scoase un strigăt de bucuria sălbatică.

— Cred că ne-au prins ! șopti d'Artagnan.

— Nu încă — spuse Porthos.

— Colonele ! Colonele ! țipă Mordaunt. Înconjoară casa, sînteți trădați. Francezii ăștia au fugit de la Newcastle și vor să-l răpească pe rege. Arestați-i !

— Eh, tinere ! spuse d'Artagnan, trăgîndu-și spada. Ușor de spus, dar mai greu de făcut ! Și, rotînd spada în jur, într-o morișcă înspăimîntătoare, strigă : să ne retragem, prieteni, să ne retragem...

În aceeași clipă sări spre ușă și răsturnă doi dintre ostașii de pază, mai înainte ca ei să fi avut răgazul să-și încarce flintele. Athos și Aramis îl urmară ; Porthos le sluji drept ariergardă și, pînă să se dezmeticească soldații, dimpreună cu ofițerii și colonelul, erau cu toții afară în stradă.

— Foc ! răzni Mordaunt. Trageți în ei !

Două sau trei împușcături fulgerară în noapte, dar nu făcură decît să-i arate pe cei patru fugari cum dispar după colțul străzii, teferi și nevătămați. Căii așteptau la locul știut. Valeții

numai cît aruncară frîul stăpînilor şi aceştia săriră în şa cu uşurinţa unor călăreţi încercaţi.

— Înainte ! spuse d'Artagnan. Goniţi cît puteţi !

Porniră vijelios după d'Artagnan, apucînd din nou pe calea pe care o mai călcaseră o dată în ziua aceea, adică îndreptîndu-se înapoi spre Scoţia. Oraşul nu avea ziduri, nici porţi, aşa că ieşiră la drum deschis fără piedici. La vreo cincizeci de paşi de cea din urmă casă, d'Artagnan se opri.

— Staţi ! spuse el.

— Cum asta ? exclamă cu nedumerire Porthos. Poate vrei să spui mai degrabă că trebuie să fugim mîncînd pămîntul !

— Ba de loc — răspunse d'Artagnan. De astă dată au să ne urmărească. Să-i lăsăm deci să-iasă din oraş şi să gonească după noi pe drumul spre Scoţia, iar după ce trec pe aici în galop, noi să ţinem calea în partea opusă.

Ceva mai încolo curgea un rîu, peste care se boltea un pod. D'Artagnan îşi opri calul sub pod şi ceilalţi făcură la fel.

Nu trecură nici zece minute şi auziră tropotind **aprig** un pîlc de călăreţi. Curînd, călăreţii treceau peste capul lor fără să le dea prin minte că doar bolta podului îi despărţea de cei pe care îi căutau.

XX

LONDRA

Cînd tropotul cailor se pierdu în depărtare, d'Artagnan ieşi pe malul rîului şi o porni peste cîmp, căutînd să se îndrepte pe cît posibil spre Londra. Cei trei prieteni îl urmau în tăcere şi, într-un tîrziu, după un larg ocol, oraşul rămase hăt în urma lor.

— De astă dată — glăsui gasconul, socotind că s-au depărtat destul ca să domolească goana calului — sînt încredînat că totul e pierdut şi că n-avem nimic mai bun de făcut

decît să ne înapoiem în Franța. Ce zici de asta, Athos ? Nu găsești că ar fi înțelept ?

— Desigur, prietene — răspunse Athos. Mai ieri însă ai spus o vorbă mai mult decît înțeleaptă, o vorbă nobilă și generoasă. Ai spus : „Vom muri aici“. Am să-ți aduc aminte de vorba asta.

— Eh ! făcu Porthos. Moartea nu înseamnă nimic, și nu moartea trebuie să ne sperie, de vreme ce nici nu știm ce e ; pe mine, gîndul unei înfrîngerii mă chinuie. Așa cum s-a întors roata, va trebui, pe cît văd, să ne batem cu Londra, cu provinciile, cu Anglia toată și, pînă la urmă, n-avem cum scăpa de înfrîngere.

— Va trebui să asistăm pînă la sfîrșit la această mare tragedie — spuse Athos. Orice s-ar întîmpla, să nu părăsim Anglia decît după deznodămînt. Ești de aceeași părere, Aramis ?

— Întru totul, iubite conte. Și-ți mărturisesc că nu m-ar supăra să-l revăd pe Mordaunt. Mi se pare că avem o socoteală cu el și nu-i în obiceiul nostru să plecăm de undeva fără să ne plătim datoriile.

— Ah, asta-i altceva — i se alătură d'Artagnan. Iată un motiv temeinic. Cît despre mine, spun drept că, pentru domnul despre care-i vorba, aș rămîne la Londra și un an dacă trebuie. Numai să găsim o gazdă de încredere și să nu trezim bănuieli, căci domnul Cromwell ne caută acum de zor și, pe cît am văzut, domnul Cromwell nu prea glumește. Athos, nu știi în oraș vreun han cu cearșafuri curate, cu o fripturică pe cînte și cu un vin care să nu fie dres nici cu hamei, nici cu ienupăr ?

— Cred c-am găsit — răspunse Athos. De Winther ne-a dus odată la un hangiu, un spaniol care a dobîndit cetățenia engleză cu sprijinul bănesc al noilor săi compatrioți. Ce zici, Aramis ?

— Socotesc foarte înțelept să tragem la senor Perez. Vom pomeni de bietul de Winter, pentru care părea să aibă o venerație adevărată, și-i vom spune că am venit aici de curiozitate, să vedem ce se petrece. O guinee pe zi de ficcare e prea destul și, dacă sîntem prevăzători, n-o să avem nici o bătaie de cap în hanul lui.

— Uiți ceva, Aramis, și încă ceva foarte important.

— Ce anume ?

— Uită că trebuie să ne schimbăm hainele.

— Eh ! mormăi Porthos. La ce să ne schimbăm hainele ? Doar ne simțim de minune așa cum sîntem.

— Ca să nu fim recunoscuți — răspunse d'Artagnan. Hainele noastre, tăiate cam la fel și cam de aceeași culoare, strigă de la o poștă că sîntem *Frenchman*. Or, eu nu țin atît la tăietura hainei sau la culoarea nădragilor, ca să risc să mă spînzure la Tyburn sau să dau o raită prin Indii de dragul lor. O să-mi cumpăr niște haine cafenii. Am băgat de seamă că neghiobii ăștia de puritani se dau toți în vînt după cafeniu.

— Și crezi că-l găsim pe omul nostru ? întreabă Aramis.

— Nici vorbă că da : *Hanul la Bedford, Greent Hall street*. De altfel, pot să umblu și cu ochii închiși prin oraș.

— Tare-aș vrea să ajungem odată — oftă d'Artagnan. După mine, ar fi bine să intrăm în Londra înainte să se lumineze de ziuă, chiar dacă ne omorîm caii.

— Haide atunci ! îi îmboldi Athos. Dacă nu mă înșel, mai avem numai șapte ori opt leghe de mers.

Prietenii își zoriră caii și, într-adevăr, sosiră la Londra în zorii zilei, către ceasurile cinci. La poarta prin care intrară în oraș, străjile îi opriră, dar Athos le spuse într-o englezescă fără cusur că erau trimiși de către colonelul Harrison să-l prevină pe colonelul Pridge de apropiata sosire a regelui. Răspunsul lui stîrni întrebări în legătură cu prinderea regelui și Athos dădu amănunte atît de precise, încît, dacă străjile mai aveau încă vreo bănuială, aceasta se risipi cu desăvîrșire. Drept care, cei patru prieteni intrară nestîngerîți în oraș, însoțiți de toate bunele urări ale puritanilor.

Athos avusese dreptate : merse drept la *Hanul la Bedford* și hangiul, recunoscîndu-l, se arătă cum nu se poate mai încîntat, mai ales că-l vedea însoțit de atîția prieteni de seamă, așa că le pregăti pe dată cele mai bune odăi.

Deși nici nu se luminase de ziuă, cei patru călători găsiră Londra în fierbere. Zvonul că regele, sub paza colonelului Harrison, se află în drum spre capitală se răspîndise încă din ajun și mulți nici nu se culcaseră, de teamă că Stuart, cum îi spunea lumea, o să vină peste noapte și ei n-au să-l vadă.

Planul cu schimbarea îmbrăcăminteii primise încuviințarea tuturor, cu oarecare împotrivire din partea lui Porthos, așa

cum ne amintim. Trebuiau doar să treacă la sapte. Vorbiră cu hangii și acesta trimise de aduse tot felul de haine, zicând că vrea să-și îmbroască îmbrăcămintea. Athos luă un costum negru, în care arăta ca un burghez cumsecade; Aramis, care nu ținea să se despartă de spadă, alese niște veșminte de culoare închisă, de croială ostășească; pe Porthos îl cucuriră o tunică roșie și niște nădragi verzi; d'Artagnan, hotărât dinainte asupra culorii, mai șovăi doar asupra nuanței, și în sîrtucul cafeniu pe care și-l dorise era leit un negustor de zahăr, retras din afaceri.

Cît despre Grimaud și Mousqueton, care lepădaseră li-vreaua, amîndoi erau gata travestiți. Grimaud era, de altfel, tipul calm, uscat și țeapăn al englezului bănuitor, Mousqueton părea un englez buhăit, burtos și hoinar.

— Și-acum — zise d'Artagnan — să trecem la ce-i mai important: trebuie să ne tăiem pletele, fiindcă altfel se leagă lumea de noi. Dacă, lăsînd spadele, nu mai avem înfățișarea unor gentilomi, tăindu-ne pletele începem să semănăm a puritani. Știți și voi că asta-i lucrul cel mai de seamă care deosebete pe un puritan de un cavalier.

Asupra acestui important punct, gasconul întîmpină o vie împotrivire din partea lui Aramis. Aramis ținea cu orice preț să-și păstreze pletele, altminteri foarte frumoase și de care avea cea mai mare grijă, și nu abdică decît atunci cînd Athos, cu desăvîrșire nepăsător față de toate acestea, îi dădu pilda. Porthos își încredință fără mosturi capul lui Mousqueton, care vîrî foarfecele cu nădejde în coama lui deasă și aspră. D'Artagnan își croi singur un cap fantezist, care aducea cu chipurile de pe medaliile din vremea lui Francisc I sau Carol al IX-lea.

— Avem niște mutre îngrozitoare — spuse Athos.

— Îmi pare că duhnim de la o poștă a puritani — făcu Aramis.

— Mic mi-e frig la cap — se plînsu Porthos.

— Eu, unul, am poștă să țin o predică — mărturisi d'Artagnan.

— Acum, că nici noi aproape nu ne mai recunoaștem și deci nu ne temem să ne recunoască alții, haidem să vedem sosirea regelui — spuse Athos. Dacă a mers toată noaptea, pesemne că nu-i departe de Londra.

Într-adevăr, nu trecură două ceasuri, că țipetele și neastîmpărul mulțimii, în care cei patru prieteni se amestecaseră, vestiră sosirea lui Carol. I se trimise o trăsură înainte, iar Porthos, cu statura-i uriașă, care întrecea cu un cap pe toți cei din jur, spuse că o vede venind. D'Artagnan se ridică în vârful picioarelor în vreme ce Athos și Aramis ascultau ce se vorbea în jur, vrînd să-și dea seama de opinia mulțimii. Trăsura trecu și gasconul recunoscu pe Harrison la o ușă și pe Mordaunt la cealaltă. Norodul, ale cărui reacții le urmăreau Athos și Aramis, îl huiduia pe rege.

Athos se întoarse la han, cuprins de disperare.

— Dragul meu — îi spuse d'Artagnan — te încăpățînezi degeaba și-ți jur că rău faci. În ce mă privește, eu nu renunț la povestea asta numai de dragul tău și dintr-o slăbiciune pentru politică, așa cum o înțelege un mușchetar ca mine : găsesc cît se poate de vesel să smulgem prada din mîinile acestor oameni care zbiară și apoi să le dăm cu tifla. Chiar o să mă gîndesc la asta.

De a doua zi, stînd la fereastra odăii lui, care privea spre cartierele cele mai populate din inima orașului, Athos auzi despre hotărîrea Parlamentului, prin care fostul rege Carol I era trimis în fața judecății, învinuit de trădare și abuz de putere.

D'Artagnan se afla lîngă Athos. Aramis cerceta o hartă, iar Porthos se desfăta cu ultimele îmbucături ale unei mese strașnice.

— Parlamentul ! exclamă Athos. E cu neputință ca Parlamentul să fi luat o asemenea hotărîre.

— Ascultă — rosti d'Artagnan — eu înțeleg prea puțin englezește, dar cum englezeasca e o franțuzească stîlcită, uite ce aud : *Parliament's bill* !, adică hotărîre a Parlamentului ori cum naiba i se mai zice pe aici.

În clipa aceea hangiuul intră și Athos îl chemă mai aproape.

— Asta-i o hotărîre a Parlamentului ? întrebă el în englezește.

— Desigur, domnule, Parlamentul pur.

— Cum adică Parlamentul pur ? Există oare două parlamente ?

— Prietene -- interveni d'Artagnan — eu nu prea înțeleg englezește, dar spaniola o știm cu toții, așa că ai bunătatea și

vorbește în limba dumitale, ceea ce sîntem siguri că te bucură ori de cîte ori ai prilejul.

— Chiar așa — i se alătură Aramis.

Porthos, după cum am spus, era absorbit cu totul să desprindă carnea de pe osul unui cotlet.

— Ce-ai întreat ? zise hangiuul în spaniolă.

— Întream dacă există două parlamente — reluă Athos în același grai — unul pur și altul impur.

— Ciudat ! mormăi Porthos, ridicînd încet capul și privind-și prietenii cu mirare. Oare am început să înțeleg englezește ? Pricep tot ce vorbiți.

— Fiindcă vorbim în spaniolă, dragul meu — îl lămuri Athos cu liniștea-i obișnuită.

— Drace, îmi pare rău ! suspină Porthos. N-ar fi stricat să mai știu încă o limbă străină.

— Cînd spun Parlamentul pur, senior — rosti hangiuul — vorbesc de Parlamentul epurat de colonelul Pridge.

— Oamenii ăștia-s grozav de ingenioși, zău ! se minună d'Artagnan. Cînd ne-om întoarce în Franța, să-i spunem lui Mazarin și vicarului despre treaba asta. Unul o să epureze în numele curții, altul în numele poporului, astfel încît o să rămînem fără Parlament.

— Cine-i colonelul Pridge și cum a reușit să epureze Parlamentul ? întrebă Aramis.

— Colonelul Pridge — îi lămuri spaniolul — e un fost căruțaș, un om de duh, care, tot umblînd cu căruța, a băgat de seamă ceva : cînd îți stă în cale un pietroi, e mai simplu să-l dai la o parte, decît să treci cu roata peste el. Or, din cei două sute cincizeci și unu de membri, cîți numără Parlamentul, o sută nouăzeci și unu îl stinghereau și-ar fi putut să-i răstoarne căruța politică. Și-atunci a făcut ce făcea altădată cu pietroaiele : i-ar azvîrlit cît colo din Cameră.

— Frumos ! exclamă d'Artagnan, care, ca om de spirit, știa să prețuiască spiritul oriunde îl întâlnea.

— Și toți acești expulzați erau partizani de-ai lui Stuart ? întrebă Athos.

— Nici vorbă că da, senior, și pricepeți că ei l-ar fi salvat pe rege.

— Chiar așa, pe viul Dumnezeu ! rosti solemn Porthos. Doar erau majoritatea.

— Și credeți că va accepta să apară în fața unui asemenea tribunal ? întreabă Aramis.

— N-are încotro — răspunse spaniolul. Dacă refuză, poporul l-ar sili să accepte.

— Îți mulțumim, jupîne Perez — spuse Athos. Ne-am lămurit cum stau lucrurile.

— În sfârșit, Athos, pricepi și tu acum că asta-i o cauză pierdută și că pe alde Harrison, Joyce, Pridge și Cromwell n-o să-i putem învinge niciodată ? interveni d'Artagnan.

— Regele va fi trimis în fața tribunalului — zise Athos — dar tăcerea partizanilor lui dovedește că urzesc ceva.

Gasconul dădu din umeri.

— Oricum — cugetă cu glas tare Aramis — chiar dacă îndrăznesc să-l condamne pe rege, au să-l condamne fie la exil, fie la închisoare, altceva nimic.

D'Artagnan fluieră a îndoială.

— O să vedem noi — rosti Athos. Doar o să fim de față la judecată.

— N-aveți prea mult de așteptat — îi preveni hangiul. Judecata începe chiar mîine.

— Aha ! exclamă Athos. Prin urmare, treaba s-a pus la cale înainte ca regele să fie prins ?

— Fără îndoială, întări d'Artagnan. Totul a început din ziua cînd l-au cumpărat.

— Știți — spuse Aramis — eu cred că amicul nostru Mordaunt a făcut primii pași în povestea asta, dacă nu chiar tirgul.

— Aflați că eu, unul — vorbi d'Artagnan — îi fac de petrecanie lui Mordaunt asta oriunde pun mîna pe el.

— Haida-de ! Un nemernic ca el ! murmură Athos.

— Tocmai fiindcă e un nemernic îi fac și eu de petrecanie — i-o întoarse d'Artagnan. Oh, dragul meu, destul caut eu să-ți intru în voie, ca să-mi faci și tu nîc pe plac. De altfel, îți place, nu-ți place, declar solemn că Mordaunt asta numai de mîna mea moare.

— Și de mîna mea ! sări Porthos.

— Și de a mea ! adăugă Aramis.

— Înduioșătoare unanimitate ! Bine le mai șade unor burghezi cumsecade ca noi ! exclamă d'Artagnan. Hai să dăm o

raită prin oraș. Pe ceața asta, nici Mordaunt nu ne-ar recunoaște. Nu vezi nici la patru pași. Hai să luăm o gură de aer.

— Da — încuviință Porthos — așa mai schimbăm berea.

Și cei patru prieteni ieșiră pe străzi să ia o gură de aer, cum se spune în popor.

XXI

PROCESUL

A doua zi, o gardă numeroasă îl aducea pe Carol I în fața înaltei curți care trebuia să-l judece.

Mulțimea năvăli pe străzile și în casele din vecinătatea palatului, așa că, de la primii pași, cei patru prieteni fură ținuți în loc de opreliștea aproape de neînvins a acestui zid viu ; ba vreo câțiva oameni din popor, voinici și puși pe gîlceavă, îl îmbrînciră fără rușine pe Aramis, încît Porthos ridică pumnul lui cumplit și-l lăsă să cadă pe mutra albă de făină a unui brutar, făcînd-o să-și schimbe culoarea sub podidirea singelui și să se miște cu un strugure copt și terciuit. Întîmplarea stîrni multă vîlvă : trei inși săriră asupra lui Porthos, dar Athos îl lămurî pe unul, d'Artagnan pe altul, în vreme ce Porthos îl azvîrli pe cel de al treilea pe deasupra capului. Câțiva englezi amatori să vadă o bătaie prețuiră repeziciunea și ușurința acestei isprăvi și începură să aplaude. În loc să fie căsăpiți, cum se temuseră cu puțin mai înainte, cît pe ce să-i poarte lumea în triumf. Numai că drumeților noștri nu le ardea să atragă atenția asupra lor și căutară să se piardă în îmbulzeală. Dar tot se aleseră cu ceva de pe urma acestei demonstrații herculeene, fiindcă mulțimea se deschise în calea lor și putură să ajungă lîngă palat, lucru ce li se păruse cu neputință pînă mai adineauri.

Toată Londra se îmbulzea în fața porților și atunci cînd cei patru prieteni reușiră să pătrundă într-o tribună, găsiră primele trei rînduri de bănci ticsite de oameni. Pe de o parte

nu era rău, căci nu țineau să fie recunoscuți. Se așezară foarte mulțumiți că s-au văzut acolo, afară doar de Porthos, dornic să se fălească cu haina lui cea roșie și cu nădragii verzi, căruia îi părea rău că nu se află în primul rînd.

Băncile erau așezate în amfiteatru și, de la locul lor, cei patru prieteni vedeau întreaga adunare. Întîmplarea făcu să nimerescă tocmai în tribuna din mijloc, așa că se aflau drept în fața jilțului pregătit pentru Carol I.

Către ceasurile unsprezece dimineța, regele se ivi în pragul sălii. Intră înconjurat de gărzi, dar liniștit și cu capul acoperit, își plimbă de jur împrejur privirea plină de siguranță de sine, ca și cum s-ar fi aflat acolo ca să prezideze adunarea unor supuși vrednici și nicidecum să răspundă la învinuirile unci curți rebele.

Judecătorii, mîndri că au prilejul să umilească un rege, se pregăteau vizibil să se folosească de acest drept pe care și-l luaseră. Drept urmare, un aprod veni să-i spună lui Carol I că, potrivit obiceiului, trebuie să se descopere în fața curții. Carol, fără o vorbă, își îndesă și mai mult pălăria pe frunte și întoarse capul în altă parte, apoi, după ce aprodul se depărtă, se așază în jilțul pregătit pentru el chiar în fața președintelui, lovindu-se peste carîmbul cizmei cu nuielușa pe care o ținea în mînă. Parry, care îl însoțea, rămase în picioare în spatele jilțului.

D'Artagnan, în loc să ia aminte la acest ceremonial, se uita la Athos, pe chipul căruia se oglindeau tocmai emoțiile pe care regele știa să și le stăpînească atît de bine. Frămîntarea lui Athos cel rece și calm din fire îl înspăimîntă.

— Sper că vei urma pilda regelui și că n-o să dai prilej să te omoare în cușca asta — îi șopti gasconul la ureche.

— Fii liniștit ! răspunse Athos.

— Ah ! continuă d'Artagnan. Se pare că se tem de ceva, fiindcă întăresc paza, pe cît văd. Erau numai halebarde, dar uite că au apărut și flinte. Acum nimeni nu mai poate să miște : halebardierii veghează la cei care ascultă la judecători, muschetele — la planurile unora ca noi.

— Treizeci, patruzeci, cincizeci, șaptezeci de oameni — numără Porthos gărzile nou sosite.

— Numai că-l uiți pe ofițer, Porthos — adăugă Aramis — și mi se pare că merită să nu-l treci cu vederea.

— Mda ! încuviință d'Artagnan.

Și deodată se făcu alb ca varul de mînie, căci îl recunoscuse pe Mordaunt, care, cu spada în mîină, conducea ostașii înarmați cu flinte în spatele regelui, adică tocmai în fața tribunelor.

— Oare ne-o fi recunoscut ? întrebă d'Artagnan. În cazul ăsta aș bate imediat în retragere. Nu-mi place să poruncească alții în ce fel să mor și-aș dori din toată inima să hotărâsc singur în privința asta. Of, n-am poftă să mă împuște într-o colivie ca ăsta.

— N-ai grijă, că nu ne-a văzut — îl liniști Aramis. N-are ochi decît pentru rege. Doamne, și cum îl privește, nerușinatul ! Oare l-o fi urînd la fel cum ne urăște pe noi ?

— Ba bine că nu ! zise Athos. Noi i-am răpit numai mama, pe cîtă vreme regele i-a luat averea și titlul.

— Adevărat — întări Aramis. Ia tăceți ! Uite, președintele se adresează regelui.

Într-adevăr, președintele Bradshaw îl interpela pe augustul acuzat.

— Stuart — zise el — ascultă lista judecătorilor și adresează-te tribunalului dacă ai vreo observație de făcut.

Regele întoarse capul în altă parte, ca și cum aceste cuvinte nu erau pentru el. Președintele așteptă și, cum răspunsul nu veni, urmă un răstimp de tăcere. Din cei o sută șaiszeci și trei de judecători aflați pe listă, numai șaptezeci și trei puteau răspunde, fiindcă restul, înspăimîntați de a fi părtași la un asemenea act, lipseau.

— Încep apelul — anunță Bradshaw, cu aerul că nu remarcă absența a trei cincimi din numărul judecătorilor.

Și începu să strige, rînd pe rînd, membrii prezenți și absenți ai curții. Cei prezenți răspundeau — unii apăsător, alții cu jumătate de glas, după curajul fiecăruia de a-și exprima opinia. O scurtă tăcere se lăsa după numele celor absenți, repetat de două ori. Veni și rîndul colonelului Fairfax, și numele fu urmat de o tăcere scurtă dar solemnă, care sublinia absența celor ce nu voiseră să ia parte la judecată.

— Colonelul Fairfax ? repetă Bradshaw.

— Fairfax ? răspunse o voce batjocoritoare și cristalină de femeie. E prea deștept ca să vină aici !

Un imens hohot de rîs întîmpină aceste cuvinte rostite cu acea îndrăzneală de care numai femeile sînt în stare în slăbiciunea lor, slăbiciune care le scapă de orice răzbunare.

— O voce de femeie ! exclamă Aramis. Nu, zău, tare aş vrea să fie tânără şi frumoasă.

Şi se urcă pe banca din spate, aruncându-şi privirile spre tribuna dincotro se auzise glasul.

— E fermecătoare, vă jur ! zise el. Ia te uită, d'Artagnan, toată lumea a întors ochii spre ea şi ea nici n-a pălit, în ciuda privirii aruncate de Bradshaw.

— Păi asta e lady Fairfax ! exclamă d'Artagnan. Ți-aduci aminte, Porthos ? Am întâlnit-o la generalul Cromwell, alături de soțul ei.

După o clipă, tulburarea stîrnită de ciudata întîmplare se potoli şi apelul continuă.

— Cînd vor vedea că sînt prea puţini, au să amîne şedinţa, ticăloşii — zise contele de La Fère.

— Nu-i cunoşti, Athos. Bagă de seamă cum zîmbeşte Mordaunt şi cum se uită la rege. Are el aerul că se teme să nu-i scape prada ? Nu, nici pomeneală, asta-i rînjetul urii satisfăcute, al răzbunării sigure de ce va urma. Ah, şarpe blestemat, cît de fericit am să fiu în ziua cînd am să încrucişez cu tine altceva decît privirea !

— Regele e într-adevăr frumos — zise Porthos. Şi-apoi, aşa prizonier cum se află, e tare îngrijit îmbrăcat. Pana de la pălărie preţuieşte pe puţin cincizeci de pistoli. Ia uită-te la ea, Aramis.

Apelul odată sfîrşit, preşedintele porunci să se dea citire actului de acuzare. Athos păli : se înşelase încă o dată în aşteptările sale. Deşi judecătorii nu erau în număr suficient, procesul urma să se desfăşoare, deci regele era condamnat dinainte.

— Ți-am spus asta, Athos — şopti d'Artagnan, ridicînd din umeri. Dar tu nu mă crezi niciodată. Acum, ţine-te bine, fără să-ţi faci prea mult sînge rău, şi-ascultă toate ororile pe care domnul ăla în negru o să le-nşire cu neruşinare despre rege, exercitîndu-şi prerogativele.

Într-adevăr, niciodată nu se făcuseră auzite învinuiri mai brutale, ocări mai josnice.

Carol I asculta cuvîntul acuzării cu deosebită atenţie, lăsînd să treacă injuriile, reţinînd imputările, şi cînd ura depăşea orice margini, cînd acuzatul se transforma dinainte în călău, răspundea cu un zîmbet de dispreţ. Era vorba pînă la urmă de ceva capital şi teribil, în care nefericitul rege regăsea toate

imprudențele sale preschimbate în capcane, greșelile sale preschimbate în crime.

D'Artagnan, care lăsa torentul injuriilor să se scurgă, privindu-le cu sila pe deplin meritată, se opri totuși cu spiritul lui judicios la câteva din învinuirile acuzatorului.

— Adevărul este — spuse el — că, dacă faptul de a fi nesăbuit și ușuratic se pedepsește, acest biet rege merită o pedeapsă. Dar cea pe care o primește acum mi se pare destul de crudă.

— Oricum — vorbi Aramis — pedeapsa n-ar trebui să-l atingă pe rege, ci pe miniștri, căci prima lege a constituției sună astfel : *Regele nu poate greși.*

„Dacă ar fi după mine — cugeta Porthos în sinea lui, cu ochii ațintiți asupra lui Mordaunt și fără să mai bage în seamă nimic altceva — dacă ar fi după mine și nu m-aș teme să tulbur măreția acestei clipe, din trei salturi m-aș repezi la domnul Mordaunt, l-aș strânge de gât, l-aș apuca de picioare și-aș face prăpăd cu el printre căzăturile astea de mușchetari care-i imită jalnic pe mușchetarii Franței. În vremea asta, d'Artagnan, care are cap și prezență de spirit, ar găsi el un mijloc să-l salveze pe rege. Ar trebui să-i vorbesc despre asta“.

Athos, cu obraji în flăcări, cu pumnii strânși, mușcându-și buzele pînă la sînge, fierbea pe locul său, mînios de această nesfîrșită ocară a parlamentului și de nemăsurata răbdare a regelui, iar brațul lui neînvins, inima lui bărbată se preschimbaseră într-un braț tremurător și un trup înfiorat.

Acuzatorul tocmai își încheia misiunea sa, spunînd :

— Prezenta acuzare e adusă de noi în numele poporului englez.

La aceste cuvinte un murmur se stîrni în tribune și un alt glas, dar de astă dată nu glasul unei femei, ci glasul puternic și furios al unui bărbat se auzi ca un tunet în spatele lui d'Artagnan.

— Minți ! strigă glasul. Nouă zecimi din poporul englez se îngrozesc de ceea ce spui !

Era glasul lui Athos, care, pierzîndu-și stăpînirea de sine, sărise în picioare și, cu brațul întins, interpela astfel pe acuzatorul public.

La aceste cuvinte de apostrofare a acuzatorului, regele, judecătorii, asistența, toată lumea întoarse privirile către tribuna în care se aflau cei patru prieteni. Mordaunt făcu la fel

și-l recunosc pe gentilomul înconjurat de ceilalți trei francezi, palizi și amenințători, care săriseră în picioare și ei. Ochii îi scînteiară de bucurie. Regăsise pe cei cărora le jurase moartea cu prețul întregii sale vieți. Cu un gest furios, chemă la el douăzeci de ostași înarmați cu flinte și, arătînd cu degetul spre tribuna unde se aflau dușmanii săi, porunci :

— Foc asupra tribunei !

Dar atunci, iute ca gândul, d'Artagnan îl înșfăcă de mijloc pe Athos, Porthos îl duse pe Aramis și, sărind în fața primului rînd de bănci, zburară pe coridoare, coborîră scările în goană și se pierdură în mulțime, în timp ce, înăuntru în sală, flintele țineau sub amenințare trei mii de oameni, ale căror strigăte de groază și spaimă stăviliră îndemnul la măcel.

Carol recunoscuse și el pe cei patru francezi. Duse o mînă la piept, să-și potolească bătăile inimii, și pe cealaltă la ochi, să nu vadă cum sînt omorîți credincioșii săi prieteni.

Mordaunt, palid și tremurînd de turbare, dădu buzna afară cu spada în mînă și, împreună cu zece halebardieri, căută prin mulțime, întrebînd în dreapta și-n stînga, gîlîind, dar pînă la urmă se întoarse mofluz în sală.

Tulburarea ajunsese la culme. Se scurse mai bine de jumătate de ceas fără ca cineva să se poată face auzit. Judecătorii credeau orice tribună gata să izbucnească. Cei din tribune vedeau flintele îndreptate asupra lor și, pe jumătate stăpîniți de frică, pe jumătate de curiozitate, continuau să se agite și să fie neliniștiți.

Într-un târziu, sala se potoli.

— Ce ai de spus în apărare ? îl întrebă Bradshaw pe rege.

Atunci, vorbind ca un judecător și nu ca un acuzat, regele, mereu cu pălăria pe cap, ridicîndu-se de pe jilțul său cu pornirea celui ce domină și nicidecum din umilință, spuse :

— Înainte să-mi puneți întrebări, se cade să-mi răspundeți. Eram liber la Newcastle, unde încheiasem o convenție cu amîndouă camerele. În loc să aduceți la îndeplinire în ce vă privește înțelegerea pe care eu o respectam, m-ați cumpărat de la scoțieni, nu cu un preț mare, știu, și asta face cinste spiritului de economie al guvernului vostru. Dar pentru că m-ați plătit ca pe un sclav, credeți că am încetat să fiu regele vostru ? Nicidecum. A vă răspunde ar însemna să uit ce-ați făcut. Nu vă voi răspunde, așadar, decît în clipa cînd îmi

veți fi arătat că aveți dreptul să-mi puneți întrebări. A vă răspunde ar însemna să vă recunosc drept judecătorii mei, și eu nu vă recunosc decât drept călăii mei.

În mijlocul unei tăceri de moarte, Carol, calm, măreț și mereu cu pălăria pe cap, se așază iarăși în jilțul său.

— De ce nu sînt aici francezii mei ! murmură Carol, cu orgoliu, întorcîndu-și ochii spre tribuna unde îi zărise pentru o clipă. Ar vedea că prietenul lor, cît se află în viață, e vrednic să fie apărat ; mort, e vrednic să fie plîns.

Dar oricît scrută în adîncul mulțimii, cerînd lui Dumnezeu să-i dăruiască prezența lor binefăcătoare și plină de mîngîiere sufletească, nu văzu decât chipuri buimace și înfricoșate. Și simți că are de înfruntat ura și cruzimea.

— Atunci — spuse președintele, văzîndu-l pe Carol neclintit în muțenia lui — fie, te vom judeca și așa, în ciuda faptului că taci. Ești acuzat de trădare, abuz de putere și asasinat. Martorii vor adevăra totul. Poți pleca. Ședința următoare va arăta ceea ce nu vrei să mărturisești astăzi.

Carol se ridică și, întorcîndu-se spre Parry, care era palid și cu tîmplele brobonite de sudoare, îl întrebă :

— Ce ai, dragul meu Parry, de te frămînti așa ?

— Vai, sire ! îngîină Parry, cu lacrimi în ochi și cu o voce rugătoare, pe cînd se pregătea să iasă din sală. Să nu vă uitați în stînga.

— De ce, Parry ?

— Vă implor, sire, nu vă uitați !

— Dar ce se întîmplă ? Vorbește ! îl îndemnă Carol, cău-tînd să străbată cu privirea prin zidul străjilor din spatele lor.

— Știți... dar maiestatea voastră n-o să se uite, nu-i așa ? Știți, au pus pe o masă securea cu care se execută ucigașii. O privești îngrozitoare. Să nu vă uitați, sire, vă implor.

— Nerozii ! spuse Carol. Mă cred deci un laș, așa cum sînt ei ? E bine că m-ai prevenit, mulțumesc Parry !

Și cum venise clipa să iasă, regele păși în urma străjilor. Într-adevăr, în stînga ușii, pe un covor roșu, strălucea sinistru securea albă, cu mîner lung, lustruit de mîna călăului.

Ajuns lîngă ea, Carol se opri și se întoarse zîmbind :

— A, securea ! rîse el. Ingenioasă sperietoare și întru totul vrednică de acei ce nu știu ce însemnează un gentilom. Tu nu mă îngrozești, secure a călăului — adăugă el, biciuind-o cu nuielușa subțire și mlădioasă pe care o ținea în mînă — și te

lovesc, așteptînd cu răbdare, ca un bun creștin, să-mi-o plătești.

Și, ridicînd din umeri, cu un august dispreț, își urmă calea, lăsînd înmărmurită mulțimea îngrămadită în jurul mesei, lacomă să aibă sub ochi chipul regelui la vederea securii ce trebuia să-i despartă capul de trup.

— Zău, Parry — continuă regele, depărtîndu-se — toți acești oameni mă iau, Dumnezeu să mă ierte, drept un negustor de bumbac din Indii, și nu un gentilom deprins cu științierea spadei. Cred oare că nu prețuiesc nici cît un măcelar?

Zicînd acestea, ajunse la ușă. O mare de oameni se înșiruia în preajmă : dacă nu izbutiseră să apuce loc în tribune, voiau măcar să se bucure de sfîrșitul acestui spectacol, din care pierduseră partea cea mai vrednică de văzut. Priveliștea acestei mulțimi uriașe, presărată la tot pasul de chipuri amenințătoare, smulse regelui un suspin. „Atîția oameni — cugetă el — și nici un prieten credincios !”

În clipa cînd își spunea sieși aceste cuvinte de îndoială și descurajare, o voce se auzi în apropiere, ca un răspuns :

— Salut regelui detronat !

Regele se întoarse iute, cu ochii și cu inima în lacrimi. Era un veteran din gărzile sale : ținuse să aducă acest ultim omagiu regelui captiv care trecea prin fața lui. Cît ai clipi, nefericitul fu aproape zdrobit cu minerele spadelor. Printre făptași, regele îl recunoscă pe căpitanul Groslow.

— Vai ! murmură Carol. Iată o pedeapsă prea mare pentru o greșală atît de mică.

Cu inima strînsă, își continuă drumul, dar nu făcuse nici o sută de pași cînd, aplecîndu-se cu ură printre doi soldați, un furios îl scuipă în obraz, la fel cum un ticălos blestemat îl scuipase odinioară în față pe Isus Nazarineanul. Hohote răsunătoare de rîs și murmure sumbre umplură văzduhul. Mulțimea se trăgea înapoi, venea înaintea, unduind ca o mare furtunoasă, și în mijlocul unui asemenea val viu, regele avu impresia că zărește ochii scînteietori ai lui Athos. Carol se șterse pe obraz și zise cu un zîmbet trist :

— Nenorocitul ! Pentru o jumătate de coroană i-ar face la fel și lui taică-su.

Regele nu se înșelase. Îl văzuse într-adevăr pe Athos și pe prietenii săi, care, amestecați din nou în mulțime, îl petreceau cu o ultimă privire pe regele martir.

În clipa cînd acel veteran din gardă îl salută pe rege, inima lui Athos se umplu de bucurie ; și cînd nefericitul își veni în fire, găsi în buzunar zece guinee, strecurate de gentilomul francez. Dar cînd lașul cu ocară îl scuipă în față pe regele prizonier, Athos duse mîna îndată la pumnal. D'Artagnan îi opri mîna și spuse cu glas aspru :

— Așteaptă !

Niciodată nu-și îngăduise d'Artagnan să vorbească astfel nici cu Athos, nici cu contele de La Fère.

Athos se supuse. D'Artagnan se sprijini de Athos, făcu semn lui Porthos și lui Aramis să nu se depărteze și se postă în spatele omului cu pricina. Omul, cu brațele dezgolite, încă mai făcea haz de mîrșava-i ispravă, felicitat de cîte unii la fel de porniți contra regelui ca și el. La puțin timp se urni din loc, îndreptîndu-se spre inima orașului. D'Artagnan, fără să se desprindă de Athos, îl urmă îndată, făcînd semn lui Porthos și Aramis să vină și ei. Omul cu brațele dezgolite, care părea ucenic de măcelar, coborî cu doi tovarăși pe o ulicioară pustie, în pantă, ce dădea spre rîu.

D'Artagnan lăsase brațul lui Athos și mergea în spatele celui cu ocară. Ajunși în apropierea rîului, cei trei își dădură seama că sînt urmăriți, se opriră în loc și, uitîndu-se obraznic la francezi, schimbă cîteva glume grosolane între ei.

— Nu știu englezește, Athos — spuse d'Artagnan — dar tu știi, așa că ai să-mi slujești de tălmaci.

La aceste cuvinte, mărind pasul, trecură înaintea celor trei și deodată, răsucindu-se pe călcîic, d'Artagnan se duse drept la măcelar, care se opri. Împungîndu-l cu degetul în piept, mușchetarul ceru prietenului său :

— Spune-i, Athos : „Ai fost laș, ai insultat un om lipsit de apărare, ai pîngărit obrazul regelui tău, de aceea vei muri!“...

Athos, palid ca o arătare și ținut de mîna de către d'Artagnan, tălmăci aceste ciudate cuvinte omului, care, văzînd aceste sinistre pregătiri și uitătura cumplită a mușchetarului, vru să se pună în apărare. Prinzînd mișcarea, Aramis duse mîna la spadă.

— Nu, lasă spada, lasă spada ! spuse d'Artagnan. Spada e pentru gentilomi. Și punînd mîna în beregata măcelarului, adăugă : Porthos, isprăvește-mi-l pe mizerabilul ăsta dintr-o singură lovitură.

Porthos ridică brațu-i năprasnic, iscînd un șuierat ca de praștie, și pumnul lui uriaș se prăvăli asupra lașului, sfărîmîndu-i țeasta. Omul căzu așa cum cade o vită sub ciocan. Tovarășii lui dădură să strige, să fugă, dar nu mai aveau glas și genunchii li se muiară.

— Mai spune-le ceva, Athos — continuă d'Artagnan. „Așa vor sfîrși toți cei care uită că un om în lanțuri e o ființă sfîntă și că un rege captiv e de două ori reprezentant al lui Dumnezeu.”

Athos repetă cuvintele lui d'Artagnan. Cei doi, muți și cu părul măciucă în cap, priviră la leșul tovarășului lor scaldat în valuri de sînge negru. Apoi, regăsindu-și dintr-o dată și glasul, și puterile, o rupseră la fugă, țipînd și împreunăindu-și mîinile.

— S-a făcut dreptate ! rosti Porthos, ștergîndu-și fruntea.

— Și acum — zise d'Artagnan către Athos — să nu te mai îndoiești de mine. Fii liniștit ! Iau asupra mea tot ce-l privește pe rege.

XXII

WHITE-HALL

Parlamentul, cum era ușor de prevăzut, îl osîndi pe Carol la moarte. Deși prietenii noștri se așteptau la o asemenea sentință, ea îi îndureră peste măsură. D'Artagnan, a cărui minte nu era nicicînd mai activă ca în clipele de răscruce, jură din nou că va face totul pentru a împiedica deznodămîntul acestei sîngeroase tragedii. Cum ? Nici el singur nu știa prea bine. Totul depindea de împrejurări. În așteptarea unui plan de acțiune, trebuiau cu orice preț să cîștige timp, să facă în așa fel încît execuția să nu aibă loc a doua zi, așa cum hotărîseră judecătorii. Singurul mijloc era să-l facă să dispară pe călăul Londrei.

Călăul odată dispărut, sentința nu avea cum să fie adusă la îndeplinire. Bineînțeles, au să trimită după călăul din orașul cel mai apropiat, dar așa câștigau cel puțin o zi, și o zi în asemenea împrejurări putea fi salvatoare. D'Artagnan luă în seama sa această treabă din cale afară de anevoioasă.

Un lucru nu mai puțin însemnat era să-l prevină pe Carol că vor încerca să-l scape, astfel ca el să-și ajute pe cit putea prietenii ori cel puțin să nu-i împiedice în strădaniile lor. Aramis luă în seama lui această grijă primejdioasă. Carol Stuart ceruse ca episcopul Juxon să vină să-l vadă în închisoare la White-Hall. Mordaunt îl vizitase pe episcop chiar în aceeași seară, ca să-i aducă la cunoștință dorința regelui, precum și încuviințarea lui Cromwell. Aramis se hotărî să-l convingă pe episcop, fie amenințându-l, fie prin rugăminți, să-i îngăduie să se ducă în locul său la White-Hall, îmbrăcat în veșmintele înaltului prelat.

În sfârșit, Athos se însărcină să pregătească totul pentru a părăsi Anglia, oricum ar fi fost, fie că izbândeau, fie că nu.

La căderea serii, stabiliră să se întâlnească la han la ceasurile unsprezece, și fiecare plecă să-și îndeplinească primejdioasa-i misiune.

Palatul White-Hall era păzit de trei regimente de cavalerie și, mai ales, de necurmata neliuște a lui Cromwell, care venea și pleca ori își punea pe drumuri generalii sau oamenii lui.

Singur în odaia-i obișnuită, luminată de două lumânări, regele condamnat la moarte privea trist la luxul măririi sale de odinioară, căci în ceasul de pe urmă vezi viața mai atrăgătoare și mai frumoasă ca oricând. Parry nu-și părăsise stăpînul nici o clipă, dar de cînd se rostise osînda, plîngea fără încetare.

Carol Stuart, cu coatele sprijinite de masă, privea la un medalion înfățișînd-o pe soția și pe fiica sa. Îl aștepta întîi pe episcop, iar după episcop — martiriul. Uneori gîndul i se oprea la curajoșii cavaleri francezi, care îi păreau acum la sute de leghe depărtare, fabuloși, himerici, aidoma plăsmuirilor pe care le vezi în vis și care pier de îndată ce deschizi ochii. Într-adevăr, Carol ajungea în răstimpuri să se întrebe dacă ceea ce i se întîmpla nu era cumva vreun coșmar ori cel puțin vreo aiurare pricinuită de febră.

La aceste gînduri se ridica, făcea cîtiva pași ca pentru a-și reveni din toropeală și se ducea la fereastră; dar chiar

sub fereastră vedea lucind flintele străjilor. Și era nevoit să și spună că-i treaz și că visul cel sîngeros e o realitate. Se întorcea în tăcere la jilțul lui, își sprijinea din nou coatele pe masă și, lăsîndu-și capul în palme, se gîndea.

„Vai! își zicea el. Măcar de-aș avea ca duhovnic unul din acele suflete luminate ale bisericii, care a scrutat toate tainele vieții, micimea și măreția ei, poate că glasul lui ar înăbuși tînguirea ce mi se ridică în inimă! Dar n-am să am parte decît de un preot de rînd, căruia, spre nenorocirea mea, i-am distrus cariera și averea. Îmi va vorbi de Dumnezeu și de moarte cum a vorbit și altora aflați în pragul morții, fără să înțeleagă că regele care moare lasă tronul uzurpatorului cînd copiii săi nu mai au pîine.“ Apropiînd medalionul de buze, murmură pe rînd numele copiilor săi.

Cum spuneam, era o noapte ceoasă și sumbră. Orologiul bisericii din apropiere bătea domol orele. Licărirea celor două lumînări arunca în odaia spațioasă și înaltă umbre luminate de ciudate reflexe. Erau strămoșii regelui care se desprindeau din cadrele de aur; erau ultimele pîlpîiri albastrii și sclipitoare ale jeraticului ce murea în cămin.

O copleșitoare tristețe cuprinsese sufletul regelui. Lăsîndu-și fruntea în palme, se gîndi la lumea cea atît de frumoasă atunci cînd o părăsești, ori mai bine zis cînd ea te părăsește, la mîngîierile atît de gingașe ale copiilor, mai ales cînd știi că n-ai să-ți mai vezi niciodată copiii, și la soția sa, ființă nobilă și curajoasă care îl îmbărbătase pînă în ultima clipă. Scoase din sîn crucea bătută-n diamante și decorația Ordinului Jaretierei, pe care ea i le trimisese prin generoșii francezi, și le sărută; apoi, la gîndul că soția lui nu va revedea aceste lucruri decît atunci cînd el va zăcea rece și mutilat în mormînt, simți fiori de gheață, ca și cum moartea i-ar și fi pus mantia pe umeri.

Și atunci, singur în această odaie plină de atîtea amintiri din vremea cînd era rege și care văzuse atîția curteni și atîta lingușire, singur cu un servitor deznădăjduit, care nu-i putea da vreun sprijin, Carol I își pierdu curajul și se lăsă cuprins de slăbiciune, de întuneric, de frigul iernii; și se cuvine să o spunem, acest rege care muri măreț și sublim, cu zîmbetul resemnării pe buze, șterse în umbră o lacrimă ce îi lunecase din colțul genelor și tremura pe broderia de aur a feței de masă.

Decdată se auziră pași pe coridor, ușa se deschise, torțele invadară odaia cu o lumină fumegîndă și o față bisericească în veșminte episcopale trecu pragul urmată de două străji, pe care Carol le opri să intre, cu un gest poruncitor. Străjile se traseră înapoi și încăperea deveni iarăși întunecoasă.

— Juxon ! exclamă Carol. Juxon ! Îți mulțumesc, ultimul meu prieten, vii tocmai la vreme.

Episcopul se uită pieziș și cu neliniște spre omul care plîngea lîngă cămin.

— Haide, haide, Parry ! vorbi regele. Nu mai plînge. Iată, Dumnezeu vine la noi.

— Dacă e Parry — zise episcopul — atunci nu mă mai tem. Așa încît, sire, îngăduiți-mi să salut pe maiestatea voastră și să spun cine sînt și în ce scop vin aici.

Privindu-l pe omul acesta și auzindu-i glasul, Carol era cît pe ce să scoată un strigăt, dar Aramis duse un deget la buze și făcu o adîncă plecăciune în fața regelui Angliei.

-- Cavalerul ! murmură el.

— Da, sire ! îl întrerupse Aramis și adăugă apăsător : Da, episcopul Juxon, credincios cavaler al lui Crist, a venit la cererea maiestății voastre.

Carol împreună mîinile. Îl recunosc pe d'Herblay și rămase înmărmurit și fără grai în fața acestor oameni care, străini, fără alt scop decît imboldul propriei conștiințe, se împotriveau astfel voinței unui popor și destinului unui rege.

— Dumneata ? ! șopti el. Dumneata ? ! Cum ai ajuns pînă aici. Pentru Dumnezeu, dacă te recunoaște cineva, ești pierdut !

Parry se ridicase în picioare și întreaga-i ființă mărturisea o adîncă și copilărească admirație.

— Nu vă gîndiți la mine, sire — spuse Aramis, făcîndu-i din nou semn să tacă. Gîndiți-vă numai la voi, sire. Precum vedeți, prietenii voștri veghează. Nu știu încă ce vom face, dar patru bărbați hotărîți pot săvîrși multe. De aceea rămîneți treaz peste noapte, să nu vă mire nimic și să vă așteptați la orice.

Carol clătină din cap.

— Prietene — spuse el -- știți că nu e timp de pierdut și că, dacă vreți să acționați, trebuie să vă grăbiți ? Știți că mîine la zece urmează să mor ?

— Sire, pînă atunci va interveni ceva ce va face execuția cu neputință.

Regele îl privi uimit. În clipa aceea un zgomot neobișnuit se auzi sub fereastră, ca și cum s-ar fi descărcat o căruță cu lemn.

— Auzi ? întrebă regele.

Un strigăt de durere răsună aproape numaidecît.

— Aud — răspunse Aramis — dar nu înțeleg ce să fie și, mai ales, cine țipă.

— Nu știu nici eu cine țipă, în schimb știu ce e zgomotul acesta. Știi că voi fi executat aici, în fața acestei ferestre ? întrebă Carol și arătă cu mîna spre piața întunecată și pustie, unde se vedeau doar ostași și santinele.

— Da, sire — răspunse Aramis. Știu.

— Eh, s-au adus grinzi și scînduri ca să-mi ridice eșafodul. S-a lovit cineva cînd le-au descărcat.

Aramis se înfioră.

— Vezi, dar, că orice împotrivire e zadarnică — murmură Carol. Sînt osîndit, lăsați-mă să-mi primesc soarta.

— Sire — glăsuî Aramis, venindu-și în fire după o clipă de tulburare. N-au decît să ridice eșafodul, dar n-au să găsească un călău.

— Ce vrei să spui ? întrebă regele.

— Vreau să spun că la ceasul acesta, sire, călăul e fie răpit, fie cumpărat ; mîine, eșafodul va fi gata, dar n-au să aibă călău, așa că execuția va fi amînată pentru poimîine.

— Și ? murmură regele.

— Mîine peste noapte vă răpim — îl vesti Aramis.

— Cum așa ? izbucni regele, cu fața fără voie luminată de bucurie.

— O, domnule — îngîină Parry, cu mîinile împreunate, fiți binecuvîntat, dumneavoastră și prietenii dumneavoastră !

— Cum așa ? repetă regele. Trebuie să știu, să vă pot ajuta la nevoie.

— Nu știu, sire — spuse Aramis. Dar cel mai brav, cel mai devotat dintre noi patru mi-a spus la despărțire : „Cavaliere, dă regelui de știre că mîine la zece scara îl răpim“. Și dacă a spus, o va face.

— Spune-mi te rog numele acestui minunat prieten — se însufleți regele — să-i port o veșnică recunoștință, fie de va reuși, fie de nu.

— D'Artagnan, sire, același om care era cîț pe ce să vă salveze în clipa cînd colonelul Harrison a picat într-un moment atît de prost peste noi.

— Într-adevăr, sînteți niște oameni fără de pereche ! spuse regele. Să mi se fi povestit asemenea lucruri, nu le-aș fi crezut.

— Acum, sire — continuă Aramis — ascultați-mă. Nu uitați nici o clipă că noi veghem pentru salvarea voastră. Cel mai mic gest, o frîntură de cîntec, cel mai mic semn din partea celor din jur, scrutați tot, ascultați tot, gîndiți-vă la tot.

— Oh, cavalerie ! exclamă regele. Ce să-ți spun ? Nici un cuvînt, fie el pornit din adîncul inimii, n-ar putea să dea glas recunoștinței mele. Dacă izbuiți, n-am să vă spun că ați salvat un rege, nu, căci de pe eșafod, așa cum văd eu acum, regalitatea pare un lucru de nimic, v-o jur ; dar veți reda un soț soției sale, un părinte copiilor săi. Ia-mi mîna, cavalerie, e mîna unui prieten care te va iubi pînă la ultima suflare.

Aramis vru să-i sărute mîna, dar regele i-o luă pe a lui și i-o duse la inimă. În clipa aceea cineva dădu buzna înăuntru, fără să bată la ușă. Aramis vru să-și retragă mîna, dar regele nu-l lăsă. Cel care intrase era unul dintre acci puritani pe jumătate preoți, pe jumătate soldați, dintre cei care roiau în preajma lui Cromwell.

— Ce dorești, domnule ? întrebă regele.

— Doresc să știu dacă spovedania lui Carol Stuart a luat sfîrșit — spuse noul venit.

— Ce te privește ? i-o reteză regele. Doar nu sîntem de aceeași credință.

— Toți oamenii sînt frați — răspunse puritanul. Unul dintre frații mei va fi dat morții și am venit să-l pregătesc pentru moarte.

— Destul ! izbucni Parry. Regele nu are nevoie de ajutorul dumitale.

— Sire — șopti Aramis — fiți mai îngăduitor, e un spion, fără îndoială.

— După ce preasfințitul episcop va pleca, te voi asculta cu plăcere, domnule — zise regele.

Omul cu privirea iscoditoare se retrase, dar nu mai înainte să-l cerceteze atent pe Juxon, ceea ce nu scăpă regelui.

— Cavaler — glăsui el după ce ușa se închise — cred că ai dreptate și că omul acesta n-a venit aici cu gânduri curate. Ia aminte să nu ți se întâmple ceva la plecare.

— Sire — murmură Aramis — mulțumesc maiestății voastre. Fiți liniștit, sub haină am o cămașă de zale și un pumnal.

— Așadar, domnule, mergeți în pace și Dumnezeu să vă aibă în pază, cum spuneam pe cînd eram rege.

Aramis plecă și Carol îl petrecu pînă în prag. Episcopul făcu semnul binecuvîntării, străjile se înclinară, trecu maiestuos prin anticamerele pline de ostași și urcă în trăsură, urmat de doi însoțitori care îl întovărășiră pînă la episcopie, unde îl părăsiră.

Juxon îl aștepta cu nerăbdare.

— Ei ? întrebă el, văzîndu-l pe Aramis.

— Totul s-a petrecut după dorința mea — răspunse mușchetarul. Spioni, gărzi, oameni de încredere, toți m-au luat drept preasfinția voastră, și regele vă binecuvîntează, așteptînd clipa cînd îi veți da binecuvîntarea.

— Dumnezeu să te aibă în pază, fiule ! Pilda ta mi-a dat curaj și nădejde.

Aramis își schimbă hainele, își luă mantia și plecă, prevenindu-l pe Juxon că va mai avea nevoie o dată de ajutorul lui. Abia ieși pe stradă și băgă de seamă că îl urmărește cineva înfășurat într-o mantie largă. Duse mîna la pumnal și se opri în loc. Era Porthos.

— Dragul meu prieten ! se bucură Aramis, întinzîndu-i mîna.

— După cum vezi, prietene — zise Porthos — fiecare am avut cîte o misiune. A mea era să te păzesc și te-am păzit. L-ai văzut pe rege ?

— Da, și totul e bine. Prietenii noștri pe unde sînt ?

— Ne întîlnim la unsprezece, la han.

— Atunci nu-i timp de pierdut.

La biserica Sfîntul Paul orologiul tocmai bătea de zece și jumătate. Iuțiră amîndoi pasul și ajunseră cei dintîi la han. Îndată după ei apărură Athos.

— Totul e bine — îi vesti el, fără să mai aștepte vreo întrebare.

— Ce-ai făcut ? îi ceru amănunte Aramis.

— Am închiriat o corăbioară, strîmtă ca o pirogă și iute ca o rîndunică. Ne așteaptă la Greenwich, în fața insulei Cîrnilor. Căpitanul și cei patru matrozi ai ei vor fi la dispoziția noastră trei nopți la rînd în schimbul a cincizeci de lire sterline. De cum ajungem cu regele pe punte, ne folosim de flux și coborîm pe Tamisa, și în două ceasuri ieșim în larg. Apoi, ca niște adevărați pirați, navigăm tot pe lîngă coaste, ne pîtulăm pe lîngă faleze, și, dacă marea e liberă, ne îndreptăm spre Boulogne. Dacă pînă atunci se întîmplă să fii ucis, să știi că pe căpitan îl cheamă Rogers și corabia se numește *Fulgerul*. Așa o să-i poți găsi. Semnul de recunoaștere e o batistă înnodată în cele patru colțuri.

O clipă mai tîrziu se ivi și d'Artagnan.

— Goliți-vă buzunarele să încropim o sută de lire sterline — spuse el — fiindcă eu...

Și gasconul își întoarse buzunarele pe dos ca să arate că nu are lăascaie.

Banii se adunară cît ai clipi. D'Artagnan ieși pe ușă și se întoarse numaidecît.

— Uf, am isprăvit ! exclamă el. N-a fost ușor de loc.

— Călăul a plecat din Londra ? întrebă Athos.

— Bineînțeles, dar asta n-ar fi însemnat nimic, fiindcă putea să plece pe o poartă și să se înapoieze pe alta.

— Și-atunci ? întrebă Athos.

— E în pivniță.

— Care pivniță ?

— În pivnița hanului nostru ! Mousqueton stă de pază în prag și cheia-i la mine.

— Bravo ! se însufleși Aramis. Și cum l-ai hotărît să dispară ?

— Cum se hotărăsc toate pe lume : cu bani. M-a costat scump, dar s-a învoit.

— Și cît a costat, dacă nu e cu supărare, prietene ? vorbește Athos. Înțelege, cred că acum, cînd nu mai sîntem niște bieți mușchetari fără nici un căpătîi, cheltuielile trebuie să fie comune.

— Douăsprezece mii de lire în cap — răspunse d'Artagnan.

— Păi de unde ai luat banii ? ! se miră Athos. Doar n-o să spui că i-ai avut tu.

— Uită de faimosul diamant al reginei ? suspină d'Artagnan.

— Adevărat — zise Aramis — te-am văzut cu inelul în deget.

— Așadar, l-ai răscumpărat de la domnul des Essart ? întreabă Porthos.

— Ei, Doamne, se-nțelege că da. Dar parcă e scris să nu-l păstrez ! Ce vrei ! Diamantele, pe cât se spune, au și ele simpatiile și antipatiile lor, ca și oamenii. Ai crede că ăsta al meu nu mă poate suferi.

— Pe scurt, cu călăul ne-am luat grija — rosti Athos. Din nefericire, orice călău are o calfă, un fel de ajutor.

— Avea și ăsta o calfă, dar și aici avem noroc.

— Cum adică ?

— În clipa când socoteam că mai am un tîrg de făcut, l-au adus pe brațe cu un picior rupt. Din prea mare rîvnă s-a dus de-a însoțit căruța cu lemnărie pînă sub ferestrele regelui. O grindă s-a prăvălit peste el și i-a rupt piciorul.

— Ah ! se dumiri Aramis. Va să zică el a țipat pe cînd mă aflam cu la rege !

— Pesemne că da — încuviință d'Artagnan. Cum însă e om cu judecată, a făgăduit la plecare să trimită în loc patru muncitori pricepuți și îndemnatoci, ca să ajute la treabă ; și, ajuns acasă la meșter, așa beteag cum era, a scris îndată lui jupîn Tom Low, un prieten de-al lui, ucenic tîmplar, să se înfățișeze fără întîrziere la White-Hall, ca să nu-și calce făgăduiala. Uite scrisoarea, pe care cineva trebuia s-o ducă în goană pentru zece pence și pe care eu am cumpărat-o cu un ludovic.

— Și ce naiba facem noi cu scrisoarea ? întreabă Athos.

— Nu ghiciți ? murmură d'Artagnan, privindu-i cu ochii lui scăpărători de inteligență.

— Jur că nu.

— Uite ce e, dragă Athos, tu care vorbești englezește ca John Bull în persoană vei fi jupîn Tom Low, iar noi, cei trei tovarăși ai tăi. Acuma-i limpede ?

Athos scoase un strigăt de admirație și bucurie și dădu fuga într-o odăiță, de unde se întoarse cu niște haine de lucrător, se îmbrăcă ră tuspătru și plecă de la han. Athos

ținea în mână un ferăstrău, Porthos un clește, Aramis un topor și d'Artagnan niște cuie și un ciocan.

Scrisoarea calfei călăului urma să arate meșterului tâmplar că, într-adevăr, ei erau cei așteptați.

XXIII

LUCRĂTORII

Către miezul nopții, Carol auzi mare tărahoi sub fereastră : lovituri de ciocan și de topor, scrișnete de clește, hârșitul unui ferăstrău. Se trîntise îmbrăcat pe pat și abia așipise, cînd zgomotul îl trezi pe neașteptate și, pe lîngă că-i împuia urechile, îi răsuna cumplit în suflet ; gîndurile înspăimîntătoare din ajun începură să-l năpădească iarăși. Singur, izolat în bezna din jur, nu mai avu puterea să rabde și această nouă caznă, adăugată supliciului ce-l aștepta, și-l trimise pe Parry la santinelă ca să-i roage pe lucrători să facă mai puțin zgomot, să aibă milă de ultimul somn al celui care le fusese rege.

Santinelă nu vru să-și părăsească postul, dar îl lăsă să treacă. Ocolind palatul, Parry văzu în apropierea ferestrei, cam la înălțimea balconului, căruia i se scosese grilajul, un eșafod mare, încă neisprăvit, dar peste care se și apucaseră să prindă o pînză neagră.

Eșafodul, ridicat pînă în dreptul ferestrei, avea aproape douăzeci de picioare și era alcătuit din două caturi. Oricît de năprasnică ar fi fost această priveliște pentru el, Parry căută cu privirea printre cei opt sau zece lucrători ce roboteau la sumbra construcție, pe cei vinovați de vacarmul ce-l supăra pe rege ; și, într-adevăr, pe platforma de jos zări doi oameni care desfăceau cu o rangă ultimele bare ale grilajului de la balcon ; unul dintre ei, un uriaș în lege, înarmat cu o rangă, avea rolul berbecelui spărgător de ziduri din antichitate. De fiecare dată cînd izbea cu ranga, piatra sărea

bucăți, improșcînd scînteii. Celălalt, care ședea în genunchi, aduna sfărîmăturile. Era limpede, ei făceau zgomotul de care se plîngea regele. Parry se urcă pe scară pînă la ei.

— Pricteni — le spuse el — rogu-vă, n-ați vrea să vă vedeți de treabă mai încetișor ? Regele doarme și are nevoie de somn.

Urișul, care tocmai voia să repeadă ranga în zid, se opri și se întoarse pe jumătate, dar cum sta în picioare. Parry nu putu să-l vadă la față din pricina întunericului ce era mai des lîngă podea. Cel care stătea în genunchi se întoarse și el ; cum se afla mai jos decît tovarășul său și lumina unui felinar îi cădea drept în față, Parry îl văzu lămurit. Omul acesta îl privi țintă și duse un deget la buze. Parry se trase înapoi buimăcit.

— Bine, bine — zise lucrătorul într-o englezească fără cusur. Du-te și spune-i regelui că, dacă în astă-noapte doarme prost, mîine noapte va dormi mai bine.

Vorbele-i grosolane luate ca atare aveau un tîlc îngrozitor și fură întîmpinate de lucrătorii din preajmă și de la catul de jos cu o explozie de înspăimîntătoare bucurie.

Parry plecă de acolo, încredințat că visează. Carol îl aștepta cu nerăbdare. În clipa cînd intră în odaie, santinela virî capul prin crăpătura ușii, curios să vadă ce face regele. Regele stătea în pat, rezemat într-un cot. Parry închise ușa și se apropie de stăpînul său cu fața strălucind de bucurie.

— Sire — șopti el — știți cine-s lucrătorii care fac atîta zgomot ?

— Nu — spuse Carol, clătinînd cu mîhnire din cap. Cum vrei să știu ? De unde să-i cunosc ?

— Sire — urmă Parry și mai șoptit, aplecîndu-se către pat. E contele de La Fère și prietenul său.

— Ei îmi ridică mie eșafodul ? exclamă regele, uimit.

— Da, și ridicînd eșafodul, fac o gaură în zid.

— Taci ! îngîmă regele, uitîndu-se îngrozit în jur. I-ai văzut cu ochii tăi ?

— Am vorbit cu ei.

Regele își împreună mîinile și ridică ochii spre cer. Rosti o rugă fierbîntă, apoi sări jos din pat, se duse la fereastră și dădu perdelele la o parte. Santinelele de pe balcon se aflau la post ; dincolo de balcon se întindea platforma întunecoasă de scînduri, pe care oamenii se mișcau aidoma unor umbre.

Carol nu putu să deslușească nimic, dar simți podeaua cutremurându-se de loviturile prietenilor săi. Și fiecă lovitură îi răsună acum drept în inimă. Parry nu se înșelase când îl recunoscuse pe Athos. Chiar el era ; împreună cu Porthos făceau o gaură în zid, în care urmau să întepenească, curmeziș, o grindă.

Gaura asta ajungea pînă la un fel de mică încăpere, un tambur aflat chiar sub odaia regelui. Ajungînd în tambur, care aducea cu o pivnicioară, ajutat de o rangă și de niște umeri zdraveni — și asta-l privea pe Porthos — puteai desprinde o scîndură din dușumea ; regele s-ar fi strecurat pe acolo, s-ar fi furișat cu salvatorii săi într-un ungher al eșafodului, acoperit în întregime cu pînză neagră, s-ar fi travestit și el în lucrător, cu hainele pregătite anume, apoi ar fi plecat fără pic de teamă, împreună cu cei patru prieteni ai săi.

Luîndu-i drept niște oameni care au lucrat la eșafod, santinelele i-ar fi lăsat să treacă fără să bănuiască nimic.

Așa cum am mai spus, corabia aștepta gata de plecare.

Planul era simplu și ușor, ca toate lucrurile pornite dintr-o hotărîre îndrăzneată.

Athos își zdrelise mîinile-i frumoase, atît de albe și fine, adunînd pietrele desprinse din zid de Porthos. De pe acum putea vîrî capul sub ornamentele ce împodobeau o ieșitură de sub balcon : încă două ceasuri, și ar fi trecut prin ea cu tot trupul. Înainte să se crape de ziuă gaura avea să fie gata și ascunsă sub o pînză aruncată peste ea de d'Artagnan. Gasconul se dăduse drept lucrător francez și bătea cuiele cu îndemînarea celui mai încercat tapițer. Aramis tăia prisosul de pînză care atîrna la pămînt și îndărătul căreia se înălța scheletul eșafodului.

Zorile se revărsară peste acoperișurile caselor. Un foc zdravăn de turbă și cărbuni le înlesnise lucrătorilor să petreacă noaptea aceea friguroasă din 28 spre 29 februarie ; pînă și cei mai înverșunați erau nevoiți să lase treaba din cînd în cînd și să vină să se mai încălzească. Numai Athos și Porthos nu-și părăsiră lucrul. O dată cu venirea dimineții totul era gata. Athos se strecură prin gaură, ducînd cu el hainele hărăzite regelui, înfășurate într-o bucată de pînză neagră. Porthos îi dădu o rangă ; d'Artagnan bătu în cuie — ceea ce era o risipă, dar o risipă foarte folositoare — o

bucată de mătase, sub care atît gaura din zid cît și cel ascuns acolo dispărură.

Athos avea nevoie doar de două ceasuri de lucru ca să ajungă la rege; și după prevederile celor patru prieteni, le rămînea apoi toată ziua, deoarece călăul lipsea, astfel că trebuia să se trimită după călăul din Bristol.

D'Artagnan se duse de îmbrăcă din nou haina lui cafenie și Porthos tunica cea roșie; cît despre Aramis, el alergă la episcopul Juxon, vrînd să pătrundă împreună pînă la rege, dacă era cu putință. Tustrei își dădură întîlnire la prînz în piața White-Hall, să vadă ce se petrece acolo.

Înainte să coboare de pe eșafod, Aramis se apropie de gaura în care stătea ascuns Athos spre a-l vesti că va încerca să-l vadă pe rege.

— Cu bine și curaj! îi ură Athos. Spune regelui cum stau lucrurile; în clipa cînd rămîne singur să bată cu piciorul în podea, ca să-mi văd nestingherit de treabă. Dacă Parry ne-ar putea ajuta și-ar desprinde placa de jos a căminului, care e cu siguranță o lespede de marmură, ar merge mai repede. Tu, Aramis, încearcă să nu-l lași singur pe rege. Vorbește tare, cît mai tare, căci sînt sigur că au pus pe careva să tragă cu urechea la ușă. Dacă e vreo santinelă înăuntru, nu șovăi și fă-i de petrecanie; dacă sînt două, Parry să ia în seama lui una, tu pe cealaltă; dacă sînt trei, mai degrabă muriți, dar scăpați-l pe rege.

— N-ai grijă! îl liniști Aramis. Voi lua două pumnale la mine, să-i dau unul și lui Parry. Asta-i tot?

— Da, și acum du-te. Roagă-l pe rege să nu se arate prea cavalier. În timp ce voi o să vă bateți, în cazul că va fi nevoie de asta, el să fugă. Lespedea odată pusă la loc, fie că ești teafăr, fie că te-au răpus, dușmanului îi vor trebui cel puțin zece minute ca să dibuie locul pe unde a fugit. Și-n vremea asta noi sîntem departe, iar regele e salvat.

— Voi face întocmai cum spui, Athos. Dă-mi mîna, poate nu ne mai vedem niciodată.

Athos îl luă de gît pe Aramis și-l sărută.

— N-am să te uit — zise el. Dacă o fi să mor, spune-i lui d'Artagnan că-l iubesc ca pe copilul meu și îmbrățișează-l din partea mea. Îmbrățișează-l și pe bravul și bunul nostru Porthos. Cu bine!

— Cu bine! spuse Aramis. Acum sînt tot atît de sigur că regele va fi salvat, pe cît sînt de sigur că țin și strîng mîna celui mai loial om din lume.

Aramis se despărți de Athos, coborî și el de pe eșafod și se îndreptă spre han, fluierînd un cîntec ce-l proslăvea pe Cromwell. Îi găsi pe ceilalți doi prieteni ai săi așezați la masă, lîngă un foc zdravăn, cu o sticlă de Porto și cu un pui fript dinainte. Porthos întuleca, înjurîndu-i într-una pe mîrșavii de parlamentari ; d'Artagnan mîncă în tăcere, urzind în mintea lui cele mai cutezătoare planuri. Aramis le povesti tot ce hotărîseră. D'Artagnan încuviință din cap, Porthos prin viu grai.

— Bravo ! spuse el. De altfel, vom fi acolo în clipa cînd va fugi ; poți să te ascunzi de minune sub eșafod și o să stăm pitulați acolo. D'Artagnan, eu, Grimaud și Mousqueton putem da gata opt inși ; nu-l pun la socoteală pe Blaisois, fiindcă el e bun doar să aibă grijă de cai. Socotind cîte două minute de om, înseamnă patru minute. Mousqueton va pierde unul în plus, deci cinci minute, și-n aste cinci minute voi veți face un sfert de leghe.

Aramis îmbucă și el ceva, bău la iuțea un pahar cu vin și își schimbă hainele.

— Acum mă duc la rege — zise el. Tu, Porthos, ai grijă de pregătește armele. Tu, d'Artagnan, nu-l pierde din ochi pe călău.

— Fii pe pace, Grimaud îl păzește în locul lui Mousqueton și lui nu-i scapă, mai ales că stă cu piciorul pe el.

— Oricum, întărește paza, să nu stai nici o clipă cu mîinile-n sîn.

— Cu mîinile-n sîn ! Păi, dragul meu, întreabă-l pe Porthos : toată ziua mă mișc încolo și-ncoace, ca un dansator. Pe legea mea ! Cît iubesc Franța în clipa asta și ce bine e să știi că ai o patrie, atunci cînd ți-e dat să mănînci pîinea amară a străinătății !

Aramis se despărți de ei, așa cum se despărțise și de Athos, adică îmbrățișîndu-i ; apoi se duse la episcopul Juxon, căruia îi înfățișă dorința sa. Juxon se învoi să-l ia cu el, și asta cu atît mai lesne cu cît prevenise pe toată lumea că va avea nevoie de un preot, în cazul că regele ar vrea să se spovedească, sau, lucru și mai probabil, să asculte o slujbă.

Înveșmîntat întocmai ca Aramis în ajun, episcopul se sui în trăsură, Aramis, cu înfățișarea schimbată mai curînd de paloarea și tristețea ce-i acoperea chipul decît de straiiele bisericești, se urcă lîngă el. Trăsura se opri înaintea porții de la

White-Hall. Era cam pe la ceasurile nouă dimineața. Nimic nu părea schimbat ; anticamerele și coridoarele erau ticsite de ostași, ca și în ajun. Două santinele stăteau de strajă la ușa regelui, alte două se plimbau prin fața balconului, pe platforma eșafodului, pe care și fusese așezat butucul.

Regele era plin de speranță. Revăzându-l pe Aramis, speranța i se preschimbă în bucurie. Îl îmbrățișă pe Juxon și strînse mîna lui Aramis. Episcopul vorbi apăsător și în fața tuturor despre întrevederea lor din ajun. Regele îi răspunse că vorbele pe care i le-a spus atunci au dat roade și că ar dori să aibă și astăzi o convorbire asemănătoare. Juxon se întoarce către cei de față și-i rugă să-l lase singur cu regele. Toată lumea se retrase. De îndată ce ușa se închise, Aramis îl vesti cu repezițiune :

— Sire, sînteți salvat ! Călăul din Londra a dispărut ; ajutorul lui și-a rupt piciorul ieri, sub fereastrele maiestății voastre. Al lui era țipătul pe care l-am auzit. Fără îndoială că și-au dat seama de dispariția călăului, dar nu vor găsi altul decît la Bristol și vor trebui să se ducă să-l caute. Astfel încît mai avem timp pînă mîine, cel puțin.

— Și contele de La Fère ? întrebă regele.

— E la doi pași de aici, sire. Luați văturaiul, bateți de trei ori în podea și așteptați să vi se răspundă.

Cu o mîină tremurîndă, regele apucă văturaiul și bătu în podea de trei ori, la răsîmpuri egale. Numaidecît, de sub podea răsunară niște bătăi surde, ca răspuns la semnalul dat.

— Așadar — glăsui regele — cel care-mi răspunde...

— E contele de La Fère, sire — spuse Aramis. El pregătește calea pe unde veți putea fugi. Parry va avea grijă să ridice această lespede de marmură, sub care se deschide o trecere gata făcută.

— Numai că n-am nici un fel de unealtă — murmură Parry.

— Ia pumnalul ăsta — spuse Aramis. Dar vezi să nu-l tocești prea rău, poate că-ți va trebui să pătrundă și în altceva decît în piatră.

— Ah, Juxon ! suspină Carol, întorcîndu-se spre episcop și luîndu-i amîndouă mîinile într-ale sale. Juxon, ascultă rugămîntea celui care ți-a fost rege...

— Care e și va fi întotdeauna rege — rosti Juxon, sărutîndu-i mîna.

— Roagă-te toată viața pentru acest nobil pe care-l vezi, pentru cel pe care-l auzi sub noi și pentru alți doi, care, oriunde se află, se străduiesc, sînt siguri, să mă salveze.

— Sire — răspunse Juxon — dorința voastră va fi îndeplinită. Atît cît voi trăi, mă voi ruga în fiecare zi pentru acești credincioși prieteni ai maiestății voastre.

Cel care scormonea sub podea își continuă încă o bucată de vreme lucrul și era vădit că se apropie din ce în ce mai mult. Deodată, un zgomot neașteptat se auzi de pe coridor. Aramis apucă văturaiul și-i bătui în podea, prevestindu-l să se oprească.

Zgomotul se apropia — pași măsurați, în cadență. Cei patru din încăperea rămaseră nemișcați. Privirile lor se îndreptară spre ușă, care se deschise încet, oarecum solemn.

În anticamera regelui, gărzile se rînduiseră pe două șiruri. Un comisar al Parlamentului, îmbrăcat în negru și plin de o gravitate care nu vestea nimic bun, intră, salută pe rege și, desfășurînd pergamentul, dădu citire sentinței, așa cum se obișnuiește în cazul celor osîndiți la eșafod.

— Ce să fie asta ? șopti Aramis către Juxon.

Episcopul îi făcu semn că nici el nu știa nimic.

— Așadar, astăzi ? întrebă regele, cu o tulburare de care numai Juxon și Aramis își dădură seama.

— Nu vi s-a anunțat oare, sire, că totul s-a hotărît pentru astăzi dimineata ? rosti omul înveșmîntat în negru.

— Voi muri deci ca un ucigaș de rînd de mîna călăului Londrei — spuse regele.

— Călăul a dispărut, sire — răspunse comisarul Parlamentului — dar s-a oferit altoineva în loc. Execuția nu va întîrzia decît atîta cît doriți pentru a pune rînduială în cele pămîntești și cele sufletești.

Broboane de sudoare se iviră pe fruntea regelui, la rădăcina părului. Fu singurul său semn de tulburare la auzul acestei vești.

Aramis se făcuse însă alb ca varul. Inima parcă încetă să-i mai bată ; închise ochii și se sprijini cu o mînă de masă. Văzînd atîta durere, Carol păru că o uită pe a sa. Se apropie de el, îi luă mîna și-l îmbrățișă.

— Haide, prietene — glăsuie regele, cu un zîmbet trist și blînd. Curaj ! Și, întorcîndu-se către comisarul Parlamentului, adăugă : Sînt gata, domnule. După cum vedeți, nu doresc decît două lucruri, care cred că n-au să vă întîrzie prea

mult : primul, să mă împărtășesc ; al doilea, să-mi îmbrățișez copiii și să-mi iau rămas bun de la ei. Mi se va îngădui ?

— Da, sire — răspunse comisarul parlamentului și ieși din odaie.

Aramis, venindu-și în fire, își înfigea unghiile în carne. Un geamăt cumplit îi scăpă din piept.

— Oh, monseniore ! izbucni el, strângînd mîinile episcopului. Unde e Dumnezeu ? Unde e Dumnezeu ?

— Fiule — vorbi episcopul cu hotărîre în glas — nu-l vezi fiindcă patimile de pe pămînt îl ascund.

— Copilul meu — i se adresă lui Aramis regele — nu te lăsa pradă durerii. Întrebi ce face Dumnezeu ? Dumnezeu privește la devotamentul tău și la martiriul meu, și crede-mă, și unul, și altul își vor primi răsplata. Ia aminte, dară, ce se petrece cu oamenii, nu cu Dumnezeu. Oamenii sînt cei care îmi vor da moartea, oamenii sînt cei care te fac să plîngi.

— Da, sire — spuse Aramis — da, aveți dreptate. Cu oamenii trebuie să am ce am și cu ei mă voi bate.

— Sezi, Juxon — zise regele, căzînd în genunchi. Ție ți-a rămas să mă ascuți, mie, să mă spovedesc. Rămîi, domnule, îl opri el pe Aramis, care dădu să plece. Rămîi, Parry. Nu am nimic de spus, nici chiar în clipa de taină a spovedaniei, ca să nu pot vorbi de față cu toți. Rămîneți ! Mă stăpînește o singură părere de rău, anume că lumea întreagă nu poate să mă asculte așa ca voi, dimpreună cu voi.

Juxon se așează și regele, îngenuncheat în fața lui, ca și cel mai umil dintre credincioși, își începu spovedania.

XXIV

REMEMBER

După ce se spovedi, Carol se împărtăși, apoi ceru să-și vadă copiii. Orologiul bătea de zece : așa cum spusese, nu se întîrzia prea mult.

Poporul era gata însă ; ştia că execuția urma să aibă loc la ceasurile zece şi se îngrămădise pe străzile din jurul palatului de nu mai aveai loc să te mişti, aşa încît regele auzea vuietul depărtat al mulţimii, aidoma mării bîntuite de furtună.

Copiii regelui sosiră : întîi intră la el prinţesa Charlotte — o fetiţă bălaie şi chipeşă, cu ochii în lacrimi — apoi ducele de Gloucester — un băieţel de opt sau nouă ani, a cărui privire tăioasă şi buze dispreţuitoare îi vedeau mîndria de la o vîrstă fragedă. Băiatul plînsese toată noaptea, dar de faţă cu alţii nu vărsă o lacrimă.

Carol simţi cum i se frînge inima. Nu-şi mai văzuse copiii de doi ani şi-i revedea abia acum, în clipa morţii. O lacrimă i se adună în colţul pleoapelor şi el se întoarse să şi-o şteargă, impunîndu-şi tărie sufletească în faţa celor cărora le lăsa o moştenire atît de grea de suferinţă şi nefericire.

Vorbi întîi cu fetiţa : strîngînd-o la piept, o sfătui să fie credincioasă, resemnată şi să-şi iubească mama ; apoi, luîndu-l pe tînărul duce de Gloucester pe genunchi, ca să-l poată strînge la piept şi totodată săruta pe obraji, îi spuse :

— Copilul meu, ai văzut pe străzi şi în anticameră o mulţime de oameni venind încoace : aceşti oameni vor tăia capul tatălui tău, să nu uiţi niciodată. Poate că într-o zi, avîndu-te lîngă ei şi în puterea lor, vor vrea să te facă rege în locul fraţilor tăi mai mari, prinţul de Galles şi ducele de York, care sînt departe, unul în Franţa, celălalt nu ştiu pe unde ; dar tu nu eşti rege, fiule, şi n-ai să poţi fi decît prin moartea lor. Jură-mi că n-ai să îngădui să fii încoronat fără a avea dreptul legitim la coroană ; căci într-o zi, ia aminte, copilul meu, într-o zi, dacă ai să faci asta, ei au să doboare tot, şi cap, şi coroană, iar tu n-ai să poţi muri împăcat şi fără muştrări de cuget, aşa cum mor eu. Jură-mi, copilul meu !

Băieţelul puse mînuţa în mîna tatălui său şi rosti :

— Sire, jur maiestăţii voastre.

Carol îl întrerupse :

— Henri — murmură el — spune-mi tată.

— Tată — zise copilul — îţi jur că mă vor omorî înaintea să mă încoronez rege.

— Bine, fiule ! Acum îmbrăţişează-mă, tu la fel, Charlotte, şi să nu mă uitaţi.

— O, nu, niciodată ! Niciodată ! izbucniră amîndoi copii, înlănțuînd cu brațele gîtul regelui.

— Adio ! spuse Carol. Adio, copii mei ! Du-i de aici, Juxon. Lacrimile lor mi-ar lua curajul de a muri.

Juxon simulse pe bieții copii din brațele tatălui lor, încredințîndu-i celor care îi aduseseră. După ce plecară, ușile se deschiseră și toată lumea putu să intre.

Regele, văzîndu-se singur în mijlocul mulțimii de soldați și de curioși care năvăleau înăuntru, își aminti că sub dușumea, aproape, se afla contele de La Fère, care nu putea să-l vadă și poate că nădăjduia și acum. Tremura la gîndul că Athos va lua vreun zgomot drept semnalul stabilit și își va reîncepe lucrul, trădîndu-se. De aceea rămase nemișcat, stăpînind prin pilda sa și pe cei care îl priveau.

Regele nu se înșela : Athos se afla într-adevăr sub podea și asculta, disperat că nu mai aude semnalul. Cîteodată, în nerăbdarea lui, se apuca din nou să taie în piatră, dar se oprea numaidecît, de teamă să nu fie auzit.

Această îngrozitoare așteptare ținu două ceasuri. O tăcere de moarte domnea în camera regelui. Atunci Athos se hotărî să afle pricina acestei liniști sumbre și neclintite, pe care doar vuietul uriaș al mulțimii o tulbura. Dînd puțin în lături pînza care ascundea gura scobiturii din zid, coborî la primul cat al eșafodului. Deasupra capului, la numai patru degete, era podina eșafodului.

Vuietul înăbușit de pînă adineauri îl întîmpină amenințător și sumbru, făcîndu-l să tresară de groază. Merse pînă în margina eșafodului și, depărtînd un pic pînza cea neagră, putu să vadă călăreții din apropierea îngrozitoarei construcții. În spatele lor se înșiruiau halebardierii ; în spatele halebardierilor, ostașii cu flinte, după care se rînduia mulțimea, ca un ocean întunecat, cuprins de clocot și muget.

„Ce s-o fi întîmplat ? se întrebă Athos, tremurînd mai tare ca pînza pe care o strîngea în mînă. Soldații sînt înarmați, oamenii se îmbulzesc, privesc cu toții spre ferestre și printre ei îl văd pe d'Artagnan ! Ce-o fi așteptînd ? La ce s-o fi uitînd ? Dumnezeuule mare ! Le-a scăpat călăul !“

Deodată, o tobă durui surd și funebru în piață, pași în prelungă cadență apăsată îi răsunară deasupra capului. Ai fi zis că o uriașă procesiune calcă pe podelele palatului White-Hall ; curînd auzi scîrțîind și podina eșafodului. Atunci aruncă o

ultimă privire asupra pieței și atitudinea mulțimii îl făcu să înțeleagă ceea ce o ultimă fărîmă de speranță din sufletul său îl împiedica să ghicească.

Piața amuțise cu desăvîrșire. Toți ochii cătau țintă spre ferestrele palatului. Oamenii, cu gurile căscate, cu răsuflarea ținută în coșul pieptului, arătau că așteaptă un înspăimîntător spectacol.

Zgomotul de pași pe care îl auzise deasupra lui, din scobitura de sub odaia regelui, se auzi acum pe podina eșafodului, ale cărei scînduri se îndoiră sub greutate, mai-mai să atingă creștetul nefericitului gentilom. Neîndoielnic, erau cele două șiruri de soldați, care își luau locul.

În aceeași clipă, o voce binecunoscută gentilomului, o voce nobilă, rosti deasupra capului său aceste cuvinte :

— Domnule colonel, doresc să vorbesc poporului.

Un fior îl străbătu pe Athos din tălpi și pînă-n creștet : cel care vorbea pe eșafod era regele.

Într-adevăr, după ce băuse cîteva picături de vin și mîncase o fărîmă de pîine, Carol, sătul să mai aștepte moartea, se hotărîse să meargă în întîmpinarea ei și dăduse semnalul de plecare.

Fereastra dinspre piață fu deschisă larg și mulțimea putu să vadă cum din fundul vastei încăperi se apropie întîi un om cu mască pe față — călăul, după cum îl arăta securea pe care o ținea în mînă. Omul se apropiase și pusese securea pe butuc.

Era zgomotul pe care îl auzise Athos la început.

În urma acestui om, palid, desigur, dar calm și cu pasul hotărît, venea Carol Stuart, între doi preoți, apoi cîteva ofițeri superiori, însărcinați să supravegheze execuția, și o escortă de halebardieri rînduiți pe două șiruri, care se așezară pe laturile eșafodului.

Apariția omului cu mască stîrnise un murmur prelung. Fiecare era dornic să afle cine era călăul necunoscut, picat tocmai la vreme, astfel ca spectacolul făgăduit poporului să poată avea loc, atunci cînd poporul crezuse că totul se amîna pe a doua zi. Fiecare îl scruta lacom cu privirea, dar nu vedea decît un bărbat de statură mijlocie, îmbrăcat în negru și destul de vîrstnic, căci masca ce-i ascundea fața lăsa să i se zărească barba căruntă. Dar la vederea regelui, atît de liniștit, de nobil, de demn, tăcerea se așternu ca prin farmec și fiecare putu să audă dorința lui de a vorbi poporului.

Cel căruia îi fusese adresată această cerere de bună seamă că o încuviință, căci regele începu să vorbească cu o voce răsunătoare și hotărîtă, care-l pătrunse pe Athos pînă în adîncul inimii. Regele lămurea poporului purtarea sa, dîndu-i po-vește pentru binele Angliei.

„Vai ! își spunea Athos. Să fie oare cu putință să aud ce aud și să văd ce văd ?... Să fie cu putință ca Dumnezeu să-și fi întors într-atîta ochii de la trimisul său pe pămînt, încît să-l lase să piară într-un chip atît de jalnic ? ! Și eu care nu l-am văzut ! Eu care nu i-am spus un cuvînt de adio !“

Se auzi un zgomot, ca și cum cineva ar fi mișcat securea pe butuc.

Regele tăcu o clipă.

— Lasă securea ! spuse el.

Și își urmă cuvîntul din locul unde se oprise. După ce isprăvi de vorbit, o tăcere de gheață se așternu peste capul lui Athos. Contele duse mîna la frunte și, cu tot gerul de afară, broboane de sudoare i se prelingeau printre degete. Tăcerea arăta că se făceau ultimele pregătiri.

Cînd sfîrși de vorbit, regele își plimbă o privire iertătoare asupra mulțimii ; apoi, desprinzîndu-și de la gît ordinul pe care îl purta și care era tocmai decorația bătrută-n diamante trimisă de către regină, o încredință preotului ce-l însoțea pe Juxon. După aceea făcu la fel cu crucea de diamante, trimisă, ca și decorația, de doamna Henriette.

— Părinte — spuse el către preotul ce-l întovărășea pe Juxon — voi păstra această cruce pînă-n ultima clipă : cînd voi fi mort, să o iei dumneata.

— Da, sire ! răspunse o voce după care Athos îl recunoscu pe Aramis.

Carol, care pînă atunci stătuse cu capul acoperit, își scoase pălăria și o azvîrli jos, lîngă el ; pe urmă desfăcu pe rînd nasturii de la haină, o dezbracă și o aruncă lîngă pălărie. Fiind frig, ceru un halat, care i se aduse îndată.

Toate aceste pregătiri se făcuseră cu un calm înspăimîntător. Ai fi zis că regele se pregătește să se vîre în pat, și nu în sicriu. În sfîrșit, ridicîndu-și pletele cu mîna, îl întrebă pe călău :

— N-au să te stingherească, domnule ? În acest caz ar trebui să-mi leg părul cu o panglică.

Carol își însoți vorba cu o privire scrutătoare, ca și cum ar fi vrut să străbată prin masca ce acoperea chipul necunoscutului. Privirea-i nobilă, plină de liniște și siguranță de sine sili călăul să întoarcă fără voie capul. Dar atunci întâlni ochii arzători ai lui Aramis.

Văzînd că nu primește răspuns, regele repetă întrebarea.

— Va fi destul să dezgoliți gîtul — spuse omul cu o voce surdă.

Regele își despărți pletele în două cu mâinile și, cătînd spre butuc, spuse :

— E cam scund. Altul mai înalt nu se află ?

— E butucul care se folosește de obicei — răspunse omul mascat.

— Crezi că-mi poți reteza capul dintr-o singură lovitură ? întrebă regele.

— Sper — spuse călăul.

Rostise acest cuvînt : *sper*, într-un chip atît de straniu, încît toți se înfiorară în afară de rege.

— Bine — rosti el. Și acum, călăule, ascultă.

Omul ascuns sub mască, făcu un pas către rege și se sprijini de secure.

— N-aș vrea să fie pe neașteptate — zise Carol. Am să ingenunchez o clipă, să mă rog, așa că nu lovi încă.

— Și cînd să lovesc ? întrebă omul mascat.

— Cînd voi pune gîtul pe butuc și voi întinde brațele spunînd : *Remember*¹ atunci să lovești năprasnic.

Omul cu mască se înclină ușor.

— Iată clipa în care părăsesc lumea — vorbi regele către cei ce-l înconjurau. Domnilor, vă las în mijlocul furtunii și-o iau înainte pe tărîmul care nu cunoaște furtuni. Adio ! Se uită la Aramis și-i făcu un semn din cap. Și-acum — continuă el — îndepărtați-vă, vă rog, și lăsați-mă să mă rog o clipă în șoaptă. Îndepărtează-te și dumneata — spuse el omului cu mască. Numai pentru o clipă, apoi îți aparțin. Dar nu uita să lovești numai la semnalul meu.

Regele ingenuncha, își făcu semnul crucii, se apropie cu fața de scînduri, ca și cum ar fi vrut să le sărute, apoi, sprijinindu-se cu o mîină de podină și cu cealaltă de butuc, spuse în franțuzește :

¹ Aduceți-vă aminte. (n. a.).

— Conte de La Fère, ești aici ? Pot să vorbesc ?

Aceste cuvinte îl loviră pe Athos drept în inimă, ca lama rece a unui pumnal.

— Da, maiestate — îngăimă el, tremurînd.

— Prietene credincios, inimă generoasă — zise regele — n-a fost cu putință să fiu salvat, așa a vrut soarta. Acum, chiar dacă săvîrșesc un sacrilegiu, am să-ți spun : „Da, am vorbit oamenilor, am vorbit lui Dumnezeu, celui din urmă ție îți vorbesc“. Pentru a sprijini o cauză pe care am socotit-o sfîntă, am pierdut tronul părinților mei și-am spulberat moștenirea copiilor mei. Mi-a rămas un milion în aur, bani pe care i-am îngropat în pivnița castelului de la Newcastle în clipa cînd am părăsit orașul. De banii aceștia numai tu știi, folosește-i atunci cînd vei crede de cuviință, pentru binele fiului meu cel mare. Și acum, conte de La Fère, ia-ți rămas bun de la mine.

— Adio, rege sfînt și martir ! îngîină Athos, înghețat de groază.

Atunci se făcu tăcere și lui Athos i se păru că regele se ridică și se așază într-alt fel.

În clipa următoare o voce plină și răsunătoare se auzi pe eșafod și în tot cuprinsul pieței.

— *Remember !* rosti regele.

Abia isprăvi, că o lovitură năprasnică făcu să se cutremure podina eșafodului. Colbul stîrnit din pînza cea neagră îl orbi pe bietul conte. Și, deodată, pe cînd ridica în neștire ochii, o picătură caldă îi căzu pe frunte. Athos se trase înapoi cu un fior de spaimă și în aceeași clipă picăturile se preschimbară într-un șuvoi negru, care năclăi scîndurile.

Athos căzu și el în genunchi și rămase așa o vreme, ca lovit de nebunie și de neputință. Curînd, murmurul din piață se potoli, arătînd că mulțimea se împrăștia. Athos stătu nemîșcat, mut și cuprins de durere, pe urmă se întoarse și muie un colț al batistei în sîngele regelui ; și în vreme ce mulțimea se îndepărta, coborî, spintecă pînza și, furișîndu-se printre doi cai, se pierdu printre oamenii din popor, cu care era leit la port, ajungînd cel dintîi la han.

Urcă în odaie la el și se uită în oglindă : văzu că are o pată roșie pe frunte, duse mîna să și-o șteargă, dar și-o trase înapoi umedă și, înțelegînd că era sîngele regelui, își pierdu cunoștința.

OMUL CU MASCA

Deși nu era decît patru după-amiază, se întunecase de-a binelea ; ninge cu fulgi deși, zgrunțuroși. Aramis se înapoie și el la han și-l găsi pe Athos, nu fără cunoștință, dar zdrobit. Auzind glasul prietenului său, contele se smulse din toropeală.

— Iată-ne învinși de fatalitate ! spuse Aramis.

— Învinși ! exclamă Athos. Nobil și nefericit rege !

— Ești rănit ? întrebă Aramis.

— Nu, e sîngele lui.

Și contele își șterse fruntea.

— Dar unde ai stat ?

— Unde m-ați lăsat, sub eșafod.

— Și-ai văzut totul ?

— N-am văzut, în schimb am auzit totul. Ferească Dumnezeu să mai trăiesc vreodată un asemenea ceas ! Nu mi-a albit părul ?

— Atunci știi că nu l-am părăsit ?

— Ți-am auzit glasul pînă în ultima clipă.

— Iată decorația pe care mi-a dat-o, iată și crucea pe care i-am desprins-o din mîină — spuse Aramis. Dorința lui a fost să fie înmînată reginei.

— Uite și o batistă în care să le înfășurăm ! adăugă Athos. Și scoase din buzunar batista muiată în sîngele regelui.

— Oare ce fac cu leșul ? întrebă Athos.

— Din porunca lui Cromwell, i se vor aduce onorurile cuvenite unui rege. I-am așezat trupul într-un sicriu de plumb, doctorii îmbălsămează bietele-i rămășițe pămîntești și după aceea îl vor depune pe un catafalc, sub veghea lumînărilor.

— Ce ironie ! murmură cu tristețe Athos. Onoruri regale oelui pe care l-au ucis !

— Asta dovedește — zise Aramis — că regele moare, dar regalitatea nu.

— Vai ! răspunse Athos, e poate ultimul rege cavaler pe care l-a avut lumea.

— Haide, nu-ți mai face inimă rea, conte ! răsună o voce groasă pe scară, și treptele gemură sub pașii grei ai lui Porthos. Cu toții sîntem muritori, bieții mei prieteni !

— Vii cam tîrziu, dragul meu Porthos — observă contele de La Fère.

— Păi da — spuse Porthos — era lume pe străzi și m-au făcut să întîrzii. Topăiau, ticăloșii ! I-am pus unuia mîna în beregată și cred că l-am sugrumat nițeluș. Tocmai atunci a picat o patrulă. Din fericire, omului meu i-a lipsit graiul vreo cîteva clipe. Eu n-am stat pe gînduri, am șters-o pe o ulicioară, care m-a scos într-alta și mai strîmtă și m-am rătăcit. Nu cunosc Londra, englezește nu știu și am crezut că n-am să mă mai descurc în veci. Ei, dar iată-mă.

— Și d'Artagnan ? întrebă Aramis. Nu l-ai văzut ? N-a pățit ceva ?

— Ne-a despărțit mulțimea — zise Porthos. Oricît m-am străduit, n-am mai putut să dau de el.

— Oh ! murmură cu tristețe Athos. Eu l-am văzut bine de tot. Era în primul rînd al mulțimii, așezat cum nu se poate mai bine, ca să nu-i scape nimic ; și cum, orice ar fi, spectacolul era ciudat, o fi vrut să rămînă pînă la capăt.

— Hm, conte de La Fère — se auzi o voce liniștită, în ciuda răsuflării întretăiate de graba drumului — vorbești de rău pe cine nu-i de față ?

Mustrea il săgetă pînă-n inimă pe Athos. Totuși, cum impresia pe care i-o făcuse d'Artagnan stînd în primele rînduri era încă adîncă, se mulțumi să spună :

— Nu te vorbesc de rău, prietene. Eram neliniștiți că nu mai vii și le-am povestit unde te aflai. Nu l-ai cunoscut pe regele Carol, era un străin pentru tine și nimic nu te obliga să-l iubești.

Zicînd acestea, îi întinse mîna. D'Artagnan se prefăcu însă că nu observă și rămase cu mîna ascunsă sub mantie. Athos își lăsa mîna să cadă încet de-a lungul corpului.

— Uf, tare-s obosit ! făcu d'Artagnan și se așeză pe un scaun.

— Bea un pahar de Porto — îl îndemnă Aramis, luînd de pe masă o sticlă și umplîndu-i un pahar. Bea, asta dă putere.

— Da, să bem — încuviință Athos, care, simțitor la supărarea gasconului, ținea să ciocnească un pahar cu el. Să bem și să plecăm din țara asta blestemată. Corabia ne așteaptă, așa

cum știți. Să plecăm chiar astă-seară, doar nu mai avem ce face aici !

— Ești tare grăbit, domnule conte — observă d'Artagnan.

— Pământul ăsta setos de sânge parcă-mi arde tălpile — mărturisii Athos.

— Mie, unuia, zăpada nu-mi pare așa — spuse liniștit gasconul.

— Ce mai vrei să facem aici, acum când regele e mort ? Îți arată Athos nedumerirea.

— Așadar, domnule conte — spuse nepăsător d'Artagnan — credeți că nu mai aveți nimic de făcut în Anglia ?

— Nimic, nimic — răspunse Athos — decît să mă îndoiesc de bunătatea divină și să-mi nesocotesc propriile puteri.

— Cît despre mine — făcu d'Artagnan — eu, păcătosul, eu, un gură-cască iubitor de sânge, care m-am îndesat pînă la treizeci de pași de eșafod ca să văd mai bine cum cade capul acestui rege pe care nu-l cunoșteam și de care, pe cît se pare, prea puțin îmi păsa, eu gîndesc altfel decît domnul conte... așa că rămîn !

Athos păli îngrozitor. Fiecare vorbă a prietenului său îi străpungea inima.

— Ah, rămii la Londra ? întrebă Porthos.

— Da — răspunse gasconul. Dar tu ?

— Ce dracu ! izbucni Porthos, nițel cam încurcat față de Athos și Aramis. Dacă zici că rămii, cum am venit cu tine, nu plec fără tine ; doar n-o să te las singur în țara asta afurisită.

— Îți mulțumesc, neprețuitul meu prieten. Atunci îți propun o treșoară pe care o s-o ducem la capăt după plecarea domnului conte. M-am gîndit la ea în timp ce priveam spectacolul de care pomenirăm adinecure.

— Ce anume ? întrebă Porthos.

— Să aflăm cine-i omul mascat care s-a oferit într-un chip atît de îndatoritor să reteze capul regelui.

— Un om mascat ? ! se miră Athos. Prin urmare, călăul n-a fugit ?

— Călăul ? făcu d'Artagnan. E tot în pivniță, unde cred că stă la taifas cu sticlele hangiuului nostru. Dar bine că mi-ai adus aminte... Și se îndreptă spre ușă : Mousqueton ! strigă el.

— Da, domnule — se auzi o voce care părea că vine din fundul pămîntului.

— Totul s-a sfârșit, așa că poți să-i dai drumul prizonierului.

— Atunci, cine să fie mizerabilul care a ridicat mîna asupra regelui ? izbucni Athos.

— Un călău amator — spuse Aramis, care, de altfel, mînuiește bine securea, căci așa cum *spera*, a izbutit din prima lovitură.

— Nu l-ai văzut la față ? întrebă Athos.

— Purta mască — zise d'Artagnan.

— Dar tu care erai lîngă el, Aramis ?

— Am văzut numai o barbă cărunță ce ieșea de sub mască.

— Deci e un om mai în vîrstă — presupuse Athos.

— O — zise d'Artagnan — asta nu înseamnă nimic. Cînd îți pui mască, poți foarte bine să-ți pui și o barbă.

— Îmi pare rău că nu l-am urmărit — se căină Porthos.

— Ei bine, dragul meu Porthos — vorbi d'Artagnan — tocmai mi-a dat și mie prin cap.

Athos înțelese totul și se ridică în picioare.

— Iartă-mă, d'Artagnan ! rosti el. M-am îndoit de Dumnezeu, puteam să mă îndoiesc și de tine. Iartă-mă, prietene !

— Vedem noi asta numai decît — repli ră gasconul, schișînd un zîmbet.

— Și pe urmă ? întrebă Aramis.

— Pe urmă — continuă d'Artagnan — în vreme ce mă uitam, dar nu la rege, cum crede domnul conte, căci știu ce înseamnă un om care se pregătește să moară și, cu toate că-s învățat cu acest soi de împrejurări, îmi fac rău întotdeauna, uitîndu-mă la călăul cu masca, mi-a trecut prin minte, cum v-am spus, să aflu cine este. Or, cum avem obiceiul să ne completăm unii pe alții, să ne ajutăm între noi, așa cum o mîna ajută la nevoie pe cealaltă, m-am uitat fără să vreau în jur, să văd dacă Porthos nu-i cumva pe aproape ; căci pe tine, Aramis, te-am recunoscut lîngă rege, și despre tine, Athos, știam că te afli sub eșafod. De aceea nici nu mă supăr pe tine — adăugă el, întinzîndu-i mîna lui Athos — căci ai suferit mult. Mă uitam deci în jur, cînd văd în dreapta mea o scăfîrlie crăpată de curînd și lipită la loc, de bine de rău, într-o legătură de tafta neagră. „La naiba, îmi zic, parcă ar fi mîna mea la mijloc, parcă și de scăfîrlia ăstaia tot eu m-am îngrijit.“ Într-adevăr, era nefericitul de scoțian, fratele lui

Parry, vă aduceți aminte, cel cu care s-a distrat Groslow, încercându-și puterile, și care avea țeasta despicată când am dat noi peste el.

— Întocmai — adevări Porthos. Omul cu găinile negre.

— Chiar așa. Făcea semne cuiva din stînga mea ; mă întorc și-l recunosc pe preacinstitul Grimaud, care, ca și mine, îl mîncea din ochi pe călăul mascat. „Oh !“ fac eu spre el, și cum asta-i cuvîntul de care se folosește domnul conte în zilele cînd îi vorbește, Grimaud pricepe îndată că-l chem și se întoarce spre mine ca împins de un resort. Recunoscîndu-mă și el, mi-arată cu degetul spre omul mascat și mormăie : „Ei ?“, adică : „Ați văzut ?“ „La naiba !“ răspund eu. Ne-am înțeles de minune unul pe altul. Atunci m-am întors spre scoțianul nostru : privirile lui erau cum nu se poate mai grăitoare. Pe scurt, totul s-a sfîrșit așa cum știți, într-un chip sinistru. Mulțimea a început să se împrăstie ; seara se lăsa încet ; eu m-am pitulat într-un colț al pieței împreună cu Grimaud și cu scoțianul, căruia îi făcusem semn să rămîie cu noi, și de acolo îl urmăream pe călău, care intrase din nou în odaia regelui, să-și schimbe hainele, ale lui fiind pline de sînge, fără îndoială. După ce s-a schimbat, și-a pus o pălărie neagră pe cap, s-a înfășurat într-o mantie și s-a făcut nevăzut. M-am gîndit că va pleca și-am dat fuga la ușa de la intrare. Într-adevăr, după vreo cinci minute l-am văzut coborînd scara.

— Și l-ai urmărit ? izbucni Athos.

— Te cred ! răspunse d'Artagnan. Dar n-a fost prea ușor, ehei ! Mereu întorcea capul, și asta ne silea să ne tot ascundem ori să ne prefacem că trecem pe acolo din întîmplare. Mi-ar fi fost foarte ușor să-l omor ; dar, cum nu-s egoist din fire, păstram pasărea asta rară pentru tine, Aramis, și pentru tine, Athos, ca să aveți un pic de mîngîiere. Într-un tîrziu, după vreo jumătate de ceas de alergătură pe străzile cele mai întortocheate din inima orașului, am ajuns la o casuță singuratică, unde nu se auzea nici un zgomot și nu se vedea nici o lumină ca să crezi c-ar fi cineva înăuntru. Atunci Grimaud a scos la iveală un pistol din cizmele lui largi. „Ei ?“ mormăie el, întrebător, arătîndu-mi pistolul. „Nu, nu !“ l-am oprit eu. Precum v-am spus, aveam și eu gîndurile mele. Omul cu mască s-a oprit în fața unei uși scunde, a scos o cheie din buzunar, dar, înainte să o vîre în broască, s-a întors iarăși să vadă dacă nu-i urmărit. Eu eram pitit după un pom, Gri-

maud după o piatră, iar scoțianul, în lipsă de altceva, se trîntise la pămînt. Fără îndoială că omul nostru s-a crezut singur, fiindcă am auzit cheia răsucindu-se în broască : ușa s-a deschis și el a dispărut în casă.

— Mizerabilul ! scrișni Aramis. Și-n timp ce tu ai venit încoace, el a fugit și nu o să-l mai găsim.

— Ce Dumnezeu, Aramis — zise gasconul — drept cine mă iei ?

— Totuși, în lipsa ta... — i se alătură și Athos.

— Ei, în lipsa mea nu puteam să-i las în loc pe Grimaud și pe scoțian ? Mai înainte ca omul nostru să facă zece pași în casă, eu am și înconjurat-o. La o ușă, cea pe unde a intrat, l-am lăsat pe scoțian, poruncindu-i printr-un semn să-l urmărească pe omul cu mască neagră dacă iese din casă, în vreme ce Grimaud avea să-l urmărească și el, iar apoi să ne spună totul. Pe Grimaud l-am lăsat la cea de a doua ușă, cu aceeași poruncă, și iată-mă-s. Fiara e încercuită. Acum, cine vrea să o vadă încolțită ?

Athos se aruncă în brațele lui d'Artagnan, care își ștergea fruntea de sudoare.

— Prietene, ești într-adevăr prea bun că nu te-ai supărat pe mine. Am greșit, am greșit de o sută de ori față de tine, fiindcă ar trebui să te cunosc. Numai, vezi, în inima noastră zace o fărîmă de răutate, care te face să te îndoiești mereu.

— Hm ! mormăi Porthos. Călăul nu-i oare chiar domnul Cromwell ? Cine știe ? Ca să aibă siguranța că treaba e bine făcută, a ținut să facă totul cu mîna lui !

— N-aș crede ! Cromwell e gras și scund, în vreme ce ăsta-i subțire și mai degrabă înalt decît scund.

— O fi vreun soldat condamnat, căruia i s-a oferit în schimb grațierea — spuse Athos — așa cum s-a întîmplat cu nenorocitul de Chalais.

— Nu, nu — stăruie d'Artagnan. Nu avea pasul cadențat al unui militar și nici nu mergea crăcănat ca un călăreț. Avea călcătura aleasă și un aer distins. Mare lucru să mă înșel, dar cred că e vorba de un nobil.

— Un nobil ! exclamă Athos. Cu neputință ! Ar fi o rușine pentru întreaga nobilime.

— Strașnic vînat ! hohoti Porthos de se cutremurară geamurile. Strașnic vînat, pe legea mea !

— Mai pleci, Athos ? întrebă d'Artagnan.

— Nu, rămîn — răspunse gentilomul, cu un gest amenințător, care nu făgăduia nimic bun celui căruia îi era adresat.

— Atunci, spadele ! spuse Aramis. Spadele noastre ! Să nu mai pierdem o clipă.

Cei patru prieteni îmbrăcară la iuțeală veșmintele de nobili, își încinseră spadele, chemară pe Mousqueton și pe Blaisois, poruncindu-le să facă socoteala cu hangiuul și să pregătească totul de plecare, fiindcă era cu putință să părăsească Londra chiar în noaptea aceea.

Noaptea se făcuse și mai neagră. Zăpada cădea necontenit, așternîndu-se ca un giulgiu peste orașul regicid. Era aproape șapte seara și pe străzi se vedeau puțini trecători, căci lumea se închisese în casă și vorbea în șoaptă despre cumplita împlinire din acea zi.

Cei patru prieteni, înfășurați în mantiile lor, străbătură toate piețele și străzile din centru, furnicar de omenire peste zi și atît de pustii la ceasul acela de noapte. D'Artagnan mergea în frunte, căutînd din vreme în vreme să descopere crucile pe care le scrijelise cu pumnalul pe ziduri. Era întuneric beznă și abia putea să deslușească semnele. Dar își întipărise atît de bine în minte fiecare fîntînă, fiecare firmă de prăvălie, încît, după jumătate de ceas, izbutiră să ajungă la casa cea singuratică.

Pentru o clipă, gasconul crezu că fratele lui Parry a dispărut, dar se înșela : voinicul scoțian, obișnuit cu frigul din munții săi, se întinsese lîngă un stîlp, întocmai ca o statuie prăvălită la pămînt, fără să se sinchisească de asprimea vremii, lăsînd zăpada să-l acopere. Zărindu-i pe cei patru, se ridică îndată.

— Iată încă un slujitor credincios — rosti Athos. Dumnezeu milostiv ! Oamenii de ispravă nu-s atît de rari pe cît se pare : asta-mi dă curaj.

— Să nu ne grăbim cu laudele — mormăi d'Artagnan. Scoțianul nostru îmi pare c-a venit înapoi pentru o socoteală de-a lui. Am auzit că oamenii născuți dincolo de Tweed sînt foarte răzbunători. Păzește-ți pielea, jupîn Groslow ! Dacă dai ochii unul cu altul, te-așteaptă clipe grele !

Gasconul păși înainte și se apropie de scoțian, care îl recunoscu, apoi făcu semn și celorlalți să se apropie.

— Cum stăm ? întrebă Athos în englezește.
— N-a ieșit nimeni — răspunse fratele lui Parry.
— Bine. Tu, Porthos, rămâi aici cu el, și tu, Aramis, la fel. D'Artagnan mă va duce la Grimaud.

Grimaud, nu mai puțin șiret decât scoțianul, se vîrîse într-o scobitură de salcie și stătea acolo ca într-o gheretă. O clipă, d'Artagnan crezu, ca și prima dată, că omul cu mască a plecat și că Grimaud a pornit-o după el. Deodată ieși la iveală o scăfîrlie și se auzi un fluierat ușor.

— Oh ! exclamă Athos.

— Aici — murmură Grimaud.

Se apropiară amîndoi de salcie.

— Ei — întrebă d'Artagnan — a ieșit careva din casă ?

— Nu, dar a intrat — răspunse Grimaud.

— Bărbat sau femeie ?

— Bărbat.

— Aha ! mormăi d'Artagnan. Prin urmare, acum-a-s doi.

— Aș vrea să fie patru — spuse Athos. Măcar să fie o luptă egală.

— Poate că sînt patru — zise d'Artagnan.

— Cum adică ?

— Nu se poate ca alții să fi venit mai din vreme și să fi așteptat înăuntru ?

— Putem să ne convingem — zise Grimaud, arătînd spre o fereastră prin obloanele căreia răzbăteau cîteva raze de lumină.

— Chiar așa — încuviință d'Artagnan. Să-i chemăm și pe ceilalți.

Apucară după colțul casei, să le facă semn lui Porthos și lui Aramis. Aceștia veniră în grabă.

— Ați văzut ceva ? întrebă ei.

— Nu, dar o să vedem — răspunse d'Artagnan și arătă din ochi spre Grimaud, care, agățîndu-se de ieșiturile zidului, se cocoșase la vreo cinci-șase picioare de la pămînt.

Toți patru se dădură mai aproape. Grimaud se cățara ca o pisică și, în cele din urmă, se apucă de un cîrlig al oblonului care-l ține cînd e deschis, găsi cu piciorul o ieșitură a zidului ce îi păru îndeajuns de trainică și le făcu semn că totul e bine. După o clipă apropie ochiul de crăpătura oblonului.

— Ce vezi ? întrebă d'Artagnan.

Grimaud arată puinnul închis, numai cu două degete desfăcute.

— Vorbește — spuse Athos — nu-ți vedem semnele. Cîți sînt ?

Grimaud făcu o vădită efortare.

— Doi — șopti el. Unul cu fața la mine, celălalt cu spatele.

— Bine. Și cine-i în fața ta ?

— Omul pe care l-am văzut trecînd.

— Îl cunoști ?

— Mi s-a părut că-l recunosc și nu m-am înșelat, e gras și scund.

— Cine-i ? șușotiră într-un glas cei patru prieteni.

— Generalul Oliver Cromwell.

Tuspatru se uitară unul la altul.

— Și celălalt cum arată ? întrebă Athos.

— E unul slab și înalt.

— Călăul ! murmură în aceeași clipă d'Artagnan și Aramis.

— Stă cu spatele la mine — zise Grimaud. Uite, se întoarce. Și-a lăsat masca, acum o să-l văd... Ah !

În clipa aceea, ca și cum cineva i-ar fi împlîntat un pumnal în inimă, dădu drumul cîrligului din mîna și căzu pe spate, cu un geamăt surd. Porthos îl prinse în brațe.

— L-ai văzut ? întrebă tuspatru dintr-o suflare.

— L-am văzut — îngăimă Grimaud, cu părul măciucă în cap și cu fruntea scăldată de sudoare.

— Pe cel înalt și slab ? urmă d'Artagnan.

— Da.

— Adică pe călău ? adăugă Aramis.

— Da.

— Și cine e ? întrebă Porthos.

— El e ! El e ! bîlbîi Grimaud, galben ca un mort, apucînd cu mîinile-i tremurînde mîna stăpînului său.

— Cine ? întrebă și Athos.

— Mordaunt !... bîigui Grimaud.

D'Artagnan, Porthos și Aramis scoaseră un strigăt de bucurie.

Athos făcu un pas înapoi și-și trecu mîna peste frunte.

— Fatalitate ! murmură el.

CASA LUI CROMWELL

Intr-adevăr, pe Mordaunt îl urmărise d'Artagnan, dar fără să-l recunoască.

Intrînd în casă, călăul își scoase masca și barba căruntă ce-i schimba chipul, după un timp, urcă scara, deschise o ușă și pătrunse într-o odaie cu o zugrăveală închisă, luminată de licărirea unei lămpi, și se găsi în fața unui om care scria așezat la un birou.

Omul acesta era Cromwell.

Lucru știut, Cromwell avea la Londra două sau trei locuințe, tainice, necunoscute pînă și prietenilor săi și de care nu știau decît cei foarte apropiați. Or, ne amintim că Mordaunt se număra printre cei din urmă.

La intrarea lui, Cromwell ridică ochii.

— Dumneata ești, Mordaunt ? spuse el. Vii cam tîrziu.

— Generale — răspunse Mordaunt — am vrut să văd ceremoniile pînă la sfîrșit, din pricina asta am întîrziat.

— Ah ! făcu Cromwell. De obicei nu ești atît de curios.

— Sînt întotdeauna curios să văd căderea unuia dintre dușmanii înălțimii voastre, iar cel de azi nu era printre cei mai neînsemnați. Dar dumneavoastră, generale, n-ați fost la White-Hall ?

— Nu — spuse Cromwell.

Urmă un răstimp de tăcere.

— Ați aflat ceva amănunte ? întrebă Mordaunt.

— Nici unul. Sînt aici de azi-dimineață. Știu numai că se pusese la cale un complot pentru salvarea regelui.

— Ah ! Știați ?

— N-are importanță. Patru oameni travestiți în muncitori urmau să-l scoată pe rege din închisoare și să-l ducă la Greenwich, unde-l aștepta o barcă.

— Și știind toate astea, înălțimea voastră stătea aici, departe de oraș, liniștit și inactiv.

— Liniștit, da — spuse Cromwell. Dar de ce zici inactiv ?

— Totuși, dacă reușea complotul ?

— Aș fi dorit-o.

— Credeam că înălțimea voastră privește moartea lui Carol I ca o nenorocire necesară binelui Angliei.

— Tocmai ! spuse Cromwell. E părerea mea dintotdeauna. Dar nu trebuia decît să moară, și dacă totul se petrecea într-altă parte decît pe eșafod, poate că ar fi fost mai bine.

— De ce, înălțimea voastră ?

Cromwell zîmbi.

— Iertați-mă — spuse Mordaunt — dar, vedeți, generale, sînt un ucenic într-ale politicii și-aș vrea să trag foloase în toate împrejurările din învățămintele pe care binevoiește să mi le dea stăpînul meu.

— Așa s-ar fi spus că l-am osîndit din spirit de dreptate și că l-am lăsat să fugă din mărinimie.

— Și dacă într-adeavăr ar fi fugit ?

— Asta nu se putea.

— Nu se putea ?

— Da, luasem toate măsurile.

— Și înălțimea voastră cunoaște pe cei patru oameni care se hotărîseră să-l salveze pe rege ?

— Sînt patru francezi, doi trimiși de către doamna Henriette la soțul ei și doi veniți la mine din partea lui Mazarin.

— Și credeți, domnule, că Mazarin i-a însărcinat cu o asemenea treabă ?

— Se poate, dar se va dezice de ei

— Credeți ?

— Sînt sigur.

— De ce ?

— Fiindcă n-au reușit.

— Înălțimea voastră îmi dăduse pe doi dintre acești francezi, atunci cînd erau vinovați numai de a fi slujit cu armele pe Carol I. Acum, că sînt vinovați de uneltiri împotriva Angliei, vreți să mi-i dați mie pe toți patru ?

— Ia-i — încuviință Cromwell.

Mordaunt făcu o plecăciune, cu un surîs de biruitoare cruzime.

— Dar — spuse Cromwell, văzînd că Mordaunt se pregătește să-i mulțumească — să ne întoarcem, te rog la nefecitul de Carol. Ce-a strigat mulțimea ?

— Mai nimic, dacă nu : „Trăiască Cromwell !“

— Unde te găseai ?

Mordaunt se uită o clipă la general, încercînd să citească în ochii lui dacă era o întrebare fără rost și dacă nu cumva știa tot. Privirea aprinsă a lui Mordaunt nu putu pătrunde însă în adîncul privirii lui Cromwell.

— Mă găseam într-un loc de unde puteam să văd și să aud totul.

De astă dată, Cromwell îl privi țință, numai că și Mordaunt fu de nepătruns. După cîteva clipe de cercetare, întoarse ochii cu nepăsare.

— Se pare că acel călău improvizat și-a făcut datoria cum nu se poate mai bine — zise Cromwell. După cîte mi s-a spus cel puțin, a fost o lovitură de maestru.

Mordaunt își aminti afirmația lui Cromwell că nu cunoaște nici un amănunt. Din acea clipă căpătă convingerea că a asistat și el la execuție, ascuns pe undeva, după o perdea sau un oblon.

— Într-adevăr — vorbi el, liniștit, cu chipul imobil. O singură lovitură a fost de ajuns.

— Poate că totuși era de meserie — spuse Cromwell.

— Credeți, domnule ?

— De ce nu ?

— Omul nu avea aerul unui călău.

— Dar cine altul decît un călău ar fi primit să îndeplinească o asemenea treabă îngrozitoare ? întrebă Cromwell.

— Știu eu ? zise Mordaunt. Poate vreun dușman personal al regelui Carol, care să fi jurat răzbunare și care astfel și-a îndeplinit jurămîntul ; poate vreun nobil care avea motive temeinice să-l urască și care, aflînd că vrea să fugă și să-i scape, i-a aținut calea, cu fața ascunsă de o mască și cu mîna pe secure, nu atît ca un călău improvizat cît ca un trimis al soartei.

— Se poate — spuse Cromwell.

— Și dacă ar fi așa — continuă Mordaunt — înălțimea voastră ar condamna fapta lui ?

— Nu mi-e dat mie să-l judec — răspunse Cromwell — ci lui Dumnezeu.

— Dar dacă l-ați cunoaște ?

— Nu-l cunosc și nici nu vreau să-l cunosc. Ce-mi pasă dacă a fost el sau altul ! Carol era condamnat, așa că pu un om i-a tăiat capul, ci o secure.

— Și totuși — stăruie Mordaunt — fără omul acesta regele ar fi fost salvat.

Cromwell surîsc.

— Desigur, ar fi fost răpit, chiar dumneavoastră ați spus-o.

— Da, răpit pînă la Greenwich. Acolo se suia pe o corăbioară cu cei patru salvatori. Pe corăbioară s-ar fi găsit însă patru oameni ai mei și cinci butoaie cu praf de pușcă ale națiunii. În larg, cei patru oameni ar fi coborît într-o barcă, și dumneata ești prea priceput în politică, Mordaunt, ca să nu înțelegi urmarea.

— Da, ar fi sărit în aer cu toții.

— Chiar așa. Explozia ar fi împlinit misiunea securii. Regele Carol pierde pentru totdeauna. S-ar fi spus că, fugind din fața justiției umane, l-a urmărit și ajuns răzbușarea cerească. N-am mai fi fost decît judecătorii lui, călăul ar fi fost Dumnezeu. Iată ce m-a făcut să pierd nobilul acela mascat, Mordaunt. Aveam deci dreptate cînd nu voiam să-l cunosc, căci, cu toate bunele-i intenții, zău, nu-i pot mulțumi pentru ceea ce-a făcut.

— Domnule — spuse Mordaunt — ca întotdeauna mă înclin și mă simt mic în fața dumneavoastră. Sînteți un gînditor profund — continuă el — și ideea cu corăbioara aruncată în aer e sublimă.

— Ba-i absurdă — rosti Cromwell — de vreme ce-i inutilă. În politică nu există idee sublimă, dacă nu dă roade; orice idee care nu izbutește e nebunească și stearpă. Te vei duce deci în astă-seară la Greenwich, Mordaunt — spuse Cromwell, ridicîndu-se — vei căuta pe stăpînul corăbioarei *Fulgerul* și-i vei arăta o batistă albă, înnodată în cele patru colțuri, care-i semnul de recunoaștere. Vei spune oamenilor să coboare de pe corabie și vei duce praful de pușcă înapoi la Arsenal, dacă nu cumva...

— Dacă nu cumva... — îngîină Mordaunt, cu o bucurie sălbatică în privire la auzul cuvintelor lui Cromwell.

— Dacă nu cumva această corăbioară, așa cum e, poate sluji interesele dumitale personale.

— Ah, mylord, mylord! exclamă Mordaunt. Dumnezeu, făcîndu-vă alesul său, v-a dăruit o privire căreia nu-i scapă nimic.

— Mi se pare că-mi spui mylord ! zise Cromwell, rîzînd. E bine, fiindcă sîntem între noi, dar ia aminte să nu scapi vorba asta de faţă cu imbecilii noştri de puritani.

— Oare nu aşa i se va spune curînd înălţimii voastre ?

— Sper cel puţin, dar încă nu e timpul.

Cromwell se ridică să-şi ia haina.

— Plecaţi, domnule ? întrebă Mordaunt.

— Da — spuse generalul. Am dormit aici ieri şi alaltăieri şi ştii că nu stă în obiceiul meu să mă culc de trei ori în acelaşi pat.

— Deci înălţimea voastră îngăduie să petrec noaptea aşa cum doresc ?

— Şi chiar ziua de mîine, dacă e nevoie. De ieri seară — adăugă Cromwell, zîmbind — ai făcut destule pentru mine, şi dacă ai vreo chestiune personală de rezolvat, e drept să-ţi las şi timpul necesar.

— Mulţumesc, domnule. Sper să-l întrebuiţez cu folos. Cromwell dădu din cap, apoi, întorcîndu-se, îl întrebă :

— Eşti înarmat ?

— Am spada.

— Şi nu te-aşteaptă nimeni afară la uşă ?

— Nimeni.

— Ar trebui atunci să mergi cu mine, Mordaunt.

— Mulţumesc, domnule, dar ocolul prin trecerea subterană mi-ar răpi din timp şi, după cele ce mi-aţi spus, orice clipă mi-e de folos. Voi ieşi pe cealaltă uşă.

— Cum vrei — spuse Cromwell.

Şi, apăsînd cu mîna pe un buton ascuns, deschise o uşă atît de bine mascată de tapiserie, încît pînă şi ochiul celui mai încercat anevoie ar fi descoperit-o. Uşa, mişcată de un resort de oţel, se închise în urma lui. Era una din ieşirile secrete, despre care istoria spune că ar fi existat în toate casele tainice ale lui Cromwell. Ea trecea pe sub strada pustie şi dădea în fundul unei grote, în grădina unei alte case, la vreo sută de paşi de cea pe care tocmai o părăsise viitorul Lord Protector.

În timpul ultimei scene, Grimaud zărise, prin deschizătura perdelei pe cei doi, recunoscînd întîi pe Cromwell, apoi pe Mordaunt. Am văzut cum au primit această veste cei patru prieteni.

D'Artagnan îşi veni cel dintîi în fire.

— Mordaunt ! spuse el. Oh, cerule ! Dumnezeu ni-l trimite.

— Da — întări Porthos. Să spargem ușa și să cădem peste el.

— Ba dimpotrivă — spuse d'Artagnan. Nu spargem nimic și nu facem zgomot, fiindcă zgomotul adună lume. Mai ales dacă se află înăuntru cu ilustrul lui stăpîn, așa cum spune Grimaud, trebuie să fie pe aici, prin împrejurimi, posturi de strajă. Ei, Grimaud, vino încoace și încearcă să te ții pe picioare.

Grimaud se apropie. Furia îl cuprinsese din nou, dar se ținea tare.

— Bine — urmă d'Artagnan. Acum cațără-te din nou sus și spune-ne dacă Mordaunt e în tovărășia cuiva, dacă se pregătește să iasă din casă ori să se culce. Dacă e însoțit, așteptăm pînă va rămîne singur. Dacă iese din casă, îl înhățăm la ieșire. Dacă rămîne, forțăm fereastra. Face mai puțin zgomot și e mai ușor decît să forțezi o ușă.

Grimaud începu să se cațare încet spre fereastră.

— Athos, Aramis, voi păziți cealaltă ieșire ; eu cu Porthos rămînem aici.

Cei doi prieteni se supuseră îndată.

— Ei, Grimaud ? întrebă d'Artagnan.

— E singur.

— Ești sigur ?

— Da.

— Nu l-am văzut ieșind pe tovarășul lui.

— Poate că a ieșit pe ușa cealaltă.

— Ce face ?

— Își pune haina și mănușile.

— Al nostru e ! șopti d'Artagnan.

Porthos duse mîna la pumnal și-l smuci din teacă fără să-și dea seama.

— Lasă pumnalul, prietene Porthos — murmură d'Artagnan. Nu trebuie să începem prin a lovi. Îl avem în mînă. Să facem totul cu socoteală. Avem cîte ceva de vorbit împreună și lucrurile trebuie să se petreacă așa ca la Armentières ; dar să sperăm că el n-are copii și că, dacă-l strivim, de astă dată se va isprăvi cu totul.

— Sst ! spuse Grimaud. Se pregătește să iasă. Se apropie de lampă, o stinge. Nu mai văd nimic.

— Atunci dă-te jos, dă-te jos.

Grimaud sări la pământ și căzu în picioare. Zăpada înăbuși zgomotul. Nu se auzi nimic.

— Spune-i lui Athos și Aramis să se așeze de fiecare parte a ușii, ca și noi. Dacă-l prind, să bată din palme. Dacă-l prindem noi, facem la fel.

Grimaud dispăru.

— Porthos, Porthos — îl povățui gasconul — ascunde și tu umerii ăștia largi, prietene, să nu ne dăm de gol.

— Numai să iasă pe aici !

— Taci !

Uriașul se lipi de zid, de parcă ar fi vrut să se facă una cu el. D'Artagnan îi urmă pilda. Auziră pasul lui Mordaunt răsunînd pe scară. O fereastră ascunsă se închise și lemnul scîrțîi. Mordaunt privi afară și, mulțumită prevederilor celor doi prieteni, nu văzu nimic. Atunci vîrî cheia în broască, ușa se deschise și se ivi în prag. În aceeași clipă se pomeni cu d'Artagnan în fața lui. Vru să trîntească ușa la loc, dar Porthos se aruncă spre clanță și împinse ușa de perete. Uriașul bătu de trei ori din palme. Athos și Aramis se arătară numai-decît. Mordaunt se făcu galben ca ceara, dar nu scoase un cuvînt și nici nu strigă după ajutor.

D'Artagnan se năpusti spre el și, împiedicîndu-l cu pieptul, îl sili să urce scara de-a îndărătelea. Lumina unei lămpi îngăduia gasconului să nu scape din ochi mîinile lui Mordaunt, dar el își dădea seama că, dacă-l omoară pe d'Artagnan, trebuia să se descotorosească și de ceilalți trei dușmani. Nu făcu deci nici o mișcare, nici să se apere, nici să lovească. Ajuns la ușă și simțind cum se lipește cu spatele de ea, crezu, fără îndoială, că acolo se va sfîrși cu el ; numai că se înșela. D'Artagnan întinse mîna și deschise ușa. Se aflau în odaia în care, cu zece minute înainte, tînărul vorbise cu Cromwell.

Porthos intră după el. Întinzînd brațul, luase lampa atîrnată de tavan și cu ea aprinse o a doua.

Athos și Aramis intrară și ei și răsuciră cheia în broască.

— Ia loc, te rog ! vorbi d'Artagnan, oferînd tînărului un scaun.

Mordaunt luă scaunul din mâinile lui d'Artagnan și se așează, palid dar liniștit. Trei pași mai încolo, Aramis înșirui alte trei scaune, pentru el, d'Artagnan și Porthos. Athos se așează în colțul cel mai depărtat, hotărât parcă să fie un spectator neclintit la tot ce avea să se petreacă. Porthos se așează în stînga și Aramis în dreapta lui d'Artagnan. Athos părea copleșit. Porthos își freca mâinile cu o înfrigurată nerăbdare. Aramis zîmbea mușcîndu-și însă buzele pînă la sînge. Singur d'Artagnan se stăpînea, ori cel puțin așa se părea.

— Domnule Mordaunt — spuse el tînărului — fiindcă soarta ne strînge laolaltă, în sfîrșit, după atîtea zile de cînd alergăm unii după alții, să stăm puțin de vorbă, dacă nu ți-e cu supărare.

XXVII

O CONVORBIRE

Mordaunt fusese luat atît de repede, urcase scara atît de buimăcit, încît nu era în stare să-și adune gîndurile. Într-adevăr, în prima clipă îl copleșise emoția, surpriza și frica de neînvins care stăpînește pe om cînd un dușman de moarte, mai puternic, îl înhață tocmai atunci cînd îl crede departe, prins în alte treburile. Dar de îndată ce se așează pe scaun, de îndată ce-și dădu seama că are un răgaz la îndemînă, oricare ar fi fost cauza acestuia, își încordă mintea și își adună toate puterile.

Focul din privirile lui d'Artagnan în loc să-l tulbure îl electriza, ca să spunem așa, căci, oricît ar fi fost de amenințatori, ochii gasconului erau cinstiți, cu toată ura și mînia din ei. Mordaunt, gata să se agațe de orice ca să iasă din încurcătură, fie prin forță, fie prin viclenie, se strînse ghem, întocmai ca ursul încolțit în bîrlog, care urmărește cu o privire, în aparență neclintită, toate mișcările vînătorului ce-l hăituește. Totuși privirea aceasta lunecă iute pe spada lungă

și aprigă ce-i atârna la șold ; duse firească mîna stîngă la mînerul spadei, aduse mînerul sub mîna dreaptă și se așează, așa cum îi ceruse d'Artagnan.

Mușchetarul se vede că aștepta vreo vorbă arțăgoasă, plănind să înceapă o convorbire batjocoritoare sau cumplită, fiindcă în treaba asta nu-l întrecea nimeni. Aramis își zicea în sinea lui : „O s-auzim niscaiva fleacuri“. Porthos își mușca mustața, murmurînd : „Cîte mofturi ca să strivești puiul ăsta de șarpe !“, Athos, retras în colțul odăii, ședea nemișcat, palid ca un chip tăiat în piatră și, cu toate că nici nu clintea, își simțea fruntea lac de sudoare.

Mordaunt nu spunea nimic, dar, încredințat că avea încă spada la îndemînă, se așează picior peste picior și așteaptă. Tăcerea nu putea să se mai prelungească, ar fi fost caraghios. D'Artagnan își dădu seama de asta și, cum îl poftise pe Mordaunt să ia loc ca să stea de *vorbă*, se gîndi că se cuvine să înceapă el.

— Mi se pare, domnule — glăsui gasconul cu ucigătoria-i politete — că-ți schimbi îmbrăcămintea aproape la fel de iute ca și mimii italieni, aduși de la Bergam de către cardinalul Mazarin și pe care pesemne că i-ai văzut în timpul călătoriei duminică în Franța.

Mordaunt nu răspunse.

— Adineauri — urmă d'Artagnan — erai deghizat, adică nu, îmbrăcat în straie de ucigaș, și acum...

— Și acum, dimpotrivă, par îmbrăcat ca un om care urmează să fie ucis, nu-i așa ? i-o întoarse Mordaunt, cu vocea lui calmă și tăioasă.

— Oh, domnule — replică d'Artagnan — cum poți spune așa ceva, cînd te afli între gentilomi și ai spadă la îndemînă ? !

— Nu există spadă atît de iscusită, domnule, ca să poată înfrunta patru spade și patru pumnale, fără să mai pun la socoteală pe ale complicilor care vă așteaptă la ușă.

— Să avem iertare — răspunse d'Artagnan. Te înșeli, la ușă așteaptă valeții, și nu complicii noștri. Doresc să stabilesc adevărul în toate amănuntele.

Mordaunt răspunse doar printr-un surîs, care îi schimonosi batjocoritor buzele înghețate.

— Dar nu despre asta este vorba — reluă d'Artagnan — și mă întorc la întrebarea mea. Am avut cîntecul, domnule, să

te întreb de ce ți-ai schimbat înfățișarea. Masca nu te stîngherea, după cîte mi se pare ; barba căruntă te prindea de minune, iar securea, cu care ai dat o lovitură atît de măiastră, socot că nici ea nu ți-ar fi stat rău în clipa asta. De ce-ai lăsat-o din mînă ?

— Pentru că, reamintindu-mi cele petrecute la Armentières, m-am gîndit că voi găsi patru securi în loc de una de vreme ce aveam să mă aflu între patru călăi.

— Domnule — ripostă d'Artagnan, foarte liniștit, deși o ușoară mișcare a sprîncenelor arăta că începuse să se mînic — cu toate că ești plin de vicii și putred pînă-n măduva oaselor, te văd încă nespus de tînăr, așa că n-am să mă opresc asupra vorbelor dumitale nesăbuite. Da, nesăbuite, căci ceea ce spui despre Armentières nu are nici o legătură cu împrejurarea de față. Într-adevăr, nu-i puteam oferi mamei dumitale o spadă ca să lupte cu noi ; dar dumneata, care mînuiești pumnalul și pistolul cu atîta iscusință și ai o asemenea spadă, dumitale are oricine dreptul să-ți ceară cîntea unei întîlniri.

— Ah ! îngînă Mordaunt. Prin urmare, vreți să vă ba-teți în duel ?

Și se ridică în picioare, cu ochii scînteietori, gata să răspundă pe dată provocării. Porthos se ridică și el, așa cum făcea întotdeauna în astfel de ocazii.

— O clipă, o clipă — spuse d'Artagnan, cu același sînge rece. Să nu ne grăbim, doar fiecare dintre noi dorește ca totul să se petreacă așa cum se cuvine. Șezi, deci, dragă Porthos, și dumneata, domnule Mordaunt, ai bunătatea să rămîi liniștit. Vom căuta cea mai bună dezlegare cu putință, și vreau să fiu sincer cu dumneata. Mărturisește că arzi de dorința să ne ucizi pe unii sau pe ceilalți, domnule Mordaunt ?

— Și pe unii, și pe ceilalți — răspunse Mordaunt.

D'Artagnan se întoarse către Aramis :

— E o mare fericire, nu-i așa, dragul meu Aramis, că domnul Mordaunt cunoaște atît de bine subtilitățile limbii franceze. Barem sîntem scutiți de încurcături și vom rîndui totul de minune. Apoi se întoarse iarăși către Mordaunt. Scumpe domnule Mordaunt — continuă el — te înștiințez că acești domni nutresc față de dumneata aceleași bune sentimente și că ar fi încîntați să te ucidă. Ba aș spune mai mult, că te vor ucide, fără îndoială. Totuși au să facă asta ca niște gentilomi cinstiți și iată cea mai bună dovadă ! Zicînd aces-

tea, d'Artagnan își aruncă pălăria pe covor, împinse scaunul la perete, făcu semn prietenilor să-i urmeze pilda și, salutându-l cu acea amabilitate franțuzească, rosti : Sînt al dumitale, domnule. Căci, dacă nu ai nimic împotrivă, eu voi fi cel care va începe. Spada mea e mai scurtă, e adevărat, dar nu-i nimic ! Brațul va lungi spada.

— Stai ! spuse Porthos, făcînd un pas înainte. Eu încep, nici nu mai încapе vorbă.

— Ba te rog, Porthos — interveni Aramis.

Athos nu făcu nici o mișcare. Ai fi spus că e o statuie și că nici nu mai respiră.

— Liniștiți-vă, domnilor ! vorbi d'Artagnan. Fiecăruia îi va veni rîndul. Uitați-vă în ochii domnului Mordaunt și citiți în ei ura atotputernică pe care i-o stîrnim. Uitați-vă cu cîtă îndemînare și-a scos spada. Admirati-l cu cîtă grijă privește în jur, ca să nu întîlnească vreo piedică în cale. Toate acestea nu vă dovedesc că domnul Mordaunt e un neîntrecut spadasin și că-mi veți urma cît de curînd, numai să-l las eu ? Rămîneți deci la locul vostru, așa ca Athos, al cărui calm nu știu cum să vi-l dau mai mult drept pildă, și lăsați-mi inițiativa. De altfel — adăugă el, trăgîndu-și amenințător spada — am eu socotelile mele cu domnul, așa că voi începe negreșit. O doresc, o vreau.

D'Artagnan rostea pentru prima oară acest cuvînt față de prietenii săi. Pînă acum se mulțumise doar să-l gîndească. Porthos se dădu înapoi, Aramis își puse spada sub braț. Athos rămase nemișcat, în colțul său întunecos, dar cîtuși de puțin calm, cum spunea d'Artagnan, ci cu răsufierea sugrumată, gîfîitoare.

— Pune spada în teacă, cavaliere — se adresă d'Artagnan lui Aramis — altminteri domnul ar putea să te bănuiască de gînduri pe care nu le ai. Și se întoarse îndată către Mordaunt : Te-aștept, domnule.

— Și eu, domnilor, vă admir. Vă certați care să vă bateți întîi cu mine și pe mine nici nu mă întrebați, deși mi se pare că treaba asta mă privește întrucîtva. Vă urăsc pe toți patru, e drept, dar într-un chip diferit pe fiecare. Sper să vă ucid pe toți patru, dar am mai multe șanse să-l ucid pe primul decît pe al doilea, pe al doilea decît pe al treilea, pe al treilea decît pe ultimul. Cer deci dreptul să-mi aleg adversarul. Dacă nu-mi dați acest drept, n-am să mă bat, omoriți-mă.

Cei patru prieteni se priviră între ei.

— E dreptul lui — spuseră Porthos și Aramis, nădăjduind fiecare ca alegerea să cadă asupra lui.

Athos și d'Artagnan tăcură, dar însăși tăcerea lor era o încuviințare.

— Ei bine — spuse Mordaunt în mijlocul acestei tăceri adânci și solemne, care domnea în casa ceea misterioasă — aleg ca prim adversar pe acela dintre dumneavoastră care, socotindu-se nedemn de numele contelui de La Fère, și-a luat numele de Athos !

Athos se ridică de pe scaun ca împins de un resort. Dar, spre marea uimire a prietenilor săi, după ce rămase nemișcat și mut o clipă, scutură din cap :

— Domnule Mordaunt, orice duel e cu neputință între noi doi, faceți altuia această cinste. Și se așază din nou.

— Ah ! exclamă Mordaunt. Iată unul pe care l-a și cuprins frica.

— Mii de tunete ! izbucni d'Artagnan, sărind spre Mordaunt. Cine spune că pe Athos l-a cuprins frica ?

— Lasă-l în pace, d'Artagnan ! rosti Athos, cu un zîmbet plin de tristețe și de dispreț.

— Asta ți-e hotărîrea ? întreabă gasconul.

— Da, și e de neclintit.

— Bine, fie, să nu mai vorbim despre ea. Apoi se întoarce către Mordaunt : Ai auzit, domnule, contele de La Fère nu vrea să-ți facă cinstea să se bată cu dumneata. Alege pe unul dintre noi să-l înlocuiască.

— De vreme ce nu mă bat cu dînsul — spuse Mordaunt — nu-mi pasă cu cine mă bat. Puneți-vă numele într-o pălărie și voi trage un bilet la întâmplare.

— E o idee — încuviință d'Artagnan.

— Într-adevăr, asta ne împacă pe toți — întări Aramis.

— Eu, unul, nu m-aș fi gîndit la așa ceva — mărturisi Porthos. Și totuși era foarte simplu !

— Hai, Aramis — zise d'Artagnan — scrie numele noastre cu slova ta frumoasă cu care ai prevenit-o pe Marie Michon într-o scrisoare că mama domnului voia să-l ucidă pe lordul Buckingham.

Mordaunt primi această nouă lovitură fără să clipească. Stătea în picioare, cu brațele încrucișate, calm pe cît poate

să fie un om într-o asemenea împrejurare. Chiar dacă n-o făcea cu curaj, o făcea din orgoliu, și unul seamănă mult cu celălalt.

Aramis se apropie de biroul lui Cromwell, rupse trei bucăți de hîrtie de aceeași mărime, scrise pe primul numele său, pe celelalte două numele prietenilor săi și le întinse lui Mordaunt, care, fără să-și arunce ochii pe ele, dădu din cap în semn că are deplină încredere. Atunci Aramis le făcu sul și le puse într-o pălărie, pe care i-o întinse. Mordaunt vîrî mîna în pălărie, trase un bilețel și-l lăsă să cadă cu dispreț pe masă.

— Oh, pui de șarpe ! șopti d'Artagnan. Aș renunța și la gradul de căpitan, numai ca bilețul să poarte numele meu.

Aramis desfăcu hîrtia. Dar, oricît de calm și de nepăsător se silea să se arate, vedea bine că-i tremură vocea de ură și de dorință.

— D'Artagnan ! citi el cu glas tare.

Gasconul scoase un strigăt de bucurie :

— Ah ! Există deci o dreptate în ceruri ! Și, întorcîndu-se către Mordaunt, adăugă : Nădăjduiesc, domnule, că nu ai nimic de spus.

— Nimic, domnule — mărturisi Mordaunt, scoțîndu-și și el spada și sprijinind-o de vîrfurile cizmei.

Din clipa în care d'Artagnan se convinsese că i s-a împlinit dorința și că omul nu-i va scăpa, își dobîndi pe deplin stăpînirea de sine și chiar încetineala cu care se pregătea de obicei pentru acea gravă întreprindere numită duel. Își smulse iute manșetele, își frecă talpa cizmei drepte de podea, ceea ce nu-l împiedică să bage din nou de seamă că Mordaunt căta în jur cu o privire stranie, pe care în treacăt o mai surprinsese o dată.

— Ești gata, domnule ? întrebă el în cele din urmă.

— Eu sînt acela care te aștept, domnule — răspunse Mordaunt, ridicînd capul și privindu-l într-un fel cu neputință de zugrăvit în cuvinte.

— Atunci, ia seama, domnule — îl preveni gasconul. Mînuiesc spada cu destulă pricepere.

— Și eu la fel — spuse Mordaunt.

— Cu atît mai bine. Voi avea sufletul împăcat. În gardă !

— O clipă — spuse tînărul. Dați-mi cuvîntul, domnilor, că nu mă veți ataca decît pe rînd.

— Asta ai spus-o ca să ai plăcerea să ne insulti, pui de sarpe ce ești ! izbucni Porthos.

— Nu, ci, vorba dînsului, ca să fiu cu sufletul împăcat.

— Ba alta-i cauza, negreșit — murmură d'Artagnan, clătînd din cap și privind în jur cu oarecare îngrijorare.

— Pe cuvînt de gentilom ! roșiră într-un glas Aramis și Porthos.

— Dacă-i așa, domnilor, atunci așezați-vă într-un colț, așa ca domnul conte de La Fère, care, dacă nu vrea să se bată, cunoaște măcar regulile luptei. Faceți-ne loc, avem mare nevoie de asta.

— Fie — se învoi Aramis.

— Ce de chichite ! mormăi Porthos.

— Dați-vă la o parte, domnilor ! le ceru d'Artagnan. Să nu-i lăsați nici cel mai mic motiv să se poarte urît, deși, cu tot respectul pe care i-l datorez, mi se pare că tocmai asta dorește.

Chipul lui Mordaunt rămase la fel de nepăsător la această nouă batjocură. Porthos și Aramis se așezară într-un colț al odăii, în fața celui unde se afla Athos, așa încît cei doi luptători se găsiră în mijlocul camerei în plină lumină, cele două lămpi care luminau scena fiind așezate pe masa lui Cromwell. Firește că lumina pălea pe măsură ce te depărta de masă.

— Haide — glăsui d'Artagnan. În sfîrșit, ești gata, domnule ?

— Da — răspunse Mordaunt.

În aceeași clipă făcură amîndoi un pas înainte — o singură mișcare multumită căreia spadele se încrucișară. D'Artagnan era un spadasin mult prea iscusit ca să-și piardă vremea încercîndu-și adversarul, cum se spune în termeni academici. Atacă cu o mîlădiere măiastră și iute a corpului, dar Mordaunt pară atacul.

— Ah ! făcu el, cu un zîmbet plin de mulțumire.

Și, fără să piardă o clipă, crezînd că a dibuit un loc decoperit, dădu o lovitură directă cu iuțeala și scînteierea unui fulger. Mordaunt pară o mișcare așa de scurtă, de parcă ar fi fost trasă prin inel.

— Încep să cred că o să ne distrăm — spuse d'Artagnan.

— Da — șopti Aramis — dar vezi, joacă strîns !

— Drace, prietene, fii cu băgare de seamă — zise Porthos. Mordaunt zîmbi și el.

— Domnule — grăi d'Artagnan — ai un surîs drăcesc. Diavolul te-a învățat să rînjești așa, nu ?

Drept răspuns, Mordaunt încercă să-l împungă pe d'Artagnan cu o putere pe care gasconul n-o bănuia în această făptură firavă la prima vedere ; dar o mișcare tot atît de măiastră ca și aceea a potrivnicului său îl ajută să întîlnească la timp spada lui Mordaunt, care lunecă pe a sa, fără să-i atingă pieptul.

Mordaunt sări un pas înapoi.

— Ah, dai înapoi, te învîrți în loc ! zise d'Artagnan. Cum poștești, îmi face chiar plăcere ; așa nu-ți mai vād rînjetul. Iată-mă în umbră ! Cu atît mai bine ! Nici nu poți să-ți închipui ce privire fățarnică ai, domnule, mai ales atunci cînd ți-e frică. Uită-te puțin în ochii mei, să vezi ceva ce dumitale nu-ți arată niciodată oglinda, anume o privire dreaptă și cinstită.

Mordaunt nu scoase o vorbă la această tiradă, poate nu de prea bun gust, dar d'Artagnan obișnuit să turuie neobosit în timpul duelului, ca să-și preocupe adversarul. Tot dînd înapoi și tot învîrtindu-se așa, acesta ajunsese să schimbe locul cu gasconul. Acum, zîmbetul lui devenea din ce în ce mai larg. D'Artagnan începu să fie neliniștit.

— Haide, haide, să isprăvim odată ! bombăni el. Ticălosul ăsta neobosit are picioare de fier : să trecem la loviturile hotărîtoare.

Și atacă la rîndul lui pe Mordaunt, care continua să dea înapoi, bineînțeles din tactică, fără să facă o singură greșală de pe urma căreia adversarul să tragă vreun folos și fără ca spada să-i fie abătută o clipă. Dar, cum lupta avea loc într-o odaie și cum le lipsea spațiul, curînd piciorul lui Mordaunt se lovi de perete și el își sprijini mîna sîngă de perete.

— Aha ! exclamă d'Artagnan. Acum n-ai să mai dai înapoi, scumpule ! Domnilor — continuă el, strîngînd buzele și încruntîndu-și sprîncenele — ați văzut vreodată un scorpion ținut de zid ? ! Nu ? Ei bine, o să vedeți acum...

Și, cît ai clipi, d'Artagnan îl împunse de trei ori la rînd. Toate trei loviturile își ajunseră ținta, dar rănile nu erau adînci. Gasconul nu mai înțelegea nimic. Cei trei prieteni priveau lupta, cu sufletul la gură și cu fruntea brobonită de sudoare.

În cele din urmă, fiind angajat prea aproape de adversar, d'Artagnan se trase înapoi pentru a pregăti, ori mai bine zis a da o a patra lovitură ; căci, pentru el, spada, ca și șahul, erau o uriașă înălțuire de lucruri temeinic chibzuite, unde toate amănuntele se legau strâns unele de altele. Dar în clipa când, după o răsucire iute și scurtă a corpului, se năpusti ca fulgerul înainte, zidul se despică în două : Mordaunt pieri prin deschizătura căscată în spatele lui și spada lui d'Artagnan, prinsă între cele două canaturi, se frânse ca și cum ar fi fost de sticlă.

În timp ce se apăra, Mordaunt făcuse ce făcuse și ajunsese cu spatele la ușa secretă prin care am văzut că a ieșit Cromwell, dibuise cu mâna stângă butonul și apăsase ; apoi dispăruse ca la teatru, unde duhurile rele au darul să treacă și prin ziduri.

Gasconul trase o înjurătură grozavă, căreia, de cealaltă parte a ușii de fier, îi răspunse un rîs sălbatic, un rîs înspăimîntător, care făcu să-i înghețe sîngele în vine pînă și scepticului Aramis.

— După mine ! strigă d'Artagnan. Să spargem ușa !

— Ăsta-i dracul gol ! rosti Aramis, sărind în ajutorul prietenului său.

— Ne scapă, al naibii, ne scapă ! urlă Porthos, repezindu-se cu umărul în ușa care, ținută de vreun resort ascuns, nici gînd să se clintească.

— Cu atît mai bine ! șopti Athos.

— Bănuiam eu ceva, fir-ar să fie ! gîfîi d'Artagnan, cheltuindu-și puterile în zadar. Bănuiam eu ceva. Văzînd cum se tot învîrte în jurul odăii, am mirosit eu că pregătește o mîrșavie. Dar puteam să-mi închipui una ca asta ?

— Groaznică nenorocire, și numai dracu a copt-o, prietenul lui ! se mînie Aramis.

— E fără doar și poate o fericire pe care ne-o trimite cerul ! rosti Athos, cu o bucurie de netăgăduit.

— Zău ! bombăni d'Artagnan, ridicînd din umeri și depărtîndu-se de ușa care nu vroia cu nici un preț să cedeze. Ai îmbătrînit, Athos ! Cum poți spune așa ceva unora ca noi, fir-ar să fie ! Nu-ți dai seama în ce situație ne găsim ?

— Cum ? Ce situație ? întrebă Porthos.

— În jocul ăsta, cine nu ucide cade ucis — continuă d'Artagnan. Spune acum, jeluirile tale pline de pocăință au

în vedere ca domnul Mordaunt să ne sacrifice iubirii sale filiale ? Dacă-i așa, spune-o deschis.

— Oh, d'Artagnan, prietene !

— Într-adevăr, e păcat să vezi lucrurile așa ! Ticălosul o să ne trimită o sută de soldați pe cap, care au să ne piseze ca pe grăunțe în piulița asta a domnului Cromwell. Haidem de aici, să spălăm putina. Dacă mai rămînem doar cinci minute, sîntem pierduți.

— Da, ai dreptate, să plecăm ! întări Athos și Aramis.

— Și unde mergem ? întrebă Porthos.

— La han, dragul meu, să ne luăm boarfele și caii. Iar de acolo, cu voia lui Dumnezeu, în Franța, unde barem știu și eu cum sînt făcute casele. Corabia ne așteaptă. Încă stăm bine, zău !

Și d'Artagnan, unind vorba cu fapta, își puse în teacă cioțul de spadă, își luă pălăria de pe jos, deschise ușa ce dădea spre scară și coborî iute, urmat de tovarășii săi.

Afară, la intrare, fugarii dădură peste valeți și-i întrebă de Mordaunt. Dar ei nu văzuseră pe nimeni ieșind din casă.

XXVIII

CORABIA „FULGERUL”

D'Artagnan nu greșise de loc : Mordaunt nu avea vreme de pierdut și nici nu și-o pierduse degeaba. Cunoștea repereziciunea în hotărîri și acțiune a dușmanilor săi și ținu seama de ea. De astă dată, mușchetarii găsiseră un potrivnic vrednic de ei.

După ce închise cu grijă ușa după el, Mordaunt se strecură în hrubă, vîrî în teacă sabia de care nu mai avea nevoie, ajunse la casa vecină și se opri în loc, să vadă dacă nu-i rănit și să-și tragă răsuflarea.

— Bun — spuse el. Nimic, aproape nimic, doar niște zgîrieturi : două la braț și alta la piept. Rănila pe care le fac eu sînt ceva mai de soi. Să-l întrebe pe călăul din Béthune, pe de Winter, unchiu-meu, și pe regele Carol ! Acum n-am o

clipă de pierdut, căci o singură clipă poate să însemne salvarea lor, și ei trebuie să moară, toți patru dintr-o dată, loviți de trăsnetul oamenilor, dacă nu-i trăsnește Dumnezeu. Trebuie să piară sfîșiți, zdrobiți, spulberați. S-alerg cît mă țin picioarele, pînă mi-o ieși sufletul, dar s-ajung înaintea lor.

Și Mordaunt porni cu pași repezi, dar măsurați spre prima cazarmă de cavalerie, aflată la un sfert de leghe de acolo. Făcu acest sfert de leghe în patru sau cinci minute. Ajuns la cazarmă, spuse cine este, luă cel mai bun cal din grajd, sări în șa și se așternu la drum. După un sfert de ceas era la Greenwich.

— Iată portul — murmură el. Punctul ăla negru de colo e insula Cîinilor. Bun, le-am luat-o cu jumătate de ceas înainte... poate chiar cu un ceas. Tare năîng am mai fost ! Era să-mi scot sufletul de atîta grabă fără rost ! Acum — adăugă el, ridicîndu-se în scări pentru a privi în larg printre catargele și pînzele atîtor corăbii — *Fulgerul*, care o fi *Fulgerul* ?

În clipa în care-și spunea în gînd aceste cuvinte, ca și cum i-ar fi răspuns, un om tolănit pe un morman de parîme se ridică și făcu cîțiva pași către el. Mordaunt scoase o batistă din buzunar și o flutură în aer. Omul se uită cu luare-aminte, dar nu se mișcă din loc, nici înainte, nici înapoi. Atu ci Mordaunt înnodă batista în cele patru colțuri și omul se apropie îndată. Ne amintim că acesta era semnul de recunoaștere stabilit. Marinarul purta o manta largă de lînă, cu glugă, care-i acoperea fața și-i ascundea înălțimea.

— Nu cumva domnul vine de la Londra să facă o plimbare pe mare ? glăsui el.

— Chiar așa — răspunse Mordaunt. Uite încolo, spre insula Cîinilor.

— Bun. Și domnul are vreo dorință anume ? Vrea o corabie anume. Vrea o corabie sprintenă, o corabie iute ?...

— Ca fulgerul — răspunse Mordaunt.

— Bun, atunci domnul caută corabia mea, eu sînt omul care-i trebuie.

— Încep să cred că ai dreptate — zise Mordaunt. Mai ales dacă n-ai uitat un anumit semn de recunoaștere.

— Iată-l, domnule — vorbi marinarul, scoțînd din buzunar o batistă înnodată la cele patru colțuri.

— Bine, bine ! exclamă Mordaunt, sărind de pe cal. Acum nu-i timp de pierdut. Trimite pe cineva cu calul la primul haț și du-mă la corabie.

— Dar tovarășii dumneavoastră ? Credeam că sînteți patru, afară de valeți.

— Ascultă — rosti Mordaunt, apropiindu-se de marinar. Eu nu-s cel pe care-l aștepti după cum nici dumneata nu ești cel pe care nădăjduiesc ei să-l găsească. I-ai luat locul căpitanului Roggers, nu-i așa ? Ești aici din ordinul generalului Cromwell și cu vin din partea lui.

— Într-adevăr — mărturisi stăpînul corabiei. Vă recunosc, sînteți căpitanul Mordaunt.

Mordaunt tresări.

— Oh, nu vă temeți ! îl liniști marinarul, dîndu-și gluga pe spate. Sînt un prieten.

— Căpitanul Groslow ! exclamă Mordaunt.

— Chiar eu. Generalul și-a amintit că am fost cîndva ofițer de marină și m-a însărcinat cu această expediție. S-a schimbat ceva ?

— Nu, nimic. Dimpotrivă, totul rămîne așa cum s-a hotărît.

— Am crezut o clipă că moartea regelui...

— Moartea regelui i-a făcut să-și grăbească fuga. Într-un sfert de ceas, poate în zece minute, sosesc.

— Atunci ce cauți aici ?

— Mă îmbarc cu dumneata.

— Se îndoiește cumva generalul de mine ?

— Nu, dar vreau să fiu martor la răzbunarea mea. N-ai pe nimeni să mă scape de calul ăsta ?

Groslow fluieră și un marinar se ivi îndată.

— Patrick — spuse el — du calul ăsta la cel mai apropiat han. Dacă te întreabă al cui e, spui că e-al unui nobil irlandez.

Marinarul se depărtă fără să întrebe nimica

— Nu ți-e teamă c-au să te recunoască ? întreabă Mordaunt.

— Nu-i nici o primejdie în hainele astea, înfășurat într-o asemenea manta și pe o noapte neagră ca asta. Și-apoi, nici dumneata nu m-ai recunoscut. Ei, nici atît !

— Ai dreptate — încuviință Mordaunt. De altfel, acum nu se gîndesc la dumneata. Totu-i gata pregătit, nu ?

— Da.
— Ai încărcătura pe bord ?
— Am.
— Cinci butoaie pline ?
— Și cincizeci goale.
— Bun.
— Ducem vin de Porto la Anvers.
— Minunat ! Acum haidem la corabie și dumneata întoarce-te la post, fiindcă trebuie să pice și ei.

— Gata !
— Nu trebuie să mă vadă nimeni venind.
— Pe corabie nu-i decît un singur om, de care răspund ca de mine însumi. De altfel, nici nu te cunoaște și mă ascultă orbește, ca și tovarășii lui, dar de știut nu știe nimic.
— Bine, haidem !

Coborîră spre Tamisa. O bărcuță aștepta la mal, legată cu un lanț de un stîlp. Groslow trase barca spre el, ținînd-o ca să urce Mordaunt, apoi sări în ea și începu să vîslească, vrînd să-i dovedească lui Mordaunt că a spus adevărul și că nu și-a uitat meseria de marinar. În cinci minute scăpară din îngrămădeala de vase ce se îmbulzeau de pe atunci în apropierea Londrei. Mordaunt zări corabia ca un punct negru, legănîndu-se la vreo jumătate de milă de insula Cîinilor.

Cînd ajunseră aproape de *Fulgerul*, Groslow fluieră într-un anumit fel și un cap de om se ivi de după parapetul punții.

— Dumneata ești, căpitane ? întrebă omul.

— Da, aruncă scara.

Și Groslow, strecurîndu-se ușor și iute ca o rîndunică pe sub bompres, lipi barca de corabie.

— Urcă ! spuse el însoțitorului său.

Mordaunt apucă frînghia fără o vorbă și se cățără pe punte, cu o sprinteneală și o siguranță rară la cei care nu sînt marinari ; dar setea de răzbunare ținea locul deprinderii, făcîndu-l în stare de orice.

Așa cum prevăzuse Groslow, marinarul aflat de gardă la bord nici nu păru să bage de seamă că stăpînul corăbiei era însoțit. Mordaunt și Groslow se îndreptară spre cabina căpitanului — o încăpere de scînduri, ridicată pe punte. Cea mai bună cabină fusese dată de căpitanul Rogers pasagerilor săi.

— Și ei — întreabă Mordaunt — unde-au să stea ?
— În celălalt capăt al punții — răspunse Groslow.
— Și n-au de ce să vină încoace ?
— Nu, nici pomeneală.
— Minunat ! Mă ascund la dumneata. Întoarce-te la Greenwich și adu-i. Ai o barcă ?

— Cea cu care am venit.
— Mi s-a părut ușoară și solidă.
— O adevărată pirogă.
— Leag-o la pupa cu o frînghie de cînepă și pune niște vîsle înăuntru, s-o avem după noi și să nu ne rămînă decît de tăiat funia. Îngrijește și de ceva rom și biscuiți. Dacă întîmplător marea va fi furioasă, marinarii dumitale n-o să se supere să găsească un întăritor la îndemînă.

— Chiar așa voi face. Vrei să cobori în cală ?
— Nu, cînd vii înapoi. Țin să pun fitilul cu mîna mea, ca să fiu sigur c-o să ia foc repede. Ia seama, ascunde-ți bine fața, să nu te recunoască.

— N-ai nici o teamă.
— Haide, du-te, orologiul bate de zece la Greenwich.
Într-adevăr, zece bătăi de clopot răsunară trist în văzduhul năpădit de norii grei ce se învolburau ca niște valuri mute pe bolta cerului.

Groslow împinse ușa, pe care Mordaunt o zăvorî pe dinăuntru și, după ce porunci marinarului de pază să fie cu ochii-n patru, coborî în barcă și se depărtă, lăsînd o diră înpumată în urma vîslelor.

Vîntul era rece și cheiul pustiu cînd ajunse la Greenwich. Cîteva bărci tocmai porneau la drum, o dată cu marea. În clipa cînd ajunse la mal, Groslow auzi un tropot de cai pe drumul așternut cu pietriș.

— Oh ! Avea dreptate Mordaunt să mă grăbesc. Nu era timp de pierdut. Iată-i !

Într-adevăr, erau chiar prietenii noștri sau, mai degrabă, avangarda lor, alcătuită din d'Artagnan și Athos. Ajunși aproape de Groslow, se opriră în loc, ca și cum ar fi ghicit că omul pe care îl căutau se găsea acolo. Athos descălecă, scoase liniștit din buzunar o batistă înnodată la cele patru colțuri și o flutură în vînt, în timp ce d'Artagnan, mereu prevăzător, rămase pe cal, pe jumătate aplecat înainte, cu mîna pe pistol.

Neștiind dacă acești călăreți erau cei așteptați, Groslow se tupilase în spatele unuia din babalele ce slujesc la înfășurarea parîmelor ; de îndată ce recunoscuseră semnalul, se sculă și păși către cei doi gentilomi. Avea gluga trasă pe ochi, încît nu puteai să-i vezi chipul. De altfel, noaptea era atît de neagră, încît o asemenea prevedere se dovedea de prisos.

Ochiul ager al lui Athos ghici totuși, în ciuda întunericului, că omul din fața lui nu era Rogers.

— Ce dorești ? i se adresă el lui Groslow, trăgîndu-se un pas înapoi.

— Vreau să vă spun, mylord, că degeaba îl căutați pe căpitanul Rogers — răspunse Groslow, străduindu-se să aibă un cît mai vădit accent irlandez.

— Cum degeaba ?

— Azi-dimineață a căzut de pe catarg și și-a rupt piciorul. Sînt vărul lui. Mi-a povestit totul și m-a însărcinat să recunosc și să duc în locul său, oriunde ar dori, pe nobilii care-mi vor arăta o batistă înnodată în patru colțuri, ca aceea pe care o aveți dumneavoastră în mînă și eu în buzunar.

Și, zicînd acestea, scoase la iveală batista pe care o arătase mai înainte și lui Mordaunt.

— Asta-i tot ? întrebă Athos.

— Nu, mylord, mai sînt cele șaptezeci și cinci de lire făgăduite, dacă vă duc cu bine la Boulogne sau în oricare altă parte a Franței ați dori.

— Ce zici de asta, d'Artagnan ? întrebă Athos în franțuzește.

— Mai întîi, ce vrea ? replică gasconul.

— Ah, da — făcu Athos. Am uitat că nu știi englezește.

Și-i repetă convorbirea avută cu stăpînul corabiei.

— Mi se pare vrednic de crezut — spuse d'Artagnan.

— Și mie — întări Athos.

— În orice caz, dacă ne înșală, avem tot timpul să-i zburăm creierii.

— Cine va conduce corabia ?

— Tu, Athos. Știi atîtea lucruri, încît nu mă îndoiesc că poți conduce și o corabie.

— Pe legea mea ! zîmbi Athos, pus pe glumă. Mai-mai că ai ghicit, prietene. Tata ținea să mă fac marinar și știu cîte ceva din ce trebuie să știe un cîrmaci.

— Vezi ! se bucură d'Artagnan.

— Du-te acum și caută-i pe prietenii noștri. Grăbiți-vă, sînt ceasurile aproape unsprezece și n-avem timp de pierdut.

D'Artagnan înaintă spre doi cavaleri care așteptau cu pistolul în mînă în dreptul primelor case ale orașului, lîngă un fel de șopron, supraveghînd drumul ; lîngă șopron alți trei cavaleri stăteau la pîndă și ei, pîrînd că așteaptă.

Cei din mijlocul drumului erau Porthos și Aramis. Cei de lîngă șopron erau Mousqueton, Blaisois și Grimaud. Dacă te uita mai bine, acesta din urmă mai era cu cineva — îl avea dîndărăt pe Parry, care trebuia să ducă înapoi la Londra caii tuturor, vînduți hangiuului ca să-și plătească datoria adunată în timpul șederii la han. Tîrgul acesta le înlesnise celor patru prieteni să ia cu ei și o sumă de bani, dacă nu mare, destul de rotundă, cu care să facă față întîrzierilor, precum și altor împrejurări neprevăzute.

D'Artagnan îi spusese lui Porthos și Aramis să-l urmeze, iar aceștia făcuseră semn valeților să descalece și să dea jos bagajele. Parry se despărțise cu inima grea de prietenii săi : i se propusese să vină în Franța, dar el nici nu voia să audă de așa ceva.

— E simplu — spusese Mousqueton. Are ce are cu Groslow. Căpitanul Groslow, ne amintim, îi crăpase țeasta.

Ajunseră cu toții lîngă Athos. În răstimp, d'Artagnan, devenise iarăși bănuitor, ca de obicei : cheiul i se părea prea pustiu, noaptea prea neagră, stăpînul corăbiei prea sigur de sine. Împărtășise lui Aramis împlinirea povestită mai sus și acesta, nu mai puțin bănuitor, îi întărise temerile. Un plescăit ușor din limbă îl făcu pe Athos să-și dea seama de îndoielile gasconului.

— N-avem timp de bănuieli — spusese Athos. Ne-așteaptă barca, să mergem.

— De altfel — adăugă Aramis — cine ne împiedică să ne imbarcăm și totuși să fim neîncrezători ? N-o să-l scăpăm din ochi pe stăpînul corăbiei.

— Și dacă umblă cu cioara vopsită, îl omor, și gata !

— Bine zici, Porthos — încuviință d'Artagnan. Atunci, haidem ! Trece înainte, Mousqueton.

D'Artagnan își opri prietenii pe loc, lăsînd să treacă întîi valeții și să încerce scîndura ce ducea de la chei la barcă. Cei

trei valeți trecură cu bine. Athos îi urmă, apoi Porthos și Aramis. D'Artagnan veni cel din urmă, tot clătînînd din cap.

— Ce naiba ai, prietene ? mormăi Porthos. Pe cinstea mea, l-ai speria și pe Cezar !

— Ce să am ?! făcu d'Artagnan. Uite că în portul ăsta nu văd nici tu inspector, nici tu santinelă, nici tu iscoadă.

— Ei, și, plînge-te acum că lucrurile merg bine.

— Merg prea bine, Porthos. În sfîrșit, cum o vrea Dumnezeu.

De îndată ce scîndura ce slujise drept punte fu trasă de la mal, stăpînul corăbiei se așeză la cîrmă și făcu semn unuia dintre marinari. Acesta apucă o cance și începu să împingă barca, vrînd să o scoată din grămadă de vase din jur. Celălalt marinăr își luase locul la babord, cu vîsla în mînă. Cînd putură să folosească vîslele, tovarășul său veni să-l ajute și barca își iuți mersul.

— În sfîrșit, plecăm ! spuse Porthos.

— Vai, dar plecăm singuri ! murmură contele de La Fère.

— În schimb sîntem toți patru împreună, fără o zgîrietură.

E o mîngîiere.

— N-am ajuns încă — vorbi d'Artagnan. Băgați de seamă să n-avem vreo întîlnire !

— Ei, dragul meu — răspunse Porthos — parcă ai fi o cucuvaie. Tot cobești și cobești. Cu cine să ne întîlnim pe o noapte neagră ca asta, cînd nu vezi nici la douăzeci de pași ?

— Da, dar mîine dimineață ? spuse d'Artagnan.

— Mîine dimineață o să fim la Boulogne.

— O doresc din toată inima — rosti gasconul — și-mi recunosc slăbiciunea. Vezi, Athos, ai să rîzi, însă tot timpul cît nu ne despărțisem de chei și de corăbiile ancorate acolo, cît ne aflam încă în bătaia puștii, m-am așteptat mereu să ne seceră pe toți.

— Păi nu se putea — cugetă Porthos, cu bunul lui simț dintotdeauna. Însemna să-l dea gata și pe stăpînul corăbiei, și pe marinari.

— Ce mare lucru pentru Mordaunt ! Crezi că asta l-ar fi oprit ?

— Oricum, eu, unul, sînt mulțumit — spuse Porthos. D'Artagnan mărturisește deschis că i-a fost frică.

— Nu numai că mărturisesc, dar mă și laud cu asta. Nu-s un rinocer ca tine. Ei, ce se vede colo ?

— E *Fulgerul* — îl lămurî stăpînul corăbiei.

— Am ajuns ? întrebă Athos în englezește.

— Acușă — spuse căpitanul.

Într-adevăr, după trei lovituri de vîslă se aflară lingă corabie.

Marinarul aștepta, scara era pregătită : recunoscuse barca.

Athos urcă cel dintîi pe punte, cu iscusința unui adevărat matelot ; Aramis, cu obișnuința îndelungată a scărilor de frînghie și a altor mijloace mai mult sau mai puțin dibace cu care pătrunzi în locuri neîngăduite ; d'Artagnan, ca un vînat de capre sălbatice ; Porthos, cu acea desfășurare de forțe care, la el, înlocuia totul.

În ce privește vaeții, treaba se dovedi ceva mai anevoioasă. Nu pentru Grimaud, un soi de miță slabă și lungă, care se cățara oriunde, ci pentru Mousqueton și Blaisois, pe care marinarii trebuiră să-i salte de subsuori pînă la Porthos, care îi înșfăcă de guler și-i puse, în picioare, pe punte.

Căpitanul duse călătorii în cabina ce li se pregătise — o încăpere unde trebuiau să stea cu toții — apoi dădu să plece, chipurile să împartă unele porunci.

— O clipă — spuse d'Artagnan. Cîți oameni sînt pe bord ?

— Nu înțeleg — răspunse el în englezește.

— Întrebă-l pe limba lui, Athos.

Athos îi îndeplini dorința.

— Trei — răspunse Groslow. În afară de mine.

D'Artagnan înțelese, căci căpitanul ridicase trei degete.

— Trei ! făcu el. Atunci încep să mă liniștesc. Totuși, cît vă așezați voi aici, eu trag o raită peste tot.

— Și eu mă duc să mă îngrijesc de masă — spuse Porthos.

— E o idee mare și mărinimoasă. Du-te, nu mai sta pe gînduri. Athos, lasă-l pe Grimaud să meargă cu mine ; în tovarășia lui Parry a învățat s-o rupă nițel pe englezește și o să-mi slujească de tălmăci.

— Du-te, Grimaud — încuviință Athos.

Pe punte era un felinar. D'Artagnan îl ridică într-o mîină și, cu pistolul în cealaltă, spuse patronului :

— *Come*¹.

În afară de *Goddam* era tot ce putuse învăța din graiul englezilor.

Ajunse la gura tambuchiului și coborî în cală.

Cala era despărțită în trei compartimente : cel în care cobora d'Artagnan se întindea de la al treilea catarg pînă la capătul pupei și avea drept tavan pîdeaua încăperii unde Athos, Porthos și Aramis se pregăteau să petreacă noaptea ; al doilea compartiment, aflat la mijlocul vasului, slujea de adăpost valeților. Cel de al treilea se găsea sub prova, adică sub cabina unde stătea ascuns Mordaunt.

— Oh ! făcu d'Artagnan, coborînd scara călăuzit de felinarul din mîna întinsă înainte. Ce de butoaie ! Ai zice că-i peștera lui Ali-Baba, nu alta.

O mie și una de nopți fusese tălmăcită pentru întâia oară și era foarte la modă pe atunci.

— Ce spuneți ? întrebă în englezește căpitanul.

D'Artagnan pricepu după tonul cu care vorbise.

— Aș vrea să știu ce e-n butoaiile astea ? întrebă el, punînd felinarul pe un butoi.

Căpitanul făcu o mișcare, ca pentru a o lua în sus pe scară, dar se stăpîni.

— Porto — spuse el.

— Aha, vin de Porto ! se lămuri d'Artagnan. Sînt liniștit. Atunci, n-o să murim de sete. Și, întorcîndu-se spre Groslow, care își ștergea fruntea de sudoare, adăugă : Și-s pline ?

Grimaud traduse întrebarea.

— Unele pline, altele goale — răspunse Groslow, cu o voce în care, cu toate eforturile sale, se simțea îngrijorat.

D'Artagnan ciocăni butoaiile : găsi cinci pline și restul goale ; apoi, tot spre marea spaimă a englezului, vîrî felinarul printre butoaie și, văzînd că locurile între ele sînt goale, spuse :

— Hai, mai departe, și apucă spre cel de al doilea compartiment.

— Stați puțin — spuse englezul, care rămăsese în urmă, pradă tulburării de care am vorbit. Stați puțin, cheia de la ușa asta e la mine.

¹ Du-te (în limba engleză în text).

Trecu iute în fața lui d'Artagnan și a lui Grimaud și, cu o mîna tremurîndă, vîrî cheia în broască. Ajunseră într-al doilea compartiment, unde Mousqueton și Blaisois tocmai se pregăteau să mănînce. Aici, firește, nu aveai nimic de căutat și de întrebat : lampa care lumina fețele acestor cumsecade tovarăși de călătorie își trimitea razele pînă în cele mai depărtate colțuri ale odăii.

Trecură deci la iușeală în cel de al treilea compartiment. Era odaia marinarilor. Trei sau patru hamace spînzurate de tavan, o masă legată în colțuri cu o funie dublă, două bănci șchioape și mîncate de carii — încolo nimic. D'Artagnan ridică două sau trei pînze agățate de pereți și, cum nu găsi nimic care să-i dea de bănuir, se urcă din nou pe punte.

— Și aici ce e ? întrebă el.

Grimaud traduse.

— E cabina mea — spuse căpitanul. Vreți să intrați ?

— Deschide.

Englezul se supuse : d'Artagnan întinse brațul în care ținea felinarul, vîrî capul prin ușa crăpată și, dîndu-și seama că era vorba de o biată cocioabă, mormăi :

— Bun, dacă ar fi o armată pe bord, nu s-ar ascunde aici. Haideți să vedem dacă Porthos a găsit ceva de mîncare.

Mulțumind căpitanului cu un semn din cap, se întoarse la cabina unde se aflau prietenii săi. Porthos nu găsisese nimic de mîncare, după cît se părea, ori chiar dacă găsisese, oboseala fusese mai puternică decît foamea : se învelise cu mantaua și, la înapoierea gasconului, dormea dus. Athos și Aramis, legănați încetitor de primele valuri, începeau și ei să pirotească, dar deschiseră ochii la zgomotul făcut de tovarășul lor.

— Ei ? întrebă Aramis.

— Totul e în ordine — răspunse d'Artagnan. Putem dormi fără grijă.

Liniștit de aceste cuvinte, Aramis își lăsa din nou capul pe pernă ; Athos îi făcu un semn prietenesc din cap și d'Artagnan, care, ca și Porthos, avea mai degrabă nevoie de somn decît de mîncare, îi spuse lui Grimaud că poate să plece și se înveli în mantie, cu spada pusă la îndemînă, culcîndu-se în ușa, astfel încît era cu neputință să intri fără să simți.

VINUL DE PORTO

După zece minute stăpînii dormeau, dar nu și valeții, înfometați și, mai ales, însetați.

Blaisois și Mousqueton își pregăteau culcușul — o biată scîndură goală, cu un cufăr la căpătîi, în timp ce pe o masă suspendată, ca aceea din încăperea vecină, se legănau din pricina valurilor o carafă cu bere și trei pahare.

— Afurisit legănat ! bombănea Blaisois. Simt că iar mă apucă așa ca atunci cînd am venit.

— Și să n-ai împotriva răului de mare decît pîine de orz și vin de hamei ! Uf ! i se alătură Mousqueton.

— Dar clondirul matale, domnule Mousqueton ? întrebă Blaisois, care-și încropise culcușul și acum se apropia, împleticindu-se, de masa la care Mousqueton se și așczasc și unde cu greu luă și el loc. L-ai pierdut ?

— Da' de unde — zise Mousqueton. Numai c-a rămas la Parry. Scoțienilor ăstora afurisiți le e întotdeauna sete. Grimaud — se întoarse Mousqueton spre tovarășul său, care tocmai venea de la d'Artagnan — și ție ți-e sete ?

— Parc-aș fi scoțian ! răspunse laconic Grimaud.

Se așeză alături de Blaisois și de Mousqueton, scoase un carnet din buzunar și se apucă să vadă ce anume au cheltuit, căci el ținea socotelile.

— Aoleu ! se tîngui Blaisois. Mă doare la lingurea.

— Atunci ia și îmbucă ceva — îl povățui Mousqueton, cu aerul unui doctor.

— Păi ce, asta-i mîncare ? spuse cu o mutră jalnică Blaisois, arătînd disprețuitor cu degetul la pîinea de orz și la carafa cu bere.

— Ei, Blaisois — vorbi Mousqueton — nu uita că pîinea e hrana de căpetenie a francezului și că nici n-o are întotdeauna, zău, întreabă-l și pe Grimaud.

— Da, dar berea — i-o întoarse Blaisois, cu o repeziciune care arăta că nu-l pui în cofă cu una cu două — berea e băutura lui cea de toate zilele ?

— În privința asta — îngăimă Mousqueton, așel încurcat — trebuie să recunosc că nu, și că francezul nu poate să sufere berea, după cum englezul nu poate să sufere vinul.

— Cum, domnule Mouston — spuse Blaisois — care de astă dată se îndoia de profundele cunoștințe ale lui Mousqueton, față de care de obicei nutrea cea mai mare admirație. Cum, adică, domnule Mouston, englezilor nu le place vinul ?

— Nu pot să-l sufere.

— Păi cu toate astea eu i-am văzut cum beau.

— Drept pedeapsă — continuă Mousqueton, umflându-se în pene. Dovada e că un prinț englez a murit într-o bună zi pentru că a fost pus într-un butoi cu vin grecesc. Am auzit povestea asta de la domnul abate d'Herblay !

— Mare gogoman ! făcu Blaisois. Ce-aș vrea să fiu în locul lui !

— N-ai decît — spuse Grimaud, tot înșiruind la cifre în carnetul lui.

— Cum adică ? întrebă Blaisois.

— Foarte bine — urmă Grimaud, ținînd patru la mînă și pregătindu-se să ducă adunarea pînă la capăt.

— Cum adică ? Lămurește-mă, domnule Grimaud.

Mousqueton nu scoase un cuvînt, dar se vedea lesne că nu era cîtuși de puțin nepăsător. Grimaud isprăvi adunarea și scrisese apăsător rezultatul.

— Porto — rosti el, arătînd cu mîna către primul compartiment al calei în care intrase împreună cu d'Artagnan și cu căpitanul corăbiei.

— Cum, butoaiele alea pe care le-am zărit cînd s-a crăpat ușa ?

— Porto ! repetă Grimaud, apucîndu-se de altă socoteală.

— Am auzit — vorbi Blaisois spre Mousqueton — că ăsta-i un vin spaniol strașnic.

— Strașnic ! întări Mousqueton, lingîndu-și buzele. Strașnic ! Avem și noi Porto acasă, în pivnița domnului baron de Bracieux.

— Dacă i-am ruga pe englezii ăștia să ne vîndă o butelcă ? întrebă cinstitul Blaisois.

— Să ne vîndă ? ! se miră Mousqueton, în care se trezise dintr-o dată vechiul chilipirgiu. Se vede, tinere, că n-ai încă experiența vieții. De ce să cumperi, cînd poți să iei ?

— Să iei — replică Blaisois — să rîvnești la bunul aproape-
pelui tău, păi mi se pare-că asta nu-i îngăduit.

— Unde scrie ? întrebă Mousqueton.

— În poruncile lui Dumnezeu ori ale bisericii, nici eu nu
mai știu. Dar ce știu e că scrie așa : *Să nu rîvnești la bunul
aproapelui tău și nici la femeia lui.*

— Copilării, domnule Blaisois — rosti îngăduitor Mous-
queton. Da, copilării, o repet. Unde spune în Scriptură că en-
glezul e aproapele nostru ?

— Nicăieri, e adevărat — îngîină Blaisois. Ori, cel puțin,
nu-mi aduc aminte.

— Copilării, îți repet — continuă Mousqueton. Dacă făceai
războiul zece ani în șir, așa ca Grimaud și ca mine, ai fi știut
care-i deosebirea dintre bunul altuia și bunul unui dușman. Or,
un englez e un dușman, și vinul de Porto e al englezilor. Deci,
de vreme ce sîntem francezi, ne aparține. Nu știi proverbul :
„De la dușman ia cît poțesteți, că nu păcătuiești“ ?

Limbuția asta, întărită de toată autoritatea încercatului
Mousqueton, îl uimi pe Blaisois. Lăsă capul în piept ca și
cum s-ar fi recules și deodată ridică ochii, ca omul care a găsit
un argument hotărîtor :

— Dar stăpînii, ar fi și ei de părerea dumitale, jupîne
Mouston ?

Mousqueton rîse disprețuitor.

— Ai vrea poate să mă duc să tulbur somnul nobililor noș-
tri stăpîni și să le spun : „Domnilor, servitorului dumneavoaș-
tră Mousqueton îi este sete, îi dați voie să bea ?“ Ce-i pasă,
rogu-te, domnului de Bracieux că mi-e sete sau nu ?

— Asta-i un vin foarte scump — clătină Blaisois din cap.

— De-ar fi și aur, domnule Blaisois, stăpînii noștri tot nu
s-ar lipsi de el. Află de la mine că domnul baron de Bracieux
este, el singur, destul de bogat ca să bea o tonă de Porto, chiar
de-ar fi să plătească un pistol de fiecare strop. Și, rogu-te — urmă
Mousqueton, din ce în ce mai măreț în mîndria lui — de vreme
ce stăpînii nu s-ar lipsi de vin, de ce valeții să se lipsească ?

Zicînd acestea, Mousqueton se ridică în picioare, luă ca-
rafa de pe masă, vărsă berea pînă la ultima picătură printr-o
ferestruică și pași semeț spre ușa compartimentului învecinat.

— Aha ! E încuiată ! făcu el. Cît de neîncrezător sînt dia-
volii ăștia de englezi !

— Încuiată ! repetă Blaisois, nu mai puțin dezamăgit. Eh, drace, mare pacoste ! Și simt că mă seacă la inimă.

Mousqueton se întoarse spre Blaisois cu o mutră atît de jalnică, încît era vădit că-i împărtășește întru totul dezamăgirea.

— Încuiată ! repetă el.

— Am auzit — aruncă Blaisois o vorbă — că pe vremuri, în tinerețe, la Chantilly, dumneata, domnule Mouston, ți-ai hrănit stăpînul prinzînd crapul cu undița, prepelețele cu lațul și sticlele tot așa.

— Întocmai — răspunse Mousqueton. E adevărul adevărat și Grimaud poate să întărească spusele mele. Dar pivnița avea o fereastră și vinul era tras la sticle. Nu pot s-arunc lațul prin perete și nici să scot cu sfoara un butoi de douăzeci de vedre.

— În schimb poți să desprinzi două sau trei scînduri din perete — rosti Blaisois — și să dai o gaură cu burghiul la un butoi.

Mousqueton făcu ochii cît cepele, holbîndu-se la Blaisois, uimit să înțîlnească la un altul asemenea însușiri nebănuite.

— Așa-i ! exclamă el. Asta se poate. Dar unde găsesc o daltă să desprind scîndurile și un burghiu ca să dau o gaură la butoi ?

— Lădița cu scule — morînăi Grimaud, văzîndu-și mai departe de socotelile lui.

— Da, da, lădița cu scule — repetă Mousqueton. Cum de nu mi-a dat prin cap ?

Într-adevăr, Grimaud nu ținea numai socotelile, el era și meșterul trupei. În afară de un registru, mai avea și o lădiță cu scule. Și, cum era foarte prevăzător din fire, o pusese cu grijă în cufăr : găseai acolo unelte cele mai trebuincioase. Bineînțeles că avea și un burghiu destul de potrivit. Mousqueton puse mîna pe el numaidecît. Cît despre daltă, nu trebui să caute prea mult, căci pumnalul de la brîu putea foarte bine să o înlocuiască. Căută din ochi un loc unde scîndurile să fie nițel depărtate una de alta — ceea ce nu era greu de găsit — și se puse îndată pe treabă.

Blaisois îl privea cu o admirație nerăbdătoare, rostind din cînd în cînd cîte un cuvînt ager și plin de pricepere, despre felul cum scoți un cui sau apeși pe daltă cînd te slujești de ea ca de o pîrghie.

Cît ai clipi, Mousqueton și desprinsese trei scînduri din peretele despărțitor.

— Asta e ! spuse Blaisois.

Mousqueton nu era ca broasca din fabulă, să se creadă mai gras decît în realitate. Din nenorocire, dacă izbutise să-și facă numele de trei ori mai mic, nu era același lucru și cu burta. Încercă să treacă prin deschizătură și își dădu seama cu durere că ar trebui să mai desprindă măcar două-trei scînduri, ca să aibă loc. Oftă adînc și se pregăti să se apuce din nou de lucru.

Grimaud, care tocmai isprăvisese cu socotelile, se ridică însă de la masă și, profund interesat de munca celor doi tovarăși ai săi, se apropie de ei și, văzînd încercările zadarnice ale lui Mousqueton de a ajunge pe pămîntul făgăduinței, zise pe dată :

— Eu.

Cuvîntul acesta, el singur, făcea cît un sonet, care, se știe, prețuiește el singur cît un poem.

Mousqueton se întoarce.

— Cum, tu ?

— Eu voi trece.

— Ai dreptate — încuviință Mousqueton, măsurînd cu privirea statura înaltă și zveltă a prietenului său. Poți să treci, ba chiar foarte ușor.

— E mai bine așa, fiindcă el știe care-s butoaiele 'pline — zise Blaisois. Doar a fost dincolo cu cavalerul d'Artagnan. Lasă-l pe Grimaud, domnule Mouston.

— Puteam tot atît de bine să trec și eu — se arătă cam jignit Mousqueton.

— Da, dar asta mai cere timp și eu mor de sete. Simt că mă seacă la inimă.

— Haide, treci, Grimaud — spuse Mousqueton, întinzîndu-i celui care pleca în expediție, în locul său, carafa și burghiul.

— Clățiți paharele — zise Grimaud.

Făcu apoi prietenește semn lui Mousqueton, cerîndu-i parcă iertare că duce el la capăt o treabă începută atît de strălucit de un altul, se strecură ca o șopîrlă prin deschizătură și dispăru.

Blaisois era încîntat, în al nouălea cer. Dintre toate isprăvile săvîrșite de la sosirea în Anglia de către acești oameni

nemaipomeniți, pe care el avea norocul să-i însoțească, asta i se părea, fără îndoială, cea mai grozavă.

— Ai să vezi — glăsu Mousqueton, privindu-l cu o superioritate de care bietul de el nici nu încercă să se îndoiască — ai să vezi, Blaisois, cum bem noi, vechii soldați, atunci când ni s-a uscat gîtlejul.

— Mantaua! spuse Grimaud din fundul pivniței.

— Așa-i — făcu Mousqueton.

— Ce vrea ? întrebă Blaisois.

— Să astupăm deschizătura cu o manta.

— Păi de ce ? zise Blaisois.

— Oh, nepriceputule ! răspunse Mousqueton. Dacă vine cineva ?

— Da, adevărat ! murmură Blaisois, copleșit de admirație. Numai că n-o să mai vadă pe întuneric.

— Grimaud vede întotdeauna bine, fie noapte fie zi — îl încredință Mousqueton.

— Ferice de el ! spuse Blaisois. Eu, când n-am lumînare, mă împiedic la fiecă pas.

— Asta, fiindcă n-ai fost sub arme — spuse Mousqueton. Altfel, învățați să găsești acul în carul cu fîn. Ia taci ! Mi se pare că vine cineva.

Mousqueton scoase un șuierat scurt, prevenitor, pe care îl foloseau ca semnal de alarmă în zilele tinereții, apoi se așeză din nou la masă și-i făcu semn lui Blaisois să-i urmeze pilda. Acesta se supuse. Ușa se deschise. Doi oameni înfășurați în mantale trecură pragul.

— Ia te uită — spuse unul dintre ei — unsprezece și un sfert și voi nu v-ați culcat încă ! Asta-i împotriva regulamentului. Într-un sfert de ceas să nu mai văd lumină și toată lumea să sforăie.

Cei doi se îndreptară spre ușa compartimentului în care se strecurase Grimaud, o descuiară și trecură dincolo, încuind-o iar în urma lor.

— E pierdut — se cutremură Blaisois.

— Grimaud e un vulpoi bătrîn — șopti Mousqueton.

Și așteptară, ciulind urechea și ținîndu-și răsuflarea. Trecură vreo zece minute, dar nici un zgomot nu arăta că Grimaud ar fi fost descoperit. După acest răstimp, Mousqueton și Blaisois văzură că ușa se deschide din nou. Cei doi oameni înfășurați în mantale ieșiră, încuiară ușa cu aceeași grijă

și plecară, poruncindu-le din nou să se culce și să stingă lumina.

— Ce facem ? întrebă Blaisois. E ceva necurat aici.

— Au spus un sfert de ceas ; mai avem cinci minute — zise Mousqueton.

— Dacă le-am da de veste stăpînilor noștri ?

— Întîi să-l așteptăm pe Grimaud.

— Dar dacă l-au omorît ?

— Ar fi strigat.

— Știi bine că-i aproape mut.

— Atunci, am fi auzit lovitura.

— Și dacă nu se mai întoarce ?

— Uite-l.

Într-adevăr, chiar în clipa aceea Grimaud dădu la o parte mantaua care acoperea deschizătura. Era galben ca ceara și ochii lui măriți de groază aveau pupila cît o gălălie înconjurată de un mare cerc alb. Ținea în mînă carafa plină și, apropiindu-o de lampa fumegîndă, exclamă ca de obicei monosilaba „Ob“, dar cu atîta spaimă, că Mousqueton se trase îngrozit înapoi, iar Blaisois fu cît pe ce să leșine.

Totuși, amîndoi aruncară o privire plină de curiozitate în carafă : era plină cu praf de pușcă.

Odată lămurit că vasul era încărcat cu praf de pușcă în loc de vin, Grimaud se repezi pe punte și, dintr-un salt, ajunsese la încăperea unde dormeau cei patru prietenii. Împinse ușor ușa și-l trezi numai decît pe d'Artagnan, culcat acolo de-a curmezișul.

Cînd zări fața răvășită a lui Grimaud, gasconul înțelese că se petreceau lucruri neobișnuite și dădu să spună ceva, dar Grimaud, iute ca fulgerul, duse degetul la buze, apoi stinse lămpița ce ardea la trei pași mai încolo, suflînd în ea cu o putere de nebănuir într-un corp atît de plăpînd. D'Artagnan se ridică într-un cot, Grimaud se lăsă într-un genunchi și așa, cu gîtul întins și toate simțurile încordate, îi șopti ceva — o poveste destul de dramatică ca să mai fie nevoie de gesturi ori de mimică.

În acest timp, Athos și Aramis dormeau ca niște oameni care nu dormiseră de opt zile, iar sub punte, Mousqueton își potrivea îngrozit centironul, iar Blaisois, înnebunit de groază, cu părul măciucă în cap, se căznea să facă la fel.

„Iată ce se întîmplase :

De îndată ce se strecurase în primul compartiment al calei, prin deschizătura făcută în peretele de scânduri, Grimaud începuse să caute. Dădu peste un butoi și ciocăni ușor cu degetul : era gol. Trecu la altul, era gol și acesta ; în schimb, al treilea sună atât de înfundat, încît nu te puteai înșela. Grimaud se încredință că era plin. Se opri la el, căută un loc potrivit să pună burghiul și, tot căutînd, dădu cu mîna peste o cana.

— Bun ! zise el. Asta mă scutește de muncă.

Apropie carafa, răsuci canaia și simți cum carafa se umple încetișor. Apoi suci canaia la loc și tocmai se pregătea să salte carafa la gură, prea conștiințios ca să ducă tovarășilor săi o băutură din care nici n-a gustat, cînd auzi semnalul de alarmă al lui Mousqueton. Bănui că e vorba de vreun rond de noapte și se strecură printre două butoaie, pitulîndu-se după un altul.

Într-adevăr, după o clipă, ușa se deschise și se închise în urma celor doi indivizi înfășurați în mantale, despre care știm că au trecut în două rînduri prin fața lui Blaisois și Mousqueton, poruncindu-le să stingă lumina.

Unul dintre ei ținea în mînă un felinar cu geam, atât de înalt, încît flacăra nici nu ajungea pînă sus. Mai mult, geamul era acoperit cu o foaie de hîrtie albă, care îndulcea sau, mai degrabă, absorbea lumina și căldura. Celălalt ținea în mînă un colac de coardă mlădie, un fel de frînghie albicioasă. O pălărie cu borurile largi îi ascundea chipul. Socotind că au venit acolo mînați de aceeași dorință ca și el și că rîvneau la vinul de Porto, Grimaud se tupilă și mai bine în spatele butoiului, zicîndu-și de altfel că, și dacă dau peste el, nu-i cine știe ce nenorocire. Ajunși la butoiul în spatele căruia se găsea Grimaud, cei doi se opriră.

— Ai fitilul ? întrebă în englezește omul care ținea felinarul.

— Iată-l — spuse celălalt.

Auzindu-i glasul, Grimaud tresări și simți un fior prin șira spinării. Se ridică încet, pînă săltă capul peste capacul butoiului și recunoscu, sub pălăria cea mare, fața palidă a lui Mordaunt.

— Cît timp ține fitilul ăsta ?

— Păi... cam vreo cinci minute — răspunse căpitanul corăbiei.

Nici glasul acesta nu-i era necunoscut lui Grimaud. Pri-
virile lui treceau de la unul la altul și, după Mordaunt, îl re-
cunoscă pe Groslow.

— Atunci — spuse Mordaunt — poruncește oamenilor să
fie pregătiți, dar nu le spune la ce. Barca e agățată la pupa ?

— Vine după noi ca un câine în lanț după stăpîn.

— Bun. Când bate sfertul după miezul nopții, aduni oa-
menii și cobori fără zgomot în barcă.

— După ce aprind fitilul ?

— Lasă asta în seama mea. Vreau să fiu sigur că m-am
răzbunat. Vîsle sînt în barcă ?

— Totul e pregătit.

— Bine.

— Atunci ne-am înțeles.

Mordaunt se lăsa în genunchi și înfipse un capăt al fiti-
lului în cana, astfel încît să nu-i mai rămînă decît să-l aprindă
la celălalt capăt.

Cînd isprăvi, scoase ceasul din buzunar.

— Auzi ? Un sfert de oră după miezul nopții — vorbi el,
ridicîndu-se. Adică... Și se uită la ceas : Peste douăzeci de
minute.

— Foarte bine — zise Groslow. Aș vrea totuși să te pre-
vin că treaba asta e primejdioasă și-ar fi mai bine ca unul
dintre oamenii mei să aprindă fitilul.

— Dragul meu Groslow — spuse Mordaunt — francezii
au o vorbă, o știi : *Nimeni nu te slujește așa cum te slujești
tu însuși*. Vreau să o pun în aplicare.

Grimaud, dacă nu înțelesese totul, în schimb auzise fie-
care cuvînt ; și apoi ceea ce văzuse înlocuia buna cunoaștere
a limbii : zărise și recunoscuse pe cei doi dușmani de moarte
ai mușchetarilor ; îl văzuse apoi pe Mordaunt punînd fitilul ;
auzise zicala pe care Mordaunt o rostise, spre marea lui ușu-
rință, în franțuzește. În sfîrșit, umbla mereu cu mîna în
carafă și, în loc de licoarea așteptată de către Blaisois și
Mousqueton, simțea un praf zgrunțuros care-i scrișnea între
degete.

Mordaunt se îndepărtă, urmat de căpitanul corăbiei. În
ușă se opri să asculte.

— I-auzi cum dorm ?

Într-adevăr, prin tavanul calei se auzea sforăitul lui Porthos.

— Dumnezeu ni i-a dat pe mînă ! murmură Groslow.

— Și de data asta nici dracu nu-i mai scapă — spuse Mordaunt.

Apoi ieșiră amîndoi.

XXX

VINUL DE PORTO

(urmare)

Grimaud așteptă să audă cheia răsucindu-se în broască și, odată încredințat că a rămas singur, se furișă încet în lungul peretelui.

— Uf ! făcu el, ștergîndu-și cu mîneca fruntea brobonită de sudoare. Ce noroc cu setea asta a lui Mousqueton !

Se grăbi să treacă prin deschizătură, întrebîndu-se mereu dacă nu cunva visează, dar praful de pușcă din carafa de bere îi dovedi că visul era o îngrozitoare realitate.

D'Artagnan, bineînțeles, ascultă toate aceste amănunte cu un interes crescînd. Fără să mai aștepte sfîrșitul povestirii, se ridică cu grijă, se apropie de urechea lui Aramis, care dormea în stînga lui, punîndu-i în același timp mîna pe umăr, ca acesta, trezindu-se, să nu facă vreun zgomot.

— Cavalerie — șopti el — scoală-te, dar fără cel mai mic zgomot.

Aramis deschise ochii și el îl strînse de mînă, repetînd aceleași cuvinte, căroră prietenul său le dădu ascultare întocmai.

— Îl ai pe Athos în stînga, trezește-l prevenindu-l așa cum te-am trezit eu pe tine.

Aramis îl deșteptă fără greutate pe Athos, care dormea ușor, ca toți oamenii fini și nervoși. În schimb, cu Porthos fu mai greu. Era gata să întrebe de ce îi strică somnul, dar

d'Artagnan, în loc de orice lămurire, îi astupă gura cu mîna. Apoi, întinzînd brațele, adună în jurul lui capetele celor trei pînă se atinseră unele de altele.

— Prieteni — spuse el — părăsim neîntîrziat corabia, ori sîntem pierduți.

— Aida-de ! zise Athos. Iarăși ?

— Știți cine-i căpitanul vasului ?

— Nu.

— Căpitanul Groslow.

Înfiorarea celor trei mușchetari dovedi gasconului că toți au început să-l asculte cu luare-aminte.

— Groslow ?! exclamă Aramis. Drace !

— Cine-i ăsta, Groslow ? întrebă Porthos. Eu, unul, nu-mi mai aduc aminte de-el.

— Țăla care i-a crăpat capul fratelui lui Parry, și acum vrea să ni le crape și pe ale noastre.

— Frumos !

— Da' secundul lui știți cine e ?

— Secundul ? zise Athos. Păi nici nu are secund. Secund pe o corabie cu patru oameni în echipaj !

— Numai că, vezi, Groslow nu-i un căpitan oarecare. El are un secund pe care-l cheamă Mordaunt.

De astă dată mușchetarii tresăriră, gata-gata să strige. Acești oameni de neînvins simțeau o tulburare tainică la auzul acestui nume și se îngrozeau numai cît era rostit.

— Ce e de făcut ? spuse Athos.

— Să punem mîna pe corabie — propuse Aramis.

— Și să-l omorîm — adăugă Porthos.

— Corabia e minată — îi vesti d'Artagnan. Butoaiele pe care le credeam pline cu vin de Porto sînt pline cu praf de pușcă. Cînd Mordaunt va vedea că l-am descoperit, va arunca totul în aer, prieteni și dușmani. Și, pe legea mea, e o to-vărășie prea puțin recomandabilă ca să am chef să mă în-soțească fie în cer, fie în iad.

— Ai vreun plan ? întrebă Athos.

— Da.

— Să auzim.

— Aveți încredere în mine ?

— Poruncește ! rostiră cei trei mușchetari într-un glas.

— Bine, urmați-mă ! D'Artagnan se îndreptă către o ferestruică joasă, ca de pivniță, dar destul de mare ca să lase să se strecoare un om. O deschise încet, încît balamalele să nu scîrîie : Iată calea.

— Drace — bombăni Aramis — păi e tare frig, dragul meu.

— Dacă vrei, rămîi, însă te previn că foarte curînd o să fie prea cald.

— Doar nu putem ajunge înot pînă la țarm.

— O barcă e legată de vas, ajungem la ea și pe urmă tăiem parîma. Asta-i tot. Haidem !

— O clipă — spuse Athos. Și valeții noștri ?

— Iată-ne — răspunseră Mousqueton și Blaisois, pe care Grimaud se dusesse să-i caute ca să strîngă toate forțele în cabină : veniseră toți trei pe nesimțite, prin gura tambuchiului, aflată chiar lîngă ușa cabinei.

În acest timp, prietenii noștri stăteau nemișcați în fața înfricoșătoarei priveliști pe care le-o arătase d'Artagnan și care se vedea prin ferestruica strîmtă. Într-adevăr, oricine a văzut vreodată o asemenea priveliște știe că nu-i nimic mai tulburător decît o mare acoperită de hulă care-și rostogolește valurile negre cu un vuiet surd, sub raza palidă a lunii de iarnă.

— Mii de draci ! tună d'Artagnan. Mi se pare că stăm pe gînduri. Dacă noi șovăim, ce-or să facă valeții noștri ?

— Eu, unul, nu mă dau în lături — spuse Grimaud.

— Domnule — murmură Blaisois — eu nu știu să înot decît în apă dulce, v-o spun de la început.

— Eu nu știu de loc — mărturisi Mousqueton.

Între timp, d'Artagnan se strecurase pe jumătate prin ferestruică.

— Așadar, te-ai hotărît, prietene ? vorbi Athos.

— Da — răspunse gasconul. Haide, Athos, tu care ești un om desăvîrșit, poruncește spiritului să stăpînească materia. Tu, Aramis, îndeamnă-i pe valeți. Tu, Porthos, dobori pe oricine ne stă în cale.

Și, după ce strînse mîna lui Athos, d'Artagnan alese un moment în care, săltată de valuri, corabia se aplecă spre pupa ; nu-i mai rămînea decît să se lase în apa care îi și ajunsese la brîu. Athos îl urmă înainte ca vasul să se fi ri-

dicat; în acea clipă ieși la iveală din apă, întinzându-se, și parîma de care era legată barca.

D'Artagnan înotă într-acolo și ajunsese la ea. Apoi așteptă, ținîndu-se cu mîna de parîmă și abia scoțînd capul din apă. Cît ai clipi, Athos fu lîngă el. De după pîntecele corăbiei se mai arătară două capete. Erau Aramis și Grimaud.

— Duc grija lui Blaisois — șopti Athos. N-ai auzit cînd spunea că nu înoată decît în apă dulce ?

— Cînd știi să înoți, apoi înoți oriunde. În barcă ! În barcă ! porunci d'Artagnan.

— Dar Porthos ? nu-l văd.

— Lasă că vine el, fii liniștit. Asta înoată ca Leviathan.

Porthos însă nu mai venea. Între el, Mousqueton și Blaisois avea loc o scenă pe jumătate hazlie, pe jumătate dramatică. Îngroziți de zgomotul valurilor, de șuieratul vîntului și speriați de apa neagră care fierbea ca într-o prăpastie, cei doi dădeau înapoi în loc să înainteze.

— Haide ! Haide ! Săriți în apă ! îi îndemna Porthos.

— Domnule — bîgii Mousqueton — cu nu știu să înot. Lăsați-mă aici.

— Și pe mine — se ruga Blaisois.

— Vă asigur că am să vă stingheresc într-o barcă atît de mică — adăugă Mousqueton.

— Și cu o să mă înec înainte să ajung la barcă — se tîngui Blaisois.

— Destul ! Vă strîng de gît pe amîndoi dacă nu vă dați drumul în apă ! îi amenință Porthos, înșfăcîndu-i de guler. Sări, Blaisois !

Un geamăt, înăbușit îndată de mîna de fier a uriașului, fu singurul răspuns al lui Blaisois. Ținîndu-l de ceafă și de picioare, Porthos îi dădu drumul pe fereastră cu capul înainte, de parcă ar fi fost o scîndură.

— Mouston — zise Porthos — sper că tu n-ai să-ți părăsești stăpînul ?

— Vai, domnule ! glăsui Mousqueton, cu lacrimi în ochi. De ce v-ați întors sub arme ? Trăiam atît de bine la castelul de Pierrefonds !

Și fără altă mustrare, îngîndurat și supus, fie din pricina pildei cu Blaisois, fie dintr-un adevărat devotament, se zvîrli

cu capul în mare. Minunată faptă, oricum, căci el se și socotea un om pierdut !

Porthos însă nu era omul să-și părăsească credinciosul tovarăș. Stăpînul își urmă servitorul atît de iute, încît căderea celor două trupuri făcu doar un singur zgomot, iar cînd Mousqueton ieși la fața apei, orbit cu desăvîrșire, fu apucat îndată de mîna vînjoasă a lui Porthos și, fără să fie nevoie să facă nici o mișcare, acesta se apropie de parîna bărcii cu mărirea unui zeu al mării. În aceeași clipă, uriașul întrezări o mogîldeață zbuciumîndu-se în valuri chiar lîngă brațul lui. O înșfăcă la iușeală de chică : era Blaisois, spre care se și îndrepta Athos.

— Lasă, lasă, conte — zise el — nu-i nevoie de dumneata.

Și într-adevăr, dintr-o zvîcnire puternică a picioarelor, Porthos se ridică, precum uriașul Adamastor ¹, deasupra valurilor și din trei mișcări ajunse lîngă tovarășii săi. D'Artagnan, Aramis și Grimaud îi ajutară pe Mousqueton și pe Blaisois să se urce în barcă : apoi veni rîndul lui Porthos, care, săltîndu-se, era cît pe ce să o răstoarne.

— Și Athos ? întrebă d'Artagnan.

— Iată-mă — spuse Athos, care, acoperind retragera ca un general, voia să fie ultimul și stătea în apă, ținîndu-se de marginea bărcii. Sînteți toți ?

— Toți. Ai pumnalul la tine, Athos ?

— Da.

— Atunci taie parîma și vino.

Athos scoase un pumnal ascuțit de la brîu și tăie parîma : corabia se depărtă, în vreme ce barca rămase pe loc, legată de valuri.

— Hai, Athos ! îl zori d'Artagnan.

Și întinse mîna contelui de La Fère, care se urcă și el în barcă.

— Era și timpul — zise gasconul. O să vedeți ceva ciudat.

¹ Adamastor — personaj imaginar din „Lusiadele“, opera poetului portughez Camoëns. În momentul cînd Vasco de Gama trebuia să treacă de Capul Bunei Speranțe, un uriaș, păzitorul acestor locuri, s-a ridicat în fața lui pentru a-l împiedica.

FATALITATE

Într-adevăr, d'Artagnan abia își sfârși vorba, că o fluierătură răsună pe puntea corăbiei, care începea să se piardă în ceață și întuneric.

— Înțelegeți ce vrea să însemne asta — își întregi vorba gasconul.

În clipa aceea, un felinar apăru pe covertă, luminînd siluețele de la pupa. Deodată, un strigăt de groază, un strigăt deznădăjduit spintecă văzduhul ; și, ca și cum acest strigăt ar fi alungat norii, vâlul ce acoperea luna se destrămă și, pe cerul argintat de lumina-i palidă, se văzură pînzele cenușii și odgoanele negre ale corăbiei. Niște umbre fugeau în neștire încoace și încolo, și strigăte, și jalnice tînguiri însoțeau toată această alergătură nebună.

În mijlocul acestor țipete, Mordaunt se ivi sus, la pupa, cu o făclie în mînă. Aceste umbre vînzolindu-se pe puntea corăbiei erau Groslow și oamenii săi, pe care căpitanul îi adunase la ora hotărîită de Mordaunt, în timp ce el, Mordaunt, după ce ascultase la ușa cabinei, să vadă dacă mușchetarii dorm, coborîse liniștit în cală.

Într-adevăr, cine ar fi putut să bănuiască cele petrecute ?

Mordaunt deschisese deci ușa și alergase într-un suflet la butoaiile cu pulbere. Înfierbîntat de setea de răzbunare și sigur de sine ca toți cei pe care Dumnezeu îi orbește, aprinsese fitilul. În vremea asta, Groslow și marinarii lui se adunaseră la pupa.

— Trageți parîma și aduceți barca aproape ! ordonă Groslow.

Unul dintre marinari încălecă parapetul, apucă parîma și trase : parîma veni moale spre el.

— Parîma-i tăiată ! strigă marinarul. S-a zis cu barca !

— Cum adică, s-a zis cu barca ? sări Groslow, dînd fuga spre parapet. Cu neputință !

— Și totuși, așa e — răspunse marinarul. Uitați-vă : nu se vede nimic în urma noastră. Și-apoi iată și capătul.

Atunci Groslow scosese urletul pe care îl auziseră mușchetarii.

— Ce s-a întâmplat ? strigă Mordaunt, ieșind din cală și alergînd într-acolo cu o făclie în mînă.

— Dușmanii ne-au scăpat din mînă. Au tăiat parîma și-au fugit cu barca.

Dintr-o săritură, Mordaunt fu în pragul cabinci și forță ușa cu piciorul.

— Goală ! răcni el. Oh, diavolii !

— Să-i urmărim — propuse Groslow. N-au cum să fie departe. Treceam peste ei și-i dăm la fund.

— Da, dar l-am aprins ! îngăimă Mordaunt. Arde !

— Ce ?

— Fitulul.

— Nenorocire ! urlă Groslow, repezindu-se spre cală. Poate mai e timp.

Mordaunt răspunse printr-un înspăimîntător hohot de rîs. Cu fața răvășită mai degrabă de ură decît de groază, cătă spre cer cu ochii rătăciți, rosti un ultim blestem, zvîrli făclia în mare și se aruncă și el în urma ei.

În aceeași clipă, tocmai cînd Groslow punea piciorul pe scara ce ducea în cală, corabia se desfăcea ca și craterul unui vulcan. O limbă de foc urcă pînă în înaltul văzduhului, bubind ca o sută de tunuri laolaltă. Văzduhul se aprinse, străbătut de bucăți arzînde, apoi fulgerele înspăimîntătoare se stinseră, sfărîmăturile se prăvăliră una cîte una în adînc și pieriră. După o clipă, afară de un freamăt ce stăruia încă în văzduh, nimic nu mai amintea de cele petrecute.

Corabia nu se mai vedea. Groslow și tovarășii lui fuseseră nimiciți.

Cei patru prieteni văzuseră totul, nu le scăpase nici un amănunt din această cumplită întîmplare. Scăldați o clipă de lumina strălucitoare ce poleise marea pînă la o leghe în jur, mărturiseau fiecare într-alt chip aceeași groază furișată chiar și în niște inimi oțelite ca ale lor. Ploaia de flăcări căzu jur împrejurul lor ; apoi, după cum am spus, vulcanul se stinse, și totul, barca legănată de valuri dimpreună cu marea zbuciumată se cufundară în întuneric.

O vreme rămaseră tăcuți și abătuți. Porthos și d'Artagnan încremeniseră cu cîte o vîslă în mînă și o țineau așa buimaci

la fața apei, stringînd-o cu mîinile încheștate și lăsîndu-se cu toată greutatea corpului asupra ei.

— Pe legea mea — spuse Aramis, rupînd cel dintîi aceea tăcere de moarte — de astă dată cred că totul s-a sfîrșit.

— Ajutor ! Milorzi ! Ajutor ! Scăpați-mă ! se auzi un strigăt jalnic, de parcă ar fi fost glasul vreunui duh al mării. Toți se uitară unul la altul. Pînă și Athos tresări.

— El e, e vocea lui ! zise el.

Fiecare tăcea, căci, ca și Athos, recunoscuse vocea. Privirile ochilor măriți se îndreptară spre locul unde se scufundase corabia, străduindu-se să pătrundă bezna. Curînd, parcă zăriră un om. Se apropia de barcă, înotînd din răsuputeri. Athos întinse încet brațul înainte și-l arătă cu degetul prietenilor săi.

— Da, da — zise d'Artagnan. Îl văd.

— Tot el ! mormăi Porthos, suflînd ca un buhai. Parcă ar fi de fier !

— Oh, Doamne ! șopti Athos.

Aramis și d'Artagnan șușoteau între ei.

Mordaunt mai bătu apa de cîteva ori cu brațele, apoi ridică o mîină în semn de deznădejde și strigă :

— Îndurare, domnilor, îndurare ! În numele cerului ! Simt că mă lasă puterile, mor !

Vocea care cerca ajutor era atît de mișcătoare, încît izbuti să trezească mila în sufletul lui Athos.

— Nenorocitul ! murmură el.

— Asta-i bună ! se oțărî d'Artagnan. Nu mai lipsește decît să-l plîngi ! E adevărat, înoată spre noi. Oare crede c-o să-l luăm în barcă ? Vîslește, Porthos, vîslește !

Și, drept pildă, d'Artagnan cufundă vîsla în apă, înaintînd din două lovituri cu vreo treizeci de metri.

— O ! N-o să mă părăsiți ! N-o să mă lăsați să pier ! N-o să fiți fără milă ! strigă Mordaunt.

— Aha, amice ! vorbi Porthos către Mordaunt. Mi se pare că, în sfîrșit, te-avem în mîină și că de-aici nu mai poți scăpa decît prin porțile iadului !

— Oh, Porthos ! murmură contele de La Fère.

— Dă-mi pace, Athos ! La drept vorbind, devii caraghios cu veșnica ta generozitate. Află că, dacă se apropie de barcă, îi crăp capul cu vîsla.

— Indurare !... Nu mă lăsați, domnilor !... Indurare !... Fie-vă milă ! strigă tînărul, a cărui răsuflare șuierătoare stîrnea bulboane în apa înghețată ori de cîte ori îl acopereau valurile.

Între timp, d'Artagnan, care nu-l scăpase din ochi pe Mordaunt, urmărindu-i fiecare mișcare, isprăvisese sfatul cu Aramis. Se ridică în barcă și spuse celui care înota :

— Domnule, îndepărtează-te, rogu-te. Căința dumitale e mult prea proaspătă ca să ne încredem în ea. Amintește-ți că vasul în care ai vrut să ne prăjești mai fumegă încă sub apă și că situația în care te afli este înfloritoare față de cea în care ai vrut să ne pui și în care ți-ai pus tovarășii, pe Groslow și marinarii lui.

— Domnilor — stăruie Mordaunt, cu deznădejde crescîndă — jur că mi-e sinceră căința. Sînt atît de tînăr, am abia douăzeci și trei de ani. Domnilor, am fost mînat de un sentiment firesc, am vrut să-mi răzbun mama, fiecare ați fi făcut la fel ca mine.

— Puah ! se scutură gasconul, văzînd că Athos se înduioșează din ce în ce mai mult. Depinde.

Mordaunt mai trebuia să dea de cîteva ori din brațe ca să ajungă la barcă, căci primejdia morții îi dădea puteri supraomenești.

— Vai ! se tîngui el. Am să mor ! Veți ucide fiul, așa cum ați ucis-o pe mamă ! Și totuși n-am fost vinovat ; după toate legile cerești și omenești, un fiu e dator să-și răzbune mama. De altfel — adăugă el — dacă asta-i o crimă, de vreme ce mă căiesc și cer iertare, trebuie să fiu iertat.

Păru că se cufundă, ca și cum l-ar fi părăsit puterile. Un val îi trecu peste creștet, înăbușindu-i vocea.

— Oh ! Mi se sfîșie sufletul ! zise Athos.

Mordaunt ieși iarăși la fața apcii.

— În schimb, eu sînt de părere să isprăvim odată... — izbucni d'Artagnan. Ești ucigașul propriului dumitale unchi, călăul regelui Carol, un incendiator, și te poftesc să te lași la fund. Dacă te apropii de barcă, îți sfărîm capul cu vîsla.

Mordaunt, purtat parcă de deznădejde, mai înaintă puțin. D'Artagnan apucă vîsla cu amîndouă mîinile, dar Athos se ridică.

— D'Artagnan ! strigă el. D'Artagnan, fiul meu, te rog ! Nenorocitul moare și e îngrozitor să lași un om să moară fără

să-i întinzi mâna, când nu trebuia decât să întinzi mâna ca să-l salvezi ! Oh ! Sufletul meu nu-mi îngăduie una ca asta. Nu mă pot împotrivi, trebuie să trăiască.

— Ei, drace ! i-o întoarce gasconul. De ce nu te dai cu mâinile și cu picioarele legate pe mâna acestui ticălos ! Am isprăvi mai iute. Văd că vrei să mori de mâna lui, conte de La Fère, dar eu, fiul dumitale, cum îmi spui, nu vreau.

D'Artagnan se împotrivea pentru prima dată unei rugăminți pe care i-o făcea Athos, numindu-l fiul său. Aramis scoase liniștit spada din teacă, pe care atunci când se aruncase în apă o luase între dinți.

— Dacă se agață de barcă — amenință el — îi retez mâinile, ca unui ucigaș ce este.

— Iar eu — spuse Porthos. Ia stai...

— Ce vrei să faci ? întrebă Aramis.

— Mă arunc în apă și-l sugrum.

— Oh, domnilor ! imploră Athos, cu o căldură căruia nu-i puteai rezista. Să fim oameni ! Să avem milă creștinească !

D'Artagnan suspină, ori mai degrabă gemu, Aramis lăasă spada în jos, Porthos se așează pe locul său.

— Uitați-vă — continuă Athos — uitați-vă cum i s-a zugrăvit moartea pe față. Puterile îl părăsesc, încă o clipă și se duce în fundul abisului. Nu-mi dăruieți această îngrozitoare remușcare, nu mă lăsați să mor și eu, aici, de rușine ! Prieteni, dăruieți-mi viața, viața acestui nenorocit și-am să vă binecuvîntez, am să...

— Mor ! bolborosi Mordaunt. Ajutor ! Ajutor !...

— Să câștigăm un minut — spuse Aramis, aplecându-se în stînga către d'Artagnan. Vîslește — adăugă el, aplecându-se în dreapta, către Porthos.

D'Artagnan nu mișcă un deget și nu scoase o vorbă. Începea să se lase înduioșat și el, pe jumătate de rugămințile lui Athos, pe jumătate de ceea ce vedea cu ochii. Numai Porthos vîsli dintr-o singură parte, și asta făcu barca să se întoarcă, astfel că muribundul se găsi mai aproape de Athos.

— Domnule conte de La Fère ! strigă Mordaunt. Domnule conte de La Fère ! Dumitale îți vorbesc, de dumneata mă rog, fie-ți milă de mine... Unde sînteți, domnule conte de La Fère ? Nu mai văd nimic... mor... Ajutor, ajutor !

— Iată-mă — spuse Athos, aplecându-se și întinzându-și mîna lui Mordaunt, cu aceea noblete și demnitate care îl caracteriza. Iată-mă, apucă-te de mîna mea și vino în barcă.

— Mai bine nu mă uit — mormăi d'Artagnan. Mi-e silă de atîta slăbiciune.

Și se întoarse spre ceilalți doi prieteni, care se trăgeau spre fundul bărcii și ei, de parcă s-ar fi temut să se atingă de cel căruia Athos nu se temuse să-i întindă mîna.

Mordaunt, cu o supremă efortare, ieși deasupra apei, apucă mîna care i se întinsese și se agăță de ea cu puterea unei ultime fărîme de nădejde.

— Bun ! spuse Athos. Acum pune cealaltă mîna aici.

Și-i întinse umărul ca un al doilea punct de sprijin. Capul contelui aproape că se atinge de cel al lui Mordaunt, așa încît cei doi vrăjmași de moarte stăteau îmbrățișați ca doi frați. Mordaunt se ținea cu degetele crispate de gulerul lui Athos.

— Bun, domnule ! zise contele. Ești salvat, liniștește-te !

— Ah, mamă ! strigă pe neașteptate Mordaunt, cu ochii scînteietori și cu o ură de nedescris în glas, Nu-ți pot dărui decît pe unul singur, dar cel puțin e acela pe care l-ai fi ales și tu !

Și, în timp ce d'Artagnan scotea un strigăt, în timp ce Porthos ridica vîsla să lovească și Aramis căuta să-l străpungă cu spada, barca se zgudui îngrozitor și-l azvîrli pe Athos în mare. Mordaunt, cu un țipăt de izbîndă, își strîngea victima de gît și, vrînd să-i împiedice mișcările, îi înlănțuise picioarele între ale sale, întocmai ca un șarpe.

Fără să strige și fără să cheme într-ajutor, Athos încercă o clipă să se ținea deasupra apei, dar greutatea celuiilalt îl trăgea la fund și dispăru încet-încet. Deodată nu se mai văzură plutind decît pletele-i lungi, apoi totul pieri și rotocoale mari care se destrămau și ele mai arătară locul unde se scufundaseră amîndoi.

Cei trei prieteni rămaseră cu gura căscată, cu ochii holbați, cu brațele întinse înainte. Muți de groază, încremeniți, înăbușindu-se de revoltă și de spaimă, păreau niște statui și totuși inima le zvîcnea să le spargă pieptul. Porthos își veni cel dintîi în fire și, smulgîndu-și părul din cap, strigă, într-un hohot de plîns sfîșietor, mai ales la un om ca el :

— Oh ! Athos, Athos, inimă nobilă ! Nenorocire, nenorocire nouă, care te-am lăsat să mori !

— Da, da ! repetă d'Artagnan. Nenorocire !

— Nenorocire ! murmură Aramis.

În acea clipă în mijlocul cercului de necuprins, luminat de raza lunei, la vreo patru-cinci pași de barcă, se iviră aceleași rotocoale ca și mai înainte : și la început apăru chica, apoi chipul palid cu ochii deschiși dar nemișcați, pe urmă trupul unui om care, după ce se săltă pînă la brîu deasupra apei, căzu ușor pe spate, în voia valurilor.

În pieptul cadavrului era împlîntat un pumnal cu mîner scînteietor de aur.

— Mordaunt ! Mordaunt ! Mordaunt ! strigară cei trei prieteni. E Mordaunt !

— Și Athos ? întrebă d'Artagnan.

Decdată barca se aplecă spre stînga, sub o povară neașteptată, și Grimaud scoase un urlet de bucurie. Toți se întoarseră și-l văzură pe Athos cum, alb ca varul, cu privirea stinsă și cu mîinile tremurînde înțeleștate de marginea bărcii, își trăgea răsuflarea. Opt brațe puternice îl apucară de îndată și-l săltară în barcă. După o clipă, Athos se simți încălzit, readus la viață, renăscut, datorită mîngîierilor și îmbrățișărilor prietenilor săi aproape nebuni de bucurie.

— Barem nu ești rănit ? întrebă d'Artagnan.

— Nu — răspunse Athos. Dar el ?

— Oh, el, de data asta, slavă Domnului, e mort de-a binelea ! Uite-l !

Și d'Artagnan, silindu-l să-și întoarcă privirea înspre locul unde zăcea Mordaunt, îi arătă leșul plutind pe valuri, cînd scufundîndu-se, cînd ieșind iarăși la iveală, de parcă îi urmărea și acum pe cei patru prieteni cu o privire batjocoritoare și plină de o ură neîmpăcată. Într-un târziu se duse la fund. Athos îl urmărise cu ochii umbriți de tristețe și de milă.

— Bravo, Athos ! spuse Aramis, cu un elan neobișnuit la el.

— Strașnică lovitură ! strigă Porthos.

— Aveam un fiu și am ținut să trăiesc — spuse Athos.

— De astă dată Dumnezeu și-a spus cuvîntul — rosti d'Artagnan.

— Nu l-am omorît eu — murmură Athos. Soarta.

UNDE, DUPĂ CE ERA CÎT PE CE SĂ PIARĂ FRIPT,
MOUSQUETON ERA GATA-GATA SĂ FIE MÎNCAT

După cumplita întâmplare povestită mai sus, o tăcere adîncă domni multă vreme în barcă. Luna, care se arătase doar o clipă, de parcă Dumnezeu ar fi vrut ca nici un amănunt al acestei nenorociri să nu scape privitorilor, se ascunse iarăși în nori. Și totul se cufundă din nou în acea beznă înspăimîntătoare a pustiurilor, mai ales în acest pustiu al apelor numit ocean. Se auzea doar vîntul de miazănoapte șuierînd peste crestele valurilor.

Porthos rupse cel dintîi tăcerea.

— Am văzut multe în viață — zise el — dar nimic nu m-a tulburat mai mult decît cele petrecute adineauri sub ochii mei. Și totuși, așa tulburat cum sînt, vă mărturisesc că mă simt nespus de fericit. Parcă mi s-a luat un pietroi de pe inimă și, în sfîrșit, răsufli și eu ușurat.

Și Porthos trase aer în piept cu un zgomot vrednic de plămîinii lui cît niște foale.

— În ce mă privește — vorbi Aramis — nu împărtășesc părerea ta, Porthos. Sînt încă atît de înspăimîntat, încît nu-mi cred ochilor, mă îndoiesc de tot ce-am văzut, mă tot uit în jurul bărcii și aștept în fiecare clipă să apară din nou nenorocitul acela, ținînd în mînă pumnalul pe care-l avea înfipt în inimă.

— A, eu, unul, sînt liniștit ! îl încredință Porthos. A primit lovitura cam sub a șasea coastă și pumnalul era înfipt pînă-n prăsele. Nu-i o dojană, Athos, dimpotrivă. Cînd lovești, așa trebuie să lovești. De aceea, în clipa de față trăiesc, respir, sînt fericit.

— Nu te grăbi să trîmbițezi victoria, Porthos ! spuse d'Artagnan. Niciodată n-am trecut printr-o primejdie mai mare. Omul înfrînge pînă la urmă un alt om, dar nu și puterile naturii. Așa că nu uita că ne aflăm pe mare, în plină noapte, fără călăuză, într-o barcă șubredă. O pală de vînt mai puternică poate să ne răstoarne și atunci sîntem pierduți.

Mousqueton oftă din adîncul răunchilor.

— Ești nerecunoscător, d'Artagnan — interveni Athos. Da, cu adevărat nerecunoscător, de vreme ce te îndoiești de providență tocmai în clipa în care ne-a scăpat pe toți de la pieire într-un chip atît de uimitor. Crezi că ne-a purtat de mîna printre atîtea primejdii, ca acum să ne părăsească ? Nicidecum. Am pornit mînași de un vînt de apus, și vîntul ăsta mai suflă încă. (Și Athos se orientă după Steaua polară). Iată Carul mic, prin urmare, într-acolo e și Franța. Să ne lăsăm în voia vîntului și, atîta vreme cît nu-și schimbă direcția, ne va împinge către coasta de la Calais ori Boulogne. Dacă barca se răstoarnă, sîntem îndeajuns de puternici și înotăm destul de bine, noi cinci cel puțin, ca s-o întoarcem la loc, sau măcar să ne agățăm de ea, în cazul cînd n-am fi în stare să o întoarcem. Și apoi ne aflăm în calea tuturor vaselor care merg de la Douvre la Calais și de la Portsmouth la Boulogne. Dacă apa le-ar fi păstrat urmele, dîrele lor ar fi săpat o cale chiar pe aici, unde ne aflăm noi. Deci e cu neputință să nu întîlnim la ziua vreo barcă de pescari care să ne culeagă.

— Bine, dar să zicem că nu întîlnim nici una și că vîntul se schimbă către nord.

— Atunci, e altă poveste — replică Athos. Nu mai dăm de pămînt decît de cealaltă parte a Atlanticului.

— Asta înseamnă că vom muri de foame — spuse Aramis.

— Mai mult ca sigur — întări contele de La Fère.

Mousqueton oftă pentru a doua oară, cu și mai multă durere.

— Ei, Mouston ! Ce ai de gemi într-una ? întrebă Porthos. Ți se face lehamite, zău așa !

— Mi-e frig, domnule — îngîină Mousqueton.

— Nu se poate ! zise Porthos.

— Cum să nu se poată ? ! se miră Mousqueton.

— Păi da. Tu ești acoperit cu un strat de grăsime care nu lasă aerul să treacă. De altceva e vorba. Hai, spune.

— Știți, domnule, tocmai stratul ăsta de grăsime pentru care dumneavoastră aveți cuvinte de laudă, tocmai el mă înspăimîntă.

— Cum așa, Mouston ? Hai, vorbește deschis, să auzim.

— Îmi amintesc, domnule, că în biblioteca castelului de la Bracieux sînt o mulțime de cărți de călătorii, și printre ele și

acelea ale lui Jean Mocquet, vestitul călător din vremea lui Henric al IV-lea.

— Și ?

— Ei bine, domnule — vorbi Mousqueton — acolo se povestesc o mulțime de peripeții petrecute pe mare și de întâmplări asemănătoare cu ceea ce ne amenință pe noi acum.

— Continuă, Mouston, găsesc foarte interesantă apropierea pe care o faci — spuse Porthos.

— Da, domnule, și în asemenea împrejurări, călătorii înfometate, zice Jean Mocquet, au groaznicul obicei să se mănânce unii pe alții, și bineînțeles că încep cu...

— Cu cel mai gras ! strigă d'Artagnan, izbucnind în râs, în ciuda situației lor grele.

— Întocmai, domnule — adevări Mousqueton, năucit de această veselie. Dați-mi voie să vă spun că nu văd ce-i de râs aici.

— Acest brav Mouston e într-adevăr întruchiparea devotamentului ! rosti Porthos. Pun rămasăg că te-ai și văzut tăiat în bucăți și mâncat de stăpînul tău.

— Da, domnule, deși această bucurie pe care o ghiciți în mine e-amestecată cu o umbră de tristețe, vă mărturisesc. Dar nu mi-ar părea rău de mine, domnule, dacă, murind, aș avea încredințarea că vă mai pot fi de folos.

— Mouston — glăsuî Porthos, înduioșat — dacă mai ajungem vreodată la Pierrefonds, la castel, îți dau în stăpînire, ție și urmașilor tăi, via din deal.

— Și-o să-i spui „Via devotamentului“, Mouston — adăugă Aramis — ca amintirea jertfei tale să dăinuiască din generație în generație.

— Cavaler — rîse d'Artagnan — ai fi putut să mănânci din Mouston fără prea multă scîrbă, nu-i așa ? Mai ales după două-trei zile de post.

— Ba îți mărturisesc că nu — răspunse Aramis. Mi-ar fi plăcut mai mult Blaisois. Pe el îl cunosc mai de puțină vreme.

Bineînțeles că în timpul acestor glume, care ținteau mai ales să-l facă pe Athos să uite cele petrecute, valeții nu se arătară prea liniștiți, afară doar de Grimaud, care știa că primejdia, oricare ar fi ea, pe el nu l-ar atinge nicicum. De

aceea, Grimaud, mut, după obiceiul său, și fără să ia în nici un fel parte la convorbire, vîslea din răsputeri.

— Vîslești ? îl întrebă Athos.

Grimaud dădu din cap a încuviințare.

— Și de ce vîslești ?

— Să mă încălzesc.

Într-adevăr, în timp ce toți ceilalți tremurau de frig, tăcutul Grimaud nădușea. Deodată Mousqueton scoase un țipăt de bucurie și ridică o sticlă deasupra capului.

— O ! spuse el, întinzîndu-i sticla lui Porthos. Sîntem salvați, domnule, barca e plină de provizii.

Și scotocind cu înfrigurare sub banca unde dibuise prețiosul trofeu, mai scoase la iveală încă vreo douăsprezece sticle de același fel, pîine și o halcă de pastramă de vacă. De prisos să spunem că această descoperire readuse tuturor voia bună, în afară de Athos.

— Drace ! izbucni Porthos, pe care ne amintim că-l chinuia foamea încă de cînd se urcase pe corabie. Uimitoare poftă de mîncare îți fac emoțiile !

Și goli într-o clipită o sticlă, și înfulecă el singur o bucată bună de pastramă, cu pîine din belșug.

— Acum — îi povățui Athos — dormiți, sau măcar încercați să dormiți. Eu stau de veghe.

Pentru alți oameni, o asemenea propunere ar fi fost caraghioasă, nu însă și pentru îndrăzneții noștri eroi. Într-adevăr, uzi pînă la piele, în bătaia vîntului rece și, pe deasupra, cu amintirea proaspătă a emoțiilor prin care trecuseră, era firesc să nu poată închide ochii. Dar acestor oameni aleși, acestor firi oțelite, acestor trupuri frînte de atîtea osteneli, somnul le venea în orice împrejurare la timp, fără să lipsească niciodată la apel.

Și iată că, într-o clipă, încrezători în iscusința cîrmaciului, fiecare se cuibări cît putu mai bine, străduindu-se să asculte sfatul lui Athos, care, așezat la cîrmă și cu ochii ațintiți pe cer, unde desigur nu căuta numai drumul către Franța, ci și chipul lui Dumnezeu, rămase singur, după cum făgăduise, gînditor și treaz, îndrumînd barca pe calea ce trebuia urmată.

După cîteva ore de somn, Athos își trezi tovarășii. Zorile începuseră să albească marca albăstruie cînd, la vreo zece

bătăi de flintă înaintea lor, apăru o pată neagră, deasupra căreia era desfășurată o pânză triunghiulară, alungită ca o aripă de rîndunică.

— O corabie ! strigară într-un glas cei patru prieteni, în timp ce valeții își arătau și ei bucuria, fiecare în felul lui.

Era într-adevăr un vas de război din Dunkerque, care naviga spre Boulogne. Cei patru stăpîni, Blaisois și Mousqueton își uniră vocile într-un singur strigăt, care pluti pe fața unduită a valurilor, în timp ce Grimaud, fără o vorbă, ridică pălăria în vârful vîslei, ca să atragă mai ușor privirile celor ce-i vor auzi. După un sfert de ceas, o barcă de pe corabie îi remorcă și astfel ajunseră pe puntea micului vas.

Grimaud numără douăzeci de guinee căpitanului corăbiei din partea stăpînului său și, pe la ceasurile nouă dimineața, mulțumită unui vînt prielnic, francezii noștri puneau piciorul pe pămîntul patriei lor.

— Uf ! Bine mai e să simți pămîntul sub picioare ! zise Porthos, înfigîndu-și cizmele uriașe în nisip. Acum să îndrăznească cineva să-mi caute pricină, să se uite urît la mine sau măcar să mă atingă cu un deget, că-l învăț eu minte ! Să mă ia naiba dacă nu țin piept unui regat întreg !

— În schimb, eu te poftesc să nu-ți mai trîmbițezi atîta vitejia, Porthos, fiindcă mi se pare că pe aici lumea se uită lung la noi — îl povățui d'Artagnan.

— Dă-i încolo ! bombăni Porthos. Ne admiră !

— Uite ce, Porthos — i-o reteză d'Artagnan — crede-mă, nu-mi arde să mă umflu în pene. Văd niște oameni în haine negre și, în situația noastră, oameni îmbrăcați în negru mărturisesc că mă sperie.

— Aștia-s vameșii din port — zise Aramis.

— Pe vremea celuiilalt cardinal, marele cardinal — vorbi Athos — s-ar fi uitat la noi cu mai multă luare-aminte decît la mărfuri, dar azi, fiți liniștiți, prieteni, se uită mai mult la mărfuri decît la noi.

— Mic, unul, nu-mi prea vine să cred — spuse d'Artagnan. Mai bine o apuc printre dune.

— De ce să nu mergem prin oraș ? întrebă Porthos. M-ar ispiți mai degrabă un han ca lumea, decît să umblu printre nisipurile astea blestemate, create de Dumnezeu doar pentru iepuri. Și pe urmă, mic mi-e foame.

— Faci cum vrei, Porthos — răspunse d'Artagnan. În ce mă privește, socot că nimic nu-i mai sigur în situația noastră decît s-o luăm peste cîmp.

Și, încredințat că toți ceilalți îi împărtășesc părerea, gasconul o porni printre dune, fără să mai aștepte răspunsul lui Porthos. Ceilalți îl urmară și curînd se făcură nevăzuți printre movilele de nisip, fără să fi atras atenția cuiva.

— Și-acum — zise Aramis, după ce străbătură vreun sfert de leghe — să stăm puțin de vorbă.

— Ba mai bine să o luăm la picior — propuse d'Artagnan. Am scăpat de Cromwell, de Mordaunt, de mare : trei prăpăstii care erau cît pe ce să ne înghită, dar de domnul Mazarin nu mai scăpăm.

— Ai dreptate — încuviință Aramis — și eu sînt de părere ca, pentru mai multă siguranță, să ne despărțim.

— Da, chiar așa — întări d'Artagnan. Să ne despărțim. Porthos dădu să deschidă gura, vrînd să se împotrivească, dar gasconul îl strînse de mîna, cerîndu-i să tacă. Uriașul se supunea întotdeauna acestor semne ale tovarășului său, căruia, de altfel, cu obișnuita-i bunătate, îi recunoștea superioritatea intelectuală. Și își înghiți degrabă vorbele ce-i stăteau pe buze.

— De ce să ne despărțim ? făcu Athos.

— Pentru că Mazarin ne-a trimis, pe Porthos și pe mine, la Cromwell. Iar noi, în loc să-l slujim pe Cromwell, l-am slujit pe regele Carol I, și asta nu-i chiar același lucru. Înapoindu-ne împreună cu domnii de La Fère și d'Herblay, crima noastră se adevărește ; în schimb, înapoindu-ne singuri, ea rămîne îndoielnică, și cu îndoiala îi duci pe oameni foarte departe. Mai ales că eu, unul, vreau să-i dau puțin de furcă lui Mazarin.

— Ia te uită ! zise Porthos. Ai dreptate !

— Uitați un lucru — interveni Athos. Noi sîntem prizonierii voștri și nu ne socotim cîtuși de puțin dezlegați de cuvîntul pe care vi l-am dat, iar voi, aducîndu-ne prizonieri la Paris...

— Vezi, Athos — îi curmă vorba d'Artagnan — pe mine, unul, mă supără cînd un om deștept ca tine spune lucruri nesărate, pe care nici un școlar de clasa a treia nu le-ar rosti. Cavalerie — continuă el, adresîndu-se lui Aramis, care, sprijini-

nit în spadă și privind cu mândrie în jur, părea, de la primul cuvînt al lui Athos, că-i împărtășește părerea, deși la început avusese cu totul alta — cavalerie, trebuie să înțelegi că acum ca întotdeauna firea mea bănuitoare exagerează. La urma urmei, Porthos și cu mine nu riscăm nimic. Dar dacă totuși, prin cine știe ce întîmplare, ar încerca cineva să ne aresteze în fața voastră, știți bine, nu se arestează șapte oameni cum se arestează trei ! Spadele ar sări din teacă și toată povestea, și așa neplăcută, ar deveni o adevărată pacoste care ne-ar pierde pe toți. Și-apoi, dacă nenorocirea se abate peste doi dintre noi, nu e oare mai bine să rămînă ceilalți doi în libertate, căutînd să-i scoată pe primii din încurcătură, cu rugăminți, șiretlicuri, uneltiri, pînă-i eliberează ? În sfîrșit, cine știe dacă, ducîndu-ne, voi la regină, noi la Mazarin, nu vom dobîndi iertarea, care desigur nu ni s-ar da înfățișîndu-ne toți laolaltă ? Haideți, Athos și Aramis, voi apucați la dreapta ; noi, Porthos, să apucăm la stînga, și în timp ce ei vor străbate Normandia, noi vom ajunge la Paris pe drumul cel mai scurt.

— Și dacă ne prind pe drum, cum ne dăm de știre unii altora despre această nenorocire ? întrebă Aramis.

— Nimic mai ușor — răspunse d'Artagnan. Stabilim un drum de la care nu ne mai abatem. Voi duceți-vă prin Saint-Valéry la Dieppe și de acolo drept la Paris ; noi trecem prin Abbeville, Amiens, Péronne, Compiègne, Senlis, și ori de cîte ori ne oprim la o casă sau la un han, să scrijelim pe zid cu vîrfurile cuțitului, sau pe geam cu diamantul, un semn oarecare capabil să îndrumeze cercetările celor rămași liberi.

— Oh, prietene ! zise Athos. Cît aș prețui însușirile minții tale, dacă n-aș zăbovi să mă închin la cele ale inimii.

Și-i întinse mîna.

— Tu crezi că vulpoiul are geniu, Athos ? zise gasconul, ridicînd din umeri. Nicidecum, dar știe să înfulece găinile, să păcălească vînătorii și să găsească drumul la fel de bine și ziua, și noaptea. Asta-i tot. Haideți, ne-am înțeles ?

— Ne-am înțeles.

— Atunci să împărțim banii — hotărî d'Artagnan. Trebuie să mai avem vreo două sute de pistoli. Cîți bani mai avem, Grimaud ?

— Nouăzeci de ludovici, domnule.

— Strașnic ! Ura ! Uite soarele. Bună dimineața, prietene soare ! Cu toate că nu ești aidoma celui din Gasconia, te recunosc ori măcar mă prefac că te recunosc. Bună dimineața ! E mult de când nu te-am mai văzut.

— Haide, haide, d'Artagnan ! rosti Athos. Nu face pe grozavul, doar ești cu lacrimile-n ochi. Să fim mereu sinceri unul cu celălalt, chiar dacă sinceritatea asta ar da în vileag calitățile noastre.

— Crezi că e ușor, Athos, să te desparți cu sînge rece de doi prieteni ca tine și ca Aramis, mai ales la vreme de primejdie ?

— Nu, nicidecum — răspunse Athos. Vino să te îmbrățișez, fiul meu.

— Ei, drăcie ! hohoti Porthos. Mi se pare că plîng. Căra-ghioasă istorie !

Cei patru prieteni se aruncară unii în brațele celorlalți, contopindu-se parcă. Acești patru oameni, uniți într-o îmbrățișare frățescă, avură neîndoios în clipa aceea un singur suflet.

Blaisois și Grimaud plecau cu Aramis și Athos. Pentru Porthos și d'Artagnan, Mousqueton era de ajuns.

Banii se împărțiră frățeste, ca întotdeauna : apoi, cei patru gentilomi își strînseră mîinile, își jurară din nou prietenie veșnică și se despărțiră, pornind fiecare pe drumul hotărît, nu fără a se mai întoarce spre a-și striga unii altora cuvinte pline de dragoste, îngîinate apoi de ecoul dunelor. În cele din urmă nu se mai văzură.

— Să mă ia naiba, d'Artagnan ! zise Porthos. Trebuie negreșit să-ți vorbesc, fiindcă nu pot să am ceva pe suflet împotriva ta. Află că de astă dată nu te-am înțeles.

— De ce ? întrebă d'Artagnan, cu zîmbetul lui șiret.

— Pentru că, dacă pe Athos și pe Aramis îi amenință într-adevăr primejdia, așa cum ai spus tu, nu era de loc momentul să-i părăsim. Eu îți mărturisesc c-aș fi fost gata să-i urmez, ba mai mult, sînt gata să alerg după ei, fără să-mi pese de toți Mazarinii de pe lume.

— Dacă ar fi așa, Porthos, ai avea dreptate s-o faci — zise d'Artagnan. Dar află încă ceva, un fleac care te va face să-ți schimbi cu totul părerea : nu pe ei, ci pe noi ne ame-

nință primejdia cea mare. Deci nu i-am părăsit ca să-i lăsăm în voia soartei, ci ca să nu-i băgăm în belea.

— Adevărat ? murmură Porthos, holbînd ochii uimit.

— Fără îndoială : dacă-i arestează, ei nimeresc la Bastilia, noi însă ajungem de-a dreptul în Piața Grève.

— Oho ! exclamă Porthos. Și de acolo e cam mult pînă la blazonul ăla de baron pe care mi-l tot făgăduiai, d'Artagnan !

— Ei, poate nu chiar atît de mult cît ți se pare. Știi proverbul : „Toate drumurile duc la Roma“.

— Și de ce ne amenință pe noi o primejdie mai mare decît pe ei ? întrebă din nou Porthos.

— Pentru că ei n-au făcut altceva decît să îndeplinească misiunea încredințată de către regina Henriette, în timp ce noi am trădat misiunea primită de la Mazarin ; pentru că, plecați acolo ca trimiși pe lîngă Cromwell, am devenit partizani ai regelui Carol I ; pentru că, în loc să ajutăm la executarea regelui osîndit de Cromwell, Mazarin, Joyce, Pridge, Fairfax și alții, noi era cît pe ce să-l scăpăm de la moarte.

— Pe legea mea, așa e ! adevări Porthos. Dar cum îți închipui că printre atîtea griji de seamă, Cromwell a mai avut vreme să se gîndească...

— Cromwell se gîndește la tot, Cromwell are timp pentru tot și, crede-mă, prietene, nici noi nu trebuie să ni-l pierdem, căci e foarte prețios. Sîntem în siguranță abia după ce-l vom fi văzut pe Mazarin și, poate, că nici atunci...

— Drace ! bombăni Porthos. Și lui Mazarin ce-i spunem ?

— Las' pe mine, am un plan. Cine rîde la urmă rîde mai bine. Cromwell e foarte tare ; Mazarin e șiret, dar îmi place mult mai mult să mă măsoar cu el, decît să mă bat cu răposatul Mordaunt.

— Hm, ce plăcut e să spui : *răposatul Mordaunt* ! constată Porthos.

— Nu zic ba ! încuviință d'Artagnan. Dar acum la drum !

Și fără să piardă o clipă, se îndreptară amîndoi spre Paris, urmați de Mousqueton, pe care numai după un sfert de ceas de goană îl treceau toate nădușelile, după ce tremurase vîrtos peste noapte.

ÎNTOARCEREA

Athos și Aramis apucară voinicește pe drumul arătat de d'Artagnan, socotind că ar fi mai bine pentru ei să fie arestați cît mai aproape de Paris. În fiecare seară, temîndu-se să nu fie arestați peste noapte, scrijeleau fie pe ziduri, fie pe geamuri, semnul de recunoaștere hotărît ; dar, spre marea lor mirare, dimineța se trezeau tot liberi.

Pe măsură ce se apropiau de Paris, marile evenimente la care luaseră parte și care tulburaseră într-atît Ânglia se destrămau ca un vis ; și, dimpotrivă, evenimentele petrecute în lipsa lor, la Paris și în provincie, le ieșeau întru întîmpinare.

În timpul celor șase săptămîni cît lipsiseră ei, în Franța se petrecuseră atîtea lucruri mărunte, încît toate laolaltă făceau aproape cît un mare eveniment. Trezindu-se într-o bună dimineată fără rege și fără regină, parizienii se frămîntaseră peste măsură la gîndul că au fost părăsiți ; plecarea lui Mazarin, deși atît de dorită, nu putu să compenseze nici pe de parte plecarea celor doi-augști fugari.

Întîiul simțămînt care cuprinsese Parisul aflînd de fuga la Saint-Germain — fugă înfățișată citiitorului — a fost ceva învecinată cu spaima copiilor atunci cînd se trezesc în mijlocul nopții sau în singurătate. Parlamentul, în mari emoții, hotărî să trimită o delegație la regină, să o roage să nu lîpsească Parisul prea multă vreme de augusta-i prezență.

Regina se afla însă și acum sub îndoita impresie a victoriei de la Lens și a orgoliului pe care i-l dădea fuga ei atît de izbutită. Deputații nu numai că nu avură cînsa să fie primiți de regină, dar trebuiră să aștepte în drum, unde cancelarul — același cancelar Séguier, pe care în prima parte a povestirii de față l-am văzut urmărind cu atîta înverșunare o scrisoare pînă și în corsajul reginei — veni să le aducă ultimatumul curții : dacă Parlamentul nu se umilea în fața maiestății sale, renegînd tot ce dusesse la dezbinare, Parisul urma să fie asediat a doua zi, în care scop ducele d'Orléans ocupase de pe acum podul de la Saint-Cloud, în vreme ce Prințul,

încununat încă de gloria victoriei dobândite la Lens, pusesese stăpînire pe Charenton și Saint-Denis.

Din nenorocire pentru curte, cărcia un răspuns cumpătat i-ar fi adus, poate, mulți partizani, această amenințare dădu alte roade decît cele așteptate. Ea răni mîndria Parlamentului și, simțindu-se puternic sprijinit de burghezie, conștientă de puterea sa din clipa eliberării lui Broussel, Parlamentul răspunse la aceste cerințe susținînd că Mazarin era cunoscut drept autorul tuturor relelor, declarîndu-l dușman al regelui și al statului și poruncindu-i să părăsească în aceeași zi curtea, iar Franța, în timp de opt zile, răgaz după care, dacă n-ar fi dat ascultare acestor ordine, supușii regelui erau chemați să-l urmărească și să-l prindă.

Acest răspuns hotărît, la care curtea nu se aștepta nici pe departe, punea în același timp și Parisul, și pe Mazarin în afara legii. Rămînea de văzut doar cine avea să învingă: Parlamentul sau curtea.

Curtea se pregăti atunci de atac, iar Parisul de apărare. Burghezia era ocupată cu treburile obișnuite în vreme de răscoală, adică să întindă lanțuri și să desfunde străzile, cînd văzu venindu-i în ajutor, aduși de vicar, pe prințul de Conti, fratele prințului de Condé, și pe ducele de Longueville, cumnatul său. Din acea clipă se simțiră liniștiți, căci aveau de partea lor doi prinți de sînge regesc și, în plus, avantajul de-ași spori rîndurile. Era în zece ianuarie cînd parizienii primiră acest ajutor neașteptat.

După o dezbatere furtunoasă, prințul de Conti fu numit generalisim al armatelor regelui, aflate în afara Parisului, avînd ca locotenenți pe ducia d'Elbeuf și de Bouillon, și pe mareșalul de la Motte. Ducele de Longueville, fără să fi primit vreo însărcinare ori vreun titlu, se mulțumea să-l ajute pe cumnatul său.

Cît privește pe domnul de Beaufort, el venise de la Vendômois, aducîndu-și — spunea cronica — prestața, frumosa-sele-i plete și acea popularitate care îl făcea regele Halebilor.

Armata pariziană se organizase cu acea repeziciune caracteristică burghezilor porniți să îmbrace haina ostășească sub imboldul unui simțămînt oarecare. În ziua de 19, armata improvizată încercase o ieșire, mai mult ca să se asigure pe ea cît și pe alții de propria-i existență, decît cu vreun gînd se-

rios, fluturînd în fruntea ei un steag pe care se putea citi această lozincă ciudată : *Ne căutăm regele*. Zilele următoare se scurseră cu cîteva mici operațiuni, care avură drept rezultat prinderea unor trupe și incendierea a două-trei case.

Aici se ajunsese la începutul lui februarie, și tocmai în prima zi a acestei luni, cei patru prieteni sosiseră la Boulogne și apucaseră pe drumuri deosebite spre Paris. Către sfîrșitul celei de a patra zi de drum, ocoliră prevăzători orașul Nanterre, de teamă să nu dea cumva peste oameni de-ai reginei.

Athos lua cu inima îndoită aceste măsuri de prevedere, însă Aramis îl făcu să-și dea seama, pe bună dreptate, că nu le era îngăduită nici o nesocotință, întrucît regele Carol le încredințase o misiune supremă și sfîntă, și această misiune, primită la picioarele eșafodului, nu va fi îndeplinită decît la picioarele reginei. Athos trebui deci să încuviințeze.

În cartierele mărginașe ale orașului, călătorii noștri găsiră o pază strașnică : într-adevăr, tot Parisul era înarmat. Santinela nu îngădui celor doi gentilomi să treacă și chemă sergentul. Sergentul apăru îndată și, cu măreția oricărui burghez care are fericirea să poarte un grad, îi întrebă :

— Cine sînteți ?

— Doi gentilomi — răspunse Athos.

— De unde veniți ?

— De la Londra.

— Și ce căutați la Paris ?

— Avem de îndeplinit o misiune pe lîngă maiestatea sa regina Angliei.

— Aha, așa ! Toată lumea bate azi drumul la regina Angliei ! le-o întoarce sergentul. Mai avem la post trei gentilomi, căroră tocmai li se cercetează hîrțile. Și ei vor să meargă la maiestatea sa. Unde-s hîrțile voastre ?

— N-avem.

— Cum n-aveți ?

— Am spus că venim din Anglia și nu știm nimic de ultimele evenimente politice. Am părăsit Parisul înainte să plece regele.

— Ei ! făcu sergentul cu aerul că a prins mișcarea. Sînteți cu siguranță de-ai lui Mazarin și vă furișați la noi să ne spionați.

— Dragă prietene — zise Athos, care pînă atunci lăsase în seama lui Aramis grija să-i răspundă — dacă eram oa-

menii lui Mazarin, aveam la mînă toate hîrţile cu putinţă. În situaţia ta, crede-mă, ar trebui să te îndoieşti în primul rînd de cei cu hîrţile în regulă.

— Haideţi la corpul de gardă — hotărî sergentul. O să vă lămuriţi acolo cu comandantul.

Făcu un semn santinelei să-şi vadă de treabă, apoi porni cu cei doi gentilomi spre corpul de gardă. Corpul de gardă era ticsit de burghezi şi de oameni din popor. Unii jucau, alţii beau, alţii şedeau la taclale. Într-un colţ, aproape ascunşi vederii, se aflau cei trei gentilomi sosiţi mai înainte, cărora ofiţerul le cerceta hîrţile. Ofiţerul şedea într-o încăpere vecină, gradul ce purta îngăduindu-i cîntea de a lucra singur într-o cameră.

Prima mişcare a noilor veniţi cît şi a celorlalţi sosiţi mai înainte fu să se cerceteze unii pe alţii din cele două colţuri ale corpului de gardă, cu o privire scurtă şi iscoditoare. Primii veniţi erau înfăşuraţi grijiu în mantale lungi. Unul dintre ei, mai scund decît tovarăşii săi, se ţinea în umbră.

Cînd sergentul, intrînd, vesti că, după cît se pare, aduce doi partizani de-ai lui Mazarin, cei trei gentilomi ciuliră urechile şi deveniseră foarte atenţi. Cel mai scund, care făcuse doi paşi înainte, se trase îndată înapoi, în umbră. La ştirca că noii veniţi n-au hîrţii asupra lor, toţi socotiră că nu vor fi lăsaţi să intre în oraş.

— Ba, dimpotrivă, se pare că vom intra, fiindcă avem de-a face cu oameni înţelegători — zise Athos. Lucrul e foarte simplu : întrebaţi de numele noastre pe regina Angliei şi, dacă maiestatea sa răspunde de noi, nădărdim că nu veţi mai avea nimic de spus şi ne veţi lăsa să trecem.

La aceste cuvinte, gentilomul ascuns în umbră deveni şi mai atent, ba chiar avu o mişcare de surprindere atît de neaşteptată încît pălăria, împinsă de gulerul mantalei în care se înfăşurase cu şi mai multă grijă, i se rostogoli pe podea. El se aplecă şi o ridică iute de jos.

— O, Dumnezeule ! exclamă Aramis, împungîndu-l pe Athos cu cotul. Ai văzut ?

— Ce ? întrebă Athos.

— Ai văzut mutra celui mai scund dintre cei trei gentilomi ?

— Nu.

— Mi s-a părut... dar nu, e cu neputinţă...

În clipa aceea, sergentul, care trecuse în încăperea alăturată să ia ordinele comandantului, se întoarce și, arătînd spre cei trei gentilomi, cărora le întinse o hîrtie, spuse :

— Dîșii sînt în regulă, lăsați-i să treacă.

Cei trei gentilomi dădură din cap și se grăbiră să pornească pe drumul care, la porunca sergentului, se deschidea înaintea lor. Aramis îi urmări cu privirea și, în momentul cînd gentilomul cel scund trecu prin fața lui, strînse cu putere brațul lui Athos.

— Ce e ? întrebă acesta.

— Hm... o vedenie, desigur. Apoi se adresă sergentului : Spune-mi, domnule, îi cunoști pe cei trei gentilomi care au ieșit adineauri ?

— Îi cunosc după acte : sînt domnii de Flamarens, de Châtillon și de Bruy, trei partizani ai Frondei, care se duc să-l întîlnească pe ducele de Longueville.

— Ciudat — murmură Aramis, răspunzînd mai degrabă gîndurilor sale decît sergentului. Mi s-a părut că-l recunosc pe Mazarin.

Sergentul izbucni în rîs.

— El, să vină singur la noi, în gura lupului, ca să fie spînzurat ? Nu-i chiar atît de prost !

— Eh, poate că m-am înșelat — șopti Aramis. N-am ochiul lui d'Artagnan, el nu dă niciodată greș.

— Cine vorbește aici de d'Artagnan ? întrebă ofițerul, ivindu-se în prag.

— Ia te uită ! îngîină Grimaud, holbînd ochii cît pumnul.

— Ce e ? întrebare într-un glas Aramis și Athos.

— Planchet ! răspunse Grimaud. Planchet, ofițer !

— Domnii de La Fère și d'Herblay din nou la Paris ! strigă ofițerul. Ce fericire pentru noi ! Căci, fără îndoială, veniți să vă alăturați prinților.

— După cum vezi, dragă Planchet — zise Aramis, în timp ce Athos zîmbea, văzînd ce om mare era în miliția burgheză fostul tovarăș al lui Mousqueton, Bazin și Grimaud.

— Și domnul d'Artagnan, de care ați pomenit adineauri, domnule d'Herblay, pot îndrăzni să întreb dacă mai știți ceva despre dînsul ?

— Ne-am despărțit acum patru zile, dragul meu, și am toate motivele să cred că a ajuns înaintea noastră la Paris.

— Nu, domnule, sînt sigur că nu s-a întors în capitală ; doar dacă nu s-a oprit cumva la Saint-Germain.

— Nu cred, am stabilit să ne întîlnim la hanul *La Căprița*.

— Am trecut chiar azi pe acolo.

— Și frumoasa Magdalena n-a primit nici o știre ? întrebă Aramis, zîbind.

— Nu, domnule, tocmai că era tare îngrijorată.

— De fapt — adăugă Aramis — nu-i încă timpul pierdut. Noi am venit foarte repede. Dă-mi voie deci, dragă Athos, să nu mă mai interesez de prietenul nostru și să-l felicit pe Planchet.

— Ah, domnule cavalier ! zise Planchet, înclinîndu-se.

— Locotenent ! exclamă Aramis.

— Locotenent și făgăduiala că voi fi căpitan.

— Frumos ! zise Aramis. Și cum de ești la așa mare cinste ?

— Mai întîi, știți, domnilor, că mulțumită mie a scăpat domnul de Rochefort ?

— Ba bine că nu ! Chiar el ne-a povestit.

— Mazarin era cît pe ce să mă spînzure, dar asta m-a făcut și mai cunoscut.

— Și mulțumită acestei popularități...

— Nu, mulțumită altui lucru mai de folos. Știți, de altfel, c-am slujit în regimentul din Piemont, unde-am avut cîntea să port gradul de sergent.

— Da.

— Ei, și într-o zi, cînd nimeni nu era în stare să încoloneze o mulțime de burghezi înarmați, fiindcă porneau aiurea, unii cu dreptul, alții cu stîngul, eu am izbutit să-i fac pe toți să pornească cu același picior. Și m-au făcut locotenent pe cîmpul de... instrucție.

— Asta e, va să zică — spuse Aramis.

— Așa încît — adăugă Athos — te găsești în tovărășia a o mulțime de nobili.

— Desigur ! Mai întîi, printre noi, după cum știți, se află prințul de Conti, ducele de Longueville, ducele de Beaufort, ducele d'Elbeuf, ducele de Bouillon, ducele de Chevreuse, domnul de Brissac, mareșalul de la Motte, domnul de Luynes, marchizul de Vitry, prințul de Marcillac, marchizul de Noirmoutiers, contele de Fiesque, marchizul de Laigues,

contele de Montrésor, marchizul de Sévigné și mai știu eu cine...

— Și domnul Raoul de Bragelonne, nu ? întrebă Athos, cu un tremur în glas. D'Artagnan mi-a spus că ți l-a lăsat în grijă la plecare, bunul meu Planchet.

— Da, întocmai ca pe fiul său, domnule conte, și trebuie să vă spun că nu l-am pierdut nici o clipă din ochi.

— Atunci — urmă Athos, cu vocea sugrumată de fericire — cum o duce ? Nu i s-a întâmplat nimic rău ?

— Nimic, domnule.

— Și unde stă ?

— Tot la *Carol cel Mare*.

— Și unde-și petrece vremea ?

— Când la regina Angliei, când la doamna de Chevreuse. El și contele de Guiche sînt nedespărțiți.

— Îți mulțumesc, Planchet, îți mulțumesc ! zise Athos, întinzîndu-i mîna.

— Oh, domnule conte ! vorbi Planchet, abia atingîndu-î mîna cu vîrfurile degetelor.

— Conte, ce faci ? Întinzi mîna unui fost lacheu ? ! zise Aramis.

— Prietene — ripostă Athos — mi-a dat vești despre Raoul.

— Și-acum, domnilor, ce doriți să faceți ? întrebă Planchet, care nu auzise aceste cuvinte.

— Să ne întoarcem la Paris, dacă ne dai voie, bineînțeles, dragă domnule Planchet — răspunse Athos.

— Cum, dacă vă dau voie ? ! Nu vă bateți joc de mine, domnule conte ! Nu-s decît sluga dumneavoastră. Și se înclină. Apoi, întorcîndu-se către oamenii săi, le porunci : Lăsați-i să treacă, îi cunosc, domnii sînt prietenii domnului de Beaufort.

— Trăiască Beaufort ! strigă întreg poștul în cor, deschizînd drumul lui Athos și Aramis.

Singur sergentul se apropie de Planchet.

— Cum așa, fără hîrtii de trecere ? șopti el.

— Da, fără — hotărî Planchet.

— Ia seama, căpitane — urmă el, cîndu-i dinainte gradul ce-i fusese făgăduit — ia seama : unul dintre cei trei gentilomi care au plecat adineauri mi-a spus să mă feresc de domnii aceștia.

— Foarte bine — i-o reteză Planchet, semeț. Dar eu îi cunosc și răspund de dînșii.

După aceea îi strînse mîna lui Grimaud, care păru foarte mîndru de această cinste.

— La revedere, căpitane ! rosti Aramis pe un ton glumeț. Dacă ni se întîmplă ceva, ne vom sluji de numele dumitale.

— Domnule — zise Planchet — acum, ca întotdeauna, sînt slujitorul dumneavoastră.

— E isteț, păcătosul, chiar foarte isteț ! zise Aramis, încălecînd.

— Păi cum să nu fie — făcu Athos, urcîndu-se și el în șa — cînd a periat atît amar de vreme pălăriile stăpînului său !

XXXIV

AMBASADORII

Cei doi prieteni porniră de îndată la drum, coborînd povîrnișul abrupt din marginea orașului. Ajunși la poalele povîrnișului, văzură cu uimire că străzile Parisului se preschimbaseră în riuri, iar piețele în lacuri. În urma marilor ploi căzute în luna ianuarie, Sena se revărsase și inundase aproape jumătate din capitală.

Athos și Aramis, pe caii lor, înfruntară voinicește inundația. Curînd însă bieteile animale intrară în apă pînă la grumaz, încît cei doi gentilomi se hotărîră să ia o barcă, ceea ce și făcură, după ce trimiseră valeții să-i aștepte la Hale.

Așadar, ajunseră la Luvru într-o barcă. Era în puterea nopții și Parisul, văzut astfel la lumina palidă și tremurîndă a cîtorva felinare, cu tot puhoiul de ape ce-l năpădisese, cu bărcile încărcate de patrule cu arme scînteietoare, cu toate acele parole schimbate între posturile de strajă, avea o înfățișare ce-l uimi pe Aramis, omul cel mai aplecat spre porniri războinice din cîți puteai să întîlnești vreodată.

Pătrunseră în sfîrșit la regină, dar se văzură nevoiți să aștepte în anticameră. Maiestatea sa tocmai primise în audiență niște gentilomi care aduceau vești din Anglia.

— Noi — spuse Athos slujitorului care-i dăduse acest răspuns — noi nu numai că aducem vești din Anglia, dar chiar venim de acolo.

— Numele dumneavoastră, domnilor ?

— Conte de La Fère și cavalerul d'Herblay — zise Aramis.

— A, în acest caz — zise slujitorul, auzind aceste nume rostite de atîtea ori și cu atîta speranță de către regină — în acest caz, maiestatea sa nu mi-ar ierta dacă v-aș lăsa să așteptați măcar o singură clipă. Urmați-mă, vă rog. Și porni înainte, urmat de Athos și de Aramis. Ajunși la camera reginei, le făcu semn să aștepte, apoi deschise ușa și spuse : Nădăduiesc, doamnă, că maiestatea voastră mă va ierta de a nu mă fi supus poruncilor sale, cînd va afla că anunț pe contele de La Fère și cavalerul d'Herblay.

La auzul acestor nume, regina scoase un țipăt de bucurie, care răzbătu pînă la cei doi gentilomi.

— Sărmană regină ! murmură Athos.

— Oh ! Să intre ! Să intre ! strigă la rîndu-i tînăra prințesă, alergînd spre ușă.

Biata copilă nu-și părăsea o clipă mama, străduindu-se, prin grija ei filială, să o facă să uite lipsa celor doi frați și a surioarei sale.

— Intrați, intrați, domnilor — repetă ea, deschizînd ușa.

Athos și Aramis pășiră în încăpere. Regina ședea într-un jilț, iar înaintea ei, în picioare, se aflau doi dintre cei trei gentilomi întîlniți la corpul de gardă. Erau domnii de Flamarens și Gaspard de Coligny, duce de Châtillon, fratele celui ucis cu șapte sau opt ani în urmă, într-un duel în Piața Regală, duel care avusese loc din pricina doamnei de Longueville. Cînd auziră numele noilor veniți, ei se dădură un pas înapoi și, neliniștiți, schimbară cîteva vorbe în șoaptă.

— Ei bine, domnilor ? exclamă regina Angliei, văzîndu-i pe Athos și Aramis. Iată-vă, în sfîrșit, prieteni credincioși, numai că do astă dată curierii v-au luat-o înainte. Curtea a fost înșuișată de cele petrecute la Londra în clipa cînd dumneavoastră intrați în Paris. Iată aici pe domnii de Flamarens

și Châtillon, care mi-aduc cele mai noi știri din partea maiestății sale regina Anna de Austria.

Aramis și Athos se uitară unul la altul. Liniștea, ba chiar bucuria care strălucea în ochii reginei îi umpleau de uimire.

— Binevoiți și continuați — zise ea, adresându-se domnilor de Flamarens și de Châtillon. Spuneați, așadar, că maiestatea sa Carol I, augustul meu stăpîn, a fost condamnat la moarte, împotriva voinței exprimate de majoritatea supușilor săi ?

— Da, doamnă — îngîna Châtillon.

Athos și Aramis se priviră din ce în ce mai mirați.

— Și că, dus la șafoad — urmă regina — la șafoad, o, Doamne ! O, regele meu !... Și că, dus la șafoad, a fost salvat de poporul revoltat ?

— Da, doamnă — răspunse Châtillon, atît de stins, încît cei doi gentilomi, deși foarte atenți, abia putură să-l audă.

Regina își împreună mîinile cu o recunoștință plină de mărinimie, în timp ce principesa o îmbrățișa cu ochii scăldați în lacrimi de bucurie.

— Acum nu ne mai rămîne decît să înfățișăm maiestății voastre umilele noastre respecte — zise Châtillon, căruia îi venea greu să joace acest rol și roșea în chip vădit sub privirea neclintită și pătrunzătoare a lui Athos.

— Încă o clipă, domnilor — spuse regina, oprindu-i cu un semn. O clipă, vă rog, căci iată pe domnii de la Fère și d'Herblay, care, după cum ați auzit, sosesc de la Londra și care vă vor da, poate, ca martori oculari, amănunte pe care nu le cunoașteți. Veți spune aceste amănunte reginei, buna mea soră. Vorbiți, domnilor, vorbiți, vă ascult. Nu-mi ascundeți nimic ; nu mă cruțați cu nimic. Din moment ce maiestatea sa trăiește încă și onoarea coroanei e salvată, restul nu mai are nici o însemnătate pentru mine.

Athos păli și duse mîna la inimă.

— Ei bine — spuse regina, care observase această mișcare, precum și paloarea de pe chipul gentilomilor. Vorbiți, domnule, vă rog.

— Îmi cer iertare, doamnă — zise Athos — dar nu vreau să adaug nimic la povestirea acestor domni, mai înainte să recunoască singuri că poate s-au înșelat.

— Să se fi înșelat ? exclamă regina, înăbușindu-se. Să se fi înșelat ?... Dar ce se petrece ? Oh, Dumnezeu !

— Domnule — rosti domnul de Flamarens către Athos — dacă ne-am înșelat, greșala vine din partea reginei. Și nădăduiesc că nu aveți cutezanța a îndrepta ceva, fiindcă atunci ar însemna să tăgăduiți spusele maiestății sale.

— Din partea reginei, domnule ? întrebă Athos, cu vocea sa liniștită și puternică.

— Da — murmură Flamarens, coborînd ochii în pământ. Athos suspină cu tristețe.

— Nu cumva această greșală pornește de la cel care vă însoțea și pe care l-am văzut alături de dumneavoastră la corpul de gardă, la bariera Roule ? zise Aramis cu o politețe jignitoare. Dacă cu și contele de la Fère nu ne înșelăm, crați trei când ați intrat în Paris.

Châtillon și Flamarens tresăriră.

— Iți mai lămurit, conte ! exclamă regina, a cărei spaimă creștea din clipă în clipă. Citesc pe fruntea dumitale deznadejdea, buzele dumitale șovăie să-mi dea o veste cumplită, mâinile îți tremură... O ! Doamne, Doamne ! Ce s-a întâmplat ?

— Dumnezeu ! îngână tinăra prințesă, căzînd în geunchi alături de maică-sa. Îndură-te de noi !

— Domnule — zise Châtillon — dacă sînteți purtătorul unei vești îngrozitoare și aveți de gînd să comunicați această veste reginei, înseamnă că sînteți un om crud.

Aramis se apropie de Châtillon, aproape să-l atingă cu pieptul.

— Domnule — vorbi el printre dinți, fulgerîndu-l cu privirea — cred că nu aveți pretenția să ne învățați, pe contele de la Fère și pe mine, ce trebuie să spunem ?

În timpul acestui scurt schimb de cuvinte, Athos, cu mîna pe inimă și cu capul în piept, se apropiase de regină.

— Doamnă — spuse el, adînc mișcat — cerul a dăruit prinților, care prin natură lor sînt mai presus de ceilalți oameni, o inimă capabilă să suporte cele mai mari nefericiri altfel decît cei de rînd ; căci inima lor e temelul superiorității lor. Socot deci că față de o mare regină ca maiestatea voastră nu se cade a te purta așa cum te-ai purta față de o femeie de starea noastră. Regină sortită tuturor suferințelor pe acest pământ, iată rezultatul misiunii ce ne-ați încredințat.

Și, îngenunchind în fața reginei, care tremura înghețată de spaimă, Athos scoase din sîn o cutie în care se aflau decorația bătută în diamante, pe care regina i-o dăduse la plecarea lordului de Winter, și inelul de nuntă încredințat înaintea morții de Carol lui Aramis : din clipa cînd le primise, Athos nu se mai despărțise de ele. Deschise cutia și le întinse pe amîndouă reginei, cu o mută și adîncă durere.

Regina luă inelul, îl duse, ca scuturată de friguri, la buze și, fără un suspin, fără o lacrimă, desfăcu brațele în lături, pâlî și căzu fără cunoștință în brațele doamnelor de onoare și ale fiicei sale.

Athos sărută poala rochiei nefericitei văduve și, ridicîndu-se cu o înfățișare impunătoare, care îi impresiună adînc pe toți cei de față rosti :

— Eu, conte de la Fère, gentilom care nu a mințit niciodată, jur mai întîi înaintea lui Dumnezeu și apoi înaintea acestei sărmane regine, că am făcut pe pămîntul Angliei tot ce-a fost cu putință pentru a-l salva pe rege. Și acum, cavaler — adăugă el, întorcîndu-se spre d'Herblay — să mergem, ne-am făcut datoria.

— Nu încă — zise Aramis. Mai avem o vorbă cu acești domni. Și, adresîndu-se lui Châtillon, adăugă : Domnule, n-ați vrea să ieșiți puțin, măcar pentru o clipă, aș dori să vă spun ceva ce nu se poate spune în fața reginei.

Châtillon se înclină fără un cuvînt, în semn de încuviințare. Athos și Aramis ieșiră cei dinții, Châtillon și Flamarens în urma lor. Tîspatru străbătură în tăcere anticamera. Ajunși la o terasă care se deschidea în dreptul unei ferestre, Aramis se îndreptă spre acest loc unde nu se afla nimeni și, oprindu-se, se întoarse către ducele de Châtillon, căruia i se adresă astfel :

— Domnul meu, mi se pare că v-ați îngăduit adineauri a vă purta cu grosolănie față de noi. Asta nu se cuvine în nici un caz, cu atît mai puțin din partea unor oameni care au adus reginei solia unui mincinos.

— Domnule ! izbucni Châtillon.

— Unde l-ați lăsat pe domnul de Bruy ? întrebă batjocoritor Aramis. Nu cumva s-a dus să-și schimbe chipul, mult prea asemănător cu cel al domnului Mazarin ?! Se știe doar

că la Palatul Regal se găsesc destule măști italiene, de la cea a lui Arlechin și pînă la cea a lui Pantalone.

— Mi se pare că ne provocați, domnilor ! zise Flamarens.

— A ! Numai vi se pare ?

— Cavalerie, cavalerie ! căută Athos să-l potolească.

— Lasă-mă să sfîrșesc — spuse Aramis, furios. Știi bine că nu-mi plac treburile făcute pe jumătate.

— Isprăvește-le, dară, domnule ! rosti Châtillon, cu nimic mai prejos în mîndria lui decît Aramis.

Aramis se înclină.

— Domnii mei — glăsui el — un altul în locul meu ori al contelui de La Fère ar porunci să fiți arestați, căci avem cîțiva prieteni la Paris. Noi însă vă oferim un prilej de-a pleca nestingheriți ! Binevoiți să stăm puțin de vorbă, cu spada în mînă, pe terasa asta pustie.

— Bucuros — încuviință Châtillon.

— O clipă, domnilor — interveni Flamarens. Propunerea este ispititoare, recunosc, dar în clipa de față nu o putem primi.

— De ce ? întrebă Aramis, zeflemisitor. Oare vecinătatea lui Mazarin vă face atît de prevăzători ?

— Auzi, Flamarens ? murmură Châtillon. A lăsa fără răspuns o asemenea provocare ar însemna o pată pe numele și onoarea mea.

— Sînt de aceeași părere — încuviință Aramis.

— Și totuși nu vei răspunde. De altfel, sînt sigur că și domnii îmi vor împărtăși părerea peste cîteva clipe.

Aramis clătipă din cap cu o nemaînchipuită ironic. Châtillon duse numaidecît mîna la spadă.

— Duce — zise Flamarens — uiți că mîine trebuie să comanzi o expediție de foarte mare însemnătate și că, fiind desemnat de Prinț cu încuviințarea reginei, pînă mîine seară nu mai dispui de persoana dumată ?

— Fie. Atunci ne vedem poimîine dimineața — zise Aramis.

— Pînă poimîine dimineața, e cam mult — răspunse Châtillon.

— Nu eu am hotărît acest termen și nici nu cer această amîinare — i-o întoarse Aramis — cu atît mai mult cu cît cred că ne-am putea întîlni chiar cu prilejul expediției de care ați pomenit.

— Da, domnule, aveți dreptate ! exclamă Châtillon. Cu dragă inimă, dacă vă dați osteneala să veniți pînă la porțile Charentonului.

— Cum de nu, domnule ! Pentru cîstea de a vă întîlni aș merge și pînă la capătul lumii, așa că nu stau pe gînduri cînd e vorba de o leghe-două.

— Atunci, pe mîine, domnule !

— Pe mîine ! Și acum duceți-vă la cardinalul vostru, dar mai întîi făgăduiți pe cuvînt de onoare că nu-i veți pomeni un cuvînt despre întoarcerea noastră.

— Puneți condiții ?

— De ce nu ?

— Pentru că numai învingătorii pun condiții și dumneavoastră nu sînteți încă învingători, domnilor.

— Atunci să ne încrucișăm spadele numaidecît. Nouă ne e totuna, mîine n-avem nici o expediție de comandat.

Châtillon și Flamarens se uitară unul la altul : în cuvintele și gesturile lui Aramis era atîta ironie, încît Châtillon, mai ales, abia își înfrîna mînia. Totuși o vorbă a lui Flamarens îl făcu să se stăpînească.

— Bine, fie ! zise el. Oricine ar fi însoțitorul nostru, nu va ști nimic despre cele întîmplute. Dar îmi făgăduiți, domnilor, că veți veni mîine la Charenton ?

— Puteți fi liniștiți, domnilor — îi încredință Aramis.

Cei patru gentilomi se salutară, dar de astă dată Châtillon și Flamarens ieșiră cei dintîi din palat. Athos și Aramis ieșiră în urma lor.

— Pe cine ți-a cășunat așa din senin, Aramis ? întrebă Athos.

— Pe ăștia doi, la naiba !

— Ce ți-au făcut ?

— Ce mi-au făcut ?!... Cum, n-ai văzut ?

— Nu.

— Au rînjit cînd am jurat că ne-am făcut datoria în Anglia. Dacă au crezut sau nu, îi privește ; dacă au crezut, înseamnă că au vrut să ne insulte cu rînjetul lor ; dacă nu, insulta e cu atît mai gravă și trebuie să le arătăm cît mai iute că sîntem buni la ceva. Încolo, nu mă supără prea mult că au amînat povestea pe mîine, cred că astă-scară avem ceva mai bun de făcut decît să ne batem.

- Ce anume ?
- Drace, să-l prindem pe Mazarin !
Athos își răsfrânse buza disprețuitor.
- Expedițiile astea nu mă-ncântă, știi bine, Aramis.
- De ce ?
- Prea seamănă cu a lua prin surprindere.
- Hotărât lucru, Athos, tu ai fi un general cu totul deosebit. Nu te-ai bate decît în plină zi, ți-ai încunoștiința dușmanul de clipa atacului și-ai avea grijă să nu-l lovești în timpul nopții, de teamă să nu se spună că te-ai folosit de întuneric.
- Athos zîmbi.
- De, omul nu poate să-și schimbe firea. De altfel, în clipa de față, parcă poți să știi dacă arestarea lui Mazarin n-ar însemna mai mult un rău decît un bine, mai degrabă o încercătură decît o victorie ?
- Cu alte cuvinte, Athos, nu ești de părerea mea.
- Dimpotrivă, socotesc că e o propunere cinstită, totuși...
- Totuși ?
- Cred că n-ar fi trebuit să le smulgi acelor domni făgăduiala că nu-i vor spune nimic lui Mazarin. Fiindcă așa aproape că te-ai legat să nu întreprinzi nimic.
- Nici pomencală, mă simt foarte liber, te rog să mă crezi. Să mergem, Athos.
- Unde ?
- La domnul de Beaufort sau la domnul de Bouillon, să le spunem cum stau lucrurile.
- Bine, dar cu o condiție : întîi mergem la vicar. El e om al bisericii și știe ce-nseamnă mustrarea de conștiință. Mergem și-i povestim tot ce avem pe cuget.
- Nu — se împotrivi Aramis. El are să strice tot, o să ia totul pe seama lui. Mai bine să-l vedem la urmă.
- Athos surise. Se vedea că tăinuiește un gînd.
- Bine, fie — se învoi el. Atunci, cu cine începem ?
- Cu domnul de Bouillon, dacă vrei. E-n drumul nostru.
- Acum îmi îngădui și mie ceva, nu ?
- Ce anume ?
- Să mă abat pe la hanul *Carol cel Mare* și să-l îmbrățișez pe Raoul.
- Cum nu ! Merg și eu, să-l îmbrățișăm amîndoi !

Se urcară din nou în barca luată la venire și se îndreptară spre Hale. Acolo găsiră pe Grimaud și Blaisois cu caii și toți patru porniră spre strada Guénégaud.

Numai că Raoul nu se afla la han ; primise chiar în ziua aceea un mesaj din partea Prințului și plecase de îndată cu Olivain.

XXXV

CEI TREI LOCOTENENȚI AI GENERALISSIMULUI

Ieșind din hanul *Carol cel Mare*, Athos și Aramis se îndreptară mai întâi spre palatul ducelui de Bouillon, așa cum hotărâseră. Era întuneric beznă, spre ceasurile tăcute și singuratice ale nopții, dar și acum răsunau acele mii de zgomote ce trezesc, făcându-l să tresară de spaimă, un oraș asediat. La fiecare pas întâlneai baricade, la fiecare colț de stradă lanțuri întinse, la fiecare răscruce, bivuacuri ; patrulele se încrucișau peste tot, schimbând cuvântul de ordine ; curierii diferiților comandanți străbăteau piețele ; în sfârșit, între cetățenii pașnici, ieșiți pe la ferestre, și cei mai războinici care alergau pe străzi cu flinta pe umăr sau cu arcebuza sub braț, se înfiripau discuții vii, arătând agitația spiritelor.

Athos și Aramis nu făcură o sută de pași și se văzură opriți de santinelele de pe baricade ; li se ceru parola, dar ei răspunseră că se duc la domnul de Bouillon cu o veste însemnată ; și santinelele se mulțumiră să le dea o călăuză, chipurile să-i însoțească și să le înlesnească trecerea, cu ordinul să-i supravegheze. Călăuza mergea înaintea lor și cânta :

*Viteazul domn de Bouillon
Bolește astăzi de podagră...*

Era unul din cele mai noi cîntece, cu nu știu cîte strofe, unde fiecare era luat în târbacă.

Înăgă palatul Bouillon întâlnește un grup de trei cavaleri, care pesemne că știau toate parolele din lume, căci mergeau fără călăuză și fără escortă și, când ajungeau la vreo barieră, numai ce deschideau gura și erau lăsați îndată să treacă, cu tot respectul cuvenit, fără îndoială, rangului lor. Văzându-i, Athos și Aramis se opresc în loc.

— Oho ! făcu Aramis. Vezi, conte ?

— Văd — răspunse Athos.

— Ce zici de acești trei cavaleri ?

— Dar tu, Aramis ?

— Parc-ar fi oamenii noștri.

— Nu te înșeli cîtuși de puțin. L-am recunoscut pe domnul de Flamarens.

— Și cu pe domnul de Châtillon.

— Cît despre cel cu mantie cafenie...

— E cardinalul.

— În persoană.

— Cum naiba de se-ncumetă să umble prin preajma palatului Bouillon ? mormăie Aramis..

Athos zîmbi fără să răspundă. După cinci minute băteau la poarta palatului. La poartă veghea o santinelă, ca de obicei la cei cu ranguri înalte. Un post de pază se afla și în curte, gata să îndeplinească poruncile date de locotenentul prințului Conti.

Așa cum spunea cîntecul, ducele de Bouillon era țintuit la pat de podagră ; dar, în ciuda acestei belele ce-l împiedica să se urce pe cal de o lună încheiată, adică tocmai de cînd era asediat Parisul, ducele răspunse că e gata să-i primească pe contele de La Fère și pe cavalerul d'Herblay.

Cei doi prieteni fură conduși la duce. Bolnavul se afla în odaia lui, în pat, înconjurat de cel mai războinic decor cu putință. Pe pereți atîrnau peste tot săbii, pistoale, platoșe, arcebuze — și era ușor de ghicit că, de îndată ce se va înzdrăveni, dușmanii Parlamentului vor avea de furcă nu glumă cu domnul de Bouillon. Pînă atunci, spre marea sa părere de rău, se vedea silit să zacă în pat.

— Ah, domnilor, știu că sînteți fericiți ! exclamă el, văzîndu-și oaspeții, și se ridică în capul oaselor cu prețul unei sforțări ce-i smulse o strîmbătură de durere. Puteți să vă urcați în șa, să vă mișcați în voie, să luptați pentru cauza po-

porului. Pe câtă vreme eu, după cum vedeți, sînt ținut la pat. Iir-ar să fie de podagră ! afurisi el, schimonosindu-se din nou. S-o ia toți dracii !

— Monsenior — spuse Athos — venim din Anglia și cea dintîi grijă la sosirea în Paris a fost să vedem cum o duceți cu sănătatea.

— Multe mulțumiri, domnilor, multe mulțumiri... — răspunse ducele. O duc prost, precum se și vede. Sănătatea mea... Afurisită podagră ! Va să zică veniți din Anglia ? Și regele Carol e bine, sănătos ? Cel puțin așa aud.

— E mort, monsenior — rosti Aramis.

— Ei, asta-i ! exclamă ducele, uimit.

— Mort pe eșafod, prin sentința Parlamentului.

— Cu neputință.

— A fost executat în fața noastră.

— Ce-mi tot spunea atunci domnul de Flamarens ?

— Domnul de Flamarens ? făcu Aramis.

— Da, adineauri a plecat de la mine.

Athos surîse.

— Împreună cu doi însoțitori ? întrebă el.

— Da, întocmai — adevăru ducele. După o clipă adăugă cu oarecare neliniște : I-ați întîlnit ?

— Desigur, pe stradă, mi se pare — răspunse Athos și se uită zîmbind la Aramis, care, și el, îl privea cu oarecare nedumerire.

— Afurisită podagră ! exclamă domnul de Bouillon, de astă dată vădit stingherit.

— Monsenior — rosti Athos. Într-adevăr sluiți cu mult devotament cauza Parisului dacă, așa suferind cum sînteți, ați rămas în fruntea armatei, și eu cu domnul d'Herblay vă admîrăm tăria.

— Ce vreți, domnilor ! Trebuie. Și dumneavoastră, căroră ducele de Beaufort vă datorează libertatea, poate chiar și viața, dumneavoastră, atît de viteji și devotați, sînteți o pildă vie a sacrificiului pentru binele obștesc. De aceea, precum vedeți, nu mă cruț. Dar vă mărturisesc că mă aflu la capătul puterilor. Inima-i bună, capul bun ; în schimb, blestemata asta de podagră mă ucide, și vă spun deschis că, dacă azi curtea mi-ar satisface cererile, cereri îndreptățite, întrucît nu vreau decît despăgubirea făgăduită de fostul cardinal însuși cînd mi

s-a răpit principatul Sedan; da, vă spun deschis, dacă mi s-ar da în schimb domenii de egală valoare, dacă aş fi despăgubit pentru ne folosinţa acestui domeniu timp de opt ani, de când mi-a fost luat, dacă titlul de prinţ ar fi acordat celor din familia mea şi dacă fratele meu din Turenne ar fi repus în funcţia de comandant, m-aş retrage îndată pe moşia mea şi-aş lăsa curtea şi Parlamentul să se descurce cum i-o duce capul.

— Şi aţi avea deplină dreptate, monseniore — spuse Athos.

— E părerea dumitale, nu-i aşa, conte de La Fère ?

— Desigur.

— Şi a dumitale, cavaliere d'Herblay ?

— Fără îndoială.

— Ei, atunci, domnilor, vă asigur că, după toate probabilităţile, aceasta-i calea pe care-o voi alege. Curtea îmi face propuneri în clipa de faţă şi nu depinde decît de mine să le accept. Le tot respingeam pînă acum, dar de vreme ce oameni ca dumneavoastră îmi spun că greşesc şi, mai ales, cum blestemata asta de podagră îmi ia orice posibilitate să fiu de folos cauzei Parisului, pe legea mea, tare mă trage inima să vă urmez sfatul şi să primesc propunerea pe care mi-a făcut-o adineaori domnul de Châtillon...

— Primiţi, prinţe, primiţi — spuse Aramis.

— Aşa voi face, pe cîntea mea ! Sînt chiar supărat că în seara asta aproape am refuzat... dar mîine vom sta iarăşi de vorbă şi vom vedea.

Cei doi prieteni îl salutară pe duce.

— Bine, domnilor, duceţi-vă — le spuse el, cred că sînteţi obosiţi de drum. Bietul rege Carol ! În sfîrşit, are şi el o parte de vină că lucrurile s-au petrecut aşa cum s-au petrecut şi trebuie să ne mîngîiem cu gîndul că Franţa n-are nimic să-şi reproşeze în această privinţă şi că a făcut tot ce i-a stat în putere spre a-l salva.

— O, cît despre asta — vorbi Aramis — noi sîntem martori. Mai ales în ce-l priveşte pe Mazarin...

— Uite, mă bucură că şi dumneavoastră depuneţi mărturie în favoarea lui : are un fond bun cardinalul, dacă n-ar fi străin... da, i s-ar face dreptate. Au ! Fir-ar să fie de podagră !

Athos și Aramis ieșiră, însoțiți pînă-n anticameră de văicărelile domnului de Bouillon : era limpede că bietul prinț suferea toate chinurile iadului.

Ajunși la ușa dinspre stradă, Aramis îl întrebă pe Athos:

— Ei, ce zici ?

— Despre cine ?

— Despre domnul de Bouillon, se înțelege.

— Prietene — răspunse Athos — acum cred și eu ce spune cîntecul călăuzei noastre :

Viteazul domn de Bouillon

Bolește astăzi de podagră...

— De aceea nici n-am suflat o vorbă despre scopul vizitei noastre — spuse Aramis.

— Și ai fost prevăzător, altfel i-ai fi pricinuit o nouă criză. Haidem la domnul de Beaufort.

Cei doi prieteni se îndreptară spre palatul Vendôme. Cînd ajunseră acolo tocmai bătea de zece.

Palatul Vendôme nu era mai puțin bine păzit decît palatul Bouillon și avea o înfățișare tot atît de războinică : santinele, post de pază în curte, grămezi de arme, cai gata înșeuai. Doi cavaleri tocmai ieșeau pe poartă cînd Athos și Aramis se pregăteau să intre și se văzură siliți să dea cîțiva pași înapoi spre a le îngădui să treacă.

— Eh, domnilor ! glăsui Aramis. Asta-i noaptea întîlnirilor pesemne, și mărturisesc, ne-ar părea foarte rău dacă, după ce ne-am întîlnit de atîtea ori în noaptea asta, n-am izbuti să ne vedem și mîine.

— O, cît despre asta — răspunse Châtillon (căci el și cu Flamarens ieșeau de la domnul Beaufort) — puteți fi liniștit, domnule. Dacă ne întîlnim noaptea fără să ne căutăm, cu atît mai lesne ne vom întîlni peste zi, căutîndu-ne.

— Nădăjduiesc, domnule — spuse Aramis.

— Eu sînt convins — adaugă ducele.

Domnii de Flamarens și de Châtillon își văzură de drum, în vreme ce Athos și Aramis descălecară. Abia încredințaseră frîul valeților și abia își scosese războinică a

unui felinar atârnat în mijlocul curții, scoase un strigăt de surprindere și li se aruncă în brațe.

— Conte de la Fère ! Cavalerie d'Herblay ! exclamă el. Cum de sînteți la Paris ?

— Rochefort ! roșiră într-un glas cei doi prieteni.

— Eu însumi. Am sosit de la Vendômois, așa cum poate-ați aflat, de vreo patru-cinci zile, și ne pregătim să-i dăm de furcă lui Mazarin. Sper că sînteți tot de-ai noștri. nu ?

— Mai mult ca oricînd. Și prințul de Beaufort ?

— E turbat împotriva cardinalului. Ați auzit de triumful iubitului duce ! El e adevăratul rege al Parisului ; nu poate ieși în oraș de teamă să nu-l înăbușe mulțimea.

— Atunci, cu atît mai bine ! se bucură Aramis. Dar spune-mi nu cumva cei care au plecat adineauri de aici erau domnii de Flamarens și de Châtillon ?

— Întocmai. Au avut audiență la duce ; desigur, veneau din partea lui Mazarin, dar și-au găsit cu cine să vorbească, vă asigur !

— Bravo ! zise Athos. Nouă ni se îngăduie cîntea să vedem pe altelea sa ?

— Mai e vorbă, chiar acum. Știți doar că pe dumneavoastră vă primește oricînd. Urmați-mă, dați-mi voie să vă conduc chiar eu.

Rochefort apucă înainte. Toate ușile se deschiseră în fața lui și a celor doi prieteni. Domnul de Beaufort tocmai se așeza la masă. Cele o mie de treburi din seara aceea îl făcuseră să zăbovească pînă atunci. În ciuda faptului că situația era destul de gravă, Prințul nici nu așteptă să i se repete cele două nume anunțate de Rochefort, și se ridică de pe scaunul pe care abia se așezase, grăbindu-se să iasă în întîmpinarea celor doi prieteni.

— Ce bucurie ! exclamă el. Fiți bineveniți, domnilor. Luați masa cu mine, nu ? Boisjoli, dă de știre lui Noirmont că am doi oaspeți la masă. Îl cuneșteți pe Noirmont, domnilor, nu-i așa ? E bucătarul meu, urmașul lui jupîn Marteau, meșterul plăcintelor acelora fără de pereche, de care știți. Boisjoli, să ne coacă și o plăcintă, dar nu de felul aceleia făcută pentru La Ramée. Slavă Domnului, nu mai avem nevoie de scări de frînghie, de pumnale, nici de pară-căluș.

— Monsenior — glăsui Athos — nu-l mai puneți la încercare pe faimosul dumneavoastră bucătar, fiindcă noi cunoaș-

tem feluritele-i și numeroasele-i talente. Astă-seară, cu îngăduința alteței voastre, avem doar cinstea să vă întrebăm de sănătate și să vă așteptăm ordincle.

— O, cât despre sănătate, sînt sănătos tun, precum vedeți. Sănătatea unui om care a rezistat cinci ani la Vincennes, în tovărășia domnului de Chavigny, e în stare de orice. Cât despre ordine, vă mărturisesc că-s foarte nedumerit, zău așa, fiindcă aici fiecare poruncește și încă așa cum îl taie capul, iar dacă o să meargă tot așa, eu, unul, n-am să mai dau nimă-nui vreo poruncă.

— Adevărat ? făcu Athos. Credeam totuși că Parlamentul se biziue tocmai pe înțelegerea cu dumneavoastră.

— Mda, înțelegerea ! Frumoasă înțelegere, n-am ce zice ! Cu ducele de Bouillon ar mai merge, arc gută și nu se poate mișca din pat, așa că se mai poate sta de vorbă cu el ; dar cu domnul d'Elbeuf și nătărăii lui de feciori... Știți cîntecul cu ducele d'Elbeuf, domnilor ?

— Nu, monseniore.

— Serios ?

Și domnul de Beaufort începu să cînte :

*Domnul d'Elbeuf și-ai săi feciori
Fac zarvă mare-n piață, la palat,
Tuspatru mîndri ca și patru sori,
Domnul d'Elbeuf și-ai săi feciori,
Dar cînd se află în ai luptei zori,
De-mpăunarea lor s-au lepădat.
Domnul d'Elbeuf și-ai săi feciori
Fac zarvă mare-n piață, la palat...*

— Oricum, sper că măcar în privința vicarului lucrurile stau altfel — spuse Athos.

— Vezi să nu ! Cu vicarul e și mai rău. Să te ferească Dumnezeu de prelați intriganți, mai ales cînd poartă și platoșă sub sutană ! În loc să stea liniștit la episcopie și să se roage pentru victoriile pe care nu le cucerim, sau pentru cele pe care le pierdem, știți ce face ?

— Nu.

— Înjghebează un regiment, căruia i-a dat și un nume : regimentul „Corint“. Face la locotenenți și căpitani de parcă

ar fi mareșal al Franței, nici mai mult nici mai puțin, și colonei, ca însuși regele !

— De — interveni Aramis — în schimb, când e vreo bătălie, sper că stă la episcopia lui, nu ?

— Aș, de unde, te înșeli, dragul meu d'Herblay ! Când e vorba să se bată, se bate ; așa încît, obținînd prin moartea unchiului său un loc în Parlament, mereu te-mpiedici de el : în Parlament, la consilii, pe cîmpul de luptă. Prințul de Conti e general doar în poze, și încă ce poze ! Un prinț ghebos ! Eh, nu e bine, domnilor, nu e bine de loc !

— Prin urmare, monseniore, sînteți nemulțumit ? întrebă Athos, schimbînd o privire cu Aramis.

— Nemulțumit, conte ? ! Zi mai degrabă că sînt furios. Și încă pînă într-atît, încît vă spun ceea ce n-aș spune altora : dacă regina, recunoscîndu-și greșelile față de mine, ar rechemă-o pe mama din exil și mi-ar încredința pe viață conducerea amiralității, slujbă avută de tata și care mi-a fost făgăduită la moartea lui, ei bine, mai degrabă aș dresa cîini, pe care i-aș învăța să spună că există în Franța și hoți mai mari ca Mazarin.

De astă dată, Athos și Aramis nu schimbă doar o privire, ci și un zîmbet. Să nu-i fi întîlnit pe domnii de Châtillon și de Flamarens, și tot ar fi ghicit că au trecut pe acolo. De aceea nu suflară o vorbă despre prezența lui Mazarin la Paris.

— Monseniore — zise Athos — sîntem mulțumiți. Venind la această oră la altelea voastră, n-am vrut decît să vă arătăm devotamentul nostru și să vă spunem că sîntem la dispoziția dumneavoastră, ca niște preacredincioși slujitori.

— Preacredincioși prieteni, domnilor, cei mai credincioși prieteni, mi-ați dovedit-o ! Și dacă mă voi împăca vreodată cu curtea, sper că am să vă dovedesc și eu că v-am rămas prieten, atît dumneavoastră cît și domnilor... cum naiba-i cheamă ? D'Artagnan și Porthos ?

— Da, d'Artagnan și Porthos.

— Da, așa. Prin urmare, înțelegeți, conte de La Fère, înlegi, cavalerie d'Herblay, rămîn pe de-a întregul și întotdeauna prietenul dumneavoastră.

Athos și Aramis se înclinară și ieșiră.

— Dragul meu Athos — spuse Aramis — te-ai învoit oare să mă însoțești numai ca, Doamne iartă-mă, să-mi dai o lecție ?

— Așteaptă puțin, dragul meu — răspunse Athos. Te vei lămuri pe deplin abia după ce vom pleca de la vicar.

— Atunci haidem la episcopie — spuse Aramis.

Și amândoi se îndreptară spre insula Cité. Aproximându-se de leagănul Parisului, Athos și Aramis găsiră străzile inundate și trebuiră să se urce într-o barcă. Era unsprezece trecute, dar se știa că vicarul primește la orice oră. Activitatea lui de neînchipuit făcea din noapte zi și din zi noapte, după trebuință.

Palatul arhiepiscopal ieșea din mijlocul apei, încât ai fi spus, după mulțimea bărcilor ancorate de jur împrejurul clădirii, că te afli la Veneția, și nu la Paris. Bărcile plecau, veneau, se încrucișau în toate sensurile, pierzându-se în labirintul străzilor din inima orașului sau depărtându-se în direcția Arsenalului sau a cheiului Saint-Victor, unde pluteau ca pe un lac. Unele bărci erau mute și misterioase, altele zgomotoase și luminate. Cei doi prieteni lunecară prin furtivarul lor și se opriră și ei lângă palat.

Tot catul de jos al arhiepiscopiei era inundat, dar de ziduri se rezemaseră un fel de scări, așa că toată schimbarea pricinuită de inundație era că intrai pe fereastră în loc să intri pe ușă. Așa ajunseră și Athos cu Aramis în anticamera episcopului. Anticamera era înțesată de lachei, fiindcă în salonul de așteptare se înghesuiau vreo duzină de nobili.

— Dumnezeu! mormăi Aramis. Ia te uită nițel împrejur, Athos! Oare îngîmfatul ăsta de vicar o să-și facă o plăcere lăsîndu-ne să așteptăm?

Athos zîmbi.

— Dragul meu — zise el — trebuie să iei oamenii cu toate neajunsurile rangului lor: vicarul e în clipa asta unul dintre cei șapte sau opt regi care domnesc la Paris și are și el curtea lui.

— Văd — spuse Aramis. Numai că noi nu sîntem curteni.

— Atunci să ne anunțăm și, dacă nu ne răspunde cum se cuvine, nu-i nimic! Îl lăsăm cu treburile Franței și-ale lui. Nu trebuie decît să chem un lacheu și să-i strecurăm o jumătate de pistol în palmă.

— Se-nțelege! încuviință Aramis. Dacă nu mă înșel... da... nu... ba da, ăsta-i Bazin! Ia vino încoace, ticălosule!

Bazin, care tocmai străbătea anticamera în mărețele-i veșminte bisericesti, se întoarse, încruntat, să vadă cine era

necuvînciosul care îl striga astfel. Dar abia îl recunosc pe Aramis, că din tigru se preschimbă în miel și se apropie numaidecît.

— Cum ! exclamă el. Dumneavoastră sînteți, cavalerie ? ! Dumneavoastră, domnule conte ? ! Iată-vă pe amîndoi, tocmai cînd eram tare îngrijorat de soarta dumneavoastră ! Vai, cît sînt de fericit că vă văd !

— Bine, bine, jupîne Bazin — spuse Aramis. Destul cu amabilitățile. Am venit să-l vedem pe vicar, dar sîntem grăbiți, așa că trebuie să-l vedem îndată.

— Se înțelege de la sine ! răspuse Bazin. Numaidecît, nici o grijă. Doar n-o să lase niște nobili ca dumneavoastră să aștepte. Acum se află într-o constatare secretă cu domnul de Bruy.

— De Bruy ? ! exclamă într-un glas Athos și Aramis.

— Da ! Chiar eu l-am anunțat, așa că-mi amintesc bine numele. Îl cunoașteți, domnule ? adăugă Bazin, întorcîndu-se către Aramis.

— Cred că da.

— Eu nu pot spune același lucru — continuă Bazin. S-a înfășurat atît de bine în manie, încît n-am putut să-l văd la față, oricît m-am căznit eu. Totuși am să intru să vă anunț, și de astă dată poate că-s mai norocos.

— N-are rost — îl opri Aramis. Ne lăsăm păgubași astă-seară și nu-l mai vedem pe vicar, nu-i așa, Athos ?

— Cum vrei — răspuse contele.

— Da, pesemne că are lucruri importante de pus la cale cu domnul de Bruy.

— Să mai anunț c-ați trecut pe la arhiepiscopie ?

— Nu, nu te osteni — spuse Aramis. Haidem, Athos !

Și cei doi prieteni, croindu-și drum prin mulțimea valeților, ieșiră din palatul arhiepiscopal, urmați de Bazin, care, în semn de respect, nu mai isprăvea cu plecăciunile.

— Ce zici ? întreabă Athos, cînd el și Aramis se urcară în barcă. Nu crezi, prietene, că le-am fi jucat o festă tare neplăcută la toți ăștia, dacă-l aretam pe Mazarin ?

— Ești înțelepciunea în carne și oase, Athos ! răspuse Aramis.

Ceea ce îi uimea mai ales pe amîndoi era nepăsarea cu care curtea Franței privea evenimentele teribile petrecute în Anglia și care, după cum socoteau ei, ar fi trebuit să preocupe în-

treaga Europă. De fapt, în afară de o biată văduvă și de o prințesă orfană, care plîngeau într-un ungher al palatului Luvru, nimeni nu părea să știe că a existat un rege Carol I și că acest rege și-a aflat de curînd sfîrșitul pe eșafod.

Cei doi prieteni hotărîră să se întâlnească a doua zi dimineața, la ceasurile zece, căci, deși era noapte târziu, în clipa cînd ajunseră la ușa hanului, Aramis, sub motiv că mai are de făcut unele vizite importante, îl lăasă singur pe Athos.

A doua zi, cînd orologiul bătea de zece, erau din nou împreună. Dimineața, pe la șase, Athos ieșise și el în oraș după treburile lui.

— Ei, ai vreo veste ? întrebă Athos.

— Nici una. Pe d'Artagnan iu l-a văzut nimeni și nici Porthos n-a apărut. Dar tu ?

— Nimic.

— Drace ! făcu Aramis.

— Mda — încuviință Athos — întîrzierea asta nu-mi miroase a bine. Au apucat pe drumul cel mai scurt și, prin urmare, ar fi trebuit să ajungă înaintea noastră.

— Unde mai pui — adăugă Aramis — că noi îl cunoaștem pe d'Artagnan. E iute în toate și nu-i el omul să piardă vremea cînd știe că-l așteptăm.

— Dacă-ți mai aduci aminte, socotea să fie aici în cinci ale lunii.

— Iar azi sîntem în nouă. Diseară expiră termenul fixat.

— Și dacă n-avem nici o veste, ce vrei să faci ? întrebă Athos.

— Păi cum ? ! Pornim să-i căutăm !

— Bine — spuse Athos.

— Dar Raoul ? întrebă Aramis.

O umbră trecu peste fruntea contelui.

— Raoul mă neliniștește mult — răspunse el. Ieri, primind o scrisoare de la prințul de Condé, s-a dus să-l întâlnească la Saint-Cloud și încă nu s-a înapoiat.

— Pe doamna de Chevreuse n-ai văzut-o ?

— Nu era acasă. Dar tu, Aramis, nu trebuia să te abați pe la doamna de Longueville ?

— Am fost.

— Și ?

— Nici ea nu era acasă, dar cel puțin a lăsat adresa noii reședințe.

— Unde se află ?

— Ghicește și-ți dau ce vrei.

— Cum vrei să ghicesc unde poate să fie la miezul nopții, căci bănuiesc că ai fost la ea aseară, după ce ne-am despărțit ; cum vrei, dar, să ghicesc unde se află la miezul nopții cea mai frumoasă și cea mai bătaioasă femeie dintre toate partizanele Frondei ?

— La Palatul municipal, dragul meu !

— Cum la Palatul municipal ? ! A fost cumva numită starostele negustorilor ?

— Nicidecum. S-a declarat singură, în mod provizoriu, regină a Parisului, și cum n-a cutezat să se mute din capul locului la Palatul Regal sau la Tuileries, s-a instalat la Palatul municipal, unde va dăruia cât de curînd ducelui un moștenitor sau o moștenitoare.

— Despre asta nu mi-ai spus nimic, Aramis — observă Athos.

— Adevărat ! Am uitat, iartă-mă.

— Și-acum, ce facem pînă diseară ? întrebă Athos. Mi se pare că n-avem nici o treabă.

— Uți, prietene, că ne-am și pregătit una ?

— Ce anume ?

— Ne ducem la Charenton, ce Dumnezeu ! Sper să întâlnesc acolo, după cum mi-a făgăduit, pe un anume domn de Châtillon, pe care de mult nu-l pot suferi.

— Și de ce asta ?

— Pentru că e fratele unui anume domn de Coligny.

— Adevărat, uitasem... Cel care a aspirat la cinstea să-ți fie rival. A fost pedepsit cu destulă cruzime pentru îndrăzneala lui, așa că ar trebui să te mulțumești cu atîta.

— Da, dar ce vrei, asta nu mi-e destul. Sînt răzbunător, e singura slăbiciune prin care țin de biserică. Și de altfel știi, Athos, nu ești dator să mă însoțești.

— Ei, asta, glumești !

— Atunci, dragul meu, dacă ești hotărît să mă întovărășești, nu-i timp de pierdut. Am auzit tobele, am văzut trecînd tunurile, am văzut burghezii cum se rînduiau de luptă în Piața Palatului municipal. Bătălia se va da lîngă Charenton, hotărît lucru, așa cum spunea ieri și ducele de Châtillon.

— Am crezut că tratativele din noaptea asta vor mai schimba ceva în pornirile astea războinice.

— Fără îndoială, dar de bătut tot se vor bate, chiar dacă n-ar fi decît pentru a nu se afla de tratative.

— Bieții oameni ! murmură Athos. Se duc la moarte pentru ca ținutul Sedan să fie dat înapoi domnului de Bouillon, pentru ca Amiralitatea să fie dată domnului de Beaufort, iar vicarul să ajungă cardinal !

— Lasă, lasă, dragul meu, spuse Aramis. Recunoaște că, dacă Raoul al tău n-ar trebui să ia parte la această încăierare, ai fi mai puțin filosof.

— Poate că ai dreptate, Aramis.

— Ei bine, să mergem acolo unde se dă bătălia, ăsta-i mijlocul cel mai sigur să-l găsim pe d'Artagnan, pe Porthos și pe Raoul.

— Vai ! suspină Athos.

— Bunul meu prieten — vorbi Aramis — dacă am ajuns la Paris, crede-mă, ar trebui să lași obiceiul ăsta de-a ofta mereu. Războiu-i război, ce naiba, Athos ! Nu mai ești ostaș, te-ai dat cu sfinții, poate ? ! Uite, trec niște cetățeni serioși ; e molipsitor, zău așa ! Și căpitanul de colo, ia te uită, aproape că are mutră de militar !

— Vin dinspre strada Mouton.

— Cu tobele-n frunte, ca niște adevărați ostași ! Ia te uită la ăla ce se mai leagănă și se mai înfoaie !

— Hait ! făcu Grimaud.

— Ce e ? întrebă Athos.

— ăsta-i Planchet, domnule.

— Ieri locotenent, azi căpitan, mîine, fără îndoială colonel — spuse Aramis. În opt zile, te pomenești cu el mareșal al Franței.

— Să-i cerem niște deslușiri — propuse Athos.

Cei doi prieteni se apropiară de Planchet, care, mai mîndru ca oricînd că e văzut în exercițiul funcțiunii, binevoi să lămurească pe cei doi nobili, cum că avea ordin să ocupe o poziție în Piața Regală, cu două sute de oameni, formînd ariergarda armatei pariziene, și să se îndrepte la nevoie spre Charenton.

Fiindcă Athos și Aramis mergeau în aceeași direcție, îl însoțiră pe Planchet pînă în locul amintit. Planchet își duse oamenii cu destulă îndemînare prin Piața Regală și, în aștepta-

rea ordinului de atac, îi rîndui în spatele unui lung șir de burghezi, care se întindea în tot cartierul Saint-Antoine.

— Azi o să dea de naiba ! prevesti Planchet, războinic.

— Da, nici vorbă — încuviință Aramis. Dar de aici pînă la dușman e cam departe.

— Micșorăm noi depărtarea asta, domnule — sări cu gura un caporal.

Aramis îl salută, apoi se întoarce spre Athos și-i spuse :

— N-aș vrea să rămîn aici, în Piața Regală, cu toți ăștia. Nu vrei să mergem înainte ? Așa o să vedem mai bine ce se-ntîmplă.

— Afară de asta, domnul de Châtillon n-are să vină să te caute în Piața Regală, nu ? Haidem înainte, prietene !

— Dar tu n-ai nimic de împărțit cu domnul de Flamarens ?

— Prietene — rosti Athos — eu am luat hotărîrea să nu mai trag spada decît silit și dacă nu-i altă cale.

— Și de cînd ai luat hotărîrea asta ?

— De cînd am tras pumnalul din teacă.

— Braço ! Încă o amintire de la domnul Mordaunt ! Ce naiba, dragul meu, n-ar mai lipsi decît să ai remușcări că l-ai ucis !

— Sst ! făcu Athos, cu un surîs trist, ducînd degetul la buze. Să nu mai vorbim de Mordaunt, asta ar putea să ne poarte nenoroc.

Athos își struni calul, străbătînd cartierul, apoi valea Fécamp, înnegrită de mulțimea oamenilor înarmați. De prisos să spunem că la un pas în urmă venea și Aramis.

XXXVI

BĂTĂLIA DE LA CHARENTON

Pe măsură ce înaintau, Athos și Aramis lăsau în urmă felurite trupe înșiruite pe drum, vedeau platoșe lustruite și strălucitoare venind după arme ruginite, flinte sclipitoare după halebarde pestrițe.

— Creed că aici e adevăratul câmp de bătaie — spuse Aramis. Vezi corpul de cavalerie colo în fața pochului, cu pistoalele-n năni ? Ia seama, uite și tunuri !

— Ei, dragul meu — zise Athos — unde ne-ai băgat ? De jur împrejurul nostru zăresc numai mutre de ofițeri din armata regală. Nu cumva chiar domnul de Châtillon vine spre noi, însoțit de doi sergenți ?

Și Athos trase spada, în vreme ce Aramis, crezînd că într-adevăr a ieșit din liniile de bătaie pariziene, ducea mîna la coburi.

— Bună ziua, domnilor — îi salută ducele, apropiindu-se. Văd că nu înțelegeți nimic din ce se petrece, dar un singur cuvînt vă va lămurii pe deplin: Deocamdată am făcut armistițiu. Se duc tratative : prințul, domnul de Rerz, domnul de Beaufort și domnul de Bouillon discută în clipa de față chestiunile politice. Din două una : ori treburile nu se descurcă, și-atunci avem prilejul să ne întîlnim, cavalerie ; ori se ajunge la o înțelegere și atunci, eliberat de îndatoririle mele de comandant, ne întîlnim cu atît mai vîrtos.

— Domnule — glăsui Aramis vorbiți minunat. Îngăduiți-mi deci o întrebare.

— Vă rog, domnule.

— Unde se află plenipotențiarii ?

— Chiar la Charenton, în a doua casă pe dreapta, cum vii dinspre Paris.

— Și conferința nu era prevăzută ?

— Nu, domnilor. Pe cît se pare, ea are loc în urma unor noi propuneri făcute de Mazarin aseară parizienilor.

Athos și Aramis se priviră rîzînd : știau mai bine ca oricine care erau aceste propuneri, cui fuseseră făcute și de către cine.

— Și plenipotențiarii se află întruniți acolo în casa... ? Întrebă Athos.

— În casa domnului de Chanleu, care comandă trupele voastre la Charenton. Spun : trupele voastre, deoarece presupun că faceți parte din Frondă.

— Mda... aproape — mormăi Aramis.

— Cum așa, aproape ?

— Firește, domnule. Știți mai bine ca oricine că în aceste vremuri nu poți spune lămurit de partea cui ești.

— Noi sîntem de partea regelui și a prinților — rosti Athos.

— Trebuie totuși să ne înțelegem — spuse Châtillon. Regele e cu noi și are drept comandanți supremi pe domnii d'Orléans și Condé.

— Da — zise Athos — dar locul său e printre noi, alături de domnii de Conti, Beaufort, d'Elbeuf și de Bouillon.

— Se poate — răspunse Châtillon. Se știe că în ce mă privește, am destulă simpatie pentru Mazarin. Însăși interesele mele se află la Paris. Am acolo un mare proces, de care depinde toată averea mea și, așa cum mă vedeți, tocmai mi-am consultat avocatul.

— La Paris ?

— Nu, la Charenton... Domnul Viole, pe care îl cunoașteți după nume, un om admirabil, puțin cam încăpățânat, poate, doar nu degeaba e membru al Parlamentului. Credeam să am aseară o întrevedere cu el, dar întâlnirea cu dumneavoastră m-a împiedicat să-mi văd de treburile. Și cum afacerile trebuie puse în ordine, m-am folosit de acest armistițiu și iată de ce mă găsesc în mijlocul vostru.

— Domnul Viole dă oare consultațiile în aer liber ? Întrebă Aramis, râzând.

— Da, domnule, călare chiar. Comandă cinci sute de pușcași pe ziua de azi și, ca să-l cinstesc așa cum se cuvine, l-am vizitat însoțit de aceste două mici tunuri, în fața cărora v-ați mirat atîta că mă vedeți. La început nici nu l-am recunoscut, zău : poartă încinsă peste robă o spadă lungă și pistoale la brîu, ceea ce-i dă un aer nemaipomenit. V-ar face plăcere să-l vedeți, dacă veți avea fericirea să-l întâlniți.

— Dacă arată atît de ciudat, l-am putea căuta anume — spuse Aramis.

— Ar trebui să vă grăbiți, domnule, căci tratativele n-au să mai țină multă vreme.

— Și dacă nu se ajunge la nici o înțelegere, încercați să cucerii Charenton-ul ? Întrebă Athos.

— Așa am ordin. Eu comand trupele de atac și mă voi strădui să izbutesc.

— Domnule — spuse Athos — de vreme ce comandați cavaleria...

— Iertare ! Am comanda întregii oștiri.

— Cu atît mai bine !... Îmi închipui că trebuie să-i cunoașteți pe toți ofițerii ; vorbesc de cei aleși.

— Firește, aproape.

— Fiți buni atunci și spuneți-mi dacă nu aveți cumva sub comanda dumneavoastră pe cavalerul d'Artagnan, locotenent de mușchetari.

— Nu, domnule, nu se află printre noi. A părăsit Parisul de mai bine de șase săptămîni, trimis, pe cît am auzit, cu o misiune în Anglia.

— Știam, dar am crezut că s-a înapoiat.

— Nu, și nici nu știu să-l fi văzut cineva. Pot să vă dau aceste lămuriri, fiindcă mușchetarii sînt de partea noastră, și domnul de Cambon ține locul domnului d'Artagnan.

Cei doi prieteni se uitară unul la altul.

— Vezi... — spuse Athos.

— Ciudat ! făcu Aramis.

— Li s-a întîmplat ceva pe drum, mai mult ca sigur.

— Azi sîntem în nouă, și astă-seară expiră termenul stabilit. Dacă pînă diseară nu aflăm nimic, mîine dimineată plecăm.

Athos dădu din cap a încuviințare, apoi se întoarse către Châtillon.

— Dar domnul de Bragelonne, un tînăr de cincisprezece ani, aflat în preajma Prințului, are cinstea să-l cunoașteți, duce ? întrebă el, aproape stingherit de faptul că scepticul Aramis îl vede dîndu-și pe față simțămintele de părinte.

— Da, desigur — răspunse Châtillon. A sosit azi-dimineată împreună cu Prințul. Un tînăr fermecător ! E un prieten al dumneavoastră, conte ?

— Da, domnule — murmură Athos, mișcat. Un prieten atît de apropiat, încît aș dori mult să-l văd. S-ar putea ?

— Desigur. Binevoiți a mă însoți și vă conduc la cartierul general.

— Hei ! făcu Aramis, întorcîndu-se. Parcă aud zgomot în spatele nostru.

— Așa e. Se apropie un grup mare de călăreți — zise Châtillon.

— Îl recunosc pe vicar, după pălăria de partizan al Frondei.

— Și eu pe domnul de Beaufort, după penele albe.

— Vin în goana mare. E și prințul cu ei. Ah, dar iată că-i părăsește.

— Se sună adunarea ! exclamă Châtillon. Auziți ? Trebuie să vedem ce e.

Într-adevăr, soldații alergau să-și ia armele, călăreții încălecau din nou, trîmbițele sunau, tobele duruiau. Domnul de Beaufort trase spada din teacă. Prințul făcu și el un semn, și toți ofițerii din armata regală, amestecați un timp în mijlocul trupelor pariziene, alergară spre el.

— Domnilor — rosti Châtillon — armistițiul a încetat, e limpede. Ne vom bate. Întoarceți-vă deci la Charenton. Voi ataca orașul fără întârziere. Iată și semnalul Prințului.

În adevăr, un trîmbițaș ridică de trei ori în aer steagul Prințului.

— Pe curînd, cavalerie ! strigă Châtillon.

Și dădu pîteni calului să-și ajungă escorta din urmă. Athos și Aramis întoarseră și ei caii și se grăbiră să-l salute pe vicar și pe domnul de Beaufort. Cît despre domnul de Bouillon, acesta avusese, spre sfîrșitul tratativelor, un groaznic atac de podagră, încît trebuiră să-l ducă într-o litieră înapoi la Paris. În schimb, domnul duce d'Elbeuf, înconjurat de cei patru feciori ai săi ca de un stat-major, străbătea rîndurile armatei pariziene.

În acest timp, între Charenton și armata regală se lățea o mare întindere pustie, care părea că se pregătește să slujească de ultim culcuș celor răpuși în luptă.

— Mazarin ăsta e o adevărată rușine pentru Franța ! vorbi vicarul, strîngîndu-și cingătoarea spadei pe care, după deprinderea vechilor preoți militari, o purta peste sutana de arhiepiscop. Un bădăran care se crede stăpîn în Franța ca pe moșia lui. Franța n-o să poată nădăjdui la fericire și la liniște, pînă n-o să-l vadă plecat.

— Se pare că nu s-au înțeleș în ce privește culoarea pălăriei — șopti Aramis.

În aceeași clipă, domnul de Beaufort ridică spada.

— Domnilor — glăsui el — diplomația noastră s-a dovedit zadarnică. Am vrut să ne scuturăm de ticălosul de Mazarin, dar regina, pe care a îmbrobodit-o, ține cu orice preț să și-l păstreze ca ministru, așa încît nu ne mai rămîne decît să-l batem meritoriu.

— Bun ! făcu vicarul. Iată elocvența dintotdeauna a domnului de Beaufort.

— Din fericire — spuse Aramis — își corectează din vîrful spadei greșelile de exprimare.

— Pff ! pufni vicarul cu dispreț. Vă jur că n-a prea strălucit în războiul ăsta.

Și trase la rîndu-i spada din teacă.

— Domnilor — spuse el — iată dușmanul venind spre noi. Sper să-l scutim de jumătate din cale.

Și fără să-i pese dacă-l urmează careva, se avîntă spre inamic. Regimentul său, care se numea regimentul „Corint“, după numele arhiepiscopici, se năpusti după el și bătălia începu.

La rîndul său, domnul de Beaufort își îndruma cavaleria, comandată de către domnul de Noirmoutiers, spre Etampes, unde trebuia să întîlnească un convoi de provizii așteptat cu nerăbdare de parizieni. Domnul de Beaufort urma să-l apere.

Domnul de Chanleu, care avea comanda bătăliei, aștepta cu grosul trupelor, pregătit să țină piept asaltului și, dacă dușmanul era respins, să încerce să-l urmărească.

După vreo jumătate de ceas, bătălia se dădea pe întreg frontul. Vicarul, scos din fire de faima ce înconjura curajul domnului Beaufort, se aruncase cel dintîi în luptă, săvîrșind minuni de vitejie. Precum știm, adevărata-i chemare era spada și el se simțea fericit ori de cîte ori avea prilejul să o tragă din teacă, fără să-i pese pentru cine și pentru ce. În această împrejurare se dovedi un ostaș strașnic, dar un colonel tare nepriceput. Pornise cu șapte ori opt sute de oameni să atace trei mii ; dușmanul potopise și respinsese soldații episcopului, care se retrăseseră în neorînduială spre întărituri. Focul artileriei lui Chanleu opri însă în loc armata regală, care păru pentru o clipă descumpănită. Dar peste puțin timp se adună să-și refacă rîndurile în spatele unui pîlc de case și al unei pădurici.

Chanleu socoti că a sosit momentul și, în fruntea a două regimente, se aruncă în urmărirea armatei regale ; dar, după cum am spus, ea-și refăcuse rîndurile și se întorcea la atac, comandată de însuși domnul de Châtillon. Atacul se dovedi atît de aprig și atît de iscusit, încît Chanleu și oamenii săi se pomeniră aproape încercuiți. Chanleu ordonă retragerea, ordin adus de îndată la îndeplinire, metru cu metru, pas cu pas. Din nefericire, curînd Chanleu căzu lovit de moarte.

Domnul de Châtillon îl văzu prăvălindu-se la pămînt și strigă vestea în gura mare, ceea ce îndoii curajul armatei regale și reteză cu desăvîrșire avîntul celor două regimente cu

caro Chanleu pornise atacul. Drept urmare, fiecare se gîndi numai la pielea lui și soldații dădură buzna spre întărituri, unde vicarul tocmai încerca să-și adune regimentul risipit.

Pe neașteptate, un escadron de cavalerie ieși în întâmpinarea învingătorilor, care se aruncau de-a valma cu fugarii spre întărituri. Athos și Aramis atacau în fruntea escadronului, Aramis cu spada într-o mînă și cu pistolul în cealaltă, Athos cu spada în teacă și cu pistoalele în coburi. Era liniștit și nepăsător ca la paradă, dar privirea-i nobilă se umplea de tristețe văzînd cum atîția oameni se răpun unii pe alții, jertiți pe de o parte de îndărătnicia reginei, pe de alta de ura prinților. În schimb, Aramis lupta și se înfierbînta din ce în ce mai mult, ca de obicei. Ochii lui vii ardeau ca focul; un zîmbet îngrozitor îi schimonosea gura fină; nările-i dilatate adulfmeau mirosul de sînge; fiecare lovitură a spadei lui își nimerea ținta, iar mînerul pistolului zdrobea, dădea gata răniții care încercau să se ridice.

În partea opusă, în rîndurile armatei regale, doi cavaleri — unul cu platoșă aurită, celălalt cu un simplu pieptar de piele, de sub care ieșeau la iveală mînele unui veșmînt de catifea albastră — luptau în primele rînduri. Cavalerul cu platoșă aurită se năpusti cu spada asupra lui Aramis, dar acesta pară o lovitură cu ușurința-i obișnuită.

— Ah! Dumneata erai, domnule de Châtillon! exclamă cavalerul. Fii binevenit, te așteptam!

— Spor că nu te-am lăsat să aștepți prea mult, domnule — spuse ducele. Oricum, iată-mă!

— Domnule de Châtillon — spuse Aramis, trăgînd din coburi un al doilea pistol, păstrat anume. Dacă n-ai pistolul încărcat, ești un om mort.

— Slavă Domnului, e încărcat! făcu Châtillon.

Ridicînd pistolul, ducele îl îndreptă spre Aramis și apăsă pe trăgaci. Aramis plecă iute capul și glonțul trecu pe deasupra lui fără să-l atingă.

— Vai! N-ai nimerit! zise Aramis. În schimb, eu jur să nu dau greș.

— Dacă mai ai vreme! strigă domnul de Châtillon, îmboldindu-și calul și năpustindu-se asupra-i cu spada ridicată.

Aramis îl așteptă cu zîmbetul cumplit ce-i era propriu în asemenea împrejurări; Athos, care-i văzu potrivnicul arun-

cîndu-se cu iuțea fulgerului spre el, deschise gura să strige : „Trage ! Trage odată !“, cînd împușcătura porni. Domnul de Châtillon desfăcu brațele în lături și se răsturnă pe crupa calului. Glonțul îi pătrunsese în piept, prin deschizătura platoșei.

— M-ai răpus ! îngăimă ducele.

Și alunecă jos de pe cal.

— Te-am prevenit, domnule, dar acum îmi pare rău că m-am ținut de cuvînt. Mai pot să te-ajut cu ceva ?

Châtillon făcu un semn cu mîna ; Aramis tocmai se pregătea să descalece, cînd primi o neașteptată și puternică lovitură în coaste : era o lovitură de spadă, dar platoșa o oprișe.

Întoarse furios calul, înșfăcă brațul acestui nou dușman și deodată același strigăt izbucni din pieptul său și din pieptul lui Athos :

— Raoul !

Tînărul recunoscuse îndată atît chipul cavalerului d'Herblay, cît și glasul tatălui său, și lăsă spada să-i cadă din mînă. Vreo cîțiva călăreși din armata pariziană se năpustiră asupra lui Raoul, dar Aramis și sări să-l apere.

— E prizonierul meu ! Treceți înaintea ! strigă el.

În acest timp, Athos luă calul feciorului său de frîu și-l scoase afară din învîlmășeală.

Prințul, care îl sprijinea pe domnul de Châtillon în a doua linie de bătaie, se arătă în mijlocul încăierării. Ochiul lui scînteietor de vultur și loviturile-i aprige făcură să fie recunoscut nunaidecît. Văzîndu-l, regimentul arhiepiscopului de Corint, căruia vicarul, cu toate strădaniile sale, nu izbutise să-i adune rîndurile, se aruncă în mijlocul oștirii pariziene, răsturnînd totul în cale și pătrunse în goană în Charenton, străbătîndu-l fără să se oprească. Vicarul, luat pe sus, trecu din nou pe lîngă Athos, Aramis și Raoul.

— Aha ! exclamă Aramis, care, în pizma lui, nu putea să nu se bucure de înfrîngerea vicarului. Ca arhiepiscop ce sînteți, monseniore, ar trebui să cunoașteți Scriptura.

— Ce-are a face Scriptura cu ce mi se întîmplă acum ? întrebă vicarul.

— Faptul că Prințul se poartă azi cu dumneavoastră ca sfîntul Pavel în cea dintîi epistolă către corintieni.

— Haidem ! spuse Athos. E o vorbă de duh, dar aici nu-i locul să aștepți laude. Înainte, înainte, sau mai degrabă înapoi, căci îmi pare că oamenii Frondei au pierdut bătălia.

— Mi-e totuna ! zise Aramis. N-am venit decît să-l întîlnesc pe domnul de Châtillon. I-am întîlnit și sînt mulțumit. Un duel cu Châtillon nu-i puțin lucru !

— Și pe deasupra și un prizonier ! adăugă Athos, arătînd spre Raoul.

Tustrei cavalerii porniră în galop. Tînărul simțise un fior de bucurie regăsindu-și tatăl. Goneau unul alături de altul, mîna în mîna, Athos strîngînd mîna stîngă a tînărului în mîna lui dreaptă. Cînd se depărtară de cîmpul de bătaie, Athos îl întrebă :

— Ce căutai în mijlocul luptei, prietene ? Pe cît îmi pare, locul tău nu era aici și nici nu te văd înarmat pentru luptă.

— Azi nu era vorba să lupt, domnule. Promisem o misiune pentru cardinal și tocmai plecam spre Rueil, cînd l-am văzut pe domnul de Châtillon că atacă și am simțit deodată dorința să-i țin tovărășie. Atunci mi-a spus că mă caută doi cavaleri din armata pariziană și a pomenit numele contelui de La Fère.

— Cum ? ! Știai că sîntem aici și-ai vrut să-l ucizi pe cavalerul d'Herblay, prietenul tău ?

— Nu l-am recunoscut în armură — se dezvinovăți Raoul, roșind — deși ar fi trebuit să-l recunosc după dibăcia și sîngele rece cu care luptă.

— Mulțumesc de laudă, tinere prietene — spuse Aramis. Se vede cine te-a învățat ce-i curtoazia. Dar pareă ziceai că te duci la Rueil, nu ?

— Da.

— La cardinal ?

— Firește. Am o scrisoare pentru Eminența Sa de la Prinț.

— Trebuie să i-o ducem — spuse Athos.

— Ba s-avem iertare, în privința asta n-are rost să fim generoși, conte. Ce naiba ! În scrisoarea asta poate că e vorba de soarta noastră și, ce e mai grav, de soarta prietenilor noștri.

— Raoul însă trebuie să-și facă datoria — rosti Athos.

— În primul rînd, conte, Raoul e prizonier, uiți asta. Așa-i rînduiala pe vreme de război. De altfel, învinșii nu tre-

buie să facă nazuri în alegerea mijloacelor. Dă-mi scrisoarea, Raoul !

Tînărul șovăi, uitîndu-se la Athos, ca și cum nădăjduia să afle din ochii lui ce anume să facă.

— Dă-i scrisoarea Raoul — spuse Athos. Ești prizonierul cavalerului d'Herblay.

Raoul se supuse posomorît, iar Aramis, mai puțin scrupulos decît contele de La Fère, îi smulse scrisoarea din mînă, o citi în grabă și apoi i-o întinse lui Athos.

— Citește ! zise el. Tu, care ești credincios, ai să-ți dai seama că providența a socotit de cuviință să aflăm și noi cîte ceva din scrisoarea asta.

Athos luă scrisoarea, încruntîndu-și frumosele-i sprîncene, dar gîndul că acolo putea fi vorba despre d'Artagnan îl ajută să-și învingă sila de a-și arunca ochii pe ea.

Iată ce spunea scrisoarea :

„Monsenior, trimit în astă-seară Eminenței Voastre cei zece oameni pe care mi-i cereți pentru a întări trupa domnului de Comminges. Sînt ostași de frunte, vrednici să țină în frîu pe cei doi aprigi dușmani de a căror iscusință și hotărîre se teme Eminența Voastră“.

— Ei — întrebă Aramis — nu ți se pare că acești doi dușmani, pe care trebuie să-i păzească zece soldați vrednici, în afară de oamenii lui Comminges, seamănă ca două picături de apă cu d'Artagnan și cu Porthos ?

— Cutreierăm Parisul toată ziua — spuse Athos — și dacă pînă diseară nu avem vești, plecăm înapoi spre Picardie. Mulțumită minții agere a lui d'Artagnan, vom găsi negreșit un semn care să ne risipească îndoielile.

— Să cercetăm Parisul și, mai ales, să-l întrebăm pe Planchet dacă n-a auzit nimic de fostul lui stăpîn.

— Bietul Planchet ! Vorbești cu atîta liniște, Aramis, dar eu cred c-a fost omorît, fără îndoială. Burghezii aștia războinici au ieșit la atac și mi-e teamă că n-a scăpat unul.

Cum asta se putea întîmpla, cei doi prieteni pătrunseră plini de neliniște în Paris, pe la bariera Temple, apucînd spre Piața Regală, unde nădăjduiau să afle ceva despre sărmanii burghezi. Spre marea lor uimire, îi găsiră tot acolo, împreună cu căpitanul ce-i comanda, puși pe băutură și flecăreală, în

vreme ce, auzind tunul bubuind la Charenton, fanfiliile lor îi credeau în focul luptei și îi jeleau amarnic.

Îl întrebară din nou pe Planchet dacă a aflat ceva despre d'Artagnan ; acesta nu știa nimic. Voiră să-l ia cu ei, dar Planchet le spuse că nu putea să-și părăsească postul fără ordin de sus.

Abia pe la cinci seara, burghezii se risipiră pe la casele lor, lăudându-se că se întorc de pe câmpul de luptă ; numai că ei avuseseră toată vremea sub ochi calul de bronz al lui Ludovic al XIII-lea.

— Mii de tunete ! afurisi Planchet, când se întoarse la prăvălia lui din strada Lombards. Ne-au bătut de ne-au mers peticele. N-am să pot uita asta niciodată !

XXXVII

DRUMUL PICARDIEI

Athos și Aramis, aflați în deplină siguranță la Paris, știau foarte bine că de îndată ce vor ieși din oraș sînt pînziți de cele mai mari primejdii. Dar au văzut ce însemna primejdia pentru niște oameni ca ei. De altfel, presimțeau că deznodămîntul acestei noi încercări era aproape și că nu le mai rămînea de trecut, cum se spune, decît un hop.

În plus, nici la Paris nu era liniște. Alimentele începeau să lipsească și cînd vreunul dintre generalii prințului de Conti găsea că-și pierde autoritatea, provoca o mică răscoală pe care o înăbușea, cucerindu-și astfel, pentru un timp, un dram de superioritate asupra colegilor săi.

Cu prilejul unei asemenea răscoale, domnul de Beaufort poruncise să se prade casa și biblioteca lui Mazarin, pentru a da, zicea el, bietului popor un os de ros.

Athos și Aramis părăsiră Parisul îndată după această lovitură de stat, care avu loc chiar în seara zilei cînd parizienii au fost învinși la Charenton.

Amîndoi lăsau Parisul în mizerie și aproape înfometat, cuprins de spaimă și sfîșiat de lupte. Parizieni și partizani ai Frondei, toți știau deopotrivă că în tabăra vrăjmașă vor găsi aceeași mizerie, aceeași spaimă și aceleași uneltiri. Mare însă fu mirarea celor doi prieteni cînd, trecînd pe la Saint-Denis, aflară că la Saint-Germain se rîde, se cîntă și se petrece.

Apucară pe drumuri ocolite, mai întîi pentru a nu cădea în mîna partizanilor lui Mazarin din Île-de-France și apoi spre a scăpa de oamenii Frondei, care stăpîneau Normandia și care i-ar fi dus de îndată la domnul de Longueville, ca domnul de Longueville să spună dacă sînt prieteni sau dușmani. Cînd socotiră că aceste două primejdii nu-î mai amenință, ieșiră pe drumul de la Boulogne și Abeville, urmîndu-l, cercetîndu-l pas cu pas.

Cîtva timp merseră în neștire : cei doi sau trei hangii pe care-i descususeră nu putuseră să le dea nici o lămurire spre a-i ajuta și a le risipi îndoielile, cînd, la Montreuil, Athos, atingînd masa cu degetele-i delicate, simți ceva aspru la pipăit. Ridică fața de masă și citi aceste hieroglife, săpate adînc cu cuțitul :

Port... d'Ar... — 2 februarie

— Minunat ! exclamă Athos, arătîndu-i inscripția lui Aramis. Mă gîndeam să dormim aici, dar nu are rost. Pornim mai departe.

Încălecară din nou și ajunseră la Abeville. Acolo rămăseră tare descumpăniți, văzînd mulțimea hanurilor din oraș. N-aveau cum să le cerceteze pe toate. Atunci cum să ghițească unde au tras cei pe care îi căutau ?

— Crede-mă, Athos — spuse Aramis — nu găsim nici o urmă aici, la Abeville. Dacă noi sîntem încurcați, fără îndoială că și prietenii noștri au pățit la fel. Dacă era vorba numai de Porthos, el ar fi tras la hanul cel mai arătos și, întrebînd unde se găsește, am da cu siguranță de urma prietenului nostru. D'Artagnan însă nu are asemenea slăbiciuni. Porthos putea să se plîngă că moare de foame și el tot pleca mai departe, neabătut ca destinul. Trebuie să-i căutăm în altă parte.

Își continuară drumul, dar fără să mai afle nimic. Era o sarcină din cele mai anevoioase, plicticoasă mai ales, și dacă n-ar fi avut un întreit imbold : onoarea, prietenia și recu-

noștința, simțăminte adânc săpate în sufletul lor, călătorii noștri s-ar fi lăsat de o sută de ori păgubași să mai scornească nisipurile, să întrebe trecătorii, să tălmăcească fiecui semn întâlnit în cale și să iscodească chipurile celor din jur.

Merseră astfel pînă la Péronne.

Athos începea să piardă orice nădejde. Acest om ales și simțitor se învinuia singur că orbecăia astfel împreună cu Aramis. Fără îndoială că n-au căutat ca lumea ; fără îndoială că n-au fost destul de stăruitori în întrebările lor, destul de iscușiți în cercetările lor. Erau gata să se înapoieze și să ia totul de la capăt cînd, străbătînd mahalaua care ducea la porțile orașului, pe un zid alb din colțul unei străzi ce ocolea întăriturile, Athos își aruncă ochii asupra unei mîzgăleli în cărbune, ca de copil care abia învață să deseneze. Înfățișa cu naivitate doi călăreți în goana mare și unul dintre călăreți ținea în mîna o pancartă pe care stătea scris în spaniolă : „Ne urmăresc !“

— Oho ! făcu Athos. E limpede ca lumina zilei. Deși erau urmăriți, d'Artagnan s-a oprit aici cinci minute. Asta dovedește pe deasupra că urmăritorii nu erau prea aproape. Poate că a izbutit să le scape.

Aramis clătină din cap.

— Dacă scăpa, l-am fi văzut ori măcar am fi auzit ceva despre el.

— Ai dreptate, Aramis, să vedem mai departe.

E cu neputință să zugrăvim în cuvinte neliniștea și nerăbdarea celor doi gentilomi. Neliniștea sălășluia în inima iubitoare și plină de prietenie a lui Athos ; nerăbdarea, în firea nervoasă și iute a lui Aramis. Timp de trei sau patru ceasuri goniră aprig, aidoma cavalerilor din desenul de pe zid. Deodată, într-o trecere îngustă, sugrumată între două taluzuri, văzură drumul pe jumătate astupat de o piatră uriașă. Se vedea pe o coastă locul unde fusese, și gaura ce se căsca acolo dovedea că nu s-a rostogolit singură în drum și că, spre a o urni, a fost nevoie de brațul unui Encelade sau Briareu ¹.

Aramis se opri în loc.

¹ Briareu — uriaș mitologic, fiul Cerului și al Pămîntului, care avea 50 de capete și 100 de brațe. A fost azvîrlit în mare de Poseidon și pus în lanțuri sub Etna în tovarășia fraților lui de către Zeus, drept pedeapsă pentru răzvrătirea sa.

— Ilin ! făcu el, cîntărind bolovanul din ochi. Pe aici a trecut ori Ajax, fiul lui Telamon, ori Porthos. Haidem, conte, să cercetăm lucrurile mai de aproape.

Descălecară. Piatra fusese rostogolită în drum cu scopul de a opri în loc niște călăreți — era limpede. Întîi fusese așezată de-a curmezișul, dar călăreții coborîseră de pe cai și o împinseseră în lături. Cei doi prieteni o priveră din toate părțile în poziția în care se afla : nu găsiră nimic deosebit. Atunci îl cheamă pe Blaisois și pe Grimaud și, opintindu-se toți patru, izbutiră să o întoarcă. Pe fața care zăcea la pămînt era scris :

„Ne urmăresc opt ostași din cavaleria ușoară. Dacă ajungem la Compiègne, ne oprim la *Păunul încoronat*. Hangiul îi-e prieten“.

— Iată un lucru lămurit — rosti Athos. Oricum, acum știm pe ce lume ne aflăm. Haidem la *Păunul încoronat*.

— Da — încuviință Aramis. Dar să lăsăm caii să răsuflă, dacă vrem să ajungem pînă acolo. Sînt frînți.

Aramis spunea adevărul, așa că se opriră la primul han. Dădură cailor cîte o măsură dublă de ovăz stropit cu vin, îi lăsară să se odihnească trei ceasuri, apoi porniră mai departe. Oamenii erau și ei zdrobiți de oboseală, dar nădejdea îi în-suflețea.

După șase ceasuri, Athos și Aramis intrau în Compiègne și întrebau de *Păunul încoronat*. Li se arătă o firmă pe care se afla zugrăvit zeul Pan cu o coroană pe cap.

Cei doi prieteni descălecară fără să mai ia în seamă fă-loșenia firmei, pe care, în altă împrejurare, Aramis ar fi criticat-o cu aprindere. Dădură peste un hangiu foarte cumsecade, chel și burtos ca o figurină chinezească. Întrebat dacă n-a găzduit o vreme doi nobili urmăriți de niște călăreți, hangiu, fără o vorbă, se duse de căută într-un dulap și veni cu o frîntură de spadă.

— O cunoașteți ? întrebă el.

Athos aruncă doar o privire asupra ei și spuse :

— E spada lui d'Artagnan.

— A celui voinic sau a celui mai scund ? iscodi hangiu.

— A celui mai scund — răspunse Athos.

— Văd că le sînteți prieteni.

— Ce li s-a întîmplat ?

— Au intrat în curte cu caii istoviți, dar n-au mai apucat să tragă zăvorul, că au și picat peste ei cei opt urmăritori.

— Opt ! spuse Aramis. Mă miră că doi viteji ca d'Artagnan și Porthos s-au lăsat arestați de opt inși.

— N-ar fi izbutit ei, nici vorbă, domnule, dar au mai adus din oraș vreo douăzeci de ostași din regimentul regal italian, care are garnizoana aici, așa încît prietenii dumneavoastră au fost copleșiți.

— Arestați ! exclamă Athos. Și se știe de ce ?

— Nu, domnule, i-au luat pe sus, așa că n-au avut vreme să-mi spună nimic. Am găsit frîntura asta de spadă pe locul luptei și asta abia după ce-au plecat, cînd ajutam să se ridice cei doi morți și cei cinci-șase răniți.

— Ei n-au pățit nimic ? se îngrijoră Aramis.

— Nu, domnule, nu cred.

— Tot e ceva, spuse Aramis. Gîndul ăsta te mai mîngîie.

— Știi unde au fost duși ? întrebă Athos.

— Spre Louvres.

— Să-i lăsam aici pe Blaisois și pe Grimaud — hotărî Athos. Vin ei mîine la Paris cu caii, fiindcă astăzi ar cădea în drum. Noi luăm cai de poștă.

— Bine — încuviință Aramis.

Trimiseră după cai și, între timp, cei doi prieteni îmbucară ceva în fugă. Dacă aflau ceva la Louvres, voiau să-și continue drumul fără întîrziere. Ajunseră la Louvres. În toată așezarea era un singur han. Aici se putea bea un lichior care și-a păstrat faima și în zilele noastre și care se fabrica încă de pe vremea aceea.

— Să ne oprim puțin — spuse Athos. D'Artagnan nu se poate să fi scăpat prilejul, nu atît să bea un păhărel, cît să ne lase o urmă.

Intrară și cerură la teighea două pahare de lichior, așa cum ar fi făcut d'Artagnan și Porthos. Teigheaua era învelită cu o foaie de cositor. Pe ea se vedea scris cu vîrfurile unui ac gros : „Rueil, D“.

— Sînt la Rueil ! spuse Aramis, care zărise primul înscripția.

— Atunci, haidem la Rueil ! răspunse Athos.

— Păi asta înseamnă să te arunci în gura lupului — vorbe prevenitor Aramis.

— Dacă aş fi fost prieten cu Iona, așa cum sînt cu d'Artagnan, l-aş fi urmat pînă şi în pînteccele balenei, iar tu, Aramis, ai fi făcut la fel.

— Hotărît, iubite conte, mă crezi mai bun decît sînt. Dacă aş fi singur, nu m-aş aventura spre Rueil pînă nu mi-aş lua o mie de măsuri de prevedere. Dar acolo unde mergi tu, merg şi eu.

Încălecară şi plecară la Rueil. Athos, fără să ştie, îi dăduse lui Aramis cel mai bun sfat. La Rueil tocmai seoseau deputaţii din Parlament pentru acele faimoase discuţii prelungite vreme de trei săptămîni şi încheiate cu o pace şchioapă, în urma căreia Prinţul avea să fie arestat. Oraşul era plin de trimişi ai parizienilor, adică de avocaţi, prezenţi, consilieri, tîlhari de toate gradele şi, în sfîrşit, de trimişi ai curţii : nobili, ofiţeri, soldaţi. Era uşor să treci neobservat în forfota asta. Pe de altă parte, în timpul discuţiilor era armistiţiu, şi a aresta acum doi nobili, fie ei partizani de frunte ai Frondei, ar fi însemnat o încălcare a drepturilor cetăţeneşti.

Cei doi prieteni socoteau că toată lumea are aceleaşi griji ca şi ei. Drept urmare se amestecară printre oameni, convinşi că nu se poate să nu audă vorbindu-se despre Porthos şi d'Artagnan. Însă nu se discuta decît de articole şi de amendamente. Athos era de părere să pătrundă de-a dreptul la ministru.

— Prietene — se împotrivi Aramis — e frumos ce spui, dar ia seama, noi sîntem în siguranţă fiindcă nu ne cunoaşte nimeni. Dacă ne dăm în vileag în vreun fel, i-ajungem degrabă din urmă pe prietenii noştri, în cine ştie ce fund de temniţă, de unde nici dracu nu ne mai scapă. Să încercăm să nu-i întîlnim prin mijlocirea unei asemenea întîmplări, ci așa cum dorim noi. Arestaţi la Compiègne, au fost aduşi la Rueil, cum ne-am încredinţat la Louvres ; aduşi la Rueil, au fost cercetaţi de către cardinal, care, în urma interogatoriului, ori i-a oprit lîngă el, ori i-a trimis la Saint-Germain. La Bastilia n-au cum să fie, pentru că Bastilia se află în mîna Frondei, şi acolo comandă fiul lui Broussel. Nu sînt nici morţi, căci moartea lui d'Artagnan ar face vîlvă. Cît despre Porthos, cred că-i nemuritor ca însuşi Dumnezeu, deşi e mai puţin răbdător. Aşadar, să nu ne pierdem nădejdea şi să rămînem la Rueil. Sînt convinşi că sînt aici. Dar ce ai ? Eşti palid !

— Da — murmură Athos, cu o voce aproape tremurândă. Mi-am amintit că la castelul din Rueil, Richelieu a pus să se facă o temniță îngrozitoare.

— Fii pe pace — îl liniște Aramis. Richelieu era nobil, egalul nostru prin naștere și superiorul nostru prin rang. Întocmai ca un rege, putea să pună mîna pe capetele celor mai de seamă dintre noi și, punînd mîna, putea să le facă să se clatine pe umeri. În schimb, Mazarin e un necioplit, care ne poate lua cel mult de guler ca un polițai. Așa încît n-ai grijă, sînt sigur că d'Artagnan și Porthos se află la Rueil, vii și nevătămați.

— Totuși, să căutăm să obținem de la vicar dreptul de a lua parte la dezbateri — spuse Athos. În felul ăsta vom intra în Rueil.

— Printre toți pungașii ăștia ? ! Te poți gîndi la una ca asta, dragul meu ? Crezi cumva că se va discuta vreo clipă despre arestarea lui d'Artagnan și a lui Porthos ? Eu aș zice să găsim o altă cale.

— Ei bine — spuse Athos — atunci mă întorc la părerea mea dintîi : nu știu altă cale mai bună decît a vorbi deschis și cîstit. Nu mă duc la Mazarin, ci la regină și-i spun : „Doamnă, dați-ne înapoi pe cei doi slujitori ai domniei voastre și pe cei doi prieteni ai noștri“.

Aramis clătină din cap.

— Țasta-i ultimul mijloc și oricînd poți să te folosești de el, Athos. Crede-mă însă că numai atunci cînd nu mai e nimic de făcut. Avem tot timpul s-ajungem acolo. Pînă atunci, să ne continuăm cercetările.

Continuară deci să iscodească în dreapta și-n stînga, și adunară atîtea lămuriri, traseră de limbă atîta lume, sub o mie de pretexte, unele mai dibace decît altele, încît, pînă la urmă, găsiră un ostaș din cavalerie care le mărturisi că, împreună cu alții, i-a escortat de la Compiègne la Rueil pe d'Artagnan și pe Porthos. Fără ostașii din cavaleria ușoară nimeni n-ar fi aflat că s-au întors în țară.

Athos era mereu frămîntat de gîndul de a vorbi reginei.

— Ca să ajungi la regină — îi spuse Aramis — trebuie să ajungi întîi la cardinal, și ține minte vorba mea, Athos, abia dai ochii cu cardinalul, că ne și pomenim degrabă alături de prietenii noștri, într-alt chip de cum am dori noi. O ascemenea

întîlnire nu-mi surîde prea mult, mărturisesc. Ca să facem treabă bună și să isprăvim totul repede, trebuie să fim liberi.

— Eu mă voi înfățișa reginei — rosti Athos.

— Bine, prietene, dacă te hotărăști la această nebunie, te rog să-mi dai de știre cu o zi înainte.

— De ce ?

— Aș vrea să nu scap prilejul și să mă reped pînă la Paris.

— La cine ?

— Drace ! Știi eu ? Poate la doamna de Longueville. Ea e atotputernică acolo și are să mă ajute. Numai trimite-mi vorbă dacă ești arestat, atunci am să mă întorc cît pot de repede.

— De ce nu rămîi, ca să ne aresteze pe amîndoi, Aramis ? întrebă Athos.

— Nu, foarte mulțumesc.

— Dacă ne aflăm arestați toți patru la un loc, cred că nu avem de ce ne teme. În douăzeci și patru de ceasuri sîntem liberi.

— Dragul meu, l-am ucis pe Châtillon, idolul doamnelor de la Saint-Germain, am făcut prea multă zarvă în jurul meu ca să nu mă tem îndoit de temniță. De astă dată, regina ar fi în stare să-l asculte pe Mazarin, și Mazarin ar sfătui-o să mă trimită în fața judecății.

— Crezi oare, Aramis, că-l iubește pe italian atît cît spune lumea ?

— A iubit ea și un englez.

— Ce vrei, dragul meu, e femeie !

— Nu tocmai, te înșeli, Athos : e regină !

— Dragă prietene, eu mă sacrific, mă duc să cer audiență Annei de Austria.

— Cu bine, Athos ! Eu mă duc să adun o armată.

— Ce ai de gînd ?

— Să mă înapoiez și să asediez orașul.

— Unde ne întîlnim ?

— Lîngă spînzurătoarea ridicată de cardinal.

Și cei doi prieteni se despărțiră, Aramis pentru a se înapoia la Paris, Athos pentru a găsi un chip ca să ajungă la regină.

RECUNOȘTINȚA ANNEI DE AUSTRIA

Athos pătrunse mai ușor decît ar fi crezut la Anna de Austria ; încă de la primele demersuri totul i se netezi în cale și audiența dorită i se acordă pentru a doua zi, după trezirea din somn, moment la care obîrșia sa îi dădea dreptul să fie de față.

O mare mulțime de oameni umplea încăperile de la Saint-Germain. La Luvru sau la Palatul Regal, Anna de Austria nu fusese niciodată înconjurată de atîția curteni ; numai că se petrecuse o schimbare : mulțimea aceasta era nobilime de mîna a doua, întrucît cei mai de frunte gentilomi ai Franței se aflau alături de domnul de Conti, de domnul de Beaufort și de vicar.

Altminteri, domnea mare veselie la curte. Ciudățenia acestui război era faptul că se auzeau mai mult cuplete decît lovituri de tun. Curtea cînta cuplete despre parizieni, parizienii despre curte, iar rănile făcute cu săgeata batjocurii, chiar dacă nu erau mortale, nu se dovedeau mai puțin dureroase.

În mijlocul acestei veselii generale și al acestei frivolități aparente, fiecare era însă frămîntat de un gînd ascuns : rămîne Mazarin ministru și favorit, sau, așa cum a venit din sud, ca un nor, va pleca luat de vîntul care-l adusese ? Toată lumea nădăjduia, toată lumea dorea acest lucru ; așa încît ministrul deslușea sub orice măgulire, sub orice curtoazie din jurul său o ură prost tănuită de teamă și de interes. Nu se simțea la largul lui și nu știa în cine să se încreadă și pe cine să se bizuie.

Pînă și Prințul însuși, care lupta de partea cardinalului, nu pierdea niciodată prilejul să-l ia peste picior ori să-l umilească ; și în două sau trei rînduri, cînd Mazarin voise să-și impună voința în prezența învingătorului de la Rocroy, acesta îl privise într-un chip menit să-i dea a înțelege limpede că, dacă îl apără, nu o face nici din convingere, nici din entuziasm. Atunci cardinalul alerga la regină, singurul său sprijin. De două sau trei ori i se păruse însă că și acest sprijin se clatină.

Sosind ora audienței, contele de La Fère fu anunțat că, fără a fi vorba propriu zis de o amânare, trebuie să mai aștepte câteva clipe, deoarece regina are o consfătuire cu ministrul.

Era adevărat. Parisul trimisese o nouă delegație, vrînd să încerce a îndrepta lucrurile, și regina se sfătuia cu Mazarin cum e mai bine să-i primească pe deputați. Mărimile țării erau foarte preocupate de cele ce se petreceau, așa că Athos nici nu putea să aleagă un moment mai nepotrivit pentru a vorbi reginei de prietenii săi — bieți atomi pierduți în furtuna dezlănțuită.

Athos era om dintr-o bucată și nu dădea niciodată înapoi cînd lua o hotărîre, dacă socotea această hotărîre o poruncă a conștiinței și a datoriei sale ; stăruia deci să fie primit de regină, adăugînd că, deși nu-i trimis nici de domnul de Conti, nici de domnul de Beaufort, nici de domnul de Bouillon, nici de domnul d'Elbeuf, nici de vicar, nici de doamna de Longueville, nici de Broussel și nici de Parlament, și deși e adus de treburi personale, are lucruri de mare însemnătate de spus maiestății sale.

Cînd consfătuirea luă sfîrșit, regina porunci să fie introdus în cabinetul ei. Athos, intrînd, își rosti numele. Numele acesta răsunase de prea multe ori în urechile maiestății sale și inima-i bătuse de prea multe ori auzindu-l, așa că nu se putea să nu și-l amintească ; totuși Anna de Austria rămase nepăsătoare, mulțumindu-se doar să-l privească pe acest gentilom cu o stăruință neîngăduită decît femeilor care, fie prin frumusețe, fie prin obîrșie, sînt regine.

— Prin urmare, te oferi să ne aduci un serviciu, conte ? vorbi Anna de Austria după o scurtă tăcere.

— Da, doamnă, încă unul — spuse Athos, jignit de faptul că regina nu părea să-l recunoască.

Athos era un suflet nobil și deci un curtean foarte neîndemînic. Anna se încruntă. Mazarin, care, așezat la o masă, frunzărea niște hîrtii, ca și cum ar fi fost un simplu secretar de stat, ridică fruntea.

— Te ascult — spuse regina.

Mazarin se întoarse din nou la hîrțiile lui.

— Doamnă — începu Athos — doi dintre prietenii mei și totodată doi dintre cei mai viteji supuși ai maiestății voastre, domnul d'Artagnan și domnul du Vallon, trimiși în An-

glia de către domnul cardinal, au dispărut fără urmă în clipa când s-au înapoiat în Franța și nu se știe nimic despre ei.

— Ei bine ? întrebă regina.

— Ei bine — continuă Athos — mă adresez bunăvoinței maiestății voastre, ca să aflu ce-au devenit cei doi gentilomi, urmînd ca, după aceea, dacă va fi nevoie, să rog pe maiestatea voastră să facă dreptate.

— Domnule — rosti Anna de Austria, cu o trufie care devenea o adevărată jignire față de unii oameni — așadar, pentru asta vii să ne tulburi în mijlocul marilor probleme ce ne frămîntă ? O treabă a poliției ! Domnule, știi doar sau ar trebui să știi că de cînd nu ne mai aflăm la Paris, nu mai avem poliție.

— Cred că maiestatea voastră nu are nevoie să întrebe poliția pentru a ști ce s-a făcut cu domnii d'Artagnan și du Vallon — urmă Athos, înclinîndu-se cu o respectuoasă răceală — și că, dacă ar binevoi să întrebe de soarta lor pe domnul cardinal, dînsul ar putea să răspundă, scrutîndu-și doar aducerile aminte.

— Doamne iartă-mă ! izbucni Anna de Austria, cu obișnuita ei strîmbătură de dispreț. Dar mi se pare că îl întrebi dumneata singur ?

— Da, doamnă, și aproape am dreptul să o fac, întrucît e vorba de domnul d'Artagnan, de domnul d'Artagnan, înțelegeți, doamnă ? repetă el în așa chip, încît fruntea reginei să se plece sub amintirile femeii.

Mazarin pricepu că era momentul să vină în ajutorul Annei de Austria.

— Domnule conte — spuse el — aș vrea să-ți aduc la cunoștință un lucru pe care maiestatea sa nu-l cunoaște, anume ce s-a întîmplat cu cei doi gentilomi. Ei au călcat ordinele primite și sînt arestați.

— Implor atunci pe maiestatea voastră să pună în libertate pe domnii d'Artagnan și du Vallon — continuă neabătut Athos, fără să-i răspundă lui Mazarin.

— Ceea ce-mi ceri e o chestiune de disciplină și asta nu mă privește, domnule — răspunse regina.

— Domnul d'Artagnan n-a răspuns niciodată astfel cînd i s-a cerut să slujească pe maiestatea voastră — rosti Athos, înclinîndu-se cu demnitate.

Și făcu doi pași înapoi, apropiindu-se de ușă, dar Mazarin îl opri :

— Și dumneata vii cumva din Anglia, domnule ? glăsuie el, făcînd un semn reginei, care pălise vizibil și avea o poruncă severă pe buze.

— Am fost de față la ultimele clipe ale regelui Carol I — spuse Athos. Sărman rege ! Vinovat cel mult de slăbiciune, pe care supușii săi au pedepsit-o aspru ; căci tronurile se clatină astăzi și inimile devotate nu trebuie să slujească interesele prinților. D'Artagnan se ducea pentru a doua oară în Anglia : prima dată a fost pentru cîntea unei mari regine ; acum, pentru viața unui mare rege.

— Domnule — spuse Anna de Austria către Mazarin, și în vocea ei se simțea un tremur pe care obișnuința de a-și ascunde simțămintele nu-l putuse stăpîni — vezi dacă nu se poate face ceva pentru aceșii nobili.

— Doamnă — zise Mazarin — voi face tot ce va fi pe placul maiestății voastre.

— Îndeplinește cerința domnului de La Fère. Acesta vă e numele, nu ?

— Am și un alt nume, doamnă : mă numesc Athos.

— Doamnă — interveni Mazarin, cu un surîs care arăta cît de ușor înțelege și cuvintele rostite numai pe jumătate. Puteți fi liniștită, dorința voastră va fi îndeplinită.

— Auzi, domnule ? întrebă regina.

— Da, doamnă, și nu mă așteptam decît ca maiestatea voastră să-mi facă dreptate. Deci îmi voi revedea prietenii, nu-i așa, doamnă ? Asta ați vrut să spuneți ?

— Îi vei revedea, firește, domnule. A, să nu uit, dumneata ești partizan al Frondei, nu ?

— Doamnă, eu îl slujesc pe rege.

— Da, în felul dumitale.

— Felul meu e acela al tuturor adevăraților nobili și nu cunosc un altul — răspunse cu mîndrie Athos.

— Poți pleca, domnule — vorbi regina, concediindu-l cu un semn pe Athos. Ai obținut ce doreai și eu am aflat tot ce doream să știu. Apoi, după ce ușa se închise în urma contelui, se întoarse spre Mazarin : Cardinale, acest nobil obraznic să fie arestat înainte de a ieși pe poartă !

— La asta mă gîndeam și eu — mărturisi Mazarin — și sînt fericit că maiestatea voastră îmi poruncește tocmai ce

voiam eu să-i cer. Acești voinicoși care aduc în vremea noastră năravurile domniei trecute ne stingheresc mult, și deoarece am pus mîna pe doi, le alăturăm și pe al treilea.

Athos însă nu se lăsase pe de-a-ntregul înșelat de regină. În vocea ei era ceva care dădea de bănuț, pîrînd că amenință în timp ce făgăduiește. Totuși nu era omul care să se îndepărteze la prima bănuială, mai ales cînd i se spusese limpede că-și va revedea prietenii. Așteptă deci într-o încăpere învecinată cabinetului unde avusese loc audiența, cu nădejdea că d'Artagnan și Porthos vor fi aduși acolo sau că el va fi căutat și condus la ei.

În așteptare, se apropiase de fereastră și privea fără țintă în curte. Văzu cum intră delegația parizienilor, venită să stabilească locul precis al tratativelor și să o salute pe regină. Printre ei se aflau consilieri din Parlament, președinți, avocați și, de asemenea, vreo cîțiva militari. O escortă impunătoare îi aștepta afară, lîngă poartă. Athos își încordă privirea, căci în mijlocul acestei mulțimi i se păru că recunoaște pe cineva, dar în clipa aceea o mîna i se lăsă ușor pe umăr.

— Domnul de Comminges ! exclamă el, întorcîndu-se.

— Da, domnule come, cu însumi, cu o misiune pentru care îmi cer toate scuzele.

— Ce misiune ? întrebă Athos.

— Binevoiiți și predați-mi spada, conte.

Athos zîmbi, deschise fereastra și strigă :

— Aramis !

Un nobil se întoarse : era într-adevăr Aramis, pe care lui Athos i se păruse adineauri că-l recunoaște. Cavalerul îl salută prietenos.

— Aramis — spuse contele — mă arestează !

— Bine ! răspunse nepăsător Aramis.

— Domnule — vorbi Athos, întorcîndu-se spre Comminges și întinzîndu-i politicos spada, cu mînerul înainte — te rog să mi-o păstrezi cu grijă, ca să mi-o înapoiezi cînd voi ieși din temniță. Țin mult la ea, regele Francisc I a dăruit-o unui străbun al meu. Pe vremea lui, nobililor li se dăruiau spade, nu li se luau. Și acum, spune, unde mă duci ?

— Hm... deocamdată în odaia mea — zise Comminges. Regina va stabili mai tîrziu locul unde veți fi dus.

Athos porni în urma lui Comminges, fără a mai scoate o vorbă.

REGALITATEA LUI MAZARIN

Arestarea nu făcu vîlvă, nu pricinui nici cea mai mică tulburare, ba chiar rămase aproape necunoscută. Ea nu stingheri cu nimic mersul evenimentelor și delegația trimisă de orașul Paris fu încunoștințată solemn că va fi primită de către regină.

Regina îi primi, tăcută și trufașă ca totdeauna : ascultă plîngerile și rugămințile deputaților, dar, cînd aceștia isprăviră ce aveau de spus, nimeni nu putea să-și dea seama dacă ea a auzit ceva, într-atît de nepăsător rămăsese chipul Annei de Austria. În schimb, Mazarin, aflat și el de față, înțelegea prea bine ce ținteau deputații : cereau, pur și simplu, limpede și hotărît demiterea lui neîntîrziată.

După ce discursurile luară sfîrșit, regina rămase la fel de tăcută.

— Domnilor — spuse Mazarin — mă alătur dumneavoastră să implor pe regină a curma suferințele supușilor săi. Am făcut tot ce mi-a stat în putință spre a le îndulci, totuși, susțineți dumneavoastră, lumea crede că ele vin de la mine, un biet străin care n-a izbutit să fie pe planul francezilor. Vai, n-am fost înțeles și lumea are dreptate : am urmat omului cel mai minunat care a susținut vreodată sceptrul regilor Franței. Amintirea domnului de Richelieu mă copleșește. Dacă aș fi ambițios, aș lupta împotriva acestor amintiri ; dar nu sînt și țin să vă dovedesc acest lucru. Mă declar învins. Voi face ceea ce îmi cere poporul. Dacă parizienii au făcut unele greșeli — și cine n-a greșit, domnilor ? — Parisul e destul de pedepsit ; a curs destul sînge, mizeria a măcinat destul orașul lipsit de regele său și de dreptate. N-am să vin eu, un om oarecare, să-mi dau atîta importanță încît să despart un regat de regina lui. Pentru că îmi cereți să mă retrag, bine, mă voi retrage.

— Atunci — șopti Aramis la urechea vecinului său — înseamnă că pacea e ca și încheiată și că tratativele nu-și mai au rostul. Mai rămîne doar să-l expediem pe Mazarin sub pază pînă la frontiera cea mai depărtată și să veghem să nu se mai întoarcă, nici pe acolo, nici prin altă parte.

— O clipă, domnule. o clipă — rosti omul în robă căruia
î se adresase Aramis. Drace ! Prea te grăbești ! Se vede cât de
colo că ești soldat ! Mai avem de lămurit capitolul *remune-
rații și despăgubiri*.

— Domnule cancelor — spuse regina, întorcîndu-se către
Séguier, vechea noastră cunoștință. Dumneata vei deschide
tratativele de la Rueil. Domnul cardinal a spus aici unele
lucruri care m-au mișcat adînc. De aceea nu vă răspund mai
pe larg. Cît despre a pleca sau a rămîne, nutresc o prea mare
recunoștință față de dînsul, așa încît nu-l pot opri să proce-
deze cum dorește. Domnul cardinal va face cum va crede de
cuvîință.

O paloare trecătoare se așternu pe chipul inteligent al pri-
mului-ministru. Se uită neliniștit spre regină. Pe chipul ei atît
de nepăsător, nici el nici ceilalți nu puteau citi ce se petrecea
în sufletul ei.

— Dar — adăugă regina — pînă cînd domnul Mazarin
ia o hotărîre, vă rog să nu vorbim decît despre rege.

Delegații se înclinară și plecară.

— Frumos ! spuse regina, după ce ultimul dintre ei pă-
răsisese încăperea. Să te dai bătut în fața acestor pungași și
avocați !

— Pentru binele maiestății voastre — rosti Mazarin, aștin-
tindu-și privirea pătrunzătoare asupra reginei — sînt gata,
doamnă, să-mi impun orice sacrificiu.

Anna lăsă capul în piept și căzu într-una din visările ei
atît de obișnuite. Își aminti de Athos. Purtarea îndrăzneată a
nobilului, cuvintele sale hotărîte și totodată pline de dem-
nitate, nălucirile pe care i le înviase în minte cu o singură
vorbă îi aminteau un trecut de o îmbătătoare poezie : tinere-
țea, frumusețea, strălucirea iubirii de la douăzeci de ani, lupta
dîrză a celor care o sprijineau, sfîrșitul sîngeros al lui Bu-
ckingham, singurul om pe care-l iubise cu adevărat, și eroismul
apărătorilor ei neștiuți, care o salvaseră de îndoita ură a lui
Richelieu și a regelui.

Acum, cînd se credea singură și nu mai era înconjurată de
atîția și atîția dușmani care să o spioneze, Mazarin o privea
stăruitor, urmărindu-i pe față toate gîndurile, așa cum pe fața
lacurilor limpezi vezi perindarea norilor — răsfrîngerii ale ce-
rului aidoma răsfrîngerii gîndurilor.

— Așadar — murmură Anna de Austria — ar trebui să ne plecăm înaintea furtunii, să cumpărăm pacea și să așteptăm cu răbdare și credință vremuri mai bune ?

Mazarin zîmbi amar la aceste cuvinte care dovedeau că regina luase în serios propunerea ministrului. Anna, cu capul în piept, nu-i văzu zîmbetul, dar cum întrebarea ei rămînea fără răspuns, ridică ochii :

— Nu-mi răspunzi, cardinale ? La ce te gîndești ?

— Mă gîndesc, doamnă, că gentilomul acela obraznic, pe care l-a arestat Commînges, a făcut aluzie la domnul de Buckingham, pe care dumneata l-ai lăsat să fie asasinat ; la doamna de Chevreuse, pe care ai lăsat-o să fie exilată ; la domnul de Beaufort, pe care l-ai aruncat în închisoare. Dacă însă a făcut aluzie și la mine, atunci nu știe ce înseamnă eu pentru dumneata.

Anna de Austria tresări, ca întotdeauna cînd se simțea rănită în mîndria ei. Obrajii i se împurpurară și, ca să nu răspundă, își înfipse unghiile ascuțite în frumoasele-i mîini.

— E un bun sfetnic, un om de onoare și de spirit, lăsînd la o parte faptul că e un om hotărît. Ați avut timpul să știți toate acestea, nu-i așa, doamnă ? Țin deci să-i spun, și asta ca o favoare personală, în ce măsură se înșală asupra mea. Cert e că mi se propune într-adevăr o abdicare și o abdicare impune să chibzuiești bine lucrurile.

— Abdicare ! îngînă Anna. Credeam, domnule, că numai regii abdică.

— Eh ! făcu Mazarin. Oare nu sînt aproape rege, și încă rege al Franței ? Noaptea, aruncată la picioarele patului regal, vă asigur, doamnă, că sutana mea seamănă foarte mult cu o mantie de rege.

Era una din umilînțele la care Mazarin o supunea destul de des și în fața căreia ea trebuia întotdeauna să plece capul. Numai Elisabeta și Ecaterina a II-a rămăseseră deopotrivă amante și regine pentru iubiții lor.

Anna de Austria se uită cu un fel de groază la expresia amenințătoare întipărită pe chipul cardinalului, care, în asemenea clipe, nu era lipsit de o anume măreție.

— Domnule — vorbi ea — nu ți-am spus și n-ai auzit oare cînd am spus acelor oameni că vei face așa cum crezi de cuviință ?

— Atunci — spuse Mazarin — cred că-mi place mai mult să rămîn. Nu-i numai în interesul meu, ci, îndrăznesc să spun, e salvarea domniei tale.

— Rămîi atunci, domnule, nu doresc altceva ; dar, în acest caz, te rog să nu îngădui să fii insultată.

— Vorbiți de pretențiile răsculaților și de tonul pe care îl folosesc ? Răbdare. Au ales un tărîm pe care eu sînt general mai priceput decît ei : tratativele. Îi vom învinge prin amînări. Deocamdată li-e foame ; în opt zile va fi mult mai rău.

— Ei, Doamne ! Știu că aici vom ajunge. Dar nu e vorba numai de ei. Nu ei îmi adresează cuvintele cele mai umilitoare.

— Ah, înțeleg ! Vorbiți de amintirile pe care vi le evocă mereu acești trei sau patru gentilomi. I-am aruncat în închisoare și sînt destul de vinovați ca să fim îndreptățiți să-i lăsăm acolo cît vom dori. Unul singur nu se află încă în partea noastră și ne sfidează. Dar, la naiba, izbutim noi să-l aducem și pe el lîngă ceilalți. Pe cît îmi pare, am făcut și lucruri mai grele. În primul rînd, pe cei doi mai neînduplecați am avut prevederea să-i închid la Rueil, adică lîngă mine, sub ochii mei, îi am deci la îndemînă. Azi îl duc acolo și pe al treilea.

— Atîta vreme cît rămîn închiși, totul e bine — spuse Anna de Austria. Dar într-o zi vor fi liberi.

— Firește, dar numai dacă maiestatea voastră îi pune în libertate.

— Ah ! se căină Anna de Austria, răspunzînd gîndurilor ei. Ce rău îmi pare că nu mă găsesc la Paris !

— Și de ce, mă rog ?

— Acolo se află Bastilia, domnule, ale cărei ziduri sînt atît de puternice și de tăcute.

— Doamnă, mulțumită tratativelor, vom dobîndi pacea ; dobîndind pacea, dobîndim și Parisul ; iar cînd avem Parisul, avem și Bastilia ! Acolo o să putrezească făloșii noștri.

Anna se încruntă ușor, în timp ce Mazarin îi săruta mîna, ca să plece.

După acest gest, pe jumătate umil, pe jumătate curtenitor, Mazarin ieși din încăpere. Anna îl urmări cu privirea și, pe măsură ce se depărta, un surîs disprețuitor i se așternu pe buze.

— Am disprețuit — murmură ea — dragostea unui cardinal care nu spunea niciodată „Am să fac“, ci „Am făcut“. Acela cunoștea tainite mai sigure ca Rueil, mai întunecoase și mai mute decât însăși Bastilia. Vai, cum decad toate !

XL

PREVEDERI

După ce se despărți de Anna de Austria, Mazarin luă drumul spre Rueil, unde își avea reședința. Vremurile fiind tulburi, umbla însoțit de o pază numeroasă și adesea travestit. Cardinalul, așa cum am mai spus, era un bărbat chipeș în haina militară. Se urcă în trăsură în curtea vechiului castel și nu se opri pînă pe malul Senci, la Chatou. Prințul îi dăduse pentru escortă cincizeci de ostași din cavaleria ușoară, nu atît ca să-l păzească, ci mai ales ca să arate deputaților cu cîtă ușurință dispun generalii reginei de oamenii lor, putînd să-i răspîndească după plac în cît de multe locuri.

Athos, fără spadă, ținut sub ochi de Comminges, călărea tăcut în urma cardinalului. Grimaud, lăsat de stăpînul său la poarta castelului, aflase de arestare în clipa cînd Athos îi dăduse de știre lui Aramis și, la un semn al contelui, plecase fără o vorbă și se oprise în preajma lui Aramis, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat. E drept că Grimaud își slujea stăpînul de douăzeci și doi de ani și-l văzuse scăpînd din atîtea încurcături, așa că nu se mai mira de nimic.

De îndată ce audiența luase sfîrșit, deputații porniseră înapoi spre Paris și se aflau cam cu vreo cinci sute de pași înaintea cardinalului. Athos putea deci să-l vadă nestingherit din spate pe Aramis, a cărui cingătoare aurită și ținută mîndră atrăgeau atenția în toată această mulțime. Privirea contelui era cu atît mai stăruitoare, cu cît își pusese toată speranța eliberării în Aramis, de care îl lega obișnuința, faptul

de a se vedea atît de des și încrederea ce ia naștere în orice prietenie.

Aramis, dimpotrivă, nu părea să se sinchisească nici cît negru sub unghie că Athos se găsește în urma lui. Întoarse capul o singură dată, în clipa cînd ajunseră la castel. Bănuia că poate Mazarin va lăsa acolo pe noul său prizonier, în mica cetățuie care străjuia podul ca o santinelă și pe care o comanda un căpitan la ordinele reginei. Dar nu se întîmplă așa. Athos ieși din Chatou în urma cardinalului.

La răscrucea drumului de la Paris spre Rueil, Aramis întoarse iarăși capul. De astă dată nu se înșela. Mazarin apucă la dreapta și Aramis văzu cum prizonierul pierde dinapoia copacilor. În aceeași clipă, fulgerat de același gînd, Athos întoarse și el ochii. Cei doi prieteni schimbară un mic semn din cap și Aramis duse degetul la pălărie, ca pentru a saluta. Singur Athos înțelese : prietenul său îi spunea că are o idee.

După zece minute, Mazarin intra în curtea castelului amenajat la Rueil pentru sine de către fostul cardinal. Cînd coborî de pe cal, Comminges se apropie de el.

— Monsenior — întrebă ofițerul — unde doriți să-l ducem pe domnul de La Fère ?

— În pavilionul cu portocali, în fața pavilionului unde se află postul de pază. Vreau să dăm cinstea cuvenită contelei de La Fère, deși e prizonierul reginei.

— Monsenior — murmură Comminges — contele cere favoarea să stea împreună cu domnul d'Artagnan, care se găsește, așa cum a poruncit Eminentă Voastră, în pavilionul de vînătoare, în fața pavilionului cu portocali. Mazarin rămase o clipă pe gînduri. Comminges îl văzu chibzuind și adăugă : Avem o pază foarte puternică : patruzeci de oameni de încredere, soldați încercați și aproape toți germani, deci nu au nici un fel de legături cu răzvrățiții și nu așteaptă nimic din partea Frondei.

— Dacă lăsăm acești trei oameni împreună, domnule Comminges, va trebui să dublăm paza, și nu avem chiar atîția apărători încît să ne îngăduim o asemenea risipă,

Comminges zîmbi. Mazarin îi surprinse zîmbetul și-i prîcepu tîlcul.

— Nu-i cunoașteți, domnu' Comminges, dar eu îi cunosc personal, cît și din faima ce-i înconjoară. Le-am dat misiunea

să-l ajute pe regele Carol și-au făcut lucruri nemaiauzite ca să-l salveze. A trebuit să intervină însuși destinul, altfel scumpul rege Carol ar fi în clipa asta aici, printre noi, în deplină siguranță.

— Atunci, dacă v-au slujit cu atîta rîvnă, de ce oare Eminența Voastră i-a aruncat în temniță ?

— Temniță ?! exclamă Mazarin. De cînd, mă rog, a devenit Rueil temniță ?

— De cînd se află deținuți aici — răspunse Comminges.

— Nu sînt prizonierii mei, Comminges — spuse Mazarin, răspunzînd cu un zîmbet la zîmbetul ironic al ofițerului — sînt oaspeții mei ; niște oaspeți atît de prețioși, încît am pus zăbrele la ferestre și zăvoare la uși, pînă într-atît mă tem să nu se plictisască ținîndu-mi tovărășie. Adevărul e că, așa prizonieri cum par la prima vedere, am o mare stimă pentru ei ; dovadă, faptul că doresc să fac o vizită domnului de La Fère și să-i vorbesc între patru ochi. Și ca să nu ne supere nimeni cît vorbim, îl vei duce, cum spuneam, în pavilionul cu portocali ; știi că acolo obișnuiesc eu să mă plimb. Cînd îmi voi face plimbarea, voi intra și voi sta de vorbă și cu dînsul. Deși se zice că mi-e dușman, am pentru conte toată simpatia și, dacă-i înțelegător, poate vom face cîte ceva pentru el.

Comminges se înclină și se întoarse la Athos, care aștepta rezultatul convorbirii în aparență calm, dar în realitate plin de neliniște.

— Ei ? făcu el, întrebător, spre locotenent.

— Domnule — răspunse Comminges — se pare că lucrul pe care l-ați cerut nu e cu putință.

— Domnule Comminges, am fost toată viața ostaș și știu ce înseamnă un ordin — rosti Athos. Totuși, fără să calci consemnul, poți să-mi faci un serviciu ?

— Cu dragă inimă — se oferi Comminges. Mai ales că am aflat cine sînteți și ce mari servicii ați adus odinioară maiestății sale ; în plus, de cînd știu cît de apropiat vă este tînărul care mi-a venit cu atîta vitejie în ajutor în ziua arestării lui Broussel, acel bătrîn ticălos, vă spun deschis că sînt cu totul al dumneavoastră, numai să nu-mi calc consemnul.

— Mulțumesc, domnule, mai mult nici nu doresc. Doresc să-ți cer un lucru care nu te poate compromite în nici un fel.

— Chiar dacă m-ar compromite puțin, vorbiți, domnule, vă ascult ! zîmbi Comminges. Nu-mi place Mazarin mai mult decît dumneavoastră. O slujesc pe regină și asta a făcut în chip firesc să-l slujesc și pe cardinal, dar dacă pentru unul am trageră de inimă, pentru celălalt o fac în silă. Deci vorbiți, vă rog, vă ascult !

— Deoarece lucrul acesta nu-ți creează nici un neajuns — glăsui Athos — și fiindcă știu bine că domnul d'Artagnan se află aici, cred că n-ar fi prea greu să afle și el că sînt aici.

— În această privință, nu am nici un consemn, domnule.

— Prea bine ! Atunci fă-mi plăcerea și-i transmite cele cuvenite din partea mea, înștiințîndu-l totodată că-i sînt vecin. Te rog să-i spui de asemenea că mi-ai spus mie adinecuri că Mazarin a hotărît să fiu dus în pavilionul de portocali, anume ca să mă poată vizita. Spune-i că voi încerca să mă folosesc de această vizită pentru a obține o oarecare îndulcire a șederii noastre aici.

— Și care nu poate fi de lungă durată — adăugă Comminges. Cardinalul mi-a spus singur că aici nu-i temniță.

— În schimb, există tainițe săpate sub pămînt — zîmbi Athos.

— Oh, asta-i altceva ! spuse Comminges. Da, știu, se vorbește de multă vreme despre ele. Dar un om de rînd cum e cardinalul, un biet italian venit să-și caute norocul în Franța, nu va îndrăzni niciodată să ajungă la asemenea măsuri neșabuite cu oameni ca noi : ar fi prea din cale afară. Asta se putea petrece în vremurile de aur ale fostului cardinal, care era un nobil de soi. Dar clon Mazarin ? ! Haida-de ! Tainițele subpămîntene sînt răzbunări ale regilor. Se știe de arestarea dumneavoastră, și curînd se va afla și de cea a prietenilor dumneavoastră, domnule, și atunci întreaga nobilime a Franței îi va cere socoteală. Nu, nici vorbă, liniștiți-vă, în ultimii zece ani tainițele de la Rueil au devenit povești de speriat copiii. N-aveți nici o grijă ! Cît despre mine, îi voi da de veste domnului d'Artagnan că vă aflați aici. Cine știe dacă pînă în cincisprezece zile nu-mi veți face un serviciu asemănător !

— Eu, domnule ?

— Firește. Credeți că eu n-aș putea fi întemnițat de vicar ?

— Te asigur, domnule, că în acest caz mă voi strădui să-ți fiu de folos — spuse Athos, înclinîndu-se.

— Îni faceți cinstea să luăm masa împreună, domnule conte ?

— Mulțumesc, sînt cam mohorît și ți-aș strica seara. Mulțumesc !

Comminges îl conduse pe conte într-o încăpere de la catul de jos al unui pavilion ce continua pe acela al portocalilor. Ajungeai acolo printr-o curte mare, plină de soldați și de curteni. Curtea, în formă de potcoavă, avea în mijloc apartamentele locuite de Mazarin și pe laturi, de o parte pavilionul de vînătoare, unde se afla d'Artagnan, de cealaltă pavilionul portocalilor, unde tocmai intrase Athos. În spatele celor două aripi ale clădirii se întindea parcul. Ajuns în odaia unde trebuia să locuiască, Athos văzu niște ziduri și niște acoperișuri, pe fereastră prevăzută grijuliu cu gratii.

— Ce clădire-i aceea ?

— E spatele pavilionului de vînătoare, în care sînt închși prietenii dumneavoastră — răspunse Comminges. Din nefericire, ferestrele dinspre partea asta au fost zidite de mult de către fostul cardinal, căci pavilionul a mai slujit de cîteva ori de închisoare, și Mazarin, aducîndu-vă aici, nu-i dă decît întrebuițarea de odinioară. Dacă ferestrele nu erau zidite, ați fi avut mîngîierea să vorbiți prin semne cu prietenii dumneavoastră.

— Ești sigur că voi avea cinstea unei vizite a cardinalului, domnule de Comminges ? întrebă Athos.

— Cel puțin așa mi-a spus.

Athos suspină, cu ochii la ferestrele zăbrelete.

— Da, adevărat — murmură Comminges — e aproape o închisoare, nimic nu lipsește, nici chiar gratiile. Dar ce idee ciudată ați avut dumneavoastră, o flecare a nobilimii, să mergeți și să vă risipiți vitejia și loialitatea printre ciupercile alea din Frondă ! Zău, domnule conte, dacă aș fi socotit că am un prieten în rîndurile armatei regale, la dumneavoastră m-aș fi gîndit. Dumneavoastră, contele de La Fère, un luptător pentru Frondă, alături de un Broussel, un Blancmesnil, un Viole ! E rușinos ! Lumea o să creadă că doamna mama dumneavoastră avea pe undeva sînge de surtucar ! Dumneavoastră, partizan al Frondei !

— Pe cinstea mea, dragă domnule — spuse Athos — a trebuit să aleg : ori de partea lui Mazarin, ori de partea Frondei. Mi-au răsunat mult timp în ureche aceste două

nume și m-am hotărât pentru ultimul ; barem e un nume franțuzesc. Și-apoi, sînt de partea Frondei, dar nu alături de domnii Broussel, Blancmesnil și Viole, ci alături de domnii de Beaufort, de Bouillon și d'Elbeuf, alături de prinți, și nu de președinți, consilieri și avocați. De altfel, ce să mai zic ! Frumoasă răsplată după ce l-ai slujit pe cardinal ! Uită-te la zidul ăsta cu ferestre oarbe, domnule de Comminges, și-ți va spune multe despre recunoștința unuia ca Mazarin.

— Adevărat ! rîse Comminges. Mai ales dacă ar repeta blestemele pe care i le tot azvîrle în cap domnul d'Artagnan de opt zile încoace.

— Bietul d'Artagnan ! murmură Athos, cu acea fermecătoare melancolie, care era una din trăsăturile firii sale. Un om atît de viteaz, atît de bun și atît de neiertător cu cei ce urăsc pe cei pe care îi iubește el ! Ai doi prizonieri de temut, domnule de Comminges, și te plîng că răspunzi pentru doi oameni atît de neîmblînziți.

— Neîmblînziți ! zîmbi la rîndul său Comminges. Eh, domnule, vrei să mă speriați ! În prima zi de închisoare, domnul d'Artagnan a provocat la duel pe toți soldații și ofițerii de grad inferior, ca să pună mîna pe o spadă, fără îndoială ; a doua zi la fel, ba chiar și a treia zi ; în schimb, după aceea s-a liniștit și s-a făcut blînd ca un mielușel. Acum cîntă cîntece gascone, de ne tăvălim cu toții de rîs.

— Și domnul du Vallon ? întrebă Athos.

— Ei, cu el e altă poveste. Mărturisesc că e un gentilom înspăimîntător ! În prima zi a sfărîmat toate ușile, repezindu-se cu umărul în ele, și mă așteptam să-l văd plecînd de la Rucil, așa cum a plecat Samson din Gaza. Dar mînia lui a urmat aceeași cale ca și a domnului d'Artagnan. Acum nu numai că s-a obișnuit cu închisoarea, dar mai și glumește pe seama ei.

— Cu atît mai bine — zise Athos — cu atît mai bine !

— Vă așteptați să fie altfel ? întrebă Comminges, care, amintindu-și de spusele lui Mazarin în privința prizonierilor săi și făcînd legătură cu spusele contelui de la Fère, începea să fie cam neliștit.

La rîndul său, Athos se gîdea că această schimbare în purtarea prietenilor săi nu putea să pornească decît de la faptul că d'Artagnan urzise un plan. Se temu deci că le-ar putea dauna, ridicîndu-i prea mult în slăvi.

— Din partea unora ca ei ? răspunse contele. Amîndoi se înfierbîntă repede, unul e gascon, celălalt din Picardia. Se aprind ușor, dar se potolesc iute. Au și dovedit-o și ce-mi povesteai adineauri întărește spusele mele.

Aceasta era și părerea lui Comminges, așa că plecă ceva mai liniștit. Athos rămase singur în acea încăpere spațioasă unde, potrivit poruncii cardinalului, se văzu tratat cu tot respectul datorat unui nobil. Pentru a se dumiri cum stau lucrurile, aștepta de altfel faimoasa vizită pe care însuși Mazarin i-o făgăduise.

XLI

MINTEA ȘI BRAȚUL

Și acum să trecem din aripa cu portocali în pavilionul de vînătoare.

În fundul curții, unde, printr-un portic mărginit de coloane ionice, puteai vedea căsuța pentru cîinii de vînătoare, se ridica o clădire lunguiață, semănînd cu un braț întins în fața celui alt braț — pavilionul cu portocali — semicerc ce prindea ca-ntr-o chingă curtea de primire. În acest pavilion, la catul de jos, stăteau închiși Porthos și d'Artagnan, împărțind ceasurile lungi ale unei captivități atît de potrivnice firii lor.

D'Artagnan se plimba de colo-colo ca un tigru în cușcă, în lungul mării ferestre zăbrelite care dădea spre curtea din dos, privind țintă înainte și mîrîind surd. Porthos mistuia în tăcere bucatele gustoase de la masa ale cărei resturi abia fuseseră strînse.

Unul părea fără judecată, dar se gîndea ; celălalt părea că gîndește adînc, dar în realitate dormea. În schimb, somnul lui era un coșmar, ceea ce se ghicea bine din felul dezlinat și întretăiat în care sforăia.

— Uite — spuse d'Artagnan — ziua e pe sfârșite. Trebuie să fie aproape patru. Curînd se-împlinesc o sută optzeci și trei de ceasuri de cînd sîntem aici.

— Hm ! făcu Porthos, chipurile ca să pară că răspunde.

— Pricepi astă, somnoriță ce ești ? izbucni d'Artagnan, mînios că cineva poate să doarmă peste zi, atunci cînd el se chinuia în fel și chip ca să închidă ochii măcar noaptea.

— Ce ? mormăi Porthos.

— Ce-am spus ?

— Ce-ai spus ?...

— Curînd se împlinesc o sută optzeci și trei de ceasuri de cînd ne aflăm aici — repetă d'Artagnan.

— Din vina ta — îngăimă Porthos.

— Cum adică, din vina mea ?...

— Păi da, doar eu ți-am spus să fugim.

— Smulgînd o gratie din fereastră sau sfărîmînd ușa ?

— Bineînțeles.

— Porthos, oamenii ca noi nu pleacă așa, pur și simplu.

— Eu, unul — bombăni Porthos — zău, așa pleca așa, pur și simplu. Mi se pare că tu disprețuiești prea mult faptele clare și simple.

D'Artagnan ridică din umeri.

— De altfel, nu-i totul să ieși de aici — îl preveni gasconul.

-- Dragă prietene — spuse Porthos — văd că azi ești ceva mai în apele tale decît ieri. Ești bun și lămurește-mă și pe mine, cum adică nu-i totul să ieșim de aici ?

— Da, fiindcă, dacă n-avem nici arme, nici parola de trecere, nu facem nici cincizeci de pași și dăm de santinelă.

— Aș ! sări Porthos cu gura. Doborîm santinela și-i luăm armele.

— Asta nu-i greu, numai că elvețienii ăștia sînt oameni zdraveni și pînă să-i venim de hac, o să strige ori măcar o să geamă, ridicînd în picioare postul de pază. Și-o să ne vedem hăituiți și prinși ca niște vulpi, noi, care sîntem niste lei, și azyrliți în cine știe ce fund de subterană, unde n-o să avem măcar mîngîierea să vedem cerul ăsta nesuferit și posomorît de la Rueil, care seamănă cu cerul de la Tarbes cum seamănă luna cu soarele. Fir-ar să fie ! Dacă am avea pe cineva care să ne dea lămuriri asupra topografiei morale și

fizice a castelului, despre ceea ce numea Cezar *moravuri* și *locuri*, pe cât am auzit, cel puțin... Hm! Și când te gîndești că timp de douăzeci de ani, în care nu știam ce să fac, nu mi-a trecut niciodată prin cap să viu aici, să cercetez așezarea un ceas-două.

— Ei, și? o ținea Porthos pe-a lui. Eu tot zic să plecăm.

— Dragul meu — spuse d'Artagnan — știi de ce meșterii cofetari nu pun niciodată mîna să lucreze?

— Nu — zise Porthos — dar aș fi măgulit să aflu.

— De teamă să nu ardă vreo tortă sau să nu li se taie vreo cremă în fața ucenicilor.

— Și ce-i cu asta?

— Atunci ar fi luați în rîs, și un meșter cofetar nu trebuie niciodată să fie luat în rîs.

— Păi ce legătură e între noi și meșterii cofetari?

— Uite că este, fiindcă nici noi, în materie de fapte de arme, nu suferim s-avem vreo înfrîngere și nici să fim luați în rîs. În Anglia, acum de curînd, am dat greș, am fost învinși, și asta e o pată pe faima noastră.

— Și cine, mă rog, ne-a învins? se supără Porthos.

— Mordaunt.

— Dar după aia l-am trimis în fundul mării pe domnul Mordaunt.

— Știu, știu, și asta ne va reabilita puțin în fața posterității dacă, bineînțeles, posteritatea ne va lua în seamă. Dar ia aminte, Porthos: deși Mordaunt n-a fost de disprețuit, Mazarin mi se pare într-altfel mult mai tare decît Mordaunt, și pe el nu cred să-l băgăm la apă cu atîta ușurință. Să ne cunoaștem bine unii pe alții și să jucăm strîns: căci — oftă d'Artagnan — noi doi facem poate cît opt, dar nu facem cît cei patru pe care-i știi.

— Asta așa e — încuviință Porthos, oftînd și el.

— Atunci, fă și tu ca mine, plimbă-te în lung și n'iar pînă primim vreo veste de la unul dintre prietenii noștri, sau ne vine vreo idee bună. Nu mai dormi atîta, nimic nu îngreiază mintea mai mult ca somnul. Cît despre ceea ce ne așteaptă, poate că dracu nu-i chiar atît de negru cum credeam noi la început. Mazarin n-o să ne taie capul, pentru asta trebuie un proces, procesul ar face vîlvă și vîlvă asta

le-ar da de știre prietenilor noștri, care nu l-ar lăsa să-și facă mendrele.

— Ce judecată limpede ai ! spuse Porthos cu admirație.

— Mda ! Așa se pare — făcu d'Artagnan. Și-apoi, vezi tu, dacă ne face proces și nu ne taie capul, înseamnă că ori ne lasă aici, ori ne duce în altă parte.

— Firește, n-are încotro — încuviință Porthos.

— Ei bine, e cu neputință ca jupîn Aramis, cu nasul lui de copoi, și Athos, un nobil atît de înțelept, să nu dibuie unde sîntem. Și-atunci, pe legea mea, vine și timpul nostru.

— Da, și la urma urmei, nu stăm prea rău aici. Afară doar de un singur lucru.

— Care ?

— N-ai băgat de seamă că ăștia ne-au dat friptură de berbec trei zile la rînd ?

— Nu, dar dacă ne mai dau o dată, am să mă plîng, n-ai grijă.

— Și-apoi, uneori mi-e dor de casă. E o veșnicie de cînd nu mi-am văzut castelele.

— Hm ! Deocamdată nu te mai gîndi la asta. Le găsim noi, bineînțeles, numai dacă Mazarin n-a poruncit să le dărîme.

— Crezi că e cu puțință o asemenea tiranie ? se îngrijoră Porthos.

— Nu. Celălalt cardinal era bun la hotărîri de-alde astea. Al nostru e prea josnic ca să se încumete la așa ceva.

— Mi-a venit inima un pic la loc, d'Artagnan !

— Prea bine ! Atunci, arătă-te vesel ca mine. Să glumim cu străjile. E bine să fim pe placul ostașilor, fiindcă de cumpărat nu-i putem cumpăra. Poartă-te ceva mai binevoitor față de ei, Porthos, cînd se opresc sub gratiile noastre. Pînă acum le-ai tot arătat pumnul, și cu cît ți-e pumnul mai respectabil, cu atît e mai puțin atrăgător, crede-mă. Ah, aș da orice să am în buzunar măcar cinci sute de ludovici !

— Și eu la fel — spuse Porthos, care nu voia să rămînă mai prejos în dărnicie. Aș azvîrli o sută de pistoli.

Aici ajunseseră cu vorba cei doi prizonieri cînd intră Comminges, în urma unui sergent și a doi oameni, care aduceau masa de seară într-un paner plin cu vase și blide.

MINTEA ȘI BRAȚUL

(urmare)

— Păi bine — se strîmbă Porthos — iar berbec ?

— Dragă domnule de Comminges — vorbi d'Artagnan — trebuie să știi că prietenul meu, domnul du Vallon, e hotărît la fapte mari dacă Mazarin se încapățîncează să-l hrănească cu asemenea bucate.

— Ba o spun răspicat — sări Porthos — că dacă nu ia friptura de aici, nu mai pun nimic în gură.

— Luați friptura ! porunci Comminges. Doresc ca domnul du Vallon să aibă o masă plăcută, cu atît mai mult cu cît am o veste care-i va face poftă de mîncare, sînt sigur.

— A murit cumva Mazarin ? întrebă Porthos.

— Nu, ba chiar mă văd silit să vă spun că-i sănătos tun.

— Cu atît mai rău.

— Și care-i vestea ? se interesă d'Artagnan. O veste în închisoare e un fruct atît de rar, că-mi vei ierta nerăbdarea, nu-i așa, domnule de Comminges ? Asta, mai ales că ne-ai dat a înțelege că e o veste bună.

— V-ați bucura să aflați că domnul conte de La Fère e sănătos ? spuse Comminges.

Ochișorii lui d'Artagnan se holbară peste măsură.

— Dacă m-aș bucura ?! exclamă el. Mai mult decît atît, aș fi fericit !

— Aflați atunci că însuși contele m-a rugat să vă transmit toate cele cuvenite și să vă spun că-i bine sănătos.

D'Artagnan era cît pe ce să sară în sus de bucurie. O privire iute tîlmăci lui Porthos ce gîndește : „Dacă Athos știe unde sîntem — spunea privirea gasconului — dacă ne trimite vorbă, curînd are să treacă la fapte“. Porthos nu se prea pricepea să înțeleagă omul din ochi, dar de astă dată, auzind numele lui Athos, încercase aceleași simțăminte ca și d'Artagnan și înțelese lămurit totul.

— Contele de La Fère — întrebă cu sfială gasconul — te-a rugat să ne transmiți multe salutări, domnului du Vallon și mie ?

— Întocmai, domnule.
— Prin urmare, l-ai văzut ?
— Firește.
— Și unde, dacă nu-i cu supărare.
— Foarte aproape de-aici — răspunse Comminges, zîmbind.

— Foarte aproape ! murmură d'Artagnan, și ochii îi scînteiară.

— Atît de aproape, încît, dacă ferestrele care dau spre pavilionul cu portocali n-ar fi zidite, l-ați putea vedea și de-aici.

„Dă tîrcoale castelului“ — cugetă d'Artagnan în sinca lui și urmă cu glas tare :

— L-ai întîlnit cumva la vînătoare, în parc ?

— Nu, nu, mai aproape, mult mai aproape ! Iată, în spatele zidului ăstuia — spuse Comminges, lovind cu pumnul în perete.

— În spatele zidului, zici ? Păi ce se află în spatele zidului ? Ne-au adus aici noaptea și habar n-am unde sînt, să mă ia naiba !

— Atunci presupune un lucru — interveni Comminges.

— Presupun orice dorești.

— Presupune că în peretele ăsta se află o fereastră.

— Și-apoi ?

— Și că de la această fereastră îl vedeți pe domnul de La Fère la fereastra lui.

— Așadar, contele de La Fère e găzduit la castel ?

— Da.

— În ce calitate ?

— În aceeași calitate ca și dumneavoastră.

— Athos, prizonier ?

— Știți bine doar — spuse Comminges, rîzînd — că la Rucil nu există prizonieri, întrucît aici nu e închisoare.

— Să nu ne jucăm cu vorbele, domnule ! Athos a fost arestat ?

— Ieri, la Saint-Germain, pe cînd ieșea de la regină.

Brățele lui d'Artagnan căzură fără vlagă de-a lungul corpului. Parcă l-ar fi lovit trăsnetul. O paloare cumplită i se așternu pe chipul arămiu, aidoma unui nor alb, dar pieri îndată.

— Prizonier ! îngăimă el.

— Prizonier ! șopti abătut și Porthos.

Deodată, d'Artagnan ridică fruntea și în ochi i se aprinse o scînteie, care scăpă pînă și prietenului său. Apoi, deznădejdea de mai înainte luă iarăși locul acestei trecătoare înșeninări.

— Haide-haide ! spuse Comminges, care din ziua arestării lui Broussel, cînd d'Artagnan îi venise în ajutor, scăpîndu-l din mîna parizienilor, așa cum am văzut, nutrea o adevărată afecțiune pentru gascenul nostru. Haide. nu vă amăriți, n-am vrut să vă aduc o veste proastă, dimpotrivă. Cum acum-a-i război, nimeni nu știe ce-l așteaptă. Decît să vă lăsați pradă deznădejdii, mai bine bucurați-vă că întîmplarea v-a adus prietenul aproape.

Îndemnul acesta nu avu nici o înrîurire asupra lui d'Artagnan, care păstră aerul său mohorît.

— Și cum se simte ? întrebă Porthos, dornic să scoată și el o vorbă, văzînd că d'Artagnan tace.

— Foarte bine — răspunse Comminges. Întîi, ca și dumneavoastră, părea deznădăjduit. Dar cînd a auzit că Mazarin îl vizitează chiar astă-seară...

— Ei ! făcu d'Artagnan. Mazarin se duce în vizită la contele de La Fère ?

— Da, și a avut grijă să-i dea de știre, iar dînsul m-a rugat atunci să vă spun că se va folosi de această favoare a cardinalului pentru a pleda cauza dumneavoastră și a sa.

— Scumpul nostru conte ! exclamă d'Artagnan.

— Frumoasă treabă ! mîrîi Porthos. Mare favoare ! Ce Dumnezeu ! Contele de La Fère, care se înrudește cu familiile Montmorency și Rohan, prețuiește mai mult decît Mazarin.

— N-are a face — spuse d'Artagnan, cu tonul cel mai dulce din lume. Dacă te gîndești bine, dragul meu du Vallon, asta-i o mare cinste pentru contele de La Fère, și mai ales o asemenea vizită te umple de speranțe ! Ba, după mine, e o cinste atît de mare pentru un arestat, încît cred că domnul de Comminges se înșeală.

— Cum să mă înșel ? !

— Nu cumva contele de La Fère e chemat la Mazarin în loc să se ducă Mazarin în vizită la dînsul ?

— Nu, nu — se împotrivi Comminges, care ținea să po-
vestească totul întocmai. Am auzit bine ce-a spus cardinalul.
El se va duce în vizită la contele de La Fère.

D'Artagnan se uită spre Porthos, să vadă dacă își dă
seama de însemnătatea acestei vizite, dar nu întâlnește privirea
prietenului său.

— Așadar — făcu gasconul — cardinalul are obiceiul să
se plimbe prin pavilionul cu portocali ?

— În fiecare seară se încuie acolo — răspunse Commi-
nges. Se pare că acolo chibzuiește asupra problemelor de stat.

— Atunci — spuse d'Artagnan — încep să cred că, în-
tr-adevăr, domnul de La Fère va fi cel care va primi vizita
Eminenței Sale. De altfel, cardinalul va fi însoțit, desigur.

— Da, de doi ostași.

— Și vor sta amândoi de vorbă despre probleme impor-
tante de față cu doi străini ?

— Soldații sînt elvețieni din niște cantoane mici și vor-
besc numai germana. În plus, mai mult ca sigur că vor aș-
tepta la ușă.

D'Artagnan își înfigea unghiile în palme, ca să nu i se
zugrăvească pe față și altceva decît dorea el.

— Ar fi bine dacă Mazarin s-ar feri să intre singur
— vorbi d'Artagnan — întrucît contele trebuie să fie furios.
Comminges pufni în rîs.

— S-ar zice că mîncăți oameni, nu altceva ! Domnul de
La Fère e foarte politicos, și-apoi nici nu are arme. La pri-
mul strigăt al Eminenței Sale, cei doi ostași care-l însoțesc în
permanență dau fuga îndată.

— Doi ostași ! murmură d'Artagnan, străduindu-se parcă
să-și amintească ceva. Doi ostași, da ! De aceea aud în fiecare
seară pe cineva strigînd doi oameni, pe care îi văd apoi
plimbîndu-se cîte o jumătate de ceas pe sub fereastra mea.

— Chiar așa, ei sînt. Îl așteaptă pe cardinal sau mai bine
zis pe Bernouin, care vine să-i cheme în clipa cînd cardinalul
iese din casă.

— Frumoși bărbați, nu zic ! făcu d'Artagnan.

— Sînt din regimentul Lens, pe care Prințul, în semn de
cinstire, l-a dăruit cardinalului.

— Ah, domnule — spuse d'Artagnan, ca pentru a cu-
prinde într-un singur cuvînt această lungă convorbire — nu-

mai de s-ar îndupleca Eminența Sa să ne dăruiască libertatea, atît nouă cît și domnului de La Fère !

— O doresc din toată inima — spuse Comminges.

— Atunci, dacă uită cumva de vizita asta, ți-ar fi greu să-i aduci aminte ?

— Cîtuși de puțin, dimpotrivă.

! — Of, asta mă mai liniștește puțin !

Chipul îndemînat în care gasconul schimbase vorba ar fi apărut ca o manevră sublimă oricui ar fi putut să-i citească în suflet.

— Și acum — urmă el — mai am o ultimă rugămintă, dragă domnule de Comminges.

— Te ascult bucuros, domnule.

— Îl mai vezi pe contele de La Fère ?

— Da, mîine dimineață.

— Salută-l din partea noastră și spune-i că-l rog să ceară și pentru mine aceeași favoare care i s-a făcut.

— Dorești să vină cardinalul aici ?

— Nu. Știu cine sînt și nu cer mai mult decît mi se cuvine. Aș vrea doar ca Eminența Sa să-mi facă cîntea să mă asculte.

— Oh ! murmură Porthos, clătinînd din cap. Nu l-aș fi crezut niciodată în stare de una ca asta. Cît îl doboară nenorocirea pe om !

— Bine, am să-i spun — făgădui Comminges.

— Mai spune contelui că sînt sănătos tun și că m-ai văzut trist, dar resemnat.

— Îmi face plăcere, domnule, să te-aud vorbind așa.

— Spune-i același lucru și despre domnul du Vallon.

— Ba despre mine nu ! strigă Porthos. Eu nu-s cîtuși de puțin resemnat.

— Ai să te resemnezi și tu, prietene.

— Niciodată !

— Are să se resemneze, domnule de Comminges. Îl cunosc mai bine decît se cunoaște singur și știu că are o mică de însușiri fără de pereche, pe care nici măcar nu le bănuiește. Taci, dragul meu du Vallon, și resemnează-te !

— Cu bine, domnilor ! spuse Comminges. Noapte bună !

— Ne vom strădui s-o avem.

Comminges salută și plecă. D'Artagnan îl urmări cu privirea, păstrîndu-și același aer umil și resemnat. Dar abia se

închise ușa în urma căpitanului, că sări asupra lui Porthos și începu să-l strângă în brațe, avînd în ochi o bucurie care nu putea fi înșelătoare.

— Of, ce-ai pățit? suspină Porthos. Bictul meu prieten ! Nu cumva ți-ai ieșit din minți ?

— Sîntem salvați !

— Mic nu mi se pare nicidecum, dimpotrivă, bag de seamă că ne-a adunat pe toți dinapoia gratiilor, afară doar de Aramis, și că nădejtile noastre de scăpare s-au micșorat de cînd încă unul dintre noi a picat în capcana lui Mazarin.

— Nici pomeneală, Porthos, prietene ! Capcana era bună pentru doi, pentru trei e prea șubredă.

— Nu pricep nimic — se tîngui Porthos.

— De prisos ! spuse d'Artagnan. Hai să mîncăm și să prindem puteri, căci vom avea nevoie de asta la noapte.

— Ce facem la noapte ? întrebă Porthos, din ce în ce mai nedumerit.

— Se poate să călătorim.

— Păi...

— Haidem la masă, dragul meu ! Mie, cînd mîncînc, îmi vin idei. După-masă, cînd mi se vor fi rînduit în minte, am să-ți spun totul.

Oricît de mult ar fi dorit Porthos să afle planurile lui d'Artagnan, cum îi știa obiceiurile, se așeză la masă fără să mai stăruie și mîncă cu o poftă care arăta că are deplină încredere în buna chibzuință a prietenului său.

XLIII

BRAȚUL ȘI MINTEA

Mîncară în tăcere, dar fără să fie cîtuși de puțin triști ; din cînd în cînd cîte o fluturare de zîmbet lumina chipul lui d'Artagnan, cum se întîmpla întotdeauna în clipele sale de voieșic. Porthos căta cu luare-aminte la aceste zîmbete, în-tîmpinîndu-l pe fiecare cu cîte o exclamație și arătînd astfel

că, deși nu pricepea nimic, urmărea gândurile ce-l frământau pe prietenul său.

La ultimul fel, d'Artagnan se rezemă de spătarul scaunului, puse picioarele unul peste celălalt și începu să se legene cu aerul unui om foarte mulțumit de sine. Porthos își sprijini coatele de masă și bărbia în palme, uitându-se la d'Artagnan cu acea privire încrezătoare, care dădea acestui uriaș o expresie de negrăită bunătate.

— Ei ? făcu întrebător d'Artagnan după cîtva timp.

— Ei ? repetă Porthos.

— Ce spuneai, dragă prietene ?...

— Eu n-am spus nimic !

— Ba da, spuneai că tare ai mai avea poftă să pleci de-aici !

— Hm, asta așa-i, nu pofta e cea care-mi lipsește !

— Și mai spuneai că pentru asta n-avem decît să scoatem ușa din țîțini ori să dărîmăm un zid.

— Da, chiar așa, și-acum spun la fel.

— Și eu, Porthos, răspundeam că nu e bine, că atîta vreme cît nu avem haine să ne travestim, nici arme să ne apărăm, după cel mult o sută de pași au să ne prindă și o să fie vai de noi !

— E drept, ne-ar trebui și haine, și arme.

— Ei bine — glăsui d'Artagnan, ridicîndu-se — avem tot ce ne trebuie, prietene Porthos, ba chiar mai mult decît ne trebuie.

— Unde ? făcu Porthos, rotindu-și ochii în jur.

— Nu căuta, e zadarnic, toate astea vor veni singure la noi în clipa cînd dorim noi. Cam cînd i-am văzut ieri plimbîndu-se prin curte pe cei doi elvețieni ?

— Cam la un ceas după căderea nopții.

— Dacă azi nu zăbovesc, înseamnă că ne rămîne doar un sfert de ceas de așteptare pînă vom avea plăcerea să-i vedem.

— Da, să tot fie un sfert de ceas pînă atunci.

— Brațul tău e la fel de puternic, cred, ce zici, Porthos ?

Porthos își sumese mîncile pînă sus și se uită cu mare mulțumire la brațele sale nervoase, groase cît pulpa unui om obișnuit.

— Cum nu — spuse el — destul de puternice.

— Și, fără să te ostenești prea mult, poți să faci un cerc din cleștele ăsta și un tirbușon din vătrai ?

— Nici vorbă — îl încredință Porthos.

— Să vedem ! îl puse la treabă d'Artagnan.

Uriașul luă pe rînd în mînă cleștele și văturaiul. Cu o ne-
spusă ușurință, ba parcă fără nici o sforțare vădită, făcu
îndată ceea ce i se ceruse.

— Poftim !

— Minunat ! exclamă d'Artagnan. Zău, Porthos, ești gro-
zav de înzestrat.

— Am auzit — spuse Porthos — de unul Milon din
Crotona, care era în stare de lucruri nemaipomenite. Își lega
fruntea cu o funie și o făcea să se rupă ; omora un bou din-
tr-un pumn și-l ducea apoi acasă în spinare ; oprea în loc un
cal, apucîndu-l de picioarele dindărăt, și multe altele. Am
cerut să mi se povestească toate isprăvile lui, acolo, la Pierre-
fonds, și-am izbutit să le împlinesc și eu întocmai, afară de
povestea cu ruptul frînghiei prin umflarea vinelor de la tîmple.

— Asta-i din pricină că puterea ta nu stă la cap, Porthos
— zise d'Artagnan.

— Nu, stă în brațe și-n umeri — încuviință cu naivitate
Porthos.

— Ei bine, prietene, haidem la fereastră și să folosim
puterea asta ca să scoatem o gratic. Așteaptă să sting lampa.

XLIV

BRAȚUL ȘI MINTEA

(urmare)

Porthos se apropie de fereastră, apucă o gratic cu amîn-
două mîinile, se opinti, trăgînd-o spre el, și o îndoi ca pe un
arc, așa încît amîndouă capetele ieșiră din găoacea de piatră
în care cimentul le țintuia de treizeci de ani încheiați.

— Vezi, prietene — spuse d'Artagnan. Iată un lucru pe care cardinalul n-ar fi putut să-l facă niciodată, așa om de geniu cum e !

— Să mai scot și altele ? întrebă Porthos.

— Nu, ajunge asta : acum poate să treacă un om.

Porthos încercă și ieși pe jumătate afară.

— Adevărat — încuviință el.

— Zău, frumușică deschizătură ! Acum scoate brațul.

— Pe unde ?

— Prin deschizătura asta.

— De ce ?

— Îți spun îndată. Trece-l întâi.

Porthos ascultă, supus ca un soldat, și își strecură brațul printre gratii.

— Minunat ! murmură d'Artagnan.

— Ți se pare că merge ?

— Ca pe roate, dragul meu !

— Bun. Acum ce să mai fac ?

— Nimic.

— Asta-i tot ?

— Nu încă.

— Aș vrea să pricep și eu totuși — ceru Porthos.

— Ascultă, dragul meu prieten, și din două vorbe ai să înțelegi totul. Ușa de la postul de pază se deschide, după cum vezi.

— Da, văd.

— În curtea noastră, pe unde trece Mazarin în drum spre pavilionul cu portocali, vor fi trimiși cei doi ostași care-l însoțesc de obicei.

— Iată-i că ies !

— Numai de-ar închide ușa de la postul de pază ! Bravo !
Au închis-o.

— Și mai departe ?

— Tăcere ! Ar putea să ne-audă.

— Prin urmare, n-o să mai știu nimic ?

— Ba da, pe măsură ce treci la fapte, ai să înțelegi.

— Totuși mi-ar fi plăcut...

— Surpriza are să te bucure mai mult.

— Da, e drept — recunosc Porthos.

— Sst !

Porthos rămase mut și nemișcat.

Cei doi soldați veneau într-adevăr spre fereastră, frecându-și mâinile, căci, precum am spus, era în februarie și era frig. În clipa aceea, ușa de la corpul de gardă se deschise și unul dintre ei se auzi strigat. Ostașul își lăsa tovarășul și se întoarse la corpul de gardă.

— Treaba merge bine ? întrebă Porthos.

— Strașnic ! răspunse d'Artagnan. Acum ascultă : eu am să-l chem pe ăsta și-o să stăm de vorbă cu el, așa cum am făcut ieri cu un camarad de-al lui, ți-aduci aminte ?

— Da, sigur, numai că n-am priceput o iotă din ce spunea.

— Ce-i drept, e drept, vorbea tare stricat. Să fii numai ochi și urechi : totul stă în execuție, Porthos.

— Bun, nu mă întrece nimeni în asta.

— Te cunosc doar, așa încât am încredere.

— Zi, te-ascult !

— Deci chem soldatul și stau de vorbă cu el.

— Mi-ai mai spus asta.

— Eu mă întorc la stînga, așa că el, în clipa cînd se suie pe bancă, va sta în dreapta ta.

— Și dacă nu se suie pe bancă ?

— Se suie, n-ai nici o grijă. În clipa cînd se suie pe bancă, întinzi brațul tău nemaipomenit și-l apuci de gît. Apoi îl ridici cum a ridicat Tobias¹ peștele de urechi și-l tragi înăuntru, în odaie la noi, avînd grijă să-l strîngi destul de tare, ca să nu scoată nici un strigăt.

— Bun ! spuse Porthos. Și dacă-l sugrum ?

— În primul rînd va fi un elvețian mai puțin pe lume, dar sper că n-ai să-l sugrumi. Îl lași apoi binișor pe podea, îi punem un căluș în gură și-l legăm de ceva, găsim noi de ce să-l legăm. Cu asta se cheamă că am făcut rost de o uniformă și o spadă.

— Grozav ! se bucură Porthos, uitîndu-se cu cea mai adîncă admirație la d'Artagnan.

— Ehei ! făcu gasconul.

¹ Tobias — personaj biblic, care, orb fiind, a fost vindecat de fiul său la sfatul îngerului Rafael.

— Mda — se dezmetici Porthos, numai că o uniformă și o spadă n-ajung pentru noi doi.

— Asta-i acum ! Ai uitat că are un tovarăș !

— Adevărat — spuse Porthos.

— Prin urmare, când tușesc, întinzi brațul, înseamnă că a venit momentul.

— Bun !

Cei doi prieteni se așezară fiecare la locul hotărât. Așa cum stătea, Porthos era pe de-a-ntregul ascuns după colțul ferestrei.

— Bună seara, camarade — spuse încet d'Artagnan, cu glasul cel mai prietenos.

— Pun seară, tomnu' — răspunse ostașul.

— Nu-i prea cald, nu prea e de plimbare !

— Brrr !... se zgribuli ostașul.

— Cred că un pahar de vin ți-ar prinde bine.

— Un pahar vin forte bine venit.

— Peștele mușcă ! Peștele mușcă ! șopti d'Artagnan către Porthos.

— Înțeleg — răspunse Porthos.

— Am o sticlă aici — zise d'Artagnan.

— Un stigla ?

— Da.

— Un stigla plin ?

— Plină ochi și e a ta dacă vrei s-o bei în sănătatea mea.

— He, he ! Cum să nu vrei la mine ? îngăimă soldatul, apropiindu-se.

— Vino și-o ia, atunci, prietene ! îl îmbie gasconul.

— Forte bucuros. Aici este un bang.

— Ei, Doamne, ai zice că anume a fost așezată aici ! Urcă sus !... Așa, bun, așteaptă puțin, prietene !

Și d'Artagnan tuși. În clipa aceea se abătu și brațul lui Porthos : mîna lui de oțel înșfăcă ostașul de gît cu iuțeala fulgerului și cu neîndurarea unui clește, îl ridică în sus, înăbușindu-l, îl trase înăuntru prin deschizătură, fără să-i pese dacă-l julește de gratii, și-l așeză pe podea, lăsîndu-l tocmai atîta cît trebuia ca să-și capete răsuflarea ; d'Artagnan îi îndesă fularul în gură, după care îi scoase la iuțeală uniforma, cu îndemînarea unuia ce-a învățat treaba asta pe cîmpul de luptă. Îl le-

gară cobză, apoi îl aşezară în căminul unde prietenii noştri stinseseră focul din vreme.

— Gata, avem o uniformă şi o spadă ! spuse Porthos.

— Astea-s ale mele — zise d'Artagnan. Dacă vrei o uniformă şi o spadă, trebuie s-o luăm de la început. Ia seama ! Celălalt ostaş tocmai iese din corpul de gardă şi se îndreaptă încoace.

— Eu — fu de părere Porthos — cred că n-ar fi nimerit să încercăm tot cu şiretlicul ăsta. Urciorul nu merge de multe ori la apă, se spune. Dacă dăm greş, totul e pierdut. Săr jos prin deschizătură, îl înhaţ în clipa când lui nici prin cap nu-i trece şi ți-l dau cu căluşul gata pus.

— E mai bine așa — încuviinţă gasconul.

— Fii gata ! spuse Porthos şi lunecă afară prin deschizătură.

Lucrurile se petrecură întocmai cum făgăduise uriaşul. Porthos se pitulă undeva în drumul ostaşului şi când acesta trecu prin faţa lui, îl apucă de gît, îi îndesă căluşul în gură şi îl trecu ca pe o mumie printre gratii, sărind şi el înăuntru.

Cel de-al doilea prizonier fu despuiat de veşminte ca şi primul. Apoi îl întinseră pe pat, legîndu-l straşnic cu centurile, şi cum patul era de stejar masiv şi centurile căptuşite, puteau să fie tot atît de liniştiţi în privinţa lui, ca şi a celui dintîi.

— Aşa — spuse d'Artagnan — totul merge de minune. Acum încearcă hainele flăcăului, Porthos, deşi nu prea cred să-ţi vină. Nu-ţi fă griji însă dacă ți-s strîmte, cureaua de aninat spada şi, mai ales, pălăria cu pene roşii sînt de ajuns.

Din întâmplare, cel de-al doilea ostaş era o namilă de om, așa încît hainele îi veneau ca turnate. Atîta doar că plesniră în cîteva locuri pe la cusături. O vreme nu se auzi decît foşnetul hainelor. Amîndoi se îmbrăcau în grabă.

— Gata ! spuseră ei într-un glas. Cît despre voi, prieteni — adăugară ei, întorcîndu-se spre cei doi ostaşi — n-o să păţiţi nimic dacă sînteţi cuminţi. Dar dacă vă mişcaţi, sînteţi nişte oameni morţi.

Ostaşii nu mai ziseră nici pis. Pumnul lui Porthos îi făcuse să priceapă că nu era de glumit.

— Acum ai vrea să înţelegi mai departe, nu-i așa Porthos ? zise d'Artagnan.

- Da, n-ar fi rău.
- Uite, sărim în curte.
- Da.
- Luăm locul flăcăilor ăstora.
- Bine.
- Ne plimbăm în lung și-n lat.
- Și asta pică tocmai bine, fiindcă afară nu-i prea cald.
- Peste puțin timp valetul o să ne strige așa ca ieri și
• alaltăieri.
- Și noi răspundem ?
- Nu, nu răspundem, dimpotrivă.
- Cum vrei. Nici nu țin să răspund.
- Prin urmare, tăcem mîlc. Ne tragem doar pălăria pe
ochi și conducem pe Eminența Sa.
- Unde ?
- Acolo unde se duce, la Athos. Crezi că el s-ar supăra
să ne vadă ?
- Tii ! exclamă Porthos. Tii, înțeleg !
- Nu sări așa în sus, Porthos ! Pe legea mea, n-am ispră-
vit încă ! glumi gasconul.
- Și după aia ? întrebă Porthos.
- Țin-te de mine ! zise d'Artagnan. Om trăi și-om vedea.
- Și, luncînd prin deschizătură, se lăsă ușor în curte. Por-
thos îl urmă pe aceeași cale, însă mai încet și mai anevoie.
- Se auzea cum cei doi ostași legați cobză în odaie dîrdîie de
frieă. D'Artagnan și Porthos abia pusese ră piciorul pe pămînt,
că văzură o ușă deschizîndu-se și valetul strigă :
- Garda !
- Tot atunci se deschise și ușa postului de pază și cîeva
porunci :
- La Bruyère, du Barthois, duceți-vă !
- Se pare că pe mine mă cheamă La Bruyère — spuse
d'Artagnan.
- Iar pe mine, du Barthois — adăugă Porthos.
- Unde sînteți ? întrebă valetul, ai cărui ochi, deprinși cu
lumina, nu puteau să-i zărească pe eroii noștri în întuneric.
- Iată-ne ! rosti d'Artagnan. Apoi se întoarse spre Por-
thos : Ce zici de asta, domnule du Vallon ?
- Nemaipomenit, pe legea mea, numai de nu ne-ar dibui !

Cei doi ostași improvizați porniră grav în urma valetului ; acesta le deschise ușa unui vestibul, apoi ușa unei încăperi ce aducea a sală de așteptare și, arătându-le două scaune, le spuse :

— Consemnul e foarte simplu : nu lăsați să intre aici decît o singură persoană, una singură, nu mai multe, pricepeți ? Și ascultați în totul de această persoană. La întoarcere, n-aveți nimic de făcut decît să așteptați să vin cu să vă schimb.

D'Artagnan era cunoscut îndeaproape de către acest valet — nimeni altul decît Bernouin, cel care în ultimele șase sau opt luni îl introdusese de vreo zece ori la cardinal. Se mulțumi deci să mormăie un „ia“, care să sune cît mai puțin gascon și cît mai nemțește cu putință. Cît despre Porthos, acesta îi făgăduise să nu deschidă gura în ruptul capului. Dacă lucrul nu era cu putință, avea încredința să răspundă la orice cu faimosul și solemnul *tartei/l !*

Bernouin plecă, încuind ușa după el.

— Of ! spuse Porthos, auzind cheia răsucindu-se în broască. Aici parcă e o modă să ții omul sub cheie. Mi se pare că am schimbat doar închisoarea : în loc să stăm închiși în odaia aia, sîntem prizonieri aici, între portocali. Nu prea vād ce-am cîștigat.

— Porthos, prietene — șopti d'Artagnan — nu te îndoi de providență. Lasă-mă să mă gîndesc și să chibzuiesc.

— Gîndește-te și chibzuiește — bombăni Porthos, supărat că lucrurile merg așa și nu altfel.

— Am făcut optzeci de pași — murmură d'Artagnan — am urcat șase trepte, prin urmare, aici trebuie să fie, cum spuneam adineauri, ilustrul meu prieten du Vallon, celălalt pavilion, paralel cu al nostru și numit pavilionul portocalilor. Conte de La Fère nu poate să fie departe. Numai că ușile-s încuiate.

— Ce mare greutate ! sări Porthos. Pun nițel umărul...

— Pentru Dumnezeu, cruță-ți puterile, Porthos ! zise d'Artagnan. Numai la nevoie capătă asemenea isprăvi valoarea pe care o merită. N-ai auzit că trebuie să vină cineva ?

— Ba da.

— Ei bine, acest cineva ne va deschide ușile.

— Dar, dragul meu — se porni Porthos — dacă acest cineva ne recunoaște și în clipa cînd ne recunoaște începe să strige, sîntem pierduți. Îmi închipui doar că n-ai de gînd să

mă faci să sugrum un om al bisericii ! Mijloacele astea-s bune cu dușmanii țării.

— Să mă ferească Dumnezeu, și pe tine la fel ! se scutură d'Artagnan. Tînărul rege ne-ar rămîne poate îndatorat ; re-gina însă nu ne-ar ierta-o și tocmai de ea trebuie să avem grijă. De altfel, să ucidem așa, fără rost, niciodată ! Cu nici un preț ! Am planul meu. Așa că dă-mi pace și-o să rîdem la urmă.

— Cu atît mai bine ! spuse Porthos. Simt mare nevoie să rîd.

— Sst ! făcu d'Artagnan. Iată-l pe acel cineva !

În încăperea dintii, adică în vestibul, tocmai se auzea un zgomot ușor de pași. Ușa scîrții în balamale și în prag se ivi un bărbat în veșminte de cavaler, înfășurat într-o mantie ca-fenie, cu o pălărie mare de fetru lăsată pe ochi și cu un felinar în mînă.

Porthos se trase lîngă zid, dar nu izbuti să se pituleze în-tr-atît, încît omul în mantie să nu-l vadă. El îi întinse felinarul și-i spuse :

— Aprinde lampa din tavan ! Apoi se întoarse către d'Ar-tagnan și adăugă : Cunoașteți consemnul ?

— *Ia* — răspunse gasconul, hotărît să nu scoată din gură decît această singură mostră de nemțească.

— *Tedesco*¹ — rosti cavalerul — *va bene*².

Și înaintînd spre ușa aflată în fața celei prin care intrase, o descuie și dispăru încuind-o la loc.

— Și-acum — întrebă Porthos — ce facem ?

— Acum ne slujim de umărul tău, prietene, dacă ușa-i în-cuiată. Fiecare lucru la vremea lui. Totul vine la timpul potri-vit dacă omul știe să aștepte. Mai înții să baricadăm zdravăn prima ușa, și apoi îl vom urma pe cavaler.

Cei doi prieteni se apucară îndată de treabă, îngrămădind în ușă toate mobilele aflate în încăpere. Asta o bloca cu totul, mai ales că ușa se deschidea înăuntru.

— Așa — spuse d'Artagnan. Acum sîntem siguri că nu ne atacă nimeni pe la spate. Ei, acum, înainte !

¹ Neamț (în limba italiană în text).

² E bine (idem).

TAINIȚELE SUBPĂMÎNTENE ALE DOMNULUI MAZARIN

Ajunseră la ușa prin care dispăruse Mazarin. Era încuiată. Zadarnic se căzni d'Artagnan să o deschidă.

— Iată unde ar trebui să pui umărul, prietene Porthos — șopti el. Împinge, dar încet, fără zgomot. Nu sparge ușa, desprinde doar canaturile și treaba-i gata.

Porthos își propti umărul solid într-unul din canaturi, care se îndoi puțin, iar d'Artagnan vârî ușurel vârful spadei între limba și scoaba broaștei. Limba tăiată în chip de daltă cedă și ușa se deschise.

— Cum îți spuneam, prietene Porthos, de la femei, ca și de la uși, obții orice dacă le iei cu binișorul.

— Văd că ești mare moralist — rosti Porthos.

— Să intrăm — făcu d'Artagnan.

Pătrunseră înăuntru. Dinapoia unui geamlîc, la lumina felinarului lăsat de cardinal jos, în mijlocul galeriei, se vedeau portocalii și rodierii castelului Rueil, rînduiți în lungi șiruri și mărginind o alee largă și alte două, lăturalnice, mai mici.

— Nici urmă de cardinal — bombăni d'Artagnan. Numai felinarul. Unde naiba să fie ?

Făcu semn lui Porthos să cerceteze una din aleile lăturalnice și se apucă să o cerceteze el pe cealaltă. Deodată, în stînga, văzu o ladă clintită de pe locul ei și pe locul lăzii căscîndu-se o gaură. Zece oameni abia ar fi mișcat lada, dar se vede că ea se urnise din loc cu lespedea pe care stătea cu tot, mulțumită unui mecanism oarecare. Precum am spus, d'Artagnan văzu pe locul lăzii o gaură și treptele unei scări coborînd în spirală. Îl chemă pe Porthos printr-un semn și-i arată deschizătura aceea și treptele. Amîndoi se priviră îngroziți.

— Dacă n-am vrea altceva decît bani — șopti d'Artagnan — ar însemna c-am dat lovitura și că sîntem bogați pe toată viața.

— Cum asta ?

— Nu înțelegi ? Acolo jos, la capătul scării, se află fără doar și poate faimoasa comoară a cardinalului de care vorbește lumea atîta. N-ar trebui decît să coborîm, să golim o ladă, să-l încuim pe cardinal înăuntru și să plecăm, cărînd atîta aur cît putem duce. Pe urmă punem portocalul ăsta la loc și nimeni de pe lume n-o să ne întrebe de unde avem atîta bogăție, nici măcar cardinalul !

— Pentru niște tîlhari ar fi o lovitură — glăsui Porthos. Dar nu mi se pare o ispravă vrednică de niște gentilomi.

— Asta e și părerea mea — răspunse d'Artagnan. De aceea am și spus : „Dacă n-am vrea decît bani“... căci noi vrem altceva.

Gasconul aplecă urechea spre scară și în aceeași clipă se auzi un zornăit surd, ca și cum cineva ar fi mișcat un sac cu aur ; tresări. O ușă se trînti și o geană de lumină se așternu îndată pe treptele din capătul scării.

Mazarin lăsase felinarul între portocali pentru a se crede că se plimbă prin seră. Coborîse în misteriosul său tezaur cu o lumînare de ceară.

— Ehei ! spuse el în italienește, în timp ce urca treptele, cîntărind din ochi o pungă pîntecoasă, plină cu reali. Ehei, cu asta poți plăti cinci consilieri din Parlament și doi generali ai Parisului. Eu sînt un mare comandant de oști, numai că fac războiul în felul meu, așa cum înțeleg eu să-l fac...

D'Artagnan și Porthos se ascuseseră ficcare pe una din aleile lăturalnice, în spatele unei lăzi, și așteptau. Mazarin se apropie la trei pași de d'Artagnan și apăsă pe un buton ascuns în zid. Lespedea se învîrti și portocalul aflat pe ea își luă iarăși locul. Atunci cardinalul stinse lumînarea, o puse în buzunar și luă felinarul în mînă.

— Și-acum — zise el — să mergem să-l vedem pe domnul de La Fère.

„Bravo, avem același drum ! gîndi d'Artagnan în sinea lui. Mergem împreună.“

Porniră înainte toți trei, Mazarin pe alea din mijloc, Porthos și d'Artagnan pe aleile lăturalnice. Prietenii noștri se fereau cu grijă să nu se găsească în fîșiile de lumină pe care felinarul le arunca printre lăzi.

Cardinalul aiunse la o a doua ușă de sticlă, fără să bage de seamă că e urmărit, fiindcă nisipul înăbușea zgomotul făcut

de pașii urmăritorilor. Ajuns acolo, apucă la stînga, pe un coridor pe care Porthos și d'Artagnan nu-l băgaseră în seamă pînă în clipa aceea. Cînd să deschidă ușa, se opri în loc, preocupat.

— Ah, *diavolo* ! mormăi el. Am uitat de sfatul lui Comminges. Trebuia să iau ostașii cu mine, să-i las aici, la ușă, de pază, ca să nu-i pic cumva în gheară aceluia împielit. Haidem !

Și, nerăbdător, se pregăti să pornească înapoi.

— Nu vă mai osteniți, monseniore — vorbi d'Artagnan, ațînîndu-i calea, cu pălăria în mînă și cu zîmbetul pe buze. Am urmărit-o pas cu pas pe Eminența Voastră și iată-ne !

— Iată-ne ! spuse și Porthos.

Și salută la fel de curtenitor. Mazarin își muta privirile îngrozite de la unul la altul : îi recunosc pe amîndoi și icni înspăimîntat, scăpînd felinarul din mînă. D'Artagnan luă el felinarul. Din fericire, nu se stinsese în cădere.

— Cîtă lipsă de prevedere, monseniore ! spuse gasconul. Pe aici e greu fără lumină ! Eminența Voastră s-ar putea lovi de vreo ladă, ar putea să alunece în vreo groapă.

— Domnul d'Artagnan ! bîigui Mazarin, care nu putea să se dezmeticească.

— Da, eu însumi, monseniore, și am cîntea să vă prezînt pe domnul du Vallon, un foarte bun prieten al meu, de care Eminența Voastră a avut bunătatea să se intereseze îndeaproape pe vremuri.

Și d'Artagnan îndreptă lumina felinarului către chipul radios al lui Porthos, care începea să înțeleagă ce se petrece și era nespus de mîndru.

— Mergeați parcă la domnul de La Fère — continuă d'Artagnan. Nu vrem să vă reținem, monseniore. Dacă binevoiți, arătați-ne drumul. Vă urmăăm.

Treptat-treptat, Mazarin își venea în fire.

— Sînteți de mult prin sera portocalilor, domnilor ? întrebă el cu vocea tremurătoare, gîndindu-se că se dusesese mai înainte să-și vadă tezaurul.

Porthos deschise gura să răspundă, dar d'Artagnan îi făcu semn și gura uriașului rămase mută, închizîndu-se încetîșor.

— Abia am venit, monseniore — rosti d'Artagnan.

Mazarin răsuflă ușurat ; un fel de zîmbet îi fluura pe buze : nu se mai temea pentru comoară, ci numai pentru sine.

— Așadar, m-ați prins în cursă, domnilor ! zise el. Mă declar învins. Vreți să vă redau libertatea, nu-i așa ? V-o dăruiesc.

— O, monseniore — i-o întoarse d'Artagnan. Sînteți prea milostiv, dar libertatea o avem, așa că ne-ar plăcea mai mult să vă cerem altceva.

— Cum, sînteți liberi ? îngăimă Mazarin, îngrozit.

— Fără îndoială. În timp ce dumneavoastră, monseniore, dimpotrivă, v-ați pierdut libertatea și acum, ce vreți, monseniore, după legile războiului, trebuie să v-o răscumparați.

Mazarin simți un fior săgetîndu-l pînă în adîncul inimii. Privirea lui cea atît de pătrunzătoare scrută zadarnic chipul batjocoritor al gasconului și pe cel nepăsător al lui Porthos. Amîndoi se aflau în umbră și nici sibila din Cume n-ar fi putut să citească ceva pe fețele lor.

— Să-mi răscumpăr libertatea ? repetă Mazarin.

— Întocmai, monseniore.

— Și cam cît m-ar costa, domnu' d'Artagnan ?

— La naiba, monseniore, nu știu nici eu ! Să mergem să-l întrebăm pe contele de La Fère, dacă Eminența Voastră îngăduie. Binevoiască deci Eminența Voastră a deschide ușa care duce la dînsul și, în zece minute, prețul răscumpărării va fi stabilit.

Mazarin tresări.

— Monseniore — continuă d'Artagnan — Eminența Voastră observă cred cu cîtă politețe ne purtăm, totuși sîntem nevoiți să vă prevenim că nu avem timp de pierdut. Deschi-deți deci, monseniore, vă rog, și nu uitați că, la cea mai mică încercare de fugă, la cel mai mic strigăt, dat fiind situația excepțională în care ne aflăm, să nu vă fie cu supărare dacă o să ajungem cumva la mijloace tari.

— Fiți pe pace, domnilor, vă dau cuvîntul de onoare că n-am să încerc să fug — îi asigură Mazarin.

D'Artagnan îi făcu semn lui Porthos să fie cu ochii în patru și, întorcîndu-se spre Mazarin, spuse :

— Acum, monseniore, să intrăm, vă rog !

TRATATIVE

Mazarin trase zăvorul unei uși duble, în pragul cărcia se afla Athos, gata să-și primească ilustrul oaspete, după cum îl prevenise Comminges. Văzându-l pe Mazarin, se înclină.

— Eminența Voastră — rosti el — se putea lipsi de însoțitori : cinstea ce-mi face e prea mare ca să o pot uita.

— Dragul meu conte — interveni d'Artagnan — află că Eminența Sa nu voia de loc să ne ia. A trebuit să stăruim noi, du Vallon și cu mine, și poate mai mult decît se cuvine, dar doream prea mult să te vedem.

Auzind acest glas plin de batjocură și văzînd gestul atît de cunoscut ce însoțea aceste cuvinte, Athos tresări.

— D'Artagnan ! Porthos ! exclamă el.

— Eu însumi, scumpe prieten !

— Eu însumi ! repetă Porthos.

— Ce înseamnă asta ? întrebă contele.

— Înseamnă că rolurile s-au schimbat — răspunse Mazarin, încercînd, ca și mai înainte, să zîmbească și mușcîndu-și buzele în același timp. În loc ca acești domni să fie prizonierii mei, sînt eu prizonierul lor, așa încît mă vezi aici silit să ascult în loc să poruncesc. Dar, domnilor, vă previn că victoria voastră nu va fi de durată ; afară doar dacă nu mă strîngeți de gît, vine el și rîndul meu...

— Vai, monseniore — spuse d'Artagnan — nu amenințați, nu-i o pildă bună. Sîntem atît de blînzi și de cumsecade cu Eminența Voastră ! Hai să lăsăm deoparte orice supărare, orice dușmănie și să vorbim ca niște oameni de treabă.

— Nici nu cer altceva, domnilor — zise Mazarin. Dar în momentul în care discutăm prețul răscumpărării mele, n-aș vrea să vă socotiți într-o situație mai bună decît e în realitate : prinzîndu-mă în capcană, v-ați prins și pe voi. Cum veți ieși de aici ? Priviți la aceste gratii, la aceste uși, priviți, ori mai degrabă ghiciți santinelele care veghează în spatele acestor gratii și uși, soldații de care curțile sînt ticsite, așa încît să ne gîndim. Iată, vreau să vă arăt că sînt cinstit cu voi.

„Bun ! gîndi d'Artagnan în sinea lui. Să ne ținem bine, vrea să ne joace o festă !“

— V-am oferit libertatea — continuă ministrul. V-o ofer și acum. Primiți ? În mai puțin de un ceas veți fi descoperiți, arestați, siliți să mă ucideți, crimă odioasă, nedemnă de niște nobili ca voi.

„Are dreptate“ — cugetă Athos. Și ca orice gînd ce trecea prin cugetul său nobil, gîndul acesta i se ogîndi în priviri.

— Prin urmare — spuse d'Artagnan, pentru a slăbi speranța pe care Mazarin și-o făcuse din încuviințarea tăcută a lui Athos — nu vom ajunge la o asemenea violență decît atunci cînd nu vom mai avea încotro.

— Dacă, dimpotrivă — continuă Mazarin — mă lăsați să plec, primind în schimb libertatea voastră...

— Cum — îi curmă vorba d'Artagnan — ați vrea să primiți libertatea de vreme ce puteți să ne-o luați înapoi, cinci minute mai tîrziu, așa cum singur ați spus ? Și pe cît vă cunosc eu, monseniore — adăugă gasconul — așa veți face, n-am nici o îndoială.

— Nu, pe cuvîntul meu de cardinal... Nu mă credeți ?

— Monseniore, nu cred în cardinalii care nu-s preoți.

— Atunci, pe cuvîntul meu de ministru !

— Nu mai sînteți ministru, monseniore, sînteți prizonier.

— Fie, atunci pe cuvîntul lui Mazarin ! Doar sînt Mazarin și sper că voi fi întotdeauna.

— Hm ! mormăi d'Artagnan. Am auzit de un oarecare Mazarin, care nu-și prea ținea jurămintele, și tare mă tem să nu fie cumva un strămoș al Eminenței Voastre.

— Domnule d'Artagnan — spuse Mazarin — ești o mîntă ageră și sînt foarte mîhnit că m-am certat cu dumneata.

— Monseniore, nu doresc decît să ne împăcăm.

— Ei bine — glăsuie Mazarin — dacă vă garantez libertatea într-un chip vizibil, palpabil ?...

— Ei, asta-i altceva — murmură Porthos.

— Să vedem — spuse Athos.

— Să vedem — spuse d'Artagnan.

— Mai întîi, primiți ? întrebă cardinalul.

— Înfățișați-ne lămurit planul dumneavoastră, monseniore, și vom vedea.

— Țineți seamă de faptul că sînteți prinși, închiși.

— Știți bine, monseniore — îi aminti d'Artagnan — că tot ne mai rămîne o ieșire.

— Care ?

— Să murim împreună.

Mazarin se cutremură.

— Iată — spuse el — în capătul coridorului se află o ușă a cărei cheie e la mine. Ușa dă în parc. Luați cheia și plecați. Sînteți iuți, puternici, înarmați. La o sută de pași spre stînga găsiți zidul ce împrejmuiește parcul : săriți peste zid și din trei salturi sînteți în drum, liberi. Vă cunosc destul acum ca să știu că, dacă veți fi atacați, asta n-o să vă împiedice fuga.

— Ei, da, firește, monseniore ! încuviință d'Artagnan. Așa mai zic și eu. Unde-i cheia pe care binevoiți să ne-o dați ?

— Iat-o !

— Monseniore — urmă d'Artagnan — fiți atît de bun să ne duceți acum pînă la ușă.

— Foarte bucuros — se offeri ministrul — dacă asta vă liniștește.

Mazarin, care nu spera să scape atît de ieftin, se îndreptă radios spre coridor și descuie ușa. Ușa dădea într-adevăr spre parc, pe cît putură să-și dea seama cei trei fugari, căci o pală de vînt năvăli din întuneric, zvîrlindu-le zăpada în față.

— Fir-ar să fie ! afurisi d'Artagnan. Păcătoasă noapte, monseniore ! Nu cuneăstem locul și n-o să găsim drumul nici-odată. Acum, fiindcă Eminența Voastră s-a ostenit pînă aici, mai duceți-ne cîtiva pași, monseniore, pînă la zid.

— Fie — se învoi cardinalul.

Și, tăind parcul în linie dreaptă, se îndreptă iute spre zid, lîngă care ajunseră toți patru într-o clipă.

— Acum sînteți mulțumiți, domnilor ? întrebă Mazarin.

— Cred și eu ! Prea ar fi nu știu cum să mai facem și nazuri ! Ce naiba ! Cîtă cinste ! Trei bieți nobili să se vadă însoțiți de un prinț al bisericii ! Să nu uit, monseniore : ați spus adineauri că sîntem viteji, iuți și înarmați, nu ?

— Întocmai.

— V-ați înșelat : numai domnul du Vallon și cu mine sîntem înarmați. Conte le e cu mîinile goale și dacă ne înfrînește cumva vreo patrulă, trebuie să fim în stare să ne apărăm.

— Asta-i drept.

— Dar unde să găsim o spadă ? întrebă Porthos.

— Monseniorul va împrumuta contelui spada sa, tot nu-i e de nici un folos — zise d'Artagnan.

— Bucuros — primi cardinalul. Și-l voi ruga pe domnul conte să o păstreze în amintirea mea.

— Sper că vei prețui atîta dărnicie, conte ! făcu d'Artagnan.

— Făgăduiesc monseniorului să nu mă despart de ea nici-odată — răspunse Athos.

— Bun — murmură d'Artagnan. Înduioșător schimb de politețe ! Nu ți-au dat lacrimile, Porthos !

— Ba da — adeveri Porthos. Dar nu știu, e din pricina asta, sau a vîntului. Cred că vîntul e de vină.

— Și-acum, sus, Athos ! făcu d'Artagnan. Repede !

Ajutat de Porthos, care îl săltă în brațe ca pe un fulg, Athos ajuns pe creasta zidului.

— Sări jos !

Athos își dădu drumul la pămînt și dispăru de cealaltă parte a zidului.

— Ai ajuns ? întrebă d'Artagnan.

— Da.

— N-ai pățit nimic ?

— Sînt teafăr și nevătămat.

— Porthos, ia seama la cardinal cît urc eu. Nu, nu-i nevoie să m-ajuti. Numai nu-l scăpa din ochi pe cardinal...

— Bine — zise Porthos — și pe urmă ?...

— Ai avut dreptate, e mai greu decît mi-am închipuit. Apleacă-te, să mă urc în spinarea ta, dar, nu uita de cardinal.

— N-ai grijă.

Porthos se aplecă din mijloc și, mulțumită acestui ajutor, d'Artagnan se săltă sus și se așează călare pe muchia zidului.

Mazarin rîdea mînzește.

— Gata ? întrebă Porthos.

— Da, prietene, și acum...

— Acum, ce ?

— Acum saltă-l încoace pe cardinal și astupă-i gura la cel mai mic strigăt.

Mazarin vru să strige, însă Porthos îl strînse de mijloc cu amîndouă mîinile, înăbușindu-l, și-l ridică pînă la d'Artagnan, care îl înșfăcă de guler și-l aduse pe muchia zidului, alături de el.

— Săriți îndată jos, lângă domnul de La Fère — spuse el, amenințător. Altfel, vă ucid, pe cinstea mea de gentilom !

— Domnu' domnu' !... se tîngui Mazarin. Dumneata nu-ți respecti făgăduiala !

— Eu ? Am făgăduit eu oare ceva monseniorului ?

Mazarin gemu jalnic.

— Ești liber datorită mie, domnule, și libertatea dumneavoastră era prețul răscumpărării mele.

— Întocmai. Dar despre răscumpărarea acelei uriașe comori îngropate în galerie și la care cobori apăsînd pe un buton ascuns în zid, al cărui mecanism mută din loc o ladă, dînd la iveală o scară... despre asta nu trebuie să stăm puțin de vorbă, monseniore ?

— Isuse ! biîgui Mazarin, împreunîndu-și mîinile și aproape înăbușîndu-se. Isuse Cristoase ! Sînt pierdut !

D'Artagnan, fără să țină seama de văicăreala lui, îl apucă de subsuori și-l lăsă binișor în mîinile lui Athos, care aștepta nepăsător lîngă zid. După aceea se întoarse spre Porthos și-i spuse :

— Dă-mi mîna. Mă țin bine !

Porthos, cu o sforțare care făcu să se clatine zidul, se săltă și el sus.

— Nu prea eram dumirit — mărturisi uriașul — dar acum înțeleg totul. Are haz !

— Zău ? mormăi d'Artagnan. Cu atît mai bine ! Dar ca să aibă haz pînă la capăt, nu trebuie să mai pierdem vremea.

Și sări jos lîngă zid. Porthos îi urmă pilda.

— Însoțiți-l pe cardinal, domnilor — vorbi d'Artagnan. Eu voi cerceta împrejurimile.

Gasconul trase spada din teacă și o luă înainte.

— Monseniore, pe unde trebuie să apucăm ca să ieșim la drumul mare ? întrebă el. Gîndiți-vă bine înainte să răspundeți, căci dacă Eminența Voastră se înșeală, asta ar putea pricinui neajunsuri grave, și nu numai nouă.

— Mergi pe lîngă zid, domnule — zise Mazarin — și n-ai să te rătăcești.

Cei trei prieteni grăbiră pasul, numai că, după cîteva clipe, se văzură nevoiți să meargă mai încet. Cardinalul se străduia să-i urmeze, însă nu izbutea. Deodată, d'Artagnan se lovi în cale de ceva cald, care se mișcă.

— Poftim, un cal ! se miră el. Am găsit un cal, domnilor !

— Și eu ! spuse Athos.

— Și eu ! spuse Porthos, care, credincios consemnului, nu slăbise brațul cardinalului.

— Asta înseamnă să ai noroc, monsenior ! exclamă d'Artagnan. Tocmai când Eminența Voastră se plîngea că e silită să meargă pe jos !

În clipa cînd rostea aceste cuvinte, simți în piept țeava unui pistol și cineva glăsui grav :

— Nu pune mîna !

— Grimaud ! izbucni d'Artagnan. Grimaud ! Ce faci aici ? Numai cerul mi te-a trimis !

— Nu, domnule — spuse cinșitul servitor — domnul Aramis m-a lăsat aici să păzesc caii.

— Cum, Aramis e aici ?

— Da, domnule, de ieri.

— Și ce faceți ?

— Pîndim.

— Cum ? Aramis e aici ? repetă Athos.

— La poarta cea mică a castelului. Acolo-i postul său.

— Sînteți mai mulți ?

— Șaizeci.

— Cheamă-l încioace !

— Îndată, domnule.

Și, gîndindu-se că nimeni n-ar face treaba asta mai bine decît el, Grimaud o luă la fugă în timp ce, bucuroși să se știe, în sfîrșit, bolaltă, cei trei prieteni așteptau.

Singur Mazarin era posomorît.

XLVII

IN CARE ÎNCEPI SĂ CREZI CĂ, ÎN SFÎRSIT, PORTHOS
VA FI BARON ȘI D'ARTAGNAN CĂPITAN

Aramis se ivi după vreo zece minute, însoțit de Grimaud și de opt sau zece gentilomi. Se aruncă de gîtul prietenilor săi, în culmea fericirii.

— Sînteți liberi, fraților ! Liberi, fără ajutorul meu ! Ori-
cît m-am străduit, văd că n-am făcut nimic pentru voi !

— Nu te întrista, iubite prieten. Un lucru amînat nu-i
pierdut. Ce n-ai făcut azi, ai să faci mîine.

— Și-mi luasem toate măsurile — urmă Aramis. Am obți-
nut de la vicar șaizeci de oameni : douăzeci păzesc zidurile
parcului, douăzeci drumul de la Rueil la Saint-Germain, două-
zeci sînt risipiți prin pădure. Și așa am pus mîna pe doi curieri
ai lui Mazarin, trimiși la regină.

Mazarin ciuli urechile.

— Sper — spuse d'Artagnan — că i-ai trimis înapoi car-
dinalului, cum face un om cumsecade, nu ?

— O, desigur — răspunse Aramis. Cu el, chiar că trebuie
să mă port cu mînuși, zău așa ! Într-o scrisoare, cardinalul
spune reginei că tezaurul e gol și că maiestatea sa nu mai are
un ban ; în cealaltă o înștiințează că-și va transporta prizo-
nierii la Melun, fiindcă Rueil nu i se pare un loc prea sigur.
Înțelegi, dragă prietene, scrisoarea din urmă mi-a umplut su-
fletul de nădejde. M-am așezat la pîndă cu cei șaizeci de oa-
meni ai mei, am împresurat castelul, am pregătit caii să-i am
la îndemîină, încredințîndu-i istețului Grimaud, și așteptam să
ieșiți din castel. Socoteam că asta se va petrece abia mîine di-
mineață, nu mai curînd, și nu speram să vă scăpăm fără luptă.
Și iată, vă văd liberi încă de astă-seară, și încă fără luptă :
cu atît mai bine ! Cum de-ați scăpat din mîna ticălosului de
Mazarin ? Cred că aveți destule motive să vă plîngeți în pri-
vința lui.

— Nu prea — spuse d'Artagnan.

— Zău ?

— Ba mai mult, avem chiar motive să-l lăudăm.

— Nu se poate !

— E adevărul adevărat : mulțumită lui sîntem liberi.

— Mulțumită lui ? !

— Da, l-a pus pe Bernouin, valetul, să ne ducă-n pavi-
lionul cu portocali, iar de acolo l-am urmat pînă la contele de
La Fère. Atunci ne-a oferit libertatea, noi am primit, și-a fost
atît de binevoitor, încît ne-a arătat drumul și ne-a însoțit pînă
la zidul parcului, pe care l-am sărit în chipul cel mai fericit,
întîlnindu-l apoi pe Grimaud.

— Strașnic ! exclamă Aramis. Iată un lucru care mă împacă cu el și-aș vrea să fie aici să-i spun că nu l-aș fi crezut în stare de o asemenea faptă frumoasă.

— Monsenior — glăsui d'Artagnan, nemaiputînd să se stăpînească — îngăduiți-mi să vă prezint pe cavalerul d'Herblay, care dorește, așa cum de altfel ați auzit, să aducă respectuoase felicitări Eminenței Voastre.

Și se dădu înapoi, lăsîndu-l pe Mazarin să iasă, încurcat, la iveală, sub ochii uimiți ai lui Aramis.

— Oh ! îngîină cavalerul. Cardinalul ? Frumoasă pradă ! Hei, prieteni ! Caii ! Aduceți caii !

Cîtiva alergară după cai.

— La naiba ! spuse Aramis. Am fost și eu bun la ceva. Monsenior, binevoiți să primiți omagiile mele ! Pun prinsoare că acest sfînt Cristofor de Porthos a făcut isprava ! A, uitam...

Și dădu în șoaptă o poruncă unui cavaler.

— Cred că e mai prudent să plecăm — murmură d'Artagnan.

— Aștept pe cineva... un prieten al lui Athos.

— Un prieten ? întrebă contele.

— Iată-l, se apropie în galop prin mărăciniș !

— Domnule conte ! Domnule conte ! strigă o voce tînească, făcîndu-l pe d'Artagnan să tresară.

— Raoul ! Raoul ! exclamă contele de la Fère.

O clipă mai tîrziu, uiînd de respectul obișnuit, tînărul se aruncă în brațele tatălui său.

— Vedeți, domnule cardinal, oare n-ar fi fost păcat să despărțiți niște oameni care se iubesc atît ? Domnilor — continuă Aramis, adresîndu-se cavalerilor care se adunau în jur, în număr tot mai mare — să facem o gardă de onoare Eminenței Sale, care ne acordă favoarea să ne însoțească, și sper că-i veți fi recunoscători pentru asta. Porthos, să nu pierzi din ochi pe Eminența Sa !

Aramis se duse de se alătură lui d'Artagnan și Athos, care se sfătuiau împreună.

— Haidem, la drum ! spuse d'Artagnan, după vreo cinci minute de sfat.

— Încotro ? întrebă Porthos.

— La tine, dragă prietene, la Pierrefonds : frumosul tău castel e vrednic să ofere ospitalitatea-i seniorială Eminenței Sale. Și-apoi e tare bine așezat, nici prea aproape, nici prea

departe de Paris : de acolo putem comunica ușor cu capitala. Să mergem, monseniore, veți locui acolo ca un prinț ce sînteți.

— Prinț decăzut — murmură jalnic Mazarin.

— Războiul își are întorsăturile lui, monseniore — cuvîntă Athos. Fiți încredințat că nu vom abuza de norocul nostru.

— Nu, dar vom uza de el — mărturisi d'Artagnan.

Toată noaptea răpitorii goniră cu acea neobosită iuțea de altădată. Mazarin, posomorît și îngîndurat, se lăsa tîrît înaintea, în mijlocul acestei cavalcade fantastice. În zori, străbătuseră douăsprezece leghe pe nerăsuflete. Jumătate din oameni erau la capătul puterilor, cîțiva cai se prăvăliseră pe drum.

— Caii de azi nu seamănă cu cei de odinioară — cugetă Porthos. Totul decade.

— L-am trimis pe Grimaud la Damartin să ne aducă de acolo cinci cai odihniți — spuse Aramis. Unul pentru Eminența Sa, patru pentru noi. Principalul e să nu-l părăsim pe cardinal ; restul escortei ne ajunge mai tîrziu din urmă. După ce trecem de Saint-Denis, nu mai avem de ce ne teme.

Grimaud se întoarse într-adevăr cu cinci cai. Seniorul căruia i se adresase, fiind prieten cu Porthos, se grăbise să le trimită caii în dar, și nu să-i vîndă, așa cum i se propusese. Curînd după aceea, escorta se opri la Ermenonville, dar cei patru prieteni, pătrunși de o proaspătă însuflețire, porniră mai departe cu Mazarin. Pe la amiază intrau pe drumul ce ducea spre castelul lui Porthos.

— Eh ! făcu Mousqueton, care călărise tot timpul fără să scoată o vorbă lîngă d'Artagnan. Eh, puteți să mă credeți sau nu, domnule, acumă răsufli pentru prima oară de cînd am plecat de la Pierrefonds.

Și dădu pîteni calului, ca să vestească celorlalți servitori sosirea domnului du Vallon și a prietenilor săi.

— Sîntem patru — spuse d'Artagnan. Vom veghea pe rînd asupra monseniorului, fiecare cîte trei ceasuri. Athos va cerceta castelul care trebuie să fie de neînvins în caz de asediu. Porthos se va îngriji de provizii și Aramis va rîndui oamenii la posturi. Adică, Athos va fi inginer-șef, Porthos însărcinat cu aprovizionarea și Aramis comandant.

Între timp, Mazarin se văzu instalat în cel mai frumos apartament al castelului.

— Domnilor — rosti el cînd totul se isprăvi — bănuiesc că n-aveți de gînd să mă țineți aici mult timp fără să faceți cunoscut unde mă aflu.

— Dimpotrivă, monseniore — răspunse d'Artagnan — am hotărît să facem cît de curînd cunoscut tuturor că vă aflați aici, în mîna noastră.

— Atunci veți fi asediați.

— Bincînțele.

— Și ce veți face ?

— Ne vom apăra. Dacă răposatul cardinal de Richelieu ar mai trăi, v-ar povesti o anume istorioară cu bastienul Saint-Gervais, unde noi patru, dimpreună cu cei patru valeți ai noștri și cu doisprezece morți, am ținut piept unei armate întregi.

— Asemenea vitejii au doar o singură dată sorți de izbîndă, domnule.

— Tocmai, azi nu va mai fi nevoie să ne arătăm la fel de viteji ca atunci. Mîine oștirea pariziană va primi vestea și poimîine va fi aici. În loc să dăm bătălia la Saint-Denis sau la Charenton, o vom da-o pe lîngă Compiègne sau Villers-Cottêrets.

— Prințul vă va învinge, cum v-a învins întotdeauna.

— Tot ce se poate, monseniore. Dar înainte de bătălie vom face astfel încît Eminența Voastră să-și ia zborul spre un alt castel al prietenului nostru du Vallon, care stăpînește trei castele aidoma celui de-aici. N-am vrea să expunem pe Eminența Voastră neplăcerilor războiului.

— Haide — spuse Mazarin — văd că n-am încotro, capitulez.

— Înainte de asediu ?

— Desigur. În felul acesta, condițiile vor fi poate mai acceptabile.

— O, monseniore, în ce privește condițiile, să vedeți cît sîntem de cumpătați.

— S-auzim, care sînt condițiile voastre ?

— Odihniți-vă, mai întîi, monseniore. Între timp, noi ne vom gîndi.

— Nu simt nevoia să mă odihnesc, domnilor, trebuie să știu dacă sînt în mîna unor prieteni sau a unor dușmani.

— Prieteni, monseniore, prieteni !

— Ei, atunci spuneți-mi îndată ce vreți, să văd dacă nu putem ajunge la o înțelegere. Vorbește, domnule conte de La Fère.

— Monsenior — rosti Athos — n-am nimic de cerut pentru mine, dar aş avea prea multe de cerut pentru Franța. De aceea mă retrag și trec cuvântul cavalerului d'Herblay.

Athos, înclinându-se, făcu un pas îndărăt și rămase în picioare, rezemat de cămin, ca simplu spectator.

— Vorbește, domnule cavaler d'Herblay — stăruie cardinalul. Ce dorești? Nu pe ocolite, ci fără ascunzișuri. Scurt, clar și precis.

— Eu, monsenior, joc cu cărțile pe masă.

— Atunci începe jocul!

— Am în buzunar — începu Aramis — condițiile ce vi s-au pus alaltăieri la Saint-Germain de către o delegație din care făceam și eu parte. Să respectăm mai întâi vechile drepturi. Cererile amintite să fie aprobate.

— Aproape că am ajuns la o înțelegere în această privință — spuse Mazarin. Să trecem deci la condițiile speciale.

— Prin urmare, credeți că există și asemenea condiții? zîmbi Aramis.

— Cred că nu sînteți cu toții atît de dezinteresați ca domnul conte de La Fère — răspunse Mazarin, întorcîndu-se spre Athos și salutîndu-l.

— Ah, aveți dreptate, monsenior — se învoi Aramis — și mă bucur că faceți, în sfîrșit, dreptate contelui. Domnul de La Fère e un spirit superior, deasupra ambițiilor mărunte și a patimilor omenesti; e un suflet mîndru, cum existau în vremurile de demult. Domnul conte e un om deosebit. Aveți dreptate, monsenior, noi nu ne putem asemui cu dînsul și sîntem cei dintîi gata să o recunoaștem, o dată cu dumneavoastră.

— Aramis — murmură Athos — rîzi de mine?

— Nu, iubite conte, spun ceea ce gîndim și ceea ce gîndesc toți cei care te cunosc. Dar ai dreptate, nu de tine e vorba, ci de Eminența Sa și de nevrednicu-i servitor, cavalerul d'Herblay.

— Firește! Și ce dorești dumneata, domnule, în afara condițiilor generale, despre care vom mai vorbi?

— Doresc, monsenior, ca Normandia să fie dată doamnei de Longueville, dimpreună cu deplina-i reabilitare și cu cinci

sute de mii de livre. Doresc ca maiestatea sa regle să binevoiască a fi nașul fiului pe care doamna de Longueville l-a născut de curînd ; doresc apoi ca monseniorul, după ce va fi luat parte la botez, să se ducă să prezinte omagiile sale papii, sfîntul nostru părinte.

— Dorești, adică, să demisioniez din funcția de ministru și să părăsesc Franța, să mă exilez ?

— Doresc ca monseniorul să devină papă cînd locul va rămîne liber, făgăduind să-i cer atunci indulgențe depline pentru mine și prietenii mei.

Mazarin făcu o strîmbătură cu neputință de zugrăvit în cuvinte.

— Și dumneata, domnule ? Întrebă el, adresîndu-se lui d'Artagnan.

— Eu, monseniore — glăsui gasconul, sînt întru totul alături de cavalerul d'Herblay, afară de dorința-i din urmă, asupra căreia am cu totul altă părere. Departe de a dori ca monseniorul să părăsească Franța, eu aș dori să rămînă la Paris ; departe de a dori să devină papă, eu doresc să rămînă prîm-ministru, monseniorul fiind un mare om politic. Atît cît îmi stă în putere, voi căuta chiar ca monseniorul să cîștige în afacerea cu Fronđa, cu condiția să-și amintească un pic de unii credincioși slujitori ai regelui și să încredințeze comanda celei dintîi companii de mușchetari cuiva pe care îl voi numi la vreme. Și tu, du Vallon ?

— Întocmai, e rîndul dumitale, domnule — spuse Mazarin. Vorbește !

— Eu — rosti Porthos — aș dori ca domnul cardinal, cîstindu-mi casa în care a fost găzduit, să ridice moșiile mele la rangul de baronie, în amintirea acestei împliniri, și să făgăduiască Ordinul unuia dintre prietenii mei, la cel dintîi prilej oferit de maiestatea sa.

— Știi bine, domnule, că pentru a primi Ordinul, e nevoie și de alte merite.

— Acest prieten va dovedi că le are. De altfel, dacă trebuie cu orice chip, monseniorul îl va sfătui cum poate să evite o asemenea formalitate.

Mazarin își mușcă buzele, căci lovitura era directă și continuă destul de acru :

— Toate acestea se leagă foarte prost între ele, pe cât mi se pare mie, domnilor. Fiindcă, dacă îndeplinesc dorința unora, nemulțumesc pe ceilalți, fără îndoială. Dacă rămîn la Paris, nu pot pleca la Roma ; dacă devin papă, nu pot rămîne ministru, și dacă nu sînt ministru, n-am cum să-l fac pe domnul d'Artagnan căpitan și pe domnul du Vallon baron.

— Adevărat — încuviință Aramis. De aceea, fiind în minoritate, retrag propunerea mea în ce privește călătoria la Roma și demisia monseniorului.

— Deci rămîn ministru ? întrebă Mazarin.

— Rămîneți ministru, nici vorbă, monseniore — făcu d'Artagnan. Franța are nevoie de Eminența Voastră.

— Iar eu renunț la pretențiile mele — reluă Aramis. Eminența Sa va rămîne prim-ministru și chiar favorit al maiestății sale, dacă-mi acordă, mie și prietenilor mei, ceea ce cerem pentru Franța și pentru noi.

— Îngrijiți-vă de dumneavoastră, domnilor, și lăsați Franța să se înțeleagă cu mine, așa cum va crede de cuviință — zise Mazarin.

— Nu, nicidecum ! răspunse Aramis. Trebuie încheiat un tratat cu Fronța, și Eminența Voastră va trebui să-l aștearnă pe hîrtie și să-l semneze în fața noastră, angajîndu-se totodată, în același tratat, să obțină și ratificarea reginei.

— Eu nu pot vorbi decît în numele meu — replică Mazarin. Nu pot vorbi în numele reginei. Dacă maiestatea sa refuză ?

— O ! exclamă d'Artagnan. Monseniorul știe prea bine că maiestatea sa nu-i refuză nimic.

— Iată tratatul propus de către deputații Fronței, monseniore — vorbi Aramis. Eminența Voastră să binevoiască a-l citi și cerceta.

— Cunosce acest tratat — spuse Mazarin.

— Atunci semnați-l !

— Gîndiți-vă, domnilor, ar putea să se creadă că o semnătură dată în aceste împrejurări mi-a fost smulsă prin violență.

— Monseniorul va fi de față pentru a spune că a semnat de bună voie.

— Și dacă refuz ?

— Atunci, monseniore, Eminența Voastră singură va fi vinovată de urmările acestui refuz.

— Vei îndrăzni să ridici mîna asupra cardinalului ?

— Dumneavoastră ați ridicat mîna asupra mușchetarilor maiestății sale !

— Regina mă va răzbuna, domnilor.

— Nu cred, deși socot că i-ar face mare plăcere. Noi vom merge la Paris cu Eminența Voastră și parizienii sînt în stare să ne apere...

— Cîtă neliniște trebuie să domnească la Rueil și la Saint-Germain ! murmură Aramis. Desigur, lumea se întreabă unde-i cardinalul, ce s-a întîmplat cu ministrul, unde a dispărut favoritul ? ! Cum l-or mai fi căutînd prin toate colțurile și ungherele ! Cîte or fi vorbind, și dacă Fronda a aflat de dispariția monseniorului, cum trebuie să mai triumfe !

— Îngrozitor ! îngîină Mazarin.

— Atunci semnați tratatul, monseniore ! spuse Aramis.

— Dar dacă eu semnez și regina refuză să-l ratifice ?

— Iau asupra mea să mă înfățișez maiestății sale și să-i obțin semnătura — făgădui d'Artagnan.

— Ia aminte, poate că la Saint-Germain nu vei avea parte de primirea la care crezi că ai dreptul să te aștepți — îl preveni Mazarin.

— Puțin îmi pasă ! îl înfruntă d'Artagnan. Fac eu în așa fel, încît să fiu binevenit ! Am eu un mijloc.

— Care ?

— Voi duce maiestății sale scrisoarea prin care monseniorul îi dă de știre că visteria e goală.

— Și pe urmă ? întrebă Mazarin, pălind.

— Pe urmă, cînd voi vedea că maiestatea sa e în culmea supărării, o voi ruga să mă însoțească pînă la Rueil, o voi conduce în pavilionul portocalilor, îi voi arăta un anume mecanism care mută din loc o ladă...

— Destul, domnule ! murmură cardinalul. Destul ! Unde-i tratatul ?

— Iată-l ! spuse Aramis.

— Vedeți cît sîntem de generoși ? glăsui d'Artagnan. Am putea face multe, stăpînind o asemenea taină.

— Semnați ! îl îndemnă Aramis, întinzîndu-i pana.

Mazarin se ridică și se plimbă un răstimp prin încăpere, mai mult visător decît abătut. Deodată se opri în loc :

— Și după ce am semnat, domnilor, ce cheazășie am ?

— Cuvîntul meu de cinste, domnule ! rosti Athos.

Mazarin tresări, se întoarse spre contele de La Fère, cercetă o clipă cu privirea chipul acesta nobil și loial și, luînd pînă în mînă, spuse :

— Mi-e de ajuns, domnule conte ! După care semnă. Iar acum, domnule d'Artagnan — adăugă el — pregătește-te să pleci la Saint-Germain, ca să duci reginei o scrisoare din partea mea.

XLVIII

CUM CU O PANĂ ȘI O AMENINȚARE POȚI IZBÎNDI MAI REPEDE ȘI MAI BINE DECÎT CU SPADA ȘI DEVOTAMENTUL

D'Artagnan știa el ce știa : știa bunăoară că nu poți înșfăca decît o singură dată norocul de chică, și el nu cra omul care să-l lase să treacă, stînd cu mîinile-n sîn. Se îngriji amănunțit de călătoria sa, trimițînd din timp cai de schimb la Chantilly, astfel încît să poată ajunge la Paris în cinci sau șase ceasuri. Înainte să plece la drum se gîndi însă că pentru un bărbat încercat și isteț nu face să dea vrabia din mînă pe cioara de pe gard.

„Într-adevăr — cugetă el în clipa cînd încăleca, pornind să îndeplinească primejdioasa-i misiune. Athos e un erou de roman prin generozitate ; Porthos, o fire minunată, dar lesne de influențat ; Aramis, o hieroglifă, adică un chip întotdeauna de nepătruns. La ce-i va duce capul pe acești trei oameni, atunci cînd eu nu voi mai fi aici ca o verigă de legătură între ei ? La eliberarea cardinalului, te pomenești. Or, eliberarea cardinalului înseamnă ruina nădejdiilor noastre, și nădejdiile noastre sînt pînă în prezent singura răsplată după douăzeci de ani de caznă, față de care muncile lui Hercule sînt floare la ureche.“

Și se duse la Aramis.

— Dragul meu cavalier d'Herblay, tu ești întruchiparea Frondei — îi spuse el. Ferește-te, prin urmare, de Athos, care nu vrea să se îngrijească de treburile nimănui, nici măcar de ale sale. Ferește-te mai cu seamă de Porthos : spre a fi pe placul contelui, la care se uită ca la un Dumnezeu, el o să-l ajute pe Mazarin să fugă, dacă Mazarin va fi atât de isteț să se plîngă ori să facă pe sufletul mare.

Aramis zîmbi cu zîmbetul lui fin și hotărît totodată.

— Fii fără grijă, am și eu condiții de pus. Eu nu lupt pentru mine, ci pentru ceilalți. Mica mea ambiție e să izbutesc în folosul celor care au dreptatea de partea lor.

„Bun — își zise d'Artagnan — în privința lui sînt liniștit.” Strînse mîna lui Aramis și se duse la Porthos.

— Prietene — începu el — ai luptat atîta alături de mine pentru a ne croi un rost, încît acum, în clipa cînd trebuie să strîngem roadele strădaniei noastre, ar fi să te păcălești rău lăsîndu-te călăuzit de Aramis, a cărui șiretenie o cunoști, și care, între noi fie vorba, nu-i totdeauna lipsită de egoism ; sau de Athos, om nobil și dezinteresat, dar blazat, care nu mai dorește nimic pentru sine și nu înțelege cum pot alții să aibă dorințe. Ce-ai zice dacă unul sau altul dintre cei doi prieteni ai noștri ți-ar propune să-i dăm drumul lui Mazarin ?

— Le-aș spune că l-am prins prea greu ca să-l lăsăm să ne scape atît de ușor.

— Bravo, Porthos ! Și-ai avea toată dreptatea, prietene. Fiindcă, o dată cu el, s-ar duce pe copcă și baronia ta, pe care acum o ai în mîină, fără să mai punem la socoteală că, odată scăpat de aici, Mazarin va porunci să fii spînzurat.

— Zău ? Crezi tu ?

— Sînt sigur.

— Atunci mai bine-l omor decît să-l las să fugă !

— Ai dreptate. N-ar fi tocmai nimerit, înțelegeți, ca după ce-am luptat pentru noi, roadele să le culeagă alții, care poate că nici nu se pricep într-ale politici așa ca noi, niște bătrîni soldați.

— N-ai teamă, dragă prietene ! îl liniști Porthos. Mă uit pe fereastră cum încaleci, te petrec cu ochii pînă ce nu te mai văd, apoi mă postez la ușa cardinalului, o ușă cu geam care dă

spre cameră. De acolo văd totul și, la cea mai mică mișcare ce-mi dă de bănuț, isprăvesc cu el.

„Bun ! se gândi d'Artagnan. Cred că dinspre partea asta, cardinalul va fi păzit ca ochii din cap.“

Strînse mîna seniorului de Pierrefonds și se duse la Athos.

— Dragă Athos — zise ei — plec. N-am decît un lucru să-ți spun : tu o cunoști pe Anna de Austria și știi că numai captivitatea lui Mazarin îmi garantează viața. Dacă-ți scapă, sînt mort.

— Doar asta, dragul meu d'Artagnan, putea să mă hotărască a deveni temnicer. Îți dau cuvîntul meu că-l vei găsi pe cardinal unde l-ai lăsat.

„Iată ce mă liniștește mai mult decît toate semnăturile regale — se gândi gasconul. Dacă am cuvîntul lui Athos, pot să plec fără nici o grijă.“

Într-adevăr, d'Artagnan porni la drum singur, numai cu spada și cu un bilet de liberă trecere de la Mazarin spre a putea pătrunde la regină.

La șase ceasuri după ce plecase de la Pierrefonds, era la Saint-Germain.

Lumea nu aflase încă de dispariția lui Mazarin. Numai Anna de Austria știa, dar își ascundea neliniștea și față de cei mai apropiați. În încăperea unde stătuseră închiși d'Artagnan și Porthos, fuseseră găsiți legați cei doi soldați, legați cobză și cu călușul în gură. Dezlegați și scăpați de căluș, n-au putut povesti decît ce știau, adică felul cum s-au pomenit înhățați, legați și dezarmați. Habar n-aveau, ca de altfel toată lumea de la castel, ce-au mai făcut Porthos și d'Artagnan după ce s-au strecurat afară pe aceeași cale pe unde ajunseseră înăuntrul soldații.

Singur Bernouin știa ceva mai mult. Văzînd că bate miezul nopții și stăpînul său nu se mai întoarce, Bernouin se hotărîse să pătrundă în pavilionul cu portocali. Prima ușă, baricadată cu mobile, îi trezi bănuiala ; totuși nu împărtășise nimănui această bănuială și-și croise drum singur, cu răbdare, prin toată această harababură. Ajuns în coridor, găsisse toate ușile vraiste, ca și ușa de la odaia lui Athos și cea care dădea spre parc. Acolo nu i-a fost greu să urmărească pașii în zăpadă. Văzuse că urmele se opreau lîngă zid ; de cealaltă parte găsi

aceleași urme, apoi un loc bătătorit de cai, apoi urmele unei întregi cete de călăreți care se îndreptaseră înspre Enghien. Din clipa aceea n-a mai avut nici o îndoială : cardinalul fusese răpit de cei trei prizonieri, de vreme ce aceștia se făcuseră nevăzuți o dată cu el, și alergă la Saint-Germain ca să dea de știre reginei.

Anna de Austria îi poruncise să păstreze taina și Bernouin nu scosesse o vorbă față de nimeni. Povesti totul doar Prințului, și Prințul pusese îndată pe picioare cinci-șase sute de călăreți, cu ordinul să cutreiere împrejurimile în lung și-n lat și să aducă la Saint-Germain orice ceată suspectă care s-ar depărta de Rueil, indiferent în ce direcție.

Cum d'Artagnan, fiind singur, nu era o ceată, și cum nu se depărta de Rueil, ci se îndrepta spre Saint-Germain, nimeni nu-l luă în seamă, așa încât nu întâlni nici un fel de piedici pe drum.

Cel dintâi om pe care-l văzu ambasadorul nostru, intrând în curtea vechiului castel, fu jupîn Bernouin în persoană, care, în picioare, în prag, aștepta vești despre stăpînul său dispărut. Zărindu-l pe d'Artagnan călare în curtea de onoare, Bernouin se frecă la ochi și crezu că visează. Gasconul însă dădu prieteneste din cap, sări de pe cal și, aruncînd frîul în mîna unui valet, se apropie de el cu zîmbetul pe buze.

— Domnul d'Artagnan ! bîngui Bernouin, ca într-un vis urît. Domnul d'Artagnan !

— Chiar el, domnule Bernouin.

— Și ce vînt vă aduce aici ?

— Aduc vești de la domnul Mazarin, și încă vești proaspete.

— Ce i s-a întîmplat ?

— E sănătos și teafăr, așa ca mine și ca dumneata.

— Prin urmare, n-a pățit nimic ?

— Absolut nimic. A simțit nevoia să facă o plimbare pînă-n Île-de-France și ne-a rugat, pe domnul conte de La Fère, pe domnul du Vallon și pe mine să-l însoțim. Noi îi eram prea devotați ca să nu-i îndeplinim dorința. Am plecat ieri seară și iată-mă !

— Iată-vă !

— Eminența Sa avea ceva de transmis maiestății sale, ceva tainic și intim, și nu putea să încredințeze o asemenea misiune

decît unui om de nădejde, așa că m-a trimis pe mine la Saint-Germain. Deci, dragă domnule Bernouin, dacă vrei să faci o plăcere stăpînului dumitale, anunță pe maiestatea sa că am sosit și spune-i și în ce scop.

Fie că vorbea serios, fie că toată această sporovăială ascundea doar o glumă, un lucru era mai presus de orice îndoială, anume că, în împrejurările de față d'Artagnan era singurul om capabil să o liniștească pe Anna de Austria. Drept urmare, Bernouin nu zise nimic și se duse să anunțe această ciudată solie, iar regina, așa cum prevăzuse, porunci ca gasconul să intre numaidecît.

D'Artagnan se apropie de regină, vădind în toată purtarea sa un adînc respect. Se opri la trei pași, puse un genunchi la pămînt și îi dădu scrisoarea.

Era, după cum am spus, o simplă scrisoare — o scurtă introducere și cîteva cuvinte de împuternicire. Regina o citi, recunoscî scrisul cardinalului, deși puțin cam tremurat, dar cum din cuprins nu reieșea ce s-a petrecut, ceru îndată lămuriri.

D'Artagnan îi povesti totul cu acel aer naiv și simplu pe care se pricepea atît de bine să-l ia în anumite împrejurări. Pe măsură ce vorbea, regina îl privea cu o uimire crescîndă : nu putea să înțeleagă cum de-a cutezat un om să conceapă o asemenea faptă și cu atît mai puțin cum de îndrăznește să o povestească tocmai aceleia al cărei interes, ba chiar datorie, era să-l pedepsească.

— Cum, domnule — izbucni regina, roșie de indignare, cînd d'Artagnan isprăvi de povestit — ai îndrăzneala să-mi mărturisești crima dumitale ? ! Să-mi istorisești trădarea dumitale ? !

— Iertare, doamnă, poate că n-am lămurit lucrurile cum trebuie ori maiestatea voastră nu m-a înțeles bine : nu-i vorba nici de crimă, nici de trădare. Domnul Mazarin ne ținea închiși pe mine și pe domnul du Vallon, pentru că noi n-am crezut că ne-a trimis în Anglia doar ca să privim liniștiți cum i se taie capul regelui Carol I, cumnatul răposatului rege și soț al domniei voastre, și soțul doamnei Henriette, sora și oaspetele domniei voastre, și am făcut tot ce ne-a stat în putință ca să-i salvăm viața. Așadar, prietenul meu și cu mine eram convinși că pătimim din pricina unei greșeli și că e nevoie să

explicăm totul Eminenței Sale. Or, pentru ca asemenea explicații să-și atingă scopul, ea trebuia să aibă loc în liniște, departe de orice zgomot și de orice nepofuți. De aceea l-am luat pe domnul cardinal la castelul prietenului meu și acolo am lămurit lucrurile. Ei bine, doamnă, totul, așa cum bănuiam, a fost o greșeală. Domnul Mazarin crezuse că l-am slujit pe generalul Cromwell, și nu pe regele Carol, ceea ce ne-ar fi acoperit de rușine, rușine care, din pricina noastră, s-ar fi revărsat asupra cardinalului, și din pricina cardinalului, asupra maiestății voastre, o lașitate care ar fi umbrît încă de la început domnia ilustrului vostru fiu. Noi am dovedit cardinalului contrariul și sîntem gata să dovedim aceasta și maiestății voastre, cerînd mărturia augustei văduve, care plînge în palatul Luvru, unde prin mărinimia maiestății voastre i s-a dat găzduire. Dovezile noastre l-au convins pe deplin pe cardinal, încît, în semn de mulțumire, m-a însărcinat, precum vedeți, să vorbesc maiestății voastre despre răsplata datorată unor nobili nu îndeajuns prețuiți și persecutați pe nedrept.

— Te ascult și te admir, domnule — rosti Anna de Austria. Într-adevăr, rar mi-a fost dat să văd atîta nerușinare.

— Îmi pare că și maiestatea voastră se înșeală asupra gândurilor noastre, așa cum s-a înșelat și domnul Mazarin.

— Dumneata te înșeli, domnule — i-o retează regina. Eu mă înșel atît de puțin, încît în zece minute vei fi arestat, iar peste un ceas voi porni în fruntea armatei mele să-mi eliberez ministrul.

— Sînt încredințat că maiestatea voastră nu va săvîrși o asemenea nesăbuintă — glăsui d'Artagnan. Mai întîi pentru că ar fi de prisos, și-apoi fiindcă ar avea urmările cele mai grave. Înainte să fie eliberat, domnul cardinal va fi ucis și Eminența Sa e atît de convinsă de adevărul celor ce spun, încît m-a rugat, dacă văd că maiestatea voastră ia o astfel de hotărîre, să fac ce-mi stă în putință și să o conving să și-o schimbe.

— Fie ! Atunci mă voi mulțumi să te arestez.

— Nici așa nu e bine, doamnă, posibilitatea arestării mele a fost prevăzută, ca și aceea a eliberării cardinalului. Dacă mîine la amiază nu sînt înapoi, poimîine dimineață domnul cardinal va fi adus la Paris.

— Se vede bine, domnule, că dumneata, prin funcția dumitale, trăiești departe de oameni și întâmplări, altfel ai ști că domnul cardinal a fost de cinci sau șase ori la Paris din clipa când am părăsit orașul, că s-a întâlnit cu domnul de Beaufort, cu domnul de Bouillon, cu vicarul, cu domnul d'Elbeuf și că nimănui nu i-a trecut prin minte să-l aresteze.

— Iertare, doamnă, știu totul. Așa încît prietenii mei nu-l vor duce pe cardinal nici la domnul de Beaufort, nici la domnul de Bouillon, nici la vicar, nici la domnul d'Elbeuf, căci acești domni fac război pe cont propriu, pe cît se vede, și dacă domnul Mazarin le îndeplinește dorințele, încheie o afacere bună. Prietenii mei îl vor duce înaintea Parlamentului, care poate fi cumpărat, desigur, în parte, dar nu poate fi cumpărat în întregime, căci nici chiar domnul Mazarin nu-i atît de bogat.

— Cred — murmură Anna de Austria, aruncîndu-i o privire care, plină de dispreț la o femeie de rînd, era înfricoșătoare la o regină — cred că te încumeți să ameninți pe mama regelui dumitale !

— Doamnă — răspunse d'Artagnan — ameninț pentru că mă vād silit să o fac. Mă ridic mai presus decît sînt pentru că trebuie să mă aflu la înălțimea evenimentelor și a oamenilor. Dar credeți-mă, doamnă, așa cum e adevărat că în acest piept bate o inimă pentru domnia voastră, credeți-mă că ați fost neîncetat idolul vieții noastre și că ne-am pus, așa cum bine știți, de zeci de ori viața în pericol pentru maiestatea voastră. Oare maiestatea voastră să nu aibă îndurare față de slujitorii care au lîncezit douăzeci de ani în umbră, fără să mărturisească nici măcar vreuna din tainele sfinte și solemne pe care au avut fericirea să le împartă cu domnia voastră ? Uitați-vă la mine, cel care vă vorbesc, doamnă, la mine, cel pe care-l acuzați că ridică vocea și amenință. Ce sînt eu ? Un biet ofițer fără avere, fără adăpost, fără viitor dacă privirea reginei mele, pe care am căutat-o atîta vreme, nu se oprește pentru o clipă asupra mea. Uitați-vă la contele de La Fère, întruchipare a nobleței, floare a cavalerimii : s-a alăturat taberei care luptă împotriva reginei sale, mai bine zis împotriva ministrului ei, și nu cere nimic, pe cît știu. Uitați-vă la domnul du Vallon, suflet credincios și braț de oțel, care de douăzeci de ani așteaptă cuvîntul domniei voastre, un cuvînt care să-l

facă nobil prin rang, așa cum este prin simțăminte și înasusiri. Uitați-vă, în sfârșit, spre poporul vostru, care înseamnă ceva pentru o regină, poporul care vă iubește și care totuși suferă, poporul pe care îl iubiți și care totuși e flămînd, care nu cere decît binecuvîntarea reginei și pe care totuși regina... Nu, greșesc : niciodată poporul n-o să vă blesteme, doamnă. Ei bine, spuneți doar un cuvînt și totul se va sfîrși, pacea va lua locul războiului, bucuria va lua locul lacrimilor, fericirea, locul nenorocirilor.

Anna de Austria căută cu un soi de uimire la chipul impunător al lui d'Artagnan, pe care se putea citi o ciudată înduioșare.

— De ce n-ai spus toate acestea înainte să treci la fapte ?

— Doamnă, trebuia să dovedim maiestății voastre un lucru de care se îndoia, pe cît îmi pare : că încă mai sîntem în stare de ceva și că dreptatea ar cere să se țină seama de asta.

— Pe cît văd, nici o primejdie nu vă poate face să dați înapoi ? vorbi Anna de Austria.

— Nici în trecut n-am dat înapoi în fața primejdiei — spuse d'Artagnan. De ce am face-o de acum încolo ?

— Iar dacă refuz, dacă deci se va ajunge la luptă, ați fi în stare să mă răpiți pe mine însămi din mijlocul curții și să mă dați pe mîna Frondei, așa cum vreți să faceți cu ministrul meu ?

— Nu ne-am gîndit niciodată la asta, doamnă — glăsuie d'Artagnan, cu acea laudăroșenie gasconă, care la el era doar naivitate. Dar dacă am fi hotărît-o împreună toți patru, am fi făcut-o, desigur.

— Oamenii aceștia-s de fier, trebuia să-mi dau seama — murmură Anna de Austria.

— Vai, doamnă ! spuse d'Artagnan. Asta îmi dovedește că abia azi maiestatea voastră a ajuns să creadă ceea ce se cuvine despre noi.

— Bine — zise Anna — dar această părere la care, în sfârșit, am ajuns...

— Va îndemna pe maiestatea voastră să facă dreptate. Făcîndu-ne dreptate, nu ne va mai privi ca pe niște oameni de rînd. Și va vedea în mine un ambasador vrednic de înaltele interese pe care e trimis să le discute cu domnia voastră.

— Unde-i tratatul ?

— Iată-l !

CUM CU O PANĂ ȘI O AMENINȚARE POȚI IZBÎNDI
MAI REPEDE ȘI MAI BINE DECÎT CU SPADA ȘI
DEVOTAMENTUL
(urmare)

Anna de Austria își aruncă privirea asupra tratatului pe care i-l înfățișă d'Artagnan.

— Nu văd decît condiții generale — spuse ea. Interesele domnilor de Conti, de Beaufort, de Bouillon, d'Elbeuf și ale vicarului sînt menționate toate. Dar ale voastre ?

— Sîntem drepti cu noi înșine, doamnă, și ne dăm seama de rangul nostru. Ne-am gîndit că numele noastre nu puteau sta alături de asemenea nume mari.

— Sper totuși că n-ai renunțat să-mi arăți prin viu grai cerințele dumneavoastră ?

— Socotesc că sînteți o regină mare și puternică, doamnă, și că ar fi nevrednic de mărinimia și puterea voastră să nu răsplătiți cum se cuvine pe cei care îl vor aduce pe Eminența Sa înapoi la Saint-Germain.

— E și dorința mea — spuse regina. Vorbește.

— Cel care a pus lucrurile la cale (iertare dacă încep cu mine, dar trebuie să-mi acord importanța ce mi s-a dat și pe care nu mi-am luat-o singur), cel care a tratat chestiunea răscumpărării domnului cardinal ar trebui, pe cît mi se pare, pentru ca răsplata să nu fie mai prejos de maiestatea voastră, ar trebui numit comandant al gărzilor, căpitan de mușchetari, bunăoară.

— Dumneata îmi ceri locul domnului de Tréville !

— Locul e vacant, doamnă, căci domnul de Tréville l-a părăsit de un an și n-a fost înlocuit.

— Dar e una dintre cele mai însemnate funcții militare ale casei regale !

— Domnul de Tréville a fost un simplu cadet din Gasconia, ca și mine, doamnă, și a ocupat această funcție timp de douăzeci de ani.

— Pentru toate ai un răspuns, domnule — replică Anna de Austria.

Și căută pe masa de scris un brevet de numire pe care îl completează și îl semnă.

— Desigur, doamnă — spuse d'Artagnan, luînd brevetul și înclinîndu-se — e o răsplată frumoasă și nobilă. Dar toate se schimbă pe lume și omul care ar cădea în dizgrația maiestății voastre și-ar pierde postul a doua zi.

— Și-atunci ce dorești? întrebă regina, înroșindu-se la gîndul că omul acesta, deopotrivă de inteligent ca și ea, a știut să-i citească în suflet.

— O sută de mii de livre pentru acest biet căpitan de mușchetari, pe care să-i primească în ziua cînd serviciile sale nu vor mai fi pe placul maiestății voastre.

Anna șovăi.

— Ce să mai spun că parizienii — adăugă d'Artagnan — ofereau mai deunăzi, printr-o hotărîre a Parlamentului, șase sute de mii de livre celui care-l va aduce pe cardinal, viu sau mort : viu ca să-l spînzure, mort ca să-l azvîrle la gunoi !

— Firește — rosti Anna de Austria — nu e mult dacă ceri reginei a șasea parte din ceea ce oferea Parlamentul.

Și semnă o hîrtie de plată pentru o sută de mii de livre.

— Mai departe ? întrebă ea.

— Doamnă, prietenul meu du Vallon e bogat și deci nu dorește bani ; dar îmi aduc aminte că parcă era vorba între el și domnul Mazarin să-i ridice moșia la rangul de baronie. Ba, pe cît mi-aduc aminte, cardinalul chiar i-a făgăduit asta.

— Un țărănoi ! făcu Anna de Austria. O să rîdă lumea.

— Fie ! spuse d'Artagnan. Dar de un lucru sînt sigur : cei care vor rîde în fața lui nu vor mai apuca să rîdă și a doua oară.

— Iată și baronia ! spuse Anna de Austria și semnă.

— Acum, rămîne cavalerul sau abatele d'Herblay, la voia maiestății voastre.

— Vrea să fie episcop ?

— Nu, doamnă, dorește altceva, mai ușor de îndeplinit.

— Ce anume ?

— Dorește ca regele să fie nașul fiului doamnei de Longueville.

Regina surîse.

— Domnul de Longueville e de viță regească, doamnă — adăugă d'Artagnan.

- Da — spuse regina. Dar fiul său ?
- Fiul său, doamnă... trebuie să fie și el, de vreme ce soțul mamei sale este.
- Și prietenul dumatăle nu mai cere nimic pentru doamna de Longueville ?
- Nu, doamnă ; căci presupune că maiestatea sa regele, binevoind să fie nașul copilului, nu poate face mamei, după botez, un dar mai mic de cinci sute de mii de livre, păstrînd, bîncîntăles, pentru tatăl copilului guvernămîntul Normandiei.
- În ce privește guvernămîntul Normandiei — spuse regina — cred că pot făgădui ; dar în ce privește cele cinci sute de mii de livre, nu știu, cardinalul îmi repetă mereu că visteria e goală.
- Vom căuta împreună, doamnă, și dacă maiestatea voastră îngăduie, vom găsi ce căutăm.
- Și mai departe ?
- Mai departe, doamnă ?
- Da.
- Asta-i tot !
- Parcă mai aveai un prieten ?
- Adevărat, doamnă, contele de La Fère.
- El ce dorește ?
- Nu dorește nimic.
- Nimic ?
- Nu.
- Există vreun om pe lume care să nu ceară nimic atunci cînd poate să o facă ?
- Există contele de La Fère, doamnă ! Contele de La Fère nu-i om.
- Atunci ce e ?
- Contele de La Fère e un semizeu.
- Nu are oare un fiu, un tînăr, o rudă, parcă nepot, pe care Comminges mi l-a lăudat că e viteaz și că a luat, împreună cu domnul de Châtillon, drapelul la Lens ?
- Întocmai, maiestate, e tutorele unui tînăr, vicontele de Bragelonne.
- Dacă s-ar încredința acestui tînăr comanda unui regiment, ce-ar spune tutorele său ?
- Poate că ar primi.
- Poate.

— Da, dacă însăși maiestatea voastră l-ar ruga să primească.

— Ai dreptate, domnule, nu-i un om obișnuit. Bine, mă voi gândi și poate că-l voi ruga. Acum ești mulțumit ?

— Da, maiestate. Dar a mai rămas ceva nesemnăt de regină.

— Ce anume ?

— Tocmai lucrul cel mai important.

— Tratatul ?

— Întocmai.

— La ce bun ? Semnez mâine tratatul.

— Pot să vă asigur de un singur lucru — zise d'Artagnan — anume că, dacă maiestatea voastră nu semnează tratatul astăzi, mâine nu va mai avea timp să-l semneze. Binevoiți deci să scrieți aici, sub textul așternut în întregime de mîna domnului Mazarin, precum vedeți :

„Consimt să ratific tratatul propus de parizieni“.

Anna era încolțită și nu mai putea da înapoi, așa că semnă. Dar abia își puse semnătura, că orgoliul se dezlănțui în sufletul ei ca o furtună, făcînd-o să izbucnească în lacrimi. D'Artagnan tresări văzînd-o plîngînd. Încă de pe vremea aceea reginele plîngeau ca toate femeile.

Gasconul clătină din cap. Lacrimile reginei păreau să-l ardă la inimă.

— Doamnă — murmură el, îngenunchind. Priviți la nefericitul gentilom de la picioarele domniei voastre, el vă roagă să credeți că la cel mai mic semn al maiestății voastre totul îi va fi cu putință. El are încredere în sine, în prietenii lui și dorește să aibă încredere și în regina lui ; iar drept dovadă că nimic nu-l înspăimîntă și că nu caută să tragă foloase de pe urma acestei împrejurări, el îl va aduce fără condiții pe domnul Mazarin în fața maiestății voastre. Iată, doamnă, hîrțiile cu semnătura sacră a maiestății voastre. Dacă veți socoti de cuviință, mi le veți înapoia. Dar din această clipă ele nu vă mai obligă la nimic.

Și d'Artagnan, în genunchi, cu ochii arzînd de mîndrie și de bărbăție, întinse Annei de Austria toate acele hîrtii pe care i le smulsese una cîte una și cu atîta anevoință.

Sînt clipe în care dacă nu e totul bun, nu înseamnă că totul e rău pe lumea asta, clipe în care chiar și în inimile cele mai reci

și împietrite încolțește, udat de lacrimile unei tulburări neobișnuite, un simțămînt generos, pe care socotelile meschine și îngîmfarea îl înăbușe mai tîrziu, dacă un alt simțămînt nu-l cîștigă de la bun început. Anna trăia o asemenea clipă. D'Artagnan, lăsîndu-se pradă propriei sale tulburări, înfrățită cu aceea a reginei, dăduse dovadă de o neasemuită diplomatie. Și fu răsplătit îndată pentru iscusința sau dezinteresul său, după cum vom prețui aici așेरimea minții sau imboldul inimii care-l făcuse să vorbească astfel.

— Ai avut dreptate, domnule — rosti Anna. Nu te-am apreciat așa cum meriți. Iată actele semnate, ți le înapoiez de bună voie. Du-te și adu-mi-l cît mai iute pe cardinal.

— Doamnă — spuse d'Artagnan — acum douăzeci de ani, îmi amintesc bine, în Palatul primăriei, dinapoia unei draperii, am avut cîntea să sărut una din aceste frumoase mîini.

— Iat-o și pe cealaltă — zise regina. Și pentru ca stînga să nu fie mai puțin darnică decît dreapta (și ea își scoase din deget un inel împodobit cu un diamant aproape la fel cu cel dîntîi) păstrează acest inel în amintirea mea.

— Doamnă — murmură d'Artagnan, ridicîndu-se — nu mai doresc decît ca primul lucru pe care mi-l veți cere să fie viața mea.

Și cu acea distincție pe care nu o avea decît el, se înclină și ieși.

— N-am prețuit destul pe acești oameni — spuse Anna de Austria, privind în urma lui d'Artagnan — și acum e prea tîrziu să-i mai folosesc : într-un an, regele va fi major !

După cincisprezece ceasuri, d'Artagnan și Porthos îl aduceau pe Mazarin înapoi la regină și primeau, unul brevetul de căpitan al mușchetarilor, celălalt pergamentul cu titlul de baron.

— Ei, sînteți mulțumiți ? întrebă Anna de Austria.

D'Artagnan se înclină. Porthos tot suceea pergamentul în mîini, cu ochii la Mazarin.

— Ce mai e ? întrebă ministrul.

— Monsenior, mai fusese vorba de o făgăduială în legătură cu rangul de cavaler al Ordinului, la cel dîntîi prilej.

— Domnule baron — spuse Mazarin — dumneata știi doar că nu poți fi cavaler al Ordinului fără să dovedești anumite merite.

— Oh — făcu Porthos — nu pentru mine am cerut panglica albastră, monseniore.

— Atunci, pentru cine ?

— Pentru prietenul meu, contele de La Fère.

— O, asta-i altceva — interveni regina. Meritele sale sînt cunoscute.

— Aşadar, va avea acest titlu ?

— Îl are.

În aceeaşi zi, tratatul cu Parisul era semnat şi peste tot se împrăştie zvonul că timp de trei zile cardinalul s-a închis undeva spre a-l elabora cu cea mai mare grijă.

Iată ce cîştiga fiecare de pe urma acestui tratat :

Domnul de Conti primea domeniul Damvilliers şi, cum dăduse dovada însuşirilor sale de general, obţinea să rămînă militar şi să nu devină cardinal. În plus, se pomenea ceva despre căsătoria sa cu o nepoată a lui Mazarin, lucru privit cu ochi buni de către Prinţ, pe care nu-l interesa cu cine se căsătoreşte, numai să se căsătorească.

Domnul de Beaufort îşi făcea intrarea la curte, primind toate reparaţiile ce se cuveneau pentru jignirile suferite, şi toate onorurile la care avea dreptul prin rang. Obţinea, de asemenea, iertarea deplină a celor care-i înlesniseră fuga şi dirigirea Amiralităţii, deţinută de tatăl său, ducele de Vendôme, precum şi o despăgubire pentru castelele sale distruse din ordinul Parlamentului din Bretagne.

Ducele de Bouillon primea domenii în valoare egală cu principatul său de la Sedan, o despăgubire pentru cei opt ani în care nu se bucurase de veniturile acestui principat şi titlul de prinţ pentru el şi cei din familia sa.

Ducele de Longueville — funcţia de guvernator la Pont-de-l'Arche, cinci sute de mii de livre pentru soţia sa şi cîntea de-a avea ca naşi ai fiului său pe tînărul rege împreună cu prinţesa Henriette a Angliei.

Aramis ceru ca Bazin să officieze la această solemnitate, iar Planchet să furnizeze dulciurile.

Ducele d'Elbeuf obţinu achitarea anumitor datorii faţă de soţia sa, o sută de mii de livre pentru fiul său mai mare şi cîte douăzeci şi cinci de mii pentru ceilalţi trei feciori ai săi.

Singur vicarul nu obținu nimic : i se făgădui doar să se discute cu papa despre pălăria sa de cardinal, dar el știa prea bine cât se poate bizui pe cuvântul reginei și al lui Mazarin. Spre deosebire de domnul de Conti, neputînd ajunge cardinal, era silit să rămînă militar.

Iată de ce, pe cînd tot Parisul se bucura de întoarcerea regelui, hotărîtă pentru a treia zi, în mijlocul veseliei generale, singur Gondy era atît de posomorît, încît trimise grabnic după cei doi oameni pe care obișnuia să-i cheme cînd se afla într-o asemenea stare.

Acești doi oameni erau contele de Rochefort și cerșetorul de la Saint-Eustache. Amîndoi se arătară cu punctualitatea obișnuită, și vicarul petrecu în tovărășia lor o bună parte din noapte.

L

UNDE SE DOVEDEȘTE CĂ REGILOR LE ESTE UNEORI MAI GREU SĂ SE ÎNTOARCĂ, DECÎT SĂ PLECE DIN CAPITALA REGATULUI LOR

În vreme ce d'Artagnan și Porthos îl însoțeau pe Mazarin la Saint-Germain, Athos și Aramis, care se despărțiseră de ei la Saint-Denis, intrau în Paris.

Fiecare avea de făcut cîte o vizită.

Abia sosit, Aramis alergă la Palatul primăriei, unde se afla doamna de Longueville. Cînd auzi că se va încheia pacea, frumoasa ducesă se porni pe țipete. Războiul o făcea regină, pacea o silea să abdice, din care pricină spuse sus și tare că nu va semna niciodată tratatul și că dorea un război fără sfîrșit.

În schimb, după ce Aramis îi înfățișă pacea în adevărata lumină, adică cu toate foloasele ei, și după ce îi arătă că în locul acestei domnii de regină nerecunoscută și nesigură de la Paris, i se oferea să fie pe jumătate regină la Pont-de-l'Arche, adică peste întreaga Normandie, după ce mai pomeni și de

cele cinci sute de mii de livre făgăduite de cardinal și după ce făcu să-i strălucească înaintea ochilor cinstea pe care i-o va face regele ținându-i copilul în brațe la botez, doamna de Longueville nu mai făcu mofturi, decît fiindcă așa au obiceiul femeile frumoase, și spuse *nu* numai pentru a spune *da* la sfîrșit.

Aramis avu aerul că o crede în totul, căci nu ținea să piardă în propriii săi ochi meritul de a o fi convins.

— Doamnă — spuse el — ai vrut să-l înfrîngi pe Prinț, fratele dumitale, adică pe cel mai strălucit comandant de oști al vremii noastre, și cînd femeile de geniu vor, izbutesc întotdeauna. Ai izbutit : Prințul e înfrînt de vreme ce nu mai are cu cine se război. Acum rămîne să-l atragi de partea noastră. Îndepărtează-l pe nesimțite de regină, pe care nu o iubește, și de Mazarin, pe care îl disprețuiește. Fronța e o comedie din care n-am jucat decît actul întîi. Să-l așteptăm pe Mazarin în clipa deznodămîntului, adică în ziua cînd Prințul, mulțumită dumitale, va deveni dușmanul curții.

Doamna de Longueville se lăsă convinsă. Ducesa cea războinică era atît de sigură de puterea ochilor ei frumoși, încît nu se îndoia cîtuși de puțin de izbîndă, chiar și asupra domnului de Condé, și, potrivit cronicii scandaloase din acea vreme, se pare că nu s-a înșelat.

Despărțindu-se de Aramis în Piața Regală, Athos se duse la doamna de Chevreuse. Și ea era o partizană a Fronței care trebuia convinsă, numai că se dovedea mai greu de convins decît tînăra-i rivală : pacea nu-i aducea nimic. Domnului de Chevreuse nu i se încredința guvernarea nici unei provincii, și dacă regina ar fi consimțit să-i fie nașă, n-ar fi putut să-i boteze decît nepotul sau nepoata. De aceea, de cum i se pomeni despre pace, doamna de Chevreuse se-ncruntă și, cu toată logica folosită de Athos spre a-i dovedi că amînarea păcii era cu neputință, ea stăruia să se continue războiul.

— Frumoasă prietenă — glăsuia Athos — îngăduie să-ți spun că toată lumea e istovită de război, că în afară de dumneata și poate de vicar, toată lumea dorește pacea. Ai să ajungi la surghiun, ca pe vremea regelui Ludovic al XIII-lea. Crede-mă, am trecut de vîrsta izbînzilor dobîndite prin intrigi, și frumșii dumitale ochi nu-s făcuți să se stingă plîngînd după Parisul în care, atîta timp cît nu-l vei părăsi, vor exista veșnic două regine.

— Oh ! se tîngui ducesa. Nu pot să port singură războiul, dar pot să mă răzbun pe această regină ingrătă și pe acest ambițios favorit și... mă voi răzbuna, pe cuvîntul meu de ducesă !

— Doamnă — continuă Athos — te rog din suflet, nu pre-găii domnului de Bragelonne un viitor nefericit. Iată-l pornit spre glorie, Prințul îl prețuiește, e tînăr, să lăsăm pe un tînăr rege să-și statornicească domnia. Vai ! Iartă-mi slăbiciunea, du-cesă, dar vine o clipă cînd omul reîntărește și redevine tînăr prin copiii săi.

Ducesa zîmbi, pe jumătate înduioșată, pe jumătate ironică.

— Conte — spuse ea — tare mă tem că ai trecut de partea curții. N-ai cumva cordonul albastru prin buzunare ?

— Da, doamnă — mărturisi Athos. Am Ordinul Jaretierii, pe care regele Carol I mi l-a dat cu cîteva zile înainte de moarte.

Contele spunea adevărul. El nu știa de cererea lui Porthos și nu știa că i s-a mai acordat un alt ordin.

— Și-așa !... Trebuie să mă hotărăsc să devin o femeie bă-trîină — murmură ducesa, visătoare.

Athos îi luă mîna și i-o sărută. Ea îl privi suspinînd.

— Conte, Bragelonne trebuie să fie o reședință încîntătoare. Ești un om de gust ; trebuie să ai acolo vreun rîu, păduri, flori.

Și suspină din nou, rezemîndu-și cu cochetărie căpșorul fermecător pe brațul îndoit și încă nespus de frumos și de alb.

— Ce ai spus adineauri, doamnă ? Niciodată nu te-am vă-zut mai tînără, niciodată nu mi-ai părut mai frumoasă !

Ducesa clătină din cap :

— Domnul de Bragelonne rămîne la Paris ?

— Ce crezi ? întrebă Athos.

— Lasă-mi-l mie — îl rugă ducesa.

— Nu se poate, doamnă. Dumneata ai uitat, poate, po-vestea lui Oedip, dar cu nu.

— Într-adevăr, ești fermecător, conte, și mi-ar plăcea mult să petrec o lună la Bragelonne.

— Nu te temi că-mi faci prea mulți dușmani, ducesă ? răs-punse curtenitor Athos.

— Nu, voi veni incognito, conte, sub numele de Marie Michon.

- Ești încântătoare, doamnă !
- Dar pe Raoul să nu-l ții în preajma dumitale.
- De ce ?
- Pentru că-i îndrăgostit.
- El, un copil ?
- De aceea iubește o copilă.

Athos căzu pe gânduri.

— Ai dreptate, ducasă, dragostea asta ciudată pentru o feciță de șapte ani poate să-l facă nenorocit într-o bună zi. Vom avea război în Flandra : se va duce acolo.

— La înapoiere să mi-l trimiți, am să-i dau o platoșă să-l apere de dragoste.

— Vai, doamnă ! spuse Athos. Astăzi în dragoste e ca și în război : platoșa nu-ți mai e de folos.

În clipa aceea, Raoul se ivi în prag : venea să vestească ducesei și contelui că prietenul lui, contele de Guiche, îl înștiințase că regele, regina și ministrul ei își vor face intrarea solemnă în oraș a doua zi.

Într-adevăr, a doua zi, încă din zori, curtea se pregăti să plece de la Saint-Germain. Regina îl chemase la ea pe d'Artagnan din ajun.

— Domnule — spuse ea — am fost prevenită că la Paris nu-i liniște. Mă tem pentru rege. Să veghezi la portiera din dreapta.

— Maiestatea voastră poate fi liniștită : răspund de rege.

Și salutînd-o pe regină, plecă. În clipa cînd ieșea de la regină, se apropie Bernouin și-l încunoștiință că-l așteaptă cardinalul, pentru treburi importante. D'Artagnan se duse îndată la cardinal.

— Domnule — îi spuse el — se vorbește de o răscoală la Paris. Voi fi în stînga regelui și, cum mai cu seamă eu sînt cel amenințat, te rog să stai la portiera din stînga.

— Eminența voastră să n-aibă nici o grijă — îl liniști d'Artagnan. Nu i se va clinti nici măcar un fir de păr. Drace ! exclamă el cînd ajunsese în anticameră. Cum să ies din încurcătură ? Nu pot să fiu și la portiera din dreapta, și la cea din stînga. Dar lasă ! Eu o să-l păzesc pe rege și Porthos pe cardinal.

Planul plăcu tuturor, ceea ce se întâmplă destul de rar. Regina cunoștea și avea încredere în curajul lui d'Artagnan, cardinalul în forța lui Porthos, despre care știa ce poate.

Alaiul luă drumul Parisului într-o ordine statornicită din vreme : Guitaut și Comminges, în fruntea gărzilor, deschideau calea ; în urmă venea trăsură regală, avînd de o parte pe d'Artagnan și de cealaltă pe Porthos, apoi mușchetarii, prieteni de douăzeci și doi de ani cu d'Artagnan, locotenentul lor de douăzeci de ani și, din ajun, căpitanul lor.

Sosind la porțile orașului, trăsură fu întâmpinată cu strigăte puternice : „Trăiască regele !“ și „Trăiască regina !“ Cîțiva strigară : „Trăiască Mazarin !“, dar glasurile acestea nu-și aflară ecou.

Alaiul se îndrepta spre Notre-Dame, unde urma să aibă loc un Tedeum. Întreg poporul Parisului ieșise pe străzi. În tot lungul drumului se aflau înșiruiți elvețieni și, cum drumul nu era scurt, erau așezați la cîte șase și opt pași unul de altul. Paza se dovedea cu totul neîndestulătoare și, din timp în timp, lanțul ostașilor era rupt de valul mulțimii, refăcîndu-se cu mare greutate.

De fiecare dată cînd mulțimea dădea năvală, plină de bune intenții de altfel, căci era dornică să-și vadă regele și regina, de care parizienii erau lipsiți de un an, Anna de Austria se uita speriată la d'Artagnan, dar gasconul o liniștea cu un zîmbet. Mazarin, care risipise o mie de ludovici ca să se strige „Trăiască Mazarin !“ și care prețuia strigătele auzite la cel mult douăzeci de pistoli, se uita și el speriat spre Porthos. Dar uriașul care-l păzea răspundea acestei priviri cu o minunată voce de bas : „Fiți liniștit, monseniore“, încît, într-adevăr, Mazarin se liniști din ce în ce mai mult.

La Palatul Regal găsiră adunată o și mai impunătoare mulțime. Lumea se îmbulzea din toate străzile vecine și vedeai cum valul norodului se rostogolește vuind pe strada Saint-Honoré, întocmai ca apele înspumate ale unui uriaș fluviu, venind în întâmpinarea trăsurii. În piață izbucniră urale răsunătoare : „Trăiască regele !“, „Trăiască regina !“. Mazarin se arătă la geamul portierei. Două-trei glasuri strigară : „Trăiască mon-

seniorul cardinal !", dar aproape numaidecât se pierdură într-un vacarm de fluierături și huiduieli nemiloase. Mazarin pâli și se trase grabnic înapoi.

— Ticăloșii ! murmură Porthos.

D'Artagnan nu spuse nimic, doar își răsuci mustața cu un anume gest al lui, semn că voioșia-i gasconă începea să se încingă.

Anna de Austria se plecă la urechea tânărului rege și-i șopti :

— Iă un semn prietenos domnului d'Artagnan și spune-i ceva, fiule !

Tânărul rege se aplecă spre portieră.

— Încă nu ți-am spus bună ziua, domnule d'Artagnan — zise el — dar de recunoscut, te-am recunoscut. Nu erai dumneata după perdelele patului meu în noaptea când parizienii au vrut să mă vadă dormind ?

— Dacă regele îmi îngăduie, voi fi lângă el oricând îl va amenința vreo primejdie — rosti d'Artagnan.

— Domnule — se adresă Mazarin lui Porthos — ce-ai face dacă toată mulțimea asta ar năvăli asupra noastră ?

— Aș doborî cât aș putea, monseniore — spuse Porthos.

— Hm ! făcu Mazarin. Oricât de curajos și de puternic ai fi, tot nu-i poți doborî pe toți.

— Asta-i adevărat — încuviință Porthos, ridicându-se în scări pentru a cuprinde mulțimea cu privirea. Asta-i adevărat. Sînt puzderie.

— Cred că mi-ar fi plăcut mai mult să-l am paznic pe celălalt — mormăi Mazarin.

Și se trase în fundul trăsurii.

Regina și ministrul ei erau îndreptățiți să se teamă, mai ales cel din urmă. Mulțimea, deși se arăta plină de respect, ba chiar de iubire față de rege și de regină, începea să se frămînte. Un vuiet surd se ridica în văzduh, prevestitor de furtună atunci când trece peste valuri, de răzmeriță atunci când trece pe deasupra mulțimii. D'Artagnan se întoarse spre mușchetari și clipi neobservat de mulțime, dar foarte deslușit pentru acești viteji de elită. Șirurile de cai se strînseră, și o înfiorare trecu printre oameni.

La bariera Sergents, se văzură nevoiți să se oprească în loc. Comminges lăsa escorta pe care o comanda și se apropie de

trăsura reginei. Regina căta întrebător la d'Artagnan. D'Artagnan îi răspunse tot din ochi.

— Înainte ! spuse regina.

Comminges se întoarce la post. O sforțare, și bariera vie din calea lor fu ruptă cu violență. Cîteva murmure se ridicară din mulțime, adresate de astă dată nu numai ministrului, ci și regelui.

— Înainte ! strigă răsunător d'Artagnan.

— Înainte ! repetă Porthos.

Dar, ca și cum mulțimea nu aștepta decît atît ca să izbucnească, toată dușmănia tănuită în inimi ieși într-o clipită la iveală. Din toate părțile se auzeau strigăte : „Jos cu Mazarin !“, „Moarte cardinalului !“

În același timp, din strada Grenelle-Saint-Honoré și strada Coq năvăliră două noi valuri de oameni, care rupseră lanțul firav al elvețienilor și ajunseră învolburate pînă la picioarele cailor lui d'Artagnan și Porthos.

Această nouă năvală era mai primejdioasă decît celelalte, căci de astă dată lumea era înarmată, și chiar mai bine înarmată decît sînt de obicei, cu asemenea prilejuri, oamenii din popor. Se vedea limpede că această ultimă mișcare nu era rodul întîmplării, care ar fi strîns la un loc un grup de nemulțumiți, ci atacul pus la cale de un dușman. Cele două valuri năvălitoare aveau fiecare cîte o căpetenie : unul nu semăna să fie om din popor, ci din aleasa breaslă a cerșetorilor : pe celălalt, cu toată silința ce-și dădea să pară om de rînd, îl ghiceai de la o poștă că e un nobil. Era vădit că amîndoi acționau urmînd și împlinind aceeași poruncă.

Avu loc o ciocnire violentă, simțită pînă și în trăsura regală ; apoi mii de strigăte se contopiră într-un vacarm, săgetat de două-trei împușcături.

— Mușchetarii la mine ! porunci d'Artagnan.

Escorta se împărți în două șiruri : unul trecu în dreapta trăsurii, celălalt în stînga ; unul veni în ajutorul lui d'Artagnan, celălalt în ajutorul lui Porthos. Începu o luptă, cu atît mai îngrozitoare, cu cît nu avea nici un scop, cu atît mai tristă, cu cît nimeni nu știa nici de ce, nici pentru cine luptă.

UNDE SE DOVEDEȘTE CĂ REGILOR LE ESTE UNEORI MAI GREU SĂ SE ÎNTOARCĂ DECÎT SĂ PLECE DIN CAPITALA REGATULUI LOR

(*urmare*)

Ca în orice învălmășcală, ciocnirea fu cumplită. Mușchetaarii, puțini la număr, aliniați într-un chip prea puțin prielnic pentru luptă și neputînd să se miște în voie pe cai, se văzură copleșiți la început. D'Artagnan încercase să închidă obloanele trăsurii, dar tînărul rege întinse brațul și-l oprise :

— Nu, domnule d'Artagnan, vreau să văd !

— Dacă maiestatea voastră vrea să vadă, bine, priviți !

Și, întorcîndu-se cu acea furie, care îl făcea atît de înspăimîntător, se năpusti peste căpetenia răsculaților, care, cu un pistol într-o mînă și cu o spadă cît toate zilele în cealaltă, înfruntînd doi mușchetari, încerca să-și croiască drum pînă la trăsură.

— Loc, pe toți dracii ! strigă d'Artagnan. Faceți loc !

Auzindu-l, emul cu pistolul și cu spada ridică ochii. Prea tîrziu însă, lovitura pornise și spada lui d'Artagnan îi străpunsese pieptul.

— Ah, drace ! exclamă d'Artagnan, încercînd zadarnic să-și oprească brațul. Ce naiba cauți aici, conte ?

— Îmi urmez destinul — îngăimă Rochefort, căzînd într-un genunchi. M-am ridicat de trei ori pînă acum după loviturile spadei duminale, a patra oară, s-a sfîrșit !

— Conte — glăsui d'Artagnan, mișcat — n-am știut că ești dumneata atunci cînd am lovit. N-aș vrea să mori purtîndu-mi dușmănie.

Rochefort îi întinse mîna și d'Artagnan i-o luă. Vru să mai spună ceva, dar un val de sînge îl năpădi pe gură. Își încleștă trupul într-un ultim spasm și își dădu sufletul.

— Înapoi, ticăloșilor ! răcni d'Artagnan. Căpetenia voastră a căzut și voi nu mai aveți ce căuta aici.

Într-adevăr, ca și cum contele de Rochefort ar fi fost sufletul atacului îndreptat din această parte spre trăsura regelui,

gloata ce-l urmasa orbește se risipi ca potîrnichile, văzîndu-l răpus. D'Artagnan, cu vreo douăzeci de mușchetari, se năpusti înainte pe strada Coq și răzmerița de aici se destrămă ca un fum, pierind înspre Piața Saint-Germain-l'Auxerrois și căutîndu-și scăparea spre cheiuri.

D'Artagnan se întoarse iute, dornic să-l ajute pe Porthos la nevoie, dar uriașul își făcuse și el datoria cu aceeași conștiinciozitate ca și gasconul. În stînga trăsorii, ca și în dreapta, nu se mai vedea țipenie de om, și oblonul portierei, pe care Mazarin, prevăzător și mai puțin războinic decît regele, avusese grijă să-l închidă, era acum dat în lături.

Porthos avea un aer foarte melancolic.

— Ce-i cu mutra asta la tine, Porthos ? Ciudat învingător mai ești !

— Păi nici tu nu prea pari în apclc tale ! i-o întoarse Porthos.

— Am și de ce, fir-ar să fie ! Am răpus un vechi prieten.

— Zău ? făcu Porthos. Pe cine ?

— Pe bietul conte de Rochefort !..

— Atunci ai pățit-o ca și mine, căci și eu am răpus pe unul care mi s-a părut cunoscut. Din nefericire, i-am sfărîmat țeasta și fața i s-a umplut într-o clipă de sînge.

— Și n-a spus nimic prăvălindu-se la pămînt ?

— Ba da... a oftat !

— Înțeleg — rosti d'Artagnan, fără să-și poată stăpîni rîsul — că dacă n-a mai spus nimic altceva, nu te-ai lămurit prea bine.

— Ce se-ntîmplă, domnule ? întrebă regina.

— Doamnă — răspunse d'Artagnan — drumul e liber și maiestatea voastră poate porni mai departe.

Într-adevăr, alaiul ajunsese fără alte piedici la biserica Notre-Dame, sub portalul căreia tot clerul, cu vicarul în frunte, fi aștepta pe rege, pe regină și pe ministru, pentru a căror preafericită înapoiere urma să aibă loc Tedeumul.

Către sfîrșitul slujbei, un ștregar speriat intră în biserică, fugi în paraclis, îmbracă la iuțeală straiile de copil de cor, străbătu mulțimea care umpluse sfîntul lăcaș, mulțumită veșmintelor sale, și se apropie de Bazin ; care, într-un anterior

albastru, cusut cu fir de argint, şedea solemn în faţa elveţianului ce veghea intrarea la cor.

Bazin simţi că e tras de mîncă. Aplecînd spre pămînt ochii ridicaţi cu smerenie spre cer, îl recunosc pe Friquet.

— Neruşinatule, de ce mă superi în timpul slujbei ? se oţărî la el paracliserul.

— Domnule Bazin — şopti Friquet — Maillard, ştii, cel care împarte apa sfinţită la Saint-Eustache...

— Ei ?

— În învălmăşcala luptei l-a izbit cineva cu spada în scăfîrlie. Uite, uriaşul de colo, cu broderii pe la toate cusăturile i-a venit de hac.

— Aşa ? făcu Bazin. Cred că acuma zace.

— Suferă atîta că-şi dă duhtul şi înainte de moarte ar dori să se spovedească vicarului, care, pe cît se spune, poate să ierte şi păcatele cele mai mari.

— Şi-şi închipuie că preacucernicul vicar o să-şi afle vreme pentru unul ca el ?

— Da, bincînteles, fiindcă se pare că vicarul i-a făgăduit asta.

— Cine ţi-a spus ?

— Maillard cu gura lui.

— L-ai văzut ?

— Păi sigur, doar eram acolo cînd s-a prăvălit la pămînt.

— Şi ce căutai tu acolo ?

— Ei, asta-i ! Strigam şi eu : „Jos cu Mazarin ! Moarte cardinalului ! La spînzurătoare cu italianul !” Nu mi-ai spus matală să strig aşa ?

— Ține-ți gura, nătărăule ! i-o reteză Bazin, privind cu teamă în jur.

— Bietul Maillard mi-a spus : „Dă fuga de-l caută pe vicar, Friquet, şi dacă mi-l aduci, te fac moştenitorul meu”. Ce zici, taică Bazin, să-l moştenesc eu pe Maillard, care împarte apa sfinţită la biserica Saint-Eustache ! Hm ! O să stau cu braţele încrucişate după asta ! Mi-e totuna, însă aş vrea să-i îndeplinesc dorinţa, ce zici ?

— Mă duc să-l înştiinţez pe vicar — se hotărî Bazin.

Într-adevăr, se apropie încetîşor şi cu respect de vicar şi-i şopti ceva la ureche, iar vicarul dădu din cap a încuviinţare.

— Aleargă și spune-l să aibă răbdare, monseniorul va fi la el într-un ceas — zise Bazin, înapoindu-se la fel de grav.

— Bine — se bucură Friquet. Uite că m-am pricopsit și-eu !

— Ascultă — urmă Bazin — unde l-au dus ?

— În turnul Saint-Jacques-la-Boucherie.

Și fericit că și-a dus însărcinarea la bun sfârșit, așa cum era, în veșmintele unui copil de cor, care, de altfel, îi îngăduiau să răzbată mai lesne prin biserică, Friquet ieși afară și porni într-un suflet spre turnul Saint-Jacques-la-Boucherie.

De îndată ce Tedeumul luă sfârșit, vicarul, fără măcar să se mai schimbe, plecă spre vechiul turn, care-i era atât de bine-cunoscut, așa cum făgăduise. Sosea la vreme. Deși se prăpădea văzînd cu ochii, muribundul mai sufla încă.

I se deschise ușa încăperii unde agoniza cerșetorul. După o clipă, Friquet ieși cu o pungă mare de piele în mînă și, de cum ajunse afară, o deschise : spre uimirea lui, văzu că era plină cu aur. Cerșetorul se ținuse de cuvînt : îi lăsase moștenire toată avuția lui.

— Ah, mamă Nanette ! bîigui Friquet, sufocîndu-se. Mamă Nanette !

Nu reuși să spună mai mult. În schimb, dacă nu mai avea grai, se arătă cu atît mai iute de picior. Porni ca un nebun spre casă, aidoma grecului de la Maraton, care s-a prăbușit în piața Atenci, ținînd laurii în mînă. Ajuns în pragul casei consilierului Broussel, se prăbuși istovit, risipind pe podea ludoviciei de aur din punga de piele. Mama Nanette adună banii, după care îl ridică de jos și pe băiat. În acest timp, alaiul ajungea la Palatul Regal.

— E un om tare viteaz, mamă, domnul d'Artagnan ! spuse tînărul rege.

— Da, fiule, și a adus mari servicii tatălui tău. Să ai grijă de el în viitor.

— Domnule căpitan — i se adresă tînărul rege pe cînd cobora din trăsură. Regina m-a însărcinat să vă invit la masă astăzi, pe dumneata și pe prietenul dumitale, baronul du Vallon.

Era o mare cinste pentru d'Artagnan și Porthos. Porthos se afla în culmea fericirii. Totuși, în tot timpul mesei, vrednicul gentilom păru foarte îngîndurat.

— Ce-a fost cu tine, baroane? îl întreabă d'Artagnan, coborînd scara Palatului Regal. Ai părut grozav de preocupat în timpul mesei.

— Am tot încercat să-mi amintesc unde l-am văzut pe cerșetorul pe care cred că l-am ucis — răspunse Porthos.

— Și ți-ai adus aminte?

— Nu.

— Nu-i nimic! Mai gîndește-te, prietene, mai gîndește-te. Cînd ai să-ți amintești, îmi spui și mie, nu?

— Firește — zise Porthos.

ÎNCHEIERE

Întorcându-se acasă, cei doi prieteni găsiră o scrisoare prin care Athos le cerea să se întâlnească a doua zi dimineață, la hanul *Carol cel Mare*.

Amândoi se culcară devreme, dar nici unul dintre ei nu izbuti să închidă ochii. Nu-ți atingi țelul suprem fără ca asta să nu-ți alunge somnul, cel puțin în prima noapte.

A doua zi, la ora hotărâtă, prietenii noștri se duseră la Athos. Îl găsiră în tovărășia lui Aramis, amândoi îmbrăcați de drum.

— Ia te uită ! făcu Porthos. Va să zică plecăm cu toții ? Azi-dimineață m-am pregătit și eu de drum.

— Oh, Doamne, desigur — spuse Aramis. N-avem ce mai căuta la Paris, de vreme ce nu mai există Fronđa. Doamna de Longueville m-a invitat să petrec câteva zile în Normandia și m-a rugat să plec să-i pregătesc șederea la Rouen în timp ce va avea loc botezul fiului ei. Și voi căuta să-i îndeplinesc dorința ; pe urmă, dacă nu se ivește nimic nou, mă voi înmormînta în mînăstirea mea de la Noisy le-Sec.

— Eu — grăi Athos — mă întorc la Bragelonne. Știi, dragul meu d'Artagnan, eu nu-s decît un moșier vrednic și de treabă. Raoul nu are altă avere, bietul copil, decît bruma ce-am agonisit eu, așa încît trebuie să veghez asupra acestei moșii, dat fiind că n-o stăpînesc decît cu numele.

— Și cu Raoul ce faci ?

— Îl las în seama ta, prietene. Vom avea război în Flandra, ai să-l iei acolo cu tine. Mă tem că șederea la Blois ar putea să dăuneze minții lui crude încă. Ia-l cu tine și învață-l să fie viteaz și cinstit, așa cum ești tu.

— Eu, Athos — spuse d'Artagnan — n-am să te mai văd, dar cel puțin voi avea alături de mine acest neprețuit căpșor bălai. Deși e numai un copil, sufletul tău trăiește în întregime

prin el, așa încît, dragul meu Athos, am să cred că te afli și de acum înainte lîngă mine, că mă însoțești și mă ajuți în toate.

Cei patru prieteni se îmbrățișară cu lacrimi în ochi. Apoi se despărțiră, fără să știe dacă se vor mai vedea vreodată.

D'Artagnan se înapoie în strada Tiquetonne, împreună cu Porthos, care se frămînta și acum să-și amintească cine era omul pe care îl lovise de moarte cu spada. Ajungînd în fața hanului *La Căprița*, găsiră caii baronului gata de plecare și pe Mousqueton în sa.

— Știi ce, d'Artagnan — îi propuse Porthos — lasă armele și vino cu mine la Pierrefonds, la Bracieux sau la Vallon ; vom îmbătrîni împreună, vorbind despre prietenii noștri.

— Nici gînd ! răspuse d'Artagnan. La naiba ! O să-nceapă războiul și vreau să lupt. Mai sper și eu ceva.

— Păi ce vrei să mai ajungi ?

— Mareșal al Franței, firește !

— Aha ! făcu Porthos, privindu-l nedumerit, căci nicio dată nu s-a putut obișnui cu lăudăroșeniile lui.

— Hai cu mine, Porthos — îl ispită d'Artagnan — și te fac duce.

— Nu — se împotrivi Porthos. Mouston nu mai vrea să se bată. De altfel, acasă mi s-a pregătit o primire solemnă, să crape de ciudă toți vecinii.

— La asta n-am ce să mai zic — murmură d'Artagnan, care cunoștea vanitatea proaspătului baron. Te las cu bine, prietene !

— Cu bine, dragul meu căpitan ! spuse Porthos. Și să știi că, dacă vrei să vii să mă vezi, vei fi întotdeauna binevenit în baronia mea.

— Negreșit — răspuse d'Artagnan — cînd mă-ntorc din bătălie, am să vin.

— Echipajul domnului baron așteaptă — rosti Mousqueton.

Cei doi prieteni își strînseră mîna și se despărțiră. D'Artagnan rămase în prag, trist, petrecîndu-l cu privirea pe Porthos. Dar, după douăzeci de pași, uriașul se opri deodată în loc, se lovi cu mîna peste frunte și veni înapoi :

— Mi-am adus aminte.

— Ce anume ? întrebă d'Artagnan.

— Știu cine-i cerșetorul pe care l-am ucis.

— Zău ? Cine e ?

— Nemernicul ăla de Bonacieux.

Și, fericit că a scăpat de gîndul ce-l frămînta atîta, Porthos se grăbi să-l ajungă din urmă pe Mousqueton și pieri după colțul străzii.

D'Artagnan rămase nemișcat un timp, copleșit de gînduri. Apoi, întorcîndu-se, o zări pe frumoasa Magdalena, care, puțin cam neliniștită din pricina noului grad al gasconului, aștepta în picioare, în pragul ușii.

— Magdalena — vorbi el — să-mi dai te rog apartamentul de la primul cat. Acum, fiind căpitan de mușchetari, trebuie să-mi cinstesc obrazul. Totuși, păstrează-mi și camera de la al cincilea. Nu știi niciodată ce se poate întîmpla.

CUPRINS

I	Cerșetorul de la Saint-Eustache	5
II	Turnul de la Saint-Jacques-la-Boucherie	15
III	Răzmerița	21
IV	Răzmerița se preschimbă în răscoală	23
V	Nenorocirea împospătează memoria	40
VI	Întrevederea	47
VII	Fuga	53
VIII	Trăsura vicarului	65
IX	Cum au câștigat d'Artagnan și Porthos, unul două sute nouăsprezece și celălalt două sute cincisprezece ludovici vânzând paie	78
X	Vești de la Aramis	87
XI	Scoțianul sperjur și fără lege, pentru bănuți și l-a vândut pe rege	98
XII	Răzbunătorul	106
XIII	Oliver Cromwell	115
XIV	Gentilomii	120
XV	Isuse Cristoase !	126
XVI	Unde se dovedește că, în clipele de grea cumpănă, cei cu inimă vitează nu-și pierd niciodată cute- zanța, nici cei zdraveni pofta de mâncare	133
XVII	O cupă închinată în cinstea regelui detronat	141
XVIII	D'Artagnan găsește un plan	149
XIX	O partidă de cărți	160
XX	Londra	166
XXI	Procesul	173
XXII	White-Hall	182
XXIII	Lucrătorii	191
XXIV	Remember	198
XXV	Omul cu masca	205
XXVI	Casa lui Cromwell	214

XXVII	O convorbire	221
XXVIII	Corabia „Fulgerul“	230
XXIX	Vinul de Porto	241
XXX	Vinul de Porto (urmare)	250
XXXI	Fatalitate	256
XXXII	Unde, după ce era cît pe ce să piară fript, Mousqueton era gata-gata să fie mîncat	262
XXXIII	Întoarcerea	271
XXXIV	Ambasadorii	278
XXXV	Cei trei locotenenți ai generalissimului . . .	286
XXXVI	Bătălia de la Charenton	299
XXXVII	Drumul Picardiei	309
XXXVIII	Recunoștința Annei de Austria	317
XXXIX	Regalitatea lui Mazarin	322
XL	Prevederi	326
XLI	Mintea și brațul	332
XLII	Mintea și brațul (urmare)	336
XLIII	Brațul și mintea	341
XLIV	Brațul și mintea (urmare)	343
XLV	Tainițele subpămîntene ale domnului Mazarin .	351
XLVI	Tratative	356
XLVII	În care începi să crezi că, în sfîrșit, Porthos va fi baron și d'Artagnan căpitan	360
XLVIII	Cum cu o pană și o amenințare poți izbîndi mai repede și mai bine decît cu spada și devotamentul	369
XLIX	Cum cu o pană și o amenințare poți izbîndi mai repede și mai bine decît cu spada și devotamentul (urmare)	377
L	Unde se dovedește că regilor le este uncori mai greu să se întoarcă, decît să plece din capitala regatului lor	383
LI	Unde se dovedește că regilor le este uncori mai greu să se întoarcă, decît să plece din capitala regatului lor (urmare)	390
	Încheiere	395

Redactor : ALEXANDRINA ȚIMPĂU
Tehnoredactor : CONSTANȚA VULCANESCU

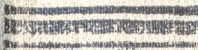
Apărut 1969. Comanda nr. 9063. Hirtie scris I A
de 70 g/m². 540×840.16. Coii de tipar 25. A. 12335.
C.Z. pentru bibliotecile mici 8 R—31.

Tiparul executat sub comanda nr. 90490 la
Combinatul Poligrafic „Casa Științei”,
Piața Științei nr. 1, București.
Republica Socialistă România.



AL. DUMAS

DUPĂ
DOUĂZECI
DE ANI



EDITURA TINERETULUI
VOL. I-II LEI 32

